

РОЗБУДОВА ЄДИНОГО ВІДКРИТОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ ОСВІТИ ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

РАЗВИТИЕ ЕДИНОГО ОТКРЫТОГО ИНФОРМАЦИОННОГО
ПРОСТРАНСТВА ОБРАЗОВАНИЯ НА
ПРОТЯЖЕНИИ ЖИЗНИ

THE DEVELOPMENT OF THE UNIFIED OPEN INFORMATION
SPACE IN LIFELONG EDUCATION

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ Першого Міжнародного науково-практичного WEB-форуму

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
Первого Международного научно-практического
WEB-форума

COLLECTION OF MATERIALS
The First International Scientific and Practical
WEB-Forum

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР «МАЛА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ»
УКРАЇНСЬКА ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ШКОЛА АДАПТИВНОГО УПРАВЛІННЯ
СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИМИ СИСТЕМАМИ»
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ І ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ ІМЕНІ ІВАНА ЗЯЗЮНА НАПН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ
НАЦІОНАЛЬНА МЕТАЛУРГІЙНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ
ГОРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, ГРУЗІЯ
НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ У ХАРКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ
ДЕРЖАВНА НАУКОВА УСТАНОВА «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
ДТІ УНІВЕРСИТЕТ, СЛОВАКІЯ
ЛЬОТНА АКАДЕМІЯ НАЦІОНАЛЬНОГО АВІАЦІЙНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ДЕПАРТАМЕНТ НАУКИ І ОСВІТИ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
АКАДЕМІЯ ПОМОРСЬКА У СЛУПСЬКУ, ПОЛЬЩА
ТИНЬЗІНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ І ОСВІТИ, КИТАЙ
ТИРАСПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, РЕСПУБЛІКА МОЛДОВА

РОЗБУДОВА ЄДИНОГО ВІДКРИТОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ ОСВІТИ ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ПЕРШОГО МІЖНАРОДНОГО НАУКОВО-
ПРАКТИЧНОГО WEB-ФОРУМУ

Випуск 1

Київ-Харків
2019

**УДК 37 (371:004)
P78**

Рекомендовано до публікації Вченою радою Української інженерно-педагогічної академії
(протокол № 10 від 28 травня 2019 року)

Рекомендовано до друку та впровадження в практику науково-дослідної діяльності
Вченою радою Національного центру «Мала академія наук України»
(протокол № 05 від 30 травня 2019 року)

Рецензенти:

<i>Лавров Євген Анатолійович,</i>	<i>доктор технічних наук, професор, професор кафедри комп'ютерних наук Сумського державного університету, м. Суми, Україна;</i>
<i>Стрельцов Володимир Юрійович,</i>	<i>доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри управління Поморської академії у Слупську, м. Слупськ, Польща;</i>
<i>Стрижак Олександр Євгенійович,</i>	<i>доктор технічних наук, старший науковий співробітник, заступник директора з наукової роботи Національного центру «Мала академія наук України, м. Київ, Україна;</i>

Розбудова єдиного відкритого інформаційного простору освіти впродовж життя: [збірник матеріалів Першого Міжнародного науково-практичного WEB-форуму (Київ-Харків, 26-28 березня 2019 р.); упор.-укл. М.Л. Ростока; за заг. ред. : М.Л. Ростока, Т.С. Бондаренко, О.В. Баніт, І.М. Савченко]. Кропивницький : Вид-во Льотної академії Національного авіаційного університету. Вип. 1. 2019. 300 с.

У збірнику зосереджено матеріали Першого Міжнародного науково-практичного Web-форуму, який відбувся 26-28.03.2019 року на засадах спільної діяльності співзасновників заходу – Української інженерно-педагогічної академії (ректор Олена Коваленко) та Національного центру «Мала академія наук України» під егідою ЮНЕСКО (Президент МАН України Станіслав Довгий, директор Оксен Лісовий) та за офіційним представництвом співorganizаторів – вітчизняних і зарубіжних закладів освіти, наукових установ та уповноважених влади – інноваційних партнерів таких, як: Академія Поморська у Слупську (ректор Роман Дрозд, Польща), Горійський державний педагогічний університет (ректор Олександр Мгжебришвілі, Грузія), Департамент освіти і науки Харківської обласної державної адміністрації (ректор Лариса Карпова, Україна), Дніпропетровський університет внутрішніх справ (ректор Андрій Фоменко, Україна), ДТІ Університет (ректор Томаш Ленгельфаусі, Словачія), Льотна академія Національного авіаційного університету (начальник Артур Дрезналь, Україна), Національна металургійна академія України (ректор Олександр Величко, Україна), Національна академія статистики, обліку і аудиту (ректор Олександр Осауленко, Україна), Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (ректор Лариса Лук'янова, Україна), Громадська організація «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами» (голова Галина Єльнікова, Україна), Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти» (ректор Юрій Завалевський, Україна), Науково-методичний центр професійно-технічної освіти у Харківській області (ректор Тетяна Русланова, Україна), Тиньзінський університет технологій і освіти (ректор Лю Сінь, Китай), Тираспольський державний університет (ректор Едуард Коропчану, Республіка Молдова), що здійснюють свою діяльність у векторі розбудови єдиного відкритого інформаційного простору освіти та визначаються стратегією випереджального розвитку своїх колективів, спрямовують свій рух на майбутнє, зокрема на виявлення, формування та розвиток інтелектуального і трудового потенціалу держав. Важливий акцент в організації публікацій даних матеріалів зроблено на статті, що вмістили певний досвід практичної реалізації ідей, здобутків, результатів науково-педагогічних досліджень, експериментальних дослідів і прикладних упроваджень авторів. Це підкреслює актуальність розроблення подібного роду науково-практичної літератури.

Матеріали форуму призначені для наукових працівників, докторантів, аспірантів, магістрантів, викладачів і студентів закладів вищої освіти, педагогів і керівників закладів системи професійної освіти й навчальних підрозділів підприємств, а також роботодавців, управлінців, законодавців і політиків, всіх тих, хто зацікавлений у поліпшенні якості підготовки підрастаючого покоління, вчасному виявленні рис обдарованості представників учнівської молоді.

Автори тезових доповідей даного збірника несуть відповідальність за достовірність і оригінальність змісту, фактологічність і автентичність цитат, ергономічність і релевантність викладення думок за тематикою власне ними представлених публікацій.

УДК 37 (371:004)

© Правотримач, 2019
© НЦ «МАН України», УІПА, 2019
© Автори тез доповідей, 2019

З М І С Т

ВСТУПНЕ СЛОВО	19
НАУКОВИЙ ЧАТ 1. ТРАНСДИСЦИПЛІНАРНА ПАРАДИГМА ЄДИНОГО ВІДКРИТОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ: ФОРМУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ТА ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДЕРЖАВИ	27
<i>Вербовий О.В., Черевичний Г.С. Новації у підготовці науково-педагогічних кадрів (на прикладі КНУ імені Тараса Шевченка)</i>	<i>27</i>
<i>Дем'яненко В.Б., Храпач Г.С. Онтологічні аспекти формування відкритих систем освіти</i>	<i>29</i>
<i>Карпова Л.Г. Дистанційна освіта як одна зі складових освітньо-розвивального середовища школи-інтернату для обдарованих дітей</i>	<i>32</i>
<i>Легун В.Т. Інноваційна модель сучасного закладу професійної освіти в контексті освітніх реформ</i>	<i>34</i>
<i>Нагореанська А.І. Просування концепції RED у Республіці Молдові</i>	<i>36</i>
<i>Настенко Є.А., Савченко Я.В. Системи підтримки прийняття рішень з конфігурування алгоритмів статистичної обробки даних у сучасних біомедичних дослідженнях</i>	<i>38</i>
<i>Павел М.Т. Вплив наукових досліджень в рамках докторської дисертації з педагогіки на впровадження освітніх ІКТ</i>	<i>41</i>
<i>Попова М.А. Онтологічний реєстр архівних документів, пов'язаних з життям, творчістю та вшануванням пам'яті Т.Г. Шевченка, як інструмент формування інтелектуального потенціалу держави</i>	<i>43</i>
<i>Постова К.Г. Принципи спеціалізованої освіти наукового спрямування</i>	<i>45</i>
<i>Ростока М.Л. Пропедевтика трансдисциплінарної освіти</i>	<i>47</i>
<i>Сафонов Ю.М. Відкритий інформаційний простір освіти – безпековий аспект</i>	<i>51</i>
<i>Сліпухіна І.А., Поліхун Н.І., Чернецький І.С. Суть поняття «наукова освіта» у XXI столітті</i>	<i>54</i>
<i>Труханенко Г.М. Інформаційна культура як важлива складова професійної компетентності суб'єктів освітнього процесу</i>	<i>55</i>
<i>Халушко Н.О. Концептуальні аспекти пропедевтики наукової освіти</i>	<i>57</i>
<i>Цигуля І.І. Актуальні аспекти формування наукового світогляду в студентів на заняттях з предметів філософського циклу</i>	<i>59</i>
<i>Шалімова І.М. Модель інформатизації управління закладами професійної (професійно-технічної) освіти</i>	<i>61</i>
<i>Штепура А.П. Дистанційна освіта в умовах сталого розвитку інформаційного суспільства</i>	<i>63</i>
<i>Юров О.Г. Наукові школи з фізики: навчання українських старшокласників у ЦЕРН (2017–2018 рр. Оцінки та пропозиції)</i>	<i>66</i>
НАУКОВИЙ ЧАТ 2. РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗБУДОВИ ЄДИНОГО ВІДКРИТОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ ОСВІТИ У СПІВПРАЦІ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ, ПРОФЕСІЙНИХ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ), ВИЩИХ, ПОЗАШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ І НАУКОВИХ УСТАНОВ	70
<i>Білік О.В., Богданова В.О., Градинарь О.А. Педагогічні методи та прийоми розвитку інформаційно-комунікативних навичок з інформаційних дисциплін</i>	<i>70</i>
<i>Бондаренко Т.С. Тематичне занурення майбутніх інженерів-педагогів в ІСТ-навчальне середовище як інструмент формування й оцінки рівня їхньої професійної компетентності</i>	<i>72</i>
<i>Васкан Т.А. Освітня платформа «Bgidge» – корисний інструмент в навчанні співробітників</i>	<i>73</i>
<i>Дишлевич Ю.Д. (науковий керівник О.П. Лучанінова). Науково-дослідна діяльність закладу вищої освіти як складова професійної підготовки здобувачів освіти</i>	<i>75</i>
<i>Іващенко В.П., Пройдак Ю.С., Швачич Г.Г. Деякі аспекти застосування мобільного навчання</i>	<i>77</i>
<i>Ісаєва Л.Є. (науковий керівник О.П. Лучанінова). Застосування ІК-технологій в освітньому середовищі закладу вищої освіти як вимога часу</i>	<i>79</i>
<i>Кузьменко О.С. Особливості використання SMART-технологій у навчанні фізики в умовах STEM-освіти</i>	<i>81</i>
<i>Павловська М.Я., Тропіна М.А. Формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх фахівців кулінарного профілю: орієнтація на європейські вимоги</i>	<i>83</i>

Шеремет О.В., Шеремет А.М. Технології інформаційного освітнього простору Національного центру «Мала академія наук України» як засіб організації науково-дослідницької роботи вихованців гуртків Чернігівської Мало академії наук учнівської молоді	86
Юденкова О.П., Гончарова І.П. Формування інформаційно-цифрової компетентності здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти засобами ІТ-простору (на прикладі ДНЗ «Міжрегіональне ВПУ ПІТ»)	88
НАУКОВИЙ ЧАТ 3. ІННОВАЦІЙНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В ЕКОНОМІЧНІЙ ОСВІТІ: НАСТУПНІСТЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ГАЛУЗІ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ	94
Богданова В.О., Чиріак Л.Л. Потенціал дисципліни «Інформаційна безпека» з формування цифрових компетентностей у підготовці майбутніх економістів	94
Бур'янчук А.В. (науковий керівник Т.Б. Самонова). Фінансова звітність – інструмент управління підприємством	96
Карлова О.А. Інноваційні трансформації освіти в умовах соціально-орієнтованої економіки	98
Кір'ян О.І. Напрями розвитку адміністративного персоналу	99
Кравченко Л.О. (науковий керівник А.Ф. Тупчій). Ліквідація основних засобів в управлінні підприємством: особливості документального оформлення	101
Меквабідзе Р. Аналіз інноваційного підходу до економічної освіти з урахуванням вимог конкурентного ринку	103
Паздрій В.Я. Використання бізнес-симуляторів при формуванні компетентності підприємливості	105
Самойлова М.О. (науковий керівник А.Ф. Тупчій). Власний капітал: особливості його формування та обліку	107
Теловата М.Т. Сучасні виклики до умов професійної підготовки фахівців галузі управління та адміністрування в закладах вищої освіти	110
Тіманюк В.М., Рубан Н.П. Визначення баз даних як особливих об'єктів авторського права.....	112
Тупчій А.Ф. Формування фахової компетентності майбутніх фахівців з обліку і оподаткування при вивченні дисципліни «Облік і звітність в оподаткуванні»	114
Янчук О.Г. Бюджетний дефіцит та його вплив на розвиток економічного простору держави ..	117
НАУКОВИЙ ЧАТ 4. АДАПТИВНЕ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИМИ СИСТЕМАМИ ...	119
Бакатанова В.Б., Закліківська О.С. Сучасні підходи до адаптивного управління середньою спеціалізованою музичною школою-інтернатом	119
Бачієва Л.О. Технологія адаптивного управління дослідницькою діяльністю студентів	121
Бурбига В.А. Теоретичні аспекти створення адаптивних технологій підготовки магістрів з управління навчальним закладом	123
Давидова Ю.В. Цифрова компетентність педагога – необхідна умова інформатизації професійної (професійно-технічної) освіти	125
Єльнікова Г.В. Управління персоналом на засадах кваліметричної оцінки.....	127
Єрьоменко О.А. До питання адаптивної системи підготовки магістрів з управління закладом освіти	133
Лузан Л.О. Візуальні комунікації як ефективні техніки управління учасниками освітнього процесу	135
Лучанінова О.П. Адаптація сучасного закладу вищої освіти як соціально-педагогічної системи в умовах сталого розвитку	137
Малихіна Я.А. Деякі аспекти формування адаптивної маркетингової стратегії закладу вищої освіти	139
Пермінова А.В. Підготовка майбутніх менеджерів освіти на адаптивних засадах	141
Шемигон Н.Ю. Завдання адаптивного управління освітньою системою в умовах технологічного прогресу	142
НАУКОВИЙ ЧАТ 5. ОСВІТА ДОРΟΣЛИХ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА	145
Авшенюк Н.М. Професійна і особистісна компетентність сучасного фахівця	145

Андрощук І.М. Підвищення кваліфікації слухачів у закладах післядипломної педагогічної освіти в умовах сталого розвитку інформаційного суспільства	147
Баніт О.В. Коучинг як практичний інструментарій професійного розвитку топ-менеджерів	150
Баранова Л.М. Кроскультурні особливості професійної інтеграції вчителів-іммігрантів у Канаді	152
Ващенко Л.І. Неформальна освіта дорослих в умовах сталого розвитку суспільства.....	155
Говорун І.В. Інноваційні форми професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів у Федеративній Республіці Німеччині	157
Годлевська К.В. Угорський досвід використання інформаційних технологій в освіті дорослих	159
Гришко В.В. Розвиток університетів третього віку в умовах сталого розвитку інформаційного суспільства	161
Дика Н.М., Шкіренко О.В. Психологічні умови розвитку духовної культури вчителів української мови	163
Застело О.В. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у підвищенні рівнів діагностичної компетентності викладачів іноземних мов закладів вищої військової освіти	165
Ігнатович О.М. Психологічні технології кар'єрного консультування педагогічних працівників	167
Калюжна Т.Г. Формування андрагогічної компетентності викладачів освіти дорослих у процесі професійної підготовки.....	169
Калалб М. Підготовка викладачів з підвищення STEM-кваліфікації	172
Котун К.В. Розвиток освіти дорослих у Фінляндії	174
Лук'янова Л.Б. Неперервна освіта в умовах сталого розвитку інформаційного суспільства	176
Луначек В.Е. Професійний розвиток працівників загальної середньої освіти в сфері інтелектуальної власності	178
Маслова Т.В. Роль і завдання сучасного вчителя у світлі польських досліджень	179
Острікова М.В. (науковий керівник О.П. Лучанінова) Особливості професійної освіти дорослих у сучасних умовах розвитку суспільства	182
Султанова Л.Ю. Полікультурна освіта майбутнього викладача в умовах сталого розвитку інформаційного суспільства	184
НАУКОВИЙ ЧАТ 6. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ І ПРИКЛАДНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ РОЗВИТКУ ДУАЛЬНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ЄДИНОГО ВІДКРИТОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ	187
Дем'ян І.П. Впровадження елементів дуальної освіти у практику навчання професії.....	187
Литвин О.В. Педагогічний дизайн дистанційних курсів як шлях до дуальності навчання в закладі вищої освіти України	190
Литвин С.В. Дуальна освіта – необхідність чи данина моді?	191
Савченко І.М. Перші кроки реалізації в Україні дуальної форми освіти в контексті підготовки конкурентоспроможних кваліфікованих робітників для інноваційної економіки	193
Флуерар В. Особливості розвитку мислиневих процесів у контексті інтелектуальної діяльності учнів молодшого шкільного віку	197
НАУКОВИЙ ЧАТ 7. НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ ЕЛЕКТРОННОЇ ОСВІТИ: ЗАСОБИ, МЕТОДИКИ, ТЕХНОЛОГІЇ, СЕРЕДОВИЩА	203
Альсадун М.А. Організація самостійної роботи майбутніх журналістів Іраку на основі педагогічного сайту	203
Барвіцька Г.К. Електронний підручник як інноваційний засіб у навчанні	204
Гермак О.Л. Особливості моделювання електронного підручника «Електротехніка з основами промислової електроніки»: професійна підготовка майбутніх електромонтерів	207
Гордієнко Т.Г. Технологія проектування smart-комплексу «Технічне креслення»	212
Гуменний О.Д. Технологія проектування smart-комплексу навчального предмета	213
Гуралюк А.Г. Створення електронного підручника з використанням онтологічного підходу	215
Кальной С.П. Веб-редактор сценаріїв бази знань як засіб дистанційної підтримки процесу підготовки та використання навчальних ресурсів	218

<i>Лапшина І.С. Створення і функціонування адаптивних електронних освітніх ресурсів: кластерна модель</i>	221
<i>Плескач В.Л., Плескач М.В. Цифрові компетенції та формування навчальних програм сфери ІТ як пріоритет на шляху розвитку цифрової освіти та Е-економіки</i>	224
<i>Попович І.М., Вишку І.Г. Використання навчального форуму в умовах віртуального освітнього середовища</i>	226
<i>Раковська А.С. Використання ІКТ у формуванні комунікативної культури майбутніх спеціалістів</i>	227
<i>Редько О.Я. Інформаційно-цифрова компетентність майбутніх медичних сестер</i>	229
<i>Тропіна І.В. Цифровізація освіти: нові можливості та перспективи</i>	230
<i>Учитель І.Б. Організація самостійної роботи студентів засобами ІКТ</i>	232
<i>Штефан Л.В. Віртуальний глосарій як засіб формування термінологічної основи сучасного фахівця</i>	234
НАУКОВИЙ ЧАТ 8. ПРОФЕСІЙНА МОБІЛЬНІСТЬ ЯК ФЕНОМЕН КАР'ЄРНОГО ЗРОСТАННЯ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА	236
<i>Басараб В.Я. Складові ключових компетентностей майбутніх менеджерів з бізнес-адміністрування</i>	236
<i>Бельченко В.П., Тропіна М.А. Підвищення якості професійної підготовки кваліфікованих робітників – вимога часу</i>	238
<i>Брацлавська А.Ю. Особливості навчання майбутніх військових авіаторів у контексті підвищення їхньої професійної мобільності</i>	240
<i>Єнотаєва Л.Є. Вплив булінгу на розвиток обдарованої дитини</i>	243
<i>Крикун Є.О. (науковий керівник М.І. Русанова). Освітні програми ЄС як спосіб формування європейської ідентичності</i>	246
<i>Павлиш Т.Г. Особливості та перспективи розвитку професійної мобільності викладачів установ вищої освіти зі специфічними умовами навчання</i>	248
<i>Пітух Л.І. Виховна робота як умова формування професійної мобільності кваліфікованих робітників</i>	250
<i>Стойчик Т.І. Конкурентоздатний фахівець як результат ефективного процесу управління</i>	254
<i>Чапідзе К.О. Професійна мобільність працівників фізичної культури і спорту як сучасна педагогічна проблема</i>	256
<i>Чочишвілі Д. Нові підходи у підготовці вчителів (практика Горійського державного педагогічного університету)</i>	258
ПОРТФОЛІО МОДЕРАТОРІВ	260
ВИСНОВКИ, ПРОПОЗИЦІЇ ТА РІШЕННЯ WEB-ФОРУМУ	270
ПЕРСОНАЛІЇ	278
ФОТОМАТЕРІАЛИ	285
АНАЛІТИКА ФОРУМУ	297

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ УКРАИНЫ
НАЦИОНАЛЬНАЯ АКАДЕМИЯ НАУК УКРАИНЫ
НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЦЕНТР «МАЛАЯ АКАДЕМИЯ НАУК УКРАИНЫ»
УКРАИНСКАЯ ИНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ АКАДЕМИЯ
ОБЩЕСТВЕННАЯ ОРГАНИЗАЦИЯ «ШКОЛА АДАПТИВНОГО УПРАВЛЕНИЯ СОЦИАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИМИ СИСТЕМАМИ»
ИНСТИТУТ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ И ОБРАЗОВАНИЯ ВЗРОСЛЫХ ИМЕНИ ИВАНА ЗЯЗЮНА НАПН УКРАИНЫ
НАЦИОНАЛЬНАЯ АКАДЕМИЯ СТАТИСТИКИ, УЧЕТА И АУДИТА
НАЦИОНАЛЬНАЯ МЕТАЛЛУРГИЧЕСКАЯ АКАДЕМИЯ УКРАИНЫ
ГОРИЙСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ, ГРУЗИЯ
НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКИЙ ЦЕНТР ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ТЕХНИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ В ХАРЬКОВСКОЙ ОБЛАСТИ
ГОСУДАРСТВЕННОЕ НАУЧНОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ «ИНСТИТУТ МОДЕРНИЗАЦИИ СОДЕРЖАНИЯ ОБРАЗОВАНИЯ»
DTI УНИВЕРСИТЕТ, СЛОВАКИЯ
ЛЁТНАЯ АКАДЕМИЯ НАЦИОНАЛЬНОГО АВИАЦИОННОГО УНИВЕРСИТЕТА
ДНЕПРОПЕТРОВСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
ДЕПАРТАМЕНТ НАУКИ И ОБРАЗОВАНИЯ ХАРЬКОВСКОЙ ОБЛАСТНОЙ ГОСУДАРСТВЕННОЙ АДМИНИСТРАЦИИ
АКАДЕМИЯ ПОМОРСКАЯ В СЛУПСКЕ, ПОЛЬША
ТИНЬЗИНСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГИЙ И ОБРАЗОВАНИЯ, КИТАЙ
ТИРАСПОЛЬСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ, РЕСПУБЛИКА МОЛДОВА

РАЗВИТИЕ ЕДИНОГО ОТКРЫТОГО ИНФОРМАЦИОННОГО ПРОСТРАНСТВА ОБРАЗОВАНИЯ НА ПРОТЯЖЕНИИ ЖИЗНИ

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
ПЕРВОГО МЕЖДУНАРОДНОГО
НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОГО
WEB-ФОРУМА

Выпуск 1

Київ-Харьков
2019

УДК 37 (371:004)

P78

Рекомендовано к публикации Ученым советом Украинской инженерно-педагогической академии
(Протокол № 10 от 28 мая 2019 г.)

Рекомендовано к печати и внедрению в практику научно-исследовательской деятельности
Ученым советом Национального центра «Малая академия наук Украины»
(Протокол № 05 от 30 мая 2019 года)

Рецензенты:

Лавров Евгений Анатольевич, доктор технических наук, профессор, профессор кафедры компьютерных наук Сумского государственного университета, г. Сумы, Украина;

Стрельцов Владимир Юрьевич, доктор наук по государственному управлению, профессор, профессор кафедры управления Поморской академии в Слупске г. Слупск, Польша;

Стрижак Александр Евгеньевич, доктор технических наук, старший научный сотрудник, заместитель директора по научной работе Национального центра «Малая академия наук Украины», г. Киев, Украина.

Развитие единого открытого информационного пространства образования на протяжении жизни: [сборник материалов Первого

P78 Международного научно-практического WEB-форума (Киев-Харьков, 26-28 марта 2019 года); упор.-сост. М.Л. Ростока; общ. ред.: М.Л. Ростока, Т.С. Бондаренко, А.В. Банит, И.М. Савченко]. Кропивницкий: Изд-во Лётной академии Национального авиационного университета. Вып. 1. 2019. 300 с.

В сборнике сосредоточены материалы Первого Международного научно-практического Web-форума, который состоялся 26–28.03.2019 г. в русле совместной деятельности соучредителей мероприятия Украинской инженерно-педагогической академии (ректор Елена Коваленко) и Национального центра «Малая академия наук Украины» под эгидой ЮНЕСКО (Президент МАН Украины – Станислав Довгый, директор Центра – Оксен Лисовый) и по официальным представительствам соорганизаторов – отечественных и зарубежных образовательных заведений, научных учреждений и уполномоченных власти – инновационных партнеров таких, как: Академия Поморская в Слупске (ректор Роман Дрозд, Польша), Горийский государственный педагогический университет (ректор Александр Мгжебришвили, Грузия), Департамент образования и науки Харьковской областной государственной администрации (директор Лариса Карпова, Украина), Днепропетровский университет внутренних дел (ректор Андрей Фоменко., Украина), ДТИ Университет (ректор Томаш Ленгельфауси, Словакия), Лётная академия Национального авиационного университета (начальник Артур Дрезналь, Украина), Национальная металлургическая академия Украины (ректор Александр Величко, Украина), Национальная академия статистики, учета и аудита (ректор Александр Осауленко, Украина), Институт педагогического образования и образования взрослых имени Ивана Зязюна Национальной академии педагогических наук Украины (директор Лариса Лукьянова, Украина), Общественная организация «Школа адаптивного управления социально-педагогическими системами» (председатель Галина Ельникова, Украина), Государственное научное учреждение «Институт модернизации содержания образования» (и.о. директора Юрий Завалевский, Украина), Научно-методический центр профессионально-технического образования в Харьковской области (директор Татьяна Русланова, Украина), Тиньзиньский университет технологий и образования (ректор Лю Снь, Китай), Тираспольский государственный университет (ректор Эдуард Коропчану, Республика Молдова) и др., что осуществляют свою деятельность в векторе развития единого открытого информационного пространства образования и в приоритете деятельности руководствуются стратегией постоянного и опережающего развития своих коллективов, акцентируют внимание на будущее, в частности на выявление, формирование и развитие интеллектуального и трудового потенциала государств. Важный акцент в организации публикаций данных материалов сделан на статьи, где освещается определенный опыт практической реализации идей, достижений, результатов научно-педагогических исследований, экспериментальных опытов и прикладных внедрений авторов. Это подчеркивает актуальность разработки подобного рода научной литературы.

Материалы форума предназначены для научных работников, докторантов, аспирантов, магистрантов, преподавателей и студентов заведений высшего образования, педагогов и руководителей учреждений системы профессионального образования и учебных подразделений предприятий, а также работодателей, руководителей, законодателей и политиков, всех тех, кто заинтересован в улучшении качества подготовки подрастающего поколения, в своевременном выявлении качеств одаренности у представителей учащейся молодежи.

Авторы тезисных докладов данного сборника несут ответственность за достоверность и оригинальность содержания, фактологичность и аутентичность цитат, эргономичность и релевантность изложения мыслей по тематике собственно ними представленных публикаций.

УДК 37 (371:004)

© Правообладатель, 2019

© НЦ «МАН Украины», УИПА, 2019

© Авторы тезисов докладов, публикаций, 2019

СОДЕРЖАНИЕ

ВСТУПИТЕЛЬНОЕ СЛОВО.....	19
НАУЧНЫЙ ЧАТ 1. ТРАНСДИСЦИПЛИНАРНАЯ ПАРАДИГМА ЕДИНОГО ОТКРЫТОГО ИНФОРМАЦИОННОГО ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОСТРАНСТВА: ФОРМИРОВАНИЕ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОГО И ТРУДОВОГО ПОТЕНЦИАЛА ГОСУДАРСТВА	27
<i>Вербовый А.В., Черевичный Г.С. Новації в підготовкe научно-педагогических кадров (на примере КНУ имени Тараса Шевченко)</i>	<i>27</i>
<i>Демьяненко В.В., Храпач А.С. Онтологические аспекты формирования открытых систем образования</i>	<i>29</i>
<i>Карпова Л.Г. Дистанционное образование как одна из составляющих образовательно- развивающей среды школы-интерната для одарённых детей</i>	<i>32</i>
<i>Легун В.Т. Инновационная модель современного заведения профессионального (профессионально-технического образования) в контексте образовательных реформ</i>	<i>34</i>
<i>Нагореанская А.И. Продвижение концепции RED в Республике Молдове</i>	<i>36</i>
<i>Настенко Е.А., Савченко Я.В. Системы поддержки принятия решений по конфигурированию алгоритмов статистической обработки данных в современных биомедицинских исследованиях</i>	<i>38</i>
<i>Павел М.Т. Влияние научных исследований в рамках докторской диссертации по педагогике на внедрение образовательных ИКТ</i>	<i>41</i>
<i>Попова М.А. Онтологический реестр архивных документов, связанных с жизнью, творчеством и чествованием памяти Т.Г. Шевченко, как инструмент формирования интеллектуального потенциала государства</i>	<i>43</i>
<i>Постова Е.Г. Принципы специализированного образования научного направления</i>	<i>45</i>
<i>Ростока М.Л. Пропедевтика трансдисциплинарного образования</i>	<i>47</i>
<i>Сафонов Ю.Н. Открытое информационное пространство образования – безопасный аспект</i>	<i>51</i>
<i>Слипухина И.А., Полихун Н.И., Чернецкий И.С. Сущность понятия «научное образование» в XXI веке</i>	<i>54</i>
<i>Труханенко А.М. Информационная культура как важная составляющая профессиональной компетентности субъектов образовательного процесса</i>	<i>55</i>
<i>Халупко Н.А. Концептуальные аспекты пропедевтики научного образования</i>	<i>57</i>
<i>Цыгуля И.И. Актуальные аспекты формирования научного мировоззрения у студентов на занятиях по предметам философского цикла</i>	<i>59</i>
<i>Шалимова И.Н. Модель информатизации управления заведениями профессионального (профессионально-технического) образования</i>	<i>61</i>
<i>Штепура А.П. Дистанционное образование в условиях устойчивого развития информационного общества</i>	<i>63</i>
<i>Юров А.Г. Научные школы по физике: обучение украинских старшеклассников в ЦЕРН (2017–2018 гг. Оценки и предложения)</i>	<i>66</i>
НАУЧНЫЙ ЧАТ 2. РЕАЛИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ЕДИНОГО ОТКРЫТОГО ИНФОРМАЦИОННОГО ПРОСТРАНСТВА ОБРАЗОВАНИЯ В СОТРУДНИЧЕСТВЕ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ, ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ (ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ТЕХНИЧЕСКИХ), ВЫСШИХ, ВНЕШКОЛЬНЫХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ И НАУЧНЫХ УЧРЕЖДЕНИЙ	70
<i>Билик Е.В., Богданова В.А., Градинарь О.А. Педагогические методы и приёмы развития информационно-коммуникативных навыков по информационным дисциплинам</i>	<i>70</i>
<i>Бондаренко Т.С. Тематическое погружение будущих инженеров-педагогов в ИСТ- обучающую среду как инструментальный формирования и оценки уровня их профессиональной компетентности</i>	<i>72</i>
<i>Васкан Т.А. Образовательная платформа «Bgidge» – полезный инструмент в обучении сотрудников</i>	<i>73</i>
<i>Дьшлевич Ю.Д. (научный руководитель О.П. Лучанинова). Научно-исследовательская деятельность заведения высшего образования как составляющая профессиональной подготовки соискателей высшего образования</i>	<i>75</i>
<i>Иващенко В.П., Пройдак Ю.С., Швачич Г.Г. Некоторые аспекты применения мобильного обучения</i>	<i>77</i>
<i>Исаева Л.Е. (научный руководитель О.П. Лучанинова). Применение ИК-технологий в образовательной среде учреждения высшего образования как требование времени</i>	<i>79</i>
<i>Кузьменко О.С. Особенности использования SMART-технологий в обучении физике в</i>	

умовиях STEM-образования	81
Павловсая М.Я., Тропина М.А. Формирование ИК-компетентности будущих специалистов кулинарного профиля: ориентация на европейские требования	83
Шеремет О.В., Шеремет А.М. Технологии информационного образовательного пространства Национального центра «Малая академия наук Украины» как средство организации научно- исследовательской работы кружковцев Черниговской Малой академии наук ученической молодежи	86
Юденкова Е.П., Гончарова И.П. Формирование информационно-цифровой компетентности соискателей профессионального (профессионально-технического) образования посредством IT- пространства (на примере ГУЗ «Межрегиональное ВПУ полиграфии и ИТ»)	88
НАУЧНЫЙ ЧАТ 3. ИННОВАЦИОННЫЕ ТРАНСФОРМАЦИИ В ЭКОНОМИЧЕСКОМ ОБРАЗОВАНИИ: ПОСЛЕДОВАТЕЛЬНОСТЬ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ СПЕЦИАЛИСТОВ ДЛЯ ОТРАСЛИ УПРАВЛЕНИЯ И АДМИНИСТРИРОВАНИЯ	94
Богданова В.А., Чириак Л.Л. Потенциал дисциплины «Информационная безопасность» для формирования цифровых компетентностей при подготовке будущих экономистов	94
Бурьянчук А.В. (научный руководитель Т.Б. Самонова). Финансовая отчётность – инструмент управления предприятием	96
Карлова Е.А. Инновационные трансформации образования в условиях социально ориентированной экономики	98
Кирьян Е.И. Направления развития административного персонала	99
Кравченко Л.А. (научный руководитель А.Ф. Тупчий). Ликвидация основных средств в управлении предприятием: особенности документального оформления	101
Меквабидзе Р. Анализ инновационного подхода в экономическом образовании с учетом требований конкурентного рынка	103
Паздрий В.Я. Использование бизнес-симуляторов при формировании компетентности предприимчивости	105
Самойлова М.А. (научный руководитель А.Ф. Тупчий). Собственный капитал: особенности его формирования и учета	107
Теловатая М.Т. Вызовы современности относительно условий профессиональной подготовки специалистов для сферы управления и администрирования в заведениях высшего образования	110
Тиманюк В.Н., Рубан Н.П. Определение баз данных как особенных объектов авторского права	112
Тупчий А.Ф. Формирование спецпрофессиональной компетентности будущих специалистов учета и налогообложения при изучении дисциплины «Учет и отчетность в налогообложении»	114
Янчук Е.Г. Бюджетный дефицит и его влияние на развитие экономического пространства государства	117
НАУЧНЫЙ ЧАТ 4. АДАПТИВНОЕ УПРАВЛЕНИЕ СОЦИАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИМИ СИСТЕМАМИ	119
Бакатанова В.Б., Закликвская О.С. Современные подходы адаптивного управления средней специализированной музыкальной школой-интернатом	119
Бачиева Л.А. Адаптивное управление исследовательской деятельностью студентов	121
Бурбыга В.А. Теоретические аспекты создания адаптивных технологий подготовки магистров по управлению учебным заведением	123
Давыдова Ю.В. Цифровая компетентность педагога – необходимое условие информатизации профессионального (профессионально-технического) образования	125
Ельникова Г.В. Управление персоналом на основе квалиметрической оценки	127
Ерёмченко О.А. К вопросу адаптивной системы подготовки магистров по управлению учебным заведением	133
Лузан Л.А. Визуальные коммуникации как эффективные техники управления участниками образовательного процесса	135
Лучанинова О.П. Адаптация современного учреждения высшего образования как	

<i>социально-педагогической системы в условиях устойчивого развития</i>	137
Малыхина Я.А. <i>Некоторые аспекты формирования адаптивной маркетинговой стратегии заведений высшего образования</i>	139
Перминова А.В. <i>Подготовка будущих менеджеров образования на адаптивной основе</i>	141
Шемигон Н.Ю. <i>Задачи адаптивного управления образовательной системой в условиях технологического прогресса</i>	142
НАУЧНЫЙ ЧАТ 5. ОБРАЗОВАНИЕ ВЗРОСЛЫХ В УСЛОВИЯХ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЩЕСТВА	145
Авшенюк Н.Н. <i>Профессиональная и личностная компетентность современного специалиста</i>	145
Андрущук И.Н. <i>Повышение квалификации слушателей в заведениях последипломного педагогического образования в условиях устойчивого развития информационного общества</i>	147
Банит О.В. <i>Коучинг как практический инструмент профессионального развития топ-менеджеров</i>	150
Баранова Л.Н. <i>Кросскультурные особенности профессиональной интеграции учителей-иммигрантов в Канаде</i>	152
Ващенко Л.И. <i>Неформальное образование взрослых в условиях устойчивого развития общества</i>	155
Говорун И.В. <i>Инновационные формы профессиональной подготовки будущих учителей начальных классов в Федеративной Республике Германии</i>	157
Годлевская Е.В. <i>Венгерский опыт использования информационных технологий в образовании взрослых</i>	159
Гришко В.В. <i>Развитие университетов третьего возраста в условиях устойчивого развития информационного общества</i>	161
Дикая Н.М., Шкиренко Е.В. <i>Психологические механизмы развития духовной культуры личности педагога</i>	163
Застело О.В. <i>Использование информационно-коммуникационных технологий в повышении уровня диагностической компетентности преподавателей иностранных языков заведений высшего военного образования</i>	165
Игнатович Е.М. <i>Психологические технологии карьерного консультирования педагогических работников</i>	167
Калюжная Т.Г. <i>Формирование андрагогической компетентности преподавателей образования взрослых в процессе профессиональной подготовки</i>	169
Калалб М. <i>Подготовка преподавателей к повышению STEM-квалификации</i>	172
Котун К.В. <i>Развитие системы образования взрослых в Финляндии</i>	174
Лукьянова Л.Б. <i>Непрерывное образование взрослых в условиях устойчивого развития информационного общества</i>	176
Лунычек В.Э. <i>Профессиональное развитие работников общего среднего образования в сфере интеллектуальной собственности</i>	178
Маслова Т.В. <i>Роль и задачи современного учителя в свете польских исследований</i>	179
Острикова М.В. (научный руководитель О.П. Лучанинова). <i>Особенности профессионального образования взрослых в современных условиях развития общества</i>	182
Султанова Л.Ю. <i>Поликультурное образование будущего преподавателя в условиях устойчивого развития информационного общества</i>	184
НАУЧНЫЙ ЧАТ 6. МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ ФУНДАМЕНТАЛЬНЫХ И ПРИКЛАДНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ РАЗВИТИЯ ДУАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В УСЛОВИЯХ ЕДИНОГО ОТКРЫТОГО ИНФОРМАЦИОННОГО ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОСТРАНСТВА	187
Демьян И.П. <i>Внедрение элементов дуального образования в практику обучения профессии</i>	187
Литвин О.В. <i>Педагогический дизайн дистанционных курсов как путь к дуальному обучению в учреждениях высшего образования Украины</i>	190
Литвин С.В. <i>Дуальное образование – необходимость или дань моде?</i>	191
Савченко И.Н. <i>Первые шаги реализации в Украине дуальной формы образования в контексте подготовки конкурентоспособных квалифицированных рабочих для инновационной экономики</i>	193
Флурер В. <i>Особенности развития мыслительных процессов в контексте интеллектуальной</i>	

деятельности учеников младшего школьного возраста	197
НАУЧНЫЙ ЧАТ 7. НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ЭЛЕКТРОННОГО ОБРАЗОВАНИЯ: СРЕДСТВА, МЕТОДИКИ, ТЕХНОЛОГИИ, СРЕДЫ	203
<i>Альсадун М.А.</i> Организация самостоятельной работы будущих журналистов Ирака посредством педагогического сайта	203
<i>Барвицкая Г.Ж.</i> Электронный учебник как инновационное средство обучения	204
<i>Гермак О.Л.</i> Особенности моделирования электронного учебника «Электротехника с основами промышленной электроники»: профессиональная подготовка будущих электромонтёров	207
<i>Гордиенко Т.Г.</i> Технология проектирования smart-комплекса «Техническое черчение»	212
<i>Гуменный А.Д.</i> Технология проектирования smart-комплекса учебного предмета	213
<i>Гуралюк А.Г.</i> Создание электронного учебника с применением онтологического подхода	215
<i>Кальной С.П.</i> Веб-редактор сценариев базы знаний как средство дистанционной поддержки процесса подготовки и использования обучающих ресурсов	218
<i>Лапшина И.С.</i> Создание и функционирование адаптивных электронных образовательных ресурсов: кластерная модель	221
<i>Плескач В.Л., Плескач М.В.</i> Цифровые компетенции и формирование учебных программ сферы IT как приоритет на пути к развитию цифрового образования и Э-экономики	224
<i>Попович И.М., Вышку И.Г.</i> Использование учебного форума в условиях виртуальной учебной среды	226
<i>Раковская А.С.</i> Использование ИКТ в формировании коммуникативной культуры будущих специалистов	227
<i>Редько Е.Я.</i> Информационно-цифровая компетентность будущих медицинских сестёр	229
<i>Тропина И.В.</i> Цифровизация образования: новые возможности и перспективы	230
<i>Учитель И.Б.</i> Організація самостійної роботи студентів засобами ІКТ	232
<i>Штефан Л.В.</i> Виртуальный глоссарий как средство формирования терминологической основы современного специалиста	234
НАУЧНЫЙ ЧАТ 8. ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ МОБИЛЬНОСТЬ КАК ФЕНОМЕН КАРЬЕРНОГО РОСТА СПЕЦИАЛИСТОВ В УСЛОВИЯХ ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЩЕСТВА	236
<i>Басараб В.Я.</i> Составляющие ключевых компетентностей будущих менеджеров бизнес-администрирования	236
<i>Бельченко В.П., Тропина М.А.</i> Повышение качества профессиональной подготовки квалифицированных рабочих – требование времени	238
<i>Брацлавская А.Ю.</i> Особенности обучения будущих военных авиаторов в контексте их профессиональной мобильности	240
<i>Енотаева Л.Е.</i> Влияние буллинга на развитие одарённого ребёнка	243
<i>Крикун Е.А.</i> (научный руководитель М.И. Русанова). Образовательные программы ЕС как способ формирования европейской идентичности	246
<i>Павлыш Т.Г.</i> Особенности и перспективы развития профессиональной мобильности преподавателей учреждений высшего образования со специфическими условиями обучения	248
<i>Питух Л.И.</i> Воспитательная работа как условие формирования профессиональной мобильности квалифицированных рабочих	250
<i>Стойчик Т.И.</i> Конкурентоспособный специалист как результат эффективного процесса управления	254
<i>Чалидзе К.А.</i> Профессиональная мобильность работников физической культуры и спорта как современная педагогическая проблема	256
<i>Чочишвили Д.</i> Новые подходы по подготовке учителей (практика Горийского государственного педагогического университета)	258
ПОРТФОЛИО МОДЕРАТОРОВ	260
ВЫВОДЫ, ПРЕДЛОЖЕНИЯ И РЕШЕНИЕ WEB-ФОРУМА	270
ПЕРСОНАЛИИ	278
ФОТОМАТЕРИАЛЫ	285
АНАЛИТИКА ФОРУМА	297

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES OF UKRAINE
NATIONAL CENTER «JUNIOR ACADEMY OF SCIENCES OF UKRAINE»
UKRAINIAN ENGINEERING-PEDAGOGICAL ACADEMY
PUBLIC ORGANIZATION «ADAPTIVE SCHOOL MANAGEMENT SOCIAL-PEDAGOGICAL SYSTEMS»
INSTITUTE OF PEDAGOGICAL EDUCATION AND EDUCATION OF ADULTS NAMED AFTER IVAN ZYAZUNA OF NAPN UKRAINE
NATIONAL ACADEMY OF STATISTICS, ACCOUNTING AND AUDIT
NATIONAL METALLURGICAL ACADEMY OF UKRAINE
GORIY STATE PEDAGOGICAL UNIVERSITY, GEORGIA
SCIENTIFIC AND METHODOLOGICAL CENTER OF PROFESSIONAL AND TECHNICAL EDUCATION IN THE KHARKOV REGION
STATE SCIENTIFIC INSTITUTION «INSTITUTE FOR MODERNIZATION OF THE CONTENT OF EDUCATION»
DTI UNIVERSITY, SLOVAKIA
FLIGHT ACADEMY OF NATIONAL AVIATION UNIVERSITY
DNEPROPETROVSK UNIVERSITY OF INTERNAL AFFAIRS
DEPARTMENT OF SCIENCE AND FORMATION OF KHARKOV REGIONAL STATE ADMINISTRATION
ACADEMY OF POMORSKY IN SLUPSKY, POLAND
TINZINSK UNIVERSITY OF TECHNOLOGIES AND EDUCATION, CHINA
TIRASPOL STATE UNIVERSITY, REPUBLIC OF MOLDOVA

THE DEVELOPMENT OF THE UNIFIED OPEN INFORMATION SPACE IN LIFELONG EDUCATION

COLLECTION OF MATERIALS
THE FIRST INTERNATIONAL SCIENTIFIC
AND PRACTICAL WEB-FORUM

Issue 1

Kyiv-Kharkov
2019

UDC 37 (371:004)
R78

Recommended for Publication by the Academic Council of the Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy
(Protocol number 10 dated May 28, 2019)

Recommended for Printing and implementation in practice of research activities
Academic Council of the National Center «Junior Academy of Sciences of Ukraine»
(Protocol number 05 dated May 30, 2019)

Reviewers:

<i>Lavrov Evgeny,</i>	<i>Doctor of Technical Sciences, Professor, Professor of Department of computer science Sumy State University, Sumy, Ukraine;</i>
<i>Streltsov Volodymyr,</i>	<i>Doctor of Science in Public Administration, Professor, Professor of the Department of Management of the Pomeranian Academy in Slupsk, Slupsk, Poland;</i>
<i>Strizhak Olexander,</i>	<i>Doctor of Technical Sciences, Senior Researcher, Deputy Director for Research of the National Center «Junior Academy of Sciences of Ukraine», Kyiv, Ukraine;</i>

R78 **The Development of the Unified Open Information Space in Lifelong Education:** collection of materials of the First International Scientific and Practical WEB-Forum (Kiev-Kharkov, March 26-28th, 2019) focus.-comp. M.L. Rostoka; ed. count : M.L. Rostoka, T.S. Bondarenko, A.V. Banit, I.M. Savchenko]. Kropyvnytskyi: Publishing house of the Flight Academy of the National Aviation University. Issue 1. 2019. 300 p.

The collection contains materials from the First International Scientific and Practical Web-Forum, which was held on 26-28.03.2019 along with joint activities of the co-founders of the event of the Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy (Rector Olena Kovalenko) and the National Center «Junior Academy of Sciences of Ukraine» under the auspices of UNESCO (President of the Junior Academy of Sciences of Ukraine – Stanislav Dovgyi, Director of the Center – Oksen Lisovyi) and according to official representations of co-organizers – domestic and foreign educational institutions, scientific institutions and powers authorities include innovative partners such as the Pomorskaya Academy in Slupsk (Rector Roman Drozd, Poland), Gori State Pedagogical University (Rector Alexander Mgzhebrishvili, Georgia), the Department of Education and Science of the Kharkiv Regional State Administration (Director Larisa Karpova, Ukraine), Dnipropetrovsk University of Internal Affairs (Rector Andrei Fomenko, Ukraine), DTI University (Rector Tomash Lengelfaussi, Slovakia), Flight Academy of the National Aviation University (Head Arthur Dresnal, Ukraine), National Metallurgical Academy of Ukraine (Rector Olexander Velichko, Ukraine), National Academy of Statistics, Accounting and Auditing (Rector Olexander Osaulenko, Ukraine), Institute of Teacher Education and Adult Education named after Ivan Zyyun of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine (Director Larisa Lukyanova, Ukraine), Public Organization «School of Adaptive Management of Social and Pedagogical Systems» (Chaired by Halyna Yelnikova, Ukraine), State Scientific Institution «Institute of Modernization of Educational Content» (Acting Yury Zavalevsky, Ukraine), Scientific and Methodological Center for Vocational Education in the Kharkiv Region (Director Tatyana Ruslanova, Ukraine), Tinzin University of Technology and Education (Rector Liu Xin, China), Tiraspol State University (Rector Eduard Koropchanu, Republic of Moldova) and others that carry out their activities in the vector of development of a single open information space of education and in the priority of activities are guided by a strategy of constant and advanced development of their teams, focus on the future, in particular on the identification, creation and development of intellectual and labor potential of the states. An important emphasis in organizing the publication of these materials is made on the articles, which highlight a certain experience in the practical implementation of ideas, achievements, results of scientific and pedagogical research, experimental experiments and applied implementations of the authors. This underlines the relevance of the development of this kind of scientific literature.

Forum materials are intended for researchers, doctoral students, graduate students, undergraduates, teachers and students of higher education institutions, teachers and heads of institutions of the vocational education system and educational departments of enterprises, as well as employers, managers, legislators and politicians, all those who are interested in improving quality training the younger generation in the timely identification of the qualities of giftedness among representatives of young students.

Authors of these reports of this collection are responsible for the accuracy and originality of the content, factual and authentic quotations, ergonomics and relevance of the presentation of thoughts on the subject of their own publications.

UDC 37 (371:004)

© Right holder
© NC «JAS of Ukraine», UIPA, 2019;
© Authors of theses of reports, publications

CONTENT

INTRODUCTION	19
SCIENTIFIC CHAT 1. THE TRANSDISCIPLINARY PARADIGM OF THE UNIFIED INFORMATION EDUCATIONAL SPACE: THE FORMATION OF THE INTELLECTUAL AND LABOR POTENTIAL OF THE COUNTRY	27
<i>Verbovyi A.V., Cherevychnyi Gen.S. Novations in the Training of Scientific and Pedagogical Personnel (on the Example of the Taras Shevchenko National University of Kyiv)</i>	27
<i>Demianenko V.B., Hrappach A.G. Ontological Aspects of the Formation of Open Systems of Education</i>	29
<i>Karpova L.G. Distant Education as One of the Components of the Educational-Developing Environment of the Boarding school for Gifted Children</i>	32
<i>Legun V.T. An Innovative Model of a Modern Institution of Vocational Education in the Context of Educational Reforms</i>	34
<i>Nagoreanscaia A.I. Promotion of the RED Concept in the Republic of Moldova</i>	36
<i>Nastenka E.A., Savchenko Y.V. The System of Support of Decision-Making Configuration Algorithms of Statistical Data Processing in Biomedical Research</i>	38
<i>Pavel M.T. The Impact of the Scientific Researches Within Doctoral Thesis in Pedagogy on Educational ICT Implementation</i>	41
<i>Popova M.A. Ontological Register of Archival Documents Related to Life, Creativity and Commemoration of T.G. Shevchenko, as an Instrument for the Formation of the Intellectual Potential of the State</i>	43
<i>Postova K.G. Principles of Specialized Education of Scientific Direction</i>	45
<i>Rostoka M.L. Propedeutics of Transdisciplinary Education</i>	47
<i>Safonov Y.N. The Open Information Space of Education is a Safe Aspect</i>	51
<i>Slipukhina I.R., Polikhun N.I., Chernetskyi I.S. The Essence of the Concept of «Scientific Education» in the XXI Century</i>	54
<i>Trukhanenko A.M. Information Culture as an Important Component of the Professional Competence of the Subjects of the Educational Process</i>	55
<i>Khalupko N.A. Conceptual Aspects of Propaedeutics of Scientific Education</i>	57
<i>Țăgulea I.I. Actual Aspects of the Formation of the Scientific Outlook of Students in Classes on Subjects of the Philosophical Cycle</i>	59
<i>Shalimova I.R.M. Model of Information Management of Vocational Education Institutions</i>	61
<i>Shtepura A.P. Distance Education in the Conditions of Constant Development of the Information Society</i>	63
<i>Yurov O.G. Scientific Schools in Physics: Training of Ukrainian High School Students at CERN (2017-2018. Assessments and Proposals)</i>	66
SCIENTIFIC CHAT 2. THE REALITIES AND PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF THE UNIFIED OPEN INFORMATIONAL SPACE OF EDUCATION IN COOPERATION WITH GENERAL EDUCATIONAL, PROFESSIONAL (VOCATIONAL AND TECHNICAL), HIGHER AND EXTRASCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTIONS AND SCIENTIFIC INSTITUTIONS)	70
<i>Bilic E.V., Bogdanova V.A., Gradinari O.A. Pedagogical Methods and Techniques of Development of Information and Communication Skills in Information Disciplines</i>	70
<i>Bondarenko T.S. Thematic Immersion of Future Engineer Educators in the ICT-Learning Environment as a Tool of the Formation and Assessment of Professional Competence</i>	72
<i>Vascan T.A. The Bgidge Educational Platform – a Useful Tool in Training Employees</i>	73
<i>Dyshlevych Yu.D. Research Activity of the Institution of Higher Education as a Component of Vocational Training of Applicants of Higher education</i>	75
<i>Ivashchenko V.P., Proidak Y.S., Shvachykh G.G. Some Aspects of Mobile Learning</i>	77
<i>Isaieva L.E. (Scientific Adviser O.P. Luchaninova). The Application of IC-Technologies in the Educational Environment of a Higher Education Institution as a Requirement of Time</i>	79
<i>Kuzmenko O.S. Features of Using SMART-technologies in Physics Education in STEM-education</i>	81
<i>Pavlovskaya M.Y. Tropina M.A. Formation of Information and Communication Competence in Culinary Profile Professionals: Orientation to European Requirements</i>	83
<i>Sheremet O.V., Sheremet A.M. The Technologies of Information and Education Space of the National Center «Junior Academy of Sciences of Ukraine» as a Means of Organizing the Research Activity of Pupils of the Chernigiv Junior Academy of Sciences of for student's Young People</i>	86

<i>Yudenkova E.P., Honcharova I.P. Formation of Information-Digital Competence of Students of Vocational Education Through IT-space (Using the Example of Interregional Higher Vocational School of Printing and information Technology)</i>	88
SCIENTIFIC CHAT 3. INNOVATIVE TRANSFORMATIONS IN ECONOMIC EDUCATION: CONTINUITY OF PROFESSIONAL TRAINING OF SPECIALISTS FOR THE FIELD OF ADMINISTRATION AND MANAGEMENT	94
<i>Bohdanova V.A., Chiriac L.L. The Potential of the Discipline «Information Security» in the Digital Competence formation in Training Future Economists</i>	94
<i>Burianchuk A.V. (Scientific Adviser T.B. Samonova). Financial Reporting – Enterprise Management Tool</i>	96
<i>Karlova E.A. Innovative Transformations of Education in a Socially Oriented Economy</i>	98
<i>Kir'ian E.I. Areas of Development of Administrative Staff</i>	99
<i>Kravchenko L.A. (Scientific Adviser A.F. Tupchyi). Liquidation of Fixed Assets in the Management of the Enterprise: Features of Documentary Registration</i>	101
<i>Mekvabidze R. Analysis of Innovative Approach to Economic Education Taking Into Account the Requirements of a Competitive Market</i>	103
<i>Pazdrii V.Yar. Using of Business Simulators in the Formation of Entrepreneurial Comediency</i>	105
<i>Samoilova M.A. (Scientific Adviser A.F. Tupchyi). Equity: Features of its Formation and Accounting</i>	107
<i>Telovata M.T. Modern Challenges to the Conditions of Professional Training of Specialists in the Field of Management and Administration in Higher Education Institutions</i>	110
<i>Timanyuk V.N., Ruban N.P. Professional Training of Intellectual Property Specialists in the Field of Management Knowledge and Administration</i>	112
<i>Tupchyi A.F. Ways of Forming the Professional Competence of Future Specialists in Accounting and Taxation in the Study of Discipline «Accounting and Reporting in Taxation»</i>	114
<i>Yanchuk O.G. The Budget Deficit and its Impact on the Development of the Economic Space of the State</i>	117
SCIENTIFIC CHAT 4. ADAPTIVE MANAGEMENT OF SOCIAL AND PEDAGOGICAL SYSTEMS	119
<i>Bakatanova V.B., Zaklikivska O.S. Modern Approaches to Adaptive Management of the Secondary Specialized Music Boarding School</i>	119
<i>Bachiiieva L.O. Adaptive Management of Student Research Work</i>	121
<i>Burbyha V.A. Application of Adaptive Technologies in the Process of Preparation of Masters in Management of an Educational Institution</i>	123
<i>Davydova Y.V. The Digital Competence of the Teacher is a Necessary Condition for Informing the Professional (Vocational) Education</i>	125
<i>Yelnikova H.V. Human Resource Management Based on Qualimetric Assessment</i>	127
<i>Yeromenko O.A. Individual Adaptive Scenario of the Master's Degree in the Management of the Educational Institution</i>	133
<i>Luzan L.A. Visual Communications as Effective Techniques for Managing Participants in the Educational Process</i> ...	135
<i>Luchaninova O.P. Adaptation of a Modern Institution of Higher Education as a Social-Pedagogical System in Conditions of Sustainable Development</i>	137
<i>Malykhina Y.A. Some Aspects of the Formation of an Adaptive Marketing Strategy of IHE</i>	139
<i>Perminova A.V. Training of Future Education Managers on an Adaptive Basis</i>	141
<i>Shemyhon N.Yr. The Task of Adaptive Management of the Educational System in the Conditions of Technological Progress</i>	142
SCIENCE CHAT 5. ADULT EDUCATION IN THE CONTEXT OF A SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE INFORMATION SOCIETY	145
<i>Avshenyuk N.N. Professional and Personal Competence of the Modern Specialist</i>	145
<i>Androshchuk Ir.N. Raising the Qualifications of Students in Postgraduate Pedagogical Education Institutions in the Conditions of Sustainable Development of the Information Society</i>	147
<i>Banit O.V. Coaching as a Practical Tool of Professional Development of Top Managers</i>	150
<i>Baranova L.N. Overcoming Stereotypes in the Process of Cross-Cultural Training</i>	152
<i>Vashchenko L.I. Informal Education of Adults in the Conditions of Sustainable Development of Society</i>	155
<i>Govorun Ir.V. Innovative Forms of Vocational Training of Future Primary School Teachers in the Federal Republic of Germany</i>	157

<i>Hodlevska K.V. Hungarian Experience of Information Technologies in Adult Education Usage</i>	159
<i>Gryshko V.V. The Development of Third-Generation Innovations in The Context of a Sustainable Information Society</i>	161
<i>Dyka N.N., Shkirenko E.V. Psychological Mechanisms of the Development of the Spiritual Culture of the Teacher's Personality</i>	163
<i>Zasteb O.V. Application of Information and Communication Technologies in Development of Diagnostic Competence of Foreign Language Teachers` of Higher Military Educational Establishments</i>	165
<i>Ignatovych E.M. Psychological Technologies of Career Counseling of Pedagogical Workers</i>	167
<i>Kalyuzhna T.G. Formation of Andragogical Competence of Teachers of Educational Adult in Professional Preparation</i>	169
<i>Kakalb M. Teachers Training for Advanced Training STEM</i>	172
<i>Kotun K.V. Development of Adult Education in Finland</i>	174
<i>Lukyanova L.B. Continuing Adult Education in Conditions Sustainable Development of the Information Society.....</i>	176
<i>Lunyachek V.E. Professional Development Of General Secondary Education Workers In The Field Of Intellectual Property.....</i>	178
<i>Maslova T.V. The role and tasks of the modern teacher in the light of Polish studies</i>	179
<i>Ostrikova M.V. (Scientific Adviser O.P. Luchaninova) Features of Professional Education of Adults in Modern Conditions of Development of Society</i>	182
<i>Sultanova L.Yr. Polycultural Education of the Future Teacher In the Conditions of Sustainable Development of the Information Society</i>	184
SCIENCE CHAT 6. INTERNATIONAL EXPERIENCE OF FUNDAMENTAL AND APPLIED RESEARCH IN THE DEVELOPMENT OF DUAL EDUCATION IN THE CONTEXT OF THE OPEN UNIFIED INFORMATIONAL EDUCATIONAL SPACE	187
<i>Damian I.P. Introduction of Elements of Dual Education in to the Practice of Teaching a Profession.....</i>	187
<i>Lytvyn O.V. Pedagogical Design of Distance Courses as a Path to the Duality of Studying at the Institution of Higher Education of Ukraine</i>	190
<i>Litvin S.V. Dual Education – Need or Tribute to the Fashion?</i>	191
<i>Savchenko I.M. The First Steps in the Implementation in Ukraine of the Dual Form of Education in the Context of Preparing Competitive, Skilled Workers for an Innovative Economy.....</i>	193
<i>Fluerar V. Features of the Development of Conceivable Processes in the Context of Intellectual Activity of pupils of Elementary School Age</i>	197
SCIENCE CHAT 7. SCIENTIFIC AND PRACTICAL FOUNDATIONS OF ELECTRONIC-EDUCATION: TOOLS, METHODOLOGY, TECHNOLOGY, ENVIRONMENT	203
<i>Aksadun M.A. Organization of Independent Work by Future Iraqi Journalists on the Basis of a Pedagogical Site.....</i>	203
<i>Barvitska G.K. Electronic Textbook as an Innovative Learning Tool</i>	204
<i>Germak O.L. Features of Modeling the Electronic Textbook «Electrical Engineering with the Basics of Industrial Electronics»: Professional Training of Future Electricians.....</i>	207
<i>Hordiienko T.G. Technology of Designing Smart-complex «Technical Drawing»</i>	212
<i>Humennyi O.D. Technology of Designing a Smart-Complex of Educational Subject</i>	213
<i>Guralyuk A.G. Creation of an electronic textbook using an ontological approach</i>	215
<i>Kalnoi S.P. Web-Scriptwriter Knowledge Base as a Means of Remote Support for the Preparation and Use of Learning Resources</i>	218
<i>Lapshyna I.S. Creation and Functioning of Adaptive Electronic Educational Resources: a Cluster Model</i>	221
<i>Pleskach V.L., Pleskach M.V. Digital Competencies and Curriculum Development of the IT Sphere as a Priority on the Way to the Development of Digital Education and E-Economics</i>	224
<i>Popovici ILM., Vişcu I.G. Impact of Using the Educational Forum in a Virtual Learning Environment</i>	226
<i>Rakovska A.S. Using of Information and Communication Technologies in Forming the Communicative Culture of Future Specialists</i>	227

<i>Redko O.Y.</i> <i>Information and Digital Competence of Future Medical Sisters</i>	229
<i>Tropina Ir.V.</i> <i>Digitalization of Education: New Opportunities and Perspectives</i>	230
<i>Uchytel In.B.</i> <i>Organization of Independent Work of Students by the Instrumentality of Informational and Computer Tehnologies</i>	232
<i>Shtefan L.V.</i> <i>Virtual Glossary as a Means of Forming the Terminology of a Modern Specialist</i>	234
SCIENCE CHAT 8. PROFESSIONAL MOBILITY AS A PHENOMENON OF CAREER PROFESSIONALS IN THE INFORMATION SOCIETY	236
<i>Basarab V.Yar.</i> <i>Components of Key Competencies Future Managers for Business Administration</i>	236
<i>Bekchenko V.P., Tropina M.A.</i> <i>Improving the Quality of Professional Training of Skilled Workers is a Requirement of the Present Time</i>	238
<i>Bratslavska A.Yu.</i> <i>Features of the Educational Process for the Preparation of Future Military Aviators in the Context of increasing their Professional Mobility</i>	240
<i>Yenotaeva L.Ye.</i> <i>Impact of bullying on the development of a gifted child</i>	243
<i>Krykun Ye.A.</i> <i>EU Educational Programs, as a Way to Form a European Identity</i>	246
<i>Pavlysh TG.</i> <i>Features and Prospects of Devepment of the Professional Mobility of the Teachers of Higher Education Institutions With Specific Training Terms</i>	248
<i>Pitukh L.I.</i> <i>Educational Work in the System of Formation of Professional Mobility of Skilled Workers</i>	250
<i>Stoyichik T.I.</i> <i>Competitive Specialist as a Result of Effective Management Process</i>	254
<i>Chapidze K.O.</i> <i>Professional Mobility of Workers in Physical Culture and Sports as a Modern Pedagogical Problem</i>	256
<i>Chochishvili D.</i> <i>New approaches to teacher training (the practice of the Gori State Pedagogical University)</i>	258
PORTFOLIO OF MODERATORS	260
CONCLUSIONS AND PROPOSALS, THE DECISION OF A WEB FORUM	270
PERSONALITIES	278
PHOTO MATERIALS	285
FORUM ANALYTICS	297

Станіслав Довгий

Президент
Мала академія наук України

Доброго дня, шановні добродії!
Вітаю з початком інноваційної події міжнародного значення!
З відкриттям Першого Міжнародного науково-практичного
Web-форуму «Розбудова єдиного відкритого інформаційного
простору освіти впродовж життя»!

Нині головним аспектом в становленні особистості постіндустріального простору є парадигма економіки знань – управління знаннями не тільки в контексті їх придбання людьми за допомогою освітнього середовища, а й навчання методології пошуку необхідних і корисних знань в швидкоплинних інформаційних масивах. Тому актуальність нашого Форуму є беззаперечною. Цьому є підтвердження – зацікавленість освітянських і наукових структур України і зарубіжжя за кількісними показниками електронної реєстрації – понад 230 учених, педагогів, представників влади, роботодавців та звичайно громадян нині зібралися в Інтернет-середовищі, щоб здобути знання, поділитися досвідом. Найважливішим є й той факт, що проблематикою Форуму захоплюються наші учні – школярі, студенти, магістранти, аспіранти, докторанти, які також долучилися до аудиторії реєстрантів і висловили свої думки у тезах доповідей.

Маю честь виголосити думку наукової команди Малої академії наук України про те, що саме вони – наші учні – є талановитим майбутнім України і майже всього світу! Щиро вітаю представників нашої країни, а також науково-освітні представництва таких держав, як: Грузія, Китай, Молдова, Словачія, США, Польща, що об'єдналися задля вирішення проблем, визначення рис єдиного відкритого інформаційного простору освіти впродовж життя та підтвердження його феномену в розбудові світового інформаційного суспільства.

Бажаю всім творчої наснаги, натхнення на подальші звершення, генерації перспективних ідей, налагодження чудових професійних і науково-освітніх комунікацій!

*З повагою, С.О. Довгий,
доктор фізико-математичних наук, професор,
академік НАН України, академік НАПН України*

Олена Коваленко

Ректор

**Українська інженерно-педагогічна
академія**

Дорогі колеги й друзі! Вітаю учасників Першого Міжнародного науково-практичного WEB-форуму «Розбудова єдиного відкритого інформаційного простору освіти впродовж життя»!

Вітаємо Національний центр «Мала академія наук України»! Дякуємо за ініціативу та активну співорганізацію у підготовці та роботі форуму. Вітаємо Міжнародних співорганізаторів Форуму – Тиньзінський університет технологій і освіти (Китай), Академія Поморська у Слупську (Польща), Горійський державний педагогічний університет (Грузія), DTI Університет (Словакія), Тираспольський державний університет (Республіка Молдова). Вітаємо українських співорганізаторів Форуму, дякуємо за активну участь та плідну співпрацю з нами.

Наш Форум – це наукове свято для нас. Адже на цьому заході зареєструвалося більше 230 учасників. А це показник актуальності, своєчасності та необхідності проведення такого масштабного заходу. Дуже радіємо, що сучасні технології дозволяють нам робити такі зустрічі. Це чудова нагода для дискусії в колі колег, обміну досвідом та ідеями. Це можливість почути один одного і спільно опрацювати вектор розвитку української та зарубіжної освіти. Кращі доповідачі-практики представляють нові підходи до створення, організації та підтримки єдиного інформаційного простору освіти впродовж життя. І все це озброїть кожного з нас новою інформацією і допоможе знайти відповіді на професійні питання. Зважаючи на актуальність питань, що передбачені для обговорення під час форуму, переконана, що фахові доповіді, повідомлення, діалоги та дискусії будуть сприяти вшануванню вітчизняної науки і подальшому вдосконаленню якості освітнього процесу та підготовки сучасних фахівців. Надзвичайно приємно, що маємо можливість обмінятися досвідом із науковцями із зарубіжжя.

Бажаємо всім плідної роботи й сподіваємося, що Ви отримаєте професійне задоволення від результатів роботи Форуму та від наукових зустрічей. Українська інженерно-педагогічна академія запрошує до співпраці учених, викладачів закладів вищої освіти, працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти зі всіх регіонів України та зарубіжжя. Творчої Вам наснаги, взаєморозуміння та плідної дискусії!

*З повагою, О.Е. Коваленко,
доктор педагогічних наук, професор*

Лариса Лук'янова

Директор

**Інститут педагогічної освіти і освіти
дорослих імені Івана Зязюна
НАПН України**

Вельмишановні вчені, педагоги, громадськість!

Ми дуже раді, що один із напрямів Форуму присвячений висвітленню проблем, пов'язаних із освітою дорослих в умовах сталого розвитку інформаційного суспільства. Фундаментальна роль освіти дорослих визнається нині на всіх рівнях – від державного до міжнародного. Як наголошується у двох підсумкових документах, прийнятих VI Міжнародною конференцією з освіти дорослих («CONFINTEA VI»), що проводилася під егідою ЮНЕСКО у 2009 р. у м. Белена (Бразилія), «...освіта і підготовка дорослих – головні інструменти у вирішенні глобальних проблем XXI століття: збереження миру, розширення демократії, дотримання прав людини, повага різноманітності, врегулювання конфліктів, стійкий розвиток економіки, удосконалення людських ресурсів та захист довкілля». Переважна більшість європейських країн мають нормативні акти щодо законодавчого регулювання освіти дорослих, де визначено її цілі, принципи й механізми державної підтримки, основні суб'єкти, їхні права й обов'язки, способи координації між різними провайдерами освітніх послуг, а також принципи та схеми отримання коштів з бюджету. Натомість в Україні освіта дорослих, як складова освіти впродовж життя, починає набирати обертів. Зокрема, слід відмітити: наявність державних і громадських інституцій, формальних і неформальних, що займаються проблемами освіти дорослих, зокрема: департамент МОН України з вищої освіти і освіти дорослих, відділення НАПН України з професійної освіти і освіти дорослих, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, у якому проводяться педагогічні, психологічні, компаративні дослідження, громадська спілка «Українська асоціація освіти дорослих», яка є активним членом Європейської асоціації освіти дорослих, кафедра ЮНЕСКО Неперервна професійна освіта XXI століття; мережа Центрів неформальної освіти, університети третього віку, народні університети та ін; Внесення у Класифікатор професії «андрагог»; Підготовка Закону про освіту дорослих; Вивчення зарубіжного досвіду.

Ми надіємося, що ці та інші питання будуть детальніше обговорюватися на Форумі Вітаємо учасників Форуму та бажаємо плідної й результативної роботи.

*З повагою, Л.Б. Лук'янова,
доктор педагогічних наук, професор,
член-кореспондент НАПН України*

Oleksandr Kupriianov

Vice-Rector for

**Scientific Work of the Ukrainian
Engineering Pedagogics Academy**

Dear organizers and participants. I congratulate you with the start of work of
The First International Scientific and Practical WEB-Forum
**«THE DEVELOPMENT OF THE UNIFIED OPEN INFORMATION SPACE
IN LIFELONG EDUCATION»!**

On behalf of the organizer, the Ukrainian Engineering Pedagogics Academy, I welcome all participants of the web-forum.

Our educational forum has a long tradition.

It all began in 2013 with scientific workshops for teachers and methodologists, who lead innovative activities in the vocational technical education. During the workshops, teachers learned to use new information technologies in their professional activities, new approaches to the use of computer systems and tools. Last year, the All-Ukrainian Web Forum was successfully held. This year we make step forward and holding the First International Forum.

The forum organizers include schools and universities, scientific institutes and vocational education methodological centers, as well as public organizations.

This year for the first time our foreign colleagues take part in the forum. We are welcoming foreign participants from the Gori State Pedagogical University (Georgia), DTI University (Slovakia), Tiraspol State University (Republic of Moldova), Tianjin University of Technology and Education (China), Pomorsk Academy in Slupsk (Poland).

I am grateful to everyone who responded to the invitation to participate in our forum. I wish the participants fruitful work and new ideas during the three forum days. Thank you!

*With respect, Kupriianov Oleksandr,
Doctor of Technical Sciences, Associate Professor*

Олександр Джура

Директор

**Бурштинський енергетичний коледж
Івано-Франківського національного
технічного університету нафти і газу**

Вітаю учасників Першого Міжнародного науково-практичного
WEB-форуму «Розбудова єдиного відкритого інформаційного простору
освіти впродовж життя»!

Бажаю всім плідної роботи й сподіваюся, що Ви отримаєте професійне задоволення від результатів зустрічей та наукових результатів роботи Форуму.

Участь кожного з нас у заході, присвяченому розбудові єдиного відкритого інформаційного простору освіти впродовж життя є ключовою для вирішення питань, які вимагають нових підходів, методів та напрямів вирішення завдань підготовки сучасних фахівців.

Значення й унікальність Web-форуму полягає в тому, що інтерактивна участь і вивчення можливостей, що він забезпечує, сприяє генеруванню цікавих ідей та визначенню перспектив адаптивного реформування української освіти. Місія Форуму відображає шляхи об'єднання зусиль закладів вітчизняної і зарубіжної освіти на засадах соціального партнерства.

Впевнений, що саме інноваційна діяльність та ІТ-технології розвиватимуть та стимулюватимуть учнівську молодь, зокрема юних дослідників, до розвитку творчих та винахідницьких здібностей, що представлятимуть Україну у глобалізованій світовій співдружності. Саме вони творитимуть обличчя нашої держави у найближчому майбутньому.

Бажаю якісного спілкування та налагодження ефективних професійних комунікацій під час обміну власним досвідом у середовищі інноваційного форуму!

*З повагою,
О. Джура, доктор філософських наук, професор*

Вітальій Іванків

Директор

**Богородчанський професійний
будівельний ліцей**

Шановні організатори, модератори та учасники!

Вітаю Вас з започаткуванням Міжнародного науково-практичного WEB-форуму
«Розбудова єдиного відкритого інформаційного
простору освіти впродовж життя»!

Від імені колективу Богородчанського професійного будівельного ліцею і від себе особисто виказую щирю дяку науковій команді Малої академії наук України за можливість долучитися до обговорення стратегічних питань розбудови світової освіти. Дійсно, Україна знаходиться на шляху інтенсивного розвитку і потребує значної кількості висококваліфікованих робітників, які стануть в найближчому майбутньому запорукою успішного економічного розвитку та конкурентоспроможності нашої держави.

Педагогічний колектив нашого Ліцею бере активну участь в заході та завжди готовий до співпраці з ученими і педагогами закладів освіти зі всіх регіонів України та пропонує визначити перспективним напрямом спільної діяльності з Національним центром «Мала академія наук України». Радий й тому, що представник нашого закладу – викладач-методист, кандидат педагогічних наук В. Басараб має честь працювати в складі організаційного комітету заходу в якості модератора наукового чату «Професійна мобільність як феномен кар'єрного зростання фахівців в умовах інформаційного суспільства».

Сподіваюся, що отримана на форумі інформація буде корисна для методичних об'єднань і допоможе педагогам-практикам у пошуку сучасних шляхів впровадження передового вітчизняного та зарубіжного досвіду в освітню діяльність. Бажаю, щоб Ваша праця була успішною, а прагнення творити на благо України – невичерпним!

З повагою, В.Б. Іванків

Наталія Кішка

Директор

**Івано-Франківський професійний
політехнічний ліцей**

Шановні колеги!

Вітаю всіх з яскравою і дуже важливою подією в житті національної освітньої спільноти – із проведенням Першого Міжнародного науково-практичного WEB-форуму «Розбудова єдиного відкритого інформаційного простору освіти впродовж життя».

Сьогоднішній форум – чудова можливість для дискусії в колі колег, обміну досвідом та ідеями. Це можливість почути один одного і спільно опрацювати вектор розвитку професійної освіти.

В умовах глобалізаційних і трансформаційних перетворень важливе значення у вітчизняній освітній системі набувають управління змінами і створення єдиного інформаційно-освітнього середовища системи професійної освіти, що має стати одним із напрямів розбудови єдиного відкритого інформаційного простору освіти впродовж життя. Це уможлиблюється за умови компетентнісного і адаптивного підходів в освітній практиці – адаптивного управління процесами реформування і розвитку.

Викликами сьогодення є також розвиток інтеграційних технологій, що виведе педагогічну науку на практико-орієнтовані позиції. Це зміцнить зв'язки науки і практики, створить умови сталого і випереджального розвитку освіти для розбудови професійної школи, задля виявлення і формування інтелектуального і трудового потенціалу держави. Бажаю успіхів і плідної роботи!

З повагою, Н.С. Кішка

Юрій Завалевський

Директор

**Державна наукова установа
«Інститут модернізації
змісту освіти»**

За дорученням Міністерства освіти і науки України і колективу працівників Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» вітаємо засновників, організаторів та учасників з «народженням» Першого Міжнародного науково-практичного WEB-форуму «Розбудова єдиного відкритого інформаційного простору освіти впродовж життя».

У глобальному світі і в об'єднаній Європі, що створила єдиний освітній простір, і в Україні, яка з підписанням Асоціації з Європейським Союзом і Болонської декларації приєдналась до Європейського простору вищої освіти (European Higher Education Area), створення, розвиток і використання можливостей інформаційно-комунікаційних мереж в усіх сферах суспільного життя, і в першу чергу, в освіті, стало беззастережним фактом і нормою. Україна теж виконує свої міжнародні зобов'язання реформувати освітню сферу, від дошкільної до вищої освіти, створюючи «Нову українську школу» та реформуючи вищу школу. Слід відзначити, що нині в Україні створено необхідну правову базу, яка врегульовує проблеми надійності інформаційно-комунікаційних мереж, вносить захист інформації, забезпечує надійність персональних даних громадян тощо. Набула особливої ваги проблема забезпечення персональної кіберграмотності громадян, особливо молоді: учнівської, студентської як найбільш активних користувачів Інтернет-мереж. За останні роки кількість користувачів соціальних мереж постійно зростає, бо вони доступні кожному, хто має комп'ютер чи сучасний мобільний телефон, забезпечують практично необмежений доступ до величезних масивів різноманітної інформації та можливість спілкування.

Впевнені, що Форум, проведення якого має стати регулярним, сприятиме створенню і подальшому розвитку єдиного відкритого інформаційного освітнього простору, ефективному, надійному і безпечному функціонуванню науково-освітньої співдружності в ньому.

*З повагою, Ю.Завалевський, в.о директора,
доктор педагогічних наук, професор*

НАУКОВИЙ ЧАТ 1.

ТРАНСДИСЦИПЛІНАРНА ПАРАДИГМА ЄДИНОГО ВІДКРИТОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ: ФОРМУВАННЯ ТРУДОВОГО ТА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДЕРЖАВИ

Научный чат 1.

Трансдисциплінарна парадигма єдиного відкритого інформаційного освітнього простору: формування трудового та інтелектуального потенціалу держави

Scientific Chat 1.

Transdisciplinary Paradigm of the Unified Information Educational Space: the Formation of Labor and Intellectual Potential of the Country

НОВАЦІЇ У ПІДГОТОВЦІ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ (НА ПРИКЛАДІ КНУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА)

ВЕРБОВИЙ

Олексій Вікторович

o_verbovyi_v@ukr.net

ЧЕРЕВИЧНИЙ

Геннадій Семенович

gcherevichnyj@gmail.com

Київський національний
університет імені Тараса
Шевченка

м. Київ, Україна

Автори наводять статистичні показники щодо підготовки наукових кадрів у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, а також відображають вплив новацій на ефективність діяльності відділу аспірантури і докторантури закладу вищої освіти.

Ключові слова: наукові кадри, аспірантура, докторантура, статистика.

Авторы приводят статистические показатели по подготовке научных кадров в Киевском национальном университете имени Тараса Шевченка, а также отражают влияние новаций на эффективность деятельности отдела аспирантуры и докторантуры учреждения высшего образования.

Ключевые слова: научные кадры, аспирантура, докторантура, статистика.

The authors cite statistical indicators for the training of scientific personnel at the Taras Shevchenko National University of Kyiv, and also reflect the impact of innovations on the effectiveness of the activities of the postgraduate and doctoral department of a higher education institution.

Keywords: scientific personnel, graduate school, doctorate, statistics.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка (далі – КНУ імені Т. Шевченка) є провідним науково-освітнім центром підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації в Україні. Власне якість освітньої та науково-інноваційної підготовки аспірантів й докторантів була й залишається одним із ключових напрямів його функціонування. Про це свідчать статистичні дані про ефективність роботи аспірантури й докторантури університету впродовж останніх років, а також у цілому по Україні, зокрема у 2017–2018 н. р.

Зазначимо, що по країні середня ефективність діяльності аспірантури в цей період становила – 25,9 %, а докторантури – 31,4 %. Натомість в КНУ імені Т. Шевченка відповідно – 68 % та 71 % [2, с.139]. Підвищенню якості підготовки здобувачів вищої освіти в аспірантурі й докторантурі сприяли створені відділом підготовки та атестації науково-педагогічних кадрів

інформаційно-аналітичний портал «Аспірант», «Докторант», «Науковий керівник». Це уможливило проведення аналізу завантаженості як наукових керівників, так і результативності їхнього керівництва.

У 2017 році в університеті проведено моніторинг діяльності 512 докторів наук як наукових керівників (з 2000 по 2017 рр.). З'ясовано, що середня ефективність наукового керівництва в КНУ імені Т. Шевченка докторами наук в аспірантурі – 72 %, зокрема серед соціогуманітарних факультетів найвищі показники (ефективності) мали доктори наук економічного, філософського – 81 %, а також історичного – 80 % [1, с. 145].

Вже у наступному 2018 р. співробітники відділу аспірантури продовжували моніторингове дослідження діяльності не тільки докторів, а й кандидатів наук – наукових керівників аспірантів (з 2005 по 2018 рр.). Виявилось, що середня ефективність роботи аспірантури становила 68%; серед захищених аспірантами дисертацій під керівництвом кандидатів наук виконано практично кожену п'яту [2, с. 139, 141].

Суттєвою новацією в організації підготовки здобувачів вищої освіти в аспірантурі, докторантурі стала Постанова КМУ № 53 від 01.02.17 «Про внесення змін до постанови КМУ № 266 від 29.04.15» [3].

Відповідно до цього нормативного документа було затверджено зміни у переліку галузей знань і спеціальностей, зокрема введені такі нові, як:

- у галузі природничих наук – спеціальність 106 «Географія»;
- у галузі інформаційних технологій – спеціальність 125 «Кібербезпека»;
- у галузі публічне управління та адміністрування – спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»;
- у галузі міжнародних відносин – спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії, спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини» та спеціальність 293 «Міжнародне право».

Крім того, спеціальність 122 «Комп'ютерні науки та інформаційні технології» трансформувалась у дві нові (спеціальності): 122 – комп'ютерні науки, 126 – інформаційні системи та технології, до спеціальності 011 увійшли педагогічні науки – вона стала називатися 011 «Освітні, педагогічні науки» [1, с. 152–153]. Ці зміни привели до відповідного коригування навчальних планів і програм. Не минули новації й вступну кампанію до аспірантури. Так, на відміну від попередніх років замість вступного іспиту з іноземної мови зараховувався сертифікат міжнародного зразка рівня B 2–C 2, а не C 1–C 2. Крім того, вступники до аспірантури мали можливість подавати заяви на дві спеціальності або форми навчання. Проте, було зменшено кількість додаткових балів за наукові досягнення – публікаційну активність – з 60 до 30. Вченою радою університету від 30.08.18 р. прийнято рішення – не призначати науковими керівниками тих, у кого за останні два роки були відрахування здобувачів із аспірантури за власним бажанням/за невиконанням індивідуального плану.

Нарешті, конкурсна оцінка (КО) вступника до аспірантури рахувалася за формулою: $КО = ВІС$ (результат вступного іспиту зі спеціальності за 100 бальною шкалою) + ДБ (додаткові бали за навчальні та наукові досягнення) [2, с. 157-158].

Отже, загалом зазначені новації позитивно відобразились на якісному зростанні підготовки майбутніх науковців.

Використані джерела:

1. Звіт ректора Київського національного університету імені Тараса Шевченка Губерського Леоніда Васильовича за 2017 рік. Державна служба статистики. Київ, 2017.
2. Звіт ректора Київського національного університету імені Тараса Шевченка Губерського Леоніда Васильовича за 2018 рік. Державна служба статистики. Київ, 2018.
3. Постанова КМУ № 53 від 01.02.17 «Про внесення змін до постанови КМУ № 266 від 29.04.15».

ОНТОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ВІДКРИТИХ СИСТЕМ ОСВІТИ

ДЕМ'ЯНЕНКО

Валентина Борисівна

valentyna.demianenko@gmail.com

ХРАПАЧ

Ганна Сергіївна

Національний центр
«Мала академія наук України»

Центр воєнностратегічних
досліджень Національного
університету оборони України
імені Івана Черняхівського

м. Київ, Україна

Автор констатує актуальність питань з використання комп'ютерних онтологій на засадах знання-орієнтованого підходу для створення відкритих систем освіти, наповнення їх інформаційними ресурсами.

Ключові слова: відкрита система освіти, предметна область, комп'ютерна онтологія, онтолого-керована система, онтологічний граф, трансдисциплінарні інформаційні ресурси, мультиагент.

Автор констатирует актуальность вопросов об использовании компьютерных онтологий на основе знания-ориентированного подхода для создания открытых систем образования, наполнение их информационными ресурсами. Ключевые слова: открытая система образования, предметная область, компьютерная онтология, онтолого-управляемая система, онтологический граф, трансдисциплинарные информационные ресурсы, мультиагент.

The article deals with topical issues concerning the use of computer ontologies for the creation of open educational systems, filling them with information resources.

Keywords: open system of education, subject field, computer ontology, ontologically managed system, ontology graph, transdisciplinary information resources, multiagent.

В суспільстві, що ґрунтується на знаннях, основна увага спрямовується на сферу генерації знань. В цих умовах освіта стає особливою сферою і пріоритетною складовою соціального життя, соціокультурним феноменом, унікальною системою, на основі якої забезпечується нагромадження знань, умінь і навичок, інтелектуальний розвиток людини. Забезпечення здобування цілісних знань, як пріоритет нових освітніх підходів повинен відновити гармонію зв'язків людини з природою, зменшити соціальну дезадаптацію сучасного учня.

Розвиток системи освіти, з одного боку та потреба навчатися упродовж всього життя, – з іншого саме і формують сучасні принципи, цілі, обмеження, механізми та інструменти розвитку комп'ютерно-орієнтованих, відкритих систем освіти. Для протистояння хаосу, вироблення стратегій поведінки в таких середовищах необхідні нові превентивні стратегії освіти.

Результати останніх досягнень в теорії відкритих систем освіти і закономірності їх функціонування виступають загальними методологічними підставами для їх педагогічного проектування. Головний вектор досліджень спрямований на формалізацію етапів побудови, структурування й подання наукових інформаційних джерел предметних галузей у відкритих системах освіти.

Парадигмою сучасного інформаційного суспільства є мережеорієнтована взаємодія між усіма його інституціями та системними складовими. Завдяки динамічному розвитку мережі Інтернет провідні функціонально-технологічні характеристики інформаційно-комунікаційних мереж еволюційно змінювалися, поступово поліпшувалися користувацькі, інформаційно-комунікаційні та операційно-процесуальні властивості: від закритих локальних – на першому, початковому етапі, до відкритих: інформаційно-транспортних – на другому етапі, інформаційно-контентних (змістових) – на третьому, інформаційно-сервісних – на четвертому, і, врешті, інформаційно-адаптивних – на сучасному п'ятому. Всесвітня мережа стала саме тим середовищем, де розгортається когнітивно-комунікативний сценарій розвитку освіти. Центральною її ланкою є технології інженерії знань, які ґрунтуються на використанні IT-BigData, Semantic-WEB та Data Mining, що надає можливість забезпечити усі процеси здобування знань в освітньому середовищі. Тому успішність даного напрямку багато в чому визначається інтелектуальним рівнем і загальною ефективністю взаємозв'язків між мережними інформаційно-освітніми системами. Використання когнітивних ІКТ в освітньому процесі дозволяє підвищити ефективність навчання, а також сприяє розвитку пізнавального інтересу учнів до здійснення навчально-дослідницької діяльності, формує позитивну мотивацію до навчання.

Одним з підходів для структуризації та формалізації інформаційних джерел у відкритих системах освіти, що може використовуватися, є підхід, на основі якого користувачеві надається цілісний, системний огляд певної предметної галузі – концептуалізація певної галузі знань, що подається за допомогою визначення базових об'єктів і зв'язків між ними. При цьому визначаються загальноприйняті, семантично значущі «понятійні одиниці» інформаційних ресурсів, якими оперують учні; візуалізуються результати процесів інтеграції та агрегації розподілених інформаційних джерел і ресурсів у процесі реалізації навчальних завдань у легкодоступній наочній формі. Комп'ютерну онтологію предметної дисципліни можна розглядати як відкриту базу знань, що подано загальноприйнятою (формальною) мовою специфікації, як різновид системного підходу, заснованого на знаннях.

Онтологічний підхід забезпечує ефективне проектування компонентів будь-якої знання-орієнтованої інформаційної системи.

Комп'ютерна онтологія в цьому процесі виступає як діючий механізм створення відкритої системи освіти, що відображає певну теорію, подану як множину термінів, зв'язків між ними, пов'язаних описів та формальних аксіом, що сприяє інтерпретації та спільного використання цих термінів.

Комп'ютерну онтологію можна розглядати як певну експліцитну концептуалізацію логічної теорії деякого числення з певними правилами, що дозволяє систематизувати категорії дійсності як такі, що подаються мовою значень, та які є у змісті предметної дисципліни. До того ж, онтологічні методи та системи забезпечують концептуальне відображення взаємозв'язків мережних інформаційних процесів і систем в різних предметних галузях за рахунок системних компонентів: множин концептів, як структури семантичних одиниць – понять; формальної моделі предметного контенту, поданої за допомогою деякої мови на основі опису концептуальної системи; функціональної моделі, яка забезпечує уніфікацію термінології, логіку опрацювання таксономічних категорій і зв'язків між ними, а також аксіоматизацію описів процесів, причинних зв'язків і процедур онтології.

Для розробки пропонуються онтології, в термінах яких розробники інтерфейсу формують відповідні компоненти його моделі; генерація інтерфейсу здійснюється кількома мовами програмування на різних платформах; підтримуються як локальна, так і мережна взаємодія; модель інтерфейсу розділена на компоненти відповідно до груп фахівців, що здійснюють його розробку (експертів предметної галузі, програмістів, дизайнерів) і містить всі дані, необхідні для його розробки і автоматичної генерації згідно моделі.

Зазначене реалізовано в програмному комплексі ТОДАОС, розробленого науковцями Національного Центру «Мала академія наук України» для створення відкритої системи освіти.

ТОДАОС (Трансдисциплінарні Освітні Діалоги Аплікаційних Онтологічних Систем) – технологія для побудови освітніх навчально-дослідницьких, локальних та мережних (розподілених) систем на основі онтологій та контекстно-семантичного аналізу (від локальної онтолого-керованої системи забезпечення навчального процесу до системи інтегрованого багатofакторного аналізу освітніх інформаційних ресурсів за допомогою онтологічної системи прийняття рішень та управління процесом формування знань) для забезпечення взаємодії усіх користувачів мережних інформаційно-освітніх середовищ.

Отже, трансдисциплінарність онтологічної системи – часткова упорядкованість множин таксономічних та операціональних властивостей онтологічних (концептуальних) моделей предметних галузей. Візуальні методи проектування онтологій сприяють швидшому і повнішому розумінню структури знань предметної галузі.

Використані джерела:

1. Дем'яненко В.Б., Стрижак О.Е. Комп'ютерні онтології – технологічна основа формування освітнянських інформаційних ресурсів. Інформаційні технології і засоби навчання. 2011. Т. 22. № 2. URL : http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/419#VEzCT8J_vTQ.
2. Дем'яненко В.Б., Кальной С.П., Стрижак О.Е. Онтологічні аспекти побудови е-сценарію супроводу процесу наукових досліджень учнів Малої академії наук України. Інформаційні технології в освіті : [зб. наук. праць]. Вип. 15. Херсон : ХДУ. 2013. С. 242–249.
3. Комп'ютерні онтології та їх використання у навчальному процесі: теорія і практика : [монографія] / С.О. Довгий, В.Ю. Величко, Л.С. Глоба, О.Е. Стрижак., Т.І. Андрущенко, С.А. Гальченко, А.В. Гончар, К.Д. Гуляєв, В.М. Кудряк, К.В. Ляшук, О.В. Палагін, М.Г. Петренко, М.А. Попова, В.І. Сидоренко, О.О. Слюсаренко, Д.В. Стус, М.Ю. Терновой. К. : Інститут обдарованої дитини. 2013. 310 с.
4. Палагін А.В., Петренко Н.Г. Системно-онтологічний аналіз предметної області. УСиМ. 2009. № 4. С. 3–9.
5. Стрижак А.Е. Таксономические характеристики онтологических систем. Бионика интеллекта. 2014. № 2 (83). С. 24–29.
6. Стрижак О.Е., Ляшук К.В., Попова М.А. Методика створення онтологічного інтерфейсу у середовищі web-порталу. Радіоелектронні і комп'ютерні системи. 2014. № 2 (66). С. 78–83.
7. Стрижак О.Е. Управління знаннями головна парадигма сучасної освіти. Комп'ютер у школі та сім'ї : [наук.-метод. журнал]. 2016. № 5 (133). С. 9–11.

ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА ЯК ОДНА ЗІ СКЛАДОВИХ ОСВІТНЬО-РОЗВИВАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА ШКОЛИ-ІНТЕРНАТУ ДЛЯ ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ

КАРПОВА

Лариса Георгіївна

deductionmax@gmail.com

Департамент науки і освіти
Харківської обласної
державної адміністрації

м. Харків, Україна

Автор визначає дистанційну форму навчання як один із прогресивних напрямів Нової української школи та наводиться приклад її застосування на базі школи-інтернату II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради.

Ключові слова: школа-інтернат для обдарованих дітей, дистанційна освіта, заочна школа.

Автор определяет дистанционную форму обучения как одно из прогрессивных направлений Новой украинской школы и приводит пример её реализации на базе школы-интерната II-III ступеней «Одаренность» Харьковского областного совета.

Ключевые слова: школа-интернат для одаренных детей, дистанционное образование, заочная школа.

The author defines the distance form of education as one of the progressive directions of the New Ukrainian school and gives an example of its implementation on the basis of boarding school II-III levels «Giftedness» of the Kharkiv Regional Council.

Keywords: boarding school for gifted children, distance education, correspondence school.

Дистанційна освіта набуває все більшого поширення у різних напрямках освіти, у тому числі й шкільної. Нова українська школа переводить її на принципово новий щабель розвитку та наукової уваги. Її розглядають як інституційний заклад формальної освіти, де навчальна група віддалена, а інтерактивні телекомунікаційні системи використовуються для підключення учнів, ресурсів та інструкторів [2]. При цьому всі комунікації здійснюються завдяки різним типам

електронних засобів у режимі реального або затриманого часу. Важливим моментом є те, що місце організації та проведення навчального процесу не має значення [1]. Сьогодні дистанційна освіта значно розширює межі освітньо-розвивального середовища і шкіл-інтернатів для обдарованих дітей.

Питання реалізації дистанційної освіти у навчальний процес вивчається як закордонними (Р. Деллінг, Д. Кіган, М. Мур, Г. Рамбле, М. Сімонсон), так і вітчизняними науковцями (В. Биков, Ю. Богачков, В. Кухаренко, А. Манак, О. Овчарук). Враховуючи сучасні тенденції розвитку освіти та з метою удосконалення освітньо-розвивального середовища у комунальному закладі «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради» було створено Заочну школу учнівської молоді на базі дистанційного навчання. Специфіка школи-інтернату полягає у тому, що її контингентом є обдаровані діти. Його розширенню й сприяла створена Заочна школа. Її метою стало залучення учнівської молоді до поглибленого вивчення математичних та природничих наук, а також задоволення потреб учнів у самовизначенні та творчій самореалізації, пошуку та підтримки обдарованих і талановитих особистостей. Ця школа стала дієвою формою організації позашкільної освіти з природничого напрямку за такими відділеннями як математичний та біологічний.

До Заочної школи на перший рік навчання приймаються учні 7-х класів загальноосвітніх закладів освіти Харківської області, які мають інтерес до запропонованих напрямів навчання. Навчально-виховний процес тут проходить переважно у дистанційній формі. Під час канікул для учнів проводяться очні консультації. За підсумками навчання в квітні-травні для них проводяться іспити. Випускникам Заочної школи, які успішно їх склали, видається довідка про її закінчення. Відповідно до навчального плану педагогічні працівники Заочної школи обирають навчальні програми, затверджені Міністерством освіти і науки України; педагогічно обґрунтовані форми, методи і засоби роботи з урахуванням потреб особистості та суспільства, а також систему оцінювання знань учнів, порядок проведення заліків, екзаменів тощо.

При цьому педагогічні працівники Заочної школи зобов'язані: виконувати навчальні плани та програми; надавати знання, диференційовано формувати вміння і навички з різних напрямів позашкільної освіти відповідно до індивідуальних можливостей, інтересів та нахилів учнів; сприяти розвитку інтелектуальних і творчих здібностей дітей, фізичних якостей відповідно до їхніх задатків та запитів, а також збереженню здоров'я; здійснювати педагогічний контроль за дотриманням учнями, моральних, етичних норм поведінки та правил внутрішнього трудового розпорядку. Завдяки посиленій увазі педагогічного колективу закладу освіти Заочна школа активно діє, розвивається і демонструє свої позитивні результати. Подальші дослідження буде спрямовано на удосконалення програм підготовки обдарованих учнів.

Використані джерела:

1. Сайт навчального порталу «eLearners.com». URL : <http://www.elearners.com>.
2. Schbsser L.A., Simonson M.R., Hudgins T.L. Distance Education : Definitions and Glossary of Terms. Third Edition. Charlotte, N.C. : IAP. Information Age Pub. 2010.

ІННОВАЦІЙНА МОДЕЛЬ СУЧАСНОГО ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ОСВІТНІХ РЕФОРМ

ЛЕГУН

Віктор Трохимович

Viktor_Legun@ukr.net

Державний професійно-технічний навчальний заклад «Криворізький навчально-виробничий центр»

м. Кривий Ріг, Україна

У статті розкрито стратегію розвитку сучасного професійно-технічного навчального закладу, розглянуті умови для одержання якісної освіти, зроблено наголос на підсиленні уваги до активізації роботи в галузі міжнародного співробітництва професійного закладу освіти, презентовано ініціативу створення STEAM-центру на базі закладу професійної (професійно-технічної) освіти.

Ключові слова: модернізація, технологізація, формування європейського мислення, STEAM-центр.

В статье раскрыто стратегию развития современного профессионально-технического учебного заведения, рассмотрены условия для получения качественного образования, акцентировано внимание на активизации работы в области международного сотрудничества, представлена инициатива создания STEAM-центра на базе профессионально-технического учебного заведения.

Ключевые слова: модернизация, формирование европейского мышления STEAM-центр.

In this article the strategy of development of a modern vocational and technical and technical educational institution is described conditions for qualitative education are considered Emphasis is placed on strengthening attention to the revitalization of work in the field of international cooperation, which will increase the competitiveness of the institution. The initiative to create a STEAM-center based on the institution of vocational (vocational) education was presented.

Keywords: modernization, the dual form of training, globalization, the entry of Ukraine into the European space, the formation of European thought, STEAM-center.

На сучасному етапі розвитку в Україні відбувається модернізація системи професійної освіти, що спрямовується на створення необхідних умов для інноваційного розвитку професійного навчання різних категорій населення, зокрема у закладах професійної (професійно-технічної) освіти.

Сучасний заклад професійної (професійно-технічної) освіти має бути з власною стратегією розвитку, а його керівником повинен бути успішний менеджер, який може нестандартно мислити, не боїться нових проектів, є авторитетом для свого педагогічного колективу. Адже рівень навчального закладу багато в чому залежить саме від його керівника. Робота усіх складових професійно-технічної освіти сьогодні вимагає кардинально інших підходів: гнучкості замість сталості; ініціативності замість очікування; якості замість кількості; орієнтації на результат, а не виконання плану. Вказані пріоритети дають можливість забезпечити якісно новий рівень підготовки

робітників, співпраці з громадськістю, роботодавцями, розширюють діапазон запровадження нових форм, нових методик, інновацій у навчально-виробничому процесі, змістовно змінюють поняття «професійно-технічна освіта», трансформуючи його в професійну освіту та навчання.

Криворізький навчально-виробничий центр (далі – КНВЦ) є державним професійно-технічним навчальним закладом III атестаційного рівня. У сфері легкої промисловості та побуту КНВЦ займає в Україні провідне місце щодо підготовки кваліфікованих фахівців легкої промисловості, ресторанного бізнесу, торгівлі та туризму, а також проводить підготовку для створення бази для навчання молодших спеціалістів із технології харчування, організації обслуговування в готелях та туристичних комплексах, сфери побуту. Відповідно до наказів Департаменту освіти і науки про виконання регіонального замовлення на підготовку робітничих кадрів, укладених договорів з фізичними та юридичними особами КНВЦ щорічно проводить формування контингенту здобувачів освіти і слухачів, виходячи з потреб регіону і ринку праці в робітничих кадрах, можливостей закладу освіти та ліцензованого обсягу прийому на навчання. Для підготовки учнів навчальним закладом одержано ліцензії з 33 професій.

Одним з вагомих напрямів роботи КНВЦ є організація та розвиток міжнародного співробітництва, що реалізується в галузі професійної підготовки кваліфікованих робітників сфери послуг і розглядається в аспектах адаптації змісту навчання до процесів глобалізації, технологізації, інтернаціоналізації, нового міжнародного політичного, економічного, гуманітарного контексту, входження України в європейський простір, формування європейського мислення, підвищення рівня власної національної самосвідомості. Так, на сьогоднішній день, ми вже маємо змогу поділитися досвідом у напрямку міжнародної співпраці як невід'ємної умови успішного розвитку навчального закладу.

Керівництво КНВЦ системно підходить до питання інтеграції в європейський освітній простір, що виражається в поступовому розвитку співробітництва із закордонними навчальними закладами. На міжнародному рівні проведені зустрічі між КНВЦ та Центром професійного навчання № 1 (СКЗiU) у місті Глівіце (Польща). Під час візиту підписано договір про співробітництво в галузі професійної освіти. Заклади освіти сприятимуть участі здобувачів освіти у наукових програмах, проектах, дослідженнях, міжнародних заходах, організованих в Україні та Польській Республіці, і обмінюватимуться інформацією про проведення таких заходів. Пріоритетом у діяльності КНВЦ також є генерація нових знань, інноваційних ідей, підготовка професіоналів, що вміють комплексно поєднувати дослідницьку, проектну, виробничу діяльність і забезпечують позитивні зміни в галузях легкої промисловості та сфери обслуговування. Встановлено, що вже нині вчені і педагоги активно запроваджують STEM-освітній компонент у практику власної діяльності, а особливого значення

за специфікою діяльності нашого закладу набуває поняття STEAM-освітня підготовка кваліфікованих робітників. У спільній діяльності з Національним центром «Мала академія наук України» і Навчально-методичним центром ПТО у Дніпропетровській області колектив КНВЦ виявив ініціативу щодо проведення експерименту всеукраїнського рівня в напрямку вивчення основних положень і особливостей STEAM-підходу і запровадження в практику профтехосвіти позитивних результатів, отриманих у процесі науково-експериментальної роботи. Тому модель КНВЦ, що реалізовується на цей час, визначає бачення закладу освіти як: сучасного закладу освіти за стилем, за технологіями, за якістю освітніх послуг, відповідального перед державою та суспільством, загальнонаціонального за змістом і рівнем діяльності; закладу здатного генерувати та забезпечувати трансфер сучасного знання, задовольняти попит, різноманітні потреби в галузі легкої промисловості та сфери обслуговування; закладу зі стійкими демократичними традиціями, культом знань, атмосферою творчості, відкритості.

Отже, означена модель може розглядатися як запорука успішності закладу освіти, що може бути реалізована тільки наполегливою ініціативною працею усього колективу.

PROMOVAREA CONCEPTULUI DE RED ÎN REPUBLICA MOLDOVA

NAGOREANSCAIA

Alona Ivanovna

nagoreanscaia@gmail.com

CESPA, mun. Bălți

Republica Moldova

Автор аналізує процес просування концепції відкритих освітніх ресурсів в Республіці Молдова в рамках проекту «Відкрита освіта в Молдові: тут і зараз», а також за допомогою курсів, веб-ресурсів, офіційних документів.

Ключові слова: відкриті освітні ресурси, відкрита освіта тут і зараз, вільний доступ до освіти.

Автор анализирует процесс продвижения концепции открытых образовательных ресурсов в Республике Молдова в рамках проекта «Открытое образование в Молдове: здесь и сейчас», а также при помощи курсов, веб-ресурсов, официальных документов.

Ключевые слова: открытые образовательные ресурсы, открытое образование здесь и сейчас, свободный доступ к образованию.

În articol este analizat procesul de promovare a conceptului de resurse educaționale deschise în Republica Moldova în cadrul proiectului – «Educația Deschisă În Moldova: Aici Și Acum», precum și promovarea acestora în cadrul cursurilor, documentelor oficiale, resurselor web.

Cuvinte cheie: resurse educaționale deschise, Educația Deschisă Aici Și Acum, acces liber la educație.

Resursele educaționale deschise sunt materiale pentru învățare, predare, cercetare sau alte scopuri educaționale care pot fi folosite, adaptate și redistribuite liber, fără constrângeri – sau cu foarte puține restricții – legate de drepturile de autor [2]. Conceptul de resurse educaționale deschise în Republica Moldova este implementat încă din anul 2016, în cadrul proiectului «Educația Deschisă: Aici și Acum», care a derulat în II faze:

– Faza I s-a desfășurat în perioada noiembrie 2015 – iulie 2016, având drept scop promovarea accesului liber la resurse educaționale deschise de către actorii educației etc. Drept rezultat al primei faze a proiectului dat, s-au evidențiat următoarele activități: crearea unei coaliției pentru RED în Moldova, care constă din 13 instituții din Republica Moldova ce cooperează în vederea desfășurării activităților de informare și promovare a producerii și utilizării materialelor educaționale sub o licență deschisă. Aceasta permite folosirea, distribuirea și adaptarea lor la rigorile impuse. Coaliția își desfășoară activitățile în spiritul politicilor publice privind accesul deschis, organizarea meselor rotunde și a comunicatelor de presă referitoare la Educația Deschisă în Moldova: Aici și Acum, organizarea Concursului Republican «Resurse Educaționale Deschise: Aici Și Acum» [1];

– «Educația Deschisă în Moldova: Aici și Acum» în faza a II-a, s-a realizat pe parcursul anului 2017 și a avut drept scop promovarea înțelegerii procesului de elaborare și implementare a politicilor RED prin intermediul unor campanii de promovare în vederea extinderii accesului la educație de calitate pentru toți, a resurselor și oportunităților de învățare pe tot parcursul vieții. În perioada dată au fost realizate seminare de instruire pentru cadrele didactice în domeniul RED, concursul de elaborare a RED. În final, a fost elaborată o broșură cu tematica «Resurse educaționale deschise: oportunități pentru acces, calitate și relevanță în educație» și a fost creată o bază de date națională cu RED la diverse discipline pentru diferite trepte de învățământ la care au acces liber actorii educației [1].

Pentru a determina gradul de informare a cadrelor didactice despre noțiunea de RED, avantajele utilizării acestora și pentru a evidenția instituțiile ce promovează educația deschisă la nivel național, a fost lansat un chestionar la care au participat 60 de cadre didactice din diverse localități a Republicii Moldova. Spre exemplu la întrebarea, *de unde au aflat despre noțiunea de acces liber și licență liberă*, prezentată în chestionar au fost evidențiate următoarele rezultate. Analizând rezultatele prezentate în chestionar conchidem că cadrele didactice sunt informate din mai multe surse cum ar fi: cursuri – 28%, resurse web – 27% și documente oficiale – 27%, o pondere mai mică o au proiectele – 9% (fig.1).

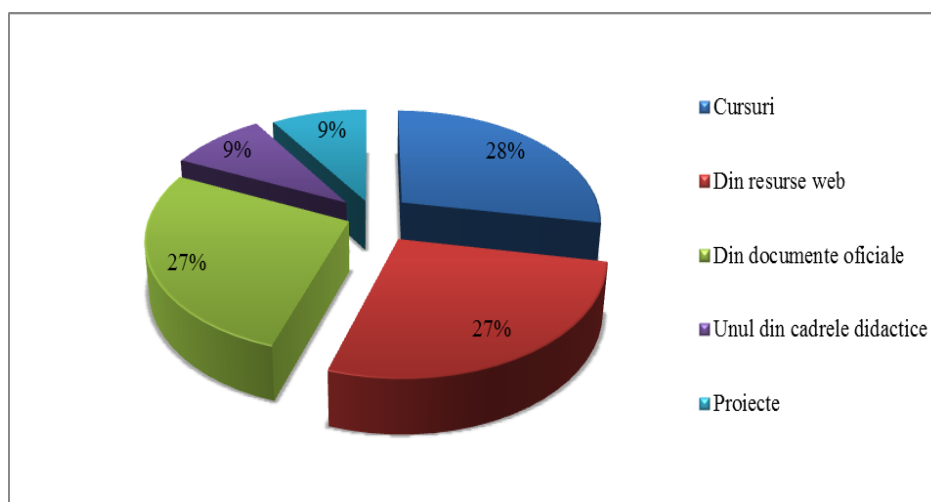

Fig. 1. Ponderea surselor de promovare a noțiunii de educație deschisă

Ponderea scăzută a proiectelor în promovarea conceptului de RED ar putea fi explicată prin faptul că, în Republica Moldova a fost implementat un singur proiect care a durat doar un singur an. Însă, datorită faptului că în cadrul primei faze a fost creată coaliția RED, cu diverse instituții gubnavenamentale și ONG, acestea promovează cu succes conceptul de RED, în cadrul cursurilor de formare continuă a cadrelor didactice, făcând postări în diverse resurse web și în documente oficiale pe care le utilizează cadrele didactice în procesul pregătirii resurselor educaționale pentru ore.

References:

1. *Noutăți și evenimente [online]. Prodidactica. URL : <http://redprodidactica.md/category/noutati/>, la accesat 05.03.2019.*
2. *Ressources éducatives libres [online], UNESCO. URL : <http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/access-to-knowledge/open-educational-resources/what-are-open-educational-resources-oers/> accesat la 17.02.2019.*

СИСТЕМИ ПІДТРИМКИ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ З КОНФІГУРУВАННЯ АЛГОРИТМІВ СТАТИСТИЧНОЇ ОБРОБКИ ДАНИХ У СУЧАСНИХ БІОМЕДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

НАСТЕНКО

Євген Арнольдович

nastenko.e@gmail.com

САВЧЕНКО

Ярослав Володимирович

x.and.split@gmail.com

Національний технічний
університет «Київський
політехнічний інститут»

Національний центр
«Мала академія наук України»

м. Київ, Україна

Автори актуалізують створення системи підтримки прийняття рішень у руслі конфігурування алгоритмів статистичних оброблень даних при проведенні біомедичних досліджень.

Ключові слова: система прийняття рішень, статистична обробка даних, біомедичні дослідження.

Авторы актуализируют создание системы поддержки принятия решений в русле конфигурирования алгоритмов статистических обработок данных при проведении биомедицинских исследований.

Ключевые слова: система принятия решений, статистическая обработка данных, биомедицинские исследования.

The authors update the creation of a decision support system in line with the configuration of algorithms for statistical data processing during biomedical research.

Keywords: decision-making system, statistical data processing, biomedical research.

Відповідно до сучасних тенденції в галузі розвитку біомедичної кібернетики щодо реєстрації, структурування, документування даних, їх обміну, зберігання і оперативного пошуку інформації, а також аналітичної підтримки прийняття рішень з її аналізу надзвичайно актуальними залишаються питання розроблення інформаційних систем підтримки прийняття рішень з конфігурування алгоритмів статистичної обробки даних. Доказова медицина щодо створення і ведення сучасних комп'ютерних баз даних про стан здоров'я пацієнтів, перебіг їхніх захворювань, лабораторних аналізів і лікування, на основі застосування статистичних методів, надає

можливість критично аналізувати інформацію, вміти зіставляти результати дослідження з конкретною клінічною ситуацією. Цю наукову проблематику досліджували Т. Ланг, А. Бююль, О. Гойко, С. Мохначов, О. Малета. На думку Г. Книшова, А. Руденко, Е. Настенко, А. Яковенко, С. Сіромахи, С. Галича існуючі медичні інформаційні системи забезпечують збір, реєстрацію, структурування, документування даних, обмін, зберігання і пошук інформації, а також підтримку прийняття рішень з надання медичної допомоги пацієнтам [1].

Однак використання накопиченої інформації для зниження частоти ускладнень і вдосконалення лікувального процесу все ще є далекою від остаточного рішення завданням. Крім того, часто в масивах даних містяться відсутні для прийняття успішних рішень приховані знання, отримати які можна за допомогою сучасних напрямків інформаційних технологій і методів інтелектуального аналізу даних [1].

Розробка інформаційної технології для конфігурування алгоритмів статистичної обробки даних допоможе більш ефективно вилучати приховані знання за допомогою системи підтримки прийняття рішень у виборі методів обробки даних, а також вибирати алгоритми математичної статистики та послідовність їх застосування. Особливо актуальний такий підхід, коли спеціалісти у своїй професійній області (медики, біологи) не здатні конфігурувати алгоритми обробки даних для максимального вилучення знань з масиву спостережень, через що страждає ефективність аналізу.

Не менш важливим залишається формалізація слабо структурованих і неструктурованих задач. Це дозволяє створювати моделі прогнозу розвитку ускладнень, аналізувати структури факторів, що призводять до ускладнень, виявляти пацієнтів підвищеного ризику, а також здійснювати динамічну коригування лікувального процесу з метою мінімізації ризику розвитку і тяжкості ускладнень і зниження числа повторних звернень, реєстрацію, структурування, документування даних, обмін, зберігання та пошук інформації, а також підтримку прийняття рішень з надання медичної допомоги пацієнтам [1]. Тому, на сьогодні, застосування алгоритмів обробки даних вимагає постійної інтелектуальної статистичної підтримки спеціалістами в цій галузі, оскільки ефективність аналізу даних та їх подальша релевантність залежить від конфігурації алгоритмів, що застосовуються.

Механізм підтримки прийняття рішень щодо конфігурування алгоритмів статистичної обробки даних дозволить фахівцям з будь-якої області конфігурувати алгоритми обробки даних для максимального вилучення прихованих знань не залежно від компетенції в галузі математичної статистики та обробки даних. Окрім зниження вхідного рівня компетенції в статистичний аналіз (наприклад для спеціалістів з інших областей), дана технологія здатна забезпечити підвищення кваліфікації під час роботи з нею, а також використовуватися для навчання без залучення інтелектуальної підтримки спеціалістів у цій галузі.

Актуальність проблеми полягає саме у створенні такої інструментарію аналітичної інформаційної підтримки обробки даних наукових досліджень в біології та медицині. Адже в цьому сенсі розроблятимуться інформаційні системи, або системи підтримки прийняття рішень, які не тільки засновані на застосуванні обчислювальних алгоритмів, але й на підтримці створення певної послідовності використання алгоритмів та конфігурації засобів обробки даних, які підвищують ефективність результату обробки даних та вилучення корисних прихованих знань. Іноді в процесі досліджень виникають доволі вузькі й термінові потреби статистичного аналізу спостережень, що проводяться за умови відсутності інтелектуальної підтримки спеціалістів. Саме тому на часі постає оперативне створення подібного аналітично-статистичного інформаційного інструментарію, що дозволить вчасно дослідити проблему і вплинути на результати подальшого лікування пацієнтів.

Завдяки застосуванню алгоритмів (послідовність дій в обробці) та інформаційних технологій (послідовність застосування алгоритмів) уможливорюється доказова статистична підтримка лікувальної діяльності.

Інформаційна технологія аналізу медичних даних, що допоможе медикам під час обробки й аналізу статистичних даних медичних досліджень, має включати наступні етапи: визначення конкретної кількості показників (з виключенням сильно корельованих факторів, що слабо впливають на кінцевий результат); виявлення найінформативніших комбінацій умовно незалежних факторів на основі використання комплексу покрокових статистичних методів відбору (використовувати декілька покрокових алгоритмів відбору істотних змінних); верифікація відібраних комбінацій найбільш значущих прогностичних факторів (шляхом їх використання для класифікації деякої тестової множини даних, не використаних на попередньому етапі); прогнозування перебігу захворювання і відповіді організму конкретного пацієнта на терапію [2]. Створення розглянутих інформаційних технологій з конфігурування алгоритмів статистичного аналізу та обробки медичних даних, на наш погляд, є корисним і ефективним. Це дасть змогу медичним працівникам та фахівцям в інших галузях підвищити якість і продуктивність аналізу причинно-наслідкових зв'язків, виявляти приховані закономірності та взаємозв'язки між різними факторами, прогнозувати перебіг лікувального процесу за рахунок більш ефективного опрацювання корисних даних.

Не менш важливим наслідком даної технології є зниження вхідного рівня компетенції в статистичний аналіз для фахівців з інших областей, що не володіють ґрунтовними знаннями в математичній статистиці і не мають ресурсів або доступу до аналітичної підтримки.

Окрім цього, дана інформаційна технологія дозволяє не тільки ефективно застосовувати статистичний аналіз за умови низької кваліфікації користувачів, але і підвищити цю кваліфікацію під час роботи з нею, а також використовуватися для навчання.

Використані джерела:

1. Особенности проектирования медицинской информационной системы поддержки принятия решений, основанной на интеллектуальном анализе данных. Г.В. Кнышов, А.В. Руденко, Е.А. Настенко, А.В. Яковенко, С.О. Сиромеха, С.С. Галич. Кибернетика и вычислительная техника. 2014. Вип. 177. С. 79-87.
2. Гойко О.В., Мохначов С.І. Технологія обробки й аналізу медичних даних з урахуванням їх особливостей. Запорозький медичний журнал. 2013. № 1. С. 82-83. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Zmzh_2013_1_24.
3. Мінцер О.П., Вороненко Ю.В., Власов В.В. Оброблення клінічних і експериментальних даних у медицині: [навч. посібник]. К. : Вища школа. 2003. 350 с.

THE IMPACT OF THE SCIENTIFIC RESEARCHES WITHIN DOCTORAL THESIS IN PEDAGOGY ON EDUCATIONAL ICT IMPLEMENTATION

PAVEL

Maria Tudor

pruteanupavel@gmail.com

Tiraspol State University

Chişinău, Republic of Moldova

У статті досліджується вплив наукових досліджень в рамках докторських дисертацій з педагогіки на впровадження ІКТ в освітній процес Республіки Молдова за останні 10 років, особливо в Тираспольському Державному Університеті.

Ключові слова: ІКТ, дослідницька проблема, педагогіка, освіта, технологія.

В статье исследуется влияние научных исследований в рамках докторских диссертаций по педагогике на внедрение ИКТ в образовательный процесс Республики Молдова за последние 10 лет, особенно в Тираспольском Государственном Университете.

Ключевые слова: ИКТ, исследовательская проблема, педагогика, образование, технология.

The article investigates the impact of scientific research within the doctoral theses in pedagogy on the implementation of ICT in the educational process of the Republic of Moldova in the last 10 years, especially at the Tiraspol State University.

Keywords: ICT, research problem, pedagogy, education, technology.

The implementation of Information and Communication Technologies (ICT) in education is one of the means of pedagogy modernization aimed to improve the pedagogical strategies that will contribute to development of personality capable to adapt to the informational age. In the last years, educational ICT implementation is the topic of many pedagogical researches and projects around the world. The area of implementation is also very large: from preschool education to initial and continuing forming of specialists in high education, in aspect of level of education; and from mathematics to music and physical education in aspect of curricular areas. ICT implementation affected the teaching-learning-evaluation processes from educational system of the Republic of Moldova, too.

Each change in educational process must be scientifically argued, and approved by pedagogical experiments, which show the efficiency and advantages of it. That why, in the last years, the pedagogical researches have been focused on implementation of modern strategies and methodologies.

National Council for Accreditation and Attestation of Moldova (now – National Agency for Quality Assurance in Education and Research) approved 179 doctoral

thesis in the field of pedagogy (38 of them – in Didactics), which contain scientific researches that solve problems linked to implementation of new technologies in education [1].

Due to the fact that a scientific profile seminar in didactics of real sciences exists in Tiraspol State University, many pedagogical researches were defended in our institution, aimed to solve scientific problems such that: The developing of methodology for the implementation and correlation of interactive didactic strategies and computerized means to professionalize the initial training of IT teachers [2]; The theoretical and practical foundation of forming and development competence of object oriented programming to the future informatics teachers [3]; Methodological foundation of didactic model concerning the teaching and learning of the compartment «*Modeling and computational methods*» for high-schools Computer Science module, through the complex application of mathematic software system [4]; The theoretical and methodological foundation of process for the use of information and communication technologies in the initial training of teachers in developing digital competencies [5]; Determining the theoretical and methodological fundamentals of efficiency in studying programming techniques course, through New Information Technology oriented to initial professional competence process of future teachers [6]; Development and substantiation of didactic models of designing students' individual learning paths that include the theoretical and methodological foundations of the individualization of training in digital environments [7]; Determining the theoretical fundamentals and the methodological particularities of the formation and development of professional competences specific to the subject of «Artificial Intelligence», which has resulted in designing and elaborating CTS [8]; Developing a pedagogical model based on the use of LMS, oriented towards the formation of the OOP's competence to future specialists in computer science, which effect is optimizing the OOP competency [9].

References:

1. Source: <http://www.cnaa.md/statistics/theses/nomenclature/>.
2. Negara C. *Strategii didactice în formarea profesorilor de informatică, tehnologia informației și a comunicațiilor. Teză de doctor în științe pedagogice. Ch., 2011. 212 p.*
3. Gîncu S. *Formarea și dezvoltarea competenței de programare orientată pe obiecte la viitorii profesori de informatică. Teză de doctor în științe pedagogice. Ch., 2013. 169 p.*
4. Mihălache L. *Abordări metodice privind aplicarea complexă a tehnologiilor computaționale în procesul de predare-învățare a compartimentului «Modelare și metode de calcul» în cursul liceal de informatică. Teză de doctor în științe pedagogice. Ch., 2013. 170 p.*
5. Pavel M. *Formarea inițială a viitorilor învățători prin utilizarea tehnologiilor informaționale și comunicațiilor. Teză de doctor în științe pedagogice. Ch., 2015. 191 p.*
6. Globa A. *Abordări metodice privind implementarea noilor tehnologii informaționale în procesul de studiere a disciplinei universitare «Tehnici de programare». Teză de doctor în științe pedagogice. Ch., 2016. 211 p.*
7. Cabac Gh. *Particularitățile metodologice de proiectare a traseelor individuale de învățare a studenților în cursurile electronice la informatică (pe exemplul cursului «HTML 5»). Teză de doctor în științe pedagogice. Ch., 2018. 206 p.*
8. Cristei M. *Metodologia formării și dezvoltării competențelor studenților în sistemul computerizat de instruire (la disciplina «Inteligența artificială»). Teză de doctor în științe pedagogice. Ch., 2018. 184 p.*
9. Gasnas A. *Metodologia implementării Sistemelor de Management al Învățării în procesul de studiu al Programării Orientate pe Obiecte. Teză de doctor în științe pedagogice. Ch., 2018. 189 p.*

ОНТОЛОГІЧНИЙ РЕЄСТР АРХІВНИХ ДОКУМЕНТІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ЖИТТЯМ, ТВОРЧІСТЮ ТА ВШАНУВАННЯМ ПАМ'ЯТІ ТАРАСА ГРИГОРОВИЧА ШЕВЧЕНКА, ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДЕРЖАВИ

ПОПОВА

Марина Андріївна

rma1701@gmail.com

Національний центр
«Мала академія наук
України»

м. Київ, Україна

Наводиться стислий опис онтологічного реєстру архівних документів, пов'язаних з життям, творчістю та вшануванням пам'яті Т.Г. Шевченка, як засобу підтримки навчально-дослідницької діяльності і формування інтелектуального потенціалу держави.

Ключові слова: онтологічний реєстр, трансдисциплінарність, мережеві інформаційні ресурси, Т-призма.

Представлено краткое описание онтологического реестра архивных документов, связанных с жизнью, творчеством и чтением памяти Т.Г. Шевченко, как средства поддержки учебно-исследовательской деятельности и формирования интеллектуального потенциала государства.

Ключевые слова: онтологический реестр, трансдисциплинарность, Т-призма, сетевые информационные ресурсы.

A brief description of the Ontological Register of Archival Documents Related to the Life, Creativity and Honoring the Memory of Taras Shevchenko, as a means of supporting educational and research activities and the formation of the intellectual potential of the country is given.

Keywords: Ontological Register; transdisciplinarity; T-prism, network information resources.

Сьогодні формування креативної культури мислення, дослідницького світогляду, розвиток пошуково-аналітичних здібностей та певних практичних навичок, стимулювання наукової активності підростаючого покоління, активної громадянської позиції молоді, популяризації гуманістичного та патріотичного підходу до виховання всебічно розвинутої особистості є надзвичайно актуальними завданнями, що вирішуються в процесі науково-освітньої та дослідницької діяльності.

Забезпечити інформаційно-технологічну підтримку цих процесів покликаний мережевий трансдисциплінарний загальнодоступний знання-орієнтований інформаційний ресурс «Онтологічний реєстр архівних документів, пов'язаних з життям, творчістю та вшануванням пам'яті Тараса Григоровича Шевченка» (онтореєстр) [1; 2], створений при грантовій підтримці Держаного фонду фундаментальних досліджень за конкурсним проектом Ф77/37489.

Онтореєстр всеосяжно відображає віхи життя та творчості великого Кобзаря, гармонійно інтегрується та синхронізується за змістом з іншими інформаційно-освітніми ресурсами і мережевими цифровими активами (наприклад, [3]) на основі інтероперабельних протоколів взаємодії задля формування цілісного образу Тараса Шевченка як людини, громадянина, митця, письменника, філософа та політичного діяча. Засобами когнітивних мережевих механізмів системної підтримки науково-освітньої та дослідницької діяльності користувачів онтореєстр представляється у вигляді «Трансдисциплінарної Призми» (далі – «Т-призма») [4], що забезпечує не

лише накопичення та зберігання знання, а й продукування нового завдяки відображенню постаті Кобзаря, фактів його біографії та творчої, політичної й громадської діяльності з нової, досі недостатньо дослідженої, точки зору. Це, в свою чергу, дозволяє нестандартно підійти до ознайомлення з українською класикою, сформувавши ідеологічну концепцію гуманістичного, естетичного, емоційно-культурного, національно-патріотичного виховання молоді для протидії сепаратизму, розповсюдженню дезінформації та посилення національної безпеки в контексті інформаційної війни.

«Т-призма» онтореєстра дозволяє вирішити ряд важливих питань в сучасних соціальних комунікаціях: ліквідація інформаційної нерівності (доступ до інформації надається незалежно від часу, місця в просторі, соціальної приналежності, що особливо актуально для маломобільних груп населення, неповнолітніх дослідників, людей з фізичними вадами та обмеженими можливостями), сприяння організації освітніх процесів і безперервного навчання; активізація інформаційно-знанневих процесів в наукових комунікаціях суспільства, сприяння збереженню пам'яті миру, створення умов для формування високоякісних ресурсів наукової та історико-культурної спадщини, сприяння процесам віртуальної реконструкції та реституції видатних національних колекцій.

Інтерфейс відображення онтореєстру у вигляді «Т-призми» ґрунтується на використанні механізмів трансдисциплінарних онтологій, що забезпечує формування знання-орієнтованої технологічної та методичної основи єдиного інформаційного простору, у середовищі якого довільний інформаційний ресурс представлено як певну інтерактивну систему знань.

Вивчення спадщини українського народу в середовищі онтореєстру сприяє розвитку дослідницьких умінь та навичок, творчих здібностей, формуванню здатності висловлювати власні судження, робити оцінки, креативно та критично мислити.

Саме праця з інформаційними технологіями, як сучасними засобами пізнання, дозволяє виховати особистість нового покоління, яка цінує своє етнічне коріння, мову, історію, культуру та вміє орієнтуватися й адаптуватися до реалій сучасності, що так швидко змінюються.

Використані джерела:

1. *Онтологічний реєстр архівних документів, пов'язаних з життям, творчістю та вшануванням пам'яті Тараса Григоровича Шевченка.* URL : <http://ontoreestr-shevchenko.ontology4.inhost.com.ua/>.
2. *Реєстр архівних документів, пов'язаних з життям, творчістю та вшануванням пам'яті Тараса Григоровича Шевченка: [монографія] / С.О. Довгий, М.А. Попова, В.В. Приходнюк, О.Є. Стрижак, В.А. Яцухно. К. : Центр розвитку особистості «УНІКУМ», 2017. 250 с.*
3. *Науково-освітній Портал «Тарас Шевченко».* URL : <http://kobza.ua>.
4. *Трансдисциплінарні когнітивні засоби підтримки наукових досліджень життєдіяльності Тараса Григоровича Шевченка: [монографія] / С.О. Довгий, К.В. Ляшук, М.А. Попова, В.В. Приходнюк, О.Є. Стрижак. К. : Вид-во «Педагогічна думка», 2018. 180 с.*

ПРИНЦИПИ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ОСВІТИ НАУКОВОГО СПРЯМУВАННЯ

ПОСТОВА

Катерина Григорівна

kateruna_@ukr.net

Інститут обдарованої дитини
Національної академії
педагогічних наук України

м. Київ, Україна

Автор визначає необхідність розвитку світової науки паралельно з процесами глобалізації інтеграції та міжнародного поділу праці, а також розкриває сутність інновацій для світової спільноти в цілому і окремо для кожної людини. Залежність розвитку країни від рівня розвитку науки і техніки визначається на основі кваліфікації кадрів. У тезах йдеться про орієнтацію на професії наукового напрямку, що може стати спеціальною освітою наукового напрямку в спеціалізованих установах для дітей, які схильні до дослідницької діяльності.

Ключові слова: спеціалізована освіта, дослідницька діяльність, професії наукового напрямку.

Автором определяет необходимость развития мировой науки параллельно с процессами глобализации интеграции и международного разделения труда, а также раскрывает сущность инноваций для мирового сообщества в целом и отдельно для каждого человека. Зависимость развития страны от уровня развития науки и техники определяется на основе квалификации кадров. В тезисах говорится про ориентацию на профессии научного направления, что может стать специальным образованием научного направления в специализированных учреждениях для детей, которые склонны к исследовательской деятельности.

Ключевые слова: специализированное образование, исследовательская деятельность, профессии научного направления.

The author determines the need for the development of world science in parallel with the processes of globalization of integration and the international division of labor, and also reveals the essence of innovation for the world community as a whole and separately for each person. In the theses there is a conversation about the fact that the orientation to the professions of a scientific direction can become a special education of a scientific direction in specialized institutions for children who are prone to research activities.

Keywords: specialized education, research activities, professions of the scientific field

Конкуренція та глобальні технологічні процеси призводять до трансформації світової економіки, і в той же час відкривають широкі можливості для розкриття потенціалу особистості та надають перспективи для творчості.

Потенціальні можливості – ресурс майбутньої наукової еліти, що забезпечить просування інноваційних процесів, які вирішують глобальні світові проблеми.

Інноваційна та практична діяльність у сфері науки має бути індикатором потреб, прагнень та суспільних цінностей людей.

За результатами останніх статистичних даних та прогнозів спостерігається проблема у забезпеченні відповідних галузей економіки

країни висококваліфікованими кадрами технічного спрямування. Це має визначити пріоритетний напрям освітньої підготовки підростаючого покоління, основою якого має стати вивчення природничих та технічних дисциплін на високому науковому рівні [3].

Необхідність домінування наукового напрямку в освітньому процесі на усіх рівнях, починаючи від дошкільників, визнано на світовому рівні [2, с. 8]. Основні положення наукової освіти полягають у наданні можливості отримати якісну природничо-наукову освіту, як базову, так і вищу. А для цього необхідно забезпечити умови в освітніх закладах та навчання або перекваліфікацію педагогічних кадрів з метою організації якісного освітнього процесу. При цьому враховуючи індивідуальні, культурні, гендерні особливості кожної людини, забезпечивши рівноцінний доступ до освіти.

Основною метою наукової освіти визначено забезпечення рівноправних можливостей для отримання знань, що підвищуватиме інтерес представників соціуму до навчання та уможливлуватиме в майбутньому ефективне вирішування в мінімальні терміни наукових проблем та забезпечуватиме повноцінний особистісний розвиток.

Надання наукової освіти сьогодні регулюється Законом України про освіту. Відповідно до якого освіта наукового спрямування визначається, як вид спеціалізованої освіти, що базується на дослідно-орієнтованому навчанні, спрямованому на поглиблене вивчення профільних предметів та набуття компетентностей, необхідних для подальшої дослідно-експериментальної, конструкторської, винахідницької діяльності [1, с. 21].

Основними принципами, на які має опиратися спеціалізована освіта наукового спрямування, на нашу думку, є науковість, системність, систематичність, практична спрямованість, спеціалізація (основи науки в рамках окремої галузі знань), когнітивний (пізнавальний) та принцип розвитку.

Виділені принципи не виключають загальнонаукові, без яких не можливе утворення нового знання, на що зосереджено спеціалізовану освіту наукового спрямування.

Отже, викликом сьогодення є необхідність популяризації наукоємних галузей, основною умовою для чого є адаптація освітньої системи для забезпечення відповідними кадрами. Спеціалізовану освіту наукового спрямування оснований на визначених нами принципах, що своєю чергою може забезпечити високий освітній рівень потенційних науковців.

Використані джерела:

1. Закон України «Про освіту». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
2. *Science Education for Responsible Citizenship*. Directorate-General for Research and Innovation *Science with and for Society*. 2015, P. 88, С. 3.
3. Державна служба статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

ПРОПЕДЕВТИКА ТРАНСДИСЦИПЛІНАРНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

РОСТОКА

Марина Львовна

marilvross@gmail.com

Национальный центр
«Малая академия наук
Украины»

Общественная
организация
«Школа адаптивного
управления социально-
педагогическими
системами»

м. Київ, Україна

Пропонується пропедевтичний аналіз суті феномена «трансдисциплінарність» з урахуванням результатів наукової діяльності вітчизняних і зарубіжних учених. Акцент зроблено на рекомендаційну позицію ЮНЕСКО щодо запровадження ідеї трансдисциплінарності у практику освіти. Підкреслюється очевидність існування та стрімкого розвитку трансдисциплінарної парадигми єдиного відкритого інформаційного простору освіти.

Ключові слова: трансдисциплінарність, трансдисциплінарна парадигма, рекомендації ЮНЕСКО, пропедевтичний підхід.

Предложен пропедевтический анализ сути феномена «трансдисциплинарность» с учетом результатов научной деятельности отечественных и зарубежных ученых. Акцент сделан на рекомендательную позицию ЮНЕСКО по реализации идеи трансдисциплинарности в практике образования. Приводятся доказательства существования и быстрого развития трансдисциплинарной парадигмы единого открытого информационного пространства образования.

Ключевые слова: трансдисциплинарность, трансдисциплинарная парадигма, рекомендации ЮНЕСКО, пропедевтический подход.

A propaedeutic analysis of the essence of the concept of «transdisciplinarity» is proposed, taking into account the results of scientific activities of domestic and foreign scientists. The emphasis is placed on the recommendatory position of UNESCO on the implementation of the idea of transdisciplinarity in the practice of education. The evidence of the existence and rapid development of the transdisciplinary paradigm of a single open information space of education is emphasized

Keywords: transdisciplinarity, transdisciplinary paradigm, recommendations of UNESCO, propedeutic approach.

Непредсказуемый и, в то же время, захватывающий мир познания действительности, отражаемый в каждом научном исследовании. С каждой новой волной развития земной цивилизации он завораживает и преподносит человечеству разнообразные подарки уникального качества, а именно: в области образованности, просвещения и духовности. Совершенно очевидным является тот аспект, когда в режиме глобального переустройства мирового пространства происходит трансформация и научного мировоззрения. В частности, возникают абсолютно новые научные течения. Их еще принято характеризовать как «научные аномалии». Именно переход к информационному обществу и несёт за собой целую плеяду нововведений во всех сферах человеческой деятельности: в науке, в образовании, в культуре, в быту и т.д.

Важным является и то, что инновационные изменения оказывают значительное влияние на условия существования человека в профессиональной среде, которая формируется в режиме мобильных изменений – культурно-просветительских, духовно- и интеллект-развивающих, технико-технологических, социально-психологических и т.д.

На наш взгляд, актуальность развития образования и ощущение образованности человеком, желании просвещаться и духовно обогащаться в период его становления как личности постиндустриального пространства, находится в плоскости адаптивного управления его общими и профессиональными знаниями. Это должно происходить не только в контексте приобретения знаний людьми в определённой информационно-образовательной среде, но и в полной мере должно зависеть от результатов их обучения методологии поиска необходимых и полезных знаний в быстротечных информационных потоках. Безусловно, что в реализации упомянутой методологии большое значение имеют образовательные инновации, например такие, как:

- применение системной методики трансдисциплинарного обучения (в том числе – STEM-контекст) [9; 10; 11; 12];
- внедрение в практику обучения технологий адаптивного управления социально-педагогическими (экономическими) системами (AM-контекст; <http://adaptive.org.ua>);
- создание онтологических систем функционирования трансдисциплинарных сетецентрических сред (ТОДАОС) [1];
- использование соответствующих информационных инструментов управления знаниями (IT&knowledge) [4];
- разработка новых интерактивных подходов по формированию трансдисциплинарной компетентности человека и как личности, и как высококонкурентного профессионала (P&TC), др.

Таким образом, трансдисциплинарная парадигма, выходящая на поверхность в условиях информационного общества, также привлекает более пристальное внимание отечественных и зарубежных учёных. В базис такой парадигмы положено определение феномена и семантика понятия «трансдисциплинарность».

Результаты аналитики философских, информационно-аналитических и др. источников показывают, что учёными обосновано множество существующих парадигм. Однако нужно отметить, что исследователи Ю. Данилов, С. Довгый, М. Жамборова, А. Книгин, Е. Князева, В. Моисеев, М. Симонов, О. Стрижак, О. Шегай, А. Judge, M. De Mello и др. посвятили свои научные труды проблематике, которая непосредственно связана с существованием феномена трансдисциплинарности.

Очевидно и то, что современная наука подтверждает факт того, что трансдисциплинарная парадигма образования в эпоху построения информационного общества динамично развивается. Трансдисциплинарный подход способствует опережающему развитию образовательных систем многих развитых стран (Австралия, Австрия, Великобритания, Германия, Италия, Казахстан, Канада, Малайзия, Россия, США, Украина, Финляндия, Франция и др.). Поэтому будущее уже сейчас очерчивает потребность в профессионалах (квалифицированных рабочих, специалистах, научных кадрах) новой генерации, которые должны быть адаптированы к условиям

єдиною інформаційною професійною середою, котрою уже сьогодні потребується навчати професіям майбутнього (наприклад, STEM-професіям). Тут також набирає актуальності і фактор управління знаннями, котрий грає багатозадачну роль трансформаційного переосмислення природи виявлення, формування і розвитку інтелектуального і трудового потенціалу країни в цілому, а також і кожної окремої особистості – безпосередньо. Цьому питанню присвячені наукові праці таких вчених, як: А. Вебер, А. Гапоненко, В. Макаров, Б. Мільнер, Т. Орлова, В. Расков, З. Румянцева, Т. Davenport, Р. Drucker, D. Leonard-Barton, J. Nonaka, L. Prusak, Р. Romer, Т. Stewart, Н. Takeuchi.

Особливу увагу привертають результати досліджень вчених, в котрих виділяються і обґрунтовуються чотири види трансдисциплінарності:

1. Т-1 (Т-0) (ісходна форма): трактується, як «декларація», котра визначає рівні права всіх без виключення відомих і мало відомих вчених великих і малих наукових дисциплін, культур і релігій, в дослідженні оточуючого світу. В цьому значенні, трансдисциплінарність грає роль «охоронної грамоти» для будь-якої окремої точки зору, не суперечливої знанням наукових дисциплін в дослідженнях [7].

2. Т-2 (найбільш узагальнений вид), котрий застосуємо в роботі експертних систем і експертних груп (базис: посилення формальної взаємозв'язку при розумінні визначених дисциплін; забезпечує формування логічних мета-рам, за допомогою котрих, знання можуть бути інтегровані на більш високому рівні абстракції, ніж це відбувається в междисциплінарності). Трактуються як високий рівень освіти, різносторонності, універсальності знань конкретного людини, про котрого зазвичай говорять, що він володіє енциклопедичними знаннями [7; 13].

3. Т-3 (більш тісна внутрішня зв'язок з особистим досвідом дослідника; фундаментальність пізнавального значення, трактується як «правило дослідження оточуючого світу»). Припускається, що трансдисциплінарність буде реалізована, якщо проблема досліджується одночасно на кількох рівнях, наприклад, на фізичному або ментальному рівнях, глобально або локально [8].

4. Т-4 («принцип організації наукового знання», відкриваючий широкі можливості взаємодії багатьох дисциплін при розв'язанні складних проблем природи і суспільства). Наука пропонує: в залежності від того, в якій кількості і в якій комбінації вчені будуть використовувати інші дисципліни в своєму дисциплінарному дослідженні, трансдисциплінарність, в четвертому значенні, буде називатися мультидисциплінарністю, плюродисциплінарністю, інтердисциплінарністю. Можливості: дозволяє вченому офіційно виходити за межі своєї дисципліни, не побоюючись бути обвинуваченими в дилетантстві [8].

Безсумнісно, що до кожного виду трансдисциплінарності застосовні визначені як позитивні, так і негативні характеристики. При всіх

при том, говоря о развитии трансдисциплинарной парадигмы в современном глобальном пространстве мира, учитывая Рекомендации ЮНЕСКО, где сказано о том, что именно трансдисциплинарность является одним из главных методов поиска решений проблем XXI столетия. Здесь предлагается «поощрять трансдисциплинарность программ учебного процесса и учить будущих специалистов, использовать трансдисциплинарный подход для решения сложных проблем природы и общества [12]. Документы, сформированные под эгидой ЮНЕСКО, характеризуют суть понимания феномена трансдисциплинарности. В них утверждается, что мультидисциплинарный и междисциплинарный подходы не являются средствами эффективной защиты от продолжающейся в настоящее время фрагментации знаний, поскольку, через простое сопоставление или сборку дисциплинарных подходов, они не достигают той глубины «интеграции» фундаментального единства, лежащего в основе всех форм знания. Их концептуальные и методологические инструменты должны быть переосмыслены. Трансдисциплинарность изначально задумана как мета-методология, поэтому трансдисциплинарный подход принимает в качестве объекта именно те разные методики различных дисциплин, только для того, чтобы «преобразовать» и «превзойти» их» [11].

В мире существует определённое количество научных школ, изучающих трансдисциплинарность: Американская (Т-1) [5], Французская (Т-2; Т-3) [6], Швейцарская [9], Китайская [3] и др. школы трансдисциплинарности. Например, Американская школа трансдисциплинарности ведёт поиск формальной взаимосвязи отдельных дисциплин [3]. Французской школе трансдисциплинарности присущи исследования «более тесной внутренней связи с личным опытом исследователя, а также, использования генеральных метафор, имеющих фундаментальное познавательное значение [6].

К тому же, обратим внимание на то, что доказательством развития трансдисциплинарной парадигмы в мировой науке является подтверждение фактом публикации США под эгидой Американской академии науки и культуры в 2013 году Доклада «ARISE-2» (Advancing Research in Science and Engineering). Важным аспектом данной работы можно считать то, что одной из главных целей, которые предложены в докладе, определяется задача – «осуществить в американской науке «переход от междисциплинарности к трансдисциплинарности» [5]. Таким образом, аналитический обзор базы источников философских, информационно-справочных, научно-педагогических достижений в русле изучения очерченной выше тематики приводит нас к размышлениям о рождении, формировании и развитии трансдисциплинарной парадигмы образования в частности, а также до нового восприятия и мироощущения современной реальности – в целом.

Использованные источники:

1. Величко В.Ю. та ін. ТОДОС –ІТ-платформа формування трансдисциплінарних інформаційних середовищ. Системи озброєння і військ. техніка. 2017. № 1. С. 10–19.

2. *Институт комплексных проблем Санта-Фе (США, штат Нью-Мексико). URL : <http://www.santafe.edu/>.*
3. *Китайская школа трансдисциплинарности. Государственные программы по развитию науки и техники (Пекин, 2008). URL : http://ciret-transdisciplinarity.org/index_en.php.*
4. *Стрижак О.Є. Трансдисциплінарна інтеграція інформаційних ресурсів : дис. ... д. техн. наук : 05.13.06. Нац. акад. наук України, Ін-т телекомунікацій і глобал. інформ. простору. Київ. 2014. 470 с.*
5. *Advancing Research in Science and Engineering. American academy of Arts and Sciences. 2013. URL : <https://www.amacad.org/multimedia/pdfs/publications/researchpapersmonographs/arise2.pdf>.*
6. *International Center for Transdisciplinary Research. URL : http://ciret-transdisciplinarity.org/index_en.php.*
7. *Judge A. (1994). Conference Paper: 1st World Congress of Transdisciplinarity. Union of International Associations. Available. URL : <http://www.uia.org/uiadocs/aadocnd4.htm>.*
8. *De Melb M. (2001) The School of the Future, University of São Paulo, Center for Transdisciplinary Education (CETRANS).*
9. *Network for Transdisciplinary in Sciences and Humanities. URL : <http://www.transdisciplinarity.ch/d/index.php>.*
10. *Rostoka M.L., Cherevychnyi G.S Transdisciplinary Paradigm the STEM-Management the a Knowledge in the Context of the Adaptive Approach. World Science. Warsaw : RS Global Sp. z O.O.. 2018. Vol 10 (38). С.4-9.*
11. *Transdisciplinarity: Stimulating Synergies, Integrating Knowledge Division of Philosophy and Ethics UNESCO, 1998. pp. 37-38. URL : <http://unesdoc.unesco.org/images/0011/001146/114694eo.pdf>.*
12. *UNESCO on the World Conference on Higher Education (1998). Higher Education in the Twenty-First Century: Vision and Action. URL : <http://perso.club-internet.fr/nicol/ciret/english/charten.html>*
13. *1st World Congress of Transdisciplinarity (1994). Preamble. Convento da Arrábida. Portugal November 2-6. URL : <http://perso.club-internet.fr/nicol/ciret/english/charten.html>.*

ВІДКРИТИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОСТІР ОСВІТИ – БЕЗПЕКОВИЙ АСПЕКТ

САФОНОВ

Юрій Миколайович

sum1971@ukr.net

Державна наукова
установа

«Інститут модернізації
змісту освіти»

м. Київ, Україна

Автор визначає роль і значення Інтернет-мереж в організації та проведенні освітнього процесу, наукових досліджень через доступність до нових знань і технологій та окреслює деякі безпекові аспекти глобальної інформаційної мережі та соціальних мереж.

Ключові слова: кіберзлочини, кіберпросвіта, комп'ютерні віруси, стандарти, шахрайство.

Автор определяет роль и значение Интернет-сетей в организации и протекании образовательного процесса, научных исследований и-доступности к новым знаниям и технологиям, а также подчёркивает некоторые безопасные аспекты глобальной информационной сети и безопасного общения в социальных сетях.

Ключевые слова: киберпреступления, киберпросвещение, компьютерные вирусы, стандарты, мошенничество.

Without questioning the role and importance of Internet networks in organizing and conducting the educational process, scientific research due to the availability of new knowledge and technologies, we will describe some secure aspects of the global information network and secure social networking.

Keywords: cybercrime, cyber education, computer viruses, standards, fraud.

Інтернет став простором, у якому скоються кіберзлочини, та скажемо для когось й інструментом для скоєння цих злочинів.

Причинами постійного зростання кількості кіберзлочинів, а це поширення комп'ютерних вірусів, шахрайство, викрадення персональної та комерційної інформації, порушення роботи комп'ютерних мереж тощо, є анонімність, доступність інформації, можливість легкого збагачення, використовуючи сучасну комп'ютерну техніку, з допомогою якої скоїти злочин можна з будь-якого місця і в будь-якому місці світу [1].

В Україні у 2018 році було зареєстровано більше 2,5 тисяч кримінальних правопорушень у сфері кібербезпеки, що у три рази більше, ніж у попередньому.

Попит на фахівців з кібербезпеки зростає швидше, ніж в ІТ-сфері в цілому. Загострилась проблема кіберпросвіти: оволодіння громадянами компетентностями у сфері кіберзахисту, засобами протидії кіберзлочинам та забезпечення персональної безпеки при спілкуванні в соціальних мережах. Протидіяти цим небезпечним проявам і негативним тенденціям, що стрімко поширюються, можливо, в першу чергу, чіткими законодавчими нормами, фахівцями високої кваліфікації та кіберосвіченістю громадян [2].

Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» визначив основні засади державної політики у цій сфері, закони «Про доступ до публічної інформації», «Про державну таємницю», «Про захист персональних даних», «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах», «Про захист прав інтелектуальної власності», «Про національну безпеку України», «Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України» та інші конкретизують завдання, засоби і визначають структури, відповідальні за кіберзахист критичних сфер діяльності держави.

На жаль, майже не приділяється уваги темі кібербезпеки в закладах загальної середньої освіти, не вистачає викладачів-фахівців із цього питання у коледжах і в закладах професійної (професійно-технічної) освіти.

Підготовку фахівців з вищою освітою для сфери захисту інформації було розпочато в Україні 2006 року в галузі знань 1701 «Інформаційна безпека» за бакалаврськими напрямом «Безпека інформаційних і комунікаційних систем», «Системи технічного захисту інформації», «Управління інформаційною безпекою», в 2010 році в межах зазначених галузі знань і напрямів були введені спеціальності «Безпека інформаційних і комунікаційних систем», «Безпека державних інформаційних ресурсів», «Системи технічного захисту інформації», «Управління інформаційною безпекою», «Адміністративний менеджмент у сфері захисту інформації», а галузь знань 0403 «Системні науки та кібернетика» – спеціальністю «Криптологія» для освітньо-кваліфікаційних рівнів спеціаліста, магістра. За цей час НМК з Інформаційної безпеки були розроблені і введені в дію всі галузеві стандарти, підготовку здійснюють 40 закладів вищої освіти.

У 2015 році було введено «інтегровану» спеціальність 125 «Кібербезпека» в галузі знань 12 «Інформаційні технології» замість названих вище 5 спеціальностей, які стали спеціалізаціями [3].

У 2018–2019 рр. в сфері кіберосвіти: успішно завершено розробку стандарту вищої освіти зі спеціальності 125 «Кібербезпека»; розпочато розроблення стандартів вищої освіти магістра за спеціалізаціями: «Безпека інформаційних і комунікаційних систем», «Безпека державних інформаційних ресурсів», «Системи технічного захисту інформації», «Управління інформаційною безпекою», «Адміністративний менеджмент у сфері захисту інформації»; «Криптологія»; планується відкриття підготовки фахівців за кваліфікаціями «Майстер з кібербезпеки» та «Молодший бакалавр з кібербезпеки» в закладах професійної (професійно-технічної) освіти та коледжах [4].

Найслабшою ланкою існуючих кібератак є людський фактор, тому просвітницька діяльність у цьому напрямку є дуже важливою.

Завдання кіберпросвіти полягає у наступному: оволодіння громадянами компетентностями у сфері кібербезпеки, засобами протидії кіберзлочинам та забезпечення персональної безпеки при спілкуванні в соціальних мережах.

В державі в цілому успішного результату можливо досягнути при ефективній і скоординованій діяльності всіх зацікавлених сторін: закладів освіти, організацій ІТ-сфери, центральних органів виконавчої влади (Міністерство освіти і науки України, Служба безпеки України, Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України), громадських ІТ-спільнот, міжнародних програм.

Безумовно, позитивну і визначну роль у розгортанні системної, широкомасштабної кампанії із захисту громадян України від кіберзлочинності могли б відіграти проведені за ініціативи МОН, СБУ, ДССЗЗІ та професійної спільноти спеціальні Парламентські слухання, розроблення і прийняття Концепції з впровадження навчання та інформування населення України з питань кіберзахисту.

Використані джерела:

1. Бондаренко О.С., Репін Д.А. Кіберзлочинність в Україні: причини, ознаки та заходи протидії. URL : <http://www.pap.in.ua/1/2018>.
2. Сафонов Ю.М., Дашковська О.В., Погребняк В.П. Підготовка фахівців у сфері кібербезпеки – пріоритети держави. Актуальні проблеми управління інформаційною безпекою держави: матер. ІХ наук.-прак. конференції. Київ (НА СБУ), 2018. С. 148–151.
3. Постанова КМУ від 29.04.2015 р. № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти». URL : <http://tntu.edu.ua/nv/files/266.pdf>.
4. Сафонов Ю.М., Дашковська О.В., Погребняк В.П. Кіберпросвіта – основа інформаційної безпеки держави. Актуальні проблеми управління інформаційною безпекою держави: матер. X Наук.-практ. конференції. Київ. НА СБУ. 2019. URL : http://academy.ssu.gov.ua/ua/upload/file/konf_04_04_2019.pdf.

СУТЬ ПОНЯТТЯ «НАУКОВА ОСВІТА» У XXI СТОЛІТТІ

СЛІПУХІНА

Ірина Андріївна

slipukhina@i.ua

ПОЛІХУН

Наталія Іванівна

np.iod@ukr.net

ЧЕРНЕЦЬКИЙ

Ігор Станіславович

manlabkiiev@gmail.com

Національний авіаційний
університет

Інститут обдарованої
дитини Національної
академії педагогічних наук
України

Національний центр
«Мала академія наук
України»

м. Київ, Україна

Теорія і практика спеціалізованої освіти наукового напрямку сфокусовані на молоді, здатної створювати нове знання. Методики спеціалізованої освіти наукового напрямку орієнтовані на використання наукового й інженерного методів дослідження.

Ключові слова: спеціалізована освіта наукового напрямку; наукова освіта STEM; науковий метод; інженерний метод.

Теория и практика специализированного образования научного направления сфокусированы на молодежи, способной создавать новое знание. Методики специализированного образования научного направления ориентированы на использование научного и инженерного методов исследования.

Ключевые слова: специализированное образование научного направления; научное образование; STEM; научный метод; инженерный метод.

The theory and practice of specialized education of a scientific field are focused on young people who are able to create new knowledge, Methods of specialized education of a scientific field are focused on the use of scientific and engineering research methods. The key role in the formation of relevant didactics in Ukraine is played by the National Center «Junior Academy of Sciences of Ukraine» and the Gifted Child Institute of the National Academy of Pedagogical Sciences.

Keywords: specialized education of a scientific direction; science education; STEM; scientific method; engineering method

Швидкоплинність змін у світі потребує від особистості інноваційних, науково-дослідницьких форм мислення, а її успішна соціалізація нині корелює з науковою компетентністю [6; 9; 10]. Поступово цінності технократії замінюються цінностями наукового виробництва, поширення, споживання і ставлення до знань, які мають стати мірилом багатства і визначатимуть соціальне розшарування суспільства [7]. Навчальні заклади спеціалізованої освіти наукового спрямування (далі – СОНС) – це навчально-наукові інноваційні середовища, інтегровані з соціокультурним оточенням [2; 3; 4]. Вони мають власну динамічну структуру і нову диспозицію у системі «знання–учитель–ментор–учень», що передбачає трансформацію класно-урочної системи навчання, яка поєднує класичну шкільну процедуру із знаннєвою інноваційністю [1; 5].

З'ясовано, що теорію СОНС сфокусовано на молоді, яка має схильність до виробництва знання, а також на педагогічних працівників і фахівців (менторів), які у спільній взаємодії реалізують місію підготовки майбутніх наукових кадрів [1; 8]. Базисними компонентами СОНС є інтегрована освітня система, використання наукового та інженерного методів у якості методик навчання та навчально-наукове інноваційне середовище, яке представлено дослідницькими лабораторіями, STEM-центрами, винахідницькими та бізнес-інкубаторами, хабами інноваційних рішень, дизайн-студіями, творчими майстернями тощо. СОНС може здобуватися у спеціалізованих (наукових ліцеях) та інших закладах повної освіти з одночасним навчанням у системі

Малої академії наук України, інших закладах неформальної освіти або у рамках інформальної освіти [5; 8]. Однією з важливих умов ефективного функціонування закладів СОНС є ефективна взаємодія з системою Національного центру «Мала академія наук України», що створює можливості для доповнення СОНС тими напрямками, які не охоплені навчальним закладом.

Отже, науково-практичні здобутки Національного центру «Мала академія наук України» мають бути покладені в основу формування і подальшого розвитку дидактики спеціалізованої освіти наукового спрямування.

Використані джерела:

1. Karpov Alexander. Formation of the Modern Concept of Research Education: From New Age to a Knowledge Society. *Procedia Social and Behavioral Sciences*. Vol 214. 2015. С. 439–447.
2. On Education: Law of Ukraine. 2017. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page>.
3. On Scientific and Scientific and Technical Activities: Law of Ukraine. 2015. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/848-19/page>.
4. PISA: Science Literacy / Vakulenko T, Lomanakovich S, Tereshchenko V. & Novikov S. UCEAO, 2018. 119 p. URL : http://pisa.testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2018/02/Science_PISA_UKR.pdf.
5. Polikhun N., Slipukhina I. and Chernestkiy I. Science education as an innovation at Ukrainian educational system. *Scientific Notes*. 2018, Vol 168: 186–189.
6. Science Education for Responsible Citizenship: Report to the European Commission of the Expert Group on Science Education. 2015, 88 p. URL : http://ec.europa.eu/research/swafs/pdf/pub_science_education/KI-NA-26-893-EN-N.pdf.
7. Science education in Europe National policies, practices and research. Brussels: Eurydice. 2011, 162 p. URL : <https://doi.org/10.2797/7170>.
8. Stryzhak O., Slipukhina I., Polikhun N. & Chernestkiy I. STEM-education: Main Definitions. *Information Technologies and Learning Tools*. Vol 62, Issue 6, 2017, 16–33.
9. The Human Capital Report 2016. *World Economic Forum*. 2016. URL : http://www3.weforum.org/docs/HCR2016_Main_Report.pdf.
10. The New Ukrainian School 2016, 40 p. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Book-ENG.pdf>.

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛІВ ЛІЦЕЮ В УМОВАХ ВИКОРИСТАННЯ ЄДИНОГО ВІДКРИТОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

ТРУХАНЕНКО

Ганна Михайлівна

anna.trukhanenko@gmail.com

Криворізький природничо-науковий ліцей

м. Кривий Ріг, Україна

Розкрито необхідність формування інформаційної компетентності вчителя ліцею як невід'ємної складової його існування в єдиному відкритому інформаційному освітньому просторі.

Ключові слова: інформаційна компетентність, вчитель ліцею.

Раскрыта необходимость формирования информационной компетентности учителя лицея как неотъемлемой составляющей его существования в едином открытом информационном образовательном пространстве.

Ключевые слова: информационная компетентность, учитель лицея.

The article reveals the necessity of forming the informational competence of the Lyceum teacher as an integral part of the implementation of a united open informational educational space.

Keywords: competence, information competence, pedagogical conditions.

Упровадження будь-якої нової освітньої технології та засобів навчання – непросте завдання. Отримання ефективності, інтенсивності, активізації або

індивідуалізації освітнього процесу та комунікації більше залежить від того, як освітні технології й технічні засоби навчання використовуються, які завдання при їх застосуванні розв'язуються. Враховуючи новітні тенденції розвитку сучасної освіти у питаннях «рівного доступу до освіти» та «освіти протягом життя» необхідно, насамперед, будувати та розвивати напрямки інформаційно-комунікаційних технологій та використання глобальної мережі Інтернет, які здатні забезпечити імплементацію даних ідей в освітній процес [1]. Генерація провідних ідей, створення і налагодження апаратного й програмного забезпечення, безумовно, потребує певних знань, досвіду й прагнень до вирішальних змін у суспільній думці. Проте, схожих зусиль потребує й процес впровадження нової освітньої технології. Отже, перед нами постає проблема у забезпеченні відповідними педагогічними кадрами закладів освіти, які здатні сприйняти ідею «освіти протягом життя», до самоосвіти та самовдосконалення у питаннях формування особистої інформаційної компетентності.

З урахуванням специфіки професійної діяльності вчителів ліцеїв інформаційна компетентність – це складне особистісне утворення, що поєднує в собі інформаційну культуру й комп'ютерну грамотність, необхідні для результативного виконання професійних дій і готовність до творчого використання комп'ютерних засобів у роботі з різними джерелами інформації, її пошуку, обробки і використання для організації навчально-виховного процесу в умовах освітнього простору ліцею; сукупність набуття професійно-змістових компетенцій, що характеризують сформованість навчально-інформаційних умінь учнів з певного профільного предмета; здатність до рефлексії та подальшого саморозвитку [3; 8]. Компетентність учителя проявляється в трьох типах дій: автономності і рефлексивності; використанні різноманітних інформаційно-комп'ютерних засобів; володінні достатнім рівнем комп'ютерної грамотності. У цьому плані особливу практичну значущість у роботі вчителя набуває інформаційна компетентність як важливий показник рівня його професіоналізму [3; 5]. Інформаційна компетентність розуміється як здатність вчителя ліцею використовувати можливості ІК-технологій в оптимальному вирішенні педагогічних проблем та виконанні професійних функцій.

Особливу роль у формуванні інформаційної компетентності відіграє процес методичної роботи з використанням ІК-технологій. Як вважає науковий консультант методичної ради ліцею, доктор педагогічних наук професор Л. Кондрашова: «Науково-методичне середовище – це сукупність умов, що забезпечують результативність професійного зростання, оволодіння науково-методичними цінностями педагогічної реальності на основі взаємодії, співпраці та співтворчості учасників педагогічного процесу, що стимулюють розвиток професійного зростання і рівня готовності до створення в загальноосвітній школі атмосфери наукового пошуку, розробки авторських програм і проектів, науково-методичного забезпечення педагогічного процесу» [2, с. 132].

Формування інформаційної компетентності вчителів ліцею є складним та динамічним процесом: це спеціальний вид керуючої підсистеми, спрямованої на створення необхідних педагогічних умов для досягнення мети, планування, організації, застосування ІК технологій і контролю, регулювання прогнозованого результату. На сьогодні передача знань від учителя до учня не є головним завданням навчання в ліцеї, а традиційні методики і технології не відповідають завданням особистісно-орієнтованої освіти. Забезпечення результативності формування інформаційної компетентності вчителів ліцею у процесі методичної роботи можливе при застосуванні їх в системі і логічній послідовності, спрямованості на збагачення досвіду інформаційної діяльності, комп'ютерної грамотності вчителів, навчання за науково виваженою спеціальною системою.

Використані джерела:

1. *Stem-освіта: стан впровадження та перспективи розвитку: матер. III Міжнар. наук.-практ. конференції (9-10.11.2017 р.). URL : http://man.gov.ua/upload/news/2017/12_11/Zbirnyk.pdf.*
2. *Кондрашова Л.В. Педагогика высшей школы: проблемы, поиски, решения. К., 2014. 393 с.*
3. *Формування інформаційної компетентності вчителів ліцеїв природничо-наукового профілю засобами інформаційно-комунікаційних технологій: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Ганна Михайлівна Труханенко; Черкас. нац. ун-т ім. Богдана Хмельницького. Черкаси, 2015. 20 с.*

КОНЦЕПТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ПРОПЕДЕВТИКИ НАУКОВОЇ ОСВІТИ

ХАЛУПКО

Наталія Олександрівна

n.khalupko@ukr.net

Національний центр
«Мала академія наук України»

м. Київ, Україна

Представлено концептуальні аспекти пропедевтики наукової освіти, що обумовлені кризою освіти та суспільним попитом на розвиток дітей раннього шкільного віку. Розглядається суть поняття «пропедевтика наукової освіти».

Ключові слова: позашкільна освіта, пропедевтика наукової освіти, пропедевтичний науковий простір.

Представлены концептуальные аспекты пропедевтики научного образования, обусловленные кризисом образования и общественным спросом по развитию детей раннего школьного возраста. Рассматривается суть понятия «пропедевтика научного образования».

Ключевые слова: внешкольное образование, пропедевтика научного образования, пропедевтическое научное пространство.

The article presents the conceptual aspects of propaedeutics of scientific education due to the crisis of education and the public demand for the development of children of early school age. The essence of the concept of «propaedeutics of scientific education».

Keywords: propaedeutics of scientific education, propaedeutic scientific space, conceptual aspects, extracurricular education, development.

Актуалізація проблеми пропедевтики наукової освіти пов'язана з втратою інтересу людтні до науки, без якої не можливий не тільки розвиток та щасливе майбутнє, а й якісне життя у модерному світі. Безумовно, що сучасне покоління молоді потрібно не просто навчати, давати йому знання, формувати ті уміння і цінності, які нині потрібні дітям, а й спрямовувати

освітній процес на те, щоб навчити здобувати таких знань, що стануть у нагоді їм у майбутньому. Зважаючи на шалений розвиток технологій та стрімку зміну пріоритетів, уможлиблюється формування людини як конкурентноздатної особистості. Важливо усвідомити, що сьогоднішні діти є іншими, тому педагог має здійснювати їхнє навчання з врахуванням провідних світових інноваційних практик. Зазначимо, що відповіддю на відкрите питання часу може стати створення пропедевтичного наукового простору. Саме такий простір є затребуваний споживачем на ринку освітніх послуг та відповідає на попит суспільства щодо гармонійного дитячого розвитку. Він передбачає широкий спектр можливостей для дитини з пізнання світу, орієнтування та зайняття у ньому впевненої позиції з врахуванням обдарувань, інтересів, можливостей. У цьому сенсі пропедевтика наукової освіти є підготовчим етапом, першим кроком до отримання наукових знань, зокрема для дітей молодшого шкільного віку.

На нашу думку, пропедевтика наукової освіти починається з формулювання та усвідомлення концептуальних аспектів – мети, принципів, завдань, умов організації освітнього процесу. *Мета* пропедевтики наукової освіти має зазначати кінцевий результат діяльності: популяризацію наукової освіти серед дітей молодшого шкільного віку та пропедевтику наукового потенціалу шляхом створення творчих нестандартних умов навчання із застосуванням інноваційних методик і технологій, що дають змогу будь-якій дитині доторкнутися до науки, навчитися спостерігати та думати як науковець, ставити питання, висувати припущення та критично мислити, а також задовольняти дитячу жагу пізнання навколишнього світу. В свою чергу, *принципи* мають визначати головні чинники, на основі яких потрібно формувати пропедевтичне середовище, а саме: презумпція талановитості; цінність дитинства; радість пізнання; розвиток пізнавальних потреб дітей; безпечність освітнього середовища.

При формулюванні *завдань* варто враховувати конкретні очікування (кінцеві результати) та їх вплив на вирішення проблеми щодо втрати інтересу людини до науки: створення пропедевтичного простору, де кожна дитина матиме можливість поглибити інтерес до науки, техніки, освіти і культури; розвиток дитячої самостійності, творчості та допитливості; спонування до дослідження навколишнього світу, ефективного спілкування, співпраці, освітнього діалогу, постановку питань, розвитку креативного та критичного мислення, емоційного інтелекту, розв'язування проблем, компетентності в науках і технологіях; формування ціннісного ставлення до науки, освіти, культури та суспільства; залучення дітей до наукових досліджень і творчості, до роботи на користь власного розвитку; впровадження дослідницького, діяльнісного, інтегрованого, адаптивного та компетентнісного підходів; активізація дітей; організація ціннісної пропозиції змісту занять, їх різноманітність; ознайомлення з поняттями «наука» та «наукова діяльність»; спілкування з експертами, авторитетами в певній галузі науки; інтеграція локальної спільноти до наукових центрів. До концептуальних аспектів також

належать умови організації освітнього процесу, що має сприяти розвитку допитливості та цікавості до науки будь-якої дитини.

Необхідно враховувати вікові та індивідуальні психофізіологічні особливості та потреби дітей раннього шкільного віку. Підготовка та проведення занять мають забезпечувати такий зміст і форми, котрі б викликали інтерес у дітей, сприяли їхньому розвитку і вихованню. Тому питання підвищення рівня компетентності науково-педагогічних кадрів, оволодіння ними сучасними методиками провідних світових інноваційних практик також є основоположним. Пропедевтика наукової освіти в Україні може впроваджуватися в закладах позашкільної освіти, зокрема МАНУ, які сприяють розвитку інтелектуального, творчого та наукового мислення дітей. Отже, створення пропедевтичного наукового простору, заснованого на продуманій концепції, зможе допомогти розв'язати проблему втрати дитячого інтересу до науки.

Використані джерела:

1. *The Development of Cognitive Skills To Support Inquiry Learning / D. Kuhn, J. Black, A. Keselman, D. Kaplan.*
2. *Васько О.О. Дослідницький метод: сутність, реалізація. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2014. № 9. С. 72-79.*
3. *Освітні технології [О.М. Пехота, А.З. Кіктенко, О.М. Любарська та ін.]. Київ : А.С.К., 2001. 256 с.*

АКТУАЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ ФОРМИРОВАНИЯ НАУЧНОГО МИРОВОЗЗРЕНИЯ У СТУДЕНТОВ НА ЗАНЯТИЯХ ПО ПРЕДМЕТАМ ФИЛОСОФСКОГО ЦИКЛА

ЦЫГУЛЯ

Ион Иванович

rocuallc@list.ru
USEM (Universitatea
Studii Europene
Moldova)

м. Кишинёв,
Республика Молдова

Автором озглядаються філософські-космологічні аспекти генезису, рушійних сил, структури та ієрархії матеріальних складових Всесвіту. Окрему увагу приділено обґрунтуванню феномену «час» і його властивостями, необхідні студентам для засвоєння на філософських факультетах.

Ключові слова: час, рух, простір, інформація, матерія.

Автором рассматриваются философско-космологические аспекты генезиса, движущих сил, структуры и иерархии материальных составляющих Вселенной. Отдельное внимание уделено обоснованию феномена «время» и его свойствам, необходимые студентам для усвоения на философских факультетах.

Ключевые слова: время, движение, пространство, информация, материя.

In the article the philosophical-cosmological problem of the causes of the evolution, driving forces, structures and material-pinning pinches of the universe is considered. Separately paid attention to the problem of interpretation of the phenomenon of "time" and its properties, useful for students at sessions on the objects of the philosophical cycle.

Keywords: time, motion, space, information, matter.

К вопросу актуальности формирования научного мировоззрения в объективном понимании феномена «Время» и Вселенной, приведем высказывание Н. Левашова [1], что представления о природе Вселенной, если они правильные, могут стать ключом к невиданному прогрессу цивилизации

и, если они неправильные – привести к гибели и цивилизации, и жизни на земле. Отец квантовой теории М. Планк и создатель теории относительности А. Эйнштейн [2] признавались, что чем глубже они проникали в тайны мироздания, тем явственнее ощущали присутствие какой-то невидимой силы, подчиняющей все космические и макрокосмические явления и законы, которые наука пока еще не в силах объяснить. Вместе с тем в Евангелие от Иоанна находим: «Вначале было слово...» [3, с. 3]. Если предположить, что под «словом» подразумевается *информация*, которая является всеобъемлющим содержанием всего, то это наводит на определенные размышления.

Концепции «самоорганизации» и эволюции Вселенной, а также «креационизма» (*творения*), с различных точек зрения объясняют генезис Вселенной. Концепция виртуально-реалистического или голограммного представления Вселенной исходит из того, что это большая квантово-компьютеризированная система, все процессы которой строго регламентированы иерархически, основаны на программах и кодах взаимодействия. Функционирование такой системы обусловлено лишь при возможности осуществления информационно-обменного процесса. Она существует одновременно в нескольких ипостасях: виртуально-голограммном и материальном [4]. Теория бесконечной вложенности материи или т.н. Фрактальная Вселенная, строится на тезисе, что все состоит из бесконечного числа вложенных фрактальных уровней материи с подобными друг другу характеристиками [5, 6, 7]. Концепция о том, что Вселенная как бы живая, основывается на утверждении М. Хьюза (Mike Paul Hughes): «Не являемся ли мы просто клетками мозга более крупного создания планетарного масштаба?» [9]. Представив информацию в качестве основополагающего начала Вселенной, можно заметить, что и на обычном CD диске, также содержится информация, но она будет мертва, если не будет ее элементарного движения и обмена. Это же правило можно отнести и ко всей Вселенной, основанной на принципе постоянного движения с целью обмена информацией. В настоящем анализе выдвигается гипотеза о *про-материальных свойствах Времени*, в качестве универсального процесса обмена информации.

Еще А. Эйнштейн отмечал в «Специальной теории относительности», что наш мир состоит минимум из четырех измерений: одно из которых время [2]. Время в классической физике – это непрерывная величина, априорная характеристика мира, ничем не определяемая. На наш взгляд это не совсем правильно. Здесь мы [10] солидарны с мнением ряда исследователей [11] таких, как: А. Анисов, S. Aaronson, И. Акчурина, А. Андреев, А-В. Вейник, Л. Возная о том, что «если время лишь условная, абстрактная величина то, как с ней может взаимодействовать материальный мир!?!». Очень трудно представить такое взаимодействие, и оно ведет в тупик.

На основе анализа проблемы актуальных аспектов теории мироздания, приходим к заключению, что обращение к фундаментальному закону Вселенной, в поиске сущности свойств феномена, который называем «Время», можно представить в виде причинно-следственной структурной

схеми, где аспект «інформація» розполагається в самому началі ієрархічної цепочки (рис. 1).

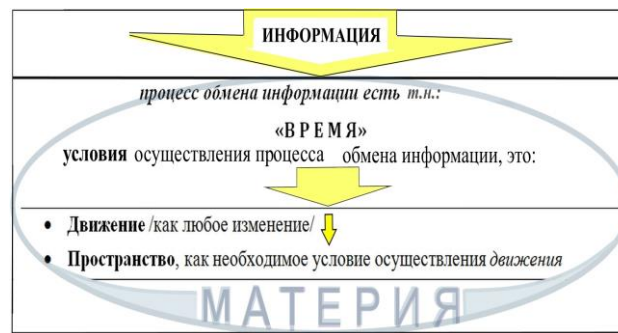

Рис. 1. Ієрархічна структура: Інформація-Время (движення, простір)-матерія

Використані джерела:

1. Левашов Н., Неоднородная вселенная, Изд-во «Золотой Век», 2013. 312 с.
2. Анисович К.В. К экспериментальным основаниям специальной теории относительности. Эйнштейновский сборник. 1973. Москва: Наука. 1974. С. 360–395.
3. Евангелие от Иоанна [пер. с древнегреч. О.Л. Лутковского]. Москва: Изд-во Дружба народов. Гл. I, Пролог, 1991.
4. Кочевых И. Вселенная – кибернетическая система. Наука и общество. №10, 1988.
5. Бостром Н., Доказательство симуляции. Philosophical Quaterly. Routledge, 2002.
6. Бесконечная вложенность материи. URL : <https://snob.ru/selected/entry/112881>.
7. Фрактальная Вселенная. URL : <https://m-rush.ru/theory/item/175.html>
8. Хайтун С. От эргодической гипотезы к фрактальной картине мира: рождение и осмысление новой парадигмы. Москва. УРСС. 2007. 256 с.
9. Mike Paul Hughes. URL : <http://maxpark.com/community/4057/content/5041911>.
10. Цыгуля И. Вселенная. Генезис Актуальные аспекты теории мироздания. Кишинев : Типография Фохтрот, 2018. 100 с.
11. Анисов А. Время как процесс вычислений. Новочеркасск, 2011. С. 180–192.

МОДЕЛЬ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

ШАЛІМОВА

Ірина Миколаївна

ishalimova2010@gmail.com

Українська інженерно-педагогічна академія

м. Харків, Україна

У роботі теоретично обґрунтовано та розроблено модель інформатизації управління закладом професійно-технічної освіти.

Ключові слова: управління, інформатизація, заклад професійно-технічної освіти.

В работе теоретически обоснованы и разработаны модель информатизации управления заведением профессионально-технического образования.

Ключевые слова: управление, информатизация, заведение профессионально-технического образования.

In the work the model of informatization of the institution of vocational education is theoretically substantiated and developed.

Keywords: management, informatization, institution of vocational education.

Одним з пріоритетних напрямів модернізації сучасного суспільства є інформатизація системи освіти. Її слід розглядати як комплекс

взаємопов'язаних цілеспрямованих заходів, спрямованих на забезпечення оперативного збору, обробки, систематизації, накопичення, зберігання, передачі інформації та оперативного обміну нею учасниками освітнього процесу за допомогою сучасних інформаційних технологій і телекомунікаційних засобів з метою підвищення ефективності управління освітою. Науковим підґрунтям для впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в управління закладом освіти є праці сучасних науковців України. У роботах Г. Єльнікової [1], Л. Калініної [3] відображено питання систематизації управлінської діяльності, а проблеми впорядкування збору, обробки та збереження організаційно-управлінських даних ґрунтовно розглянуто Л. Забродською [2] та ін.

Головною ідеєю застосування інформаційних технологій в освіті є створення єдиного інформаційного освітнього середовища закладів освіти.

Єдине інформаційне освітнє середовище складається з таких основних компонентів: організаційних структур, що забезпечують функціонування і розвиток єдиного відкритого інформаційного освітнього простору країни та здійснюють збір, зберігання, пошук і передачу інформації; створення інформаційних ресурсів; застосування засобів інформаційної взаємодії різних підрозділів, а також комунікацій між співробітниками та учнями, котрі забезпечують доступ до інформаційних ресурсів на основі відповідних інформаційних технологій.

Аналіз наукової літератури, а також власні дослідження уможливили представлення узагальненої моделі інформатизації системи управління закладами професійної (професійно-технічної) освіти (далі – ЗП(ПТ)О) (рис. 1).

Рис. 1. Модель інформатизації управління закладом професійно-технічної освіти

Отже, пропозиції та рекомендації щодо поліпшення інформатизації управління ЗП(ПТ)О пропонуємо реалізовувати за напрямками:

1. Організація підвищення кваліфікації співробітників та викладачів ЗП(ПТ)О щодо володіння новими інформаційними технологіями.
2. Розроблення системи стимулювання співробітників і викладачів щодо активної участі у впровадженні нових інформаційних технологій в управлінні ЗП(ПТ)О, зокрема – освітнім процесом.
3. Продовження роботи з поліпшення матеріальної бази інформатизації управління ЗП(ПТ)О.
4. Вдосконалення програмного забезпечення інформатизації управління ЗП(ПТ)О.

Использованные источники:

1. Ельникова Г.В. *Управлінська компетентність*. К. : Ред. загальнопед. газ., 2005. 128 с.
2. Забродська Л.М. *Принципи відбору змісту програмних засобів навчального призначення. Комп'ютер у школі та сім'ї*. 2004. № 7.
3. Калініна Л.М. *Система інформаційного забезпечення управління загальноосвітнім навчальним закладом : [монографія]*. К. : Айлант. 2005. 275 с.

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО СУЧАСНИХ СИСТЕМ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

ШТЕПУРА

Алла Павлівна
allonka2870@ukr.net

Ніжинський
державний
університет імені
Миколи Гоголя

м. Ніжин, Україна

Автор аналізує методологічні підходи біхевіоризму, когнитивизма і конструктивізму, які тісно пов'язані з дистанційним навчанням. Теоретичні основи біхевіоризму, конструктивізму і когнітивної психології прекрасно гармонізують і створюють зв'язок освітніх взаємодій в дистанційному навчанні.

Ключові слова: біхевіоризм, когнитивизм, конструктивізм, дистанційна освіта, методологічні підходи.

Автор анализирует методологические подходы бихевиоризма, когнитивизма и конструктивизма, которые тесно связаны с дистанционным обучением. Теоретические основы бихевиоризма, конструктивизма и когнитивной психологии прекрасно гармонируют и создают связь образовательных взаимодействий в дистанционном обучении.

Ключевые слова: бихевиоризм, когнитивизм, конструктивизм, дистанционное образование, методологические подходы.

The author analyzes behaviorism, cognitivism and constructivism methodologies which are used in distance learning. The theoretical foundations of behaviorism, constructivism and cognitive psychology perfectly harmonize and create a connection of educational interactions in distance learning.

Keywords: behaviorism, cognitivism, constructivism, distance learning, methodological approaches.

В основі створення та функціонування сучасних систем освіти лежать психолого-педагогічні концепції й теорії конструктивізму, біхевіоризму, когнитивізму, колективізму, педагогіки гуманізму, діяльнісна теорія навчання, теорія розвиваючого навчання, культурно-історична теорія вищих психічних функцій, теорія проблемно-орієнтовного навчання та ін. Більшість із них тісно

пов'язані з дистанційним навчанням. Однак у публікаціях присвячених дистанційній освіті найбільш часто згадуються три: біхевіористична, конструктивістична та когнітивна теорії.

Психологія біхевіоризму визначає навчання як результат реакції на подразники. Повторення правильно сформованих послідовностей подразників призводять до обумовленості, тобто до створення автоматичних реакцій. Поведінка може бути змінена і навчання вимірюється спостережуваною зміною поведінки – ця зміна є біхевіоральним визначенням процесів навчання. Стимули у формі обраного методу та засобів навчання спрямовані на покращення результатів тестів, тобто до зміни поведінки в результаті більш ефективної роботи пам'яті. Навчання, таким чином, зводиться до розробки серії стимулів, підкріплень, покарань та моделювання бажаної поведінки, яка повинна оцінюватися з використанням еталонних критеріїв. Біхевіоральна організація праці опирається на індивідуальному виконанні запланованих дій, в заданій послідовності завдань (модулі, заняття, блоки), і є найбільш популярною формулою для платформ електронного навчання.

Не єдиний існуючий, але переважаючий підхід дистанційного навчання. Його цінність – це організаційна простота, що забезпечує економію часу та ясний простий зміст. Це дає можливість послідовній обробці інформації та виконанню лінійної системи дій та виявляти причинні зв'язки (біхевіоризм). З боку учасника також забезпечується почуття безпеки – чіткість вимог викладача, повна картина навчального процесу та відчуття доцільності. Інструменти для підготовки матеріалів курсу такої структури є простими, широко відомі і доступна для «е-вчителів». Це має велике значення при виборі стратегії навчання, яка опирається на методах подачі інформації (матеріал у формі потокової лекції, файл із завданнями, презентації різного ступеня складності або презентації. Велика увага приділяється також формам перевірки ефективності праці (необхідної з біхевіоральної точки зору). Розбудовані форми тестування є важливою частиною дистанційного навчання. Існує зростаюча група інструментів і тестування, від простих тестів до текстових файлів, які завантажуються на платформу за допомогою інтерактивних формулярів, пов'язаних з базою даних, тести на основі мультимедійних презентацій, розбудовані тести з графічними елементами, програми для побудови тестових тестів або тестів самоосвіти.

Теорію біхевіоризму, на засадах якої ґрунтується традиційна освіта (одержання та відтворення готової інформації), змінює конструктивізм, що розглядає процес навчання як творення людиною власних уявлень, знань про об'єктивний світ [3, с. 130]. Конструктивізм являє собою сукупність теорем, отриманих з досліджень. Людину слід розглядати як активний суб'єкт, який здійснює контроль над власним навчанням. Згідно конструктивістів, знання є побудова людського розуму (він не поглинається у вигляді готового продукту), який виник в процесі дії учня. Кожен учень і студент створює, конструює – в індивідуальному стилі, але в взаємодії з навколишнім

середовищем і на основі знань, які вже мали, – нових знань, що виникають внаслідок цього процесу. Конструктивістський підхід підвищує відповідальність учня за курс процесу навчання, створює можливість повної відповідальності за прогрес у розвитку інтелектуальної зрілості, формуванні знань у співпраці соціальних навичок і самостійний вибір і обробку інформації, в створенні знань, а потім мудрості [5, с. 89].

Головна ідея конструктивізму – самостійне конструювання, творення та набуття особистістю знань шляхом пошуку власного розуміння світу з набутою інформацією. Саме особистий досвід людини, попередньо набуті знання, на думку конструктивістів, вступають у взаємодію з новими фактами, поняттями, унаслідок чого останні стають значущі, а отже, зрозумілі для неї [2, с. 75]. Теорія конструктивізму важлива для сучасної філософської інтерпретації освіти, оскільки обґрунтовує природу процесу навчання як пізнавальної діяльності, в якій студент виконує функції активного суб'єкта і вибудовує власні знання внаслідок взаємодії із середовищем. Навчання за конструктивістським підходом відрізняється від традиційної схеми, за якою викладач подає чітко визначену інформацію, а студенти відтворюють її в запропонованому напрямі. Традиційне навчання сконцентроване на викладачеві, який відіграє роль головного джерела знань, відповідає ідеям біхевіористичної теорії, згідно з якою саме педагог бере на себе всю відповідальність та програмує дії студентів [1, с. 158].

Надзвичайно важливим, з теоретичної точки зору для дистанційного навчання, є когнітивна психологічна концепція, яка є основою для дидактики та методології он-лайнової освіти. Вона передбачає, що людина є самостійним суб'єктом, який багато в чому визначає свою власну долю. Людина приймає, зберігає та інтерпретує, створює та передає інформацію (знання, дані) через мову та надає їм певну цінність (тобто сенс). Вона вживає цілеспрямовані дії і здійснює ефективний контроль над ними. Це система, яка обробляє інформацію, поведінка якої залежить від інформації зовнішнього та внутрішнього світу, які складають так звані когнітивні структури [4, с. 131]. Як і психологія біхевіоризму, пізнавальна або когнітивна психологія фокусується на взаємодії учня з навколишнім середовищем, при цьому особливий акцент робиться на пам'ять, сприймається як механізм запам'ятовування та пригадування інформації. Відповідно до когнітивної психології, учень обробляє інформацію так само, як комп'ютер, отже комп'ютерна метафора відображає свідомість учня. Під час навчання інформація, що надходить із навколишнього середовища (вхід), обробляється і зберігається в пам'яті, після чого новий вміст або інформація (вихід) передаються за межі навколишнього середовища. Пізнавальний підхід до навчання базується на припущеннях когнітивної психології. На відміну від біхевіореальної, вона полягає в концептуалізації навколишнього світу та явищ шляхом побудови та реорганізації функціональних моделей явищ людьми. Звичайно, освітні платформи забезпечують безліч різноманітних інструментів для прямого контакту викладач-студент. Проте це не особистий контакт, тому він не

настільки інтенсивний та емоційно забарвлений. Інтенсивність та емоційність контакту мотивує учасника навчального процесу, але іноді також дає можливість на зменшення особистої відповідальності студента за досягнутий прогрес. У той же час, відсутність такого контакту часто призводить до зменшення мотивації до навчання, а власне, до проблемних питань, які потребують самостійного рішення.

Використані джерела:

1. Лефрансуа Г. Прикладная педагогическая психология. СПб.: Прайм-ЕВРОЗНАК, 2005. 406 с.
2. Малкова Н.В. Влияние конструктивистских идей на содержание подготовки учителя в США. Педагогика, 2008. № 2. С. 75–80.
3. Равчина Т.В. Теоретико-методичні аспекти організації процесу навчання студентів вищої школи в контексті теорії конструктивізму. Український педагогічний журнал, 2015. № 4. С. 129–136.
4. Kuźmicz K. E-edukacja jest wszędzie – rozważania dotyczące istoty i zastosowania technologii mobilnych w kształceniu zdalnym. Wrocław: Wydawnictwo Naukowe Dolnośląskiej Szkoły Wyższej, 2012. S 129–140.
5. Wygotski L. Мышление и мowa. Warszawa: Wydawnictwo PIW, 1989. S. 89.

**НАУКОВІ ШКОЛИ З ФІЗИКИ: НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКИХ
СТАРШОКЛАСНИКІВ У ЦЕРН
(2017–2018 РР. ОЦІНКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ)**

ЮРОВ

Олександр Григорович

o.yurov@man.gov.ua

Національний центр

«Мала академія наук України»

м. Київ, Україна

Публікацію присвячено основним результатам дослідження оцінок та пропозицій старшокласників та випускників українських шкіл, які проходили навчання у наукових школах з фізики Європейської організації ядерних досліджень (ЦЕРН, м. Женева, Швейцарія) у 2017–2018 рр.

Ключові слова: співпраця Малої академії наук України з ЦЕРН, наукові школи ЦЕРН з фізики, узагальнені оцінки і пропозиції слухачів шкіл, вибір спеціальності.

Публикация посвящена основным результатам исследования оценок и предложений старшеклассников и выпускников украинских школ, проходивших обучение на научных школах по физике в Европейской организации ядерных исследований (ЦЕРН, Г. Женева, Швейцария) в 2017-2018 гг.

Ключевые слова: сотрудничество Малой академии наук Украины с ЦЕРН, научные школы ЦЕРН по физике, обобщенные оценки и предложения слушателей школ, выбор специальности.

The article is devoted to the main results of the study of assessments and seniors of Ukrainian high school students and graduates who were studying at the School of Physics at the European Organization for Nuclear Research (CERN, Geneva, Switzerland) in 2017-2018.

Keywords: cooperation of the Junior Academy of Sciences of Ukraine with CERN, CERN scientific schools in physics, generalized evaluation and proposals of students of schools, choice of specialty.

Навчання старшокласників-членів Малої академії наук України (МАН) у наукових школах з фізики (далі – Школи) Європейської організації ядерних

досліджень – ЦЕРН (м. Женева, Швейцарія) є однією з вагомих і перспективних складових співпраці Україна – ЦЕРН. З урахуванням важливості підготовки нового покоління українських учених-фізиків постає задача оптимізації та піднесення ефективності навчання наших школярів у ЦЕРН. Для формування відповідних пропозицій з цього приводу необхідно першочергово провести дослідження оцінок Шкіл ЦЕРН їхніми слухачами та вивчити вплив середовища Шкіл на подальший професійний вибір і формування наукових інтересів учнів, які проходили Школи ЦЕРН.

У результаті вивчення матеріалів щорічних Всеукраїнських конкурсів-захистів науково-дослідницьких робіт учнів-членів МАН, науково-популярних публікацій про їхні результати, а також з урахуванням оцінок наукових керівників дітей-учасників згаданих конкурсів, можна припустити наявність позитивного зв'язку навчання у Школах з успіхом на Всеукраїнських та інших конкурсах, формуванням майбутньої наукової орієнтації на фізику. В той же час, конкретних досліджень кореляції та взаємозв'язку між цими чинниками не проводилося.

Метою оповідання є висвітлення вперше отриманих результатів досліджень зв'язку оцінок і пропозицій слухачів Шкіл у контексті формування рекомендацій для подальшого вивчення і оптимізації системи участі в Школах ЦЕРН та їх впливу на підготовку майбутнього покоління українських фізиків, у т. ч. фізиків високих енергій.

Для відповіді на запитання щодо впливу Шкіл на подальший професійний вибір молодих людей, активізацію їхніх наукових прагнень та життєвих амбіцій розглянемо основні результати досліджень в рамках започаткованого у 2017 році проекту «Наші в ЦЕРН» (рис. 1).

Рис. 1. Наші в ЦЕРН. Учасники наукової школи з фізики в ЦЕРН для учнів 2017 року

Зокрема, відділом міжнародних масових заходів МАН було ініційовано та здійснено дослідження оцінок і пропозицій дітей-учасників шкіл з фізики в ЦЕРН 2017-2018 років.

Головною метою такого дослідження на даному етапі визначено оцінити ефективність згаданих занять українських школярів в ЦЕРН.

При цьому важливо зазначити, що у перспективі результати досліджень наукових Шкіл для дітей можуть доповнюватися висновками і пропозиціями на основі аналогічних досліджень результатів навчання у

Школах з фізики в ЦЕРН педагогів в рамках ініційованого відділом міжнародних масових заходів МАН проекту «Наукові послы ЦЕРН в Україні» [1; 2] (рис. 2).

Рис. 2. Наукові послы ЦЕРН в Україні – учасники Наукової школи з фізики в ЦЕРН для вчителів 2018 року

На теперішній час 100% респондентів-учнів підкреслюють користь Шкіл ЦЕРН. Більше половини з них вважають, що навчання у провідному світовому науковому центрі з фізики високих енергій (попри їх короткотерміновість) позитивно вплинуло на їх вибір спеціальності для навчання по закінченню 11 класу школи. Зокрема, станом на 1 лютого 2019 року, більше половини респондентів, які вже навчаються в університетах, обрали спеціальність «Фізика» (при цьому, згадані слухачі Шкіл ЦЕРН навчаються в КНУ ім. Т. Шевченка, НТУУ «КПІ ім. І. Сікорського», ХНУ ім. В. Каразіна, Талліннському Технологічному університеті).

Рис. 3. Учасники Наукової школи з фізики ЦЕРН 2018 року, студенти-фізики першокурсники Харківського національного університету ім. В. Каразіна (ліворуч – Ілля Лукін, праворуч – Роман Овсянніков)

У контексті важливості формування і подальшого розвитку наукових уподобань молодих дослідників-членів МАН доречно додати, що близько 1/3 респондентів зазначають вплив навчання в ЦЕРН на вибір тематики

конкурсних наукових робіт для участі у Всеукраїнському конкурсі-захисті під егідою МАН та інших наукових змагань в Україні та за кордоном. Корисним для врахування при організації наступних Шкіл з фізики в ЦЕРН для учнів вбачаються такі узагальнені пропозиції їх учасників 2017–2018 рр.:

- попри те, що до участі у наукових Школах ЦЕРН з фізики залучаються, як правило, фіналісти і призери Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів МАН по відділенню фізики та астрономії, таких учнів було б корисно завчасно готувати до Школи в ЦЕРН (у т.ч. можливо з англійської термінології у сфері фізики) для більш глибокого розуміння поданого матеріалу;

- продовжувати зв'язок МАН з учасниками Шкіл ЦЕРН після закінчення ними одинадцятого класу та вступу до ВНЗ;

- розглянути можливість створення в МАН системи інформаційної та іншої підтримки слухачів Шкіл ЦЕРН, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних можливостей МАН.

У перспективі згадані вище навчально-освітні аспекти співпраці МАН-ЦЕРН, на нашу думку, було б доцільно розвивати за такими напрямками:

- оптимізація системи відбору учасників Шкіл;
- дослідження кореляції програм Шкіл ЦЕРН із завданнями, які покладаються на педагогів та їх планами, і внесення, в разі потреби, відповідних корекцій;

- піднесення рівня престижу і авторитету в Україні слухачів Шкіл ЦЕРН з фізики;

- вивчення закордонної практики та здобутків співпраці з ЦЕРН в галузі освіти;

- створення системи узагальнення досвіду викладачів з поширення та впровадження в Україні набутих в ЦЕРН досвіду та знань.

Отже, отримані на сьогоднішній день результати досліджень реакції, оцінок і пропозицій дітей-учасників наукових Шкіл з фізики ЦЕРН можуть свідчити про їх користь і позитивний вплив на подальшу професійну орієнтацію та науковий вибір. Створення оптимальної системи планування та подальшого застосування отриманих в ЦЕРН знань потребуватиме спеціального дослідження взаємозв'язку та впливу конкретних заходів в рамках програм Шкіл на узагальнені групові та персональні наслідки навчання у Школах. Перспективним вбачається здійснення в рамках МАН та на загальнонаціональному рівні кроків, спрямованих на піднесення авторитету та популяризацію співпраці МАН з ЦЕРН.

Використані джерела:

1. Юров О. Наш друг «ЦЕРН». Наукова школа з фізики для вчителів. 2018 рік». Інноваційні технології навчання обдарованої молоді: матер. X Міжнар. наук.-практ. конференції (20 грудня 2018 року, м. Київ). 2018, С. 274–277.
2. Юров О. Наукові послі «ЦЕРН» в Україні: [зб. навч.-метод. матер. з фізики та астрономії]. Київ, МОН України, НАН України, НЦ «МАН України». 2018, С. 4.

НАУКОВИЙ ЧАТ 2.

РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗБУДОВИ ЄДИНОГО ВІДКРИТОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ ОСВІТИ У СПІВПРАЦІ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ, ПРОФЕСІЙНИХ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ), ВИЩИХ, ПОЗАШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ І НАУКОВИХ УСТАНОВ

Научный чат 2.

Реалии и перспективы развития единого открытого информационного пространства образования в сотрудничестве
общеобразовательных, профессиональных (профессионально-технических), высших,
внешкольных учебных заведений и научных учреждений

Scientific Chat 2.

The Realities and Prospects for the Development of the Unified Open Informational Space of Education in Cooperation
With General Educational, Professional (Vocational and Technical), Higher And ExtraSchool
Educational Institutions and Scientific Institutions)

THE PEDAGOGICAL METHODS AND TECHNIQUES FOR DEVELOPING INFORMATION AND COMMUNICATION SKILLS IN INFORMATION DISCIPLINES

BILIC

Elena Vladimirovna
elenacojoc1985@gmail.com

BOGDANOVA

Violeta Alekseevna
bogdanovaleta@gmail.com

GRADINARI

Oxana A.
kira27092012@gmail.com

Tiraspol State University,
Chisinau, Republic Moldova

Розглянуто педагогічні методи і прийоми набуття інформаційно-комунікативних компетенцій в рамках дисциплін інформаційного циклу з урахуванням вимог інформаційної безпеки.

Ключові слова: інформаційно-комунікативна компетенція, інформаційна безпека, педагогічні методи і прийоми.

Рассмотрены педагогические методы и приемы приобретения информационно-коммуникативных компетенций в рамках дисциплин информационного цикла с учетом требований информационной безопасности.

Ключевые слова: информационно-коммуникативная компетенция, информационная безопасность, педагогические методы и приемы.

In this paper we examine some pedagogical methods and techniques for forming of information and communication competencies in information disciplines, taking into account the requirements of information safety.

Keywords: information and communication skills, information security, pedagogical methods and techniques.

High-quality and fair education is a priority for a democratic state, because it contributes the achievement of the material well-being of the nation, the growth of living standards and the acceleration of economic growth. The mission of education of the Republic of Moldova is: to meet the educational needs of individuals and society and the development of human potential to ensure the quality of life, sustainable development of the economy and the welfare of the people [1]. The 20th century pragmatic philosopher John Dewey considered communication, solidarity and humanity as the main values.

Today communication cannot be imagined without IT. The modern paradigm of education implies the training of a specialist who has been prepared for constantly changing conditions. He must be active, possess a lot of knowledge, keep well in contact with the environment.

Communication skills in the modern world are the basic competence, and a person should not only be able to communicate with other people in their native and foreign languages, but also work with information technologies taking into account information safety. Social and informational interaction is one of the most important skills of a modern person. The potential of information disciplines is quite large. Within their framework, a favorable atmosphere is created for the generalization and systematization of specific knowledge gained in different areas, an idea is formed about effective work with information, about how to protect it, affecting the technological, ethical and legal aspects [2, p. 42].

The pedagogical experience of the authors of this article shows that the daily life of modern youth is actively in contact with media content, but the grammatically and lexically correct oral presentation is random in nature. The indicator of the development of information and communication skills among many students is extremely low. This is evidenced by the results of a survey of first-year students (164 people) of the professional school No. 4 of the city of Balti and first-year students (84 people) of the Bendery Branch of PSU by the name T.G. Shevchenko. The difficulties in working with information that arise for first-year students are: information security – data integrity, access restriction – 93%; maintaining a dialogue at a sufficiently high level, an adequate assessment of their own actions in communication – 90%; planning information retrieval, determining the volume and quality of the necessary information – 87% of respondents; work with various sources of information (electronic, print) – 80%; binding information to new knowledge – 75%.

In the disciplines of the information cycle to develop information and communication competencies with the requirements of information security allow the following pedagogical methods and techniques: the problem-solved method allows you to apply a research approach in the educational process, to group and systematize data, stimulates the development of mental visualization, forms interdisciplinary communication; independent search of information retrieval implies informational work with a wide variety of information sources; the analysis of the structure and the presentation of the information in the message and / or abstract, and / or the project and / or personal experience of a fellow student allows you to learn to analyze information containing scientific inaccuracies and errors, to form a value related attitude to information; working with a text forms critical thinking, graphic organization of information, contributes to the activation of mental activity; the method of discussion and resolution of controversial issues helps to investigate different points of view, raises awareness and tolerance, forms skills for joint training; the web quest – develops research skills in obtaining information on the World Wide Web under the guidance of a teacher.

So, the important components of modern education, guaranteeing the success of students in the future social and professional life are the following ones: communication skills, understanding of speech and writing, evaluation of various sources of information, the ratio of knowledge with the information field of the surrounding society with regard to information security requirements.

References:

1. *Codul Educației al Republicii Moldova nr. 152 din 17.07.2014 In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2014, nr. 319-324 art Nr: 634. [online] [accesat 06.10.2018]. URL : <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=355156&lang=1>.*

ТЕМАТИЧНЕ ЗАНУРЕННЯ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ В ІСТ-НАВЧАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ І ОЦІНКИ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

БОНДАРЕНКО

Тетяна Сергіївна

bondarenko_tc@uipa.edu.ua

Українська інженерно-педагогічна академія

Громадська організація
«Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами»

м. Харків, Україна

Описано метод формування і оцінки професійної компетентності майбутніх інженерів-педагогів, в основу якого закладено тематичне занурення у спеціально сформоване ІСТ-навчальне середовище.

Ключові слова: занурення, ІСТ-навчальне середовище, інженер-педагог, компетентність, ІСТ-освітні ресурси.

Описанный метод формирования и оценки профессиональной компетентности будущих инженеров-педагогов, в основу которого заложено тематическое погружение в специально сформированную ІСТ-учебную среду.

Ключевые слова. Погружение, ІСТ-учебная среда, инженер-педагог, компетентность, ІСТ-образовательные ресурсы

The thesis describe the method of forming and assessing the professional competence of future engineer-teachers, which is based on thematic immersion in a specially formed ІСТ-learning environment.

Keywords: Immersion, ІСТ-learning environment, engineer-teacher, competence, ІСТ-educational resources.

Перехід до компетентної освіти вимагає розробки нових підходів до формування та оцінювання рівня компетентності. Проблеми оцінки в даному випадку пов'язані з тим, що компетентність не зводиться до застосування сукупності предметних умінь, вона полідисциплінарна, причому її рівень наростає в міру просування до кінцевого результату. Оскільки не можна сформувати компетентність в рамках однієї дисципліни, використання традиційних оцінних методів і засобів не забезпечить отримання об'єктивних результатів. Крім того, якщо знання і уміння виявляються в процесі навчання, то компетентність має відстрочений характер і проявляється в діяльності у процесі виконання завдань. У силу властивостей даної категорії оцінити рівень професійної компетентності можна тільки в процесі відповідної діяльності або створивши ситуацію цієї діяльності і зануривши в неї того, кого оцінюють.

Мета – описати метод формування і оцінки професійної компетентності майбутніх інженерів-педагогів (далі – ПКМІП), в основу якого закладено тематичне занурення у спеціально сформоване ІСТ-навчальне середовище, що є максимально наближеним до середовища професійної діяльності інженера-педагога. Проблема формування і оцінки ПКМІП окреслюється у даному випадку вирішенням професійних задач, котрі пов'язані з розробкою ІСТ-освітніх ресурсів. На думку багатьох дослідників, компетентність нерозривно пов'язана з досвідом успішної діяльності, який під час навчання в закладах вищої освіти (далі –ЗВО) в належному обсязі придбати неможливо. Але при

зануренні студентів у навчальне середовище наближене до майбутньої професійної діяльності, педагог уможлиблює для них отримати задоволення від успішної діяльності. В такий спосіб педагог також має змогу оцінювати й рівень компетентності здобувачів освіти на етапі навчання.

На основі огляду різноманітних методів занурення (Virtual reality, Augmented Reality, Gradual Immersion Method) визначається відмінність запропонованого методу занурення від інших методів. Тобто нами пропонується розглядати тематичне занурення в образ викладача. Напрямом для занурення є розробка ІСТ-освітніх ресурсів (дистанційного навчального курсу (ДНК), фрагменту відеолекції, презентації, системи тестового контролю) за темою дисципліни. Середовище містить програмні додатки та сервіси, що необхідні для створення ІСТ-освітніх ресурсів. Студенти включаються у педагогічну діяльність, пов'язану з тематикою занурення. Навчання при цьому набуває діяльнісний характер, тобто формування та оцінювання компетентності здійснюється у практичній діяльності студентів; у процесі власне створення ІСТ-освітніх ресурсів.

Якість підготовки визначається ступенем залучення студента до цілісної сфери майбутньої професійної діяльності. Коли разом з ними в навчальній аудиторії педагог моделює відповідне середовище професійної діяльності майбутнього інженера-педагога, то створюється адаптивна, креативна і мотивуюча атмосфера передачі досвіду успішного професіала, що уможлиблює для педагога підвищення ефективного оцінювання рівня професійної компетентності здобувачів освіти етапі навчання.

THE BGIDGE EDUCATIONAL PLATFORM – A USEFUL TOOL IN TRAINING EMPLOYEES

VASCAN

Teodora Antonovna

teodora_vascan@mail.ru

Tiraspol State University

Chisinau,
Republic of Moldova

Електронне навчання стало стандартом навчання дорослих на робочому місці. Курси електронного навчання можуть існувати в різних формах з використанням різних технологій. Представлено огляд використання платформи електронного навчання «Bridge» для навчання співробітників (дорослих).

Ключові слова: електронне навчання, навчання дорослих, освітні платформи.

Електронное обучение стало стандартом обучения взрослых на рабочем месте. Курсы электронного обучения могут существовать в различных формах с использованием различных технологий. Представлен обзор использования платформы электронного обучения «Bridge» для обучения сотрудников (взрослых).

Ключевые слова: образовательные платформы, электронное обучение, обучение взрослых.

E-learning has become the standard of adult education in the workplace. E-learning courses can exist in a variety of forms using a range of technologies. The article presents a review of the use of the «Bridge» e-learning platform to educate employees (adults).

Keywords: e-learning, adult education, educational platforms.

Education is seen as a continuous process, driven by the goal of improving the quality of life. It takes place in multiple complementary forms, both sequential and parallel in nature. The individual is always at the heart of this process. All other

components of pedagogical action should unite to develop the self-learning ability of the individual [1]. By their very nature, lifelong learning policy and strategies have motivational valences by providing a favorable framework for lifelong learning. This is possible using e-learning platforms, one of which is the Bridge platform that is dedicated to improving workplace experience for both managers and employees. Employee development solution will help to achieve a smarter and more productive workforce.

Prezentarea platformei de e-learning Bridge. Suite Bridge is employee development software for companies that have put their people first [2]. The suite includes three products that work together for vast experience or as independent training and development tools: **Bridge Learn** is a learning management system focused on capturing experiences and retaining knowledge. Bridge Learn helps create a learning culture that to hire and develop employees. Bridge Learn tools are:

- – **Customizable learning Paths** – give employees guidance and foresight as they progress in their careers.
- – **Intuitive Course-Authoring Tools** – design, publish, and share multimedia courses.
- – **Knowledge-Retention Tools** – including intermittent quizzes help employees keep the knowledge they gain.
- – **Interactive Video Learning** – turns passive video-viewing into active discussion with timestamp-specific commenting.
- – **On-Demand Content** – a broad library of on-demand skill-development content to meet your team's or organization's specific needs.

Bridge Perform focuses on the continuous involvement and development of employees to maintain the manager-employee relationship constantly. The effect helps employees learn, develop and maintain one another. Bridge Perform contains the following tools:

- – **Shared 1:1 Tool** takes manager-employee interaction beyond the to-do list and into the realm of meaningful interaction and feedback.
- – **Manager Tools** – including a manager dashboard and a question bank, present managers with productive talking points for career-development conversations with employees.
- – **Skill Assessments** – provide insight into employees' individual strengths and areas for skill development.
- – **Time-Wide Skill Data** – creates mentoring opportunities within teams and helps teams collectively grow and learn.
- – **Virtual Teams** – employees can track their shared goals and achievements and stay connected cross-functionally.
- – **Employee Timelines** – helps motivate employees by automatically charting their goals, learning, and achievements.

Bridge Practice – helps employees to develop their skills and career guidance. Practice ensures that training and development are in progress.

Bridge Practice tools are:

- – **Peer-To-Peer Feedback;**
- – **Individual & Group Notification;**
- – **Assignments to Groups;**
- – **Learner-Driven Practice;**
- – **Leaderboards and Mentors;**
- – **Dashboards Analytics.**

Conclusions. Bridge implementation in employee training makes life much easier for both the employee and the organization. For adults, organizing such factors as time, money, family responsibilities, timing of activities, recognition of learning outcomes blocks or stimulates learning motivation. The e-learning platform «Bridge» is the perfect solution to lessen these factors. the e-learning platform «Bridge» is the perfect solution to lessen these factors.

References:

1. Dave R.H. (coord). *Fundamentele educației permanente*. București: Editura didactică și pedagogică, 1992. 430 p.
2. *Engage, Develop, and Retain the Best People*. URL : <https://www.getbridge.com>.

НАУКОВО-ДОСЛІДНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ДИШЛЕВИЧ

Юлія Дмитрівна

yuliyadshlvch@gmail.com

Науковий керівник:

ЛУЧАНІНОВА

Ольга Петрівна

Національна
металургійна академія
України

м. Дніпро, Україна

Науково-дослідницька діяльність поєднується з навчальною діяльністю викладача, з науково-дослідною роботою, що сприяє не тільки збагаченню науки новими фактами, а й підвищенню рівня професіоналізму викладачів, втілення досягнень науки в практику. Розвиток наукового потенціалу вищої школи, наукове, науково-методичне, матеріально-технічне та інформаційне забезпечення системи освіти відбувається в наукових школах.

Ключові слова: науково-дослідницька робота, наукові школи, науковий потенціал.

Научно-исследовательская деятельность сочетается с учебной деятельностью преподавателя, с научно-исследовательской работой, которая способствует не только обогащению науки новыми фактами, но и повышению уровня профессионализма преподавателей, воплощению достижений науки в практику. Развитие научного потенциала высшей школы, научное, научно-методическое, материально-техническое и информационное обеспечение системы образования происходит в научных школах.

Ключевые слова: научно-исследовательская работа, научные школы, научный потенциал.

Research activity is combined with the teacher's educational activities, with research work that contributes not only to the enrichment of science with new facts, but also to an increase in the level of teachers' professionalism and to translating the achievements of science into practice. The development of the scientific potential of higher education, scientific, scientific, methodological, material, technical and informational support of the education system takes place in scientific schools.

Keywords: research work, scientific schools, scientific potential

У Національній металургійній академії України науково-дослідницька діяльність поєднується з навчальною діяльністю викладача, науково-дослідною роботою, яка сприяє не лише збагаченню науки новими фактами, а й підвищенню рівня професіоналізму викладачів, втіленню досягнень науки в практику. Розвиток наукового потенціалу вищої школи, наукове, науково-методичне, матеріально-технічне та інформаційне забезпечення системи освіти відбувається в наукових школах: Дніпропетровська наукова школа теоретичного і прикладного металознавства (заснована у 1932 р., до серпня 2003 р. очолювана академіком Ю.М.Тараном, зараз очолюється проф. В.З. Куцовою); Дніпропетровська наукова школа теорії та технології електрометалургійного виробництва (заснована у 1925 р. видатним ученим, заслуженим діячем науки і техніки України проф. С.І.Хитриком і з 1980 р. очолювана академіком НАН України, заслуженим діячем науки і техніки України М.І.Гасиком); Дніпропетровська наукова школа теорії і практики ливарного виробництва (заснована у 1943 р. проф. А.Є.Кривошеєвим і зараз очолювана проф. В.Є.Хричковим); Дніпропетровська наукова школа промислової теплоенергетики (заснована у 1923 р. і очолювана проф. М.В.Губінським).

Теоретичні концепції сучасних технологій виробництва чавуну та окискування металургійної сировини (організаційною базою функціонування наукової школи є кафедра металургії чавуну Національної металургійної академії України, яку зараз очолює проф. А.К.Тараканов. Кафедра існує з 1899 р., її засновником був академік АН СРСР М.А.Павлов);

– Фундаментальна теорія і практика металургії сталі (заснована у 1930 р. зараз очолювана академіком Академії наук вищої школи України Б.М.Бойченко);

– Дніпропетровська наукова школа термічної та деформаційно-термічної обробки сталей (заснована у 1931 р. і зараз очолювана проф. Л.М.Дейнеко);

– Дніпропетровська наукова школа теорії і технології обробки металів тиском (заснована у 1930 р. і зараз очолювана проф. В.М.Данченко);

– Високоєфективні процеси порошкової металургії та противокорозійний захист металів (науковий керівник проф. С.Й.Пінчук);

– Дніпропетровська наукова школа теорії металургійних процесів (заснована у 1945 р., до 2000 р. очолював проф. Ю.М.Яковлев, а зараз очолювана проф. Л.В.Камкіною).

Невід'ємною складовою підготовки науково-педагогічних кадрів є студентська наукова діяльність. Вона спрямована на рішення проблеми

об'єднання наукових досліджень, методичної роботи кафедр та активізації пізнавальної діяльності студентів. З метою підвищення рівня науково-дослідних магістерських та випускних робіт, розширення наукового світогляду в академії працюють студентські наукові гуртки і семінари. Так, на кафедрі обробки металів тиском працюють три гуртка за такими напрямками: фізичні основи та експериментальні дослідження процесів обробки металів тиском; моделювання та оптимізація процесів обробки металів; нові технічні рішення в обробці металів тиском. А на кафедрі матеріалознавства працюють гуртки за такими напрямками: дослідження фазових перетворень в напівпровідникових матеріалах та розробка способів покращення їх властивостей; дослідження фазових перетворень при кристалізації та в твердому стані в легованих чавунах та сплавах на основі кольорових металів та розробка способів покращення їх властивостей тощо. На кафедрі політичної економії є науковий гурток «Проблеми економічної безпеки». На кафедрі електротехніки та електропривода працюють два студентських гуртка: «Електротермія» та «Електрохімія».

Використані джерела:

1. Наукові школи. Студентська наука. URL : <https://nmetau.edu.ua/ua/mscience/i10/p1234>.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ МОБІЛЬНОГО НАВЧАННЯ

ІВАЩЕНКО

Валерій Петрович

ПРОЙДАК

Юрій Сергійович

ШВАЧИЧ

Геннадій Григорович

sgg1@ukr.net

Національна металургійна академія України

м. Дніпро, Україна

Розглянуто особливості застосування мобільного навчання в освітньому процесі. Проаналізовано моделі побудови середовища навчання, рекомендовано відповідні технічні засоби. Розкрито особливості формування сучасного методичного забезпечення.

Ключові слова: мобільне навчання, освітній процес, модель середовища навчання, технічні засоби, методичне забезпечення.

Рассматриваются особенности применения мобильного обучения в учебном процессе. Проанализированы модели построения среды обучения, рекомендованы соответствующие технические средства. Раскрываются особенности формирования современного методического обеспечения.

Ключевые слова: мобильное обучение, учебный процесс, модель среды обучения, технические средства, методическое обеспечение.

The article deals with the characteristic properties of applying the mobile teaching in educational process. The models of construction of the teaching medium were analyzed and hardware's are recommended. The features of forming the modern methodical providing had been revealed.

Keywords: mobile teaching, educational process, model of teaching medium, hardware's, methodical providing.

Нині освіта нестримно розвивається за рахунок впровадження різних інновацій, зокрема, за рахунок педагогічних інновацій. Як справедливо відмічають багато дослідників, створення педагогічних інновацій, передусім, обумовлене необхідністю вдосконалення змісту й форми навчання у

відповідність з вимогами суспільства. Головний принцип педагогічної інноватики, на нашу думку, полягає у створенні умов для студентів мати можливості вільного вибору шляхів отримання інформації з метою досягнення основного результату – стати висококваліфікованим фахівцем, необхідним для народного господарства країни, і знайти собі гідне застосування. В основі всіх педагогічних інновацій, на наш погляд, повинні лежати інформаційно-комутаційні технології (далі – ІКТ). Одне з основних напрямів ІКТ полягає в розвитку засобів мобільного навчання. Актуальність їх впровадження в навчальний процес закладів вищої освіти підтверджується тим, що застосування інформаційних технологій в закладах загальної середньої освіти є державним завданням.

Нині як один із ефективних засобів навчання, ІКТ широко використовуються в освітньому процесі Національної металургійної академії України (м. Дніпро, далі – НМетАУ). Накопичений певний досвід використання таких технологій. При проведенні учбових занять в академії широко застосовуються сучасні методи навчання, різні прийоми організації лекцій, практичних і лабораторних занять з використанням сучасних ІКТ, що сприяють активації пізнавальної діяльності студентів. В академії ІКТ розглядаються, передусім, в якості платформи для викладання, проведення наукових досліджень, комунікацій і управління. У НМетАУ створюється нова електронна система навчання, до якої мають доступ студенти й викладачі. Система складається з двох частин: до першої мають доступ студенти зі своїм логіном і паролем, до другої має доступ викладач. Кожен учбовий курс має свою сторінку, на якій викладач може спілкуватися зі студентами, поширювати навчальні матеріали для них. Крім того, в учбовому процесі НМетАУ досить широко застосовуються відео-лекції, як в очно-заочному, так і в дистанційному навчанні. Значення відео-лекцій нині можна охарактеризувати, наприклад, тим, що вони є основою мобільної освіти, що останнім часом набула широкого поширення в Європі. Пояснюється це зручністю вивчення учбового матеріалу в просторі й у часі, тобто можна його можна вивчати в домашніх умовах та в слухний для студента час. Таким чином, здобувачу освіти надається можливість самостійно вибирати, коли і в якому обсязі засвоювати учбовий матеріал. Немає й географічних обмежень у виборі alma-mater.

Методика проведення відео-лекцій вимагає від викладачів розроблення принципово нових, спеціально орієнтованих під цей вид учбових занять, конспектів лекцій, а також створення й впровадження в учбовий процес принципово нового виду методичного забезпечення. При цьому розробляються робочі зошити з необхідних дисциплін, спеціальне методичне забезпечення для залікових модулів, роздатковий матеріал, тощо. Характерною рисою останнього десятиліття стало активне використання засобів мобільного зв'язку й різноманітних електронних пристроїв. Сучасні смартфони та персональні комунікатори мають потужні функціональні можливості. При цьому поширеність серед користувачів мобільного зв'язку

смартфонів і персональних комунікаторів, на думку фахівців, має чітку тенденцію до зростання. Застосування мобільних технологій відкриває нові можливості для навчання. Можливість навчання, де завгодно і коли завгодно, властива мобільному навчанню (далі – М-навчання), сьогодні є загальною тенденцією інтенсифікації життя в інформаційному просторі.

Аналіз моделі М-навчання дає змогу відмітити наступне. М-навчання відбувається не в студентській групі, а в зовсім іншому учбовому просторі. Проте концепція навчальної студентської групи не зникає – вона перестає бути сталим освітнім середовищем і стає динамічним середовищем, що формується на кожен учбовий предмет окремо. Час для навчання є питанням особистого вибору студентів і не обмежується університетом, а також розкладом занять. Досвід впровадження М-навчання показує, що студенти швидко розуміють переваги його динамічної інтерактивності, ефективність і багатство комунікацій, якість доступу, що надається до учбових ресурсів.

На нашу думку, необхідність у М-навчанні зростатиме по мірі доведення функціональності мобільних пристроїв до можливостей комп'ютерів і ноутбуків.

ЗАСТОСУВАННЯ ІК-ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ВИМОГА ЧАСУ

ІСАЄВА

Людмила Євгенівна

isaevanmetau@gmail.com

Науковий керівник:

ЛУЧАНІНОВА

Ольга Петрівна

Національна металургійна
академія України

м. Дніпро, Україна

Онлайн-курси, цифрові ресурси, сервіси та додатки, онлайн-конференції, вебінари і особисті віртуальні уроки в режимі реального часу – ось далеко не повний інструментарій віртуальної освіти. З'являються нові професії, розробляються сайти в закладах вищої освіти, проілюстровано застосування хмарних технологій в освітньому процесі.

Ключові слова: ІК-технології, Інтернет, освітній простір, онлайн-платформа, хмарні технології.

Онлайн-курсы, цифровые ресурсы, сервисы и приложения, онлайн-конференции, вебинары и личные виртуальные уроки в режиме реального времени – вот далеко не полный инструментарий виртуального образования. Появляются новые профессии, разрабатываются сайты в учреждениях высшего образования, проиллюстрировано применение облачных технологий в образовательном процессе.

Ключевые слова: ИК-технологии, Интернет, образовательное пространство, онлайн-платформа, облачные технологии.

Online courses, digital resources, services and applications, online conferences, webinars and personal virtual lessons in real time - this is not a complete toolkit of virtual education. New professions are emerging, web sites are being developed in higher education institutions, the use of cloud technologies in the educational process is illustrated

Keywords: infrared technology, Internet, educational space, online platform, cloud technology.

Сьогодні підґрунтям освітнього процесу, наукових досліджень, викладання й комунікації у вищій школі є ІК-технології. Завдяки цим

технологіям у Європі визначено пріоритети: інформатика здоров'я, навчання з ІКТ, лінгвістичні технології, комп'ютерні ігри. Лідерами ІКТ є Гарвардський, Массачусетський, Кембриджський, Колумбійський, Оксфордський університети та ін. За останнє десятиріччя здійснено дослідження щодо трансформації педагогічної системи під впливом ІКТ, формування віртуальної мобільності викладача вищої школи у процесі підвищення кваліфікації та ін. У вишах створено відповідні інфраструктури, розвинуто засоби Інтернету. Росте рейтинг і рівень застосування ІКТ як інноваційних, розкрито перспективу мобільного навчання. Але мають місце певні суперечності: між вимогами до майбутнього фахівця й можливостями закладу, між матеріальною базою закладу й низькою комп'ютерною грамотністю окремих викладачів тощо.

Так, онлайн-навчання і змішане навчання набирають обертів. Онлайн-курси, цифрові ресурси, сервіси та додатки, онлайн-конференції, вебінари і особисті віртуальні уроки в режимі реального часу – ось далеко не повний інструментарій віртуальної освіти. Сьогодні дослідники говорять про нову професію – куратор онлайн-платформи. Він складає онлайн-курси для віддаленого навчання, адаптує вимоги конкретних дисциплін до онлайн-середовища, адмініструє роботу платформи, вирішує комунікаційні проблеми між учителем і учнем; може допомогти сформулювати критерії пошуку, де і як шукати інформацію, як її оцінювати і як інтерпретувати; формує критичне і логічне мислення, допомагає відокремити важливе від неважливого, пояснює, яким ресурсам можна довіряти, а яким ні, вчить медіаграмотності і мережевої безпеки [2]. У зв'язку з цим доречно говорити про мотивацію студента й викладача до оволодіння інформаційними технологіями як сукупністю знань про способи й засоби роботи з інформаційними ресурсами, способами їх обробки. Знання цих технологій дає викладачу нові можливості роботи з інформацією, а комп'ютерна грамотність викладача удосконалив володіння навичками створення мультимедіа (тексти, графіка, анімація, смарт-дошка).

Інформаційні технології у закладах вищої освіти мають використовуватися на території закладу, у гуртожитках, адже їх місія – допомогти в наукових дослідженнях, під час викладання, комунікації, управління. В європейських вишах успішно працює проект Open Course Ware, завдяки якому відкрито доступ до матеріалу лекцій, семінарів, лабораторних робіт онлайн на сайті університету. В НМетАУ, наприклад, популяризується відеолекція. Студенти отримують роздатковий матеріал за тиждень або завдання додому, якщо не встигли або пропустили. Така лекція має завжди закінчений характер, а наступна починається з нагадування питань; є система контролю, план, посилення на інші матеріали. Позитивно оцінено електронний робочий зошит студента, де подано лекцію в скороченому вигляді, є місце для записів, педагогічні або виробничі ситуації. Успішно використовуються хмарні технології, де викладач розміщує методичний комплекс до своїх дисциплін. Створюються папки «Кабінет викладача», «Кабінет студента», «Навчальні плани», «Роботи студента» (студент має доступ, може отримати методичний матеріал для читання, може побачити свої оцінки), «Список групи», «Різне»

(інструкції, схеми, для кожної групи свій план), *Sugar Sine* – система, яка через месенджер здійснює допуск та його ступінь (графіки консультацій, монографії, оголошення, контрольні роботи, освітньо-професійні програми). Для цього на кафедрі має бути людина, що супроводжує сайт. Програми є не надто складними, щоб і викладач, і студент мали змогу співпрацювати й накопичувати досвід Інтернет-можливостей.

Нині, коли виші борються за кожного абітурієнта, застосування ІКТ в освітньому середовищі є вимогою часу. Але чи це будь то адміністратор сайту (хмари), чи модератор, розробник освітніх траєкторій, координатор освітньої онлайн-платформи, ментор стартапів, ігро-майстер, чи тренер з майнд-фітнесу [1; 2], завжди треба пам'ятати, що ІКТ є лише інструментом, засобом, а не заміною освітнього процесу.

Використані джерела:

1. Ментор стартапов. URL : <http://atlas100.ru/catalog/obrazovanie/mentor-startapov/>.
2. Прогнозы развития профессий в сфере образования. URL : <https://uchportfolio.ru/blogs/read/?id=1767>.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ SMART-ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ ФІЗИКИ В УМОВАХ STEM-ОСВІТИ

КУЗЬМЕНКО

Ольга Степанівна
Kuzimenko12@gmail.com

Льотна академія
Національного
авіаційного університету

м. Кропивницький,
Україна

Проаналізовано сучасні тенденції й перспективи розвитку SMART-технологій в закладах вищої освіти технічного профілю, розглядаються особливості «LearnIn-SMART навчання» з метою вдосконалення навчально-виховного процесу з фізики в контексті STEM-освіти.

Ключові слова: SMART-технології, STEM-освіта, фізика, програмно-педагогічне забезпечення.

Анализируются современные тенденции и перспективы развития SMART-технологий в учреждениях высшего образования технического профиля, рассматриваются особенности «LearnIn-SMART обучение» с целью совершенствования учебно-воспитательного процесса по физике в контексте STEM-образования.

Ключевые слова: SMART-технологии, STEM-образование, физика, программно-педагогическое обеспечение.

This article analyzes the current trends and prospects for the development of SMART-technologies in higher education institutions of the technical profile, examines the features of «LearnIN-SMART training» in order to improve the educational process in physics in the context of STEM-education.

Keywords: SMART-technologies, STEM-education, physics, software and pedagogical support.

У сучасних технічних закладах вищої освіти України визначилися нові пріоритетні напрями розвитку, а саме запровадження STEM-освіти, що спричинило: розробку відповідної нормативно-правової бази, внаслідок чого здійснюється практичне реформування галузі; вдосконалення методики навчання природничо-математичних дисциплін, зокрема фізики, з

використанням STEM та SMART-технологій [2] навчання. SMART-технології широко впроваджуються та застосовуються у педагогічній практиці в контексті STEM-освіти. Перед сучасним викладачем постають важливі завдання, які необхідно вирішити, щоб зробити навчальний процес цікавим, творчим та таким, що задовольнити всі потреби сучасного студента та активізувати пізнавально-пошукову діяльність у навчанні фізики. У зв'язку з цим, відбуваються зміни у процесі навчання фізики та дисциплін технічного профілю у вищій школі із застосуванням сучасних інформаційних технологій. Персональні комп'ютери, SMART-дошки та мережа Інтернет стають необхідними засобами у навчальному процесі. Крім того, використання SMART-технологій в процесі навчання дозволяє більш широко і повноцінно розкрити творчий потенціал кожного студента [1]. Таким чином, стає зрозумілою актуальність використання технології SMART в освітньому процесі: студенти сприймають інформацію швидше, беруть участь у групових дискусіях, виконують спільну роботу, проходять індивідуальну перевірку знань; встановлюється ефективний зворотній зв'язок у системі «студент-викладач».

Створення викладачем навчально-методичного комплексу дисципліни, зокрема фізики, має здійснюватись з урахуванням впровадження інформаційних технологій. На нашу думку, основними складовими таких курсів є: створення електронного курсу фізики на основі SMART-технологій в системі дистанційного навчання MOODLE; впровадження інформаційних технологій навчання (зокрема мультимедійних навчальних засобів), використання пакетів прикладних програм з дисципліни, використання SMART-технологій з набором програмного забезпечення для інтерактивної дошки, яке дає набір різноманітних функцій та інструментів для роботи; розробка та впровадження ППЗ та програм для оцінювання знань, умінь та навичок студентів. Наприклад, електронний курс з фізики в системі MOODLE дає змогу викладачеві запропонувати студенту значні навчальні ресурси, котрі не завжди можна розкрити через обмеженість часу на аудиторних заняттях, зокрема подати матеріал для поглибленого вивчення дисципліни та відеоматеріали. Вказана система також дає можливість проводити тестування та опитування студентів з подальшим автоматичним оцінюванням, здійснювати обмін інформацією між викладачем та студентом. Все це сприяє активізації пізнавальної діяльності студентів у навчанні фізики.

Відмітимо такі особливості у навчанні фізики з впровадженням SMART-технологій в технічних закладах вищої освіти: підтримка плагінів для експорту, візуалізації, створення фізичних ефектів; підтримка створення макросів на мові Ruby та виклику їх з меню; підтримка створення «компонентів» – елементів моделі, які можуть бути створені, а потім використані багато разів, а потім відредаговані – і зміни, зроблені в компоненті, відображаються у всіх місцях, де він використаний; інструмент для перегляду компонентів в розрізі та можливість додавати до моделі виноску з позначенням видимих розмірів в стилі креслень; використання 3-D моделювання у навчанні фізики.

Таким чином, застосування сучасних SMART-технологій у навчальному процесі є не тільки засобом активізації пізнавальної, творчої діяльності студентів, але й об'єктивно обумовленою необхідністю у зв'язку із стрімким розвитком науки та техніки, що потребує детального вивчення, розробки методів, форм, прийомів використання цих технологій та їх впровадження. Підготовка кваліфікованих спеціалістів у галузі SMART-технологій дозволить Україні конкурувати з іншими країнами та виробляти продукцію, яка використовуватиметься не тільки у навчанні та освіті, але і в інших сферах життя суспільства. Приділення достатньої уваги технологіям майбутнього і належна матеріальна підтримка SMART-технології дозволить Україні стати на новий рівень розвитку.

Використані джерела:

1. Галішнікова Є. Використання інтерактивної Smart-дошки в процесі навчання. *Учитель*. 2007. № 4. С. 8-10.
2. Наказ Міністерства освіти та науки України «Про впровадження пілотного проекту «LearnIn – SMART навчання» № 812 від 12.07.2012 р.

**ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ У ФАХІВЦІВ КУЛІНАРНОГО ПРОФІЛЮ:
ОРІЄНТАЦІЯ НА ЄВРОПЕЙСЬКІ ВИМОГИ**

ПАВЛОВСЬКА

Мар'яна Ярославівна
college@kppk.com.ua

ТРОПІНА

Марія Андріївна
sevennn@ukr.net

Київський педагогічний
коледж імені Антона
Макаренка

м. Київ, Україна

Застосування цифрових технологій в освіті – наразі одна з найбільш важливих і стійких тенденцій розвитку світового освітнього процесу. Вони дозволяють інтенсифікувати освітній процес, збільшити швидкість та якість сприйняття, розуміння та засвоєння знань.

Ключові слова: освітній процес, освітня реформа, цифрові технології, ІКТ-компетентність, професійна підготовка, сфера послуг.

Использование цифровых технологий в образовании – одна из самых важных и устойчивых тенденций развития мирового образовательного процесса. Они позволяют интенсифицировать образовательный процесс, увеличить скорость и качество восприятия, понимания и усвоения знаний.

Ключевые слова: образовательный процесс, образовательная реформа, «цифровые» технологии, ИКТ-компетентность, профессиональная подготовка, сфера услуг.

The use of digital technologies in education is one of the most important and sustained trends in the development of the world educational process. They allow to intensify the educational process, increase the speed and quality of perception, understanding and learning of knowledge.

Keywords: educational process, educational reform, digital technologies, information and communication competence, professional training, services sector.

Рушійною силою економіки України є людський капітал (human capital) – тобто знання, таланти, навички, вміння, досвід, інтелект людей [2]. Тому освіта

як основа соціального, політичного, економічного, духовного та культурного розвитку суспільства проголошена державним пріоритетом.

5 вересня 2017 року був прийнятий Верховною Радою Закон України «Про освіту» (N 2145-VIII). Це базовий закон, який відкриває шлях до реформи. Згідно з ст.12 Закону однією з ключових компетентностей, якою нині повинна володіти молодь, є інформаційно-комунікаційна компетентність [1].

Питання використання сучасних інформаційно-комунікаційних ресурсів на всіх етапах освітнього процесу піднімається у численних роботах українських та зарубіжних науковців та педагогів-практиків. Різні аспекти застосування інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ) в освітанському процесі досліджувалися в роботах багатьох вчених: О. Амоші, В. Андриєнка, Ю. Лисенка, Л. Максимової, Т. Поясок, Н. Ушакової та ін.

Сучасний працівник ресторанного господарства повинен мати високий рівень теоретичних знань та професійної підготовки, на основі яких відбувається створення справжніх кулінарних шедеврів, уміти застосовувати їх у повсякденній роботі, розуміти роль своєї праці в ресторанному господарстві, а також володіти прогресивною технологією й новою технікою. За умов динамічного розвитку ресторанного господарства та сфери послуг під професіоналізмом слід розуміти не тільки відповідний кваліфікаційний рівень виконання трудових операцій і дій, а й сформованість професійно-особистих якостей, що виявляються в культурі організації праці, технологічній дисциплінованості в процесі виробництва, відповідальності, уміння самостійно знаходити рішення в складних виробничих ситуаціях.

Професійна компетентність – це сумарна характеристика особистості, що відображає отриману освіту, накопичений досвід і ряд особистісних якостей, що дозволяють справлятися з професійними обов'язками. Підготовка кухарів має бути націлена на повномасштабну підготовку таких фахівців, у яких під час навчання і в результаті навчально-професійної діяльності будуть сформовані певні рівні професійної компетентності, що визначають в цілому професіоналізм і конкурентну здатність кожної окремої особистості. Застосування ІКТ в освітньому процесі створює додаткові можливості для засвоєння матеріалу дисциплін професійно-теоретичної й професійно-практичної підготовки [4]. Основним моментом, на який необхідно звернути увагу при формуванні компетентності здобувача освіти за допомогою ІКТ, це момент синергії, адже успіх від процесу навчання залежить і від його вміння учитися, і від вміння педагогічного працівника орієнтуватись у полі ІКТ, застосовувати їх згідно з потребами, розвиватись і покращувати якість життя [3]. Використання інформаційних технологій у процесі навчання фахівців кулінарного профілю дозволяє наочно показати віртуальний процес приготування страв, виробів, напоїв і т.д. У професійній підготовці учнів – кухарів, кондитерів широко використовується сучасний інноваційний метод – інтерактивний майстер-клас. Це – урок, на якому приділяється увага технології приготування страв з усіма нюансами, про які учні не прочитають в книгах і не побачать навіть у кулінарних TV-шоу. Під час проведення майстер-

класів здобувачі не тільки навчаються готувати страви, але ще й навчаються майстерності подачі страви, підбору правильного посуду та напоїв, пізнають про спеції та історії появи страви. На уроках з предмета «Облік, калькуляція і звітність» для підготовки здобувачів з інтегрованої професії «Кухар; офіціант; бармен» ефективно використовується табличний редактор Microsoft Excel, за допомогою якого складається загальна калькуляція витрат та розраховується ціна на готову страву або напій. У ході підготовки здобувачів освіти за інтегрованою професією «Кухар; офіціант; бармен» систематично розробляється комплект комплексно-методичного забезпечення у вигляді підбірки відеоматеріалів, опорних конспектів-схем для учнів, створені мультимедійні презентації. Це дозволяє наочно продемонструвати учням ту частину матеріалу, яку важко пояснити в ході звичайної лекції.

Для викладання предмету «Технологія приготування їжі з основами товарознавства», за допомогою онлайн-сервісів Word Art та Tagxedo-Creator, створюються «Хмари слів»; за допомогою інтернет-сервіса «Ребуси українською» – ребуси. Для проведення практичних занять з предмету «Устаткування підприємств харчування», за допомогою інтернет-сервіса «Cross» зі списку слів, які вводить користувач, створюються навчальні кросворди. В основі онлайн-сервісу Bubble.us – елементи схеми (різнокольорові прямокутники), що утворюють дерево; частинки дерева minipar, їх можна пересувати, змінювати їх колір, розмір шрифту та з'єднувати між собою. При викладанні предметів з професійно-теоретичної підготовки кухарів використовується технологія позиційного навчання – сінквейн. Сінквейн – це вірш, що складається з п'яти рядків. Найбільшого поширення для використання в освітньому процесі знайшов дидактичний сінквейн. Його правила написання такі: у першому рядку – назва теми одним словом (зазвичай іменником); другий рядок – це опис теми в двох словах (двома прикметниками); в третьому рядку описується дія трьома словами (дієслова, дієприслівники); четвертий рядок – це фраза з чотирьох слів, що показує відношення до теми; в останньому рядку вказується символ (метафора) з одного слова, що повторює суть теми. Контроль знань є дуже важливою частиною в освітній діяльності. Тестовий контроль з допомогою комп'ютера передбачає можливість швидше і об'єктивніше, ніж при традиційному способі, оцінити знання здобувачів. Для поточного контролю знань здобувачів створюються бази тестових завдань у програмі TEST-W2 та за допомогою сервісу LearningApps.org.

Використання інноваційних форм і методів навчання, професійно спрямованих завдань підвищує інтерес до навчання, мотивує захопленість професією та бажання удосконалювати професійні якості.

Використані джерела:

1. Закон України «Про освіту» 5 вересня 2017 року (N 2145-VIII). *Голос України* від 27.09.2017. № 178–179. Урядовий кур'єр від 04.10.2017.
2. Проект «Цифрова адженда України – 2020».

3. Гуржій А.М., Лапінський В.В. Електронні освітні ресурси як основа сучасного навчального середовища загальноосвітніх навчальних закладів. Інформаційні технології в освіті: [зб. наук. праць]. Вип. 15. Херсон: ХДУ. 2013. С. 3-5.
4. Овчарук О.В. Інформаційно-комунікаційні технології як предмет обговорення: міжнародні підходи. Комп'ютер у школі та сім'ї. 2013. №7. С. 3-6.

ТЕХНОЛОГІЇ ІНФОРМАЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ НАЦІОНАЛЬНОГО ЦЕНТРУ «МАЛА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ» ЯК ЗАСІБ ОРГАНІЗАЦІЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ ВИХОВАНЦІВ ГУРТКІВ ЧЕРНІГІВСЬКОЇ МАЛОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

ШЕРЕМЕТ

Ольга Володимирівна

frosay09@ukr.net

Чернігівська Мала академія
наук учнівської молоді

м. Чернігів, Україна

ШЕРЕМЕТ

Анастасія Михайлівна

Національний авіаційний
університет

м. Київ, Україна

Розкрито значущість використання інформаційного освітнього простору Національного центру «Мала академія наук України» у НДР вихованців гуртків територіальних відділень МАН.

Ключові слова: гуртки, науково-дослідницька діяльність, Мала академія наук учнівської молоді.

Раскрывается значимость использования образовательного пространства Национального центра «МАН Украины» для НИР кружковцев территориальных отделений МАН.

Ключевые слова: кружки, научно-исследовательская деятельность, Малая академия наук учащейся молодежи.

The importance of using the educational space of the national center of the JAU for the research activity of pupils of circles of the territorial departments of the JAS.

Keywords: circles, research activity, Jounior Academy of Sciences of Student Youth.

Виявлення, формування та розвиток інтелектуального потенціалу – саме такий напрям роботи Малої академії наук України (далі – МАН), яка використовує різноманітні медіа-ресурси у розвитку обдарованої учнівської молоді, їхнього творчого потенціалу, а також у проектуванні, створенні та модернізації освітнього простору для розвитку креативності учнів, їхньому розвитку як професіоналів у справі, у т.ч. й засобами STEM-підходу [1; 2].

Навчально-виховний процес у МАН має свої особливості, що відрізняють його від уроків у школі. Насамперед, це впровадження освітніх програм та методик навчання, орієнтованих на дослідницьку діяльність та творчий потенціал конкретного учня. Велика увага приділяється ознайомленню учнів із перспективною тематикою досліджень, науковими статтями і монографіями, електронними базами знань, що є активним способом закріплення знань і досвіду, найкращим чином сприяючи формуванню наукового потенціалу вітчизняної еліти. В умовах технологічного прогресу актуальною проблемою постає створення навчально-наукових просторів для учнівської молоді, в яких не існує бар'єрів між відвідувачами й експозиціями, де можна доторкнутися на практиці до законів фізики, хімії, математики та багатьох інших наук [3]. Крім того, можна побачити на власні очі найцікавіші досліді та взяти в них участь в ролі дослідника та залучитись до дивовижного світу науки.

Все більше учнівської молоді отримує знання завдяки ресурсам Інтернету та використанню пошукових систем. Національний центр «Мала академія наук України» (далі – НЦ «МАН України») спільно з науковими установами НАН України створює інформаційно-методичну базу матеріалів для здійснення наукових досліджень учнями МАН, їхньої професійної орієнтації, ознайомлення з основами наукової діяльності. МАН України своєю роботою доводить доцільність використання проектних форм у процесі організації дослідницької діяльності учнівської молоді. Про це свідчить успішність реалізованих МАНівських проектів, зокрема таких як: «Міжпредметний лабораторний комплекс МАНЛаб», «Музейний портал», з якими можна ознайомитися та долучитись до активної експериментальної, пошукової, творчої діяльності, використовуючи портал НЦ «МАН України». Та тож, МАН є головним організатором і координатором науково-дослідницької роботи учнів, що потребує виконання практичних робіт, проведення дослідів. У багатьох випадках виникають проблеми з виконанням експериментальної частини роботи, особливо, якщо навчальні заклади знаходяться в далеких містечках та селах. Тоді на допомогу «приходить» віртуальне середовище. Для цього у НЦ «МАН України» створено віртуальні лабораторії, в яких для своїх експериментів учні використовують ресурсну базу міжпредметного лабораторного комплексу «МАНЛаб». Методологія віртуальних лабораторій базується на візуалізації – одному з найбільш ефективних прийомів навчання. Віртуальні лабораторії – це «форма життя», яка дозволяє моделювати поведінку об'єктів реального світу в комп'ютері й допомагає в оволодінні новими знаннями та вміннями. У лабораторії «МАНЛаб» розроблений розділ «Експериментарій» – навчальне середовище, призначене для ознайомлення з методами проведення експериментального дослідження на сучасному технічному обладнанні та використанні аналітичного програмного забезпечення для обробки результатів досліджень. Проект класифіковано по розділах природничих наук, де запропоноване відповідне обладнання для проведення експерименту. Головна мета «Експериментарію» – створення умов для оволодіння сучасними методами експериментальних досліджень. Дослідження проводяться на обладнанні, яке є в наявності в «МАНЛаб». За умови відсутності потрібного обладнання, воно може бути відтворено в зображенні потрібного досліду. Результатом проведеного експерименту в «МАНЛаб» є файли з результатами у такому вигляді: файли вимірювань за допомогою цифрової лабораторії, фотографії або відеозаписів, призначених для аналізу отриманих результатів.

Декілька років поспіль з «МАНЛаб» співпрацює доцент кафедри екології та охорони природи Національного університету «Чернігівський колегіум» ім. Т.Г. Шевченка С. Потоцька, яка при написанні науково-дослідницьких робіт з обдарованою молоддю у відділенні «Екологія та аграрні науки» навчає своїх вихованців використовувати віртуальні ресурси НЦ «МАН України». Так, при написанні науково-дослідницької роботи «Екологічна роль вуличних насаджень в урбосередовищі Чернігова» у лабораторії «МАНЛаб» замовляли дослід для визначення рухомих форм важких металів, агрохімічного аналізу

ґрунтів та снігового покриву міста. Сучасні лабораторії НЦ «МАН України». є своєрідним науковим майданчиком для старшокласників, де можна проводити дослідження з молекулярної біології, генетики, нанохімії – з інновайних напрямів, що є перспективними та актуальними в науковій спільноті. Отже, створені комфортні умови, щоб гуртківці регіональних МАН мали змогу навчитися використовувати наукові методи для пояснення різних явищ та демонстрацій.

Використані джерела:

1. Патрикєєва О.О. Актуальність запровадження STEM-навчання в Україні. Інформаційний збірник для директорів школи та завідуючого дитячим садочком. 2016. С. 53–57.
2. Ростока М.Л. Интересные вопросы по STEM-подготовке профессионала. STEM-освіта – проблеми та перспективи: матер. II Міжнар. наук.-практ. семінару (м. Кропивницький, 25-26 жовтня 2017 р.). Кропивницький: Вид-во Кіровоградської ЛА НАУ, 2017. С. 84–86.
3. Стрижак О.Є. Трансдисциплінарність навчально-інформаційного середовища. Наукові записки Малої академії наук України: [зб. наук. праць]. 2017. № 8. С. 13–28.

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ ЗАСОБАМИ ІТ-ПРОСТОРУ (НА ПРИКЛАДІ ДНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНЕ ВПУ ПІТ»)

ЮДЕНКОВА

Олена Петрівна

udenkova2017@gmai.com

ГОНЧАРОВА

Ірина Петрівна

Державний навчальний заклад «Міжрегіональне вище професійне училище з поліграфії та інформаційних технологій»

м. Дніпро, Україна

Розглянуто формування інформаційно-цифрової компетентності здобувачів професійного (професійно-технічного) освіти. Здійснено аналіз практики закладу освіти з певної проблеми. Розкрито особливості фінансування процесу формування інформаційно-цифрової компетентності: віртуальних соціальних мереж, цифрової контентної творчості, кіберосвіти й хмарних технологій.

Ключові слова: інформаційна компетентність; цифрова компетентність; цифрова контентна творчість, соціальна мережа, кібербезпека.

Рассматривается формирование информационно-цифровой компетентности соискателей профессионального (профессионально-технического) образования. Осуществлен анализ практики учебного заведения по представленной проблеме. Раскрыты возможности финансирования процесса формирования информационно-цифровой компетентности: виртуальных социальных сетей, цифрового контентного творчества, киберобразования и облачных технологий.

Ключевые слова: информационная компетентность; цифровая компетентность; цифровое контентное творчество, социальная сеть, кибербезопасность.

The article is devoted to the formation of one of the important competencies of applicants for vocational (vocational) education – information-digital. The analysis of the practice of the institution on a specific problem. The means of forming information-digital competence are highlighted: virtual social networks, digital content creation, cyber-formation and cloud technologies.

Keywords: information competence; digital competence; digital content creation, social network, cybersecurity.

Нині цифровий світ інтенсивно входить у кожен аспект нашого життя: освіту, бізнес, економіку, ринок, банки, перелік потрібних ринку праці професій

та умови винайму працівників та суспільство в цілому. Усі члени суспільства стають цифровими користувачами і темпи споживання цифрової інформації з веб-сайтів з кожним днем тільки нарощуються. Міністерство освіти і науки оголошуючи про розвиток реформи НУШ на 2019 рік наголошує саме на діджиталізації освіти. Відповідно до цих завдань, кожен здобувач сучасної професійної (професійно-технічної) освіти має набувати необхідні компетенції XXI століття – формувати власну інформаційно-цифрову компетентність. Один з провідних трендів сучасної освіти – діджиталізація освітнього процесу, трансформація освіти під впливом цифрових технологій.

Інформаційно-цифрова компетентність передбачає впевнене і водночас критичне застосування інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ) для створення, пошуку, обробки, обміну інформацією на роботі, в публічному просторі та приватному спілкуванні, набуття інформаційної та медіа-грамотності, вивчення основ програмування, розвитку алгоритмічного мислення, роботи з базами даних, вдосконалення навичок безпеки та кібербезпеки в Інтернеті, а також для розуміння етичних норм опрацювання інформації (авторське право, інтелектуальна власність тощо) [4]. Такі завдання Нової української школи потребують наскрізного застосування інформаційно-цифрових технологій у професійній (професійно-технічній) освіті молоді.

Дослідженню суті поняття «інформаційно-цифрова компетентність» на сучасному етапі присвячено праці багатьох вітчизняних та зарубіжних учених, зокрема В. Акуленко, В. Бикова, О. Божинської, О. Зайцевої, А. Петухової, О. Сисоєвої та ін. Аналіз робіт згаданих дослідників показав, що під «інформаційною компетентністю» можемо розуміти сформовані навички за допомогою технічних засобів та інформаційних технологій самостійно шукати, аналізувати та добирати необхідну інформацію, обробляти її, зберігати та передавати. Компоненти: інформаційний (здатність до ефективної роботи з інформацією у всіх формах її подання); комп'ютерний (вміння та навички щодо роботи з сучасними комп'ютерами та засобами ПЗ); застосування (здатність застосовувати сучасні ІКТ для роботи з інформацією та розв'язуванню різноманітних задач).

На нашу думку, цифрова компетентність має ірозумітися як здатність (вміння) використовувати цифрові медіа й ІКТ, розуміти й критично оцінювати різні аспекти цифрових медіа і медіа-контенту, а також уміти ефективно комунікувати у різноманітних контекстах. Компоненти: інформаційна і медіаграмотність (пошук, опрацювання, зберігання інформації, створення матеріалів з використанням цифрових ресурсів); комунікативний (онлайн-комунікації в різноманітних формах: електронна пошта, чати, блоги, соціальні мережі та ін.); технічний (ефективне і безпечне використання комп'ютера і ПЗ для вирішення різноманітних задач); споживацький (вирішення повсякденних задач, які задовольняють різноманітні потреби).

У Міжрегіональному вищому професійному училищі з поліграфії та інформаційних технологій (далі – ДНЗ «МВПУПІТ») педагогічні працівники здійснюють системну роботу щодо формування основних навичок як складових

інформаційно-цифрової компетентності здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти. Відповідно до встановлених завдань у закладі розроблено та ефективно апробується методика навченості за такими критеріями: інформаційний менеджмент, оцінка інформації, збереження і відтворення інформації, спілкування за допомогою цифрових засобів, поширення інформації та контенту, громадянська активність в Інтернеті, співпраця при підтримці цифрових технологій, мережений етикет, адміністрування цифрової ідентичності, цифрова контентна творчість, створення нових знань, авторське право і ліцензії, програмування, безпека, захист обладнання, захист персональних даних, захист здоров'я та навколишнього середовища, рішення технічних проблем, з'ясування потреб і пошук технологічних рішень для них, творче використання інновації і технології, з'ясування прогалів в цифровій компетенції. Сектор молодіжного самоврядування ДНЗ «МВПУПІТ» ефективно використовує на відеохостингу YouTube власні відеоканали, щоб ділитися своїми знаннями зі світом та користувачами, які приходять на нашу платформу, а також, щоб навчатися. На платформі створено «Офіційний відеоканал» (<https://www.youtube.com/channel/UCVCymeh-MRgXRPQ8lgN06gg>), метою якого є підтримка освітнього процесу, що має 70965 переглядів станом на 15.01.2019 р., а також телеканал «Успіх-ТБ», що за рік роботи має понад 1200 переглядів. На каналі «УСПІХ-ТБ» молодь самостійно створює та розміщує до перегляду авторські інтерв'ю із успішними людьми міста Дніпро та всієї України – бізнесменами, політиками, науковцями, митцями, громадськими діячами. Канал створено колективом ДНЗ «МВПУПІТ» з метою показати молоді – успішність ближче, ніж нам здається! Також ефективно працює у форматі аудіопідкастів студентське радіо «ЄвроУкраїна».

Мета освітніх програм (цифрового контенту) – розширювати кругозір, допомагати сприймати красу світу, просвіщати. Відбувається це в різних формах: випусків новин, ток-шоу, документальних кінофільмів, розважальних передач, спектаклів, кінофільмів, телевізійних лекцій, ігрових навчальних шоу. Основним багатофункціональним завданням освітнього телебачення у ДНЗ «МВПУПІТ» вважається поширення навчально-культурної інформації, сприяння в навчанні та сприйнятті нових знань різних значень і типів (освітнє завдання). Ефективним в освітньому процесі ДНЗ «МВПУПІТ» є застосування технології «Перевернутого навчання» (Flipped Learning). Суть цієї технології полягає в наступному: учні виконують домашнє завдання в аудиторії під керівництвом викладача, а теоретичну частину програми опановують удома самостійно за допомогою відеолеку. Викладачі записують свої лекції на відео і викладають в Інтернет, а учні дивляться їх на своїх смартфонах, планшетах або домашніх комп'ютерах. На заняттях в групі учні виконують практичні завдання, вправи та лабораторні роботи. Для «перевернутого навчання» характерно використання водкастів (vodcast), подкастів (podcast) і преводкастингу (pre-vodcasting): Подкаст (Podcast) – це звуковий файл (аудіолекція), який його творець розсилає по підписці через інтернет. Одержувачі можуть завантажувати підкасти на свої пристрої (стаціонарні й мобільні) або слухати

лекції в режимі онлайн; Водкаст (Vodcast) – це відеофайл (відеолекція); Преводкастинг (Pre-Vodcasting) – це метод навчання, при використанні якого викладач створює водкаст зі своєю лекцією, щоб студенти отримали уявлення про тему ще до заняття, на якому ця тема буде розглянута.

Наприклад, у групі «Кухар-кондитер» викладач спецпредметів С. Новак використовує власний водкаст з теми «Отрута зовсім поруч. Гігієнічні вимоги до інвентарю, посуду та пакувальних матеріалів» (<https://www.youtube.com/watch?v=L16UkMKWUw>), а викладач спецпредметів М. Юдіна при навчанні професії «Оператор комп'ютерної верстки» застосовує водкаст з теми «Урок з технології комп'ютерної обробки інформації «ярмарок вакансій»» (<https://www.youtube.com/watch?v>). Усі водкасти записуються в медіа-лабораторії училища і розміщуються в «хмарі». Водкаст є лекцію викладача, супроводжується зазвичай презентацією і відеороликами. Учням потрібно тільки поміркувати над питаннями, заданими викладачем в ході лекції, і проаналізувати відеоролики. На занятті в аудиторії учні відповідають на поставлені запитання та обговорюють з викладачем показані в водкасті ролики. Головними перевагами онлайн-навчання учні ДНЗ «МВПУПІТ» називають: доступність інформації в будь-якому місці, гнучкість, мобільність, широкий вибір, можливість отримувати інформацію вдома, можливість переглядати відео необмежену кількість разів, зручність поєднання навчання з роботою, можливість побудови особистого графіка навчання, можливість вибрати зручний час для перегляду, можливість зупинити перегляд і продовжити його в зручний час, цікаву подачу матеріалу, різноманітність діяльності в процесі навчання, краще засвоєння інформації, можливість зупинити лекцію і поміркувати. Таким чином, застосування цифрового контенту в освітньому процесі є відповіддю на виклики візуального повороту, що характеризує сучасне суспільство, і дозволяє вирішити задачу індивідуалізації навчального простору, що є однією з головних тенденцій освіти XXI століття. Поряд з цим, нині актуальним постає питання захисту інформації та особистих даних. Інформаційна безпека передбачає організацію безпеки інформації, особистих даних чи даних організації або компанії. Кібербезпека – це частина інформаційної безпеки. Це поняття позначає визначенні зусилля, що направлені на захист мережевих систем та всіх даних від несанкціонованого використання або заподіяння шкоди. Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» дає таке визначення: «Кібербезпека – захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства та держави під час використання кіберпростору, за якої забезпечуються сталий розвиток інформаційного суспільства та цифрового комунікативного середовища, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних і потенційних загроз національній безпеці України у кіберпросторі».

ДНЗ «МВПУПІТ» є активним партнером громадського об'єднання «Українська академія кібербезпеки». Адміністрація училища пройшла перепідготовку за напрямками: «Місце і роль професійної освіти в забезпеченні

потреб кібербезпекової галузі у професійних кадрах» та «Вимоги до освітньо-кваліфікаційного і професійного рівня молодших спеціалістів і робітників у галузі кібербезпеки», «Змістовне наповнення навчальних програм з кібербезпеки та потреби індустрії». Завдання педагогічного колективу ДНЗ «МВПУПІТ» – розвиток в учнях складових інноваційної особистості, громадянсько-активних, таких, що можуть аналізувати і критично ставитися до інформаційної продукції. Педагогічний колектив училища при навчанні молоді цифровій грамотності велику увагу приділяє законності дій і моральній складовій будь-якої дії в мережі Інтернет.

Соціальні мережі активно входять в життя молоді, багато людей працюють і живуть там постійно, а в Facebook вже зареєстровано 1 млрд користувачів, які є однією сьомою всіх жителів планети. Більшість з них не розуміє, що розміщена ними в соціальних мережах інформація може бути знайдена і використана ким завгодно, в тому числі не обов'язково з благими намірами. Методичною комісією «Комп'ютерна обробка» ДНЗ «МВПУ ПІТ» започатковано в соціальній мережі Facebook освітній проект «Історичний персонаж» з метою навчання учнів безпечній роботі в мережі, а також ефективно наповнюються сторінки кожної навчальної групи, де кожен учень може висловити свою думку, поділитися будь-якою інформацією. А для цього в закладі реалізовується Школа правил мережевого етикету. Під час занять молодь вчать спілкуватися в групі, вести дискусії, вміти розрізняти реальні й віртуальні особистості, розуміти, які саме загрози можуть нести реальні зустрічі з віртуальними знайомими та їх небезпека, погрози та образи – чим це може закінчитися.

Відповідно до Закону «Про освіту» в закладах освіти мають бути створені умови для функціонування інформаційного освітнього середовища. Для ДНЗ «МВПУПІТ» таким середовищем стала платформа Microsoft Office 365. Безумовно, інформаційне освітнє середовище створює принципово нові можливості для організації навчальної та позанавчальної діяльності учнів і дозволяє підвищити ефективність навчання. Практика показує, що дане середовище дозволяє вибудовувати індивідуально-орієнтований процес навчання, сприяє високому ступені самостійності і самореалізації учнів. Доступ до інформаційних ресурсів Інтернету дає можливість учням користуватися основним і додатковим навчальним матеріалом, необхідним для навчання в училищі, виконувати домашні завдання, самостійно навчатися. Завдяки засобам Microsoft Office 365 викладачі можуть користуватися онлайн-середовищами для зберігання навчальних матеріалів, можуть створювати сайти груп для спільної роботи і швидкого обміну інформацією, отримати у своє розпорядження засоби планування. Безпосередньо, в освітньому процесі закладу використовуємо сервіс OneDrive, що дозволяє зберігати до 25 ГБ різноманітних документів, представлених за допомоги стандартних офісних програм. Для всіх папок і файлів можна визначати рівень доступу від виключно персонального до публічного. Платформа OneDrive працює як додатковий жорсткий диск, доступний на будь-яких пристроях. Тут зручно зберігати фотографії, відео й документи, надаючи до них доступ кому й коли завгодно,

надавати до них спільний доступ колегам, однокласникам і навіть співпрацювати над вмістом з іншими користувачами. Стрімкий розвиток веб-технологій та їх вплив на сучасне суспільство призвів до зміни традиційних сфер комунікації. Інтернет-простір став майданчиком для безбар'єрного передавання та обміну інформацією, знаннями та спілкування людей з різних місць та країн.

Соціальна мережа – створена індивідами або організаціями соціальна структура. В якості Інтернет-сервісу соцмережа може розглядатися як платформа, за допомогою якої люди можуть здійснювати зв'язок між собою та групування за специфічними інтересами. У контексті нашого експерименту, а саме використання віртуальних соціальних мереж в освітніх та виховних цілях, пропонуємо виокремити поняття «віртуальна соціальна мережа» як платформу, онлайн-сервіс або веб-сайт, що використовуються для побудови певного навчального середовища, відтворення його результатів та соціальних взаємовідносин у навчальних групах за допомогою Інтернету. Віртуальна мережа стосовно до Інтернету є засобом забезпечення сервісів, що пов'язані з установленням зв'язків між його користувачами, а також іншими користувачами та відповідними їх інтересам інформаційними ресурсами, викладеними на сайтах глобальної мережі. Завданням освітніх соціальних мереж є впровадження сучасних технологій в освіту. За їх допомогою користувачі будуть забезпечені всіма можливими шляхами для взаємодії один з одним – відео, чати, зображення, музика, блоги та інше, зможуть безпечно спілкуватися в Інтернеті між собою, адже профілі у першу чергу учнів, а також батьків, викладачів та адміністрації закладу освіти будуть перевірені. З іншого боку, батьки, які не завжди мають час відвідувати заклад освіти, щоб дізнатися про стан навчальних досягнень власної дитини, матимуть більше можливостей дізнаватися про її успішність.

Таким чином, у результаті формування інформаційно-цифрової компетентності під час освітньої діяльності та в позаурочний час, учні ЗП(ПТ)О удосконалюють вміння: використовувати різні джерела інформації, користуватися новими інформаційними технологіями та ПЗ, переробляти інформацію для отримання певного продукту, критично аналізувати, порівнювати, систематизувати та самостійно опрацювати інформацію.

Використані джерела:

1. Биков В.Ю. Сучасні завдання інформатизації освіти. Інформаційні технології і засоби навчання. 2010. № 1 (15). URL : <http://www.ime.edu-ua.net/em15/emg.html>
2. Гуревич Р.С. Формування інформаційної компетентності майбутніх учителів засобами мультимедійних технологій. Наукові записки. Серія: Педагогіка. 2007. С. 38–41.
3. Кубрак С.В. Використання інформаційних технологій у професійному саморозвитку майбутнього вчителя філологічного профілю: [навч.-метод. посібник]. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франко. 2011. 92 с.
4. Концепція Нової української школи [Л. Гриневич, О. Елькін, С. Калашнікова, І. Коберник, В. Ковтунець та ін.; за заг. ред. М. Грищенко]. URL : <http://www.obbssvita.mk.ua/attachments/article/3935/>.
5. Петухова Л.Є. Інформатична компетентність майбутнього фахівця як педагогічна проблема. Комп'ютер у школі та сім'ї. 2000. С. 41–45.

НАУКОВИЙ ЧАТ 3

ІННОВАЦІЙНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В ЕКОНОМІЧНІЙ ОСВІТІ: НАСТУПНІСТЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ГАЛУЗИ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

Научный чат 3.

Иновационные трансформации в экономическом образовании: последовательность профессиональной подготовки специалистов для отрасли управления и администрирования

Scientific Chat 3.

Innovative Transformations in Economic Education: Continuity of Professional Training of Specialists for the Field of Administration and Management

THE POTENTIAL OF THE DISCIPLINE «INFORMATION SECURITY» IN THE DIGITAL COMPETENCE FORMATION IN TRAINING FUTURE ECONOMISTS

BOGDANOVA

Violeta A.

bogdanovaleta@gmail.com

CHIRIAC

Lubomir L.

llchiriac@gmail.com

Tiraspol State University

Chisinau,
Republic Moldova

Розглянуто міждисциплінарні аспекти і деякі дидактичні питання навчання економістів з дисципліни «Інформаційна безпека».

Ключові слова: інтердисциплінарність, цифрова компетенція, інформаційна безпека, педагогічні методи й прийоми.

Рассмотрены междисциплинарные аспекты и некоторые дидактические вопросы обучения экономистов дисциплине «Информационная безопасность».

Ключевые слова: интердисциплинарность, цифровая компетенция, информационная безопасность, педагогические методы и приёмы.

Examine interdisciplinary aspects and some didactic issues regarding teaching process of the discipline «Information Security» for future economists.

Keywords: interdisciplinary, information security, digital competence, pedagogical methods and techniques.

Currently, the activities of any organization are related with information resources and technologies. The economic services of the organizations deal with confidential information, commercial and official secrets. Most of the threats are implemented using information and communication technologies. Therefore, the issue of training economists with the current requirements of information security is very relevant, because of many modern economic risks contain an informational component [1].

To increase transparency of qualification and mobility of citizens in Europe Directorate General for Education and Culture – Europass – has been created. It aims to make a person's skills and qualifications clearly understood throughout Europe (including the European Union, European Economic Area and EU candidate countries). In terms of Europass in the self-assessment grid for determining digital competences, someone must have the following skills: information processing, communication, content creation, safety, problem solving [2]. In Europass terminology in the section «Safety» the Basic User must agree with: «I can take basic steps to protect my devices (e.g. using anti-viruses and passwords). I know that not all online information is reliable. I am aware that my credentials (username and password) can be stolen. I know I should not reveal private information online...».

The Independent user must agree with: «I have installed security programmes on the device(s) that I use to access the Internet (e.g. antivirus, firewall). I run these programmes on a regular basis and I update them regularly. I use different passwords to access equipment, devices and digital services and I modify them on a periodic basis...».

The Proficient user must agree with: «I frequently check the security configuration and systems of my devices and/or of the applications I use. I know how to react if my computer is infected by a virus. I can configure or modify the firewall and security settings of my digital devices. I know how to encrypt e-mails or files...».

The discipline «Information Security» helps future economists in forming their digital competencies and interdisciplinary thinking. The scientist А. Книгин has defined the problem of interdisciplinarity as a problem of specifically constructed education: «*Both general school and professional higher education should form interdisciplinary thinking, «offset vision». This means not giving up the disciplinary mastery of knowledge, but supplementing and saturating it with methods of interdisciplinary presentation of material that form interdisciplinary thinking*» [3].

Interdisciplinary approach means solving several problems at once. Students-economists in the course «Information Security» come into contact with many disciplines, have the opportunity of practice to see the relationship of the subject with real life. Moreover, knowledge in the field of information safety allows to strengthen the knowledge in the field of mathematics, psychology, history, physics, computer science and economics. So dealing with Mathematics, students come into a contact while learning password protection and cryptography.

Especially for future economists, it is important to emphasize the link between information security and economic one. Each unit of the discipline «Information Security» contains economic overtones. For example, in the theme «Basic concepts of information security» students study the privacy mode, professional secrets such as bank secrecy, trade secret. In the theme «The Law and Ethical standards of information security» students study the copyright law, the types of software licenses etc. Such interpenetration of sciences allows improving the quality of education, confirming the adequacy of the knowledge being gained in real life.

The discipline «Information Security» is a vivid example of interdisciplinarity. Studying the basics of «Information Security» by future economists allows them to acquire the necessary amount of knowledge, to form a digital competence in the field of information security.

References:

1. Bogdanova V, Chiriac L. *Repere Didactice Privind Studiarea Algoritmilor Care Țin De Autentificare Și Semnăturile Digitale: mater. conf. Republicane a Cadrelor Didactice, 1-2 martie 2019): Universitatea de Stat din Tiraspol. P. 174.*
2. *Europass: Digital competences. Self-assessment grid [europass.cedefop.europa.eu/sites/default/files/dc-en.pdf].*
3. Книгин А.Н. Междисциплинарность: основная проблема. Вестник Томского государственного университета. Философия. Социология. Политология, № 3 (4). 2008. С. 14–20.

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ – ОСНОВА ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

БУР'ЯНЧУК

Альона Вікторівна

Alenyshka1995@ukr.net

Науковий керівник:

САМОНОВА

Тетяна Броніславівна

Tatyzla@ukr.net

Київський університет
туризму, економіки і
права

м. Київ, Україна

Автор наголошує на значущості удосконалення інформаційного забезпечення процесів управління на основі фінансової звітності, що завжди було та залишається одним із головних і пріоритетних напрямів наукових досліджень.

Ключові слова: фінансова звітність, процеси управління підприємством, наукові дослідження.

Автор подчеркивает значимость совершенствования информационного обеспечения процессов управления на основе финансовой отчетности, что всегда было и остается одним из главных и приоритетных направлений научных исследований.

Ключевые слова: финансовая отчетность, процессы управления предприятием, научные исследования.

The author is on a significant role in ordering information about the control process on the basis of the final music score, because of the fact that he was filled with one of the main and most direct directions before the end

Key words: financial star, process of management of the company, naukov doslidzhennya.

Успішне функціонування підприємств в сучасних умовах потребує підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності на підставі удосконалення управління виробництвом, створення конкурентно-здатної продукції та залучення інвестицій. Для цього необхідно створити таку інформаційну систему, що здатна задовольнити запити всіх зацікавлених користувачів для обґрунтування та прийняття управлінських рішень. Інструментом інформування користувачів виступає фінансова звітність. Саме фінансова звітність повинна надавати повну, неупереджену та достовірну інформацію про поточний стан і результати функціонування підприємства.

Удосконалення інформаційного забезпечення процесів управління на основі фінансової звітності завжди було та залишається одним із головних і пріоритетних напрямів наукових досліджень.

Загальні вимоги до фінансової звітності викладено в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» й у П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [1; 2].

Фінансова звітність забезпечує інформаційні потреби користувачів щодо придбання, продажу та володіння цінними паперами; участі в капіталі підприємства; оцінки якості управління; оцінки здатності підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання; забезпеченості зобов'язань підприємства; визначення суми дивідендів, що підлягають розподілу; регулювання діяльності підприємства; інших рішень. Така звітність повинна задовольняти потреби тих користувачів, які не можуть вимагати звітів, складених з урахуванням їх конкретних інформаційних потреб. Склад фінансової звітності визначається національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку [3–7].

Відповідно до статті 11 ЗУ «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», на основі даних обліку всі підприємства складають фінансову звітність у такому обсязі: Баланс – звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал; Звіт про фінансові результати – звіт про доходи, витрати і фінансові результати діяльності підприємства; Звіт про рух грошових коштів – звіт, який відображає надходження і видаток грошових коштів у результаті діяльності підприємства у звітному періоді; Звіт про власний капітал – звіт, який відображає зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду; Примітки до фінансових звітів – сукупність показників і пояснень, яка забезпечує деталізацію і обґрунтованість статей фінансових звітів, а також інша інформація, розкриття якої передбачено відповідними положеннями (стандартами).

Так як основна мета складання фінансової звітності – це надання користувачам повної інформації, тому дуже важливо правильно та своєчасно відображати облікові операції підприємства, зокрема безпомилково вести обліково-аналітичну роботу з відображення доходів і витрат. Така процедура, своєю чергою, забезпечить процес управління і дасть можливість оптимізувати прийняття рішень користувачами звітності.

Отже, у процесі діяльності підприємства дані фінансової звітності використовуються для обґрунтування цілей і напрямів роботи, формування та моделювання фінансових показників.

Значення фінансової звітності зростає з розвитком ринкових відносин, зростанням динамічності підприємницького середовища, в зв'язку з чим підвищується відповідальність осіб за обґрунтоване прийняття стратегічних і поточних управлінських рішень, що засновані на даних про фінансово-майновий стан підприємства.

Використані джерела:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV. Сайт Верховної Ради України. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
2. П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затв. наказом МФУ від 31.03.99р. № 87. Все про бухгалтерський облік. 2011. № 10. С. 9–12.
3. П(С)БО 2 «Баланс», затв. наказом МФУ від 31.12.99 р. №87. Все про бухгалтерський облік. 2011. № 10. С. 13–19.
4. П(С)БО 3 «Звіт про фінансові результати», затв. наказом МФУ від 31.03.99 р. № 87. Все про бухгалтерський облік. 2011. № 10. С. 20–25.
5. П(С)БО 4 «Звіт про рух грошових коштів» затв. Наказом МФУ від 31.03.99 р. № 87. Все про бухгалтерський облік. 2011. № 10. С. 26–31.
6. П(С)БО 5 «Звіт про власний капітал» затв. наказом МФУ від 31.03.99 р. № 87. Все про бухгалтерський облік. 2011. № 10. С. 32–35.
7. П(С)БО 29 «Фінансова звітність за сегментами», затв. наказом МФУ від 19.05.05 р. № 412. Все про бухгалтерський облік. 2011. № 12. С. 19–30.

ІННОВАЦІЙНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СОЦІАЛЬНО-ОРІЄНТОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ

КАРЛОВА

Олена Анатоліївна

eakarlova@gmail.com

Українська інженерно-педагогічна академія

м. Харків, Україна

Розвиток системи інноваційної економічної освіти передбачає безперервність і відповідність методів навчання й професійної підготовки фахівців в адмініструванні та управлінні. Вибір моделі підготовки фахівців визначає рівень інноваційності, зростаючий в умовах формування ринку праці та інтенсивного розвитку.

Ключові слова: інновація, економічна освіта, навчання, виклики суспільства.

Развитие системы инновационного экономического образования предполагает непрерывность и соответствие методов обучения и профессиональной подготовки специалистов в администрировании и управлении. Выбор модели подготовки специалистов определяет уровень инновационности, растущий в условиях формируемого рынка труда и интенсивного развития.

Ключевые слова: инновация, экономическое образование, обучение, вызовы общества.

The development of the system of innovative economic education implies the continuity and relevance of the methods of training and professional training in administration and management. The choice of training model determines the level of innovation that grows in the conditions of the labor market and intensive development.

Keywords: innovation, economic education, training, the challenges of society.

Одним з головних завдань розвитку системи економічної освіти – є відповідність методів навчання та професійної підготовки фахівців для галузі адміністрування і управління, розвитку студентів в умовах соціально-орієнтованої економіки; друга – нівелювання суперечностей в межах навчально-виховного процесу; третя – становлення неперервної освіти протягом життя та професійна підготовка фахівців для галузі адміністрування і управління. Для інноваційних трансформацій в закладах вищої освіти важливим є характер наступності процесів підготовки фахівців з управління. Як підтверджує досвід, заклади вищої освіти України ідуть шляхом застосування прогресивних технологій та освітніх моделей. Найбільш вдалий підхід до вибору моделі підготовки фахівців визначає рівень інноваційності, що росте за умов формовання ринку праці та інтенсивного розвитку. Зазначимо, що інновації в освіті є складовою частиною розвитку українського суспільства, технологій освітньої діяльності. Інновації в системі економічної освіти допомагають науковцям та викладачам закладів вищої освіти краще розробити складові науково-методичних комплексів дисциплін, завдяки яким ми зможемо передавати знання майбутнім спеціалістам в активній та інтерактивній формах.

Інновації економічної освіти додають нові методи та принципи виховання, нововведення в майстерність фахівців для галузі адміністрування. Потрібно ці нововведення обмежувати певними рамками, визначені суспільством [1]. Викладачі можуть захопити студентів, майбутніх фахівців галузі адміністрування і управління до нових досягнень в економічній освіті та зробити навчання цікавим і необтяжливим. Інновації економічної освіти є

суттєвим діяльним елементом розвитку освіти фахівців для галузі адміністрування й реалізації конкретних завдань у навчально-виховному процесі [2].

Ключовим моментом інноваційних процесів економічної освіти у підготовці фахівців для галузі адміністрування та управління є впровадження досягнень психолого-педагогічної науки в практику, вивчення, узагальнення та поширення передового педагогічного досвіду. Інноваційність економічної освіти на пряму пов'язана із креативністю особистості викладача, науковця і всього педагогічного колективу. Це підвищує ефективність і якість навчання, формує і розвиває компетентну особистість. Інновації економічної освіти як практичного, так і теоретичного рівнів, є показником адаптації підготовки фахівців для галузі адміністрування і управління до нових соціально-економічних умов, що уможливають для них відповідати викликам суспільства у майбутньому.

Використані джерела:

1. Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності (Із змінами і доповненнями). Наказ МОН України № 522 від 07.11.2000 р. URL : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/REG5167.html (дата звернення: 20.03.2019).
2. Теловата М.Т. Внутрішні чинники, що впливають на конкурентоспроможність вищих навчальних закладів. Облік, аналіз, аудит і оподаткування в умовах глобалізації економіки : Перша Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конференція. Вид-во УжНУ «Говерла» 2017. С. 459-462.

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПЕРСОНАЛУ

КІР'ЯН
Олена Іванівна
3zk@ukr.net

Українська
інженерно-
педагогічна
академія

м. Харків, Україна

При прийомі на посаду адміністратор не достатньо уявляє зміст роботи. Це призводить до внутрішнього конфлікту і зниження ефективності праці. Необхідно навчити його основам менеджменту персоналу, планування, калькулюванню витрат, антикризовому управлінню, психології тайм-менеджменту.
Ключові слова: адміністратор, функції управління, готовність до роботи, зміст адміністративної діяльності, оптимізація знань.

При приеме на должность администратор плохо представляет содержание своей работы, что приводит к внутреннему конфликту и снижению эффективности труда. Необходимо обучить его основам менеджмента, планирования, калькулирования затрат, антикризисного управления, психологии тайм-менеджмента.

Ключевые слова: администратор, функции управления, готовность к работе, содержание административной деятельности, оптимизация знаний.

When applying for the post, the administrator is poorly presenting the content of the work. This leads to internal conflict and reduced work efficiency. It is necessary to train its staff in management, the basics of management, the basics of planning, cost accounting, crisis management, psychology, time management.

Keywords: administrator, management functions, readiness for work, administrative content, knowledge optimization.

Фахівець в галузі адміністрування, особливо при переміщенні на адміністративну посаду з посади спеціаліста певного виду діяльності,

зазвичай на початку діяльності (особливо перед призначенням) сподівається, що зможе одночасно присвячувати час і адміністративній роботі, і власній творчій фаховій справі. Зазвичай це є вкрай складним поєднанням, і перші декілька місяців роботи – неможливим процесом.

Тому в окремих адміністраторів виникає внутрішній конфлікт між бажанням сформувати ефективну систему управління та бажанням залишитись фахівцем у певній галузі. Це створює деструктивне ставлення до поточної роботи й інколи суттєво погіршує керівні спроможності адміністратора. Кризового стану особистості додає відсутність достатньої економічної, кадрової, діловодно-адміністративної підготовки призначеного на посаду, що призводить до прийняття не зовсім продуктивних, а інколи і вкрай помилкових рішень. І якщо керівник великого підприємства (1210.1 «Керівники підприємств, установ та організацій» [1]) має декілька заступників, які можуть виступати в ролі радників, то керівники невеличких організацій (131 «Керівники малих підприємств без апарату управління» [1]) повинні самотійно приймати рішення та володіти більшістю управлінських напрямів діяльності, самотійно формувати та розвивати систему управління організації.

Для забезпечення ефективної діяльності адміністративного персоналу, свідомого вибору робітником місця роботи, вибору найкращого кандидата на посаду, на нашу думку, необхідно забезпечити як адміністративному персоналу, так і працівникам кадрових підрозділів, кандидатам на адміністративні посади розширене розуміння змісту функційних обов'язків адміністратора; оцінку наявності або розвитку відповідних компетенцій, основний перелік яких для кожного робочого місця повинен бути наведений у відповідній посадовій інструкції, з якою, на наш погляд, слід ознайомлювати претендентів на посаду до вступу на цю посаду. А відсутність посадових інструкцій може бути кваліфікована як порушення законодавства про працю [2].

Виходячи з аналізу специфіки діяльності адміністратора (управителя) та відповідних типових посадових інструкцій, можна скласти перелік необхідних для вивчення напрямів: менеджмент персоналу – для можливості керування підлеглими (в нього повинні входити і організація праці, і знання трудового законодавства, і основи психології та конфліктології та значна кількість інших складових, без яких продуктивність праці підлеглих суттєво зменшується); основи менеджменту – для ефективного структурування управлінських процесів в межах наданих повноважень; основи економічних знань (калькулювання витрат, планування, оптимізація витрат тощо) – для організації економічно ефективних управлінських процесів, оптимізації витрат на кожен з виконуваних підлеглими процесів тощо; антикризове управління – для розуміння суспільних процесів та формування швидкої адекватної реакції на проблеми, що виникають, для попередження виникнення криз у ввіреному підрозділі (у відповідній сфері відповідальності) та ін.

Але крім основних знань та навичок адміністратор повинен сформувати та проявляти деякі особистісні якості: стресостійкість, гнучкість, толерантність та ін. Тому вивчення психології стає однією зі значущих складових ефективного керівника. Адміністратор повинен вміти як формулювати вказівки, так і передавати їх підлеглим, проводити масові заходи тощо. Тому важливо вивчати діловодство, формування управлінських рішень та риторику, поповнювати професійний словниковий запас, засвоювати ораторське мистецтво. Частіш за все адміністратору на окремі функції, особливо стратегічно значущі або на власну діяльність як фахівця, не вистачає часу. Це впливає на якість рішень, на якість контролю за результатами, на зміст комплексного аналізу питань тощо. Тому адміністратору важливо вивчати тайм-менеджмент як джерело додаткового часу, як джерело впорядкування робочого часу та часу на відпочинок і творчість, що є необхідними складовими сучасного професіонала.

Ці та інші напрями постійного розвитку адміністративного персоналу дозволять підвищити продуктивність його праці, якість життя та зможуть забезпечити економічний та соціальний ефект.

Використані джерела:

1. Класифікатора професій ДК 003:2010. URL: https://hrliga.com/docs/KP-2010_r1z.htm (дата звернення: 20.03.2019).
2. Держпраці: відсутність посадової інструкції є порушенням законодавства про працю. URL: <https://www.kadrovik01.com.ua/news/2332-derjprats-vdsutnst-posadovo-nstrukts-porushennyam-zakonodavstva-pro-pratsyu> (дата звернення: 20.03.2019).

ЛІКВІДАЦІЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ: ОСОБЛИВОСТІ ДОКУМЕНТАЛЬНОГО ОФОРМЛЕННЯ

КРАВЧЕНКО

Леся Олександрівна

Lesichka96@ukr.net

Науковий керівник:

ТУПЧІЙ

Антоніна Філімонівна

Київський університет
туризму, економіки і права

м. Київ, Україна

У тезах наводиться структура документального оформлення ліквідації основних засобів в управлінні підприємством.

Ключові слова: основні засоби, ліквідація, управління.

В тезисах приводится структура документального оформления ликвидации основных средств в управлении предприятием.

Ключевые слова: основные средства, ликвидация, управление.

The abstracts provide a structure for documenting the liquidation of fixed assets in the management of an enterprise.

Keywords: fixed assets, liquidation, management.

Ефективність функціонування економіки на сучасному етапі відбувається як через трансформацію системи управління підприємством у цілому, так і основних засобів зокрема. Ця проблема стає актуальною в умовах використання основних засобів та їх вибуття. Ліквідація основних засобів – один зі способів їх вибуття внаслідок невідповідності критеріям визнання активом, а якраз через відсутність імовірності отримання в майбутньому

економічних вигод. Відповідно до п. 33 П(С)БО 7 «Основні засоби», об'єкт основних засобів вилучається з активів (списується з балансу) у разі його вибуття внаслідок безоплатної передачі чи невідповідності критеріям визнання активом [3]. Перелік критеріїв невідповідності визнання активу зазначено також і в п. 40 «Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів»: об'єкт основних засобів списується з балансу при його вибутті внаслідок продажу, ліквідації, безоплатної передачі, нестачі, остаточного псування або інших причин невідповідності критеріям визнання активом [1]. Для визначення непридатності такого основного засобу до подальшого списання створюється спеціальна комісія, склад якої визначається наказом керівника. Прийняте комісією рішення про списання об'єкта основних засобів оформлюється в акті на списання об'єкта основних засобів із зазначенням даних, що визначають об'єкт основних засобів. Вказаний акт має типову форму № ОЗ-3, на основі якого вся інформація передається до бухгалтерії, де в інвентарній картці основного засобу робиться відмітка про вибуття об'єкта. Основні типові форми первинних носіїв інформації з обліку вибуття основних засобів відображено на рисунку 1.

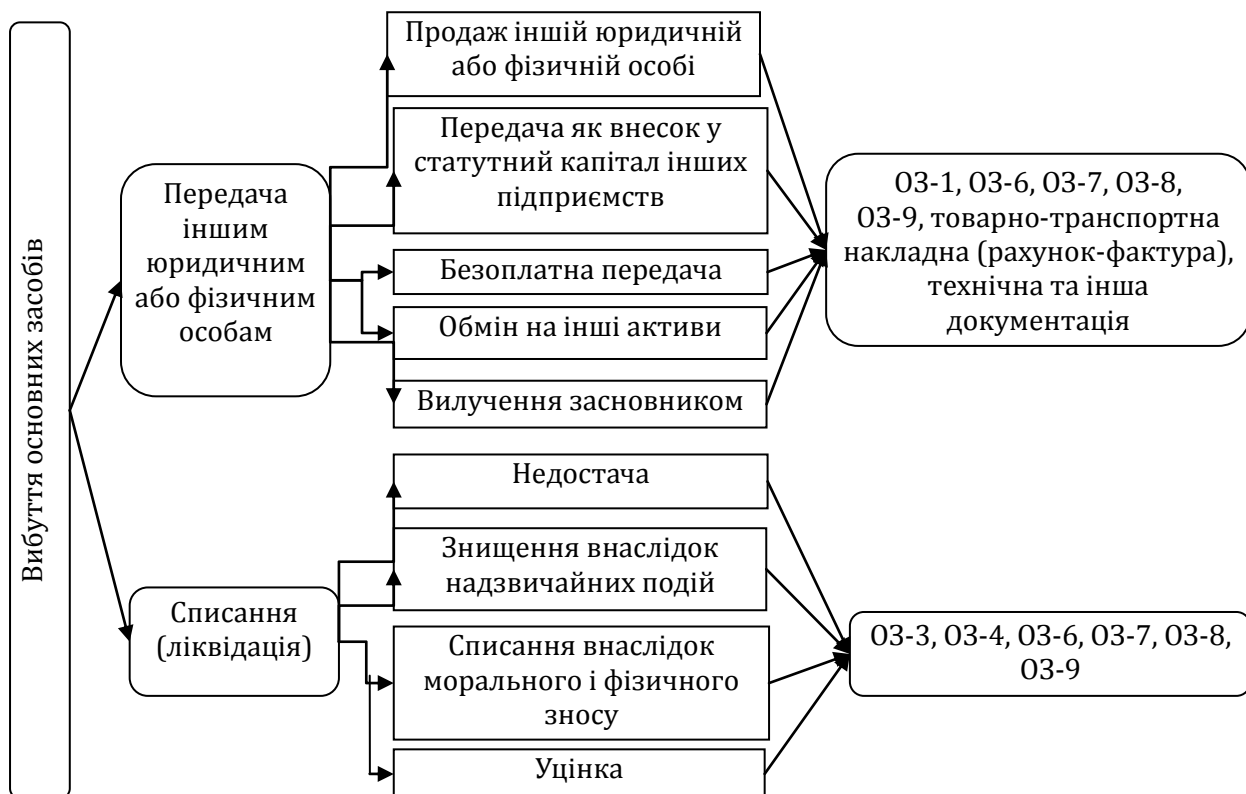

Рис. 1. Документальне оформлення операцій вибуття основних засобів

Вказані форми, що складаються при списанні активів, затверджено Наказом МФУ № 755. Витрати на списання, а також вартість матеріальних цінностей, що надійшли від розбирання об'єктів, відображають у розділі «Розрахунок результатів списання об'єктів» [2]. Водночас господарські операції можна документувати за допомогою самостійно виготовлених

бланків, які повинні містити обов'язкові реквізити чи реквізити типових або спеціалізованих форм. Тоді цей документ матиме юридичну силу, а також буде підставою для відображення господарської операції в обліку.

Отже, завдання з обліку основних засобів полягають у своєчасній та чіткій організації документування операцій. Розглянута організація обліку основних засобів створює належні умови для своєчасного та повного відображення в обліку операцій, пов'язаних з їх ліквідацією. Крім того, такий контроль і управління дадуть можливість уникнути втрат та інших негативних явищ для максимально ефективного їх використання у процесі фінансово-господарській діяльності будь-якого підприємства.

Використані джерела:

1. Наказ Міністерства фінансів України від 30.09.2003 р. № 561 «Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів». URL : http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=293623.
2. Про затвердження типових форм меморіальних ордерів, інших облікових реєстрів суб'єктів державного сектору та порядок їх складання: наказ Міністерства фінансів України від 08 вересня 2017 року № 755. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1416-17>.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 р. за № 92. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0288-00>. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV. [Сайт Верховної Ради України.] URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

AN ANALYSIS OF THE INNOVATION APPROACH OF ECONOMIC EDUCATION WITH CONSIDERATION OF COMPETITIVE MARKET REQUIREMENTS

MEKVABIDZE

Ruizan

gsu@grt.ge

Gori State Teaching
University

Gory, Georgia

Тези присвячено формуванню фахівців у галузі економічної освіти шляхом трансформації освітніх реформ і узагальнює навички і знання, отримані в галузі економічної освіти на університетському рівні.

Ключові слова: викладання, навчання, дослідження, практика, знання

Тезисы посвящены формированию специалистов в области экономического образования путем трансформации образовательных реформ и обобщают навыки и знания, полученные в области экономического образования на университетском уровне.

Ключевые слова: преподавание, обучение, исследования, практика, знания.

The paper initiates the formation of the professionals in economic education through transformation of educational reforms and summarises skills and knowledge gained of economic education on the university level

Keywords: Teaching, learning, research, practice, knowledge.

Globalization refers to become more and more integrated via moments of goods, capital, labor and ideas, education and research. The current situation is a systematically developing process in time and should be considered and understood as at the confluence of several sciences of disciplines each contributing in full concept with correspondence of theories, tools and new technologies that demand the changes of educational reforms and provide successful modification them. Economic education is the basis of any social, economic, business activities. Today, educational

systems are in process of changes and depends on the developing ICT which transforms educational system. In this case, T-L-R with its practical usage is very important that might be used for «Innovation of Decision Making Technology for T-L-R + practice formation» that is a real result of education. Studies have shown: direct causal relationship between student's motivation, student's engagement in study process and student achievement with consideration T-L-R-P. Basic educational problems such as a trend of economic education policy to labor market, practice and research has not adequately been addressed. The understanding of educational policy have to perceive synonymously with social welfare policy. For many educational policy makers and practioners, the conception of educational policy excludes economic development and economics, student's employability for competitive market and in this case, unforeseen problems. We attempt to answer the questions:

– What are the aspects of economic education with knowledge creation; Is the Modern Higher Economic Education towards a need knowledge creation;

– Is the student motivated for study of economic analysis with knowledge creation and how it will be done; What Are the aspects of activities of teacher and student as the main players; How can we assess economic education results.

The determinants of teaching-learning-research and mathematical methods are analyzing the structural changes of students' assessment process. A question is how it is possible to develop good progression and integration of knowledge and competencies between general educational science and subject knowledge on one hand and good progression and integration of knowledge and competencies between teacher education and practice on the other. In the alignment in an educational context have to be good regarding syllabuses, curricula and teaching, to be an effective instrument for development of learning and research focuses on knowledge creation. This means, that the different documents, steering education, need to be aligned in a meaningful way so that the most general document will show general learning outcomes guiding formulation of more concrete syllabus and learning outcomes.

A «Creative Course of Economic Education» should as well be a fruit of curricula and syllabuses, but also of teachers' experience and students' influence. The result knowledge of the learning outcome is the most powerful for the teachers to plan and direct the course and for the students to learn. There are three critical aspects lifted forward in the syllabuses in economic educational science: Teaching, Professional leadership, Learning, Research and Practice are fundamental aspects in a broad way in politics of economic education and any changes in society.

References:

1. *Mekvabidze R. (2015). Approaches to the Modern University: Student Engagement in Learning Outcome for Knowledge Creation According to the Competitive Market Requirements. Journal of System and Management Sciences Vol 5 (2015).№ 4. pp. 1-30.*
2. *Fenwick Tara& Edwards Richard (2014). CURRICULA (Courses of study).Aims & objectives; THEORY of knowledge; Higher Education. Vol 67 Issue 1, p35-50. DOI: 10.1007/s10734-013-9639-3.*
3. *Mekvabidze R. (2012). Teaching tomorrow-today: Integration teaching, learning and research through management and corporative relations. International Euro-American conference provided by «International journal of Art and Sciences». Roma, October 29-November 1, 8A4.*

4. *Mekvabidze Ruizan and Mekvabidze Pikra (2009).The Aspects of Globalization of Economic Processes.International Scientific. Practical Conference «Globalization, World Crisis and South Caucasus. Kutaisi, Publishing House: «Innovation» 16-17 May, pp. 82-87.*
5. *Mekvabidze R. (2013) Thinking about learning environment of the 21th century. 5th International Conference of Education and New Learning Technobgies. Barcebna, 1-3 July.*

ВИКОРИСТАННЯ БІЗНЕС-СИМУЛЯТОРІВ ПРИ ФОРМУВАННІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПІДПРИЄМЛИВОСТІ В РАМКАХ ДЕР «РОЗВИТОК БІЗНЕС-ОСВІТИ В УКРАЇНІ ЯК ЕЛЕМЕНТ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ СПРІЯННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА»

ПАЗДРІЙ

Віталій Ярославович

Pazdriy.v@gmail.com

Київський національний
економічний університет
імені Вадима Гетьмана

м. Київ, Україна

Автор розкриває основні аспекти використання бізнес-симуляторів у навчальному процесі середньої школи.

Ключові слова: підприємницька освіта, бізнес-симуляція, підприємливість, підприємництво.

Автор раскрывает основные аспекты использования бизнес-симуляторов в учебном процессе средней школы.

Ключевые слова: предпринимательское образование, бизнес-симуляция, предприимчивость, предпринимательство.

Article is described main aspects of using business simulation in education process, effect for pupils and Ukraine.

Key words: business simulation, entrepreneurship.

У сучасних трансформаційних умовах в Україні після прийняття Закону України «Про освіту» виникла необхідність осучаснення підходів викладання економічної освіти у закладах середньої і професійної освіти у напрямку формування компетентності підприємливості. Адже у кінцевому підсумку це дозволить якісно оновити як зміст економічної, підприємницької освіти, так і всієї системи навчання для кращої адаптації її до програм закладів вищої освіти та вимог сучасного ринку праці, формування практичних ділових компетентностей учнів та їхньої бізнес-грамотності, ефективної профорієнтації [4].

При розробці та впровадженні європейських документів щодо впровадження компетентності підприємливості виникло роздвоєння понять: підприємництво і підприємливість. З однієї сторони, виникає розуміння, що необхідно навчати створювати бізнес, а з іншої – формувати життєві навички бути адаптивним, креативним, ініціативним у сучасному світі. Потребу в розвитку підприємництва в дітей та юнацтва зазначено в основному стратегічному документі «Європа-2020», що базується на трьох «китах»: «Співдружність інновацій», «Мобільна молодь» і «Програма нових здатностей та працевлаштування». Ці стратегічні документи стали поштовхом для реалізації конкретних кроків у галузі підприємницької освіти. Формування практичних ділових умінь і навичок, правильної мотивації для подальшої реалізації є важливими для старшокласників. З метою створення таких умов навчання викладачами Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, фахівцями Інституту модернізації змісту освіти МОН України було започатковано дослідно-експериментальну роботу всеукраїнського

рівня за темою «Розвиток бізнес-освіти в Україні як елемент державної політики сприяння розвитку підприємництва», який затверджено наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 07 жовтня 2016 року № 1221 [1]. Метою проведення експерименту стало розроблення відповідних методичних підходів до впровадження цілісного курсу бізнес-освіти в середніх і старших класах з метою формування навичок економічної грамотності, підприємництва, чіткого фахового позиціонування й розвитку супутніх «м'яких навичок»: самодисципліни, презентації, самомотивації, підприємливості, ініціативності. Дана робота йде повністю у контексті прийнятих документів Європейським Парламентом, Європейською Комісією і в рамках Entrepreneurship Education Action Plan 2020. Головним результатом експерименту стає формування повноцінної програми навчання підприємництва для 8–10 класів закладів загальної середньої освіти (далі – ЗЗСО). Основною суттю програми є включення до її складу використання бізнес-симуляцій й ігор, зокрема українського продукту ViAL+.

Бізнес-симуляція – це інтерактивна модель реального ділового середовища у вигляді комп'ютерної програми. Учасник водночас виступає в ролі ТОП-менеджера тренінгового підприємства та організатора діяльності його структурних підрозділів. Бізнес-середовище формується самими учасниками, що максимально наближає ринок програми-симулятора до реальних умов підприємництва. До завершення чергового періоду участі в симуляції кожне управлінське рішення гравця може коригуватися – це дає можливість пробувати всі варіанти, застосовувати й оцінювати різноманітні бізнес-стратегії [1]. Під час навчання у симуляторах учні мають можливість: зрозуміти основні закони і закономірності функціонування ринкової економіки, ринку та українського підприємницького середовища; опанувати основи функціонування виробництва, маркетингу і збуту, управління персоналом, фінансів, бухгалтерії, аналітики в компанії; формувати «м'які навички» прийняття рішень, презентації, управління ресурсами, у т.ч. часом, робота в команді, тренування емоційного інтелекту, креативності; сформулювати мотивацію до усвідомленого вибору своєї професії і життєвого шляху, повної реалізації своїх талантів, умінь і навичок, до вивчення життєво і професійно орієнтованих дисциплін у школі. Такий ефект досягається тим, що учні «керують компаніями» протягом тривалого часу (семестр, рік), що дозволяє їм набути певний досвід або так необхідний «стаж роботи». Використання бізнес-симуляції дає можливість учням отримати не тільки потрібні знання та уміння, але й сформулювати комплекс професійних навичок, які дозволять їм успішно виконувати функції в сучасних умовах української економіки і мати конкурентні переваги на ринку праці.

Використані джерела:

1. *Наказ МОН України №1221 від 07.10.2016 «Про проведення дослідно-експериментальної роботи всеукраїнського рівня за темою «Розвиток бізнес-освіти в Україні як елемент державної політики сприяння розвитку підприємництва». URL : http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/52491/.*
2. *Банщикова П.Г., Грищенко О.В., Паздрій В.Я. Моделювання ринкового середовища компаній у навчально-тренінгових технологіях (на прикладі бізнес-симуляції «ViAL+»). Проблеми освіти. № 65. 2011. С. 7–12.*

3. Бізнес-симуляція як метод навчання персоналу. *Українські залізниці*, № 3–4 (21–22), 2015. С. 43–47.
4. Дослідження, аналіз та апробація серйозних ігор і симуляцій. URL: https://kneueduua.ua/dbsl_gbt/s_games_simul/.
5. Паздрій В.Я. Початок дослідно-експериментальної роботи всеукраїнського рівня за темою «Розвиток бізнес-освіти в Україні як елемент державної політики сприяння розвитку підприємництва». *Інновації в бізнес-освіті: матер. Міжнар. наук.-практ. конференції*. URL: <http://ibe.kneu.org/uk/pazdrij-v-ya-pochatok-doslidno-eksperymentalnoi-roboty-vseukrayinskogo-rivnya-za-temoyu-rozvytok-biznes-osvity-v-ukrayini-yak-element-derzhavnoi-polityky-spryyannya-rozvytku-pidpryyemnytstva/>.
6. Паздрій В. ViAL+ – інтерактивна бізнес-симуляція для ефективної економічної освіти. *Інформаційний збірник для директора школи та завідуючого дитячим садком*. № 5–6 (34). 2015. С. 143–145.

ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ: ОСОБЛИВОСТІ ЙОГО ФОРМУВАННЯ ТА ОБЛІКУ

САМОЙЛОВА

Марія Олександрівна

samoilovamanya@gmail.com

Науковий керівник:

ТУПЧІЙ

Антоніна Філімонівна

Київський університет
туризму, економіки і права

м. Київ, Україна

Автор наголошує на потребі адекватного відображення економіко-правового змісту змін, що відбувалися на підприємствах, та науковому пошуку у переосмисленні облікової категорії «власний капітал».

Ключові слова: власний капітал, підприємство.

Автор подчеркивает необходимость адекватного отражения экономико-правового содержания изменений, которые произошли на предприятиях, и научном поиске переосмысления учетной категории «собственный капитал».

Ключевые слова: собственный капитал, предприятие.

The author emphasizes the need to adequately reflect the economic and legal content of the changes that have occurred in enterprises, and the scientific search for a rethinking of the category of «equity».

Key owl: equity, enterprise.

Власний капітал є важливою складовою серед джерел формування ресурсів підприємства. Функціонування вітчизняних виробництв призводять до виникнення проблем у сучасному суспільстві, що пов'язані із забезпеченням стабільності та стійкості їх роботи.

Потреба адекватного відображення економіко-правового змісту змін, що відбувалися на підприємствах, стимулювала науковий пошук у переосмисленні окремих облікових категорій, серед яких – власний капітал, зобов'язання, активи. Повне розкриття інформації про формування і використання власного капіталу сприятиме підвищенню достовірності інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень, спрямованих на забезпечення фінансової стійкості підприємства.

Проблеми обліку формування та використання власного капіталу розкрито в працях Ф. Бутинця, О. Вівчара, С. Голова, Т. Городньої, О. Терещенка, В. Сопка та ін. І хоча проблемам обліку власного капіталу присвячено багато наукових напрацювань, все ж існує проблема удосконалення вирішення основних проблем з урахуванням сучасних вимог обліку та міжнародного досвіду. Існують різні наукові підходи до визначення поняття «власний капітал». Проведений контент-аналіз масиву даних зведемо до таблиці 1.

Таблиця 1

Основні трактування поняття «власний капітал»

Автор	Трактування поняття
Ф. Бутинець	Власний капітал – загальна вартість засобів підприємства, які належать йому на правах власності та використовуються ним для формування його активів [2, с. 742].
О. Вівчар	Власний капітал формується акціями, тобто коштами інвесторів (власників) в обмін на реалізовані їм акції [3, с. 803].
С. Голов	Власний капітал – це власні джерела підприємства, які без визначення строку проведення внесені засновниками або залишені ними на підприємстві з уже оподаткованого прибутку [4, с. 85].
Т. Городня	Власний капітал – сальдо між загальною сумою активів та позичковим капіталом [5, с. 13].
В. Сопко	Власний капітал – нагромадження шляхом збереження запасу економічних благ у формі грошових коштів та реальних капітальних товарів, що залучається його власниками в економічний процес як інвестиційний ресурс і чинник виробництва з метою отримання доходу, функціонування яких в економічній системі базується на ринкових принципах і пов'язане з чинниками часу, ризику і ліквідності [6, с. 250].
О. Терещенко	Власний капітал – сукупність власних фінансових ресурсів підприємства, відображена в першому розділі пасиву бухгалтерського балансу, що знаходиться в електронній (статутний капітал, додатковий капітал, резервний фонд) та нефондовій (нерозподілений прибуток) формах, і належить йому на правах власності, господарського ведення і повного розпорядження [7, с. 19].

Аналіз наукових джерел показує неоднозначність як трактування поняття «власний капітал», так і його складових. Незважаючи на значні напрацювання вчених, залишається багато питань, що потребують більш детального вивчення.

Впродовж останніх років в Україні відбувається реформування системи бухгалтерського обліку, шляхом наближення НПСБО до МСФЗ, з метою полегшення співпраці вітчизняних підприємств з іноземними партнерами.

Відповідно до змін, внесених в статтю 12 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» від 06.02.2018 № 2275-VIII в Україні змінено структуру власного капіталу [1]. У ході господарської діяльності власний капітал зазнає змін і може включати такі складові: зареєстрований (пайовий) капітал; капітал у дооцінках; додатковий капітал; резервний капітал; нерозподілений прибуток (непокритий збиток); вилучений капітал; неоплачений капітал.

Наявність таких структурних елементів пояснюється в першу чергу тим, що головним завданням обліку власного капіталу є надання достовірної інформації про наявність реальних активів, які передані підприємству в обмін на корпоративні права або фактично створені в процесі діяльності. Тому, вказані види капіталу корегують фактичну величину власного капіталу. Щодо ведення бухгалтерського обліку власного капіталу сьогодні, враховуючи відповідні зміни законодавчої

бази, інформацію про стан і рух СК, а також вклади до оголошеного, але ще не зареєстрованого СК, слід узагальнювати на рахунку 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал». ТОВ відображає СК на субрахунку 401 «Статутний капітал». За кредитом цього субрахунку відображається збільшення СК, за дебетом – його зменшення (вилучення). Сальдо на субрахунку 401 має відповідати розміру СК, що зафіксований в установчих документах ТОВ. Аналітичний облік СК ведеться за видами капіталу за кожним засновником (учасником). Неоплачений капітал обліковується на рахунку 46 «Неоплачений капітал». За дебетом цього рахунку необхідно відображати заборгованість засновників (учасників) за вкладом до СК ТОВ, за кредитом – її погашення.

Завершальним етапом бухгалтерського обліку є складання фінансової звітності, а саме – Звіту про власний капітал, який регламентується інструкцією (методичними рекомендаціями щодо заповнення форм фінансової звітності).

За результатами проведеного дослідження ми дійшли висновків, що капітал – одна з найбільш використовуваних економічних категорій. Він є базою створення і розвитку підприємства й у процесі функціонування забезпечує інтереси держави, власників і персоналу.

З однієї сторони, капітал підприємства характеризує загальну вартість засобів у грошовій, матеріальній і нематеріальній формах, інвестованих у формування його активів.

З іншого боку, якщо розглядати джерела фінансування, можна відзначити, що капітал – це можливість і сукупність форм мобілізації фінансових ресурсів для одержання прибутку.

Отже, власний капітал – це сукупність власних фінансових ресурсів підприємства, відображених у першому розділі пасиву бухгалтерського балансу, і належать йому на правах власності, господарського ведення та повного розпорядження.

Проблема облікового відображення стану та зміни власного капіталу підприємства потребує подальшого поглибленого вивчення науковцями.

Використані джерела:

1. Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» від 06.02.2018 №2275-VIII.
2. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: [підручник]. Житомир: Рута, 2009. 912 с.
3. Вівчар О.Й. Власний капітал як фінансове джерело функціонування підприємства. Науковий вісник НЛТУ України. 2009. Вип. 19 (5). С. 146–150.
4. Голов С.Ф. Фінансовий облік. К.: Лібра, 2005. 976 с.
5. Городня Т.А. Сучасна стратегія управління капіталом підприємства. Науковий вісник НЛТУ України. 2008. Вип. № 18 (10). С. 250–253.
6. Сопко В.В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2006. 526 с.
7. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: [навч. посібник]. К.: КНЕУ. 2003. 554 с.

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ГАЛУЗІ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

ТЕЛОВАТА

Марія Теодозіївна

levochkomariya@gmail.com

Національна академія
статистики, обліку та аудиту
м. Київ, Україна

Автор порушує проблему щодо актуалізації професійної підготовки фахівців галузі управління та адміністрування відповідно до викликів сучасності.

Ключові слова: фахівці галузі управління та адміністрування, заклад вищої освіти, професійна підготовка.

Автор поднимает проблему по актуализации профессиональной подготовки специалистов области управления и администрирования в соответствии с вызовами современности.

Ключевые слова: специалисты отрасли управления и администрирования, учреждение высшего образования, профессиональная подготовка.

The author raises the problem of updating the professional training of specialists in the field of management and administration in accordance with the challenges of our time.

Keywords: specialists in the field of management and administration, a higher education institution, professional training.

Одним із принципів забезпечення якості вищої освіти є якість фундаментальної підготовки у закладах вищої освіти України, зокрема фахівців галузі управління та адміністрування, в основі якої є перелік навчальних дисциплін професійно-практичного циклу. Щоб успішно конкурувати на ринку праці випускники закладів вищої освіти (далі – ЗВО) мають отримати фундаментальну базову і високу фахову підготовку, а також вільно володіти іноземними мовами, інформаційними технологіями, економічними та правовими знаннями. Якість професійної підготовки фахівців галузі управління та адміністрування, на нашу думку – це сукупність суттєвих властивостей та характеристик майбутніх фахівців, рівень яких формується у процесі здійснення освітньої діяльності та повинен відповідати вимогам споживачів (роботодавців).

Отримання якісної освіти безпосередньо залежить від *якості самих вимог* (цілей, стандартів і норм), *якості ресурсів* (освітньо-професійної програми, кадрового потенціалу, контингенту абітурієнтів, матеріально-технічного забезпечення, фінансування й т.д.) та *якості освітніх процесів* (наукової та навчально-виховної діяльності, управління, освітніх технологій), які безпосередньо забезпечують професійну підготовку фахівців у ЗВО України. Варто зосередити увагу на сучасні виклики професійної підготовки фахівців галузі управління та адміністрування у ЗВО. *Зміст навчання* (навчальні плани, ОПП, європейська кваліфікаційна рамка фахівця) повинен відповідати вимогам і нормам галузевих освітніх стандартів. Але кожний ЗВО України має свою автономність, і одночасно різні підходи до навчального процесу.

1. Для розподілу педагогічного навантаження викладачам 2018–2019рр. основою є затверджені початкові плани ЗВО, в яких повинна бути обов'язково впроваджена система міжпредметних зв'язків у навчальних дисциплінах.

2. Недопустимість дублювання навчальних дисциплін у підготовці студентів ступенів вищої освіти (бакалавр і магістр).

3. Необхідний поділ практичних занять із професійно-практичних дисциплін на окремі групи студентів.

4. Для системи подальшої наступності навчання у магістратурі, студенти-бакалавриати мають демократичним способом обирати лише одну із запропонованих магістерських програм. Тобто, структура навчальних планів із професійної підготовки майбутніх фахівців повинна мати професійно-практичну спрямованість, яку запроваджено в провідних ЗВО України, і відповідати загальноприйнятій європейській практиці.

5. Кожний ЗВО України з підготовки фахівців галузі управління та адміністрування, як ступеня вищої освіти «бакалавр» чи «магістр», мають різні, на жаль, навчальні плани професійної підготовки (це кількість планових кредитів, аудиторних, практичних годин і годин на самостійну роботу).

6. Нині, є дуже дивною ситуація з розподілу годин відповідних дисциплін у навчальних планах. Так, наприклад, на «Педагогіку вищої школи», «Філософію науки і освіти», «Соціальну відповідальність», «Економічну культуру та професійну етику», БЖД, РПС, «Охорону праці» і т.п. виділено – 40 аудиторних годин, і не припустимим є те, що таку ж кількість годин виділено і для дисциплін професійно-практичного циклу: «Фінансова звітність», «Звітність підприємств», «Облікова політика», «Фінансовий облік», «Облік і звітність в оподаткуванні», «Облік у бюджетних установах».

7. За рахунок зимової енергетичної економії у ЗВО України планують проходження виробничої практики на період зимових канікул, що є – недопустимим (студенти не мають теоретичних знань і не ознайомлені з навчальними дисциплінами: «Фінансовий облік» – 2, «Облік розрахунків за податками»), а доречно планувати і проводити виробничу практику наприкінці навчального року – травень-червень.

В останні роки мотивація студентів до навчання у ЗВО України знижується. У масовому вимірі освіта для учнів шкіл і студентів ЗВО стала менш потрібною, необхідною та якісною, а переважна більшість випускників ЗВО України (особливо нових) не конкурентоспроможна на європейському ринку праці. На жаль, сьогодні криком душі кожного ЗВО України є попит, пропозиція по-іншому переманювання студентів і учнів до вишів Польщі, Словачії, Чехії та ін.

Українські учні-випускники закладів загальної середньої освіти, а також вишукники-бакалаври без жодних проблем вступають до ЗВО перелічених країн на підставі одержаних шкільних атестатів і дипломів бакалаврів. Тобто Європейській вищій школі непотрібно українських сертифікатів зовнішнього незалежного оцінювання. Увагу зосереджено тільки на кількості та забезпеченості ліцензованого обсягу нашими вступниками, абітурієнтами ЗВО Польщі, Чехії, Угорщини на досить лояльних і доступно-простих умовах вступу. А зверніть увагу на новизну МОН України: в 2019 р. для вступу в магістратуру в будь-якому ЗВО України, необхідно всім бакалаврам, які мають

бажання і мотивацію для продовження навчання в магістратурі зареєструватися до 12.05.19 р. і пройти обов'язкове незалежне оцінювання з іноземної мови, отримати сертифікат і тільки після цього подавати документи в приймальну комісію ЗВО і здавати вступний екзамен із спеціальності.

Отже, можна констатувати, що заклади вищої освіти України зазнають очевидних втрат саме таких достоїнств української освіти, як: наступність, фундаментальність, системність, практична спрямованість, мобільність та професійна суб'єктність.

ВИЗНАЧЕННЯ БАЗ ДАНИХ ЯК ОСОБЛИВИХ ОБ'ЄКТІВ АВТОРСЬКОГО ПРАВА

ТИМАНЮК

Валерія Миколаївна

kris@uipa.edu.ua

РУБАН

Наталія Павлівна

kris@uipa.edu.ua

Українська інженерно-педагогічна академія

м. Харків, Україна

Авторами показано, що на сучасному етапі розвитку інформаційних технологій, велику увагу слід приділяти правовій охороні баз даних у рамках Закону України «Про авторське і суміжні права», що дозволить посилити безпеку об'єкта авторського права.

Ключові слова: авторське право, база даних, інтелектуальна власність.

Авторами показано, что на современном этапе развития информационных технологий, большое внимание следует уделять правовой охране баз данных в рамках Закона Украины «Об авторском и смежном праве», что позволяет усилить безопасность данного объекта.

Ключевые слова: база данных, интеллектуальная собственность, авторское право.

The authors showed that at the present stage of development of information technologies, great attention should be paid to the legal protection of databases within the framework of the Law of Ukraine «On Copyright and Related Law», which allows to increase the security of this object.

Keywords: database, intellectual property, copyright.

У сучасному світі велику вагу має процес автоматизованої обробки інформації, її зберігання, поширення і розподіл. За допомогою висококваліфікованих фахівців і використання комп'ютерних засобів постійно підвищується якість одержуваної інформації, її достовірність, оперативність, точність. Можливість швидкого доступу до необхідної інформації здійснюється за допомогою баз даних. Таким чином, база даних (далі – БД) – це сукупність масиву даних і документів, що зберігаються в пам'яті обчислювальної системи, яку призначено для зберігання, зміни і обробки взаємозалежної інформації [1].

Розвиток інформаційних продуктів у всьому світі привів до необхідності створення оптимального балансу між можливістю доступу до існуючих інформаційних систем, комп'ютерних програм, баз даних і ефективної охорони прав їх розробників і власників.

Таким чином, БД увібрали в себе результати інтелектуальної творчості, і часто вимагають вкладення значних фінансових, трудових та інших ресурсів.

Відповідно до Закону України «Про авторське право і суміжні права» [2; 3] термін «база даних» (компіляція даних) – це сукупність творів, даних або будь-якої іншої незалежної інформації у довільній формі, в тому числі – електронній, підбір і розташування складових частин якої та її упорядкування є результатом творчої праці, і складові частини якої є доступними індивідуально і можуть бути знайдені за допомогою спеціальної пошукової системи на основі електронних засобів (комп'ютера) чи інших засобів.

З аналізу нормативних джерел, можна стверджувати, що термін «база даних» у Законі України «Про авторське право і суміжні права» (далі – Закон) розроблена на основі норм Угоди ТРІПС, Директиви ЄС «Про правову охорону баз даних», Договору ВОІВ з авторського права та ін. Відповідно до Закону до об'єктів авторського права відносяться збірники творів. До таких складових збірників віднесені БД, якщо це є результатом творчої діяльності по підборі інформації, розташуванню її змісту, організації даних, а також інформацію в них виражено в об'єктивній формі. Ці дві ознаки (об'єктивна форма і результат творчої діяльності) дозволяють віднести БД до об'єктів авторського права і називати їх оригінальними творами. В цьому випадку авторське право поширюється на базу даних незалежно від її призначення, а також способу її вираження.

Законом захищається форма об'єкта, але не його зміст. Згідно зі ст. 19 Закону автору БД належить авторське право на здійснений ним підбір і розташування інформації та інших даних, що є результатом творчої праці (упорядкування). Розпорядник бази даних користується авторським правом за умови дотримання ним прав авторів кожного з творів, включених до складеної БД.

На даний момент розробники, творці і розпорядники прав на БД повинні регулювати свої відносини відповідно до Закону «Про охорону авторського права і суміжних прав», реєструвати офіційно свої БД і передавати свої права на підставі авторських договорів, так як БД має комерційне значення і тому вимагає захисту від несанкціонованого копіювання.

Такий підхід сприятиме формуванню ринку інтелектуальної власності в Україні, здійсненню інформаційної діяльності у рамках правового поля.

Використані джерела:

1. База даних Портал «Википедия – свободная энциклопедия». URL : http://www.ru.wikipedia.org/wiki/База_данных. (заголовок з екрану, доступ вільний, 30.10.2012).
2. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 23 грудня 1993 року. Портал «Верховна Рада України». URL : <http://www.zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>. (заголовок з екрану, доступ вільний, 31.10.2012).
3. Толпеєв А.С. Проблема защиты авторского права на базы данных. Портал «Международная полицейская корпорация гражданской безопасности». URL : <http://www.mpkgb-tykolaiv.at.ua/publ/1-1-0-1> (заголовок з екрану, доступ вільний, 31.10.2012).

ФОРМУВАННЯ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ «ОБЛІК І ЗВІТНІСТЬ В ОПОДАТКУВАННІ»

ТУПЧІЙ

Антоніна Філімонівна

antonina_tupchiy@ukr.net

Київський університет
туризму, економіки і права

м. Київ, Україна

Розглянуто шляхи формування фахової компетентності майбутніх фахівців з обліку і оподаткування при вивченні дисципліни «Облік і звітність в оподаткуванні».

Ключові слова: фахова компетентність, фахівець обліку і оподаткування, дисципліна «Облік і звітність в оподаткуванні»

Рассмотрено пути формирования профессиональной компетентности будущих специалистов по учету и налогообложению при изучении дисциплины «Учет и отчетность в налогообложении».

Ключевые слова: спецпрофессиональная компетентность, специалист учета и налогообложения, дисциплина «Учет и отчетность в налогообложении»

The author speaks about the ways of formation of professional competence of future specialists in accounting and taxation in the process of studying the discipline «Accounting and reporting in taxation».

Keywords: professional competence, accounting and tax specialist, academic discipline «Accounting and reporting in taxation».

Обрання Україною курсу на євроінтеграцію поставило передусім питання про модернізацію економіки країни на засадах інноваційно-інвестиційного розвитку. Динамізм сучасних суспільних перетворень викликає до життя потребу у фахівцях, які вміють аналізувати мінливі соціально-економічні тенденції, приймати і реалізовувати нестандартні рішення в ситуації ринкової конкуренції. Вирішення цього завдання не можливе без підготовки вищою школою висококваліфікованих економічних кадрів, формування в них фахових компетентностей, а це в свою чергу потребує нових підходів до змістовно-якісного наповнення навчального процесу.

Нині в країнах світової спільноти намітилася тенденція посиленої уваги до проблем уніфікації бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Для забезпечення означених функцій фахівець обліку повинен глибоко знати теоретичні основи бухгалтерського обліку й аналізу, сучасні методи оподаткування та організації правових відносин, досконало володіти комп'ютерною технікою, основами менеджменту, законами ринку, логістики, виробничої етики та іншими. Всі вищевказані практичні навички та вміння майбутніх фахівців з обліку і оподаткування можливо досягти шляхом формування фахової компетентності.

Професійний ринок праці встановлює вимоги до кваліфікації спеціалістів, що стосуються не тільки теоретичних і практичних знань, а й їх компетентності. Тому центральною позицією вищої освіти виступають компетентності «...динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти документу...» [1].

Впровадження нового покоління освітньо-професійних програм і навчальних планів підготовки фахівців магістерського рівня з обліку і оподаткування дає можливість суттєво вдосконалити організацію навчального процесу, в тому числі і щодо дисципліни «Облік і звітність в оподаткуванні». Метою вивчення даної дисципліни є формування системи знань з облікового забезпечення, організації і техніки складання податкової звітності підприємств, взаємозв'язки окремих показників звітності між даними бухгалтерського обліку та встановленими статтями окремих звітів. Перелік фахових компетентностей, що формуються під час вивчення дисципліни «Облік і звітність в оподаткуванні» подано в таблиці 1.

Таблиця 1

**Основні фахові компетентності, які формує дисципліна
«Облік і звітність в оподаткуванні»**

Назва ключової компетенції	Практичне значення у професійній діяльності випускника
1	2
Понятійний апарат та методи податкового обліку	Уміння формувати інформацію для контролю за своєчасністю розрахунків з бюджетом за податками
Особливості підсистем бухгалтерського обліку	Уміння організовувати ведення податкового обліку на основі бухгалтерської документації
Податковий облік податку на прибуток	Використання вимог законодавства при визначенні об'єкта оподаткування і нарахування податку на прибуток.
Податковий облік податку на додану вартість	Використання вимог законодавства при визначенні об'єкта оподаткування і нарахування ПДВ
Податковий облік акцизного податку	Використання вимог законодавства при визначенні об'єктів оподаткування і нарахування акцизного податку
Податковий облік податку з доходів фізичних осіб	Використання вимог законодавства при визначенні об'єкта оподаткування і нарахування податку на доходи фізичних осіб
Податковий облік майнових та ресурсних платежів	Використання вимог законодавства при визначенні об'єктів оподаткування і нарахування майнових та ресурсних платежів
Податковий облік місцевих податків і зборів	Використання вимог законодавства при визначенні об'єктів оподаткування і нарахування місцевих податків і зборів
Загальні вимоги до податкової звітності	Уміння організовувати процес складання і подання форм податкової звітності згідно з вимогами податкового законодавства
Особливості спеціальних режимів оподаткування	Використання вимог законодавства при визначенні об'єктів оподаткування і нарахування єдиного податку і ФСП

Для набуття вказаних компетентностей у сучасній педагогіці існує багато різноманітних форм та методів навчання. Вони дозволяють, з одного боку, пов'язати між собою знання, отримані при вивченні окремих дисциплін, а, з іншого – привчити студентів орієнтуватися в практичних, виробничих ситуаціях, що в результаті дадуть можливість досягнути головної цілі навчання – сформувати фахову компетентність майбутнього фахівця обліку. Формування фахової компетентності майбутніх фахівців з обліку і оподаткування можна досягти одним із шляхів, а саме застосування перевіреного часом і досвідом практичного наскрізного завдання, яке сьогодні

має назву «комплексний тренінг по дисципліні». Суть такого тренінг-завдання полягає у вивченні не фрагментарних операцій підприємства, і пов'язаних з ними податків, а розробка низки господарських операцій максимально наближених до фінансово-господарської діяльності реального підприємства з виходом на податкову звітність за всіма тими податками, платником яких є запропоноване студентам підприємство [2, с. 120].

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів бажано передбачити застосування інноваційних навчальних технологій, які досягаються за допомогою застосування наочності: електронних версій навчально-методичного забезпечення; візуального супроводу дисципліни (електронні презентації тем); роздаткового матеріалу (бланки первинних документів, форм звітності); мережі Internet для роботи з законодавчо-нормативною базою; програмних продуктів для формування звітності, а також організація і супровід навчального процесу, в тому числі дистанційного, за допомогою телекомунікаційного зв'язку та комп'ютерних мереж.

Нині немає жодної класифікації методів навчання, яка б охопила широкий та різноманітний діапазон традиційних і нетрадиційних методів. Неможливо зупинятися на використанні тих чи інших методів навчання окремо. Лише інтегруючись одні в інші, поєднуючись та взаємодоповнюючись вони можуть привести до очікуваних результатів при підготовці майбутніх фахівців з обліку в умовах приєднання вітчизняної вищої освіти до європейської спільноти.

Використані джерела:

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
2. Ковач С.І. Інформаційні технології у формуванні практичних компетенцій фахівців з обліку і аудиту при вивченні дисципліни Податковий облік і звітність». Інформаційні технології у змісті освіти та практичній діяльності фахівців з обліку і аудиту: проблеми методології та організації: [тези доп. наук.-практ. конф., 18 лютого 2010 р.]. К. : КНЕУ, 2010. С. 119–122.
3. Тупчії А.Ф. Формування фахової компетентності майбутніх спеціалістів бухгалтерського обліку в процесі навчання : дис. ... к. пед. наук : 13.00.04 / Антоніна Філімонівна Тупчії; ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». К., 2013. 314 с.

БЮДЖЕТНИЙ ДЕФІЦИТ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА РОЗВИТОК ЕКОНОМІЧНОГО ПРОСТОРУ ДЕРЖАВИ

ЯНЧУК

Олена Георгіївна

yanchuke@ukr.net

Національний центр
«Мала академія наук
України»

м. Київ, Україна

Йдеться про важливість регулювання економічних ситуацій щодо запобігання дефіциту бюджету країни задля збалансованого розвитку економічного простору держави.

Ключові слова: бюджетний дефіцит країни, бюджетна система, економічний простір держави.

Речь идет о важности регулирования экономических ситуаций по предотвращению дефицита бюджета страны для сбалансированного развития экономического пространства государства.

Ключевые слова: бюджетный дефицит страны, бюджетная система, экономическое пространство страны.

It is about the importance of regulating economic situations to prevent a country's budget deficit for the balanced development of the state's economic space.

Keywords: budget deficit of the country, budget system, economic space of the country.

Економічний розвиток країни характеризується якісною сформованістю її бюджетної системи, рівень функціонування якої є одним із головних показників регулювання економіки держави. До того ж, бюджетні потоки впливають на динаміку економічного середовища, в основу побудови якого покладено фінансування бюджету.

Безумовно, що бюджет відіграє роль інструментарію, що забезпечує соціально-економічні процеси у державі, то його стан визначає фінансовий стан держави і значною мірою рівень суспільного добробуту в цілому. Показниками, що характеризують бюджет прийнято вважати баланс доходів і видатків, перевищення доходів над видатками (профіцитом) або, навпаки, видатків над його доходами, тобто бюджетним дефіцитом. Адже значення фінансування у формуванні ресурсів центральних урядів різних країн простежується за розрахунком частки дефіциту в загальній сумі видатків і кредитування мінус погашення.

Однак, дефіцит державного бюджету є наслідком дискреційної бюджетно-податкової політики, оскільки уряд не може точно визначити розмір майбутніх бюджетних надходжень і необхідних витрат, а лише затверджує загальні положення, що регулюють податкові ставки, форми та обсяги трансфертних виплат, а також визначає пріоритети в структурі державних замовлень і закупівель. Варто приділити увагу тому, що у розвинених країнах спостерігається зменшення частини видатків, котрі уряд намагається фінансувати через дефіцити. У той же час, у країнах, котрі перебувають у режимі формування і становлення ринкової економіки, фінансування набуває значущості для реалізації урядами взятих на себе зобов'язань.

Аналізуючи бюджетну систему зазвичай застосовують такі показники: рівновага доходів і видатків, перевищенням доходів над видатками (профіцитом), видатки над його доходами, тобто бюджетний дефіцит. Тому, говорячи про бюджетний дефіцит, розуміємо ситуацію перевищення видатків бюджету над його доходами. Справді, що така позиція вказує на присутність негативних факторів в економічному середовищі країни, котрі призводять, у решті решт, до інфляції грошей.

Проте, дефіцит не з'являється сам по собі. Він спричинений багатьма чинниками, такими, як: занепад виробництва; втрата необхідних показників ефективності за галузевим спрямуванням економіки, величезні відтоки фінансування на воєнну галузь тощо. Тому, держава має вчасно відреагувати на виникнення бюджетного дефіциту щодо усунення причин його появи, прийняти всебічні міри для його руйнування. Відтак, у таку ситуацію спочатку треба зменшити витрачання з бюджету. Це

уможливлуватиметься шляхом внесення змін у систему податкової політики з метою балансування і покращення сфери економічного буття країни, тобто такі зміни, своєю чергою, мають спровокувати зріст виробництва. Й навпаки – дефіцит бюджету може перейти у стан побічного явища, що спричинятимете незаслужене стягнення непередбачуваного податку з населення.

Не секрет, що державний дефіцит завжди з'являється і набуває зросту у циклічному періоді спадання економіки завдяки зменшенню частки податкових надходжень від населення, а також в силу збільшення обсягів трансферних виплат. І навпаки – у період підйому економіки, коли податкові надходження збільшуються, а обсяги трансфертних виплат спадають, дефіцит бюджету – зменшується.

Зазначимо, що завдяки свідомому маніпулюванню податками та держвитратами у векторі змін фактичного об'єму виробництва і забезпечення зайнятості, тобто проведенню дискреційної бюджетно-податкової політики, відбувається контроль за інфляцією.

Підтримуючи думку учених і практиків сьогодення [1; 2; 3; 4; 5; 6; 7], вважаємо, що до причин бюджетного дефіциту в Україні можна віднести: розрив господарсько-економічних зв'язків країн СНД; зменшення національного доходу України; ріст цін і високі темпи інфляції; розлад фінансово-кредитної системи; недосконала податкова політика; збільшення видаткової частини бюджету. Хоча, взагалі то бюджетний дефіцит має різні причини та прояви і його не слід оцінювати однозначно, оскільки завжди необхідно враховувати всі чинники його появи.

Отже, явище бюджетного дефіциту притаманне для економіки майже кожної держави. Тому потрібно розуміти й те, що економічне зростання держави починається із забезпечення у країні розбудови ефективного економічного бюджетного середовища!

Використані джерела:

1. Варварич Т.А., Барановська І.В. Проблеми реформування податкової системи в умовах кризи. *Актуальні проблеми економіки*. 2009. №8. С.193–199;
2. Буковинський С. Концептуальні засади управління бюджетними коштами в Україні. *Фінанси України*, № 5 2001.
3. *Бюджетна система України: [навч. посібник]*. Булгакова С.О., Василенко Л.І., Єрмошенко Л.В., Огонь Ц.Г., Масленнікова Т.О., Чечуліна О.О.; за ред. С.О. Булгакової. К.: КНТЕУ, 2002.
4. Горрей О. Фінансування соціальних гарантій як чинник зростання суспільного добробуту. *Фінанси України*, 35. 2003.
5. Єфименко Т.І. Податковий Кодекс України: питання ефективності та спільної злагоди. *Фінанси України*. 2009. №5. С. 3–11.
6. Пасічник Ю.В. *Бюджетна система: [навч. посібник]*. Черкаси : Відлуння, 2003.
7. Старостенко Г.Г. *Бюджетна система: [навч. посібник]*. К.: Центр навчальної літератури, 2006.

НАУКОВИЙ ЧАТ 3.

АДАПТИВНЕ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИМИ СИСТЕМАМИ

Научный чат 4.

Адаптивное управление социально-педагогическими системами

Scientific Chat 4.

Adaptive Management of Social and Pedagogical Systems

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО АДАПТИВНОГО УПРАВЛІННЯ СЕРЕДНЬОЮ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЮ МУЗИЧНОЮ ШКОЛОЮ-ІНТЕРНАТОМ

БАКАТАНОВА

Вероніка Борисівна

bakatanova@gmail.com

Українська інженерно-педагогічна академія

ЗАКЛІКІВСЬКА

Олеся Сергіївна

rz@owen.ua

Харківська середня спеціалізована музична школа-інтернат

м. Харків, Україна

Автори наводять приклад створення адаптивного середовища закладу освіти задля забезпечення відповідних творчо-орієнтованих взаємовідносин його суб'єктів, а також визначають завдання управлінського апарату закладу освіти в цьому векторі діяльності.

Ключові слова: адаптивне управління, адаптивне освітнє середовище, музична школа.

Авторы приводят пример создания адаптивной среды учебного заведения для обеспечения соответствующих творчески-ориентированных взаимоотношений его субъектов, а также определяют задачи управленческого аппарата учебного заведения в этом векторе деятельности.

Ключевые слова: адаптивное управление, адаптивное образовательная среда, музыкальная школа.

The authors give an example of creating an adaptive educational environment to ensure the corresponding hanging up-oriented relationships between its subjects, and also define the tasks of the management apparatus of the educational institution in this vector of activity.

Keywords: adaptive management, adaptive educational environment, music school

Сучасні педагогічні системи потребують оновлення моделей управління відповідно до їх профілю.

Спеціалізовані середні заклади освіти ведуть розбудову адаптивних освітніх середовищ, що створюють атмосферу поглибленого занурення у професійні завдання, спілкування, сприяють досягненням.

Актуальність адаптивних освітніх середовищ у спеціалізованих закладах освіти перевірено часом, адже засоби швидко змінюються протягом останніх років.

Саме тому, першою умовою створення адаптивного освітнього середовища є якісний конкурсний відбір на навчання найбільш здібних учнів, батьки яких усвідомлюють специфіку навчання і зорієнтовані на неї. Зазначимо, що специфіка Харківської середньої спеціалізованої музичної школи-інтернату полягає в орієнтації на світ музики з п'ятирічного віку до здобуття професії музиканта. Задля цього вся

система навчання має музичну спрямованість, викладачі загальноосвітніх дисциплін також занурюються у музику і навчаються разом з учнями слухати, цінувати, любити.

Відтак, розклад навчальних занять перемежується із музичними дисциплінами, на яких класи поділяють навпіл. Успішність навчання учня вимірюється його досягненнями, в першу чергу, з музичних дисциплін, тому викладачі-музиканти відтворюють атмосферу творчості в індивідуальних заняттях зі спеціальності.

Зауважимо, що особливої уваги потребує створення адаптивного освітнього середовища в інтернаті, де мешкають діти, які приїхали на навчання з інших міст. Наявність завдань, що виконуються на музичних інструментах, виховна робота, час на самопідготовку, вихователі – все це є особливим для учнів ті їхніх батьків.

В цьому сенсі, адміністрація закладу у сучасній адаптивній моделі управління намагається забезпечити:

1) професійний розвиток педагогів-музикантів, які мають різні професійні школи, педагогічний досвід і стаж роботи з дітьми, стиль педагогічного спілкування, володіння сучасними методиками навчання;

2) управління фаховою підготовкою учнів, які навчаються у різних відділах, мають неоднакові музичні здібності, особливості характеру і темпераменту, професійну спрямованість та умови для навчання;

3) інтеграцію загальноосвітньої та фахової підготовки учнів в умовах особистісного підходу до навчання в адаптивному освітньому середовищі закладу освіти.

Ці завдання реалізуються через діяльність основних підрозділів закладу, а саме через циклові комісії викладачів загальноосвітніх дисциплін, завідувачів відділами та циклові комісії педагогів-музикантів.

Проте, найважливіші рішення для закладу освіти приймаються на педагогічній раді та раді при директорі, в якій беруть участь керівники усіх підрозділів закладу освіти.

Крім того, чисельні концерти, конкурси, літні школи, фестивалі, свята дозволяють учням виявити власні творчі музичні досягнення, отримати досвід публічних виступів, сформувані свою самооцінку. Батьки також мають можливість оцінити рівень розвитку своєї дитини, спільно з викладачем розробити індивідуальну траєкторію фахового розвитку юного музиканта.

Отже, адаптивна модель управління середньою спеціалізованою музичною школою-інтернатом має враховувати індивідуальні особливості кожного учня, творчий професійний потенціал кожного педагога, що його виховує, та роль освітнього середовища, яке впливає протягом дванадцяти років навчання в усі вікові періоди становлення особистості музиканта.

ТЕХНОЛОГІЯ АДАПТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ СТУДЕНТІВ

БАЧІЄВА

Лариса Олександрівна

bachievalarisa@gmail.com

Українська інженерно-педагогічна академія

м. Харків, Україна

У роботі наводяться теоретичні положення використання технології адаптивного управління дослідницькою діяльністю студентів.

Ключові слова: технологія адаптивного управління, дослідницька діяльність студентів.

В работе приводятся теоретические положения использования технологии адаптивного управления исследовательской деятельностью студентов.

Ключевые слова: технология адаптивного управления, исследовательская деятельность студентов.

In the article presents the theoretical position for managing students' research activities.

Keywords: technology of adaptive management, research activities of students.

Реформування системи освіти України, яке викликане науково-технічним та гуманітарним прогресом, зростанням конкуренції на ринку праці та освітніх послуг, визначає головне завдання – підготовка фахівців, здатних генерувати та розвивати нові ідеї, творчо мислити, адаптуватися та успішно працювати в умовах, які швидко змінюються. Науково-дослідницька робота студентів (далі – НДРС) є обов'язковим складником професійної підготовки, саме вона дозволяє майбутньому фахівцю у самостійній творчій роботі реалізувати свої знання й уміння.

Методики формування дослідницьких знань та вмінь розкривають у своїх роботах С. Артюх, Л. Бачієва, Г. Горелікова, Г. Кловак, Т. Кокшарова, В. Крутов, В. Мигаль, В. Сидоренко, О. Суворин, О. Терехіна, А. Усова, Г. Шевелева; особливості науково-дослідницької роботи студентів у ЗВО наведено у дослідженнях Л. Кобилянської, Н. Погребняка та ін. Однак, незважаючи на інтерес дослідників до формування дослідницьких знань та умінь у майбутніх фахівців, питання використання технології адаптивного управління дослідницькою діяльністю студентів розкрито недостатньо.

Дослідницька діяльність студентів досить різноманітна за спрямуванням, за своїм змістом, формами та методами. Загальноприйнятими вважаються такі форми дослідницької роботи: виконання лабораторних робіт; написання рефератів; участь в предметних олімпіадах; підготовка доповідей; виконання завдань, що містять елементи наукових досліджень; виконання конкретних нетипових завдань науково-дослідного характеру в період навчальних і виробничих практик; вивчення теоретичних основ методики, постановки, організації виконання наукових досліджень з дисциплін; курсові, дипломні роботи і проекти [1, с. 45].

Однією з форм є Всеукраїнський конкурс студентських наукових робіт з природничих, технічних та гуманітарних наук. На нього подаються

самостійно підготовлені наукові роботи студентів з актуальних проблем у галузях, які є пошуковими за своїм характером, впроваджені у виробництво або застосовані у навчальному процесі.

Виконання науково-дослідних робіт викликає у студентів труднощі, що проявляється через відсутність достатньої кількості бажаних виконувати дослідницьку роботу, низький відсоток якісних робіт та інше. На нашу думку, основними перешкодами студентства на шляху до реалізації такої діяльності є низька мотивація, перевантаження навчальною діяльністю, відсутність ефективної організації праці студента-дослідника. Отже, виникає потреба застосування сучасних, ефективних технологій управління дослідницькою роботою студентів. Одним з таких засобів вважаємо технологію адаптивного управління.

Реалізація технології адаптивного управління дослідницькою діяльністю студентів, на нашу думку, потребує виконання таких етапів:

1. Обрання теми дослідницької роботи (за критеріями: актуальна для особистості студента; дозволяє дослідити окремі питання з навчального предмета; складність теми (кількість та якість дослідницьких етапів, методів роботи та ін.) визначається в залежності від здібностей, знань та умінь, досвіду студента з організації пошукової роботи.

2. Розроблення мережевого плану та графіку самообліку студентом етапів виконання дослідницької роботи. Мережевий план є моделлю дослідницького процесу, яка дозволяє студенту бачити наочно все, що він повинен виконати у відповідності до встановлених строків. У графіку самообліку етапи розгортаються за їх кількістю. Це допомагає здійснювати суцільний контроль результатів виконання етапів дослідницької роботи.

3. Організація взаємодії має здійснюватися на основі використання різноманітних засобів (безпосереднє спілкування на консультаціях та на основі застосування сучасних інформаційно-комунікативних технологій);

4. Оприлюднення результатів дослідницької роботи широкому загалу студентства (доповідь результатів роботи у навчальній групі; інформування щодо досягнень на конференціях, конкурсах; нагородження грамотами та інше).

Отже, висока інтенсивність навчального процесу у закладі освіти та величезна кількість інформації вимагають застосування технології адаптивного управління дослідницькою роботою студентів. Нами запропоновані основні етапи її реалізації.

Використані джерела:

1. *Бережнова Е.В., Краевский В.В. Основы учебно-исследовательской деятельности студентов. М. : Издательский центр «Академия», 2005. 128 с.*
2. *Ельникова Г.В. Основы адаптивного управления (тексты лекцій). К. : ЦППО АПН України, 2003. 133 с.*

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ АДАПТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ З УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ

БУРБИГА

Валентина Анатоліївна

marsof2020@gmail.com

Українська інженерно-педагогічна академія

м. Харків, Україна

У роботі викладено особливості впровадження адаптивних технологій підготовки магістрів з управління навчальним закладом.

Ключові слова: адаптивне навчання, викладач, магістрант, студент, управління.

В работе изложены особенности внедрения адаптивных технологий подготовки магистров по управлению учебным заведением. Ключевые слова: адаптивное обучение, преподаватель, магистрант, студент, управление.

The paper outlines the features of the introduction of adaptive technologies for the preparation of masters from the management of the educational institution.

Keywords: adaptive learning, teacher, undergraduate, student, management.

Реформування освітньої галузі, що відбувається в Україні, вимагає від керівників навчальних закладів виконання ролі високопрофесійних менеджерів-організаторів, які усвідомлюють унікальність своєї мети і, водночас, велику складність її досягнення та відповідальність за свою роботу. У зв'язку з цим постає гостра необхідність формування високопрофесійного, компетентного керівника нової генерації, який змінює сенс і характер управлінської діяльності відповідно до вимог оновленого навчального закладу, спираючись на новітні методичні розробки як вітчизняної, так і зарубіжної науки управління освітніми системами. Одним із шляхів та умов вирішення цих завдань є застосування засад адаптивного управління та навчання у процесі підготовки магістрів з управління закладом освіти. Проблемам застосування адаптивних технологій у сфері освіти приділяли увагу такі вчені, як: Т. Борова, Г. Єльнікова, Л. Карамушка, О. Касьянова, В. Маслов, Г. Полякова, З. Рябова. Проте, незважаючи на значні наукові розвідки, проблема впровадження адаптивного навчання залишається однією з актуальних в сучасній науці. Нашою метою є аналіз особливостей впровадження адаптивних технологій підготовки магістрів з управління навчальним закладом.

Концепція адаптивного навчання визнає, що студенти відрізняються не тільки своїми пізнавальними здібностями та попередніми знаннями, але й інтересами, мотивацією, особистісними та рядом інших характеристик. Особливо це стосується магістрантів з управління навчальним закладом, оскільки частина із них вже має педагогічний та управлінський досвід, а інша – педагоги-початківці.

Навчання буде адаптивним, якщо враховуються ці особливості, а магістрант розглядається як складна індивідуальність. Крім того, в адаптивному навчанні відмінності студентів розглядаються як можливості, а не як перешкоди для викладання та навчання.

Адаптивне навчання і саморегульоване навчання особливо актуальне щодо магістрантів заочної форми навчання і розглядається як дві сторони однієї медалі, що нерозривно пов'язані між собою. Хоча викладачі пристосовують своє навчання до студентів, вони також сприяють саморегулюванню навчання у студентів. Чим студент стає більш здатним і компетентним, тим менше потрібно викладати і тим більше студент здатний регулювати своє власне навчання. Іншими словами, навчання не тільки адаптується до магістранта, але й від студента передбачається пристосуватися до навчання. Це постійний, взаємний процес з кінцевою метою збільшення кількості студентів, які здатні працювати не в аудиторії.

Виділяються два рівні адаптації навчання – макро- та мікрорівень. Адаптація навчання на макрорівні стосується навчальних програм або довгострокових навчальних корегувань для певних груп студентів на основі формальних оцінок. Адаптація на мікрорівні відноситься до короткострокових, моментальних корегувань, які викладачі здійснюють у відповідь на індивідуальні відмінності студентів на основі неформальних оцінок. Вони можуть відбуватися під час роботи з групами студентів або через індивідуальні взаємодії студент-викладач. Необхідно зауважити, що макроадаптації не завжди можуть застосовуватись, тоді як мікроадаптації лежать в основі адаптивної концепції навчання.

Незважаючи на те, що викладачі адаптують своє навчання до окремих студентів, або груп студентів з подібними особливостями, груповий контекст в аудиторії і, таким чином, соціальна природа навчання ніколи не залишається осторонь. Метою адаптивного навчання є те, що всі студенти можуть повною мірою брати участь у навчальних заняттях. Цього можна досягти, використовуючи сильні сторони кожного студента, саморегульовані навчальні навички учнів та форми спільного навчання, завдяки яким студенти навчаються один у одного.

Впровадження технологій адаптивного управління навчальним процесом надає змогу викладачам проектувати та спрямовувати власну педагогічну діяльність, самовдосконалюватися та створювати відповідні умови для саморозвитку й самоорганізації, підвищення своєї професійної компетентності.

Використані джерела:

1. Борова Т.А. Теоретичні засади адаптивного управління професійним розвитком науково-педагогічних працівників вищого навчального закладу : [монографія]. Харків, 2011. 380 с.
2. Борова Т.А. Розвиток теорії адаптивного управління у контексті вищого навчального закладу. Проблеми фізичного виховання і спорту. Харків. 2011. № 7. С. 11–14.
3. Єльнікова Г.В., Борова Т.А., Полякова Г.А. Адаптивне управління: сутність, характеристика, моніторингові системи: [кол. монографія]. Чернівці : Технодрук, 2009. 570 с.
4. Єльнікова Г.В. Закономірності адаптивного управління соціально-педагогічними системами. URL : <http://www.cippe.edu.ua/forum/viewforum.php?f=1>.
5. Єльнікова Г. Сутність адаптивного управління, його закономірності і принципи. Наука і сучасність : [зб. наук. праць Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова]. К. : Логос. 2000. Вип. 2. Ч. 1. С. 69–78.

ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПЕДАГОГА – НЕОБХІДНА УМОВА ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

ДАВИДОВА

Юлія Володимирівна

yul65591@gmail.com

Науково-методичний
центр професійно-технічної
освіти у Харківській області

м. Харків, Україна

У тезах йдеться про актуальність інформатизації професійної (професійно-технічної) освіти з метою підвищення якості професійної підготовки кваліфікованих робітників. Представлено результати опитування учасників освітнього процесу щодо з'ясування рівня готовності до створення освітнього веб-простору в закладах професійної (професійно-технічної) освіти.

Ключові слова: цифрова компетентність, цифрові освітні ресурси, веб-простір, професійна підготовка, заклад професійної (професійно-технічної) освіти, інформатизація освіти.

В тезах говориться об актуальности информатизации профессионального (профессионально-технического) образования с целью повышения качества профессиональной подготовки квалифицированных рабочих. Представлены результаты опроса участников образовательного процесса по выяснению уровня готовности к созданию образовательного веб-пространства в учреждениях профессионального (профессионально-технического) образования.

Ключевые слова: цифровая компетентность, цифровые образовательные ресурсы, Веб-пространство, профессиональная подготовка, заведение профессионального (профессионально-технического) образования, информатизация образования.

The article highlights the relevance of the problem of informatization of vocational (vocational) education in order to improve the quality of professional training of skilled workers. The results of the survey of participants in the educational process regarding the level of readiness for the creation of an educational Web-space in the institutions of vocational (vocational) education are presented.

Keywords: digital competence, digital educational resources, Web space, vocational training, institution of professional (vocational) education, informatization of professional education.

Процес інформатизації вітчизняної професійної освіти є необхідною умовою інтеграції країни до світового освітнього простору. Використання засобів навчання на основі сучасних інформаційних технологій допоможе адаптувати освітній процес до індивідуальних потреб учня [1]. Сучасний інформаційно-методичний супровід професійної підготовки із застосуванням цифрових освітніх ресурсів є запорукою підвищення її якості, ефективності та доступності навчання для всіх верств населення.

У цьому контексті важливого значення набуває створення в кожному закладі професійної (професійно-технічної) освіти (далі – ЗП(ПТ)О) освітнього веб-простору шляхом упровадження в процес професійної підготовки цифрових освітніх ресурсів, а саме: електронних засобів навчального призначення (підручників, посібників), електронних тестових завдань, хмарних технологій тощо. Комплексне використання в ЗП(ПТ)О цифрових освітніх ресурсів дасть можливість істотно інтенсифікувати процес

професійної підготовки кваліфікованих робітників, раціоналізувати професійну діяльність педагогічних працівників, допоможе учням самостійно здобувати знання на базі сучасних цифрових технологій [2]. Реалізація цього завдання неможлива без удосконалення професійного рівня педагогічних кадрів ЗП(ПТ)О, що постають на шлях упровадження інновацій, зокрема підвищення рівня цифрової компетентності педагога.

З метою з'ясування рівня готовності ЗП(ПТ)О до створення освітнього веб-простору Науково-методичним центром професійно-технічної освіти у Харківській області в період з 15 січня по 15 лютого 2019 року було проведено опитування педагогічних працівників і учнів – учасників освітнього процесу за професіями будівельного профілю. В опитуванні взяли участь 236 респондентів: 21 викладач професійно-теоретичної підготовки, 32 майстри виробничого навчання, 183 учні із 8-ми ЗП(ПТ)О м. Харкова та області. За результатами опитування 34 % педагогів оцінили власний рівень цифрової компетентності як середній, 57 % – як достатній і тільки 9 % респондентів вважають власний рівень цифрової компетентності високим.

Застосування цифрових освітніх ресурсів на уроках професійно-теоретичної підготовки дозволяє підвищити інтелектуальний рівень тих, хто навчається, набути інформаційної компетентності, що є невід'ємною складовою конкурентоспроможного фахівця в різних сферах економічної діяльності. Так, на запитання «Чи маєте ви можливість за потреби проводити уроки в комп'ютерному класі?» 81 % викладачів надали позитивну відповідь. Але, при цьому, тільки 41 % учнів відповіли, що займаються на комп'ютерах під час вивчення предметів професійно-теоретичної підготовки. Важливим чинником здійснення якісної професійної підготовки в ЗП(ПТ)О є організація освітнього процесу засобами інформаційних технологій, в тому числі «хмарного середовища». Водночас аналіз анкет респондентів свідчить про те, що володіння педагогами сервісами Google знаходиться на початковому та середньому рівнях. Так, 7 % респондентів в перший раз чують про існування сервісів, 25 % – мають загальне уявлення, 54 % – володіють інформацією на достатньому рівні, 14 % – використовують у власній професійній діяльності. А передавати досвід використання іншим поки що не здатен ніхто (0 % опитаних). Створення в кожному ЗП(ПТ)О освітнього веб-простору допоможе ефективно організувати освітній процес як безпосередньо в закладі освіти, так і на відстані, сприятиме формуванню цифрової компетентності, навичок самостійної роботи у здобувачів освіти, підвищенню мотивації до освіти протягом життя у всіх учасників освітнього процесу [5]. Провідну роль у вирішенні цього завдання відіграє створення в кожному ЗП(ПТ)О відповідних умов для підвищення професійного рівня педагогів та формування потужної мотивації до навчання протягом життя, зокрема шляхом самоосвіти. Адже за результатами опитування тільки 45% респондентів вважають таку форму підвищення кваліфікації педагогів ефективною.

Отже, перед системою професійної (професійно-технічної) освіти постає завдання не тільки розробляти практичні механізми впровадження цифрових

освітніх ресурсів у процес професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників, а й змінювати ставлення педагогів до інтеграції в освіту новітніх технологій, мотивувати їх до підвищення власного рівня цифрової компетентності, адже бажання змінюватися повинно трансформуватися в конкретні дії.

Використані джерела:

1. Дем'яненко В.М. Адаптивне навчання на основі сучасних інформаційних технологій. Звітна наукова конференція Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України. Київ. ІТЗН НАПН України. 2017. С. 142–145.
2. Карташова Л.А. Інформаційно-освітнє середовище системи професійно-технічної освіти: проблеми та перспективи. Науковий вісник Інституту ПТО НАПН України. Професійна педагогіка : [зб. наук. праць]. Київ. Поліграфсервіс, 2015. Вип. 9. С. 72–78.
3. Литвин А.В. Інформатизація професійно-технічних навчальних закладів будівельного профілю : [монографія]. Львів : Компанія «Манускрипт», 2011. 498 с.
4. Новицький Д.С. Сучасний стан і перспективи використання хмарних технологій в освітньому просторі України. Звітна наукова конференція Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України. Київ : ІТЗН НАПН України. 2017. С. 174–177.
5. Хомишин І.Ю. Принцип інформатизації освіти в умовах глобалізації суспільства. Вісник Національного університету «Львівська політехніка» : [зб. наук. праць]. Львів. 2016. № 850. С. 123–128.

УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ НА ЗАСАДАХ КВАЛІМЕТРИЧНОЇ ОЦІНКИ

ЕЛЬНИКОВА

Галина Василівна

galina.yelnikova@gmail.com

Українська інженерно-педагогічна академія

Громадська організація
«Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами»

м. Харків, Україна

Автор пропонує використовувати для управління персоналом підприємства кваліметричні вимірювання.

Ключові слова: адаптивне управління, кваліметричне вимірювання, персонал.

Автор предлагает использовать для управления персоналом кваліметрические измерения.

Ключевые слова: адаптивное управление, кваліметрическое измерение, персонал.

The author suggests using qualimetric measurements for personnel management.

Keywords: adaptive management, qualimetric measurements, personnel

Розвиток соціально-орієнтованої ринкової економіки в Україні змінює роль та місце персоналу підприємства в сучасній системі господарювання. У всьому світі є загально визнаним, що головною продуктивною силою є людина. Кожен працівник, окремі групи і персонал підприємства в цілому мають можливості і здібності здійснювати й удосконалювати трудову діяльність, істотно підвищувати її ефективність.

Персонал підприємства розглядається як його основний ресурс, що зумовлює необхідність управління цим ресурсом [2].

Управління персоналом – це діяльність, спрямована на вирішення службових проблем, підтримку розвитку персоналу, кожного окремого

працівника, удосконалення умов праці з метою виконання завдання організації.

У системі процесу управління персоналом, оцінювання є необхідною складовою. Власне оцінювання не має значення без урахування взаємозв'язку з добором персоналу, адаптацією, мотивацією, навчанням і розвитком, роботою з кадровим резервом, управління організаційними змінами.

Оцінювання персоналу передбачає порівняння певних характеристик людини (ділових та особистісних якостей, трудової поведінки та результатів роботи) з відповідними еталонами, вимогами, параметрами. Класифікація цілей оцінки, розроблена відомим фахівцем у галузі розвитку людських ресурсів Дугласом Мак Грегором [3] і поділяється на адміністративну (для прийняття управлінських кадрових рішень), інформативну (якісний та кількісний склад персоналу), мотиваційну (формування мотивів персоналу).

Ми пропонуємо новий підхід до оцінки персоналу – кваліметричний. Він поєднує кількісну і якісну характеристики одночасно. Більше затребуваний для оперативної оцінки, яка в результаті дозволяє здійснювати поточне регулювання управлінської діяльності на промислових об'єктах.

Розглянемо для прикладу наведені нижче таблиці. Ми впевнюємося, що кваліметричні моделі детально розкривають необхідні якості і вимоги певної посади, показує виставлені бали як ступінь проявлення кожної вимоги і загальну оцінку (табл. 1; табл. 2; табл. 3) [1].

Таблиця 1

Кваліметрична модель оцінки діяльності (генеральний директор)					
Введіть прізвище: ()					
1	2	3	4	5	6
Фактор- Ф	Вагомість- В	показники-вимоги (кожний по 2 бали) К	Експертна оцінка ступеня проявлення критерію	Середнє значення оцінок по кожному фактору	Ступінь проявлен ня фактору
1	2	3	4	5	6
1. Загальні вимоги	0,10	1. вища проф. освіта (технічна або економічна)	2	1,00	0,10
		2. вік до 60 років	2		
		3. стаж не менше 5 років	2		
2. Особистісні якості	0,23	4. відповідальність	2	1,00	0,23
		5. організованість	2		
		6. комунікабельність	2		
		7. безконфліктність	2		
		8. порядність	2		

Продовження табл. 1

1	2	3	4	5	6
3. Ділові якості	0,27	9. здатність організувати людей	1	0,75	0,20
		10. обов'язковість	2		
4. Професійні якості	0,40	15. законодавство про бухгалтерський облік	2	0,92	0,37
		16. постанова, розпорядження, накази, ін. управлінські, методичні і нормативні матеріали фінансових і контрольно-ревізійних органів з питань організації бухгалтерського обліку і складання звітності, а також, що стосується господарсько-фінансової діяльності підприємства	2		
		17. форми і порядок фінансових розрахунків	2		
		18. сучасні засоби обчислювальної техніки і можливості їхнього використання для виконання обліково-обчислювальних робіт і аналізу виробничо-господарської і фінансової діяльності підприємства	2		
		19. законодавство про працю	2		
		20. правила і норми охорони праці	1		
загальна сума	1,00				0,90

Таблиця 2

Кваліметрична модель оцінки діяльності (головний бухгалтер)						
Введіть прізвище:						
Фактор	Вагомість	показники-вимоги (кожен по 2 бали)		Експертна оцінка ступеня проявлення критерію	Середнє значення оцінок по кожному фактору	Ступінь проявлення фактору
Ф	В	К	П-В	ОЦ	СЗО	СПФ
1	2	3	4	5	6	7
1. Загальні вимоги	0,10	1. вища проф.освіта (економічна)		2	1,00	0,10
		2. вік до 55 років		2		
		3. стаж не менше 5 років		2		
2. Особистісні якості	0,29	4. відповідальність		2	1,00	0,29
		5. заповзятливість		2		
		6. комунікабельність		2		
		7. безконфліктність		2		
		8. стресостійкість		2		
		9. порядність		2		
10. презентабельна зовнішність		2				

Продовження табл. 2

1	2	3	4	5	6	7
3. Ділові якості	0,30	11. здатність організувати людей		2	1,00	0,30
		12. ділова активність		2		
		13. обов'язковість		2		
		14. виражене почуття лідерства		2		
4. Професійні якості	0,31	15. законодавчі і нормативні правові акти, що регламентують виробничо-господарську і фінансово-економічну діяльність підприємства		2	0,83	0,26
		16. профіль, спеціалізація і особливості структури підприємства		2		
		17. порядок підписання і виконання господарських і фінансових договорів		2		
		18. знання форм і порядку фінансових розрахунків		2		
		19. трудове законодавство		1		
		20. правила і норми охорони праці		1		
загальна сума	1,00					0,95

Таблиця 3

Кваліметрична модель оцінки діяльності (менеджер проектів 3)

Фактор	Вагомість	Критерій та показники-вимоги (кожний по 2 бали)		Експертна оцінка ступеня проявлення критерію	Середнє значення оцінок по кожному фактору	Ступінь проявлення фактору
		К	П-В			
Ф	В	К	П-В	ОЦ	СЗО	СПФ
1	2	3	4	5	6	7
1. Загальні вимоги	0,10	1. вища проф. освіта (за фахом менеджмент або технічна)		0	0,67	0,07
		2. вік до 40 років		2		
		3. стаж не менше 2 років		2		
2. Особистісні якості	0,33	4. відповідальність		2	0,83	0,28
		5. заповзятливість		1		
		6. комунікабельність		2		
		7. безконфліктність		2		
		8. стресостійкість		2		
3. Ділові якості	0,29	9. організованість		1	0,75	0,22
		10. здатність організувати людей		2		
		11. робота на досягнення поставленої мети		2		
		12. обов'язковість		1		
4. Професійні якості	0,28	13. ділова активність		1	0,50	0,14
		14. ринкова економіка, підприємництво і ведення бізнесу		1		
		15. кон'юнктура ринку, порядок ціноутворення, оподаткування, основи маркетингу		0		

Продовження табл. 3

1	2	3	4	5	6	7
		16. порядок розробки бізнес-планів і комерційних умов угод, договорів, контрактів		0		
		17. етика ділового спілкування		2		
		18. основи діловодства		1		
		19. методи обробки інформації з використанням сучасних технічних засобів, комунікацій і зв'язку, обчислювальної техніки		2		
Загальна сума	1,00					0,70

Виставляючи оцінку, користуємося шкалою:

- практично повна відповідність вимогам – 2 бала
- часткова відповідність вимогам – 1 бал
- практична невідповідність вимогам – 0 балів

Отримані дані зводяться у таблицю, яка унаочнює результати вимірювання (табл. 4).

Таблиця 4

Зведені результати вимірювання якостей персоналу фірми

Фактор	середня вагомість	генеральний директор	головний бухгалтер	головний інженер	менеджер проектів ₁	менеджер проектів ₂	менеджер проектів ₃	сервіс-інженер 1	сервіс-інженер 2	секретар	середня оцінка
Загальні вимоги	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,03	0,07	0,10	0,10	0,1	0,09
Особистісні якості	0,28	0,29	0,23	0,21	0,25	0,19	0,28	0,20	0,25	0,28	0,24
Ділові якості	0,28	0,30	0,20	0,13	0,25	0,18	0,22	0,23	0,27	0,18	0,22
Професійні якості	0,34	0,26	0,37	0,33	0,23	0,12	0,14	0,30	0,28	0,36	0,27
Загальний результат	1,00	0,95	0,90	0,77	0,83	0,52	0,71	0,83	0,90	0,92	0,81

Для аналізу результатів користуються спеціально розробленою, прийнятою колегіально й унормованою шкалою:

Якщо загальна сума балів у таких межах:

- до 0,50 – то працівник не задовольняє вимогам робочого місця;
- 0,50–0,55 – підтверджує свій кваліфікаційний рівень;
- 0,56–0,65 – гідний підвищення кваліфікаційного рівня на одну категорію порівняно з попереднім;
- 0,66–0,75 – гідний підвищення кваліфікаційного рівня на одну категорію порівняно з попереднім;
- 0,76–1,00 – гідний вищого кваліфікаційного рівня (включаються механізми саморегуляції).

Для зведення унаочнених результатів використовуються відповідні діаграми, що створені по рядках (рис.1) та по стовпцях (рис. 2).

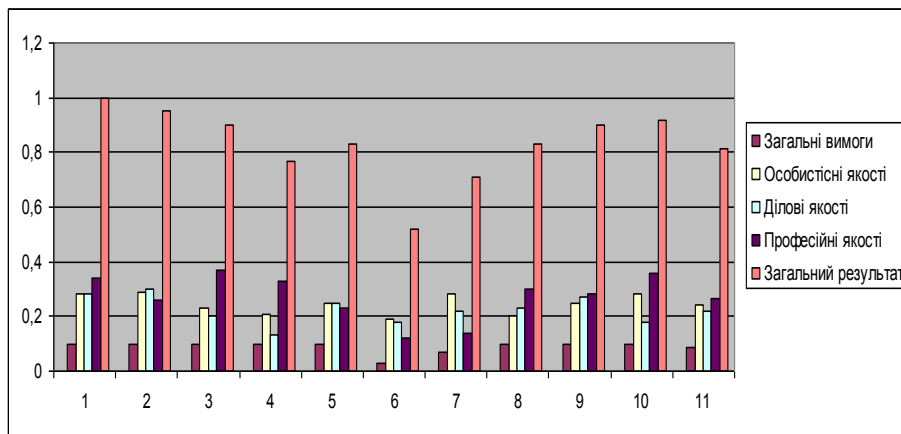

Рис. 1. Діаграма зведених результатів оцінки персоналу для наочного порівняння якісної характеристики

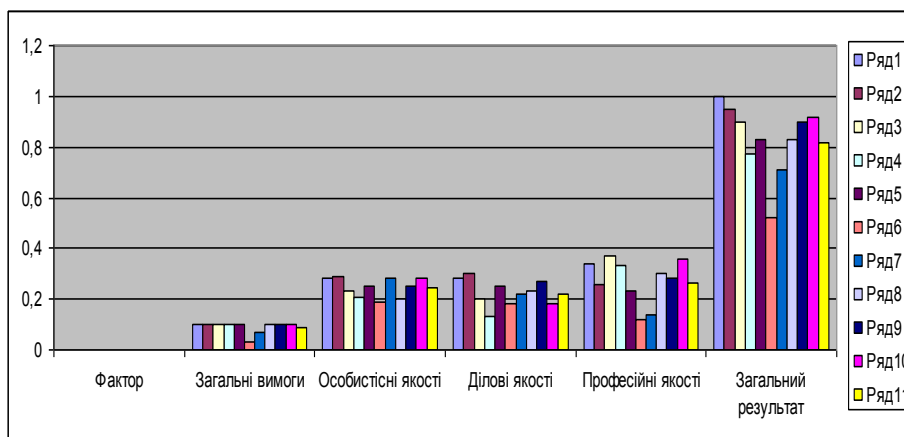

Рис. 2. Діаграма зведених результатів оцінки персоналу для «вирівнювання» якісної характеристики

У такий спосіб, поточне вимірювання якостей персоналу або його діяльності дозволяє проводити поточне цілеорієнтоване коригування або регулювати розвиток на основі рефлексивного самоаналізу й відповідної самоорганізації. Періодичне вимірювання якостей персоналу дозволяє забезпечити наукову основу й об'єктивізувати атестацію працівників.

Оцінка персоналу є однією з найважливіших складових системи управління персоналом підприємства. Вона тісно пов'язана з усіма його процесами, впливає на ефективність діяльності співробітників і результативність функціонування та розвитку підприємства в цілому.

Використані джерела:

1. *Адаптивне управління: міжгалузеві зв'язки, науково-прикладний аспект: [кол. монографія]. Г.В. Єльнікова, Т.А. Борова, З.В. Рябова та ін.; за заг. і наук. редакцією Г.В. Єльнікової. Харків: Мачулін: ФОП Озеров Г.В. 2017. 440 с.*
2. *Дорошенко Е.Л. Оценка профессиональных деловых и личностных качеств персонала: Методические рекомендации по аттестации руководителей и специалистов. К.: МАУП. 1996. 33 с.*
3. *Человеческая сторона предприятий (1960). Дуглас Мак-Грегор (The Human Side of Enterprise by Douglas McGregor).*

ДО ПИТАННЯ АДАПТИВНОЇ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ З УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ

ЄРЬОМЕНКО

Ольга Анатоліївна

mishola@ukr.net

Українська інженерно-педагогічна академія

м. Харків, Україна

В тезах зосереджено увагу на аспектах підготовки магістрів з управління закладом освіти.

Ключові слова: магістратура, магістр з управління закладом освіти, системний підхід.

В тезисах сосредоточено внимание на аспектах подготовки магистров по управлению учебным заведением.

Ключевые слова: магистратура, магистр управления учебным заведением, системный подход.

The article focuses on aspects of the preparation of masters in school management.

Keywords: magistracy, master of management of an educational institution, system approach.

У зв'язку із структурно-економічними змінами у суспільстві в управлінні починають діяти ринкові важелі, які змінюють і стиль управління, і функції управлінця, а також і підготовку управлінських кадрів. Модернізація країни, її сучасні демократичні, суспільно-політичні та економічні зміни стрімко змінюють систему підготовки фахівця у закладі вищої освіти.

Сучасна підготовка магістрів управління закладом освіти має бути спрямована на розвиток професійно-особистісних якостей за допомогою освітніх технологій, що опираються на механізми адаптації до індивідуальних особливостей студентів, стратегія навчання має враховувати їх внутрішню мотивацію та цільові установки.

Важливим кроком сучасного етапу розвитку освіти є перехід від традиційної системи підготовки магістрів з управління закладом освіти до інноваційної адаптивної системи, яка дає можливість створити сприятливе середовище для розвитку та становлення вільного, відповідального освітнього лідера, забезпечити освітні установи професійними управлінцями, які будуть здатні до самоорганізації, досягати поставлених цілей, приймати якісні нові рішення в освітньому середовищі, що постійно змінюється при впровадженні реформ.

Під «системою» загалом розуміють сукупність елементів, що взаємопов'язані між собою та утворюють певну цілісність. «Педагогічна система» розглядається науковцями як цілісність взаємопов'язаних компонентів, підпорядкованих меті виховання та навчання, що задається соціальним замовленням [4].

Адаптивна педагогічна система в теорії і практиці розглядається як засіб оптимізації процесу навчання, що пов'язано з пристосуванням та самоорганізацією до зміни умов середовища [2]. Так, адаптивна система базується на гнучкості самої системи, пристосовуючись до сучасних вимог, при цьому не втрачаючи орієнтацію на мету та специфіку організації

освітнього середовища. Слід зазначити, що адаптивна система має двосторонній процес пристосування: з одного боку, освітня система активно пристосовується до індивідуальних особливостей управлінця, з іншого, – сам управлінець пристосовується до системи, в результаті чого відбуваються його якісні психофізіологічні й особистісні зміни. Таке взаємопристосування дає поняття адаптивної системи, яка передбачає соціальну взаємодію.

Осмислюючи теоретичний аспект адаптивної системи, можемо виділити її ознаки: нелінійність: динамічність системи, стан якої може змінюватися в часі; відкритість: система, що перебуває у стані постійної взаємодії (обміну) зі своїм навколишнім середовищем; гнучкість: варіативність, саморегуляція і безперервне оновлення; діалогічність; модульність: корисне виділення модулів у системі та розгляд її як сукупності модулів; доступність, багатовимірність, технологічність: послідовність операцій.

Стратегія функціонування адаптивної системи ґрунтується на таких складових, як прагнення пристосуватися до індивідуальних особливостей особистості тих, хто навчається, і прагненні по можливості гнучко реагувати на соціокультурні зміни оточення та здатності здійснювати вплив на соціальне середовище. В основі адаптивної системи, насамперед, лежить навчання прийомам самостійної роботи, самоконтролю, прийомам дослідницької діяльності; в розвитку і вдосконаленні вмінь самостійно працювати, здобувати знання; і у максимальній адаптації навчального процесу до індивідуальних особливостей студентів.

Основною ознакою адаптивної системи підготовки магістрів управління є значне збільшення часу на самостійну роботу студентів. Ми вважаємо, що магістр в адаптивній системі стає не об'єктом навчання, не пасивним одержувачем інформації з установкою на запам'ятовування, а суб'єктом, який здатний самостійно здобувати необхідну інформацію. Він сам видобуває знання, бере участь в організації навчального процесу, частково планує навчальну діяльність, включається в активний розумовий процес, він відповідальний за результати навчального процесу, усвідомлює їх значимість для свого розвитку.

До того ж, в основі адаптивної системи підготовки магістрів з управління навчальним закладом лежить принципово нова адаптивна модель навчання, яка передбачає спрямованість на оперативні зміни в усіх елементах адаптивної системи: цілі, зміст, методи, форми, засоби, технології, позиції суб'єктів педагогічного процесу, управління тощо. Це може вможливити забезпечення результату, адекватного до новоутворень у системі знань, умінь, навичок, у світогляді, в особистості майбутніх управлінців. Зазначене, у свою чергу, стане запорукою їхньої успішної професійної діяльності, а саме – досягнення випереджального, прогресивного, незалежного, конкурентоспроможного, інноваційного розвитку навчальних закладів, якими вони будуть управляти.

Використані джерела:

1. Дмитренко Т.О., Копилова С.В. Концептуальні засади адаптивної системи професійної підготовки магістрів соціальної роботи. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : [зб. наук. праць]. Запоріжжя : КПУ. 2015. Вип. 43 (96). С. 501-508.
2. Єльнікова Г.В. Наукові основи адаптивного управління закладами та установами загальної середньої освіти [текст]: дис. ... д. пед. наук: 13.00.01 / Галина Василівна Єльнікова ; ЦППО НАПН України. Київ, 2005. 443 с.
3. Кошелев П.А. Проектування професійно важливих управлінських якостей у майбутніх магістрів. Проблеми інженерно-педагогічної освіти : [зб. наук. праць]. Харків. 2012. № 37. С. 324-329.
4. Третьяков П.И., Митин С.Н., Бояринцева Н.Н. Адаптивное управление педагогическими системами. М. : Академия, 2003. 368 с.

ВІЗУАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ ЯК ЕФЕКТИВНІ ТЕХНІКИ УПРАВЛІННЯ УЧАСНИКАМИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

ЛУЗАН

Людмила Олександрівна

Luzan.1307.luzan@gmail.com

Комунальний вищий навчальний заклад «Харківська академія неперервної освіти»

Громадська організація «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами»

м. Харків, Україна

Автором виділено теоретичні основи формування візуальної комунікативної компетентності менеджера освіти.

Ключові слова: комунікація, візуальна комунікація, візуальні засоби комунікації.

Автором выделены теоретические основы формирования визуальной коммуникативной компетентности менеджера образования.

Ключевые слова: коммуникация, визуальная коммуникация, визуальные средства коммуникации.

The article outlines the theoretical principles of the formation of the visual communicative competence of the education manager.

Keywords: communication, visual communication, visual communication.

Вважаємо, що від рівня підготовленості педагогів залежить якість освітнього процесу. У сучасних умовах саме комунікабельність та вміння встановлювати контакти багато в чому визначають успішність діяльності закладу загальної середньої освіти. Тому для ефективного здійснення управлінської діяльності потрібні цілком нові особистісні та професійні риси, знання, уміння, навички, властивості, здібності. Нова українська школа потребує таких спеціалістів, яким притаманні енергійність, ініціативність, активність, творчість, які володіють навичками ефективного управління виробничими, технологічними та людськими ресурсами, для яких характерним є швидке прийняття рішень, оптимальне розв'язання керівних завдань, встановлення надійних і довготривалих комунікативних зв'язків з партнерами [2]. Вважаємо, що *візуальна комунікація* – це саме той спосіб, за допомогою якого керівник може донести інформацію чітко й зрозуміло.

Візуальна комунікація – це зв'язок через засоби візуалізації, який описують як передачу ідей та інформації у формах, які можна прочитати або розглянути. Візуальна комунікація частково або повністю покладається на зір, і переважно подана або виражена двовимірними зображеннями. Вона включає в себе: знак, типографіку, графіку, графічний дизайн, ілюстрацію,

промисловий дизайн, рекламу, колір анімації та електронні ресурси. Вона також досліджує ідею, що візуальне повідомлення супровідного тексту має велику владу інформувати, просвітлювати або переконувати людину чи аудиторію [1]. *Візуальна комунікація:*

1. Покращує розуміння.

2. Забезпечує ефективність (комбінація слів і зображень краще передає повідомлення аудиторії, ніж сам текст, бо мозок має здатність вловлювати зміст зображення швидше ніж зміст слів).

3. Полегшує співпрацю (прості малюнки та зображення задають настрій. Вони є відправною точкою для обговорення та інтеграції, бо всі учасники «входять у тему» з початку).

4. Задає напрямок (знання легко втрачаються протягом будь-якого процесу. Саме тому візуалізація ключових даних надзвичайно важлива для успішного встановлення загального напрямку проекту) [4].

Візуальну комунікацію, як і будь-яку іншу управлінську діяльність, необхідно готувати заздалегідь (мета візуальної комунікації; ХТО? ЩО? КОМУ? КОЛИ? ДЕ/ЯК?).

Візуальні засоби комунікації: зображення, що пробуджують емоції, налаштовують настрій і можуть сказати набагато більше, ніж десятки слів; фото з кількома учасниками, які роблять спільний жест, мають однаковий елемент в одязі, тримають у руках схожі предмети; цифри допомагають створити яскраві заголовки цитати, удалий вираз, що передає Ваше повідомлення; мудборди (дошки настрою), які призначені для проектування концепції; мандрівні карти, візуальне або графічне тлумачення загальної історії; інфографіка, відео тощо. Усе зазначене вище підсилить текст доповіді, налагодить приємну емоційну атмосферу та створить позитивне перше враження від контакту. У фокусі візуальної комунікації має стати: сучасність (приміщення, техніка, робоче місце, одяг); команда; увага та повага до команди; простота та зрозумілість; результативність; щирий драйв, бренд.

Отже, сучасний директор закладу загальної середньої освіти має усвідомити, що тон будь-яким комунікаціям задає саме керівник організації. Тому комунікації мають бути спланованими; повідомлення надаватися у форматі, який легко запам'ятати; використовувати візуалізацію; фокусуватися на аудиторії (знати потреби, інтереси, страхи); спрощуватися (правильно бути зрозумілим); демонструвати, що ви на шляху до змін.

Використані джерела:

1. *Візуальна комунікація.* URL : http://uk.wikipedia.org/wiki/Візуальна_комунікація.
2. *Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року Розпорядження КМУ № 988-р від 14.12.2016 р.*
3. *Пермінова С.О. Комунікативна компетентність менеджера в сучасній діловій взаємодії. Наукові праці КНТУ. Економічні науки. 2009. Вип. 16. Ч. 1.*
4. *Goldweb Solutions.* URL : <https://goldwebsolutions.com>.

АДАПТАЦІЯ СУЧАСНОГО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ СИСТЕМИ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

ЛУЧАНІНОВА

Ольга Петрівна

2017olgapetrovna@gmail.com

Національна металургійна
академія України

м. Дніпро, Україна

Заклад вищої освіти постійно адаптується або оновлюється в залежності від державного замовлення або вимог суспільства. В умовах сталого розвитку адаптацію проходять всі змістовні компоненти ЗВО як соціально-педагогічної системи. Автор пропонує ряд рекомендацій по цій проблемі.

Ключові слова: соціально-педагогічна система, установи Вищої освіти, компоненти педагогічної системи, адаптація.

Учреждение высшего образования постоянно адаптируется или обновляется в зависимости от государственного заказа или требований общества. В условиях устойчивого развития адаптации подвержены все содержательные компоненты УВО как социально-педагогической системы. Автор предлагает ряд рекомендаций по этой проблеме.

Ключевые слова: социально-педагогическая система, учреждения высшего образования, компоненты педагогической системы, адаптация.

The institution of higher education is constantly adapting or innovating depending on the state order or the requirements of the society. In the context of the well-established development of adaptation, all substantial components of a higher educational institution as a socio-educational system are subject. The author offers a number of recommendations on this issue.

Keywords: socio-pedagogical system, higher education institutions, components of the pedagogical system, adaptation.

Будь-який навчальний заклад можна вважати відкритою соціально-педагогічною системою, що має своєчасно реагувати на вимоги суспільства, виклики часу, адаптувати напрями своєї освітньої діяльності в умовах сталого розвитку до потреб суспільства. Таким є заклад вищої освіти (далі – ЗВО), який виконує соціальне замовлення держави, а, отже, взаємопов'язаний із зовнішнім середовищем: державою, чинним законодавством в галузі освіти, закладами-конкурентами, освітніми технологіями, системою духовно-культурних цінностей тощо. ЗВО виступають як соціальні системи, які об'єднують людей на підставі спільних цілей діяльності та інтересів, і як педагогічні системи, які мають безліч взаємозалежних структур і функціональних компонентів, що підкоряються цілям освіти, виховання і навчання студентів. В умовах сталого розвитку це є актуальним.

Зміна педагогічної системи, її перебудова й адаптація знаходяться в залежності від того, на що сьогодні спрямований вплив суспільства: на зміцнення матеріальної бази, удосконалення змісту освіти тощо. Адаптації підлягають функціональні компоненти педагогічної системи: цільовий (проектувальний), змістовний, діяльнісний (організаційно-управлінський), аналітико-результативний. Ціль, завдання, принципи методи – це перший системоутворюючий фактор, який найбільше підпорядковується адаптації (чи оновленню). Залежно від них відбувається взаємодія викладачів і студентів, без чого не може бути досягнуто кінцевого результату. Не заглиблюючись у парний взаємозв'язок компонентів системи, зазначимо, що педагогічний

процес як діяльна система завдяки адаптації (чи оновленню) знаходиться в постійному розвитку, самовдосконаленні за умови чіткої, наукової організації правління ним. Рушійною силою адаптації є суперечності між невідповідністю реальних можливостей у студентів та вимогами з боку закладу, професорсько-викладацького складу.

В умовах сталого розвитку вища освіта повинна бути: контекстною, інноваційною і конструктивною (поглиблюватися ідеями з різних галузей науки, політики, економіки, психології, які обіцяють безпечне стає майбутнє та протидіяти загрозовому); цілісною та соціальною (як незалежна система з педагогіки, навчальних програм, яка спрямована на задоволення потреб всіх, хто навчається і навчає); міждисциплінарною (взаємозалежність предметних областей науки, створення нових методів навчання); критичною (розвиток освіти в умовах суспільних викликів, критичного мислення і поглибленого вивчення); збалансованою (налагодження суперечностей, поєднання знань і цінностей, раціональності та інтуїції); системною (системний підхід у розумінні освітніх процесів та їх удосконалення); етичною (роз'яснення етичних проблем і конфліктів, розвиток етичних почуттів і цінностей); цільовою (зосередження на вивченні, тестуванні, критиці і вихованні цінностей сталого розвитку); продовжуватися протягом усього життя (освіта для всіх осіб у всіх сферах життя упродовж життя) [1, с. 49–51].

У цьому контексті треба систематично розглядати сучасні підходи до навчання студентів в умовах сталого розвитку з метою широкого обговорення проблеми в науково-педагогічних колах вищої професійної школи; упроваджувати в освітній процес інноваційні технології, підходи, розглядати проблеми розвитку методології навчання, наукового обґрунтування концептуальних основ теорії і практики навчання у технічних ЗВО. З цією метою продовжити практику проведення веб-семінарів, проводити Всеукраїнські конференції за темою «Концепція розвитку соціально-педагогічних систем сучасних технічних ЗВО: аналіз, досвід реалізація, перспективи». З метою надання допомоги в моделюванні і проектуванні педагогічної системи технічних ЗВО доцільно забезпечити їх програмними документами: «Концепція розвитку (оновлення) педагогічної системи технічного ЗВО», «Програма реалізації Концепції розвитку (оновлення) педагогічної системи технічного ЗВО». При Центрі з професійної освіти України доцільно створити науково-дослідний відділ із координації діяльності ЗВО з метою розроблення методології проектування, моделювання й упровадження оновленої педагогічної системи в технічних ЗВО. Важливим є висвітлення в підручниках, посібниках методологічних й системно-наукових знань, методологічних аспектів професійної діяльності професорсько-викладацького складу технічних ЗВО з проблем оновлення педагогічної системи технічного ЗВО. Доречним було б видання щорічного збірника наукових праць професорсько-викладацького складу, докторантів, фахівців відповідних структур і підрозділів технічних ЗВО з проблем теорії і практики навчання у вищій професійній школі; у збірнику виділити розділ «Педагогічна

система технічного ЗВО: досвід функціонування і пошук шляхів адаптації (оновлення) та розвитку».

Використані джерела:

1. *Європейський досвід підготовки інженерів для сталого розвитку. Д., «Дріант», 2016. 92 с.*

**ДЕЯКІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ АДАПТИВНОЇ
МАРКЕТИНГОВОЇ СТРАТЕГІЇ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

МАЛИХІНА

Яна Анатоліївна

yana_malyhina@ukr.net

Українська інженерно-педагогічна академія

м. Харків, Україна

Розглянуто вплив адаптивного маркетингу на взаємодію вищого навчального закладу з зовнішнім середовищем. Наведено особливості маркетингового аналізу адаптивності вищого навчального закладу.

Ключові слова: адаптивність, маркетинг, вищий навчальний заклад, внутрішнє середовище, зовнішнє середовище.

Рассмотрено влияние адаптивного маркетинга на взаимодействие высшего учебного заведения с внешней средой. Приведены особенности маркетингового анализа адаптивности высшего учебного заведения.

Ключевые слова: адаптивность, маркетинг, высшее учебное заведение, внутренняя среда, внешняя среда.

Discusses the impact of marketing on adaptive interaction Universities with the environment. The peculiarities of marketing analysis adaptability universities. Posted concept of adaptive marketing strategies in universities.

Keywords: adaptability, marketing, university, internal environment, external environment.

Ринкові процеси, які в даний час пов'язані з високими темпами змін, зростанням невизначеності економічного середовища все сильніше зачіпають ЗВО [2], змушуючи їх активізувати маркетингову діяльність з просування освітніх послуг, адаптуватися до мінливих вимог роботодавців та абітурієнтів, до якості та рівня знань. Потрібно відзначити, що існуюча система управління ЗВО є інерційною і мало адаптивною. Вона показує, що існує певне «запізнювання» в придбанні знань, актуальних, наприклад, при вступі вступника до ЗВО і вже застарілих при випуску фахівця. Все це вказує на те, що існують протиріччя між вимогами суспільства і економіки до роботи системи освіти і, зокрема, вищої, до їх маркетингу, який не завжди встигає врахувати потреби ринку, оновлення технологій навчання і зорієнтуватися на запити споживачів [3]. Тому виникла реальна необхідність розвитку адаптивних маркетингових стратегій ЗВО і системи вищої освіти, своєчасно орієнтованих на потреби ринку.

Одним із способів вирішення таких проблем може слугувати залучення маркетингового інструментарію в сферу освіти, тобто переорієнтація всього освітнього комплексу ЗВО на ефективність і якість надаваних освітніх послуг, а також орієнтація на організації – споживачів кваліфікованих фахівців (випускників ЗВО). Але слід зазначити, що маркетинговий аналіз ситуацій на ринках освітніх послуг [1], виявлення закономірностей змін ринків праці та ринків освітніх послуг на основі економіко-математичного моделювання

дозволяють обґрунтувати і реалізувати адаптивні маркетингові стратегії ЗВО, спрямовані на ефективне забезпечення потреб регіону у фахівцях і людському капіталі. Можливість формувати адаптивний маркетинговий механізм управління системою вищої освіти і визначати напрямки її в практичну реалізацію дозволяють знання про адаптивні маркетингові стратегії ЗВО, їх пристосування до змін на ринках праці та освітніх послуг; узагальнення вже існуючих маркетингових стратегій і діагностика недоліків; побудова економіко-математичних моделей, що відображають взаємозалежності процесів на ринках освітніх послуг та праці; визначення найбільш ефективних і адекватних форм управління маркетингом ЗВО.

Адаптивна маркетингова стратегія ЗВО – складова стратегії ЗВО (як складної системи, що самоорганізується), націлена на розробку, виробництво і доведення до споживачів товарів та освітніх послуг, найбільш відповідних їх потребам. Адаптація зазвичай застосовується, коли на систему діють фактори, які є повністю або частково невідомими. У процесі адаптації ЗВО накопичує дані про ці фактори і визначає їх характеристики [4]. Формування адаптивної маркетингової стратегії ЗВО починається з аналізу динамічного розвиваючогося ринкового середовища і з прогнозування подальшого розвитку ринку освітніх послуг [4]. На рівні ЗВО в цілому формується загальна стратегія, яка відображає загальну стратегічну лінію розвитку і комбінацію можливих його напрямків з урахуванням ринкових умов і можливостей ЗВО[5]. На рівні підрозділів ЗВО розробляється стратегія розвитку напрямку, пов'язана з розробкою пропозицій і розподілом ресурсів по окремих освітнім програмам. На рівні окремих програм формуються функціональні стратегії, засновані на визначенні цільового сегмента з використанням різних маркетингових засобів (реклама, просування, ціна, комунікації).

Базова довгострокова маркетингова стратегія ЗВО регулярно коригується і уточнюється в залежності від змін, що відбуваються у зовнішньому середовищі і результатів діяльності ЗВО. Таким чином, від маркетингової адаптивності ЗВО, ефективності та повноцінності функціонування системи маркетингу в сучасному закладі вищої освіти залежить сьогодення і майбутнє української вищої освіти.

Використані джерела:

1. *Зиннуров У.Г. Маркетинг в деятельности вузов: теория и методы решения. М. : Уфа. 2003.*
2. *Кузьминов Я.И., Шувалова О.Р. Стратегии учреждений профессионального образования. Информационный бюллетень. М. : НИУ ВШЭ. 2012. 56 с.*
3. *Малихіна Я.А. Теоретичні і методичні засади управління взаємодією вищого навчального закладу із зовнішнім середовищем: дис. ... д. пед. наук : 13.00.06 / Я.А. Малихіна. Луганськ. 2015. 479с.*
4. *Топилина И.И. Концепция адаптивных маркетинговых стратегий вузов на рынке образовательных услуг TERRA ECONOMICUS Экономический вестник Ростовского государственного университета. 2009. № 4 (Ч. 2). Т. 7.*
5. *Guttenplan D.D. How Much Is a Professor Worth? The New York Times. April 2. 2012. URL: <http://www.nytimes.com/2012/04/02/world/europe/02iht-educkede02.html?pagewanted=all>*

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ОСВІТИ НА АДАПТИВНИХ ЗАСАДАХ

ПЕРМІНОВА

Анна Василівна

perminovaan@gmail.com

Українська інженерно-
педагогічна академія

м. Харків, Україна

У тезах обґрунтовано особливості підготовки майбутніх менеджерів освіти на адаптивних засадах.

Ключові слова: підготовка, майбутні менеджери освіти, адаптивні засади.

В тезисах обоснованно особенности подготовки будущих менеджеров образования на адаптивных началах.

Ключевые слова: подготовка, будущие менеджеры образования, адаптивные основы.

The thesis substantiates the peculiarities of the training of future educational managers on an adaptive basis.

Keywords: training, future managers of education, adaptive principles.

Програмні державні документи («Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 рр.» (2012), «Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 рр.», нова редакція Закону «Про вищу освіту» (2014)) та інші нормативні документи Міністерства освіти і науки України наголошують на модернізацію підготовки майбутніх фахівців у закладах вищої освіти, зокрема майбутніх менеджерів освіти. Актуальність підготовки майбутніх менеджерів освіти зумовлена вимогами до змісту освіти, що є результатом євроінтеграційних процесів та нового бачення щодо розвитку сучасного суспільства. Проведений теоретичний аналіз засвідчив, що проблеми професійної підготовки були висвітлені у працях науковців-дослідників О. Дерев'янченко, О. Дишко, С. Дмитриченко, В. Карпенко, Н. Ковчина, Т. Колбіна, Є. Радигіна, Є. Полякова та ін.; щодо адаптивного управління у сфері освіти, увагу приділяли такі науковці як: Т. Борова, Г. Єльнікова, Л. Карамушка, О. Касьянова, В. Маслов та ін. Відтак, перед вітчизняною системою вищої освіти постає завдання створення умов для розвитку особистості, вдоволення потреб суспільства та держави у кваліфікованих конкурентоздатних фахівцях, зокрема майбутніх менеджерів освіти, які здатні в майбутній професійній діяльності забезпечити впровадження адаптивного управління колективом, що спрямоване на створення умов для самореалізації та саморозвитку фахівців.

Менеджер освіти – професія, тип діяльності, в основі якої – знання й людські здібності, за допомогою яких можна здійснювати управління, організацію та керування освітніми процесами й технологіями, нести за це відповідальність [1]. Л. Кравченко, визначає, що це цілеспрямовано професійно підготовлений фахівець, здатний до роботи у швидкозмінних ринкових умовах й управління як різноманітними типами навчальних закладів, так і масштабними освітніми системами [2]. Основою управління навчальним закладом на адаптивних засадах є діагностування ефективності управлінського впливу за визначеними напрямками та взаємоузгодження претензійної інформації, що надходить від об'єкта до суб'єкта управління. Діагностування, зазвичай, здійснюється за допомогою побудованої в навчальному закладі системи моніторингу. Процес такого контролю включає визначення напрямів

діагностування, установлення критеріїв результативності реалізації кожного напрямку, порівняння досягнутих результатів із визначеними критеріями, аналіз отриманих даних і висновки у вигляді прийняття управлінського рішення [4]. В свою чергу, адаптивне управління – це управління, яке засноване на діалогічній адаптації та кооперації дій керуючої та керованої підсистем, викликає відкритість взаємодії й реалізується в умовах невизначеності, що потребує додаткової орієнтації. Це процес взаємовпливу, що викликає взаємоприспосадування поведінки суб'єктів діяльності на діа(полі)логічній основі, яка забезпечується спільним визначенням реалістичної мети з наступним поєднанням зусиль і самоспрямуванням дій на її досягнення [4].

Метою адаптивного управління є постійне підвищення якості знань, умінь та навичок працівників за допомогою своєчасної адаптивної реакції на зміну параметрів зовнішнього і внутрішнього середовища та внесення корективів в роботу підрозділів, що забезпечують процес навчання. Важливою рисою адаптивного управління є спрямування його на самоконтроль, самоаналіз та саморозвиток кожного педагогічного об'єкта, що значно підвищує потенціал кадрової політики, створює умови для розвитку творчості, розкриття талантів та можливостей кожної особистості, робити адаптивну систему відкритою і демократичною [5]. Проведений аналіз науково-педагогічної літератури дає змогу, констатувати, що підготовка майбутніх менеджерів освіти на адаптивних засадах, сприятиме позитивним змінам, як у навчально-виховному процесі, та у всіх сферах діяльності закладу. Будь-які зміни потребують певної кореляції дій, що стане предметом подальшого вивчення.

Використані джерела:

1. Мармаза О.І. Менеджмент в освіті: дорожня карта керівника. Харків: Основа, 2007. 448 с.
2. Кравченко Л.М. Неперервна педагогічна підготовка менеджера освіти: [монографія]. Полтава: Техсервіс. 2006. 422 с
3. Берека В.Є. Магістерська підготовка майбутніх менеджерів освіти: [монографія]. Хмельницький: ХГПА. 2008. 357 с.
4. Єльнікова Г.В., Борова Т.А., Полякова Г.А. Адаптивне управління: сутність, характеристика, моніторингові системи: [кол. монографія]. Чернівці: Технодрук. 2009. 570 с.
5. Хомяков В.І. Управління потенціалом підприємства: [навч. посібник]. К.: Кондор, 2007. 400 с.

ЗАВДАННЯ АДАПТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ОСВІТНЬОЮ СИСТЕМОЮ В УМОВАХ ТЕХНОЛОГІЧНОГО ПРОГРЕСУ

ШЕМИГОН

Наталія Юрїївна

natalishemihon78@gmail.com

Українська інженерно -
педагогічна академія

м. Харків, Україна

Розглядаються завдання адаптивного управління системою вищої освіти в умовах масштабних змін у професійній сфері. Визначаються зовнішні та внутрішні завдання адаптивного управління системою вищої освіти.

Ключові слова: технологічний прогрес, адаптивне управління, завдання.

Рассматриваются задачи адаптивного управления системой высшего образования в условиях масштабных изменений в профессиональной сфере. Определяются внешние и внутренние задачи адаптивного управления системой высшего образования.

Ключевые слова: технологический прогресс, адаптивное управление, задания.

The article considers the task of adaptivemanagemen is examined the system of higher education in the conditions of scale changes in a professional sphere. Determined outwardly and internal tasks of adaptive control by the system of higher education.

Key words: technological progress, adaptive management, tasks.

Технологічний прогрес призводить до швидких змін, які впливають на функціонування всіх сфер життєдіяльності суспільства. Значні перетворення спостерігаються у професійній сфері роботизації, технології штучного інтелекту призводять до появи нових та зникнення старих професій на ринку праці.

Відповідно з докладом Всесвітнього економічного форуму в Давосі: четверта індустриальна революція, яку ще називають «Індустрія 4.0», призведе у найближчі 5 років до масштабних змін на ринку праці, близько половини професій, що існують сьогодні, у наступні десять років зникнуть або будуть автоматизовані[3].

Таким чином у сучасному світі людям доведеться кожні 10 років адаптуватися до перманентних змін на професійному ринку. Вища освіта, як провідна ланка, що забезпечує технічний та соціальний прогрес має з одного боку, як система, сама реагувати та пристосовуватися до середовища, котре постійно еволюціонує; з іншого – має формувати фахівців, які готові незалежно від віку, пристосовуватися до постійних технологічних змін.

Відповідно, у контексті технічного прогресу перед вищою освітою ставляться якісно нові завдання, а саме: перетворити сталі організаційні структури управління на мобільні й гнучкі; виробляти здатність реагувати, прогнозувати та адаптуватися до вимог технічного прогресу. Вказані завдання можна вирішити шляхом адаптивного управління системою вищої освіти.

Адаптивне управління визначається як процес взаємовпливу, що викликає взаємопристосування систем, забезпечується визначенням реалістичної мети з наступним поєднанням зусиль і спрямуванням дій на її досягнення[2]. В даному випадку йдеться про пристосування системи освіти до технологічного прогресу.

Метою адаптивного управління системою вищої освіти є забезпечення здатності системи гнучко реагувати, пристосовуватися та передбачати зміни та потреби ринку праці, що викликані технологічним прогресом. Відповідно до мети визначаємо завдання адаптивного управління освітньою системою, та розподіляємо їх на зовнішні, по відношенню до освітньої системи, та внутрішні. До зовнішніх завдань відносимо децентралізацію управління системою вищої освіти, оскільки, адаптивність передбачає швидке реагування системи на зміни, здатність швидко переорієнтовуватися на основі прийнятих рішень.

Натомість, спостерігаємо занадто регламентовану систему прийняття рішень у системі вищої освіти, відсутність реальної автономії вищих

навчальних закладів, що, безумовно, перешкоджає реалізації концепції адаптивної освітньої системи.

Внутрішніми завданнями адаптивного управління системою вищої освіти є забезпечення адаптивного навчання самої особистості, що передбачає формування здатності реагувати на зміни, визначати мету, прикладати зусилля для професійної перекваліфікації у відповідності до потреб ринку праці. Як зазначає В.Бондар, адаптивність яскраво проявляється в майбутньому у стресових професійних ситуаціях, вирішення яких потребує розвиненої адаптивності й високої компетентності суб'єкта освітньо-професійної діяльності [1].

Таким чином, у контексті технологічного прогресу завданням адаптивного управління освітньою системою є забезпечення швидкого реагування вищих навчальних закладів на постійні зміни професійного середовища, забезпечення формування у студентів здатності пристосовуватися до постійних змін, виробляти стратегії досягнення професійних цілей та формувати стресостійкість особистості.

Використані джерела:

1. Бондар В., Шапошнікова І. Адаптивне навчання студентів як передумова реалізації компетентнісного підходу до професійної підготовки вчителя. *Рідна школа : [щомісяч. наук.-пед. журнал]. 2013. № 11. С. 36-41.*
2. Єльнікова Г.В. Технологія адаптивного управління персоналом організації. *Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Сер. : Професійна педагогіка. 2011. № 1. С. 8-14. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvipto_2011_1_4.*
3. Прогнози в Давосі: Індустрія 4.0 знищить мільйони робочих місць. *Deutsche Welle, 20січня 2016. URL : <https://www.dw.com/>.*

НАУКОВИЙ ЧАТ 5. ОСВІТА ДОРΟΣЛИХ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Научный чат 5.

Образование взрослых в условиях устойчивого развития информационного общества

Scientific Chat 5.

Adult Education in the Context of a Sustainable Development of the Information Society

ПРОФЕСІЙНІ Й ОСОБИСТІСНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ

АВШЕНЮК

Наталія Миколаївна
nataliya.avshenyuk@gmail.com

Інститут педагогічної освіти і
освіти дорослих імені Івана
Зязюна НАПН України

м. Київ, Україна

Проаналізовано документи міжнародних організацій, що стосуються професійної діяльності, працевлаштування, компетентностей і ринку праці. Виділено ключові компетентності, необхідні фахівцям для успішного життя і професійного розвитку. Серед них – «м'які навички» (критичне мислення, креативність, взаємодія з іншими людьми, формування власної думки і прийняття рішень) і грамотність (мовна, математична, цифрова, соціальна, громадянська, підприємницька). Важлива також компетентність культурної обізнаності та самовираження.

Ключові слова: компетентність, професійний розвиток, фахівець.

Проанализированы документы международных организаций, касающиеся профессиональной деятельности, трудоустройства, компетентностей и рынка труда. Выделены ключевые компетентности, необходимые специалистам для успешной жизни и профессионального развития. Среди них – «мягкие навыки» (критическое мышление, креативность, взаимодействие с другими людьми, формирование собственного мнения и принятия решений) и грамотность (языковая, математическая, цифровая, социальная, гражданская, предпринимательская). Важна также компетентность культурной осведомленности и самовыражения.

Ключевые слова: компетентность, профессиональное развитие, специалист.

International organizations' documents related to professional activities, employment, competences and the labour market are analysed. Key competencies need by professionals for a successful life and professional development are singled out. Among them there are soft skills (critical thinking, creativity, interaction with other people, formation of own opinion and decision-making) and literacy (language, mathematical, digital, social, civic, entrepreneurial). The competence of cultural awareness and self-expression is also important.

Key words: competence, professional development, specialist.

Вивчення доповідей, звітів та результатів досліджень міжнародних організацій глобального масштабу дозволяють виокремити два найбільш значущих і очевидних вектори їхньої діяльності на сучасному етапі: перший – дослідження реального стану соціального й економічного поступу людства й прогнозування його на коротко- й довгострокову перспективи; а другий – це визначення професійних і особистісних компетентностей, необхідних для

виживання людства в умовах сьогодення й майбуття. На підтвердження цієї тези наведемо документ Всесвітнього Економічного Форуму «Майбутнє професійної діяльності, працевлаштування, компетентностей та ринку праці в умовах четвертої індустріальної революції». У 2015 р. в Давосі було окреслено перелік 10 основних компетентностей, що будуть потрібні фахівцям для успішного життя і професійного розвитку в 2020 р. До них віднесено: комплексне багаторівневе вирішення проблем (Complex problem solving); критичне мислення (Critical thinking); креативність в широкому сенсі (Creativity); вміння керувати людьми (People management); взаємодія з іншими людьми (Coordinating with others); емоційний інтелект (Emotional intelligence); формування власної думки та прийняття рішень (Judgment and decision-making); клієнтоорієнтованість (Service orientation); вміння вести переговори (Negotiation); когнітивна гнучкість (Cognitive flexibility) [3].

Зрозуміло, що ці компетентності необхідно формувати як у молодого покоління громадян у процесі здобуття базової освіти і професійної підготовки, так і в дорослого населення впродовж неперервного професійного розвитку. З цією метою вже у січні 2018 р. Європейською Комісією та Радою Європи схвалено оновлену редакцію Рекомендацій з ключових компетентностей для навчання впродовж життя. Визначено 8 ключових компетентностей: грамотність (Literacy competence); мовна компетентність (Languages competence); математична компетентність і компетентність у природничих науках та інженерії (Mathematical competence and competence in science, technology and engineering); цифрова компетентність (Digital competence); особиста, соціальна і навчальна компетентність (Personal, social and learning competence); громадянська компетентність (Civic competence); підприємницька компетентність (Entrepreneurship competence); компетентність культурної обізнаності та самовираження (Cultural awareness and expression competence) [1].

Вивчення зазначених переліків компетентностей переконує, що в них поєднуються як професійні, так і особистісні компетентності. І це не дивно, адже вони суттєво взаємопов'язані між собою. Не дарма у додатках до Рекомендацій ЄС розміщено розділ про важливість таких особистісних утворень як креативність та інноваційність. У цьому розділі також наголошується на декількох дуже важливих, на нашу думку, рисах характеру: допитливості й наполегливості. Водночас, дослідження Організації економічного співробітництва і розвитку, результати якого опубліковано ще в 2015 р., засвідчують: емоційні й комунікативні якості людини визначають життєвий успіх не менше, а ніж когнітивні здібності. Такі особистісні характеристики людини (soft skills – «м'які» навички), що уособлюють цілеспрямованість, високу самооцінку, комунікабельність, наполегливість, вміння планувати, є надзвичайно важливими для досягнення професійного успіху.

Крім того, у 2018 р. Римський клуб представив нову ювілейну доповідь «Come On! Капіталізм, короткозорість, населення і руйнування планети». У цьому документі зосереджено чимало орієнтирів на розвиток майбутнього

глобального суспільства. Один із розділів має назву «Освіта для майбутнього», в якому наголошується на винятковому значенні інтегрального мислення – особистісної якості, що визначатиме здатність людства до виживання і взаємодії у майбутньому, на відміну від системного аналітичного мислення.

Автори відзначають, що розвитку системного мислення недостатньо, оскільки «в системному мисленні зберігається тенденція розглядати реальність у досить механістичних категоріях, нездатних схопити її природню цілісність». Натомість, інтегральне мислення здатне «сприймати, організувати, узгоджувати і об'єднувати окремі фрагменти і досягати справжнього розуміння оточуючої дійсності» [2].

Таким чином, із проаналізованих міжнародних документів, що стосуються професійної діяльності, працевлаштування, компетентностей та ринку праці можемо виокремити дві категорії ключових компетентностей: м'які навички: критичне мислення, креативність, взаємодія з іншими людьми, формування власної думки та прийняття рішень, тощо; грамотність: мовна, математична, цифрова, соціальна, громадянська, підприємницька, культурна обізнаність і самовираження.

Використані джерела:

1. Council Recommendation of 22 May 2018 on key competences for lifelong learning (Text with EEA relevance) (2018/C 189/01). Official Journal of the European Union, 4.6.2018, C189/1C-189/13.
2. Ernst von Weizsäcker; Anders Wijkman. (2018). «Come On» Capitalism, Short-termism, Population and the Destruction of the Planet. Springer-Verlag: New York. 220 p.
3. World Economic Forum. (2016). The Future of Jobs, Employment, Skills and Workforce Strategy for the Fourth Industrial Revolution. World Economic Forum: Geneva. 167 p.

ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ СЛУХАЧІВ У ЗАКЛАДАХ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

АНДРОЩУК

Ірина Миколаївна

irenandro@gmail.com

Інститут педагогічної
освіти і освіти дорослих
імені Івана Зязюна НАПН
України

м. Київ, Україна

Автор аналізує можливості інформаційно-комунікаційних технологій та їх застосування у процесі підвищення кваліфікації педагогів. Розглядає сучасні тенденції застосування зазначених технологій у формальній, неформальній та інформальній освіті.

Ключові слова: підвищення кваліфікації, інформаційно-комунікаційні технології, медіаосвіта дорослих, формальна, неформальна, інформальна освіта.

Автор анализирует возможности информационно-коммуникационных технологий и их применения в процессе повышения квалификации педагогов. Рассматривает современные тенденции применения указанных технологий в формальном, неформальном и информальном образовании.

Ключевые слова: повышение квалификации, информационно-коммуникационные технологии, медиаобразование взрослых, формальное, неформальное, информальное образование.

Author analyzes the possibilities of information and communication technologies and their application in the process of improving the qualifications of teachers. He examines the current trends in the use of these technologies in formal, informal and informative education.

Keywords: professional development, information and communication technologies, media education for adults, formal, informal, informational education.

Зміна парадигми сучасної вітчизняної освіти вимагає структурних, змістових, функціональних, технологічних змін у всіх її ланках, зокрема, й у післядипломній освіті. У процесі впровадження реформування загальної середньої освіти, передусім, концепції «Нова українська школа» [4], посилюється роль закладів післядипломної педагогічної освіти, на які покладено основне завдання – забезпечити підготовку вчителів до реалізації вищезгаданої Концепції, а саме: підготувати педагогів до використання інноваційних технологій, у т.ч. й інформаційно-комунікаційних, а саме: працювати за електронними підручниками, забезпечити курси підвищення кваліфікації (у т.ч. за дистанційною формою навчання), проходження вебінарів, навчань, тестів в он-лайн режимі тощо.

Підвищення кваліфікації в сучасних умовах модернізації вітчизняної освіти перетворюється на гнучку підсистему неперервної освіти фахівців, що реагує на запити суспільства і слухачів. З огляду на це актуальною є проблема якісного оновлення системи підвищення кваліфікації педагогічних працівників в умовах сталого розвитку інформаційного суспільства. Педагогічні працівники, які все частіше стають учасниками глобалізаційних і євроінтеграційних процесів (участь у міжнародних конкурсах, курсах, тренінгах, олімпіадах як учителів, так і їхніх учнів), висловлюють бажання проходити підвищення кваліфікації у закладах післядипломної педагогічної освіти в зручних для них час, у зручному місці, за обраною проблематикою та у тій формі, яка найбільше відповідає їхньому індивідуальному запиту. Як свідчить практика, все більше слухачів обирає курси підвищення кваліфікації за дистанційною чи очно-дистанційною формами навчання, а також беруть участь у заходах, що проходять у міжтестатійний період в он-лайн режимі: вебінари, веб-конференції, онлайн-консультації тощо з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

З'ясовано, що основними світовими тенденціями використання інформаційно-комунікаційних технологій в освіті є [2]: створення єдиного освітнього простору; створення системи випереджаючої освіти; виникнення нового напрямку діяльності викладача – розроблення інформаційних технологій навчання та програмно-методичних комплексів; зміна змісту діяльності викладача: з «репродуктора» знань до розробника нової технології (що з одного боку, підвищує його творчу активність, а з іншого – потребує високого рівня технологічної та методичної підготовки); формування системи безперервного навчання як універсальної форми діяльності, що спрямована на постійний розвиток особистості протягом всього життя.

Ці ж тенденції враховуються у вітчизняній системі післядипломної освіти. При цьому актуальності набуває проблема відкритої освіти, реалізація якої неможлива без застосування інформаційно-комунікаційних технологій. Серед кількох моделей, які використовуються у практиці закладів післядипломної

освіти України [1, с. 63-64], у контексті нашого дослідження, важливою є особистісно орієнтована модель, яка збільшує можливості для формальної та інформальної освіти слухачів і передбачає організацію курсів підвищення кваліфікації за дистанційною і очно-дистанційною формами навчання. Це досить складний процес, який потребує як людських, так і матеріально-технічних ресурсів. Передусім, відповідної платформи, на якій мають бути розміщені у відкритому доступі навчальні, методичні та інформаційні матеріали; нормативно-правового забезпечення, що чітко регламентує права та обов'язки кожного учасника освітнього процесу, а також міру відповідальності за добросовісність надання і використання матеріалів; наявності висококваліфікованих модераторів відкритої освіти в закладах післядипломної педагогічної освіти.

При цьому важливим завданням є індивідуалізація освітнього процесу та відкрите планування. Головна мета індивідуалізації освітнього процесу – формування для кожного слухача індивідуальної траєкторії навчання, що враховує особистісні потреби, запити та інтереси [1, с. 2]. Важливу роль при цьому відіграє зворотній зв'язок тьютора із слухачем, який передбачає не лише індивідуальне консультування, а й кореляцію освітніх послуг, що дає змогу вдосконалювати організацію і здійснення підвищення кваліфікації педагогів (цьому слугують он-лайн спілкування: чати, електронні повідомлення тощо).

Аналіз свідчить, що першочерговим завданням менеджерів післядипломної освіти є забезпечення науково-методичного супроводу професійного розвитку слухачів як у межах формальної, так неформальної й інформальної освіти. При цьому велика роль відводиться медіаосвіті дорослих осіб. У Концепції впровадження медіаосвіти в Україні зазначено: «*Медіаосвіта дорослих* – форма безперервної освіти, заснована на використанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій і новітніх медіа; забезпечує вирівнювання досвіду поколінь (зокрема старшого покоління, соціалізація якого відбувалася в умовах іншої системи мас-медіа), постійний особистісний розвиток і підвищення кваліфікації» [3].

Для реалізації медіаосвіти здійснюється курсова підготовки педагогів у закладах післядипломної педагогічної освіти; підготовка інформаційно-методичних матеріалів, програмного інформаційно-комунікаційного забезпечення; практикується запровадження інтегрованої медіаосвіти, розроблення та оновлення навчальних програм для різних категорій педагогічних працівників із включенням медіаосвітніх елементів. Науково-педагогічними і педагогічними працівниками закладів післядипломної освіти розробляються і апробуються курси за вибором з медіакультури та медіаінформаційної грамотності; здійснюється організація систематичного підвищення медіаінформаційної грамотності педагогічних кадрів шляхом створення відповідного навчального контенту, забезпечення науково-методичного супроводу педагогів із зазначеної проблеми.

Нині в умовах децентралізації освітніх послуг керівництво закладів післядипломної освіти виробляє власну стратегію управління професійним

розвитком слухачів курсів підвищення кваліфікації, активно при цьому використовуючи інформаційно-комунікаційні технології. Однак у контексті зазначеного, потребує вирішення проблема на рівні законодавства України, а саме прийняття Закону про післядипломну освіту, Закону про освіту дорослих, у яких нормативно будуть врегульовані питання щодо забезпечення формальної, неформальної та інформальної освіти дорослих осіб (у тому числі підвищення кваліфікації педагогічних працівників) із врахуванням сучасних можливостей інформаційно-комунікаційних технологій.

Використані джерела:

1. Відкрита освіта: інноваційні технології та менеджмент : [кол. монографія]; за наук. ред. М.О. Кириченка, Л.М. Сергєєвої. Київ : Вид-во Ін-ту обдарованої дитини НАПН України. 2018. 440 с.
2. Дивак В. Медіаінформаційні технології у системі відкритої післядипломної освіти. URL : <http://naukam.triada.in.ua/index.php/konferentsiji/54-dvadtsyat-chetverta-vseukrajinska-praktichno-piznavalna-internet-konferentsiya/589-media-informatsijni-tekhnologiji-u-sistemi-vidkritoji-pislyadipmnoji-osviti>.
3. Концепція впровадження медіа освіти в Україні. URL : https://ms.detector.media/mediaprosvita/mediaosvita/kontseptsiya_vprovadzheniya_mediaosviti_v_ukraini_nova_redaktsiya/.
4. Нова українська школа. URL : <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>.

КОУЧИНГ ЯК ПРАКТИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ТОП-МЕНЕДЖЕРІВ

БАНІТ

Ольга Василівна

olgabanit@ukr.net

Інститут педагогічної
освіти і освіти
дорослих імені Івана
Зязюна НАПН України

м. Київ, Україна

Автор представляє техніку GROW як один із численних інструментів коучингу. Ця техніка є однією з найбільш дієвих у вирішенні завдань для топ-менеджерів. Вона сприяє подоланню структурних і поведінкових бар'єрів у діяльності топ-менеджера і стереотипності його мислення.

Ключові слова: коучинг, GROW, топ-менеджер.

Автор представляет технику GROW, как один из многочисленных инструментов коучинга. Эта техника является одной из наиболее действенных в решении задач для топ-менеджеров. Она способствует преодолению структурных и поведенческих барьеров в деятельности топ-менеджера и стереотипности его мышления.

Ключевые слова: коучинг, GROW, топ-менеджер.

The author presents the GROW technique as one of the many coaching tools. This technique is one of the most effective in solving problems for top managers. It helps to overcome the structural and behavioral barriers in the activities of the top manager and the stereotypes of his thinking.

Key words: coaching, GROW, top manager.

Визначальними чинниками успіху діяльності сучасних прогресивних компаній та підвищення рівня їхньої конкурентоспроможності на ринку є рівень професійного розвитку персоналу, його здатність до навчання та потреба в неперервному професійному вдосконаленні. Серед різних категорій персоналу особливої уваги заслуговують топ-менеджери. Як слушно зауважує І. Миколайчук, перед менеджерами цієї ланки щоденно постає необхідність аналізу соціально-психологічних факторів підвищення ефективності

управлінської діяльності, вивчення індивідуально-психологічних особливостей співробітників та оцінки власних компетенцій, усвідомлення та інтерпретування ситуацій, що виникають під час реалізації повноважень у щоденній практиці управління, оволодіння навичками конструктивної комунікації, ведення переговорів, розв'язання конфліктів тощо [1. с. 51].

Наразі навчання й розвиток персоналу здійснюється за допомогою різноманітних технологій, кожна з яких має свою специфіку застосування в системі корпоративної освіти. У сучасній практиці діяльності вітчизняних і зарубіжних компаній найбільш популярними стають інноваційні інструменти, серед яких зростає значимість інструментарію коучингу, адаптованого до сучасних умов економічного розвитку підприємств, що поєднує прикладні розробки менеджменту персоналу й психології управління. Коучинг постає ефективним способом досягнення конкретних результатів у житті й бізнесі, є наукою та мистецтвом сприяння саморозкриттю людини чи організації, інструментарієм інтерактивного процесу підтримки окремих людей і організацій з метою максимальної допомоги у розкритті їх потенціалу, орієнтованого в підсумку на здійснення позитивних змін та оптимізацію виробничих відносин між працівниками на основі співробітництва й налагодження зворотного зв'язку [1. с.57]. Серед низки запропонованих А. Мірцало [2] інструментів коучингу однією з найбільш дієвих у вирішенні завдань для топ-менеджерів вважають техніку GROW, яка бере початок у практиці спортивних тренерів. Вона є дуже простою та складається з 4-х етапів:

- G – мета (goal);
- R – реальність, навколишня дійсність (reality);
- O – наявні можливості (opportunity);
- W – дії (what to do).

Ця техніка спирається на грамотне використання запитань і дотримання послідовності дій. Її суть полягає в тому, що вирішення якогось завдання або досягнення мети починається з її постановки. Отже, на першому етапі питання спрямовуються на конкретизацію мети, яку клієнт (у нашому випадку – топ-менеджер) прагне досягти з допомогою коучингу. Топ-менеджер має дати відповідь на такі питання:

- Чого ти хочеш?
- Чому для тебе це важливо?
- Якби ти знав, що можеш досягти всього, як тоді звучала б твоя мета?
- Як ти дізнаєшся, що досягнув результату? [3].

Потім увага переключається на реальність – вивчення й аналіз навколишньої дійсності. Для топ-менеджера важливо дослідити поточну ситуацію, визначити наявні на даний момент ресурси й перешкоди. На цьому етапі потрібно дати відповіді на такі запитання:

- Які фактори впливають на досягнення цілі?
- Які ресурси допоможуть досягнути поставленої мети?
- Які перешкоди можуть виникнути у ході вирішення завдань?
- Що ти вже встиг зробити для досягнення цілі?

– Який результат отримав? [3].

Оцінивши реальність, можна намічати стратегію дій. За допомогою питань досліджуються практичні варіанти дій, спрямованих на досягнення поставленої мети. Перед топ-менеджером постають такі запитання:

– Що ти можеш зробити для вирішення завдання?

– Які ще є варіанти? А ще?

– Хто міг би допомогти тобі у вирішенні цього завдання?

– Як ти думаєш, як вчинила б на твоєму місці авторитетна для тебе людина? [3].

На останньому етапі фокус уваги зміщується на реалізацію обраного оптимального варіанту дій. Мотивуючим на цьому етапі буде минулий досвід успішного вирішення подібних ситуацій, з якими топ-менеджер успішно впорався. Остання низка питань для топ-менеджера така:

– Який найперший і найпростіший крок ти готовий зробити?

– Коли конкретно ти його зробиш?

– Що може тобі завадити? Як ти можеш це передбачити?

– Хто міг би підтримати тебе і як? Коли ти попросиш про цю підтримку? [3].

Таким чином, імплементація коучингового інструментарію в практику управління розвитком персоналу сприяє подоланню структурних та поведінкових бар'єрів у діяльності топ-менеджера та стереотипності його мислення, що загалом веде до підвищення рівня компетентності, якості та результативності професійної діяльності, використання творчих підходів до виконання професійної діяльності та реалізації стратегічних цілей компанії.

Використані джерела:

1. Миколайчук І. (2015). Коучинг у системі управління персоналом. Вісник КНТЕУ, 4, С. 50–67.
2. Мирцало А. (2015). Постановка и реализация целей и задач инструментами коучинга. 13 техник коучинга. М. : Издательские решения. 32 с.
3. Модель GROW в коучинге. (2016). URL : <https://5sfer.com/21265-model-grow-v-kouchinge.html>

КРОСКУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ВЧИТЕЛІВ-ІММІГРАНТІВ У КАНАДІ

БАРАНОВА
Лілія Миколаївна
lbaranova@ukr.net

Державний Університет
Телекомунікацій

м. Київ, Україна

Проаналізовано кроскультурні особливості інтеграції вчителів-іммігрантів у канадський освітній простір.

Ключові слова: кроскультурна підготовка, вчитель, інтеграція, Канада.

Проанализированы кроскультурные особенности интеграции учителей-иммигрантов в канадское образовательное пространство.

Ключевые слова: кроскультурная подготовка, учитель, интеграция, Канада.

The peculiarities of the integration of immigrant teachers into Canadian educational space are analyzed.

Keywords: cross-cultural educational, teacher, integration, Canada.

В умовах глобалізаційних та інтеграційних процесів провідним принципом філософського осмислення кроскультурної специфікації освітнього простору

стає теоретична кореляція загальнолюдського, етнонаціонального й регіонального в культурних змістах і формах. Це потребує, як зауважує М. Семікін, набагато ширшого бачення проблеми, не обмеженого рамками окремих етнокультурних парадигм [1, с. 84]. За таких умов великого значення набувають теоретико-методологічні дослідження процесу етноосвіти та практичні розробки кроскультурної спрямованості в діяльності закладів освіти усіх рівнів. Зважаючи на надзвичайно складну структуру особистісно-ціннісного світу вчителя та визнання багатовекторності кроскультурного чинника в суспільній свідомості, вважаємо доцільним в контексті дослідження кроскультурної підготовки майбутніх учителів розглянути особливості інтеграції вчителів-іммігрантів в канадський освітній простір.

Останні дослідження, проведені зарубіжними науковцями в Канаді, США, Ізраїлі та Австралії відображають реальну картину інтеграційних механізмів на практиці й характеризують складні взаємостосунки між різними етнокультурами в кроскультурних комунікаціях. Загалом, дослідження показали, що вчителі-іммігранти дедалі частіше розглядаються як цінний людський ресурс, як для задоволення потреб робочої сили, так і для сприяння кроскультурній освіті та інтеграції школярів сімей іммігрантів. Разом з тим, вони засвідчують необхідність підтримки цієї професійної інтеграції. Незважаючи на певні ініціативи, спрямовані на допомогу цим вчителям, доступ до зайнятості залишається складним. На цьому шляху виникає низка перешкод, з якими вони стикаються. Ці перешкоди обумовлені системними, соціологічними та культурними бар'єрами. Зокрема, вчителі-іммігранти стикаються з такими труднощами: проблеми, пов'язані з працевлаштуванням; проблеми, пов'язані з професійною інтеграцією у шкільну культуру та навчальну групу; проблеми, пов'язані з невизнанням раніше набутих у країнах походження компетенцій; проблеми, пов'язані з педагогічною задачею, особливо пов'язані з педагогічною практикою та управлінням у класі [2].

Проблеми доступу до зайнятості можна віднести до мовних та культурних бар'єрів. Неможливість оволодіння мовою і культурою країни є першою перешкодою на шляху доступу до зайнятості. Наприклад, у Квебеку тест з французької мови для багатьох вчителів-іммігрантів є головною проблемою для отримання доступу до працевлаштування (Lefebvre, Legault, & De Sève, 2002). В Онтаріо вчителі-іммігранти, які були задіяні в дослідженні Майля, Ченга і Ванга (2006), підкреслили, що вони їх не сприймають через їхній акцент. Учасники дослідження Phillion (2003) в Онтаріо висловили жаль з приводу того, що вони не могли пройти тестування з усного мовлення через свій акцент і відсутність вільного володіння англійською мовою [2].

Серед тих учителів, які пройшли описаний вище етап, виникають проблеми, пов'язані з професійною інтеграцією в шкільну культуру і педагогічний колектив. Незважаючи на те, що більшість вчителів-іммігрантів вже мають педагогічний досвід, вони повинні інтегруватися в нову шкільну систему і нову культуру. Це вимагає відкритості колег і прагнення до співпраці. Різні дослідження на цю тему підкреслювали той факт, що часто ці вчителі

стикаються з великими труднощами у встановленні позитивних відносин і співпраці зі своїми колегами, а також з адміністрацією школи (Bascia, 1996; Myles, Cheng, & Wang, 2006; Phillion, 2003; Reid, 2005; Remennick, 2002) [2].

Поряд із цим постають проблеми, пов'язані з навчальним процесом. Оскільки специфіка викладання в різних країнах має певні особливості, вчителі-іммігранти часто зустрічаються з проблемами адаптації до моделі навчання, що застосовується в країні перебування. Наприклад, Ван (2003) зазначає, що вчителі-іммігранти китайського походження в Торонто відчували дезорієнтованість після спостереження за відмінностями в навчальних підходах у школах Канади. У Китаї школа надала все, тоді як у Торонто викладачі самостійно відповідали за придбання і використання навчальних матеріалів. Крім того, вчителі виявили, що вони повинні бути творчими і самостійними, щоб знайти відповідні матеріали для навчання, у той час як у Китаї навчальні матеріали були стандартизовані. Учителі також відчували проблеми з роллю, яку вони повинні грати в класі. Попередній досвід передачі знань з підручників і заважав їм перейти до ролі відкритого навчання. Друга проблема пов'язана з класним керівництвом.

У Канаді чи США вчителі-іммігранти мусять керувати мультикультурними або багатоетнічними класами, у яких навчаються діти з різних соціально-економічних прошарків. Багато вчителів-іммігрантів вперше стикаються з таким «різноманіттям» (Гордон, 1996). Вони додають, що налагодження дисципліни займає багато часу і впливає на ефективність навчання. Вони зауважують, що в мультиетнічних класах і школах з дітьми з неблагополучних районів спостерігається помітна відсутність дисципліни. Крім того, дослідження показало, що вчителям-іммігрантам часто надавалися найскладніші класи, у той час, як місцеві вчителі уникали таких класів. Крім того, існують інші проблеми, детальніше з якими можна ознайомитися у працях Cruickshank, 2004; Gordon, 1996; Hutchison, 2005; Myles, Cheng, & Wang, 2006; Wang, 2003; Seah, 2005 [2].

З огляду на вищевикладене вслід за М. Семікіним вважаємо актуальним впровадження у підготовку майбутніх учителів (особливо іноземних мов) оновленого комплексу заходів кроскультурного освітнього спрямування, які ґрунтуються на глибокому розумінні діалектичного взаємозв'язку кроскультури та освіти, розширення педагогічного простору до культурно-освітнього, підсилення його світоглядними, аксіологічними, етичними, цивілізаційними, людиномірними компонентами [1, с. 83].

Зазначений підхід тим самим засвідчує важливість урахування чинників розгортання генетично єдиного процесу культурного зростання – антропо- і соціогенезу, оскільки саме їх гармонійна взаємодія забезпечує виробництво, тиражування, передачу, освоєння і споживання загальнолюдських знань та цінностей, оскільки людина з моменту свого народження перебуває у світі культури, з її допомогою і завдяки залученню до культури формується, стає членом суспільства, особистістю.

Використані джерела:

1. Семікін М. (2013). Крос-культурна грамотність сучасного педагога: методологічний аспект. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету*. 2 (11). С. 84-91.
2. Niyubahwe A, Mukamurera J, Jutras F. (2013). *Professional integration of immigrant teachers in the school system: A Literature review mcgill journal of education*, 48/2. P. 279-296.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА ДОРΟΣЛИХ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

ВАЩЕНКО

Любов Іванівна

banit22@ukr.net

Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна
НАПН України

м. Київ, Україна

Проаналізовано роль неформальної освіти, як складової неперервної освіти, в умовах сталого розвитку суспільства.

Ключові слова: неперервна освіта, неформальна освіта, формальна освіта.

Проанализирована роль неформального образования как составляющая непрерывного образования. в условиях устойчивого развития общества.

Ключевые слова: непрерывное образование, неформальное образование, формальное образование.

The author analyzes the role of non-formal education in the conditions of sustainable development of society.

Key words: continuous education, non-formal education, formal education.

У контексті забезпечення сталого й збалансованого розвитку суспільства важливого значення набуває неформальна освіта дорослих як складова неперервної освіти. Неперервність виступає у сучасному культурно-освітньому контексті як концепція освіти, принцип навчання, якість освітнього процесу, умова становлення людини. Це зумовлено кардинальними змінами системи генерації й передачі знань, обсяг яких щороку зростає.

Як наслідок, сьогодні стає неможливим підготувати людину до професійної діяльності на все життя. Водночас, у рамках існуючих форм традиційної освіти неможливо задовольнити зростаюче різноманіття пізнавально-інформаційних запитів різних верств населення.

З огляду на це загострюється проблема невідповідності сформованої системи освіти новим потребам суспільства й людини, що вимагає іншого підходу до організації масової освітньої діяльності дорослих. Навчання повинне відповідати різнорівневим інтересам і можливостям громадян, органічно вписуватися в їхній спосіб життя, враховувати специфіку запитів того чи іншого контингенту й навіть окремих груп населення.

Процеси неперервної освіти розуміються нині не тільки як «навчання протягом життя», а й як «навчання шириною в життя». Останнє акцентує увагу на розмаїтості видів освіти – формальній, неформальній, інформальній, – які супроводжують будь-яку сферу життєдіяльності сучасної людини. Як зазначається в аналітичній записці Національного інституту стратегічних досліджень, системи неперервної освіти має три складові [2]. *Перша складова* – це додаткова професійна освіта, яка сприяє формуванню професійної основи

кадрового потенціалу сучасної високотехнологічної економіки. Споживачами послуг цієї частини системи неперервної освіти є соціально адаптована частина населення, яка отримує освіту послідовно на всіх її рівнях. *Друга складова* системи неперервної освіти забезпечує різноманітним групам населення можливість адаптуватися до мінливих умов життя. Ця підсистема передбачає освіту, спрямовану на адаптацію й реабілітацію соціальних і професійних груп, не здатних самостійно пристосуватися до швидкозмінного соціального середовища. Крім того, до цієї підсистеми залучаються громадяни, що не мають в силу різних причин доступу до формальної системи професійної освіти, що створює для них загрозу десоціалізації. *Третя складова* системи неперервної освіти забезпечує задоволення різноманітних індивідуальних освітніх потреб громадян, наприклад, мовну підготовку, отримання психологічних, культурологічних та інших знань, комунікативних навичок, спеціальних умінь тощо. Для того, щоб всі складові ефективно діяли, до формалізованих інституцій додаткової професійної освіти долучаються різні неформальні структури (підготовка й перепідготовка на підприємствах, сертифіковані курси за вибором тощо), які іноді діють на базі формалізованих структур, часто утворюються неформально, зазвичай, на короткий термін. Також до цієї системи примикає відкрита освіта в різних її формах і дистанційне навчання.

Отже, на сучасному етапі розвитку суспільства йдеться про три види освітньої діяльності дорослих: *формальна освіта*, яка завершується видачею загальнонавчального диплома або атестата; *неформальна освіта* – зазвичай не супроводжується отриманням документа; *інформальна освіта* – індивідуальна пізнавальна діяльність (життєвий досвід), яка супроводжує повсякденне життя та необов'язково має цілеспрямований характер. Формальна освіта періодично повинна доповнюватися програмами неформальної (додаткової) освіти й організовуватися не як кінцева, завершена, а лише як базова, що постійно доповнюється. Це означає, що крім отримання знань у вузькій професії, майбутній фахівець вже зі шкільної і студентської лави повинен розвинути свої здатності до навчання протягом усього професійного життя.

Підтвердження тому знаходимо в психології. За даними вікової психології, людина в усі періоди життя здатна набувати нові знання й розширювати світогляд, а у процесі трудової діяльності за певних умов спроможна й повинна оволодівати новими і суміжними професіями. Розвиток особистості дорослої людини відбувається на тлі зростання її самостійності, свободи і відповідальності, розвитку індивідуальності (неповторності), творчого ставлення до дійсності й власного життєвого шляху, а також посилення соціально-духовної інтегрованості людини, соціальної відповідальності, збагачення форм її життєдіяльності [2].

Загалом, упродовж двох останніх десятиліть неформальна освіта дорослих наряду з формальною стає визначальною метою політики у сфері освіти розвинених країн на національному і міжнародному рівнях [1, с. 3]. Освіту дорослих, яка охоплює ці дві ланки, розглядають соціальним індикатором людиновимірності політики держави, одним із шляхів досягнення соціально-

економічного добробуту, інструментом для просування ідей інформаційного суспільства й суспільства, заснованого на знаннях.

Використані джерела:

1. Аніщенко О., Лук'янова Л., Прийма С. (2017). Неформальна освіта дорослих – освітній тренд XXI століття. Рідна школа. № 11–12. С. 3–7.
2. Освіта протягом життя: світовий досвід і українська практика. Аналітична записка. URL : <http://www.niss.gov.ua/articles/252/>.

ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У ФЕДЕРАТИВНІЙ РЕСПУБЛІЦІ НІМЕЧЧИНИ

ГОВОРУН

Ірина Василівна

ira.govorun77@gmail.com

Середня загальноосвітня
школа № 226

м. Київ, Україна

Проаналізовано причини браку кваліфікованих педагогічних кадрів в установах освіти Федеративної Республіки Німеччини.

Ключові слова: вчителі початкових класів, підготовка, Німеччина.

Проанализированы причины нехватки квалифицированных педагогических кадров в учреждениях образования Федеративной Республики Германии.

Ключевые слова: учителя начальных классов, подготовка, Германия.

The reasons for the shortage of qualified teaching staff in educational institutions of the Federal Republic of Germany are analyzed

Keywords: primary school teachers, training, Germany.

Однією із гострих проблем у закладах освіти Федеративної Республіки Німеччини є нестача кваліфікованих педагогічних кадрів. Так, наприклад, у Берліні станом на початок 2018–2019 н.р. місцева влада вимушена була визнати: школи потребують 1250 вчителів. Загалом на початок цього навчального року в усій Німеччині школи потребували 40000 вчителів. Найскладніша ситуація з нестачею вчителів у початковій школі та спеціалізованих освітніх закладах, де навчаються діти з особливими освітніми потребами. За даними Фонду Бертелсман (Bertelsmann's Foundation), до 2025 р. в Німеччині лише в початковій школі не вистачатиме 105000 педагогів [1]. Варто наголосити, що вчительський шлях у Німеччині достатньо довготривалий. Програми педагогічної освіти, що діють в даний час в Німеччині, є одними з найбільш тривалих в Європі – їх тривалість в залежності від одержуваної кваліфікації становить від 5 до 6,5 рр. Програма навчання за фахом «Педагогіка» багато в чому залежить і від того, в якому векторі збирається викладати майбутній учитель, коли прийде до школи. У Німеччині розрізняють учителів початкових шкіл (Grundschule або Primarstufe I), учителів середніх шкіл – з 5-го по 10-й клас – (Sekundarstufe I) і вчителів старших класів гімназій і професійних шкіл – з 11-го по 13-й клас (Sekundarstufe II).

В одних федеральних землях для підготовки вчителів початкових класів існує окрема спеціальність, в інших – це поглиблена спеціалізація в рамках навчання викладачів середніх шкіл. Підготовка вчителів початкових класів та середніх шкіл може здійснюватися як в університетах, так і у вищих

спеціальних навчальних закладах (Fachhochschulen), а викладачів для гімназій готують виключно університети. Відмінності є і в методиці викладання, якої навчають майбутніх педагогів. Так, вчителів початкових шкіл вчать викладати матеріал доступно і дохідливо, спираючись на спосіб подачі інформації, а не на утримання; викладачі же середніх шкіл або гімназій повинні володіти фактичною інформацією і демонструвати глибокі знання предмета.

Однак, це не єдина і не головна причина ситуації, що склалася нині в початкових класах Німеччини. Експерти VBE Teachers Union називають низку інших: недостатнє фінансування освітньої галузі, збільшення рівня народжуваності, вплив біженців. Крім того, зарплати там значно нижчі, ніж у викладачів гімназій. Неохоче працевлаштовуються педагоги й до шкіл у тих районах, де мешкають здебільшого мігранти, або у віддалених селах. Ця проблема обговорюється нині на всіх рівнях. Так, голова Федерації Вчителів Німеччини Гайнц-Петер Майдінгер звинувачує Міністерство освіти. Мовляв, політикам і чиновникам від галузі потрібно було вчасно реагувати на рішення багатьох університетів країни, скорочувати курси і програми для педагогів. Свого часу там був недобір. Тож, місцевій владі, на його думку, варто бути більш далекоглядною. Адже про збільшення кількості учнів у школах було відомо кілька років тому. Якщо за даними Statistics Portal, у 2017–2018 н.р. у німецьких школах навчалося понад 6,8 мільйони школярів, то згідно з урядовими підрахунками, до 2030 р. школи відвідуватимуть 11,2 мільйони школярів [2].

Федеративний устрій країни покладає відповідальність за той чи інший соціальний виклик на кожну окрему землю. Відповідно, кожна земля в Німеччині знаходить, залучає та навчає вчителів по-своєму. У Баварії, наприклад, відкрили нових 700 місць в університетах для майбутніх учителів початкових класів. Місцева влада Саксонії пропонує щомісячну надбавку в €1000 для тих учителів, які поїдуть працювати до сільської місцевості.

Департамент освіти Берліна пропонує кілька шляхів вирішення питання гострої нестачі вчителів. Там започатковано проект «Навчання замість порожніх парт». Студентів, які навчаються на магістратурі, закликають не гаяти часу на останніх семестрах, а укладати контракти зі школами вже під час навчання хоча б на півроку. Але більше сподівань поповнити вчительські лави влада Берліна покладає на програму «Quereinsteiger» («Зміни кар'єру»). Ця програма стартувала у 2014 р. і передбачає перенавчання фахівців з вищою освітою на вчителів. Півтора-два роки теорії та практики – і колишній програміст, інженер чи випускник літературного вишу може викладати інформатику, фізику, літературу або мову. Тривалість навчання відрізняється залежно від предмета і школи, в якій буде працювати новачок. Навчальні програми загальної школи (Hauptschule) і гімназії (Gymnasium) суттєво відрізняються за складністю. Відвідування всіх тренінгів і семінарів у межах програми для новачків є обов'язковим.

У спеціальному обліковому документі відзначають усі пройдені етапи навчання – теорія, практика, іспити. Графік відвідування є гнучким і дозволяє

пройти курс у заплановані півтора-два роки. Насиченіша програма влітку і взимку – під час шкільних канікул [1].

Загалом, Федерація Вчителів Німеччини закликає можновладців підійти до вирішення проблеми комплексно – зважати на зміни й виклики сучасності й оперативно на них реагувати. Зокрема, не лише виділяти більше бюджетних коштів на збільшення кількості місць в університетах, де навчають на педагогів, а й на саму оплату вчительської праці. Адже говорити про подолання бідності, вирішення конфліктів, зниження градусу нетерпимості в суспільстві без огляду на освіту неможливо.

Використані джерела:

1. Головіна О. (2018). Як у Німеччині вирішують проблему гострої нестачі вчителів. URL : <http://nus.org.ua/articles/yak-u-nimechchini-vyrishuyut-problemu-gostroyi-nestachi-vchyteliv/>.
2. Канзюба Е.А. (2016). Подготовка педагогических кадров в Германии в фокусе болонского процесса. Молодой учёный. № 27 (131). С. 673–675. URL : <https://moluch.ru/archive/131/36515/>.

УГОРСЬКИЙ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТІ ДОРΟΣЛИХ

ГОДЛЕВСЬКА

Катерина Василівна

katehod89@gmail.com

Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України

м. Київ, Україна

Автор представляє угорський досвід використання однієї з інформаційних технологій – віртуальну – угорськомовні онлайн-платформи в освіті дорослих.

Ключові слова: інформаційні технологи, освіта дорослих, Угорщина. Автор представляет венгерский опыт использования одной из информационных технологий – виртуальной венгерскоязычные онлайн платформы в образовании взрослых.

Ключевые слова: информационные технологи, образование взрослых, Венгрия.

The author presents the Hungarian experience of using one of the information technologies – virtual –Hungarian-language online platforms in education of adults.

Keywords: informative technologists, education of adults, Hungary.

Важливою рисою сучасного суспільного поступу є трансформування інформації у глобальний ресурс людства. Звернімо увагу на той факт, що якість людського життя значною мірою залежить від проведення науково-дослідних пошуків, розвитку соціального інтелекту, модернізації системи освіти, доступу до інформаційних технологій, постійного підвищення інформаційної грамотності фахівців. У цьому контексті доцільність вивчення досвіду інформаційних технологій в освіті дорослих Угорщини обґрунтовується низкою чинників, серед яких суттєве поглиблення європейської співпраці в освітній галузі, створення єдиного європейського освітнього простору, значні успіхи, яких досягла Угорщина у реформуванні системи освіти дорослих, посідають провідні позиції. Окрім того, не можна оминати факт, що Угорщина межує з Україною, є її партнером, країни мають подібні історико-політичні, соціально-економічні та суспільно-культурні умови розвитку, а їх народи – пріоритетні в цивілізаційному вимірі цінності.

Ефективність освіти дорослих в Угорщині значною мірою залежить від нормативно-правового забезпечення. В «Стратегії розвитку освіти дорослих Угорщини на 2017–2022 рр.» зазначено, що пріоритетними для використання є технології віртуального навчання. Одна з найсуттєвіших сторін використання цієї технології – це демократизація навчального процесу. Вона дозволяє усунути багато бар'єрів: географічних, фізичних, фінансових. Дорослі люди отримують можливість займатися в зручному для себе місці: вдома, по дорозі на роботу, в спортзалі і навіть в черзі. Все частіше вони також можуть вибрати і найбільш відповідний їм час і самостійно визначати, що вони вивчають і в якому темпі. В Угорщині курси для дорослих поділяються на 4 основні категорії (A, B, C, D): A – державні курси професійної підготовки, що внесені в Національний кваліфікаційний реєстр; B – всі інші курси, які не внесені в Національний кваліфікаційний реєстр; C – мовні курси; D – курси, що спрямовані на підвищення загальної грамотності, розвитку соціальної рівності та громадянської компетентності. Всі види курсів можна опанувати в регіональних центрах освіти дорослих. Віртуальні технології вимагають наявності віртуальних платформ, де здійснюватиметься навчання. В регіональних центрах освіти дорослих Угорщини використовуються як англомовні, так і угорськомовні платформи для введення даної технології. Ми зупинимось на угорськомовних, а саме: *EduLine*, *Skypesuli*, *Video Teacher*, *Webuni.hu*.

EduLine – це платформа на якій, ви можете вивчати різноманітні курси, як навчальних, так і розважальних. Наприклад, ви можете навчитися історії педагогіки, грати на піаніно або покер і все це онлайн.

Skypesuli – це проста у використанні, але добре функціонуюча онлайн-платформа для навчання. Бажаючі навчатись тут можуть в основному взяти участь в мовних курсах, але можуть знайти й інші предмети. Навчання проводиться по скайпу з інструктором. Принцип простий, дорослий вибирає мову, яку хоче вивчити й інструктора, потім обирає рівень. Згідно сторінки, в даний час є 128 активних викладачів-інструкторів і 76 мов.

Video Teacher – це платформа передбачена для вчителів і викладачів, які хочуть підвищити свою кваліфікацію. Особливістю цієї платформи є те, що крім відео-уроків, розроблено багато інтерактивних тестів для перевірки знань та зворотного зв'язку. Крім того, до цього проекту підключилося багато угорських знаменитостей, які теж діляться своїм досвідом.

Webuni.hu – це безкоштовна платформа, яка вимагає велику кількість навчальних проектів, які поділено на 16 категорій: дизайн, графіка, програмування, фотографія, комп'ютерні науки, музика, танці, фітнес, спорт, здоровий спосіб життя, наука, освіта, соціологія, відеоігри, початкова і середня школа, мова.

Досвід Угорщини у використанні віртуальних платформ для освіти дорослих є значним, тому вважаємо, що цей досвід є доцільним для застосування у навчальному процесі України.

Використані джерела:

1. *A legjobb online tanfolyamok magyar nyelven. (2019). URL : <https://bazarblog.hu/életmod/a-legjobb-online-tanfolyamok-magyar-nyelven/>.*
2. *Bajusz K., Németh B. (2011). Felnőttoktatási felfogások a 20. században. Andragógia Szöveggyűjtemény I. Pécs: Publikon Kiadó.*
3. *Magyar e-learning kurzusok: tanulj a fotelból, akár ingyen, a saját tempódban. (2018). URL: <http://www.ujnemzedek.hu/suli/magyar-e-learning-kurzusok-tanulj-a-fotelbol-akar-ingyen-a-sajat-tempodban>.*

**РОЗВИТОК УНІВЕРСИТЕТІВ ТРЕТЬОГО ВІКУ В УМОВАХ
СТАЛОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА**

ГРИШКО

Вікторія Вікторівна

rffhot@gmail.com

Інститут педагогічної
освіти і освіти дорослих
імені Івана Зязюна НАПН
України

м. Київ, Україна

Актуальність викладеного в тезах матеріалу обумовлена прогресивним старінням населенням і пов'язаними з цим проблемами. Зроблено акцент на демографічній статистиці дорослого населення України на сучасному етапі. Одним з перспективних напрямів покращення життя людей похилого віку є активний розвиток університетів третього віку.

Ключові слова: університет третього віку, літні люди, старіння населення, освіту дорослих.

Актуальность изложенного в тезисах материала обусловлена прогрессивным старением населением и связанными с этим проблемами. Сделан акцент на демографической статистике взрослого населения Украины на современном этапе. Одним из перспективных направлений улучшения жизни людей пожилого возраста является активное развитие университетов третьего возраста.

Ключевые слова: университет третьего возраста, пожилые люди, старение населения, образование взрослых.

The relevance of the material presented in the theses is determined by the progressive aging of the population and the related problems. The emphasis is placed on the demographic statistics of the adult population of Ukraine at the present stage. One of the promising areas for improving the lives of the elderly is the active development of third-generation universities.

Keywords: university of the third age, elderly people, aging of population, adult education.

У сучасному українському суспільстві важливе місце займає геронтологічна проблематика. Зокрема питання, пов'язані з адаптацією літніх людей до свого віку та набуттям нового статусу у зв'язку із завершенням трудової діяльності, а також до тих соціально-політичних, економічних, культурних трансформацій, що відбуваються в країні.

За даними Інституту демографії та соціальних досліджень НАН України, чисельність пенсіонерів становить 13,8 млн., а до 2050 року, згідно з прогнозними припущеннями, населення пенсійного віку збільшиться на 2 млн., відтак особи віком 60 років і старші становитимуть майже третину населення країни. Для порівняння, у світі таких людей проживає понад 620 мільйонів, тобто кожний десятий мешканець Землі.

В економічно розвинених країнах люди, вік яких досягнув 60 років і більше, становить від 12 % до 22 % загальної кількості населення. Так, у

2025 році за прогнозами ООН кількість літніх людей у світі досягне 1,2 млрд. осіб [2, с. 299].

Невтішні прогнози стрімкого старіння населення спонукають українських вчених звертати увагу на зарубіжний досвід створення та розвитку університетів третього віку, з метою покращення соціальної та економічної ситуації людей похилого віку.

Серед організацій, які заслуговують на увагу: Elderhostel в США, the Senior Studies Institute of the University of Strathclyde в Шотландії, Zentrum für Allgemeine Wissenschaftliche Weiterbildung в Німеччині, Pontificia Universidad Catolica de Chile в Чилі та інші інституції в багатьох країнах світу.

У Великій Британії фонд «Третій вік» представляє організацію «Університети для третього віку» (U3A), який надає допомогу в організації освітнього процесу й адміністративну підтримку як органам управління, так і індивідуальним членам, сприяє розвитку мережі U3A по всій країні.

У Франції існує три незалежних напрями навчання дорослих:

- *перший* започатковано на засадах традиційного сільського навчання, й нині його визначають як культурно-дозвіллевий;
- *другий* – це сфера освітньої діяльності профспілок;
- *третій* охоплює професійне навчання, яке протягом останніх двадцяти років інтенсивно розвивалося й почало домінувати. Саме ця галузь освіти дорослих переймається освітою інвалідів і пенсіонерів.

У США концепція освіти похилих людей має назву elderhostel. Її фундатором є Мартін Ноултон, який впровадив програму, що поєднує навчання, подорожування й пригоди і сприяє залученню людей похилого віку до навчання, а також підтримує процес самоосвіти. Це дає можливість познайомитися з новими людьми, побачити нові місця, здобути нові знання. В Україні, як зазначає Л. Лук'янова, освіта людей похилого віку набуває нині дедалі більшої уваги. У «Концепції освіти дорослих в Україні» наголошено на необхідності розробки нової філософії сприйняття старіння населення та стратегії забезпечення старості в життєвому циклі кожної особистості [1, с. 10]. Слід зазначити, що освіта літніх громадян є показником рівня розвитку культурного, морального, наукового, технічного потенціалу країни.

Відтак, належним чином організована освіта людей похилого віку може виступати як засобом соціального захисту і психологічної стабільності, так і способом інтеграції в комунікативний і культурний простір, і розглядатися як активна діяльність, спрямована на самореалізацію особистості.

Використані джерела:

1. Лук'янова Л.Б. (2011). Концепція освіти дорослих в Україні. Ніжин : ПП Лисенко М.М. 24 с.
2. Сопко Р.І. (2013). Становище людей похилого віку в Україні. Вісник Львівського університету. № 7. С. 298–305.

ПСИХОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ РОЗВИТКУ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ ПЕДАГОГА

ДИКА

Наталія Михайлівна

n.dyka@kubg.edu.ua

ШКІРЕНКО

Олена Віталіївна

olenavitaliy@gmail.com

Інститут післядипломної
педагогічної освіти
Київського університету
імені Бориса Грінченка

м. Київ, Україна

Розглянуто психологічні механізми духовного розвитку особистості: ідентифікацію, децентрацію, рефлексію, трансценденцію, усвідомлення єдності буття. Запропоновано визначення психологічного терміна «духовна культура педагога»

Ключові слова: духовна культура педагога, психологічні механізми духовного розвитку особистості.

Рассмотрены психологические механизмы духовного развития личности: идентификацию, децентрацию, рефлексии, трансценденцию, осознание единства бытия. Предложено определение психологического термина «духовная культура педагога».

Ключевые слова: духовная культура педагога, психологические механизмы духовного развития личности.

The psychological mechanisms of development of personality: identification, decentralization, reflexion, transcendence, awareness of existential unity are considered. The definition of the psychological term «spiritual culture of a teacher» is proposed.

Keywords: spiritual culture of a teacher, the psychological mechanisms of development of personality.

Розв'язання економічних, суспільно-соціальних, політичних проблем сучасності висуває перед системою освіти завдання не тільки навчити, але й виховати молодь, яка має стійкі духовно-моральні стандарти, сформовані загальнолюдські цінності, розвинутий духовний потенціал. В умовах життя сучасного суспільства значно підвищилися вимоги до особистості педагога, який має бути носієм знань, цінностей і духовної культури. Духовну культуру педагога варто розглядати як спрямованість та орієнтацію у професійній діяльності на базові цінності людства – Істини, Добра, Краси, Любові, які допомагають перетворити духовно-моральні знання на особистісне утворення, на внутрішнє прийняття особистістю високодуховних ідеалів і стандартів. Це перетворення означає виникнення у свідомості моральних орієнтирів – норм, що вказують шлях особистого рішення педагогічних проблем. Духовна культура і цінності стають критеріями у вирішенні повсякденних питань справедливості, належного, припустимого і заборонного, породжують бажання і прагнення до рефлексії, саморозвитку і самовдосконалення [1].

Узагальнюючи роботи Л. Божович, В. Давидова, Г. Костюка, О. Леонтьєва, Н. Павлик, Е. Помиткіна, О. Радзімовської, В. Рибалки, З. Становських та ін. науковців, логічним є, на наш погляд, зазначити, що розвиток духовної культури *особистості* мають за основу психологічні механізми духовного розвитку особистості: ідентифікацію, децентрацію, трансценденцію, рефлексію, усвідомлення єдності буття.

У сучасній психології поняття ідентифікації розглядається як механізм постановки суб'єктом себе на місце іншого, що проявляється у вигляді занурення, перенесення індивідом себе у поле, простір, обставини іншої людини та призводить до засвоєння її особистих смислів. Враховуючи

специфіку роботи вчителів, слід зазначити, що ідентифікація педагога – спроможність ототожнювати себе з різними категоріями людей у процесі комунікації, вміння поставити себе на місце вихованця та зрозуміти його потреби, мотиви, цілі; прагнення усвідомити ієрархію цінностей дитини, вміння швидко набувати додаткової компетентності, здатність прийняти у свій внутрішній світ вищі духовно-моральні принципи як власні цінності, спрямованість на дотримання духовно-моральних норм.

Завдяки ідентифікації з іншими відбувається децентрація особистості – механізм подолання егоцентризму, споживацтва, суб'єктивізму – здатність враховувати інтереси інших, здібність до співпраці, вміння прислухатись до думки, поради співрозмовника тощо. Вивченню децентрації присвячено, зокрема, праці Ж. Піаже, І. Беха, Т. Пашукової, Е. Помиткіна, К. Скороходько, В. Хомік. Децентрація допомагає педагогу адаптуватися в колективі співробітників, переорієнтовувати своє мислення на потреби оточуючих, запобігти або подолати професійну деформацію, здійснювати взаємний обмін позитивним досвідом з колегами, посилити самоконтроль, самокритичність, сумлінність, рефлексію.

Завдяки рефлексії особистість здатна до усвідомлення, оцінювання своїх дій і поведінки, виходячи з передбачення відповідних реакцій іншої людини, – зазначає З. Становських [3]. Значення рефлексії у життєдіяльності особистості важко переоцінити, адже будь-яка діяльність має співвідноситися з усвідомленням мотивів і смислів, отже – бути осмисленою. «Самопізнання, рефлексія життєвого досвіду сприяє упорядкуванню системи цінностей особистості, допомагає їй у змінних соціальних умовах відстоювати головні життєві принципи, зберігати цілісність», – вважає Е. Помиткін [2]. Рефлексія – процес пізнання особистих психічних станів. Завдяки *рефлексії* особистість педагога заглиблюється у свій внутрішній світ, пізнає себе, аналізує свої думки, потреби, мотиви дій, осмислює свої найцінніші риси характеру як важливих факторів ефективної роботи з дітьми, усвідомлює передумови, закономірності, механізми педагогічної діяльності, оцінює власні можливості в складних ситуаціях, осягає смисл свого життя, формує моральні принципи і духовні цінності.

Незважаючи на важливість виокремлених психологічних механізмів, слід констатувати, що вони не повною мірою забезпечують розвиток духовної культури особистості. Прагнення до абсолютного, досконалого, ідеального є наслідком актуалізації психологічного механізму трансценденції. У філософському словнику поняття «трансцендентний» (лат.) трактується як той, що знаходиться поза межами [4]. Трансценденція сприяє розвитку внутрішнього світу, допомагає вчителю краще співвіднести категорії минулого, теперішнього і майбутнього, впоратися з явними труднощами професії, протиріччями життя, розвинути потенційні можливості, звільнити творчу енергію, піднятися над буденністю, вивести життя на конструктивний вектор спрямованості, розвивати свій духовний світ, відчутти та усвідомити буттєву єдність. Усвідомлення буттєвої єдності починається з встановлення добрих

стосунків з учнями, батьками, родиною, друзями, коханою людиною, колегами, соціальними групами, які можуть розширюватися до масштабу людства, Всесвіту. Виходячи із зазначеного, усвідомлення буттєвої єдності дозволяє вчителю долати ізольованість, інтегруватися у професійну спільноту та загальнолюдські надбання, збагатити ціннісно-смыслову сферу, досягти гармонію з оточуючим світом, трансформувати духовні цінності в особисті переконання.

Отже, розвиток духовної культури особистості педагога має за основу психологічні механізми (ідентифікацію, децентрацію, рефлексію, трансценденцію, усвідомлення буттєвої єдності), які здатні допомогти вчителю усвідомити ієрархію своїх цінностей та цінностей іншої людини, інтегруватися у професійні та загальнолюдські надбання, здійснювати обмін позитивним досвідом, подолати ізольованість, досягти злагоди з самим собою, з мікро- і макросоціумом і діяти згідно «Золотого правила» – існуючого загальнолюдського духовно-морального закону. Подальші дослідження в цьому напрямку передбачають розробку методичних рекомендацій для педагогів щодо розвитку духовної культури особистості.

Використані джерела:

1. *Психологічні засади розвитку духовної культури педагогічного персоналу: [кол. посібник].* Кіровоград: Імекс-ЛТД. 2013. 174 с.
2. *Помиткін Е.О. Психологічні закономірності та механізми духовного розвитку дітей і молоді: дис. ... д. психол. наук: 19.00.07.* Київ. 2009. 438 с.
3. *Становських З.Л. Розвиток рефлексивної культури учнівської молоді. Теорія і практика особистісно-орієнтованої освіти: [мат-ли Всеукр. наук.-практ. конф. (8-10 квітня 2003 р.)].* Запоріжжя: Просвіта. 2003. С. 55-59.
4. *Філософський словник(1986) [за ред. В.І. Шинкарука].* Київ: Голов. ред. УРЕ. 800 с.

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДВИЩЕННІ РІВНІВ ДІАГНОСТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ

ЗАСТЕЛО

Ольга В'ячеславівна

zolga777@ukr.net

Васильківський коледж
Національного авіаційного
університету

м. Київ, Україна

Розглядаються питання цілеспрямованого розвитку діагностичної компетентності викладачів іноземних мов вищих військових навчальних закладів, застосовуючи сучасні математико-статистичні методи, реалізовані за допомогою ІКТ.

Ключові слова: діагностична компетентність викладачів іноземних мов вищих військових навчальних закладів, іншомовна комунікативна компетентність військовослужбовців, ІКТ.

Рассматриваются вопросы целенаправленного развития диагностической компетентности преподавателей иностранных языков высших военных учебных заведений, применяя современные математико-статистические методы, реализованные с помощью ИКТ.

Ключевые слова: диагностическая компетентность преподавателей иностранных языков высших военных учебных заведений, иноязычная коммуникативная компетентность военнослужащих, ИКТ.

The study looks in the development of diagnostic competence of foreign language teachers of the higher military educational establishments, which stipulates the application of contemporary methods of mathematical statistics realized in the relevant information and communications technologies.

Keywords: diagnostic competence of foreign language teachers` of higher military educational establishments, officers` foreign language communicative competence, methods of mathematical statistics, information and communications technologies.

Якість післядипломної освіти, зокрема іншомовної підготовки військовослужбовців, суттєво залежить від результатів педагогічного діагностування їхніх навчальних досягнень, а вони – від діагностичної компетентності викладачів іноземних мов закладів вищої військової освіти (далі – ЗВВО). Проте традиційні способи й прийоми оцінювання іншомовної комунікативної компетентності (далі – ІКК) військовослужбовців потребують доповнення об'єктивними діагностичними технологіями та методиками, якими мають володіти викладачі іноземних мов (В. Ягупов [4] та ін.). Для коректного діагностування рівнів розвиненості ІКК військовослужбовців доцільно застосовувати сучасні математично-статистичні методи (Г. Єльникова [3], Л. Кохен [7] та ін.), реалізовані за допомогою спеціалізованих програмних продуктів, і технологію штучних нейронних мереж (О. Хмельов [6] та ін.).

Розроблена нами *технологія інтегрального оцінювання розвиненості ІКК військовослужбовців* визначається як система мети, методів, прийомів, способів, засобів і форм оцінювання, що забезпечує успішне досягнення заздалегідь визначених педагогічних цілей за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ) (В. Биков [2] та ін.) у поєднанні з нормативно-технічним та організаційно-інструкційним забезпеченням. Вона передбачає використання спеціалізованого програмного забезпечення (VERDICT дає можливість вибору шкали вимірювання та інтегральної згортки, що об'єднує результати декількох екзаменаційних завдань; OPINION ґрунтується на ітераційних процедурах взаємодії різних методів, коли результати опрацювання одними методами використовуються як вхідні дані для інших методів, завдяки чому нівелюється статистична помилка кожного методу окремо; AtteStat і Deductor дають змогу вдосконалювати опрацювання даних під час групового експертного оцінювання результатів екзамену з іноземної мови та визначати інтегральні оцінки з урахуванням вагових коефіцієнтів окремих екзаменаційних завдань). Технологія сприяє, з одного боку, підвищенню точності й вірогідності інтегральних оцінок розвиненості ІКК військовослужбовців, а з іншого – розвитку діагностичної компетентності викладачів іноземних мов ЗВВО. Розроблено методичний супровід щодо корпоративного навчання (О. Баніт [1] та ін.) викладачів користуватися цією технологією. Таке навчання проводиться у три етапи (інформаційно-збагачувальний, інструментально-репродуктивний і діяльнісно-адаптивний) за допомогою тренінгів (Л. Лук'янова [5] та ін.), консультацій, самостійної роботи.

Отже, розвиток діагностичної компетентності викладачів іноземних мов ЗВВО є цілеспрямованим, системним і послідовним.

Використані джерела:

1. Баніт О.В. Корпоративне навчання як інноваційна технологія у системі внутрішньо-фірмової підготовки персоналу. Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи, 2014. Вип. 1. С. 94-98.
2. Биков В.Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти : монографія. Київ : Атіка, 2009. 684 с.
3. Єльнікова Г.В. Технологія інструментарію кількісного вимірювання якості освіти в навчальному закладі. URL : http://lib.iitta.gov.ua/6922/1/Технол_розроб.інструм.pdf (дата звернення 19.11.2017).
4. Застело О.В., Ягупов В.В. Критерії діагностування розвиненості діагностичної компетентності викладачів іноземних мов ВВНЗ. Scientific letters of academic society of Michal Baludansky. Košice, Slovak Republic. 2018. Vol 6. № 3. P. 159-164.
5. Сучасні технології освіти дорослих : [посібник]. Л.Б. Лук'янова та ін. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. 182 с. URL: http://lib.iitta.gov.ua/11192/1/Посібник_SUCH_TEH_883-end.pdf
6. Хмельов О.Г. Нейромережеві технології в системах автоматизованого контролю знань. Праці Одеського політехнічного університету. 2011. №3. С. 210-215. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Пору_2011_3_35 (дата звернення: 17.07.2015).
7. Cohen L, Manion L, Morrison K. Research methods in education. US: the Taysbr & Francis e-Library; 2005. 463 p

ПСИХОЛОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ КАР'ЄРНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

ІГНАТОВИЧ

Олена Михайлівна

lenna_ignat70@ukr.net

Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України

м. Київ, Україна

У тезах розглядаються методи, засоби і психологічні технології кар'єрного консультування педагогічних працівників, застосування яких дозволяє коригувати бачення педагогом цілей професійної кар'єри і способів їх досягнення, а також передбачає профілактику синдрому вигорання і зниження негативних наслідків кар'єрних криз.

Ключові слова: кар'єрне консультування, професіологічний моніторинг, професійний консалтинг, професійний коучинг.

В тезисах рассматриваются методы, средства и психологические технологии карьерного консультирования педагогических работников, применение которых позволяет корректировать видение педагогом целей профессиональной карьеры и способов их достижения, а также предусматривает профилактику синдрома выгорания и снижение негативных последствий карьерных кризисов.

Ключевые слова: карьерное консультирование, профессиологический мониторинг, профессиональный консалтинг, профессиональный коучинг.

The theses consider methods, tools and psychological technologies for career counseling for teachers, the use of which allows the teacher to adjust the professional career goals and ways to achieve them, and also provides for the prevention of burnout syndrome and the reduction of the negative effects of career crises.

Keywords: career counseling, professional monitoring, professional consulting, professional coaching.

Актуальність проблеми кар'єрного консультування викликана процесами інформатизації освіти, а також зміною в суспільстві ставлення до кар'єрного розвитку й професійної діяльності, появою у педагогічних працівників потреб у прогнозуванні, плануванні цілей особистісно-професійного розвитку та пошуку

можливих шляхів їх реалізації [1]. Враховуючи складність кар'єри педагогічного працівника як явища, процесу і результату його професійної діяльності, підкреслюємо важливість розробки та впровадження технологій психологічного консультування з проблем кар'єрного розвитку педагогічних працівників, здійснених в процесі виконання науковими співробітниками відділу психології праці Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України науково-дослідної роботи «Психологічний супровід навчання різних категорій дорослого населення»(2017–2019 рр.).

У процесі реалізації завдань цієї науково-дослідної роботи науковцями обґрунтовано та апробовано методи і засоби кар'єрного консультування, серед яких: психодіагностична програма виявлення і оцінки кар'єрних компетенцій педагогічних працівників; програма консультативної діяльності, метою реалізації якої є вдосконалення рефлексії, самоконтролю, формування професійної мобільності та успішності як особистісних якостей педагогічних працівників, а також побудова ефективних моделей поведінки, діяльності та міжособистісної взаємодії; програми корекції індивідуальної концепції професійної кар'єри педагога та профілактики регресивного розвитку особистості, цілями реалізації яких є – активізація психологічних механізмів формування у педагогів ставлення до себе як до відповідальної та впевненої в досягненні професійних цілей особистості, усвідомлення своєї індивідуальної неповторності, успіху; а також попередження професійної деформації та емоційного вигорання. На засадах особистісно-професіологічного підходу розроблено технології кар'єрного консультування в системі психологічного супроводу навчання дорослих, що включають принципи, моделі, форми психологічного консультування педагогічних працівників з проблем побудови та реалізації освітньо-професійного шляху особистості [1].

Технологію професіологічного моніторингу розроблено для вивчення динаміки педагогічних спеціальностей на ринку праці та оцінки професійно важливих для сучасного інноваційного педагогічного працівника якостей. Результатом професіологічного моніторингу є формулювання висновків на підставі науково-обґрунтованого, діагностико-прогностичного, планово-діяльнісного спостереження за станом і зміною педагогічної професії на ринку праці; розробка професіографічного забезпечення для нових педагогічних спеціальностей та його впровадження у психологічне консультування з питань кар'єрного розвитку педагогічних працівників.

Технологія профконсалтингу включає програму, методи, форми, прийоми психологічного консультування професійних груп та колективів з питань інноваційного розвитку освітніх закладів та проблем розвитку педагогічних колективів. Адже в умовах сьогодення для забезпечення конкурентоспроможності навчального закладу необхідно забезпечити якість надання освітніх послуг на основі вивчення попиту споживачів. Тобто загальним результатом профконсалтингу є прогностичний висновок про оптимальні шляхи узгодження можливостей освітніх закладів, педагогічних колективів та потреб споживачів освітніх послуг.

Технологія кар'єрного коучингу є інструментом для консультанта-коуча, що здійснює індивідуальний супровід особистості в процесі навчання та побудови і реалізації кар'єри. Результатом кар'єрного коучингу є визначення, усвідомлення та диференціація педагогічним працівником власних кар'єрних цілей і способів їх досягнення. Одним з провідних методів у змісті вищезазначених технологій є метод створення кар'єрограми педагога. Усвідомлюючи стратегію власного особистісно-професійного розвитку, педагогічний працівник отримує потужну психологічну мотивацію для руху вперед, оскільки він пов'язує свої довгострокові плани кар'єрного зростання з планами розвитку освітнього закладу, де він працює.

Таким чином, використання розроблених технологій в психолого-педагогічній практиці забезпечує вирішення проблем особистості щодо кар'єрного розвитку, дозволяє враховувати складність професійної кар'єри педагога в процесі визначення мети, мотивів і спрямованості особистості, уможлиблює корекцію бачення педагогом власної кар'єри, передбачає профілактику синдрому вигорання та зниження негативних наслідків кар'єрних криз.

Використані джерела:

1. Ігнатюк О.М. Теоретико-методологічні засади психологічного консультування дорослих з проблем кар'єрного розвитку. Наукова спадщина академіка Івана Зязюна у вимірах сучасності: [зб. матер. I-й наук.-практ. конференції (30-31 березня 2017 року)]. Київ. НПУ імені М.П. Драгоманова. 2017. С. 280-284.
2. Цымбалюк А.Э. Характеристика основных проблем психологии карьерного развития. Ярославский педагогический вестник. 2016. № 6. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/harakteristika-osnovnyh-problem-psiologii-kariernogo-razvitiya>; URL: *КиберЛенинка*: <https://cyberleninka.ru/article/n/harakteristika-osnovnyh-problem-psiologii-kariernogo-razvitiya>.

ФОРМУВАННЯ АНДРАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

КАЛЮЖНА

Тетяна Григорівна

tt-dd-kk@ukr.net

Інститут педагогічної
освіти і освіти дорослих
імені Івана Зязюна НАПН
України

м. Київ, Україна

Розглянуто особливості освіти дорослих, розкрито поняття «андрагогічна компетентність викладача». Встановлено умови формування андрагогічної компетентності викладача в процесі професійної підготовки, з'ясовано провідні інтерактивні форми організації навчання дорослих.

Ключові слова: освіта дорослих, андрагогічна компетентність, інтерактивні форми навчання, викладач.

Рассмотрены особенности образования взрослых, раскрыто понятие «андрагогическая компетентность преподавателя». Установлены условия формирования андрагогической компетентности преподавателя в процессе профессиональной подготовки, выяснены ведущие интерактивные формы организации обучения взрослых.

Ключевые слова: образование взрослых, андрагогическая компетентность, интерактивные формы обучения, преподаватель.

The author presents the peculiarities of adult education, reveals the concept of «andragogical competence of the teacher». The conditions for the formation of the teacher's andragogical competence in the process of training are established, the leading interactive forms of adult learning organization have been clarified

Key words: adult education, andragogical competence, interactive forms of teaching, teacher.

Освіта дорослих має стратегічне значення для розвитку держави в усіх її напрямках. Вміння навчатися протягом життя та самостійно актуалізувати (оновлювати) знання наразі виступає однією з головних вимог до спеціаліста. Завданням сучасної освіти виступає створення умов, які сприятимуть формуванню зазначених вище якостей майбутнього фахівця, та підготовка кадрів, здатних забезпечити ці умови.

Проблемам у галузі формування андрагогічної компетентності майбутніх спеціалістів із освіти дорослих присвячені роботи Л. Вавілової, В. Буренко, І. Зель. Водночас проблема формування в майбутніх викладачів педагогічної освіти андрагогічної компетентності в процесі професійної підготовки є недостатньо дослідженою.

Загальні вимоги до підготовки викладача педагогічної освіти поділяють на два основні напрями: підготовка педагога-викладача, який володіє сучасними освітніми технологіями, вміннями визначати і обирати методи, форми та засоби навчання; забезпечувати творчу атмосферу в освітньому процесі; підготовка педагога-дослідника, що працює в галузі педагогічної науки, здатного відстежувати й аналізувати сучасні наукові досягнення та впроваджувати їх у практику викладання. Важливою умовою зазначеної підготовки є засвоєння майбутніми викладачами технологій, форм і методів, що відповідають принципам освіти дорослих. Упровадження знань із андрагогіки у систему підготовки майбутніх викладачів педагогічної освіти повинно мати цілеспрямований і довготривалий характер із введенням низки спеціальних курсів з історії розвитку андрагогіки, основ андрагогічної компетентності та ін., що сприятиме формуванню в майбутніх викладачів андрагогічної компетентності.

З погляду І. Зель [2, с. 9], андрагогічна компетентність – це інтегративна якість особистості, яка проявляється у здатності створити оптимальні умови для навчання дорослих. Л. Вавілова [1, с. 11] андрагогічну компетентність розглядає як систему знань, умінь, досвіду, особистісних якостей людини. На нашу думку, андрагогічна компетентність – це здатність викладача ефективно виконувати професійну діяльність у галузі освіти дорослих та передбачає розуміння ним психологічних та фізіологічних особливостей дорослої людини; наявність навичок комунікації з людьми різних соціальних груп; здатність до прояву особистісних якостей; знання форм, методів і прийомів навчання дорослих; уміння організувати навчальний процес, спираючись на принципи освіти дорослих з урахуванням життєвого і професійного досвіду, комунікаційної здатності, запитів та очікувань від

навчання; здатність і готовність до самоаналізу та саморозвитку протягом життя.

Загалом андрагогічна компетентність викладача передбачає зміну стандартних форм і методів роботи з дорослими учнями, спонукаючи до активності, пошуку спільних рішень, прояву свого потенціалу. Різні форми групової роботи сприяють навичкам спілкування та взаємодії з іншими людьми, розвивають ораторські здібності, вміння аналізувати отриману інформацію. Викладач у даному випадку виступає в ролі консультанта або ведучого, який лише спрямовує хід розвитку заняття. У процесі такого навчання відкриваються внутрішні інтереси і потреби всіх учасників заняття, а психологічно комфортна атмосфера сприяє пошуку нових знань. Ролі викладача можуть змінюватися залежно від виховних і навчальних задач. Популярними ролями серед педагогів є тьютер, фасілітатор, місіонер, інформатор і модератор. Вибір однієї з професійних позицій (ролей) передбачає від викладача прояв відповідних професійних функцій і якостей.

Якість навчання майбутнього викладача-педагога у процесі професійної підготовки також залежить від вибору форм організації навчального процесу. Коректно підібрана до поставленої мети заняття та якісно реалізована форма навчання дозволить студентам краще засвоїти матеріал і отримати наочний досвід організації роботи з дорослою аудиторією. Провідними інтерактивними формами організації навчального процесу є круглий стіл (дискусія, дебати), мозковий штурм (мозкова атака), ділові та рольові ігри, Case-study (аналіз конкретних ситуацій, ситуаційний аналіз), майстер-клас, тренінг, інтерактивна екскурсія. Плануючи заняття, викладач може обирати найбільш ефективну форму навчання, залежно від теми, або комбінувати декілька методів.

Отже, андрагогічну компетентність визначено нами як *здатність викладача ефективно виконувати професійну діяльність у галузі освіти дорослих*. Забезпечити відповідну підготовку під час навчання можливо за умов: прямого впливу через упровадження спеціальних курсів із основ андрагогіки та андрагогічної компетентності; опосередкованого впливу через організацію навчальної діяльності майбутніх викладачів-педагогів із застосуванням форм і методів інтерактивного характеру та науково-дослідних технологій, налагодження міжпредметних зв'язків між дисциплінами; входження до професійної діяльності викладача дорослих через виробничу (педагогічну) практику. Зазначені умови повинні мати системний характер протягом всього періоду навчання студентів, закладаючи основи андрагогічної компетентності майбутнього викладача.

Використані джерела:

1. *Вавилова Л.Н. Формирование андрагогической компетентности методиста в процессе повышения квалификации : автореф. дис. ... к. пед. наук : 13.00.08. Кемерово. 2005. 23 с.*
2. *Зель І.О. Формування андрагогічної компетентності у студентів гуманітарних факультетів класичних університетів : автореф. дис. ... к. пед. наук : 13.00.04. Черкаси. 2009. 22 с.*

IN-SERVICE TRAINING OF TEACHERS FOR STEM EDUCATION

CALALB Mihail
mcalalb@hotmail.com

Tiraspol State
University

Chişinău,
Republic of Moldova

Підкреслюється вирішальна роль освіти STEM як для суспільства так і для формування навичок навчання протягом усього життя. Відсутність курсів з методики викладання в стилі STEM для вчителів розглядається в якості основного стримуючого фактора.

Ключові слова: STEM-освіта; курси для викладачів; конструктивістська педагогіка на основі ІКТ.

Подчеркивается решающая роль образования STEM как для общества так и для формирования навыков обучения на протяжении всей жизни. Отсутствие курсов по методике преподавания в стиле STEM для учителей рассматривается в качестве основного сдерживающего фактора.

Ключевые слова: STEM-образование; курсы для преподавателей; конструктивистская педагогика на основе ИКТ.

The crucial role of STEM education for society and lifelong learning path of individuals is emphasized. The lack in STEM training for teachers is seen as main deterring factor in implementing inquiry-based learning in classrooms. The mandatory components of STEM teacher training are enumerated.

Keywords: STEM education; teacher training; constructivist ICT-based pedagogy.

Introduction.

Today competitive world requires efficient STEM education for the better future of nowadays students and their effective integration into the labour market. Reforms in STEM education are critical for economic competitiveness of countries.

Because namely the skills acquired by students within this relatively new educational paradigm – STEM, in the long term, ensure the successful lifelong learning path of the person.

The knowledge-based society requires scientific, technical and mathematical literacy for the majority of population. It means that people should understand and be able to explain in a scientific way the phenomena and events occurring in natural and created world and in society as well. In spite of its crucial role on economic development of countries and children's learning about the world, STEM education is becoming nowadays a risk area due to the absence of teacher training system (both initial and continuous) especially focused on STEM.

STEM teacher-training.

Why teacher training? According to recent PISA data [1], the most powerful predictive variables for student achievement in Europe are attitude (21 %), school factors (20 %) and teachers (15 %). With this backdrop, even though the strategies for active, inquiry-based, collaborative learning are very popular in pedagogical literature, they are still uncommon for daily classroom practices.

The lack of teacher training in implementing new teaching strategies is the main factor that impedes bringing scientific reasoning in classroom.

Another latest study [2] reveals that such new strategies implemented by a few of innovators and argued by theorists are not generally found in teacher training practices.

Despite all the efforts to increase the quality of teaching, schools are still weak at the development of STEM – related competencies.

The cause is not simply the lack of interest on behalf of teachers, students, decision makers and teacher trainers.

In order to improve science teaching there should be better alignment between three basic components: pedagogy, curricula and assessment system, ensuring that assessment reflects innovative teaching methods and the structure of curriculum facilitates inquiry rather than constraining it.

Inter – disciplinary correlation between academics, researchers and teachers will maximise the potential of modern constructivist approaches in teaching and learning. In this context provision of methodological resources should be accompanied by continuous education of teachers adapted to the requirements of inquiry in general and STEM in particular.

Teacher trainers.

Teacher training institutions (universities or providers of teacher professional development courses) are in the unique position of being able to provide resources as well as the up-to-date scientific content knowledge needed to support classroom practitioners when implementing STEM in their curriculum.

Thus, in order to build capacity in STEM education we should focus on teacher trainers, since they are the key in redesigning education as they have a significant role in both developing new approaches and in disseminating these approaches to new teachers and their school partners.

Teacher trainers are, both explicitly and implicitly, the key resources instilling appropriate attitudes and point to the right ways of using adequate resources for attractive and meaningful learning situations, helping teachers in developing a shared understanding of how inquiry – based STEM learning can be supported in the best possible way at school.

Conclusions:

– Inquiry – based STEM education requires a cross – cutting approach correlating series of factors, such as: a) structure of curriculum adapted to STEM projects, b) constructivist ICT – based pedagogy in classroom, c) adequate methods for evaluation of scientific reasoning and problem solving skills.

– As teachers should inspire their students, in the same extent teacher trainers should disseminate among teachers appropriate resources, knowledge and attitude.

References:

1. *OECD (2018). Effective Teacher Policies: Insights from PISA, PISA, OECD Publishing. URL : <http://dx.doi.org/10.1787/9789264301603-en>.*
2. *Ina V.S. Mullis, Michael O. Martin, and Tom Loveless, 20 Years of TIMSS: International Trends in Mathematics and Science Achievement, Curriculum, and Instruction, International Association for the Evaluation of Educational Achievement (2016).*

РОЗВИТОК ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ У ФІНЛЯНДІЇ

КОТУН

Кирил Васильович

tsmartk@ukr.ne

Інститут педагогічної
освіти і освіти дорослих
імені Івана Зязюна НАПН
України

м. Київ, Україна

Проаналізовано розвиток освіти дорослих в Фінляндії. Освіта дорослих асоціюється з ліберальними навчальними закладами дорослих, завданнями яких є сертифіковано-орієнтована освіта й додаткове навчання. Основними цілями політики освіти дорослих в Фінляндії є забезпечення доступності освітніх можливостей для всього населення і зміцнення соціальної єдності і рівності.

Ключові слова: освіта дорослих, Фінляндія, неформальне навчання.

Проанализировано развитие образования взрослых в Финляндии. Образование взрослых ассоциируется с либеральными учебными заведениями взрослых, задачами которых является сертифицировано-ориентированное образование и дополнительное обучение. Основными целями политики образования взрослых в Финляндии является обеспечение доступности образовательных возможностей для всего населения и укрепления социального единства и равенства.

Ключевые слова: образование взрослых, Финляндия, неформальное обучение.

The author analyzes the development of adult education in Finland. Adult education is associated with liberal adult education institutions whose mission is certified-oriented education and additional training. The main goals of adult education policy in Finland are to ensure access to educational opportunities for the entire population and to strengthen social cohesion and equality.

Keywords: adult education, Finland, non-formal learning.

Фінляндія має тривалу історію становлення освіти дорослих. За даними Міністерства освіти і культури Фінляндії, близько 5 млн. громадян щорічно бере участь у різних видах освіти дорослих, більшість з яких – працююче населення, решта – тимчасово безробітні, люди похилого віку та ін. З 1980 р. освіта дорослих асоціюється з ліберальними закладами освіти дорослих, завдання яких полягає у сертифіковано-орієнтованій освіті та додатковому навчанні [1]. Таку систему було розроблено під час економічного спаду у 90-ті роки, коли спостерігалось різке зростання безробіття, що призвело до збільшення кваліфікації дорослих на ринку праці, удосконалення політехнічної системи та врахування потреб сучасності. Метою політехніки, наприклад, є надання широкого спектру можливостей для навчання дорослих працездатного віку, включаючи ступені та професійну спеціалізацію.

Ліберальна освіта для дорослих (або неформальна освіта для дорослих) охоплює загальні освітні можливості дорослих, наданні освітніми установами для дорослих. Існує давня традиція навчання протягом усього життя в Фінляндії та перший центр навчання (Інститут робітників), який було створено понад 110 років тому. Спочатку метою цього центру було просвітлення та виховання робочого класу для створення більш рівноправного суспільства. На сьогодні центри освіти для дорослих є сучасними центрами освіти, культури та рекреаційної діяльності. Вони

відкриті для всіх незалежно від віку, статі, національності або освітньої основи [2].

Основними цілями політики освіти дорослих у Фінляндії є забезпечення доступного та компетентно спроможного населення, забезпечуючи освітні можливості для всього дорослого населення та зміцнення соціальної єдності та рівності. Освіта дорослих повинна підтримувати прагнення удосконалювати продуктивність життя, підвищувати рівень зайнятості, зреалізувати умови для безперервного навчання та посилення мультикультуралізму. Особливої уваги потребують ті категорії дорослих, що менше представлені в загальній імплементації освіти дорослих, зокрема безробітні.

Неформальне навчання у Фінляндії забезпечується мережею ліберальних центрів освіти, а саме: центри освіти дорослих, навчальні центри, народні вищі школи, центри фізичної освіти, літні університети, відкриті університети та ін. Всі ці інституції зазвичай включають асоціації та фінансування і репрезентують різні погляди, що ґрунтуються на локальних культурних та освітніх потреб населення. У фінській системі освіти дорослих функціонує багато курсів як для дорослих, так і для дітей – від занять спортом до професійних навичок і отримання спеціальних сертифікатів.

Правомірно назвати Фінляндію «країною освіти і курсів». Немає такого фіна, який не ходив би на якісь курси або десь чогось не вчився б. Система навчання дорослих охоплює всі сфери діяльності – від аматорських до професійних. У численних гуртках, секціях, курсах, студіях можна навчитися всьому: стригти собак, робити тайський масаж, в'язати, грати на гітарі, малювати за допомогою різних технік, шити, танцювати за східною стилістикою, вивчити китайську, іспанську або будь-яку іншу мову, а також удосконалити спортивні уміння, підвищити свою професійну компетентність та кваліфікацію.

У численних освітніх центрах для дорослих, що розміщені по всій Фінляндії, можна знайти цікаву навчальну програму: мови, ремесла, рукоділля, інформаційних технологій, науки, спорту, танців, мистецтва. Більшість курсів проходить не тільки фінською мовою, але й англійською. Майже всі гуртки і подібні курси платні. Вартість різна, залежить від навчального закладу, тривалості занять і т.д. Але ціна дуже доступна, а час – зручний для працюючих людей. Будь-який бажаючий може перенавчитися або підвищити свою кваліфікацію в професійному коледжі. Тут реалізуються програми різних типів: дво- або трирічне навчання на денному відділенні за спеціальностями, які входять до державного реєстру, тобто з отриманням диплома або нетривалі, часто вечірні програми.

Отже, у теорії і практиці освіти дорослих Фінляндії накопичено цінний досвід професійного розвитку різних категорій населення, удосконалення їхніх практичних навичок, формування відповідальності за результати роботи і високий соціальний статус. Аналіз, осмислення, об'єктивна оцінка та подальші наукові розвідки цього досвіду сприяють обґрунтуванню нових

теоретичних і практичних підходів до вирішення проблеми професійного розвитку різних категорій дорослих в Україні.

Використані джерела:

1. *Adult Education in Europe – a Civil Society View. (2011). URL : <https://eaea.org/our-work/influencing-policy/eaea-country-reports/>.*
2. *Finland Ministry of Education and Culture (2014). URL : <https://minedu.fi/en/higher-education-and-research>.*

НЕПЕРЕРВНА ОСВІТА В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

ЛУК'ЯНОВА

Лариса Борисівна

lukyanova_larisa@gmail.com

Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України

м. Київ, Україна

Розкрито сутність феномену «безперервна освіта». Викладено провідні ідеї безперервності освіти дорослих, сформульовані в європейських документах. Актуалізована роль освіти протягом усього життя.

Ключові слова: неперервна освіта, освіта дорослих, форум ЮНЕСКО, Гамбурзька декларація, Європейський саміт.

Раскрыта сущность феномена «непрерывное образование». Изложены ведущие идеи непрерывности образования взрослых, сформулированные в европейских документах. Актуализирована роль образования на протяжении всей жизни.

Ключевые слова: непрерывное образование, образование взрослых, форум ЮНЕСКО, Гамбургская декларация, Европейский саммит.

The phenomenon of continuous lifelong learning has been substantiated in the article. The main ideas of continuity of adult education, formulated in European documents, are outlined. The role of education throughout life has been updated.

Keywords: continuous education, adult education, UNESCO forum, Hamburg declaration, European summit.

Новий тип економічного розвитку, що поширюється нині в інформаційному суспільстві, викликає необхідність неодноразово впродовж життя, професійної кар'єри змінювати соціальний і професійний статус, постійно підвищувати кваліфікацію. Це означає, що інформація й знання, а також мотивація щодо їх постійного оновлення й навички, необхідні для цього, стають вирішальним чинником цивілізаційного розвитку, ефективності та запорукою конкурентоспроможності будь-якої діяльності.

Пильна увага до феномену освіти впродовж життя ґрунтується на певній суперечності, коли, з одного боку в сучасних умовах, відбувається стрімкий розвиток нових технологій з одночасним надзвичайно швидким їхнім застаріванням, з іншого – зростання ролі особистості в суспільстві, на виробництві, розвиток її потреб, гуманізація і демократизація суспільства. Людина, яка ще вчора вважалася освіченою, за сучасними критеріями є носієм застарілої інформації й погано пристосованою до умов існування, а вже завтра буде повністю непридатною до повноцінного життя внаслідок функціональної безграмотності. Поштовхом для створення теорії неперервної освіти стала глобальна концепція єдності світу, за якою усі складові людської цивілізації

тісно взаємопов'язані і взаємозумовлені. І саме Людина є найважливішою цінністю, найважливішою умовою і найпотужнішим «виробником» усього, що потрібно для життя на планеті Земля [1, с. 355].

Усе це зумовлює втрату актуальності попереднього «кінцевого» типу освіти, яка не спроможна вирішувати низку зрослих суспільно-економічних та інших завдань, провідними з яких стають створення об'єктивних умов для максимального розвитку особистості; виховання у нового покоління суб'єктивної готовності і постійної потреби у самовдосконаленні; реалізація саморозвитку засобами створення в структурі і змісті освітнього процесу об'єктивних можливостей постійного навчання і вдосконалення.

Загальні положення концепції «неперервної освіти», які представлено на форумі ЮНЕСКО ще у 1965 р., ґрунтуються на людиноцентриській позиції, спрямованій на необхідності створення умов задля повного розкриття здібностей людини протягом життя. В основних положеннях Доповіді Міжнародної комісії з освіти для XXI ст. зазначено: «Освіта впродовж життя є багатостороннім діалектичним процесом, побудованим на повсякденному досвіді й позначений інтенсивними зусиллями для розуміння складних даних і фактів» [2, с. 5].

У Гамбурзькій декларації (Гамбург, Німеччина, 1997 р.) сформульовано провідні ідеї безперервної освіти дорослих упродовж життя й рекомендації урядам усіх країн уважати освіту дорослих пріоритетним напрямом державної політики. Ці ідеї набули подальшого розвитку на Європейському саміті в Лісабоні (2000 р.). У прикінцевих матеріалах саміту зазначено, що успішний перехід до суспільства, заснованого на знаннях, має супроводжуватися навчанням упродовж життя [3].

У документах інших європейських самітів наголошується, що освітні системи мають пристосуватися до нових реалій XXI ст., а «неперервна освіта повинна стати головною політичною програмою громадянського суспільства, соціальної єдності і зайнятості» [2].

Отже, однією з суттєвих характеристик розвитку освіти кінця XX – початку XXI ст. є зміна концепції «Освіта на все життя» на концепцію «Освіта впродовж життя», адаптація освітнього процесу до потреб особистості, створення умов для її саморозвитку й самореалізації. Тобто саме буття людини має бути нерозривно пов'язано з навчанням. Тільки тоді людина в змозі стати справжньою й цілісною особистістю. За таких умов освіта перетворюється із засобу в мету розвитку людини, що уможливорює утвердження її центральної фігури в освіті, провідною метою якої є формування умінь, необхідних для виконання різних функцій – самовираження, самореалізація, розвиток соціальних зв'язків і умінь діяти.

Таким чином, сучасне розуміння неперервної освіти значно розширюється. До її змісту як соціального явища, додається активна форма практичної діяльності людини, а сама освіта набуває багатоплановості, тоді як принцип неперервності передбачає якісно інший тип взаємодії особистості і суспільства.

Використані джерела:

1. Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи: [монографія]; за ред. І.А. Зязюна. Київ: «Віпол». 2000. 636 с.
2. Образование: сокрытое сокровище. Доклад Международной комиссии по образованию для XXI века, представленный ЮНЕСКО. 1996. Изд-во ЮНЕСКО. 31 с.
3. Обучение взрослых: учиться никогда не поздно. Коммюнике Комиссии Европейских Обществ. 2006. Брюссель. URL : <http://www.google.com.ua/url?sa=t&source=web&cd=1&ved=0C>.

**ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ПРАЦІВНИКІВ ЗАГАЛЬНОЇ
СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ**

ЛУНЯЧЕК
Вадим Едуардович
vel2003@ukr.net

Українська інженерно-педагогічна академія

м. Харків, Україна

Автор констатує важливість професійного розвитку працівників освіти у сфері інтелектуальної власності.

Ключові слова: загальна середня освіта, інтелектуальна власність, професійний розвиток, педагогічний працівник.

Автор констатирует важность профессионального развития работников образования в сфере интеллектуальной собственности.

Ключевые слова: общее среднее образование, интеллектуальная собственность, развитие, педагогический работник.

The author talks about the importance of professional development of educators in the field of intellectual property.

Keywords: general secondary education, intellectual property, development, teacher.

Система освіти в Україні перебуває на стадії активного реформування в зв'язку з реалізацією Концепції Нової української школи. Ці процеси є результатом накопичення критичної маси проблем на всіх рівнях освіти. Разом із тим, слід констатувати той факт, що ретельний аналіз процесу запровадження реформ свідчить про наявність певних прогалин у реформаторських процесах. Однією з таких прогалин є обізнаність працівників освіти в сфері захисту прав інтелектуальної власності, що підтверджено нашими попередніми дослідженнями [1].

Зазначене вище стало вагомим чинником-мотиватором щодо реалізації науково-дослідної роботи за темою «Теоретико-методичні засади підвищення кваліфікації працівників системи освіти у сфері інтелектуальної власності».

У межах виконання цієї роботи відбувається підготовка технологічно забезпечених матеріалів для суттєвого підвищення рівня обізнаності працівників загальної середньої освіти в сфері захисту прав інтелектуальної власності.

З цією метою науково-педагогічними працівниками кафедри креативної педагогіки й інтелектуальної власності Української інженерно-педагогічної академії розроблено компетентнісну модель працівника загальної середньої освіти в сфері захисту прав інтелектуальної власності, на основі якої відбувається формування відповідної інтегральної компетенції у вчителів і керівників шкіл у процесі планового курсового і

міжкурсового підвищення кваліфікації. Зокрема, така робота проводилася з представниками Київського, Основ'янського, Холодногірського районів м. Харкова, Харківського району Харківської області. Важливою складовою цієї роботи є розробка інструментарію вимірювання зазначеної компетентності на засадах кваліметричного підходу.

Першими результатами цієї роботи стала підготовка та отримання вчителями авторських свідоцтв на власні інноваційні продукти, перш на все, передовий педагогічний досвід.

Важливою складовою цієї роботи стало створення моделей підвищення кваліфікації працівників освіти в сфері захисту прав інтелектуальної власності. Разом із тим, проведена на цей час робота дозволяє сформулювати низку проблем, що потребують подальшого вирішення, а саме:

1. Недостатній рівень управлінського забезпечення процесу підвищення кваліфікації працівників освіти в сфері захисту прав інтелектуальної власності. Це складна, ментальна проблема, пов'язана із реальним професійним рівнем значної кількості керівників освіти, які недостатньо уваги приділяють не тільки стимулюванню інноваційних процесів у підпорядкованому навчальному закладі, а й їх відповідному документальному оформленню з метою правового захисту створених педагогічним колективом інтелектуальних напрацювань.

2. Низький рівень обізнаності вчителів закладів загальної середньої освіти у сфері захисту прав інтелектуальної власності, що веде до використання ними напрацювань інших авторів без відповідних посилань та недооцінки значущості власного інтелектуального продукту.

3. Відсутність навчальних курсів для учнів закладів загальної середньої освіти, які б дозволили сформувати їх особисту культуру в сфері захисту прав інтелектуальної власності як громадян України.

Зазначене вище, дозволяє визначити напрями подальших досліджень у цій царині, пов'язаних, переважно, із розробкою низки практико орієнтованих технологій щодо формування компетентності в сфері захисту прав інтелектуальної власності у працівників освіти.

РОЛЬ І ЗАВДАННЯ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ У СВІТЛІ ПОЛЬСЬКИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

МАСЛОВА

Тетяна Василівна

ladny_kraj@wp.pl

Середня
загальноосвітня школа
I-II ступенів

с. Уладівка,
Вінницька область

Проаналізовано роль і завдання сучасного вчителя в світлі польських педевтологічних досліджень. Звертається увага на головне завдання для сучасного вчителя – виховання нового покоління, здатного функціонувати в сучасній реальності.

Ключові слова: вчитель, компетентність, професіоналізм, розвиток.

Проанализированы роль и задачи современного учителя в свете польских педевтологических исследований. Обращается внимание на главной задаче для современного учителя – воспитание нового поколения, способного функционировать в современной реальности.

Ключевые слова: учитель, компетентность, профессионализм, развитие.

The role and tasks of a modern teacher in the light of Polish pedagogical research are analyzed. The author draws attention to the fact that the main task for a modern teacher is the upbringing of a new generation, able to give pleasure in today's complicated and tense reality.

Keywords: teacher, competence, professionalism, development.

Сучасне інформаційне суспільство, що динамічно розвивається, ставить нові виклики й висуває нові очікування від учителів, на їхню соціальну роль і професійні функції покладаються великі надії. Соціальні очікування стосовно вчителів передусім пов'язані зі сферою їхньої компетентності та ефективності виконання освітніх завдань, виконання покладених на них професійних обов'язків і здатність виконувати професійну місію – роль у соціальному просторі та локальному середовищі.

Європейська освіта потребує вчителів, які, передусім, здатні керувати собою, своїм потенціалом, які знають і розуміють специфіку ролі вихователя, тренера, фасилітатора, посередника, дипломата, менеджера, керівника освіти і, нарешті освітнього лідера. Вони мають вміти будувати позитивні міжособистісні взаєностосунки на всіх рівнях у школі (горизонтальних і вертикальних), організовувати здорову конкуренцію між учнями, справлятися з прихованими труднощами шкільної програми, агресивністю і патологічними явищами, застосовувати демократичні предметно-педагогічні та виховні стилі. Натомість головним завданням для них є виховання нового покоління, наділеного здібностями давати собі раду в сучасній складній і напруженій реальності.

Як зазначає К. Лорек, у суспільній свідомості і в звичайному розумінні поняття вчителя визначає людину, що навчає інших – через передачу конкретного змісту, створення навчальних ситуацій і керівництво навчальним процесом в конкретному закладі – в школі, дитячому садку, світлиці, навчальному центрі тощо [1, с. 9]. Проте після більш глибокого аналізу ця інтуїтивна спроба визначити, хто такий вчитель, яка тільки підкреслює його дидактичну роль, стає неповною. Це, тому що вона позбавлена багатозначності – у просторі міжособистісних відносин, на рівні навчання та виховання.

За словами А. Томашевської, учитель сьогодні не тільки передає знання, але повинен бути вчителем, який допомагає набувати, виявляти знання, погляди, навички. Інноваційний вчитель вводить учня у сферу рефлексивного мислення, аналізу, раціонального тлумачення (проблеми, явища), підводить до спільного знаменника категорії знань, а також заохочує до висновків, оцінки здобутих знань і застосування набутих навичок [2, с. 181].

Професія вчителя – це професія надзвичайної відповідальності за іншу людину, людину в аспекті своєї фізичної та метафізичної сфери – відповідальність за його інтелектуальний і духовний розвиток, емоційну і фізичну безпеку. Ця професія визначає освітнє сьогоднішнє учнів і впливає на їхнє майбутнє.

Подальші покоління учнів, як наслідок, певною мірою визначають культуру навколишньої дійсності і умови її існування.

Готуючи учнів до змін і усвідомлюючи їх непередбачуваність, вчитель запускає у них навички оптимальних реакцій та дій в динамічних, унікальних і складних ситуаціях. Сучасний вчитель стає людиною, яка підводить учнів до розуміння необхідності постійного розвитку – до ідеї неперервного навчання.

Слід пам'ятати, що діяльність вчителя має бути спрямована на культуру майбутнього. Він відповідає за освітнє майбутнє прийдешніх поколінь, їхнє подальше професійне життя, їхню соціальну роль. У далекій довгостроковій перспективі педагогічна освітня діяльність визначає опосередковано цивілізаційне, культурне і соціальне майбутнє країни, в якій вона здійснюється. Тому що якість освіти залежить від задоволення нових цивілізаційних і культурних викликів, а вчитель багато в чому відповідальний за подальшу долю людства.

На думку Р. Квасниці, нині неможливо повністю довіряти своїм професійним знанням, навіть якщо це було підтверджено дипломами всіх можливих закладів освіти. Не заперечуючи ці знання, треба усвідомлювати, що певною мірою вони будуть неповні. Це пояснюється тим, що професійний досвід учителя, навіть найбагатший, завжди є імпровізований і неповний у зв'язку з тим, що кожен учень відрізняється від іншого, і що кожен день він змінюється і стає іншим навіть в порівнянні із собою.

У зв'язку з вищевикладеним, професійна позиція вчителя, його престиж у місцевому середовищі та його дидактична і освітня ефективність визначають його компетенції, професійний досвід та рівень його педагогічної зрілості.

Специфіка професійної ролі вчителя ґрунтується на постійній побудові власного педагогічного профілю. Вона вимагає від вчителя пізнавати себе, діагностувати свої здібності і розуміти природні обмеження та усвідомлювати відсутність певних навичок. Як кожна людина, вчитель є особистістю унікальною і неповторною, але жоден вчитель не є досконалим.

Кожен має право робити помилки. Не помиляється лише той, хто не думає, не працює, не розвивається. Тому сутність професійного розвитку вчителя можна передати словами: «Я хочу стати професіоналом і особистістю, я хочу розвивати свої навички і найкраще виконувати свої обов'язки» [1, с. 37].

Використані джерела:

1. Lorek K. *Nauczyciel (zdolny) w przestrzeni współczesnej edukacji*. Kalisz: Wydział Pedagogiczno-Artystyczny w Kaliszu. 2011. 72 s.
2. Tomaszewska A. *Nauczyciel na miarę XXI wieku. W: Nauczyciele wobec wyzwań współczesności. Doświadczenia – badania – koncepcje*, E. Przygońska, I. Chmielewska (red.). Łódź: Wydawnictwo WSH-E. 2009. S. 180–192.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ У СУЧАСНИХ УМОВАХ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

ОСТРИКОВА

Марина Володимирівна

marina.ostrikova1996@mail.ru

Науковий керівник:

ЛУЧАНІНОВА

Ольга Петрівна

Національна металургійна
академія України

м. Дніпро, Україна

Освіта дорослих - це комплекс безперервних процесів навчання, за допомогою яких дорослі розвивають свої здібності, збагачують знання, вдосконалюють професійну кваліфікацію. Навчаючи дорослих за принципом «освіта через усе життя», сучасний викладач в цьому процесі повинен виконувати нові функції, або ролі: бути експертом, порадиником і наставником, помічником, фасилітатором, суддею і т.д.

Ключові слова: освіта дорослих, експерт, порадиник і наставник, помічник, фасилітатор, суддя.

Образование взрослых – это комплекс непрерывных процессов обучения, с помощью которых взрослые развивают свои способности, обогащают знания, совершенствуют профессиональную квалификацию. Обучая взрослых по принципу «образование через всю жизнь», современный преподаватель в этом процессе должен выполнять новые функции, или роли: быть экспертом, советчиком и наставником, помощником, фасилитатором, судьей и т.д.

Ключевые слова: образование взрослых, эксперт, советчик и наставник, помощник, фасилитатор, судья.

Adult education is a complex of continuous learning processes by which adults develop their abilities, enrich their knowledge, and improve their professional qualifications. When teaching adults the principle of «lifelong education», a modern teacher in this process should perform new functions or roles: be an expert, adviser and mentor, assistant, facilitator, judge, etc.

Keywords: adult education, expert, advisor and mentor, assistant, facilitator, judge.

Вивчення особливостей професійної освіти дорослих у сучасних умовах розвитку суспільства, що охоплює комплекс неперервних процесів навчання, за допомогою яких дорослі розвивають власні здібності, збагачують знання, удосконалюють професійну кваліфікацію. Професійна освіта дорослих охоплює комплекс неперервних процесів навчання, за допомогою яких дорослі розвивають власні здібності, збагачують знання, моральні цінності, удосконалюють професійну кваліфікацію або ж використовують їх у новому напрямі. Сьогодні має враховуватись специфіка навчання дорослої особистості, яка базується на андрагогічних принципах. Тож постала необхідність, на думку Н. Сиско (2018), уведення у Класифікатор професій професії та забезпечення підготовки у закладах вищої освіти педагогів для навчання саме «дорослих» учнів, андрагогів. Науковець наголошує, що навчання педагогів буде успішним за умови набуття андрагогічної компетентності особами, залученими до професійного розвитку викладачів закладів професійної освіти [2]. Навчаючи дорослих за принципом «освіта через все життя», сучасний викладач у цьому процесі має виконувати нові функції, або ролі: бути експертом, порадиником і наставником, помічником, фасилітатором, суддею тощо. Безперечно, традиційне завдання тренерів з

надання інформації відійшло на другий план. Проте досвід і фонові знання тренера дають йому можливість бути каталізатором та експертом, котрий може вибрати найбільш релевантну для дорослих студентів інформацію і допомогти їм, помістивши її у правильний контекст.

Так, *експерт* допомагає виявити інтерес до теми, націлює на активний пошук нових матеріалів і ресурсів; демонструє ретельний відбір інформації через призму власного досвіду; подає чітке структурування матеріалу; показує навички доступного подання матеріалу; пробуджує в учасників інтересу до теми завдяки використанню інтерактивних методів; культивує і підтримує в учасників цікавість; налагоджує зв'язок між інформацією і власним досвідом учасників.

Помічник, наприклад, цінує життєвий досвід та існуючі компетенції учасників. Він/вона розуміє, що головними причинами невдач людей у здобутті освіти є невпевненість і занижений рівень самооцінки. Він створює позитивне навчальне середовище; виявляє зацікавленість у попередньому досвіді та біографії учасника; виявляє терпляче ставлення, готовність підтримати когось в індивідуальному порядку.

Порадник і наставник забезпечує відповідність поданої інформації та навичок, яким навчаються учасники, професійній діяльності та життєвій ситуації тих, хто навчається; заохочує учасників навчального процесу до аналізу власних сильних і слабких сторін, а також надає їм підтримки у разі зміни їхніх звичок і ставлень; налагоджує зворотній зв'язок.

Фасилітатор допомагає учасникам застосовувати їхні сильні сторони. Він/вона забезпечує розвиток і використання потенціалу групи. Головне завдання викладача для дорослих – створити для учасників можливість навчатися. Для цього необхідно виконувати різноманітні ролі, які залежать від потреб учасників та конкретної ситуації, в якій проводиться навчальний курс.

Суддя оцінює успішність учасників. Він/вона також створює середовище, в якому люди можуть налагодити і підтримувати відкритий зворотний зв'язок один з одним. Він веде чесний і прозорий процес оцінки; використовує різні джерела у процесі оцінки результатів; повідомлює результати оцінки, демонструє прогрес в навчанні; створює атмосферу довіри, в якій учасники можуть ділитися власними позитивними і негативними спостереженнями [1].

Отже, стратегічна ідея функціонування системи професійної освіти дорослих виступає як своєрідна цінність, що постійно зростає, та є необхідною для розвитку людини, суспільства і культури, провідним принципом державної політики, визначається як методологічний регулятор розвитку держави і забезпечує нову якість розвитку, принципово іншу історичну епоху країни.

Використані джерела:

1. Урдзе . Посібник для фахівців з освіти дорослих. Київ: ТОВ «Золоті Ворота». 2013. 84 с.
2. Sysko N. Професійний розвиток викладачів закладів професійної (професійно-технічної) освіти: андрагогічний аспект. Педагогічний дискурс. 2018. № 25. С. 28-34.

ПОЛІКУЛЬТУРНА ОСВІТА МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

СУЛТАНОВА

Лейла Юріївна

leilasultanova22.07@gmail.com

Інститут педагогічної освіти і
освіти дорослих імені Івана
Зязюна НАПН України

м. Київ, Україна

Проаналізовано роль полікультурної освіти в сучасному інформаційному суспільстві. Це є ключовим фактором суспільного прогресу, важливою складовою цілісного розвитку особистості і показником прояву прав і свобод людини. Полікультурна освіта дає можливість усвідомити належність до світової культурної спільноти. Така освіта відкриває доступ до інформації, в умовах інформаційного суспільства є невід'ємною складовою професійного становлення.

Ключові слова: полікультурна освіта, інформаційне суспільство, критичне мислення

Проанализирована роль поликультурного образования в современном информационном обществе. Это является ключевым фактором общественного прогресса, важной составляющей целостного развития личности и показателем проявления прав и свобод человека. Поликультурное образование дает возможность осознать принадлежность к мировому культурному сообществу. Такое образование открывает доступ к информации, в условиях информационного общества является неотъемлемой составляющей профессионального становления.

Ключевые слова: поликультурное образование, информационное общество, критическое мышление

The author analyzes the role of multicultural education in the modern information society. It is a key factor in social progress, an important component of the holistic development of the individual and an indicator of the manifestation of human rights and freedoms. Polycultural education makes it possible to realize the affiliation with the world cultural community. Such education provides access to information that, in the information society, is an integral part of professional development.

Key words: multicultural education, information society, critical thinking.

Досліджуючи проблему полікультурної освіти ми проаналізували її становлення та розвиток в США, Канаді, країнах Західної Європи і в Україні. У результаті аналізу нами виокремлено соціально-культурні передумови виникнення полікультурної освіти, серед яких виділяємо перехід людства до постіндустріального (інформаційного) суспільства.

Концепцію постіндустріального суспільства було запропоновано соціологом і філософом Д. Беллом [2]. В основу концепції покладено історичну періодизацію суспільств на доіндустріальне, індустріальне і постіндустріальне. Зауважимо, що послідовники Д. Белла у якості синоніма поняття «постіндустріальне суспільство», використовують поняття «інформаційне суспільство». Зустрічається і використання цього поняття як наступного, після постіндустріального, періоду розвитку суспільства. Незважаючи на те, що Д. Белл не використовував у своїх працях поняття «інформаційне суспільство» – інформацію і знання він вважав важливим ресурсом постіндустріального суспільства. Таким чином, з огляду на роль

знань та інформації в новій епісі розвитку людства її також називають «інформаційним суспільством».

Комп'ютеризація, Інтернет, супутникові комунікації для більшості країн світу стали ланкою, що об'єднує економіку, освіту і культуру. Створюється ситуація вільного поширення інформації, що впливає на всі сфери людського життя. Технічні можливості засобів масової комунікації, зміст інформації та її доступність стають потужними факторами впливу на свідомість сучасної людини. Кожен народ (і окремих індивід) має своє уявлення про цінності, історію, суспільні системи, культуру і релігію, і воно не завжди збігається з уявленнями представників інших культур. Унаслідок цього інша культура, цінності тощо можуть сприйматися негативно. Віра в одну певну релігію або філософію призводить до того, що інші системи, погляди та теорії видаються потенційною загрозою і ставлять під сумнів правдивість чи помилковість особистих поглядів і переконань. У зв'язку з цим, виникає необхідність у вмінні оперувати потоком інформації. Цього можна досягти через збільшення інвестицій у людину і посилення споживання освітніх послуг. У тому числі через впровадження в систему вищої освіти полікультурної освіти.

Науковець О. Новиков, який здійснив ґрунтовний аналіз проблеми освіти в постіндустріальному суспільстві зазначає, що перехід освіти з індустріального суспільства в постіндустріальне означає, насамперед, відмову від розуміння освіти як отримання готового знання та від уявлення про викладача як носія такого знання [1]. Тому освіта зараз трактується як надбання особистості, а викладач розглядається як людина культури з високою кваліфікацією та наявністю певних особистісних характеристик.

Однією з таких характеристик є критичне мислення, яке розглядається американським ученим Дж. Бенксом [3] як принцип побудови знань і є одним із п'яти вимірів розгляду полікультурної освіти. В інформаційному суспільстві, яке характеризується зростанням обсягу інформації, критичне мислення дозволяє уникнути фрагментарності сприйняття світу, соціальної дезадаптації, напруженості у відносинах між представниками різних культур, дозволяє протистояти хаосу та сприяє виробленню правил поведінки в ньому та нових превентивних стратегій освіти.

З метою професійно-практичної підготовки майбутнього викладача нами розроблено тренінг із розвитку критичного мислення. Тренінг складається із дотренінгових діагностичних заходів, власне тренінгу та посттренінгових заходів. Наявність навичок критичного мислення у майбутніх викладачів визначається за допомогою тесту критичного мислення, розробленого американським автором Л. Старкі [4]. Цей тест є вербальний і складається із 27 тверджень/питань з 4-ма варіантами вибору правильної відповіді. Завдяки поясненню до кожного завдання, можливий якісний аналіз результатів. Це може слугувати основою для

формулювання рекомендацій щодо розвитку навичок критичного мислення.

Програму тренінгу з практичним відпрацюванням навичок адаптовано до категорії учасників. А саме, до майбутніх викладачів закладів вищої освіти. Тренінг з розвитку критичного мислення складається зі вступної, основної та заключної частин: вступна частина – передбачає підготовку учасників тренінгу до сприйняття нової інформації; в основній частині – учасники отримують та засвоюють нові знання; заключна – передбачає оцінку та аналіз отриманих знань і умінь, рефлексію. Кожну частину розраховано на певний час виконання; передбачає наявність обладнання, використання інтерактивних методів і форм роботи, рекомендації щодо проведення.

Посттренінгові заходи спрямовано на закріплення знань і контролю результатів навчання. У кінці учасникам пропонують знову пройти тест Лаурена Старкі на визначення рівня критичного мислення. За результатами двох тестувань аналізують зміни у рівні критичного мислення кожного учасника до та після тренінгу. Визначають перспективи підвищення рівня, складають звіт та підводять підсумки навчання.

Таким чином, полікультурна освіта в сучасному інформаційному суспільстві є певним чинником суспільного прогресу, важливим складником цілісного розвитку особистості та показником прояву прав і свобод людини. Полікультурна освіта дає можливість усвідомити приналежність до світової культурної спільноти, а для викладача ще й відкриває доступ до інформації, що в умовах інформаційного суспільства є невід'ємною складовою професійного становлення. Звісно, полікультурна освіта не здатна подолати всі проблеми сучасного інформаційного суспільства, проте може вплинути на світогляд людини, на розвиток толерантності і критичного мислення тощо.

Використані джерела:

1. Новиков А. *Российское образование в новой эпохе. Парадоксы наследия, векторы развития.* Москва: Эгвес. 2000.
2. Фельдблюм В. *Теория постиндустриального общества: сущность, критика, перспективы.* Вестник гражданского общества CIVITAS. 2014. Ч. 1. URL : <http://vestnikcivitas.ru/pbks/1605>.
3. Banks J. *Multicultural education: Historical development, dimensions, and 450 practice.* Review of Research in Education, American Educational Research Association. 1993. № 19. PP. 3–49, 19–20.
4. Starkey L. *Critical thinking skills success.* NY: Learning Express, LLC. 2004.

НАУКОВИЙ ЧАТ 6.

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ І ПРИКЛАДНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ РОЗВИТКУ ДУАЛЬНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ЄДИНОГО ВІДКРИТОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

Научный чат 6.

Международный опыт фундаментальных и прикладных исследований развития дуального образования в условиях единого открытого информационного образовательного пространства

Scientific Chat 6.

International Experience of Fundamental and Applied Research in the Development of Dual Education in the Context of the Open Unified Informational Educational Space

ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ДУАЛЬНОЇ ОСВІТИ У ПРАКТИКУ НАВЧАННЯ ПРОФЕСІЇ

ДЕМ`ЯН

Ірина Павлівна

irademyan@ukr.net

Державний професійно-технічний навчальний заклад «Криворізький навчально-виробничий центр»

м. Кривий Ріг, Україна

Розкрито суть і значення дуальної форми здобуття освіти у професійній підготовці висококваліфікованих робітників. Показано, що впровадження дуальної форми здобуття освіти у Криворізькому навчально-виробничому центрі є запорукою підвищення якості підготовки фахівців з урахуванням вимог роботодавців.

Ключові слова: інноваційні технології, дуальна система підготовки фахівців, сучасні виробничі технології.

Раскрыты суть и значение дуальной формы получения образования в профессиональной подготовке квалифицированных рабочих. Показано, что внедрение дуальной формы образования в Криворожском учебно-производственном центре является залогом повышения качества подготовки рабочих кадров с учетом требований работодателей.

Ключевые слова: инновационные технологии, дуальная система подготовки специалистов, современные производственные технологии.

Essence and significance of the dual form of obtaining education in the professional training of highly skilled specialists are disclosed in the article. It is shown that the introduction of the dual form of education in the vocational technical center of Kryvyi Rih is a key to improve the quality of training of specialists, taking into account the requirements of employers.

Keywords: innovative technologies, dual system of training specialists, modern production technologies.

У наш час підготовка сучасного робітника має відповідати цілій низці вимог, під впливом яких вона спрямовується на розвиток у нього вміння: самостійно виконувати і оновлювати знання, ставити проблеми, творчо мислити, приймати оригінальні рішення в нестандартних ситуаціях, бути соціально-активною особистістю тощо. Адже головним завданням професійної (професійно-технічної) освіти є якісна підготовка кваліфікованих робітників для різних галузей економіки з урахуванням потреб ринку, що забезпечується впровадженням інноваційних технологій навчання.

З цією метою в Криворізькому навчально-виробничому центрі (далі – КНВЦ) розроблено стратегічний напрям розвитку освітнього процесу, удосконалення підготовки молодих робітників із залученням роботодавців,

метою якого є: упровадження в навчально-виховний процес інноваційних технологій; моделювання інноваційної професійної діяльності майбутніх фахівців; створення єдиної інноваційної системи професійного навчання учнів, адаптованої до динаміки розвитку сучасного виробництва; вивчення ринку праці, пошук шляхів соціального партнерства та налагодження тісних зв'язків між роботодавцями та навчальним закладом; впровадження дуальної системи підготовки фахівців швейного профілю. Родоначальниками системи дуальної освіти вважають німців. Німецька система, що поєднує державну професійну школу з виробничим навчанням, вважається всесвітньо зразковою. Потім цей досвід повторила Канада і багато країн Європи – Австрія, Швейцарія та ін.

Дуальна система професійного навчання обумовлює тісну взаємодію підприємства та навчального закладу саме на основі соціального партнерства: обидві сторони є рівноправними партнерами, які спільно розробляють і координують освітній процес, здійснюють контроль за його результатами. Тобто дуальна система навчання враховує вимоги роботодавців до якості підготовки учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти. Основне завдання упровадження елементів дуальної форми навчання – усунути основні недоліки традиційних форм і методів навчання майбутніх кваліфікованих робітників, подолати розрив між теорією і практикою, освітою й виробництвом, та підвищити якість підготовки кваліфікованих кадрів із урахуванням вимог роботодавців. Висока життєздатність цієї системи пояснюється тим, що вона відповідає інтересам всіх учасників цього процесу: держави, закладу освіти, підприємств та здобувачів освіти.

Для підприємств – це можливість підготовки робочих кадрів, безпосередньо, під своє виробництво, виробничі технології та обладнання, економія часу та коштів на пошук та підбір робітників, їх перенавчання та адаптація до умов конкретного підприємства. Добре навчені молоді робочі кадри швидко пристосовуються до робочого ритму виробництва, витрачаючи мінімально часу для адаптації, що позитивно відображається на іміджі підприємства та закладу освіти. Відповідно до програми дуальної системи навчання викладачі та майстри виробничого навчання забезпечують здобувачів освіти теоретичними знаннями, достатньою професійною орієнтацією та подальшим працевлаштуванням. При реалізації програми дуальної системи навчання заклад освіти: забезпечує теоретичну підготовку, цілісність освітньої програми навчання та відповідність стандартам освіти, несе відповідальність за якість підготовки здобувачів освіти; має право самостійно обирати професії, освітні програми, навчання за якими проходитиме організація освітнього процесу за дуальною формою; відповідає за налагодження співпраці між закладом освіти та роботодавцями; за визначеними критеріями проводить відбір підприємств, що надають місця практичної підготовки за дуальною формою освіти відповідно до стандартів та планових результатів навчання за цією освітньою програмою; розробляє і затверджує навчальний план відповідно до професійного стандарту та потреб

роботодавців; забезпечує узгодження змісту теоретичної та практичної частини підготовки; забезпечує супровід навчання здобувача освіти на підприємстві, разом з представником підприємства приймає звітність та оцінює результати.

У КНВЦ організоване та проводиться дуальне навчання за професією «Швачка». Для цього заклад освіти прийняв рішення про впровадження дуальної форми освіти, дослідив потенціал ринку праці швейної галузі, розробив дуальні навчальні плани та відповідні внутрішні документи, призначив осіб, що відповідатимуть за впровадження дуальної форми, та проводитимуть попередній відбір роботодавців для налагодження співпраці. Далі заклад освіти ініціював переговорний процес і уклав договори із підприємствами швейної галузі. Результат впровадження елементів дуальної системи в освітній процес ґрунтується на професіоналізмі педагогічного колективу центру та тісній співпраці з роботодавцями наставниками – підприємств швейного виробництва щодо підготовки професійно компетентних кваліфікованих кадрів з високою виробничо-технологічною культурою, здатних ефективно, самостійно вирішувати нестандартні питання, працювати за новими виробничими технологіями, з сучасними матеріалами, які будуть мати попит на сучасному ринку праці швейного виробництва за професією «Швачка». Професійні уміння і навички здобувачі освіти отримують на сучасному обладнанні, освоюючи новітні технології виробництва.

Так, з метою удосконалення методів навчання та професійної майстерності за професіями «Швачка. Кравець. Закрійник» на базі КНВЦ відкрився навчально-практичний центр (далі – НПЦ) сучасних швейних технологій і дизайну. НПЦ здійснює підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації робітників швейної галузі за новітніми технологіями із застосуванням сучасних матеріалів, обладнання та інструментів. Обладнання, яким оснащено НПЦ, створює умови, наближені до умов, які існують на сучасних прогресивних швейних підприємствах. Випускники КНВЦ знатимуть сучасне обладнання і зможуть на ньому працювати після закінчення навчального закладу. З вищевикладеного випливає, що тільки об'єднавши зусилля роботодавців і навчального закладу можливо забезпечити ринок праці висококваліфікованими робітничими кадрами.

Використані джерела:

1. Наказ МОН від 23.06.2017р. №916 "Про впровадження елементів дуальної форми навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників".
2. Лилик С. Система дуальної освіти: чи можливий німецький досвід для України? Маркетинг в Україні. 2013. № 6. С. 44-50. URL : <http://uam.in.ua/rus/projects/marketing-in-ua/archive.php>.
3. Проект Концепції підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти. URL : <https://mon.gov.ua>.
4. Щербак Л. Досвід управління системою професійно-технічної освіти у Федеративній республіці Німеччині та його ефективність. URL : <http://www.inwent-vet.org.ua/pdf/ukr/>.

ПЕДАГОГІЧНИЙ ДИЗАЙН ДИСТАНЦІЙНИХ КУРСІВ ЯК ШЛЯХ ДО ДУАЛЬНОСТІ НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

ЛИТВИН

Ольга Василівна

Litvinov@uipa.edu.ua

Українська інженерно-педагогічна академія

м. Харків, Україна

В тезах піднімається питання проблеми поєднання в сучасних умовах в закладах вищої освіти України дуальності навчання та надання відповідного до визначених навчальних планів обсягу інформації у межах професійної підготовки майбутніх фахівців, а також питання підвищення іміджу дистанційної освіти в очах студентів.

Ключові слова: дуальна освіта, дистанційне навчання, педагогічний дизайн.

В тезисах поднимается вопрос проблемы сочетания в современных условиях в учреждениях высшего образования Украины дуальности обучения и предоставления соответствующего определенным учебным планам объема информации в рамках профессиональной подготовки будущих специалистов, а также вопрос повышения имиджа дистанционного образования в глазах студентов.

Ключевые слова: дуальное образование, дистанционное обучение, педагогический дизайн.

The thesis raises the question of the problem of combining the duality of teaching in the institutions of higher education of Ukraine in the modern conditions and providing the amount of information relevant to the defined curricula within the framework of the professional training of future specialists, as well as raising the image of distance education in the eyes of students.

Keywords: dual education, distance learning, pedagogical design.

Дуальний спосіб навчання є поєднанням теорії у закладі вищої освіти та практики на підприємстві. Такий спосіб навчання бере свій початок з Німеччини і був зароджений в 70-х роках ХХ-го сторіччя. Ця система освіти передбачає отримання студентами теоретичних знань у закладі вищої освіти лише 1-2 дні на тиждень, а також самостійне опрацювання матеріалу. Рештою підготовки є робота на підприємстві [1]. Але ми не можемо на сьогоднішній день повністю надати вичерпну інформацію нашим студентам упродовж 1-2 аудиторних днів, а вони мають засвоїти весь обсяг навчального часу у відповідності до навчальних планів їх підготовки. Тому виходом із ситуації, яка виникає в такому випадку, є вже давно відома і розповсюджена форма організації навчання, а саме дистанційне навчання.

В останні десятиліття продовжують швидко розвиватися науково-методичні основи дистанційного навчання. Незважаючи на велику кількість досліджень сучасна дистанційна освіта в Україні нагадує традиційні форми заочного навчання, не розкриваючи всіх можливостей використання принципово нових форм і методів навчання. Ставлення студентів до дистанційного навчання покищо дзалишається неоднозначним. З одного боку, вони розуміють його переваги, а з іншого ще трохи побоюються того, що буде втрачено якість отримуваних знань, позначиться відсутність особистих контактів з викладачем. Побудова освітнього процесу, відповідно до вимог сьогодення, передбачає широке впровадження в процес навчання інформаційно-комунікаційних технологій, що, в свою чергу, зумовлює пошук відповідних шляхів, умов та методів його реалізації. Одним із

найрезультативніших способів забезпечення ефективної організації навчального процесу із застосування інформаційно-комунікаційних технологій є використання теорій та моделей педагогічного дизайну.

При цьому очевидно, що правильна роз'яснювальна та маркетингова діяльність навчального закладу, а також грамотно вибудована система дистанційного навчання (з використанням останніх технологічних досягнень, з проробленою методологічною базою, з інтерактивною взаємодією, з використанням підходів педагогічного дизайну до розроблення дидактичних курсів) може істотно збільшити вагу дистанційної форми навчання в очах студентів. Правильні підходи до розробки дистанційних курсів надасть можливість нашим студентам повірити в ефективність і важливість такого навчання, і як наслідок, можна буде говорити про впровадження в кожному закладі вищої освіти такої важливої і необхідної для нашого сьогодення дуальної освіти. Таким чином, у молодого спеціаліста відпаде потреба шукати компроміс між навчанням і підзаробітком.

Використані джерела:

1. Жарова О.В. Підготовка конкурентоспроможних фахівців в умовах запровадження дуальної освіти у вищих технічних закладах освіти. URL : <http://www.dut.edu.ua/ua/>.
2. Harris. Judi. *Virtual Architecture: Designing and Directing Curriculum-Based Telecomputing*. ISTE. 1998.
3. Застосування мультимедійних засобів навчання та глобальних інформаційних мереж у наукових дослідженнях; укл-чі: Гуревич Р.С., Шестопалюк О.В., Шевченко Л.С. Вінниця: ДОВ «Вінниця». 2004. 125 с.

ДУАЛЬНА ОСВІТА – НЕОБХІДНІСТЬ ЧИ ДАНИНА МОДИ?

ЛИТВІН

Світлана Василівна

litvinsv@uipa.edu.ua

Українська інженерно-педагогічна академія

м. Харків, Україна

В тезах піднімається питання впровадження в освітній процес закладаів вищої освіти України дуальної освіти. Визначення важливості, необхідності та особливостей такої освіти в сучасних освітніх умовах.

Ключові слова: вища освіта, дуальне навчання, освітні послуги.

В тезисах поднимается вопрос внедрения в образовательный процесс закладывает высшего образования Украины дуальной образования. Определение важности, необходимости и особенностей такого образования в современных образовательных условиях.

Ключевые слова: высшее образование, дуальное обучение, образовательные услуги

The thesis raises the question of introducing dual education into the educational process of institutions of higher education in Ukraine. Determination of importance, necessity and features of such education in modern educational conditions.

Keywords: higher education, dual education, educational services.

Вища освіта в Україні стає автономною. А це означає, що навчальні заклади тепер повинні думати, де знайти кошти на свій розвиток, і як оновити матеріально-технічну базу так, щоб абітурієнт захотів вступити саме до них.

Це одна проблема. Інша – відсутність мотивації: технічні та інженерні спеціальності зараз у дефіциті.

Що таке дуальна освіта? Засновником дуальної освіти вважають Німеччину. Від неї цю систему перейняли Канада, Австрія, Швейцарія та інші країни. Це поєднання роботи і навчання, коли молодого спеціаліста навчальний заклад готує разом з підприємством. Компанія визначає потрібні їй спеціальності й замовляє закладу вищої освіти. Студент поєднує навчання і стажування на підприємстві. При цьому отримує стипендію, близьку до заробітної плати [1; 2]. Позитивні показники дуальної освіти: організація співпраці політиків, бізнесу, соціальних партнерів; розробка законодавчого підґрунтя для визнання національних стандартів якості професійної освіти; навчання студентів під час трудової діяльності; залучення кваліфікованого персоналу з виробництва до педагогічної діяльності (інструктори, викладачі); здійснення інституційних досліджень і консультування (моніторинг якості надання освітніх послуг у сфері професійної освіти, оновлення освітніх стандартів); врахування конкретних запитів підприємств до змісту та якості професійної освіти [3; 4]. Саме тому необхідно сприяти подальшому розвитку експорту елементів дуальної форми підготовки кваліфікованих кадрів та прискорити запровадження її елементів у систему професійної (професійно-технічної) освіти України.

На жаль, нині в Україні не всі навчальні заклади, а зокрема їх переважна кількість, можуть собі дозволити придбати та регулярно оновлювати обладнання, тому дійсно для студентів технічних спеціальностей дуальна освіта матиме позитивний ефект, сприятиме підвищенню якості навчання із одночасним вирішенням певних матеріальних проблем студента. Як буде організовано навчальний процес дуальної освіти, поки що не відомо, нормативна база знаходиться на стадії розробки. Але, безумовно, дуальна освіта має реалізовуватись лише у тісній співпраці закладів вищої освіти та підприємств. Дуальна освіта набагато складніша за традиційну практику і потребуватиме більшого залучення ресурсів підприємства, оскільки підприємствам потрібно буде організувати повноцінний навчальний процес із залученням власного обладнання та власних спеціалістів. Зрештою, в дуальній освіті, – як і в будь-якій іншій освіті, – все залежатиме від самих студентів. Якщо студенти матимуть бажання отримувати знання, вони будуть вчитися і на базі навчального закладу, і на базі підприємства.

Використані джерела:

1. *Що таке дуальна освіта і навіщо вона українцям?* URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2017/02/16/222630/>.
2. *На шляху до дуальної освіти.* URL: <http://www.kntu.kr.ua/?view=article&id=250>.
3. *Дуальна освіта.* МОН України. Київ. 2017. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/profesijno-tehnichna-osvita/dualna-osvita>. (Назва з екрану).
4. *Концепція підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти в Україні: схвалено колегією МОН України від 26.01.2018 р. // Friedrich-Ebert-Stiftung : [офіц. сайт Фонду імені Фрідріха Еберта в Україні]. Київ. 2018.*

ПЕРШІ КРОКИ РЕАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ПІДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНИХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ ДЛЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ

САВЧЕНКО

Ірина Миколаївна
savchenko_irina@ukr.net

Національний центр
«Мала академія наук
України»

Громадська організація
«Школа адаптивного
управління соціально-
педагогічними
системами»

м. Київ, Україна

Автор наводить стислу характеристику експерименту всеукраїнського рівня з питань запровадження дуальної форми освіти в Україні.

Ключові слова: дуальна освіта, конкурентоздатність, кваліфікований робітник, інноваційна економіка.

Автор приводить краткую характеристику експеримента всеукраїнського рівня по вопросам внедрения дуальной формы образования в Украине.

Ключевые слова: дуальная образование, конкурентоспособность, квалифицированный рабочий, инновационная экономика.

The author gives a brief description of the experiment of the All-Ukrainian level on the introduction of the dual form of education in Ukraine.

Keywords: dual education, competitiveness, skilled worker, innovative economy.

Упродовж 2017–2018 рр. завершено всеукраїнський експеримент «Професійна підготовка кваліфікованих робітників з використанням елементів дуальної системи навчання», авторами ініціативи якого виступили проект ЄС TVINNING, Департамент професійної освіти МОН України, Відділ наукового та навчально-методичного забезпечення змісту професійної освіти Інституту модернізації змісту освіти МОН України, провідні НМК ПТО та ПТНЗ України. Детермінантами проведення експерименту на часі стали зміни в економіці (планова – ринкова, виникнення бізнес структур); в управлінні (централізоване – децентралізація); у змісті освіти (жорстка уніфікація – гнучкість, компетентісний підхід, модульність); у стані суспільства (стабільність – конкуренція; тоталітаризм – демонтаж ієрархії, демократизація); в освітніх траєкторіях (колективний підхід – індивідуальне професійне самовизначення, професійна кар'єра упродовж життя) та у відносинах (шефство – партнерство).

Учасниками експерименту, зокрема Навчально-методичним кабінетом професійно-технічної освіти у м. Києві, Навчально-методичним центром професійно-технічної освіти у Львівській області, Науково-методичним центром професійно-технічної освіти у Запорізькій області; Вищим професійним училищем № 33 м. Києва, Львівським вищим професійним художнім училищем; Державним навчальним закладом «Запорізьке машинобудівне вище професійне училище» було визначено такі перші етапи реалізації: 2012–2014рр.: інформаційно-роз'яснювальна робота щодо впровадження дуальної системи проектом ЄС TVINNING; 2014–2015 рр.: оголошення конкурсу ПТНЗ щодо участі у проекті; підготовка програми, заявки експерименту; удосконалення матеріально-технічної бази закладів до умов проведення експериментальної роботи; підвищення кваліфікації педагогічних

працівників ПТНЗ; обговорення намірів з роботодавцями; 2015-2018 рр.: Наказ МОН України від 16.03.2015 № 298 «Про проведення дослідно-експериментальної роботи за темою «Професійна підготовка кваліфікованих робітників з використанням елементів дуальної системи навчання» на базі закладів професійно-технічної освіти та початок всеукраїнського експерименту.

У 2017 р. за позитивними результатами перших двох років експерименту було видано наказ МОН України № 916 від 23.06 2017 «Про впровадження елементів дуальної форми навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників» і долучено до експерименту 49 ПТНЗ, затверджено примірне положення й тристоронній договір щодо отримання дуальної форми освіти; закріплено у Проекті Закону про професійну (професійно-технічну освіту) поняття дуальної форми професійної освіти тощо. У 2018 р. до проекту долучились 112 ПТНЗ (наказ № 473 МОН України від 15.05.2018 р. «Про розширення переліку закладів професійної (професійно-технічної) освіти для впровадження елементів дуальної форми навчання»).

Упродовж 3-х років експерименту (2015–2017 рр.) його мета полягала в усуненні основного недоліку традиційних форм і методів навчання майбутніх кваліфікованих робітників, подоланні розриву між теорією і практикою, освітою й виробництвом, підвищенні якості підготовки кадрів з урахуванням вимог роботодавців у рамках організаційно-відмінних форм навчання на основі активного залучення роботодавців у процес підготовки кадрів та використання сучасної технічної бази підприємств для навчання.

Під час експерименту було виконано такі завдання дослідження: проаналізовано зарубіжний досвід підготовки кваліфікованих робітників за дуальною системою навчання та проведено методичну роз'яснювальну роботу (проведено педагогічні ради, відео конференції, семінари); розроблено детальні плани-графіки експерименту («дорожні карти» на кожен рік); виявлено потреби ринку праці; визначено професії експерименту; створено банк даних активних роботодавців; проведено круглі столи щодо обговорення очікувань, намірів та проблем учасників експерименту із закріпленням договорами намірів; проведено профорієнтацію в експериментальні групи; організовано стажування педагогічних працівників ПТНЗ та керівників (інструкторів) структурних навчальних підрозділів підприємств щодо особливостей використання елементів дуальної системи; удосконалено МТБ навчальних експериментальних закладів відповідно умов проведення експерименту; розроблено з роботодавцями навчально-плануючу документацію, вилучено застарілий зміст навчальних програм, дублюючі елементи, введено нові навчальні модулі на вимогу роботодавців; узгоджено експериментальні плани та графіки навчального процесу з МОН України (30/70); підготовлено навчально-виробничу базу на підприємствах; проведено SVOT-аналіз експерименту та здійснено моніторинг обсягів робочих навчальних планів і програм за дуальною системою і планів відповідно до державного стандарту; підраховано загальні обсяги економії годин теоретичного навчання, економії

ресурсів й зароблені учнями експериментальних груп кошти на виробничому навчанні і практиці.

На основі отриманих результатів було виявлено організаційно-педагогічні умови ефективної організації навчально-виробничого процесу з використанням елементів дуальної системи навчання; здійснено апробацію та коригування експериментальних робочих навчальних планів, програм навчальних модулів та дисциплін з включенням елементів дуальної системи навчання; розроблено методичні рекомендації стосовно створення робочих навчальних планів, програм навчальних модулів та дисциплін з використанням елементів дуальної системи навчання; підготовлено пропозицій з оновлення нормативно-правових актів щодо організації навчально-виробничого процесу з використанням дуальної системи навчання (положення, тристоронній договір); проведено заходи з питань дисемінації отриманого досвіду.

У рамках проведення експерименту анкетування роботодавців показало, що для них, в умовах запровадження дуальної системи освіти, важливо отримати можливість забезпечити підприємство кадровими ресурсами дефіцитних спеціальностей та необхідної кваліфікації; відбирати кращих учнів на роботу; не витратити час і ресурси на ознайомлення новоприйнятого робітника з особливостями роботи підприємства; економити на витратах щодо пошуку і підбору працівників, їх перенавчання та адаптації; бути зацікавленими не тільки в результатах навчання, але і в питаннях формування змісту й організації навчання, участі у оцінюванні результатів навчання.

Опитування учнів показало, що задоволені навчанням в експериментальних групах (78 %), відмітили в анкетах такі переваги під час побудови власної професійної кар'єри: формування широкої професійної компетентності, необхідної для успішної професійної діяльності; відмінний шанс стати фінансово незалежним та самостійним; посилення мотивації до отримання знань; рання професійна орієнтація; сприятлива адаптація до дорослого життя; набуті вміння корпоративної відповідальності та роботи в команді.

Педагогічні працівники, що брали участь у експерименті, стали більш активно використовувати ефективні форми і методи навчання, такі як метод проектів; тренінги; кейс-технології; робота в групах; моделювання; технології розвивального навчання зі спрямованістю на розвиток творчих, підприємницьких, ділових якостей.

Успішність експерименту, на думку педагогів, залежить від організації навчання на принципах дуальності; умінні всіх зацікавлених сторін об'єднати зусилля; підтримки департаменту професійної освіти МОН України та ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». В опитуванні щодо задоволення навчально-методичним супроводом експерименту 40,6 % педагогів професійного навчання відзначили, що вони задоволені його проведенням; 53 % – задоволені в цілому; 6,4 % – частково задоволені; незадоволені – 0 %.

Отже, проведене анкетування дозволило систематизувати ці переваги (табл. 1).

Таблиця 1

Переваги дуального підходу в рамках експерименту

ДЛЯ УЧНІВ	ДЛЯ РОБОТОДАВЦІВ	ДЛЯ ДЕРЖАВИ
Отримують оплату за роботу в період профнавчання; Навчаються в реальних умовах виробництва; Ідентифікують себе з виробництвом; Отримують професійні навички і уміння для подальшої професійної кар'єри; Працевлаштовані всі (83% за місцем практики).	Беруть участь у розробленні стандартів; Отримують компетентних випускників, що точно відповідають їхнім вимогам; Підвищують продуктивність праці; Економлять на втратах щодо підбору персоналу; Контролюють виробниче навчання; Входять в екзаменаційні комісії; Узгоджують оплату роботи учнів; Несуть відповідальність за бізнес.	Зменшення витрат на підготовку; Забезпечення якості, розроблення стандартів; Фінансує, контролює, перевіряє якість; Прогнозує випуск фахівців в умовах несприятливої демографічної ситуації; Вирішення питань зайнятості.

Підсумовуючи зазначимо, що упродовж експерименту було впроваджено такі елементи дуальності у навчально-виробничий процес підготовки майбутніх кваліфікованих робітників, зокрема: укладання договору про професійне навчання; диверсифіковані (розроблені й удосконалені) за підтримки роботодавців навчальні плани і програми (70/30), вилучено застарілий дублюючий зміст, розроблено модульні елементи; здійснено оплату учням на місцях практики; закріплено в Проекті Закону про професійну освіту поняття дуальності (дуальна форма професійної освіти як одна з форм здобуття професійної освіти) та визначено роль роботодавців у її організації; здійснено роботодавцями оплату учням під час навчання.

Щодо не реалізованих елементів дуальності, то на сьогодні ще не вдається реалізувати такі ключові позиції як: оплата інструкторам на виробництві, які відповідають за навчання учнів; незалежну оцінку результатів навчання торгово-промисловими палатами, чи відповідними незалежними органами. Має місце відсутність інституційних вітчизняних досліджень щодо забезпечення оновлення змісту освіти в рамках дуальності. За більший час знаходження учнів на виробництві вивільняються навчальні приміщення, зменшується навантаження педагогічних працівників, що вносить певну психологічну тривожність забезпечення робочими місцями. Також потребують розроблення індивідуальні графіки навчального процесу для учнів, в яких навчання на виробництві і навчальна практика відрізняється від типових. При значних сумах оплати учням за виконану роботу, упродовж експерименту, виникали проблеми подальшого навчання учнів (пріоритетність заробітку над продовженням навчання).

Для роботодавців, які інвестують в освіту і сприяють розвитку дуальної системи не має ніяких додаткових пільг і преференцій, окрім можливостей якісного підбору персоналу. Також на думку учасників експерименту потребує максимального оприлюднення результатів, усунення інформаційного вакууму в середовищі роботодавців відповідно до цієї форми навчання. Отже, перші кроки реалізації експерименту свідчать, що саме використання елементів

дуальної форми організації навчального процесу дозволяє учасникам експерименту здійснювати відповідно до потреб роботодавців адресну, цільову підготовку робітничих кадрів; навчальним закладам економно використовувати матеріально-технічну базу для навчання учнів на сучасному виробничому обладнанні з урахуванням інноваційних змін у виробничих технологіях; розділяти витрати з роботодавцями щодо підготовки робітничих кадрів; відкривати додаткові можливості для підвищення кваліфікації та стажування педагогів професійного навчання на виробництві; сприяти більш швидкому професійному становленню учнів; забезпечувати більш тісний взаємозв'язок й взаємовплив різних систем (науки, освіти, виробництва).

ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ МЫСЛИТЕЛЬНЫХ ПРОЦЕССОВ В КОНТЕКСТЕ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УЧЕНИКОВ МЛАДШЕГО ШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

ФЛУЕРАР

Валентина

valentinafluierar4@gmail.com

Тираспольский
Государственный
Университет

г. Кишинёв,
Республика Молдова

Автор стверджує, що непередбачуваність майбутнього вимагає від учнів надбання знань і навичок, необхідних для конфронтації і рішення життєвих ситуацій, що досягаються шляхом розвитку розумових операцій.

Ключові слова: мислення, розумові операції, інтелектуальна поведінка, розумове виховання, учні молодшого шкільного віку.

Автор утверждает, что непредсказуемость будущего требует от учеников приобретения знаний и навыков, необходимых для конфронтации и решения жизненных ситуаций, которые достигаются путем развития мыслительных операций.

Ключевые слова: мышление, мыслительные операции, интеллектуальное поведение, умственное воспитание, ученики младшего школьного возраста.

The unpredictability of the future requires students to acquire the knowledge and skills necessary for confrontation and solving life situations, which are achieved through the development of mental operations.

Keywords: thinking, mental operations, intellectual behavior, mental education, pupils of primary school age.

Мышление является отличительной и важнейшей чертой человеческой психики, определяющей человека как субъекта логического и рационального познания. Исследования С. Рубинштейна подтверждают идею о познании объективной реальности, которая начинается с ощущений и восприятий, переходя к мышлению путем выделения взаимосвязей и их сущности: «мышление, выходя за пределы чувствительности, расширяет свои границы благодаря своему характеру, что позволяет ему посредством своих выводов обозначать то, чего не хватает в восприятии» [7, с. 345]. Автор отмечает, что «мышление возникает в восприятии самой реальности, чтобы впоследствии оторваться от нее, в соответствии с впечатлениями и их интенсивности, потребностей ребенка, которые выделяются, и таким образом он начинает

замечать некоторые качества, которые определяют то, что он воспринимает. Это выделение определенных качеств тесно связано с произвольной абстракцией множества окружающих предметов, которые остаются за пределами зрения ребенка» [7, с. 346].

Мышление это когнитивный психический процесс, который заключается в опосредованном и обобщенно-абстрактном отражении окружающей действительности. Посредственный характер мышления объясняется тем, что мышление не действует непосредственно на объекты, а на информацию, предоставленную восприятием и представлениями. Для осуществления мыслительного процесса необходима информация, извлеченная в настоящий момент через восприятие или из памяти. Обобщенно-абстрактный характер обозначает, что мышление выделяет общие и существенные признаки предметов и явлений и подчиняет их общим понятиям, принципам, законам. Таким образом, мышление устанавливает отношения между различными моментами и состояниями предмета: использует информацию о предмете в прошлом, чтобы объяснить его настоящее, и объединяет информацию о прошлом и настоящем, чтобы определить его состояние в будущем. Эту корреляцию нельзя избежать ни при каком анализе акта мысли, поскольку она достигается путем усвоения, с помощью языка, схемы организации и развертывания внешних воздействий на предметы. Перед выполнением действия, оно выполняется в уме, спланировано, обосновано с точки зрения цели, своевременности, эффективности и последствий для субъекта и других. Формирование этих способностей в школе установлены в строгой степени для усвоения, стабилизации и интеграции знаний в когнитивной сфере, так же способности применять их в новых ситуациях.

Среди определяющих аспектов мышления, ее функция планирования служит руководством по траектории мысли путем достижения уровня, когда возможно применение теории в практику. Функция планирования видна только в единстве деятельности и результата, процесса и содержания, мышления и мысли. В учебном процессе учитель применяет средства для интеграции, консолидации и практического использования знаний и навыков, так же повышения их переносимости в других контекстах.

Специфической особенностью мышления является то, что оно составляет основу для формирования мыслительных способностей школьников начальных классов. Мышление школьника данной возрастной категории отличается от мышления дошкольника как быстротой его развития, так и существенными структурными и качественными преобразованиями, происходящими в когнитивных процессах. Фундаментальное изменение мышления на этой возрастной стадии заключается в том, что оно переходит от предоперационного мышления дошкольника к операционному мышлению. Умственные действия отделяются от конкретного информационного контента, обобщаются, легко переносятся на новый контент и автоматизируются, превращаясь в операции. В процессе обучения, школьник тренирует как общие, так и специальные операции мышления путем приобретения знаний и

решения арифметических операций. Доступ к новым операциям или понятиям обусловлен восприятием и представлениями, которые предоставляют непосредственную информацию о реальных предметах, затем информация преобразовывается и обрабатывается комплексно доступными операциями. Оперативность мышления приобретает обратимость в простой форме и когнитивные единицы, которыми оперирует мышление учеников младшего школьного возраста, вначале являются эмпирическими понятиями, но постепенно становятся научными.

Ссылаясь на оперативный аспект познания, J. Piaget приписывает его преобразованиям: «операциями называются интериоризация действий, которые являются реверсивными и координируются в структурах, называемых операторными, которые представляют собой законы композиции, характеризующие структуру в целом, рассмотренной как система» [4, с. 92].

Как теоретическая операция познания, мышление тесно связано с действием, которое является зарождающейся формой существования мысли, когда определенные знания и навыки становятся условием приобретения других, более высокого уровня. В этом контексте, J. Bruner предлагает учителям на уроке сообщить ученику не только когнитивную задачу, которую он должен достичь, но и задач связанных с его собственным мышлением: «дети должны быть настолько осведомлены о стратегиях мышления, которых они используют, так и об попытках запомнить их» [1, с. 114]. Для прогрессивного осуществления мыслительных операций, J. Piaget предлагает «интеллектуальное развитие, которое исходит из реальных действий в полном смысле» [5, с. 64]. В своих исследованиях С. Рубинштейн подтверждает выполнение ребенком практических интеллектуальных действий на ранних стадиях развития, основывая тем, что «ребенок окружен предметами, которые являются продуктами человеческого труда, при этом обладает с практической точки зрения отношением к этим предметам и путями манипулировать ими» [7, с. 346]. Экспериментальные данные об интеллектуальных действиях, полученные П. Гальпериным, поясняют что «ребенок использует известные ему инструменты и средства, но способен самостоятельно маневрировать новыми инструментальными операциями, подчиняя свое действие объективным признакам предмета, используемого для решения данной практической задачи» [7, с. 346]. J. Piaget продемонстрировал, что «умственные действия, специфические операции мышления происходят из постепенной интериоризации действий, которые ребенок совершает в реальном мире, в повседневной практике» [2, с. 181]. После того, как операции сформированы, они обеспечивают большую мобильность и пластичность.

В общей психологии существуют две категории мыслительных операций: общие и специфические. Что касается различия между этими категориями, общие операции присутствуют в любом акте размышления, а конкретные – в определенной категории проблем. Общие операции мышления позволяют «мысленный подход к предметам и явлениям для установления сходств и различий между ними – сравнение; мысленное разделение предметов и

явлений или некоторых их свойств, частей, элементов – анализ; устойчивая связь между предметами, явлениями или их различными частями, элементами или свойствами – синтез; существенный анализ, умственная изоляция некоторых аспектов или отношений между предметами и явлениями – абстрактизация; расширение отношений, установленных между двумя предметами или явлениями на целую категорию – обобщение» [2, с. 180]. Упрощая психологическую структуру этих операций, можно сказать, что их развитие способствует развитию мышления как процесса, тем самым удостоверяя прогресс, которому способствуют различный опыт, разнообразие предметов и ситуаций. Исследования Ж. Пиаже показали сложность опыта, необходимого для создания и систематизации специфических операций, которые инициируются мышлением, вовлеченным в движение и восприятие, и постепенно приходят к словесно-абстрактному отражению, создавая широкие возможности дальновидности и организации деятельности в условиях оптимальной адаптации. Все мыслительные операции сначала появились как практические операции, а позже они стали теоретическими операциями мышления. Таким образом, теоретическое мышление поддерживает связь с практикой, которая является основным и окончательным критерием достоверности мышления. В обобщенном виде, теоретическое мышление опирается на принцип решения задачи и предвещает решение тех задач, об которых практика может столкнуться в будущем.

Ввиду того, что мышление осуществляется через обобщения, это помогает проследить двумерный процесс обобщения и абстрагирования, обусловленного передачей от частного к общему. Обобщение выражает траекторию мысли, раскрывающую связь, которая ведет индивидуума от частного к общему и от общего к частному. Посредованные и обобщенные знания о предмете, основанные на раскрытии более или менее существенных объективных отношений, представлены понятиями, посредством которых мысль глубже проникает в конкретную реальную жизнь, тем самым поддерживая в развитии своими внутренними противоречиями. В соответствии с особенностями этого понятия, Р. Делэй указывает, что это «не сенсорные данные, а система, созданная реакциями на различные характерные ситуации; их использование означает применение прошлого опыта к текущей ситуации; они объединяют независимые сенсорные данные; у человека, слова или другие символы являются средствами связи независимых элементов опыта; имеют два способа использования: обширный, общий для всех людей и преднамеренный, который варьирует от человека к человеку; не обязательно «рациональный»; могут существовать несформулированными сознательно» [6, с. 205].

Возможность выделять сущность является ключевым показателем развития мыслительных операций и формируется у учеников младшего школьного возраста в условиях изучения содержания школьных предметов. М. Злате утверждает, что «мышление ориентированно к важному и необходимому, особенно феноменально к генетическому» [6, с. 199]. Важную

роль в приобретении этой способности имеет тенденция получить поток научной информации в процессе обучения в начальной школе, с момента объявления задач урока, мотивацией выучить конкретные элементы данной темы, осознанием концепций, формированием способностей и навыков, ориентацией на поиск сути посредством активного слушания пояснений учителя. В условиях преподавания новой темы, в процессе применения метода объяснения, учитель должен сосредоточить внимание учеников на ключевые моменты темы, подчеркивая главные концепции и идеи для прочной ассимиляции. Ученикам предлагается работа с учебником и мысленно вообразить выделение ключевых предложений, подытожить доказательства и установить выводы. С методической точки зрения, при изучении понятий, учитель подчеркивает критерии и основные характеристики, которые сравниваются со второстепенными, учитывая доступность материала. Есть и другие способы формирования у учеников способности подчеркивать главное, которые используются выдвижением заданий: найти ключевое слово, главную идею из основного текста; заглавить этапы прочитанного текста; составить текстовый план; изложить одним предложением основную суть текста; составить текстовое резюме; обобщить все данные, представленные на уроке и сделать необходимые выводы; раскрыть основные идеи текста, составить вопросы самопроверки по данной теме.

Фиксация мышления учащихся на сущности происходит и в контексте консолидации материала, путем концентрации внимания на понимании концепций, теорий и законов, путем наблюдения второстепенных деталей в ответах коллег и добавления ключевых идей, а так же при оценки успеваемости учеников, с подчеркиванием критериев, которые соотносятся с правильным и логическим восприятием сущности усваиваемой темы. Для содействия самостоятельности обучения, контрольные работы включают в себя примерные задачи: подчеркнуть основную мысль в сочинении, охарактеризовать основные идеи, составить резюме текста. В конце индивидуальной деятельности педагог ведет беседу о типичных ошибках и объясняет способы их самостоятельной коррекции.

Способы создания учителем условий обучения различны в каждом конкретном случае. Важность этих условий заключается в актуальности и значимости обучения для каждого ученика и класса в целом. Обучение предполагает упражнение мыслительных операций и моторных навыков, служащие в качестве инструментов для усвоения материала. Для учеников младшего школьного возраста важно развитие умственных способностей, которые опираются на мыслительных операциях. Для создания эффективных условий обучения, учитель в своем проектировании, как это было предложено R. Gagne, «подготавливает сцену учебного процесса», поддерживает процесс обновления знаний и навыков, распространяет рабочий материал, предоставляет некоторые предварительные указания или модель действий. Но есть противоречия, запечатленные в контексте применения проблематизации, путем решения захватывающих проблем, которые играют роль

стимулювання ученика к творческому поиску выхода из ситуации. В этом случае, хорошо поставленная задача порождает противоречие между старыми когнитивными схемами (способами действия и интеллектуальными навыками) и новыми, требуемыми в новой ситуации. Работа учеников в решении проблемных ситуаций развивает их способность четко формулировать задачу, предвидеть препятствия, выдвигать и тестировать гипотезы, упорствовать в поисках определенности. При этом учитель обеспечивает, чтобы проблемные задачи ориентированные на развитие мыслительных операций и интеллектуальных навыков, были спроектированы с учетом разрешения противоречия.

Новые преобразования в когнитивной сфере способствуют совершенствованию схемы восприятия, которая создается путем кристаллизации обобщенных мысленных образов. Обобщение позволяет отражать сущность через понятия, суждения, рассуждения индивидуального и социального опыта, которые усваиваются при реорганизации, перестройке имеющегося арсенала. Эти психические продукты получают путем выполнения мыслительных операций, которые увеличивают способность оценивать результаты, предоставлять пути решения, сравнивать альтернативы и предвидеть последствия. Таким образом, новые психические образования относятся как к когнитивной структуре психики человека, так и к эмоционально-аффективному и операционному отношению. После их интеграции в систему личности они проявляются как стабилизированные свойства и способности, обусловленные интеллектуальным поведением, которые с функциональной точки зрения, становятся автономным.

Формирование мыслительных операций проходит через сложную траекторию интеграции теоретической и практической деятельности. Этот контекст отмечен J. Dewey: «то, что усвоил человек путем познания и упражнения, становится инструментом для понимания и постоянного использования» [3, с. 194]. Так же отметим, что моторные навыки, которые сопровождают мыслительные операции, интегрируются в сложные образования, генерируя умственное развитие, творческий дух, рост гениальности. Таким образом, разрабатываются стратегии мышления, которые служат эффективными способами подхода к реальности, повышая тем самым уровень умственного развития.

Использованные источники:

1. Bruner J. *Procesul educației intelectuale*. București: E.D.P. 1970.
2. Cosmovici A. *Psihologie generală*. Iași: Polirom. 1996.
3. Dewey J. *Trei scrieri despre educație*. București: E.D.P. 1977.
4. Philippe J., Moussadak E., Rosette D. *Curriculum și competențe: Un cadru operațional Cluj-Napoca*: Editura ASCR. 2010.
5. Piaget J. *Psihologie și pedagogie*. București: E.D.P. 1972.
6. Zlate M. *Fundamentele psihologiei*. București: Editura Universitară. 2006.
7. Рубинштейн С.Л. *Основы общей психологии*. Санкт-Петербург: Питер. 2001.

НАУКОВИЙ ЧАТ 7. НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ ЕЛЕКТРОННОЇ ОСВІТИ: ЗАСОБИ, МЕТОДИКИ, ТЕХНОЛОГІЇ, СЕРЕДОВИЩА

Научный чат 7.

Научно-практические основы электронного образования: средства, методики, технологии, среды

Scientific Chat 7.

Scientific and Practical Foundations of Electronic-Education: Tools, Methodology, Technology, Environment

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ ЖУРНАЛІСТІВ ІРАКУ НА ОСНОВІ ПЕДАГОГІЧНОГО САЙТУ

АЛЬСАДУН

Мунтасір Асаад

alsadoonmunaser7@gmail.com

Українська інженерно-педагогічна академія

м. Харків, Україна

Запропоновано підходи щодо організації самостійної роботи майбутніх журналістів Іраку на основі педагогічного сайту.

Ключові слова: педагогічний сайт, майбутні журналісти, компоненти меню сайту.

Предложены подходы по организации самостоятельной работы будущих журналистов Ирака на основе педагогического сайта.

Ключевые слова: педагогический сайт, будущие журналисты, компоненты меню сайта.

The approaches to organizing the independent work of future Iraqi journalists on the basis of the pedagogical site are proposed

Key words: pedagogical site, future journalists, site menu components.

Самостійна робота майбутніх журналістів взагалі та іракських зокрема у закладах вищої освіти є найважливішим компонентом педагогічного процесу, оскільки передбачає інтеграцію різних видів індивідуальної та колективної навчальної діяльності, яка здійснюється як під час аудиторних, так й позааудиторних занять; без участі викладача та під його безпосереднім керівництвом. Останнім часом все частіше засобом її організації виступають інформаційні технології. Проведений нами аналіз міжнародного досвіду у цьому напрямі показав, що серед веб-ресурсів, значне поширення сьогодні набувають педагогічні сайти. Саме вони, на думку Г. Стеценко, передбачають інформаційно-презентаційну, консультативну, інформаційно-методичну, просвітницьку, навчальну підтримку діяльності суб'єктів взаємодії [1].

Подальший аналіз першоджерел (С. Матвеева, А. Сапожкова, О. Цурін та інших) дозволив виокремити наступні переваги організації самостійної роботи студентів за цих умов: отримання найсучаснішої інформації; можливість користування різними джерелами електронної інформації, її переробки та відбирання найголовнішої; максимальна зручність для студентів: дозволяє змінювати темп, час, місце навчання; можливість виходу за межі наданого на лекції навчального матеріалу; створення умов для спілкування з викладачем в он-лайн режимі та інші. За таких умов студент стає суб'єктом навчання, оскільки від нього вимагається активна участь у навчальному процесі. Однак, на сьогодні існує суперечність між широким застосуванням педагогічних сайтів у навчальному процесі фахівців та

недостатньою розробкою теоретичних і практичних основ цього питання у процесі організації самостійної роботи майбутніх журналістів Іраку. Для її розв'язання розроблено технологію формування їхньої соціально-інформаційної компетентності, основним засобом якої став педагогічний сайт. Його головне меню включає такі розділи: головна сторінка; словник з дисципліни; відеододатки; аудіододатки; новини у журналістиці; конференції, форуми симпозіуми з журналістики; гранти, стажування журналістів; тести з перевірки знань та форум.

Подальша робота передбачає проведення експериментального дослідження із втілення розробленої технології у процес організації самостійної роботи майбутніх журналістів Іраку.

Використані джерела:

1. Стеценко Г.В. Методика використання освітніх веб-ресурсів у процесі підготовки майбутніх учителів інформатики : автореф. дис. ... к. пед. наук : спец. 13.00.02 / Г.В. Стеценко. К. 2010. 19 с.

ЕЛЕКТРОННИЙ ПІДРУЧНИК ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ЗАСІБ У НАВЧАННІ

БАРВИЦЬКА

Галина Кирилівна

galynabarvitska@gmail.com

Національний центр «Мала
академія наук України

м. Київ, Україна

Автор запропонував план створення електронного підручника з української термінології обліку і аудиту та обґрунтував доцільність введення цього навчального курсу в навчальному процесі.

Ключові слова: електронний підручник, інноваційний засіб навчання, українська термінологія обліку і аудиту.

Автор предложил план создания электронного учебника по украинской терминологии учета и аудита и обосновал целесообразность ввода этого учебного курса в учебном процессе.

Ключевые слова: электронный учебник, инновационное средство обучения, украинская терминология учета и аудита.

An author offered the plan of creation of electronic textbook from Ukrainian terminology of account and audit and grounded expediency of input of this educational course in an educational process.

Keywords: electronic textbook, innovative means of studies, Ukrainian terminology of account and audit.

Сучасна освіта потребує нових підходів до запровадження інноваційних технологій, що здійснюються засобами комп'ютерних програм. Однією з найактуальніших форм роботи з учнями сьогодні є дистанційне навчання, в основу якого покладено самостійну інтерактивну роботу учня зі спеціально розробленими навчальними матеріалами. Усі компоненти й методичні прийоми орієнтовані на те, щоб зробити навчання максимально зручним і ефективним. Питання створення і застосування електронних підручників у навчальному процесі розглядають у своїх дослідженнях В. Бадер, М. Бовтенко, В. Бойкова, В. Волинський, В. Мадзігон, О. Руденко-Моргун, Г. Шелехова та ін. Електронний підручник – підручник, виконаний в електронному (цифровому)

форматі HTML, який допускає гіперпосилання, графіку, мову диктора, реєстраційні форми, інтерактивні завдання, мультимедійні ефекти; включення елементів анімації та комп'ютерних ігор; забезпечує інтерактивність, режим самонавчання, можливість самоконтролю, поширюється на компакт-дисках (CD-ROM) [6, с. 258].

Загальна мета створення електронних навчальних підручників – підвищення ефективності процесу засвоєння знань і поліпшення якості підготовки фахівців. У системі освіти електронні навчальні посібники можна використовувати як додаткові навчальні засоби, що дозволяють методично правильно організувати контрольовану вчителем самостійну роботу учнів. Таким чином, у рамках денної освіти буде здійснюватися поступове впровадження технологій відкритої освіти, зокрема методу дистанційного навчання. У той же час у системі відкритої освіти електронні навчальні посібники є основним джерелом навчальної інформації для того, хто навчається. Водночас можна констатувати, що впровадження в навчальний процес електронних підручників, дозволяє на належному рівні забезпечити даний процес і підвищити ефективність навчання. Основними перевагами електронного підручника для системи навчальних закладів є можливість автономної роботи незалежно від мережі Інтернет (локальні підручники), наочність матеріалу, яка в електронних підручниках як правило вища, ніж у друкованих паперових виданнях.

Електронні підручники можна легко змінювати й доповнювати новими матеріалами. Крім того, треба пам'ятати, що електронний підручник – це не аналог друкованого видання, скоріше він виступає своєрідним освітнім середовищем. Окрім текстової інформації він має велику кількість мультимедійного матеріалу, дозволяє працювати з віддаленими ресурсами і швидко переходити до різноманітних частин видання.

Електронний посібник – це література нового покоління, що поєднує переваги традиційних довідників і можливості використання комп'ютерних технологій. Можна передбачити, що електронний посібник займатиме чільне місце серед інформаційних ресурсів навчального призначення.

Формування сучасної української терміносистеми обліку та аудиту тісно пов'язане як з прискоренням науково-технічного прогресу взагалі, так і з розвитком обліку й аудиту зокрема, що призводить до активного її поповнення новими термінами («щаслива дуель», «ясельне» фінансування тощо). Повсякденна праця науковців над поповненням та унормуванням наукової термінології обліку та аудиту повинна задовольняти як внутрішньонаціональні потреби науки, так і міжнародні, тобто відповідати міжнародним стандартам, а це ставить ще жорсткіші умови щодо її унормування.

Аналіз наукової літератури обліку та аудиту показав, що певна частина понять у різних виданнях номінується по-різному, трапляються невдалі кальки з російської мови (оборот, уцінка, убуток замість обіг, знижка, збиток тощо), деякі терміни через багатокomпонентність нечітко називають поняття

(перевірка правильності відображення в балансі готової продукції тощо), граматичне оформлення окремих термінів суперечить правописним нормам сучасної української літературної мови (франчайзінг, холдінг замість франчайзинг, холдинг тощо), наявні непоодинокі випадки різного трактування одних і тих самих понять обліку та аудиту, що призводить до помилок, тощо.

Актуальність правильного використання старшокласниками понять, пов'язаних з обліком і аудитом створює передумови створення спеціального електронного словника, що дозволить наочно продемонструвати можливий усвідомлений відбір терміна, який більшою мірою відповідає поняттю і задовольняє вимоги нормативності. Ми вважаємо також, що обов'язковим у такому словнику має бути тезаурус (показчик термінів), а також таблиці, у яких подавалися б нормативні найуживаніші терміноелементи з відповідною етимологією (префіксальні і суфіксальні морфеми) та з описом словотворчого значення. З урахуванням інформатизації суспільства такий словник варто робити як у традиційному – паперовому, так і електронному варіантах із використанням нових інформаційних технологій, комп'ютеризованою системою пошуку слів тощо.

Незважаючи на те, що у творенні наукової термінології в різних розвинених мовах спостерігаються спільні або близькі тенденції, українська термінологія обліку та аудиту має власну специфіку формування та розвиток терміносистеми. Крім того, корективи вносить і складний взаємозв'язок терміноодиниць обліку та аудиту із загальноживаною термінологією та іншою лексикою української мови. Всі ці та інші моменти буде враховано при укладанні запропонованого словника, який задовольнятиме вимоги старшокласників і сприятиме їх входженню у інноваційний освітній простір.

Використання інноваційних засобів навчання старшокласників суттєво підвищує ефективність викладання, наочно демонструє переваги особистісно-орієнтованого навчання, дозволяє вчителю зміщувати акценти в методиці викладання предмета, підвищувати інтерес учня до свого предмета, створює необхідні умови для активної форми роботи на уроці як сильних учнів, так і тих, кому опанування предметом дається важче.

Отже, запропонований електронний підручник сприятиме ефективності підготовки учнів до уроків, оскільки зосереджує їх увагу на процесах постійного оновлення форм і методів використання такого підручника в навчальному процесі шляхом візуалізації й обробки результатів.

Використані джерела:

1. Бадер В.І. Теоретичні засади побудови електронного підручника з української мови як іноземної. Теорія і практика викладання української мови як іноземної : [зб. наук. праць]. Вип. 3. Л., 2008. С. 105–110.
2. Бовтенко М.А. Компьютерная лингводидактика : [учеб. пособие]. М. : Флинта : Наука, 2005. 215 с.
3. Бойкова В.О., Сільвестров А.М., Хотячук Р.Ф. Автоматичне керування процесом навчання в системі електронного підручника. Праці МНТК «Автоматика – 2000». Львів : Держ. НДІ інформаційної інфраструктури. 2000. Т. 6. С. 44–51.

4. Бондар С.П., Момот Л.Л., Головка М.І. Перспективні педагогічні технології в шкільній освіті : [навч. посібник]. Рівне : Редакційно-видавничий центр «Теніс», 2003. 200 с.
5. Волинський В.П., Красовський О.С. Інформаційні функції, роль і призначення електронних підручників. Проблеми сучасного підручника : [зб. наук. праць]. Вип. 10. К. : Ін-т педагогіки НАПН України. 2010. С. 113–120.
6. Гриценчук О.О. Електронний підручник і його роль у процесі інформатизації освіти. Інформаційні технології і засоби навчання. К. : Ін-т засобів навчання АПН України. 2005. С. 255–261.
7. Мадзігон В.М., Лапінський В.В., Дорошенко Ю.О. Педагогічні аспекти створення і використання електронних засобів навчання. Проблеми сучасного підручника : [зб. наук. праць]. К. : Пед. думка. 2003. Вип. 4. С. 70–78.

ОСОБЛИВОСТІ МОДЕЛЮВАННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ПІДРУЧНИКА «ЕЛЕКТРОТЕХНІКА З ОСНОВАМИ ПРОМИСЛОВОЇ ЕЛЕКТРОНІКИ»: ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ЕЛЕКТРОМОНТЕРІВ

ГЕРМАК

Ольга Леонідівна
olij.germak@gmail.com

Криворізький центр
професійної освіти
металургії та
машинобудування

м. Кривий Ріг, Україна

Застосовуючи досвід вітчизняних науковців, автор адаптує технологію побудови онтологічного підручника як електронного освітнього ресурсу з професійної підготовки майбутніх електриків у закладах професійної (професійно-технічної) освіти.

Ключові слова: електрик, онтологічний підручник, моделювання змісту е-підручника, електронний освітній ресурс, електротехніка.

Применяя опыт отечественных ученых, автор адаптирует технологию построения онтологического учебника как электронного образовательного ресурса по профессиональной подготовке будущих электриков в учреждениях профессионального (профессионально-технического) образования.

Ключевые слова: электрик, онтологический учебник, моделирование содержания э-учебника, электронный образовательный ресурс, электротехника.

Applying the experience of domestic scientists, the author adapts the technology of building an ontological textbook as an electronic educational resource for the professional training of future electricians in vocational (vocational) education institutions.

Key words: electrician, ontological textbook, modeling of the content of an e-textbook, electronic educational resource, electrical engineering.

Наукова стратегія розвитку професії «Електрик з ремонту та обслуговування електроустаткування» полягає в тому, що оновлення професійної підготовки майбутніх електриків спрямовано на інформатизацію і соціалізацію цього процесу в міжкультурному просторі існування закладу професійної (професійно-технічної) освіти (далі – ЗП(ПТ)О). По суті мова йде про необхідність створення функціонально-суб'єктивного електронного освітнього ресурсу (далі – ЕОР) професійного спрямування та його застосування у професійній підготовці майбутніх електриків, що відповідає структуризації відкритої педагогічної системи. Ця система включає до себе зовнішні та внутрішні педагогічні впливи та умови.

Зауважимо, що проектування і залучення до навчального процесу ЕОР потребує адміністративної й інформаційної підтримки, а швидкі зміни у законодавчій та нормативно-правовій базі на підприємствах вимагають

випереджальних заходів до організації навчання із залученням сучасних комп'ютерних програм. Дійсно, історично склалося так, що науки енергетичного напрямку вимагають від професійної педагогіки специфічних підходів щодо забезпечення навчально-методичного супроводу викладання навчальних предметів за фахом, переосмислення структури змісту в системі професійної підготовки майбутніх електромонтерів, формування їхньої професійної компетентності за умови комп'ютеризації освітнього процесу ЗП(ПТ)О. На нашу думку, *застосування ЕОР у професійній підготовці майбутніх електромонтерів, наближеного до реального виробничого процесу, та його впровадження у ЗП(ПТ)О – це технологія, в якій результатом перекладу навчально-виробничих потоків опанування електротехніки на комп'ютер є підвищення якості професійної підготовки майбутніх електромонтерів.*

Розглянемо основні складові ЕОР (е-підручник) «Електротехніка з основами промислової електроніки». Справді, згаданий прикладний продукт був визнаний на високому державному рівні й приніс ДНЗ «Криворізький центр професійної освіти металургії та машинобудування» (КЦПОММ), срібну медаль у номінації V Міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти – 2014». Проте, на нашу думку, є певна низка перешкод, що виникли під час впровадження розробленого ресурсу в практику навчання електромонтерів. Постає гостра потреба у забезпеченні технологічної підтримки і редакції е-підручника в період його експлуатації навчальними закладами. Безумовно, функціонування ЕОР залежить саме від технологічного супроводу, який вимагає певного ІТ-професіоналізму особи, котра має забезпечувати обслуговування ресурсної бази, вчасне оновлення, коригування, тобто має здійснювати систематичну підтримку належного стану е-розробки. Адже, не достатній рівень ІТ-компетентності відповідальної особи за функціонування ЕОР призводить функціонування будь-якого якісного програмного продукту до нуля, тобто система не працює у передбаченому режимі [2, с. 67]. В той же час, інформатизація викладання фахових предметів у професійній підготовці, зокрема електромонтерів у ЗП(ПТ)О – запорука набуття ними важливих професійних компетенцій.

М.Ростока у своїх працях з проблем підручникотворення в Україні зауважує, що відбір та моделювання змісту е-підручника з урахуванням освітніх потреб ґрунтується на певних дидактичних принципах, які певною мірою визначають зміст, форми організації та методи навчання здобувачів освіти основам наук. Дослідниця зазначає, що при розробці структури е-підручника зміст навчального матеріалу рекомендується поділяти на дидактичні одиниці, що представляють логічно самостійну частину навчального матеріалу е-підручника, котра має обсяг і структуру узгодженими з модельованим змістом, тобто встановлено відповідність певних компонентів змісту: поняття, форма, теорія, закон, факт, явище тощо. Вона також стверджує, що враховуючи прогрес появи різноманітних продуктивних педагогічних технологій, знання і нова інформація передаються (подаються) учневі у вигляді укрупнених дидактичних одиниць – систем

понять, що об'єднуються на засадах їх логічних, суттєвих взаємозв'язків і формують єдину засвоєну одиницю інформації [3, с. 264; 4, с. 43].

У такий спосіб, моделювання е-підручника передбачає структурування і компонування змісту навчального предмета в електронному форматі й логічно відображається у послідовності з'єднання модульних дидактичних одиниць тематичних блоків за відповідного освітнього Держстандарту (табл. 1, рис. 1).

Таблиця 1

**Узагальнена структурна модель е-підручника
«Електротехніка з основами промислової електроніки» відповідно до вимог
ДСПТО 7241.01.63.21-2013 (адаптовано за М. Ростокією [2, с.70])**

КВАЛІФІКАЦІЙНІ РОЗРЯДИ (Мр)	Вступ	Про автора	Компетенції	Розділи (10), загальна кількість годин на вивчення	Контрольні питання (контроль, самоконтроль, тестування тощо).	Лабораторний практикум (загальна кількість годин на практику)	Тематика рефератів і науково-дослідних робіт	Спеціалізовані сервіси і програми енергетичного спрямування	Методичні вказівки з використання е-підручника	Методичні рекомендації щодо використання е-підручника в освітньому процесі	Відео-контент	Довідник	Глосарій
	ЗІ	ЗІ	ЗК	ТНП	Кп	ЛП	ТР	ЗІ	М	МР	ВК	д	Г
М1р	ЗІ	ЗІ	К1	63	Кп1	-	ТР	ЗІ	М	МР	ВК	д	Г
М2р	ЗІ	ЗІ	К2	67	Кп2	8	ТР	ЗІ	М	МР	ВК	д	Г
М3р	ЗІ	ЗІ	К3	42	Кп3	12	ТР, НДР	ЕОР, ЕВР	М	МР	ВК	д	Г
Обсяг				172** *+20		20*							

Базис онтологічної системи е-підручника, представлений у науковій праці О. Стрижака [5, с. 7-16]

Спираючись на досвід учених з питань сучасного підручникотворення та використовуючи технологію моделювання ієрархічної структури е-підручника [2, с. 68] на основі типової навчальної програми з предмета «Електротехніка з основами промислової електроніки» визначимо основні дидактичні одиниці в його структурі на засадах онтологічного підходу:

1. Укрупнена дидактична одиниця – ДСПТО 7241.01.63.21-2013 є Державним стандартом ПТО з набуття професії «Електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування», в якому займає одне із переважних місць фахова дисципліна «Електротехніка з основами промислової електроніки».

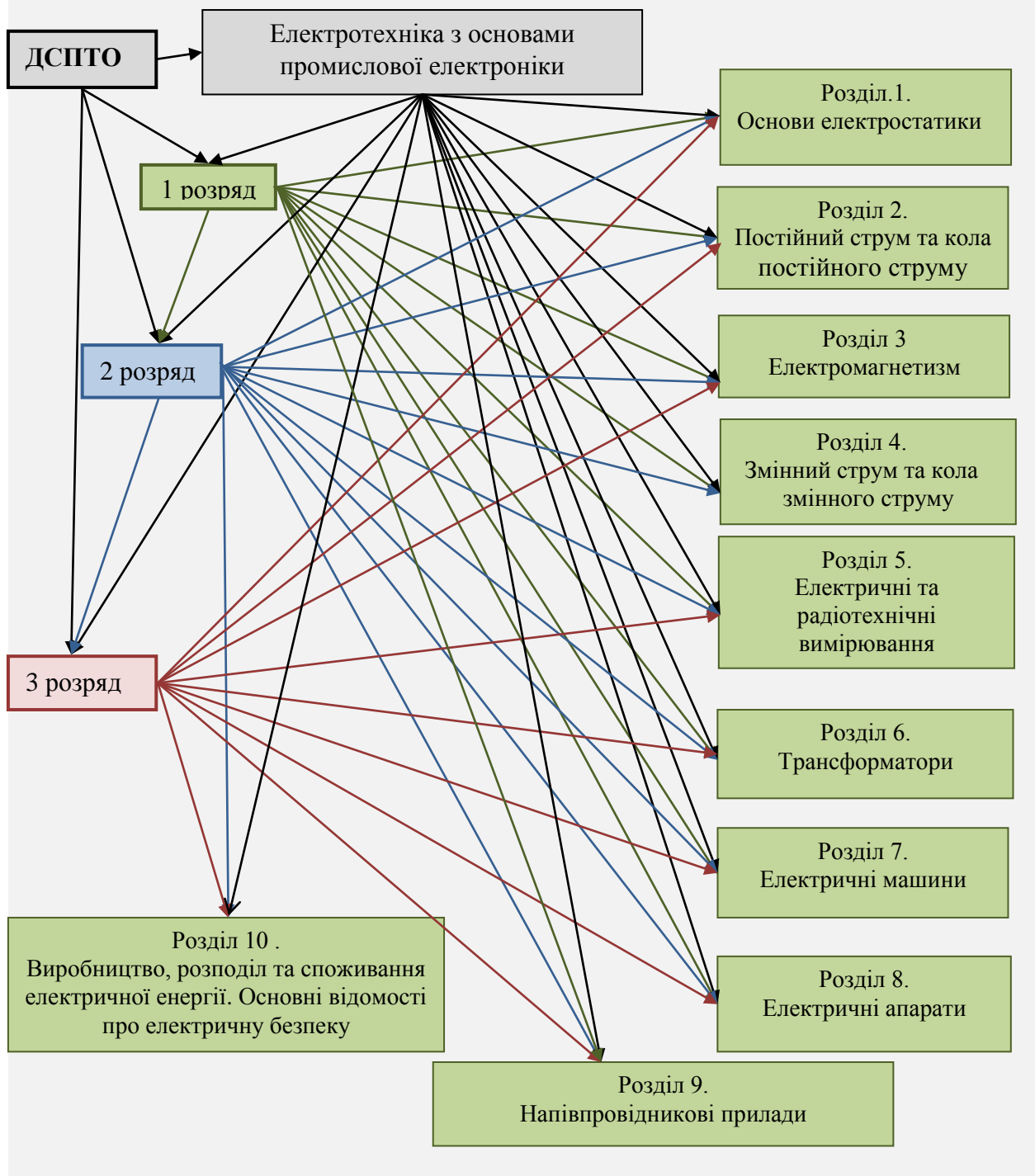

Рис. 1. Загальна ієрархічна структура типової навчальної програми навчального предмету «Електротехніка з основами промислової електроніки» (адаптовано автором за М. Ростокією [2, с.69])

1 ДСПТО і фахова дисципліна мають взаємозв'язки з трьома блоками – Блок1р, Блок2р, Блок3р – визначено відповідно кваліфікаційних розрядів електромонтера – першого, другого і третього:

а) Блок1р має онтологічні зв'язки, що представляють розділи типової навчальної програми, певні модульні структури (М): М1-Р. 1. Основи електростатики; М2-Р. 2. Постійний струм та кола постійного струму; М3-Р. 3. Електромагнетизм; М4-Р. 4. Змінний струм та кола змінного струму;

М5-Р. 5. Електричні та радіотехнічні вимірювання. Електровимірювальні прилади; М6-Р. 6. Трансформатори; М7-Р. 7. Електричні машини; М8-Р. 8. Електричні апарати; М.9-Р. 9. Напівпровідникові прилади; М10-Р. 10. Виробництво, розподіл та споживання електричної енергії, Основні відомості про електричну безпеку.

б) Блок2р має онтологічну ієрархію подібну модулям, сфокусованими в Блок1р (М1–М10). До змісту додаються певні професійні компетенції, які відповідають 2 кваліфікаційному розряду.

в) Блок3р повністю включає зміст онтологічної бази Блок1р і Блок2р (М1–М10). До змісту додаються певні професійні компетенції, що відповідають 3 кваліфікаційному розряду.

У такий спосіб ієрархічна структура типової навчальної програми з навчального предмета «Електротехніка з основами промислової електроніки» передбачає проектування за логікою інформаційно-дидактичного моделювання е-підручника з визначеної фахової дисципліни. Визначена загальна ієрархія типової навчальної програми прямо проектується у модель е-підручника, підтягуючи додаткові онтологічні зв'язки для забезпечення логічного сприйняття навчального матеріалу (тем і параграфів) [2, с. 67–71].

На нашу думку, основними елементами комплексно-методичного забезпечення застосування ЕОР за стандартом мають бути: типові та робочі програми з предметів професійної підготовки, факультативних занять, інструкційно-організаційна документація, дидактично-роздатковий матеріал, методичні рекомендації із застосування програмних засобів організації навчання, документація щодо організації роботи з ЕОР, обсяг даних щодо застосування у навчальному процесі ЕОР, зміст процедур контролю професійних дій та знань учнів тощо.

Отже, створення ЕОР та його функціонування в ЗП(ПТ)О – це процес, при якому в результаті перекладу навчально-виробничих технологій на комп'ютер підвищується ефективність і поліпшується якість професійної підготовки майбутніх електромонтерів.

Використані джерела:

1. *Методичні рекомендації щодо розроблення електронного підручника для професійно-технічних навчальних закладів : [метод. рекомендації]. К. : Поліграфсервіс». 2014. 80 с.*
2. *Ростока М.Л., Гуралюк А.Г. Інформаційно-дидактичне моделювання змісту е-підручника з механізації сільськогосподарського виробництва на засадах онтологічного підходу. Проблеми інженерно-педагогічної освіти : [зб. наук. праць]. Харків : УІПА, 2018. № 59. С. 62–74.*
3. *Ростока М.Л. Створення електронного підручника для ПТНЗ. Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання : матер. Всеукр. звіт. наук.-практ. конф. за 2010 р. (18–19 квітня 2011 р., м. Київ). К., 2011. С. 262–265.*
4. *Ростока М.Л. Підручникотворення у профтехосвіті. Освіта дорослих : теорія, досвід, перспективи : [зб. наук. праць]. Київ-Луганськ : Вид-во «НОУЛІДЖ», 2014. Вип. 1 (8). С. 40–51.*
5. *Стрижак О.Е. Онтологічний підручник – парадигма формування інтерактивної системи знань у навчальному процесі. Комп'ютер у школі та сім'ї : [наук.-метод. журнал]. 2016. № 7 (135). С. 7–16.*

ТЕХНОЛОГІЯ ПРОЕКТУВАННЯ SMART-КОМПЛЕКСУ «ТЕХНІЧНЕ КРЕСЛЕННЯ»

ГОРДІЄНКО
Тетяна Георгіївна
tolstik2@gmail.com

Державний навчальний
заклад «Харківське
вище професійне
училище №6»

м. Харків, Україна

У тезах відображено структуру SMART-комплексу навчальної дисципліни «Технічне креслення». Створено освітнє середовище розвитку компетентностей учнів машинобудівного профілю відповідно до Стандарту професійної (професійно-технічної) освіти з професії «Верстатник широкого профілю».

Ключові слова: професійна освіта, технічне креслення, SMART-освіта, SMART-комплекс, креативне середовище, освітній проект.

В тезисах отражена структура SMART-комплекса учебной дисциплины «Техническое черчение». Создана образовательная среда развития компетентностей учащихся машиностроительного профиля в соответствии со стандартом профессиональной (профессионально-технического) образования по профессии «Станочник широкого профиля».

Ключевые слова: профессиональное образование, техническое черчение, SMART-образование, SMART-комплекс, креативную среду, образовательный проект.

The article reflects the structure of the SMART-complex of the technical discipline «Technical Drawing» An educational environment has been created to develop the competencies of engineering students in accordance with the standard of professional (vocational) education in the «General Machine Worker» profession.

Keywords: vocational education, technical drafting, SMART education, SMART-complex, creative-environment, educational project.

Інтенсивний розвиток інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ), упровадження електронного навчання у традиційне навчання поступово привели освітню систему до SMART-освіти. За Р.Гуревичем SMART-освіта становить таку освітню парадигму, що лежить в основі системи освіти нового типу. Реалізацію парадигми SMART-освіти спрямовано на процес формування компетентностей і набуття компетенцій для гнучкої та адаптованої взаємодії з соціальним, економічним і технологічним середовищами.

Якість професійної підготовки учнів з предмета «Технічне креслення» підвищиться за рахунок упровадження SMART-технологій навчання, зокрема використання SMART-комплексу, що дозволяє забезпечити навчальний процес відповідно до Стандарту професійної освіти, залучити всіх учнів до навчальної діяльності, надаючи можливість оволодіти професійними компетентностями. Проектування SMART-комплексу «Технічне креслення» у Вищому професійному училищі № 6 м. Харкова здійснюється за науковою консультацією лабораторії електронних навчальних ресурсів Інституту професійно-технічної освіти НАПН України (наук. кер. – О. Гуменний). SMART-комплекс – це комплексна інформаційна динамічна система навчально-методичного спрямування, що має статичну і динамічну складові, надає цілісну інформацію про навчальний предмет.

SMART-комплекс навчального предмету сприяє тому, що у свідомості учнів настає якісний продуктивний прорив на шляху розвитку просторових

уявлень, цілеспрямований пошук нового життєвого досвіду. Слід також врахувати той факт, що застосування SMART-комплексу веде до створення умов для розвитку вмінь і навичок самоосвіти шляхом організації творчо-дослідницької навчальної роботи учнів, спрямованої на інтеграцію та актуалізацію знань з різних предметів.

Розглянемо авторську технологію О.Гуменного з проектування SMART-комплексу «Технічне креслення» на прикладі розроблення певної теми «Загальні вимоги до виконання та оформлення креслень». При розробленні цієї теми значну увагу акцентовано на креативному середовищі. В алгоритмі його створення досліджувані питання відображаються з різних точок зору і надається учням можливість вибору найбільш близької позиції для вирішення цього питання або власний. Належна увага приділяється формуванню в учнів інтересу до креслення взагалі і його ролі в сучасному виробництві. Наприклад, досліджувані питання «Для чого при виконанні креслень застосовують масштаби? Які розміри і де треба нанести на кресленні деталі?» відображаються різними варіантами викладення матеріалу теми і учням надається можливість вибору найбільш зрозумілого. Запропоновану методику викладання матеріалу покликано забезпечити високу конкурентоздатність майбутнього фахівця. Створення середовища творчої самореалізації здобувачів освіти доцільно робити із використанням їхньої проектної діяльності. Учням дається завдання на розробку проекту і створюється можливість познайомитись з техніко-історичним вирішенням даної проблеми, після чого забезпечуються умови для обговорення в онлайн режимі. Отже, SMART-комплекс навчальної дисципліни відповідно до сучасних запитів епохи, є актуальним і забезпечить підвищення якості освіти та випереджувальний розвиток майбутніх конкурентоздатних і мобільних фахівців.

Використані джерела:

1. Гуменний О.Д., Радкевич В.О. Smart-комплекси навчальних дисциплін для професійно-технічних навчальних закладів. Теорія і методика професійної освіти. № 3 (11). 2016. 11-19 с.
2. Гуревич Р.С., Кадемія М.Ю. Смарт-освіта – нова парадигма сучасної системи освіти. Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія. 2016. № 4. С. 71-78.

ТЕХНОЛОГІЯ ПРОЕКТУВАННЯ SMART-КОМПЛЕКСУ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА

ГУМЕННИЙ
Олександр Дмитрович
gumenniy7@gmail.com

Інститут професійно-технічної
освіти НАПН України

м. Київ, Україна

Представлено технологію проектування і розроблення smart-комплексу навчального предмета для підготовки майбутніх спеціалістів аграрної, машинобудівної та будівельної галузей. Реалізація запропонованої технології у навчальному процесі професійних (професійно-технічних) навчальних закладів сприятиме організації ефективної навчально-пізнавальної діяльності студентів в інформаційно-освітньому середовищі.

Ключові слова: smart-комплекс навчального предмета, конструктивне вирівнювання, креативне середовище, авторське середовище, невербальне середовище, Smart-технологія.

В работе представлена технология проектирования и разработки smart-комплекса учебного предмета для подготовки будущих специалистов аграрной, машиностроительной и строительной отрасли. Реализация предложенной технологии в учебном процессе профессиональных (профессионально-технических) учебных заведений будет способствовать организации эффективной учебно-познавательной деятельности студентов в информационно-образовательной среде.

Ключевые слова: Smart-комплекс учебного предмета, конструктивное выравнивание, креативная среда, авторская среда, невербальная среда, Smart-технология.

The paper presents the technology of designing and developing a smart complex of an academic subject for training future specialists in the agricultural, engineering and construction industry. The implementation of the proposed technology in the educational process of professional (vocational) educational institutions will contribute to the organization of effective educational and cognitive activity of students in the information and educational environment.

Key words: Smart-complex of the subject, constructive alignment, creative environment, author's environment, non-verbal environment, Smart-technology.

Smart-комплекс навчальної дисципліни – це комплексна інформаційна структурована сукупність/система електронного освітнього ресурсу інформаційно-освітнього середовища навчально-методичного призначення для забезпечення безперервного, повного дидактичного циклу процесу навчання, що складається з організаційних матеріалів для аудиторної і самостійної роботи студентів у рамках засвоєння ними дисципліни за навчальним планом та систематизованих теоретичних, практичних, контролюючих матеріалів, побудованих на принципах інтерактивності, адаптивності та інформаційної відкритості. Конструктивними елементами Smart-комплексу навчальних дисциплін є середовища: креативно-освітнє, авторське, невербальне, творчої самореалізації, контролю/самооцінювання та інформаційно-комунікаційні технології.

Технологія проектування. Коротка характеристика платформи для проектування smart-комплексу. *Eliademy* – це безкоштовна платформа створення онлайн-курсів для on-line навчання. Використання *Eliademy* сприяє демократизації освіти за допомогою використаної технології відкритого коду: доступ до навчального ресурсу для всіх і скрізь. У середовищі *Eliademy* проектуються smart-комплекси навчальних предметів у динамічному форматі, зручному для використання як викладачу, так і студенту. За допомогою платформи реалізовується можливість кожному студенту вибудовувати власний курс навчання із запропонованого викладачем ресурсу. Простий візуальний редактор уможливорює створення on-line курсів з текстом, зображеннями, вкладення файлами, мультимедіа. Передбачено можливість створювати навчальні завдання та тести, визначати термін їхньої видимості та задачі для перевірки викладачем, оцінювати вікторини тощо. У *Eliademy* передбачено обговорювання зі студентами результатів виконаних навчальних

проектів на форумі курсу, а також – навчання у форматі вебінару. У ході завершення процесу навчання для студентів генерується відповідний персональний сертифікат. Окрім того, викладачі та студенти мають змогу працювати із електронними курсами, виготовленими іншими викладачами в Eliademy засобами інтернету.

Етапи проектування smart-комплексу навчального предмета: аналіз проблеми, підготовча робота; проектування; реалізація проекту; апробація та оцінювання.

Труднощі у проектуванні. При створенні smart-комплексу навчального предмета виникають методичні та технологічні труднощі, зумовлені проектуванням блоку конструктивного вирівнювання для створення індивідуальної освітньої траєкторії. Важливо зазначити, що у ході проектування smart-кемплексу навчального предмета великого значення набуває врахування впливу на забезпечення адекватного індивідуального сприйняття, розуміння студентами навчального матеріалу. Тому для реалізації вибору власної індивідуальної траєкторії навчання кожним студентом, необхідно, щоб навчальний матеріал викладався на різних рівнях складності, кожен рівень містив базовий і варіативний компоненти.

СТВОРЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ПІДРУЧНИКА З ВИКОРИСТАННЯМ ОНТОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ

ГУРАЛЮК

Андрій Георгійович

ss_variant@bigmir.net

Національний центр
«Мала академія наук
України»

м. Київ, Україна

Розкрито значення онтологічного підходу для створення сучасних електронних освітніх ресурсів, зокрема – електронних підручників.

Ключові слова: онтологія, онтологічний підхід, електронний підручник.

Раскрыто значение онтологического подхода для создания современных электронных образовательных ресурсов, в частности – электронных учебников.

Ключевые слова: онтология, онтологический подход, электронный учебник.

The significance of the ontological approach to the creation of modern electronic educational resources, in particular - electronic textbooks, is revealed

Keywords: ontology, ontological approach, electronic textbook.

В спрощеному вигляді під онтологією ми будемо розуміти певну формалізацію знань, із виокремленим термінопolem – множиною взаємопов'язаних дефініцій (контекстів) концептів (термінів), що описують та визначають їх зміст та встановленими взаємозв'язками між окремими концептами. Онтологія може бути базовим інструментом семантичного аналізу, тим polem, у межах якого можна обчислювати смислову близькість семантичних інтерпретацій лексем тексту щодо найближчого оточення, тобто контексту. Побудова онтологій базується на фіксації логічних конструкцій, які містять у собі словники термінів

тематичної галузі та на описі визначень цих термінів, їх теоретично можливих і неможливих змістовних зв'язків. Основою для побудови онтології можуть бути запити користувача. У якості онтології із розширеним представленням концептів може бути представлений електронний підручник. Онтологія O , визначена як $O = \langle X, R, F \rangle$, де X – скінченна множина концептів (понять, термінів) деякої предметної області (PrO), що описує онтологія O ; R – скінченна множина відношень між концептами заданої PrO ; F – скінченна множина функцій інтерпретації, заданих на концептах і відношеннях онтології O .

Під розширеним представленням розуміємо, що PrO може бути динамічно модифікована, доповнена чи, навпаки, звужена у залежності від поточних потреб групи користувачів. Також може бути представлена можливість динамічної зміни контексту у залежності від рангу доступу аутентифікованих користувачів (реалізація різнорівневості матеріалу підручника у відповідності до потреб користувача). Очевидно, що організований таким чином підручник може мати не лише мультиконтекстне наповнення, а й розширенням PrO забезпечувати міжпредметні зв'язки.

Представлення навчального матеріалу у вигляді онтології нівелює формальне представлення окремого підручника до опису певної частини узагальненої PrO із визначеними дефініціями. Аналогічно можна представити главу, параграф, розділ підручника як результат розбиття підручника на окремі підмножини PrO , що описує окремий підручник. Аналогічно, деяку множину підручників (бібліотеку) можна означити як онтологію, що описує більш широку предметну область. Таким чином отримуємо деяку онтологію, частини якої, пов'язані між собою визначеними зв'язками можуть динамічно утворювати різні підручники, відповідно до потреб користувача, спираючись на логіку навчального процесу.

Для розгляду поставлених завдань скористаємось онтологією, яка описує пірамідальну мережу – ациклічний орієнтований граф, вершинами якого виступають терміни (поняття) предметної області (під окремим терміном розуміємо назву деякої групи термінів – логічно виокремленої частини PrO), а ребрами (дугами) – визначені зв'язки між термінами.

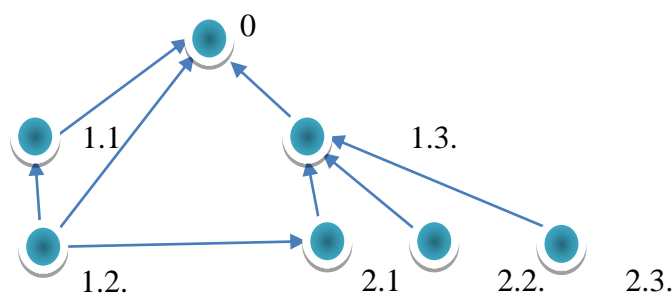

Рис.1. Структура онтології, що описує пірамідальну мережу

Об'єкт «0» є головним, по відношенню до всіх інших і відповідає базовому поняттю, яким позначається деяка область знань. Об'єкти «1.1», «1.2», «1.3» є дочірніми для об'єкта «0», тобто займають нижчу позицію в ієрархії і поєднані з головним об'єктом відношенням підлеглості (напрямленим відрізком на графі). Об'єкт «1.3» має дочірні об'єкти «2.1», «2.2» та «2.3». Об'єкт «1.2» є дочірнім одразу для трьох інших. Причому його батьківські об'єкти відносяться до різних рівнів ієрархії.

Таким чином, деякий термін, разом із контекстом може являти окремий підручник чи (наприклад, «Матричний аналіз» може виступати окремим підручником, або розділом підручника «Лінійна алгебра». Окремі концепти «Матричного аналізу» є елементами курсів алгебри, теорії імовірностей, програмування тощо). Одним із варіантів реалізації онтологічного підходу до створення підручників є система AgrOn. Система AgrOn складається із основного проекту, що знаходиться за адресою prism.inhost.com.ua та містить повний набір функцій, що забезпечують редагування, перегляд, збереження онтологій комплексом спеціалізованих інструментів та переглядача, який представляє собою спрощену версію системи AgrOn (simplified version of AgrOn – s-AgrOn) з обмеженим набором можливостей і призначено виключно для відображення онтологій у вигляді окремих об'єктів (онтопризми). Кожна призма являє собою набір груп певних об'єктів. Візуальний об'єкт найвищого рангу асоціюється, власне із усією призмою. Інші об'єкти можуть бути гранями призми, або відображатись на цих гранях. Для того, щоб призма була не виродженою, достатньо, щоб певний об'єкт (надамо йому нульовий ранг) мав у відношенні підлеглості три дочірні вершини (хоча наявність однієї або двох вершин теж може бути візуалізована як об'єкт «карточка» та «карточка двостороння»). Таким чином, формально, можна розглядати онтологію як набір вкладених призм, кожна з яких відповідна терміну нижчого рівня.

Об'єкт «0» відповідає всій призмі, для якої об'єкти «1.1», «1.2», «1.3» є гранями, на грані 1.3. розташовані об'єкти «2.1», «2.2» та «2.3» (На рис.2.6. призма окреслена еліпсом із суцільним контуром). У свою чергу, оскільки об'єкт «1.3» має три дочірні об'єкти, він теж може бути розглянутий як призма, для якої об'єкти «2.1», «2.2» та «2.3» є гранями. На рис 2. відображені об'єкти, що містять вкладені призми.

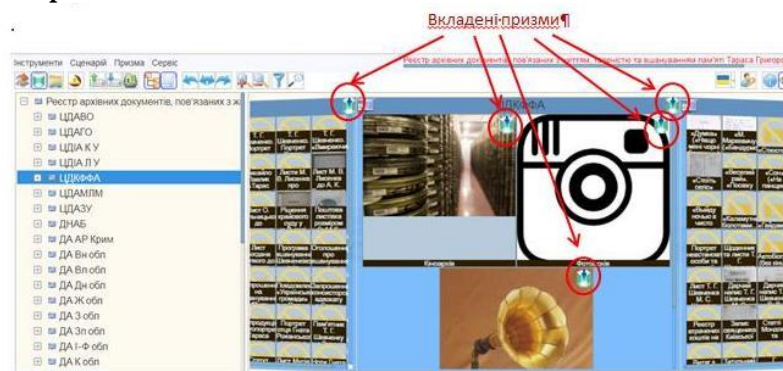

Рис. 2. Піктограми завантаження вкладених призм

При натисканні на символ «Вкладена призма» (призма зі стрілочкою, напрямленою їй всередину), розкривається дочірня призма. Контекстне наповнення для грані призми висвітлюється після натискання на зображення книжки в лівій частині заголовку вікна. Для об'єкту контекстне наповнення з'явиться після натискання на сам об'єкт. Контекстне наповнення складається з блоків, які розташовуються або один під одним (у загальному випадку) або поруч (блоки малюнків, при малій ширині малюнка). У якості контексту можуть бути використані тексти, картинки, звукові та відео файли (зручно використовувати потокове відео з <https://www.youtube.com>), документи у форматах .pdf, .doc (.docx), .xls (.xlsx), файли презентацій, додатки Web 2.0 тощо.

Рис.3. Вікно відображення контексту.

Таким чином може бути сформоване представлення частин деякої Про у вигляді окремих сторінок підручника, об'єднаних, за потребою, у параграфи, розділи, власне самі підручники, каталоги та бібліотеки.

ВЕБ-РЕДАКТОР СЦЕНАРІЇВ БАЗИ ЗНАНЬ ЯК ЗАСІБ ДИСТАНЦІЙНОЇ ПІДТРИМКИ ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ ТА ВИКОРИСТАННЯ НАВЧАЛЬНИХ РЕСУРСІВ

КАЛЬНОЙ
Сергій Прокопович
13rom@ukr.net

Національний центр
«Мала академія наук
України»

м. Київ, Україна

Автор пропонує використання веб-редактора під час побудови сценаріїв бази знань для дистанційної підтримки створення і застосування навчальних ресурсів.

Ключові слова: веб-редактор, бази знань, дистанційна підтримка, навчальні ресурси, онто-призма.

Автор предлагает использование веб-редактора для построения сценариев базы знаний для дистанционной поддержки создания и применения образовательных ресурсов.

Ключевые слова: веб-редактор, базы знаний, дистанционная поддержка, учебные ресурсы, онто-призма.

The author proposes the use of a web editor to build knowledge base scripts to remotely support the creation and use of educational resources.

Keywords: web editor, knowledge base, distance support, learning resources, ontology-prism.

Веб-редактор сценаріїв бази знань є Інтернет-орієнтованим програмним комплексом, який розміщено за таким посиланням: <http://dc.inhost.com.ua> та

призначено для дистанційної підтримки процесу створення різноманітних сценаріїв баз знань з метою подальшого їх використання у навчальному процесі в електронній формі формату «Призма сценаріїв бази знань», або «Провідник сценаріїв бази знань» (рис. 1).

Рис. 1. Web-програмний комплекс «Редактор сценаріїв бази знань»

Наданий програмний комплекс має широкий формат використання, від створення простих персональних інформаційних баз знань до складних систем дистанційної інформаційної підтримки навчального процесу.

Організаційна структура Web-програмного комплексу «Редактор сценаріїв бази знань» включає в себе три програмних модулі. Це – «Редактор сценаріїв», «Призма-сценаріїв», «Провідник сценаріїв».

Програмний модуль «Редактор сценаріїв» (рис. 2) призначено для побудови xml-сценаріїв бази знань, інформаційну структуру яких представлено у форматі графа, що має вид дерева, вузли (теки) якого містять множини дата-блоків, в яких міститься текстовий опис інформаційного ресурсу та гіперпосилання на зовнішні його джерела (відео, аудіо, pdf, doc, ppt, xls, jpg та ін.).

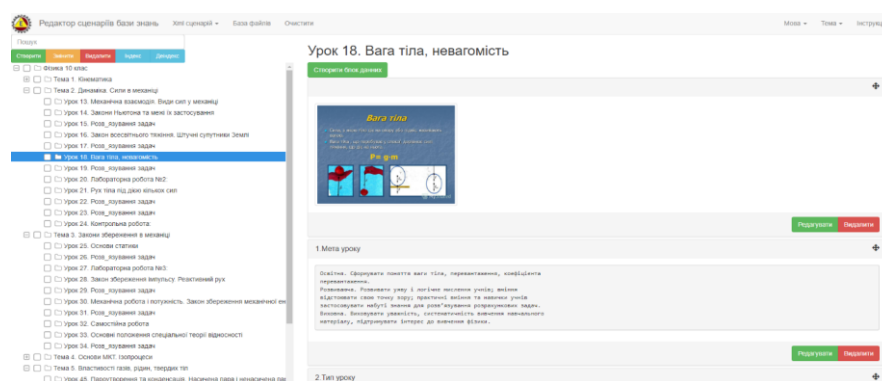

Рис.2. Зразок інтерфейсу програмного модулю «Редактор сценаріїв»

У процесі побудови сценаріїв бази знань у відповідно до визначеної граф-структури, формується інтегрований інформаційний масив даних, який формалізується та зберігається у вигляді xml-файлів на локальному магнітному носії або в базі даних на сервері, що дає можливість підключати їх до інших сценаріїв бази знань на етапі їх побудови.

Програмний модуль «Призма сценаріїв» (рис. 3.) – це віртуальна електронна форма візуалізації xml сценарію бази знань у вигляді набору екранів, поєднаних у призму, кожен з яких містить гіперактивні структуровані блоки даних, при активізації яких, у спливаючому вікні відображається його інформаційний зміст.

Рис.3. Зразок інтерфейсу програмного модулю «Призма сценарію»

Програмний модуль «Провідник сценарію» (рис. 4.) призначено для відображення xml-сценарію бази знань в форматі навігатора по дереву тек, при активізації яких в спливаючому вікні відображається їх інформаційний зміст.

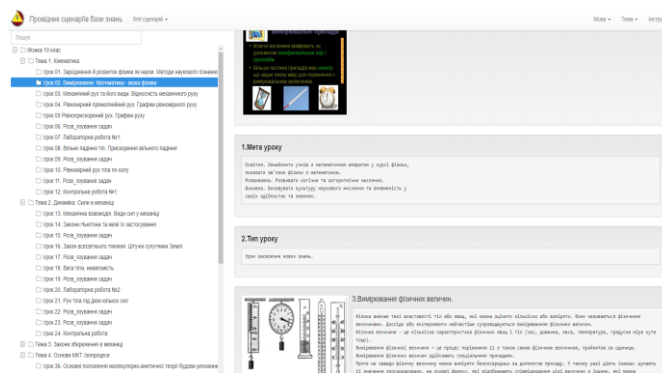

Рис.4. Зразок інтерфейсу програмного модулю «Провідник сценарію»

Для роботи з програмним комплексом «Редактор сценаріїв бази знань» користувачу необхідні знання базового набору операцій, що використовуються при роботі з операційною системою Windows: вміння запускати програми, працювати з вікнами та стандартними елементами вікон (меню, закладками, кнопками, випадаючими списками, полями внесення даних тощо); основами роботи із мережею Internet: вміння переходити до web-сторінок, користуватись стандартними функціями (завантажити файл, зчитати, видалити тощо), володіти найпростішими навичками роботи з пошуковими web-системами, а також вміння працювати з MS Office.

Використані джерела:

1. Кальной С.П. Концептуальна модель організації корпоративної бази знань, як засобу інформаційної підтримки STEM-освіти. Наукові записки Малої академії наук України. Серія: «Педагогічні науки». 2017. № 10. С. 68–74.
2. Кальной С.П. Е-сценарій організації онтологічної корпоративної бази знань, як засіб інформаційної підтримки наукових досліджень. Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку: [наук.-практ. журнал]. 2017. № 12, С. 31–38.
3. Кальной С.П. Е-сценарій навчання як форма організації навчальної взаємодії в сфері реалізації інноваційних програм. Науковий вісник НУБіП України. 2016. № 222. Ч. 1. С. 34–41.
4. Дем'яненко В.Б., Кальной С.П., Стрижак О.Е. Онтологічні аспекти побудови е-сценарію супроводу процесу наукових досліджень учнів Малої академії наук України. Інформаційні технології в освіті: [зб. наук. праць]. Вип. 15. Херсон: ХДУ. 2013. С. 242–249.

СТВОРЕННЯ І ПІДТРИМКА ФУНКЦІОНУВАННЯ АДАПТИВНИХ ЕЛЕКТРОННИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ: КЛАСТЕРНА МОДЕЛЬ

ЛАПШИНА

Ірина Сергіївна

ilanishpal@gmail.com

Хортицька національна
навчально-
реабілітаційна
академія» ЗОР

м. Запоріжжя, Україна

Автор наголошує на тому, що виживати і бути успішним в умовах конкуренції освітніх ресурсів можливо тільки при наявності високого рівня адаптивності. Основними компонентами освітнього середовища є зміст освіти, форми подання цього змісту і методи, які через різні канали зв'язку транспортують зміст від джерела до споживача.

Ключові слова: адаптивний підхід, електронні освітні ресурси, кластерна модель.

Автор отмечает, что выживать и быть успешным в условиях конкуренции образовательных ресурсов возможно только при наличии высокого уровня адаптивности. Основными компонентами образовательной среды являются содержание образования, формы представления этого содержания и методы, которые через различные каналы связи транспортируют содержание от источника к потребителю.

Ключевые слова: адаптивный подход, электронные образовательные ресурсы, кластерная модель.

Survival and success in the conditions of competition of educational resources is possible only if there is a high level of adaptability. The quality of the educational process depends on the qualities of educational resources. The main components of the educational environment are the content of education, the forms of presentation of this content and the methods that transport the content from the source to the consumer through various communication channels.

Keywords: adaptive approach, electronic educational resources, cluster model

Нині всі розуміють, що система освіти є конкурентним середовищем, особливо гостро стоїть питання щодо її структурних компонентів, таких як: заклади освіти, освітні середовища, суб'єкти функціонування середовищ – окремі педагоги тощо. Виживати у конкурентному середовищі можливо лише при наявності високого рівня адаптивності.

Освітнє середовище – це фундамент, основне підґрунтя освітньої системи. Від його якостей залежить у більшості освітній процес. Яким чином ми можемо зробити його адаптивним? Для цього нам треба дати відповідь на такі питання: що саме ми будемо адаптувати? До чого, тобто до яких вимог,

ми будемо адаптувати складові освітнього середовища? Якими методами ми будемо це робити? Отже, що саме ми можемо адаптувати в освітньому середовищі? Основними компонентами освітнього середовища є зміст освіти, форми подання цього змісту і методи, котрі через різноманітні канали зв'язку транспортують зміст від джерела до споживача.

Стосовно змісту: сьогодні цей компонент є одночасно стабільним (що складає традиційні базові знання) і постійно змінюваним (куди входять нові наукові відкриття, спеціалізація інноваційних виробничих напрямів тощо).

Адаптація змісту є важливою умовою конкурентності освітнього середовища. Вимоги до змісту формуються як суспільством і сучасним виробництвом, що відбивається в освітніх програмах, так і потребами учнів, що значно складніше забезпечити. Потреби сучасних учнів є ширшими ніж базове ядро традиційних знань. Однак, без наявності цих базових знань неможливо засвоєння знань високого рівня. Таким чином, база знань освітнього середовища має містити і першу, і другу складову. При цьому спеціалізовані й інноваційні знання можуть бути затребувані учнями в дуже широкому діапазоні. Зрозуміло, що паперовою така база знань бути не може, бо вона потребує значного простору для зберігання і специфічного механізму для оперативного пошуку. Таким чином, традиційний класно-урочний освітній простір не може бути у високому ступеню адаптивним. Такий простір потребує електронного розширення за хмарним принципом. Сьогодні при наявності розкритих соціальних мереж не має потреби робити професійну базу знань, цінність якої може бути забезпечена педагогічними працівниками, а не комп'ютерними фахівцями. Найбільшої ефективності матиме така база, до створення та поповнення якої залучено декілька педагогів, професіоналізм яких не викликає сумнівів. Користування одною базою знань не збільшить рівня конкурентності для самих педагогів, бо на їх рівень затребуваності більшого впливу здійснюють форми подання освітньої інформації і реалізація методів її засвоєння.

Форми подання інформації мають суттєвий вплив на рівень адаптивності освітнього середовища ніж зміст. Щодо оптимальної форми сприйняття інформації люди психологічно поділяються на аудіалів, візуалів і кінестетиків. Рівень адаптивності середовища буде вище, якщо подання кожної порції змісту буде здійснюватися у різних формах. Так, кожний учитель знає, що важливу інформацію необхідно показати, обговорити і закріпити практичними завданнями. Мультимедійність електронного середовища відкриває для нас нові можливості. Учні це вже зрозуміли і в останні роки швидко зростає попит на навчальні лекції, тренінги, індивідуальні заняття з електронними репетиторами, відвідування електронних класів і віртуальних шкіл. Тут відкривається широкий спектр інструментарію доступний для кожного учителя з базовим рівнем володіння комп'ютером. Це можливість проводити прямі трансляції прямо з аккаунта у соціальній мережі, відео-ігрові тренажери, наявність засобів аудіозапису у кожному комп'ютері, сервіси щодо створення тестів як за допомогою текстів

так і за допомогою зображень і навіть відео. Таким чином, кожний зможе обирати зручний для нього вид подання інформації: читати, слухати, дивитися і, навіть, роздрукувати і працювати з паперовим носієм.

Не менш важливим є процес квантування інформації, тобто поділу її на порції. Якщо при контактній формі роботи учитель обмежений часом часто несвідомо ділить інформацію, то при віртуальному контакті квантування є ознакою професіоналізму. Саме в електронному освітньому середовищі можливо у повному обсязі застосувати кластерний метод поділу. Це коли одна порція інформації містить закінчений обсяг знань про **один** освітній об'єкт. Слово один тут ключове, бо саме поліоб'єктне викладання під час традиційного уроку створює найбільші проблеми для засвоєння інформації учнями. Кластерна або поділена іншим способом інформація створює умови для кожного учня персонально добирати раціональну кількість матеріалу для засвоєння. Нарешті, методи викладання мають бути різноманітними. Освітнє середовище під час контактної традиційної викладання змушує всіх учнів під час уроку користуватися методом, дібраним учителем. Це не для всіх зручно. Електронне освітнє середовище дозволяє обирати учню зручний для нього метод засвоєння знань. Це може бути лінійне засвоєння від простого до складного з нарощуванням складності, лінійний метод зворотного напрямку від проблемного питання до елементарних основ розв'язання проблеми, різноманітні нелінійні методи, які дозволяють учню обирати рівень складності завдань на кожному етапі опанування освітнього матеріалу. Для вчителя ця робота розподіляється на етап моделювання можливих індивідуальних освітніх маршрутів і етап координації учнів з метою допомогти їм обрати вірний для себе маршрут. Всі описані вище підходи до створення адаптивного освітнього середовища реальні для реалізації і зручні у використанні.

Сьогодні електронне або комбіноване освітнє середовище легко створити без великих фінансових витрат. Розвинуті сервіси Google повністю дозволяють безкоштовно користуватися всіма необхідними інструментами без залучення до цього фахівців з комп'ютерних технологій, що розв'язує вчителю руки для творчої самореалізації. Елементи такого середовища не треба створювати в короткий часовий термін. Заповнювати знаннями базу можна поступово, постійно удосконалюючи і розширюючи варіації подання матеріалу та навігації віртуальних учнів. Тут не має обмежень для удосконалення та розширення. Під час практичного використання електронного ресурсу часто виникають додаткові питання, запити на нові пояснення, незрозумілі моменти. Все це легко удосконалити і замінити.

Електронна форма навчання дуже швидко завойовує ринок освітніх послуг, велика частина учнів різних вікових категорій готові до такої форми освіти, частина вчителів теж вже готова до віртуальних форм роботи. Створюючи своє адаптивне освітнє середовище і залучаючи до нього учнів ви значно підвищуєте свій рівень конкурентоздатності і адаптивності, що дає саме вам великі шанси на успіх у нашому нестабільному житті.

Якщо вас зацікавили викладені у тезах питання, заходьте на наш канал «Імідж», де ви зможете у коротеньких відео-лекціях більш детально ознайомитися з нашими поглядами на питання адаптивності у системі освіти.

Використані джерела:

1. Лапшина І.С. Канал «Імідж». URL : <https://kanal-imidg.blogspot.com/>.

ЦИФРОВІ КОМПЕТЕНЦІЇ ТА ФОРМУВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ СФЕРИ ІТ ЯК ПРІОРИТЕТ НА ШЛЯХУ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ОСВІТИ ТА Е-ЕКОНОМІКИ

ПЛЕСКАЧ

Валентина Леонідівна

v_pleskach@ukr.net

ПЛЕСКАЧ

Марія Василівна

Київський національний
університет імені Тараса
Шевченка

м. Київ, Україна

Автори розглядають проблему розвитку цифрової освіти й е-економіки та ставлять у пріоритет формування відповідних навчальних програм з підготовки фахівців для сфери ІТ.

Ключові слова: цифрова компетентність, цифрові компетенції, е-економіка, цифрова освіта.

Авторы рассматривают проблему развития цифрового образования и э-экономики, ставят в приоритет формирование соответствующих учебных программ по подготовке специалистов для сферы ИТ.

Ключевые слова: цифровая компетентность, цифровые компетенции, э-экономика, цифровое образование.

The authors consider the problem of the development of digital education and e-economics, put in priority the formation of relevant training programs for the training of specialists for the IT sector.

Keywords: digital competence, digital competence, e-economics, digital education.

Згідно з Концепцією розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 рр. від 17 січня 2018 р. № 67-р передбачено здійснення заходів щодо впровадження відповідних стимулів для цифровізації економіки, суспільної та соціальної сфер, усвідомлення наявних викликів та інструментів розвитку цифрових інфраструктур, набуття громадянами цифрових компетенцій громадян для забезпечення їхньої готовності до використання цифрових можливостей, а також подолання супутніх ризиків.

Упродовж останніх років цифрова компетентність стала ключовою концепцією в обговоренні того, які навички та розуміння люди повинні мати у суспільстві знань. Можна виділити кілька напрямів набуття зазначених навичок, приміром у вигляді їх набуття як процесу соціалізації людини, або складова підвищення кваліфікації через загальні та спеціальні компетенції тощо.

На сайті ЄС (<https://europass.cedefop.europa.eu/resources/digital-competences>) розкрито 5 різних рівнів цифрової компетентності через процеси оброблення інформації, створення контенту, комунікативні навички, вирішення проблем, безпечну поведінку. Прикладом концепції, яку використовують як аналог до цифрової компетентності, є цифрова грамотність. Цифрова грамотність – це здатність людини ефективно виконувати завдання в

цифровому середовищі; цифрова інформація, що представлена в цифровій формі, використовується ЕОМ, а грамотність охоплює здатність читати та інтерпретувати електронні та інші засоби масової інформації, відтворювати дані та зображення за допомогою цифрових маніпуляцій і оцінювати та застосовувати нові знання, отримані в цифровому середовищі.

Кількість робочих місць в Україні, котрі потребують від працівників базового розуміння інформаційно-комунікаційних і цифрових технологій, стрімко збільшується. Створення та виконання національної програми з навчання щодо набуття загальних і спеціальних цифрових компетенцій є пріоритетним завданням на шляху до прискореного розвитку цифрової економіки.

Одним із важливих завдань є оновлення державного класифікатора професій, тобто розроблення та затвердження переліку цифрових професій на основі вимог ринку праці, цифрових трендів тощо, з подальшим розробленням відповідної програми їх запровадження у профільних навчальних закладах. Серед тактичних напрямів діяльності цифровізації освіти є сприяння створенню стандартів формування і розвитку цифрової компетентності, розроблення освітніх програм відповідно набуттю цифрових компетенцій, створення національної програми з навчання щодо набуття загальних і спеціальних компетенцій. До складу зазначених освітніх програм (професійних і наукових) слід обов'язково включати навчальні дисципліни, пов'язані з набуттям цифрових навичок (інформаційний менеджмент, інформаційний консалтинг тощо).

У рамках діяльності Київського національного університету імені Тараса Шевченка як електронне освітнє середовище застосовують модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище Moodle, що є абревіатурою від **Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment** (<http://moodle.fit.knu.ua/>). Це система керування курсами (електронне навчання), також відома як система керування навчанням або віртуальне навчальне середовище. Це вільний (розповсюджується за ліцензією GNU GPL) веб-застосунок, що надає можливість створювати сайти для е-навчання. Першу версію написано 20 серпня 2002 року. Система Moodle має дружній інтерфейс для користувачів, оскільки є можливість отримати доступ до ресурсів завдяки веб-браузеру із різних місць, використовуючи мережу Інтернет. У Moodle можна забезпечити проведення вебінарів, відео-конференцій BigBlueButton, здійснити тестування тощо. Система підтримує багато користувачів, дозволяє використовувати свою камеру, отримувати зображення із робочого столу і застосовувати його як презентації лекцій, запускати відеолекції тощо.

Отже, у зв'язку з цифровізацією освіти використання зазначених систем ставатиме все необхіднішим, що забезпечуватиме спрощений доступ зацікавлених осіб до навчальних дисциплін, електронну взаємодію учасників навчального процесу, їх незалежне оцінювання знань і бути у тренді сучасних знань.

IMPACT OF USING THE EDUCATIONAL FORUM IN A VIRTUAL LEARNING ENVIRONMENT

POPOVICI

Iona Mihail

ilonapopovici8@gmail.com

VÎȘCU

Irina Gheorghe

iruncikk.90@gmail.com

Tiraspol State University

Chișinău,

Republic of Moldova

Використання освітнього форуму у віртуальному навчальному середовищі відіграє важливу роль у підтримці пізнавальної активності, розвитку комунікативних навичок, підвищення мотивації до навчання та внутрішньої мотивації учнів. Це робить позитивний вплив на організацію навчального процесу і більш глибоке засвоєння курсу, академічний прогрес студентів значно підвищується.

Ключові слова: віртуальне навчальне середовище, освітній форум.

Использование образовательного форума в виртуальной учебной среде играет важную роль в поддержании познавательной активности, развитии коммуникативных навыков, повышении мотивации к обучению и внутренней мотивации учащихся. Это оказывает положительное влияние на организацию учебного процесса и более глубокое усвоение курса, академический прогресс студентов значительно повышается.

Ключевые слова: образовательный форум, виртуальная учебная среда.

The use of the educational forum in a virtual learning environment plays a significant role in maintaining cognitive activity, developing communication skills, increasing motivation for learning and intrinsic motivation of students. This has a positive impact on the organization of the educational process and the deeper assimilation of the course. As a result, the academic progress of students is considerably rising.

Keywords: educational forum, virtual learning environment.

The Educational Forum is an association of people, formed within a virtual learning environment to exchange ideas, information, opinions and suggestions on issues and subjects of an online course. The use of the forum in the educational process maintains the continuity of learning and teacher-student interaction as well as student-student, regardless of their geographic location and time constraints [4, p. 402]; develops communication skills and shapes communicative culture, facilitates the establishment of psychological contacts, develops teamwork skills and of interaction with people of different ages, develops initiative and critical thinking [3, p. 45].

The forum facilitates and accelerates the interaction between the actors of the educational process, because in this communication space they can exchange opinions, ideas, reflections, which allows for self-training, personal growth and creative self-realization, increases self-esteem, forms the ability to choose their own learning trajectory and the responsibility for their choices, develop the ability to find solutions to the problems that arise and to support their opinions, develop intelligence and creativity [3, p. 46]. In this community the teacher approaching very much by his students because he is no longer an external observer, but an active member of the group. Within the learning communities, formed with the help of the educational forum, are satisfied the three feelings that underpin the growth of the intrinsic motivation and the psychological well-being of the students, namely the sense of competence, autonomy and belonging to the community [1, p. 259–260].

Also, the educational forum allows: to extend the time frame for responding, to multiply the forms of assessment [2, p. 62], to expand the unlimited access space, to

individualize communication and learning, to decrease students' nervousness and anxiety towards the teacher or group; to excluding subjectivity in evaluation, etc. In the framework of the research project, has been developed a methodology that provides for the implementation of the educational forum in an online course.

The purpose of the methodology was to develop communication skills to students. The elaborated methodology was applied to the students of the State University «Bogdan Petriceicu Hasdeu» from Cahul, the Faculty of Law and Public Administration, specialty Law. As a result of the implementation of this methodology, it has been found that the use of the educational forum in an online course enhances the development of communication skills to students, shapes communicative culture, individualises learning, develops creativity and critical thinking, increases intrinsic motivation, stimulates active learning and assimilation profound of this course, as well as considerably increase the academic progress of the students.

Thus, the use of the educational forum in a virtual learning environment has a positive impact on students' activity, develops their educational autonomy, offers self-development opportunities and contributes to their learning success.

Використані джерела:

1. Popovici Iona. Rolul forumurilor asincrone în dezvoltarea competenței de comunicare. În: *Materialele conferinței republicane a cadrelor didactice, vol. I. Chișinău: UST, 2019. 425 p.*
2. Дацун Н.Н. Форумы в массовых открытых онлайн курсах. В: *Современные информационные технологии и ИТ-образование, 2016. 12 (3-1). С. 62-74. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/forumy-v-massovyh-otkrytyh-onlayn-kursah>.*
3. Денисова А.Б. Роль ИКТ в организации воспитательно-коммуникативной среды. *Философские проблемы информационных технологий и киберпространства. 2012. № 1. С. 42-52. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/rol-ikt-v-organizatsii-vozpitatelnokommunikativnoy-sredy>.*
4. Краснова Т.И. Анализ восприятия онлайн дискуссий в смешанном курсе обучения иностранному языку. *Образовательные технологии и общество. 2016. 19 (1). С. 399-409. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/analiz-vozpriyatiya-onlayn-diskussiy-v-smeshannom-kurse-obucheniya-inostrannomu-yazyku>.*

ВИКОРИСТАННЯ ІКТ У ФОРМУВАННІ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ

РАКОВСЬКА

Альона Сергіївна

alyonarakovskaya@gmail.com

КЗОЗ «Харківський
обласний медичний
коледж»

м. Харків, Україна

Розглянуто використання ІКТ у формуванні комунікативної культури майбутніх медичних сестер.

Ключові слова: комунікації, компетенції, компетентність, ІКТ.

Рассмотрено использование ИКТ в формировании коммуникативной культуры будущих медицинских сестер.

Ключевые слова: коммуникации, компетенции, ИКТ

The use of information and communication technologies in the formation of the communicative culture of future nurses.

Keywords: competencies, information and communication technologies, communications.

У сучасному світі кількісні та якісні характеристики інформації, форми роботи з нею кардинально змінилися. Ритм життя, темпи вдосконалення технічних і технологічних процесів, глобалізація, поява продуктів віртуальної

реальності створили «цифрове» покоління молоді, обумовлене електронно-інформаційною революцією. Умови, що постійно змінюються, мають вирішальний вплив на всі сфери суспільного життя [1]. Винахід комп'ютерів і поява інформаційно-комунікаційних технологій в цілому, стали переломним моментом у розвитку суспільства, економіки, культури та освіти. Багато актуальних завдань сучасної освіти, в тому числі формування комунікативної культури, можуть бути успішно вирішені виключно шляхом інтеграції в навчальний процес нових комп'ютерних та інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ). При цьому необхідно відзначити значимість проблеми організації самостійної роботи студентів.

Суспільству нині потрібні фахівці, які набули необхідні професійно значущі компетенції, вміють самостійно діяти в нестандартних ситуаціях та володіють навичками самоосвіти та комунікативної культури. Відповідно до рішень Болонської декларації відзначається тенденція значного підвищення ролі самоосвіти, самовиховання, самоврядування та самооцінки студентів.

Сучасні інформаційні технології відіграють ключову роль при організації позааудиторної самостійної роботи студентів, відкриваючи їм доступ до нових джерел інформації, даючи можливість для творчості, набуття та закріплення різних професійних навичок. Одним із засобів організації самостійної роботи студентів є використання Інтернет-технологій, оскільки освітні Інтернет-ресурси активізують пізнавальну діяльність, формують інформаційну та комунікативну культури, навички дослідницької та аналітичної діяльності. Виконання завдань в електронному вигляді сприяють формуванню інформаційної та комунікаційної компетентностей, оскільки студенти черпають знання не тільки з традиційних джерел інформації, але і за допомогою сучасних інформаційних технологій. При цьому роль ІКТ є досить значною, тому що допомагає зробити процес навчання більш індивідуальним з урахуванням здібностей, рівня навченості і схильностей студентів [2].

Інтернет дає можливість отримати і вивчити аутентичні матеріали, надає широкі можливості для самостійного тренінгу різних навичок і вмінь, забезпечує ефективну підготовку студентів у комфортних для них умовах, вибираючи посильний рівень роботи і поступово, за своїм індивідуальним графіком, перейти від більш простого до складнішого [1]. Таким чином, ми можемо зазначити, що використання комп'ютерних засобів у навчанні дозволяє диференціювати навчальну діяльність, активізувати пізнавальний інтерес студентів, розвивати їхні творчі здібності, стимулювати розумову діяльність. Використання Інтернет-ресурсів в організації самостійної роботи студентів має ряд переваг, серед яких: можливість для вивчення предмета в індивідуальному режимі, відповідно до інтересів і цілей кожного студента; доступ до аутентичної літератури; розвиток критичного мислення, а також творчого потенціалу майбутніх фахівців.

Отже, можна стверджувати про ефективність застосування ресурсів Інтернет в організації самостійної роботи студентів. Така форма роботи

відповідає як поставленій меті, так і основній меті освіти, тобто розвитку і формуванню інформаційно-комунікативної компетентності й культури.

Використані джерела:

1. Дьоміна С.А. Актуалізація освітнього потенціалу культурної спадщини в сучасному культурно-освітньому просторі. *Сучасна педагогіка*. 2016. № 3. URL: <http://osvita.ua/vnz/reports/pedagog/8326/> (Дата звернення: 23.03.2019).
2. Зайцева О.Н. Формирование информационно-коммуникационной компетентности в системе уровневого образования. *Проблемы и перспективы развития образования: [матер. III-й Междунар. науч. конференции]*. 2013. URL: <https://moluch.ru/conf/ped/archive/66/3196/> (Дата звернення: 24.03.2019).

ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ МЕДИЧНИХ СЕСТЕР

РЕДЬКО

Олена Яківна

redko.elena16@gmail.com

КЗОЗ «Харківський
обласний медичний
коледж»

м. Харків, Україна

Розглядається питання необхідності формування інформаційно-цифрової компетентності у майбутніх медичних сестер

Ключові слова: інформаційно-цифрова компетентність, медична сестра

Рассматриваются вопросы, связанные с необходимостью формирования информационно-цифровой компетентности будущих медицинских сестёр

Ключевые слова: медицинские сёстры, информационно-цифровая компетентность.

Discusses issues related to the need to form information-digital competence of future nurses

Keywords: digital information competence, medical sisters.

Розвиток сучасного суспільства знаходиться під впливом комп'ютерних технологій. Важко уявити сферу діяльності людини, де вони не посіли значне місце. Не минули вони і таку сферу, як охорона здоров'я. Починаючи з 2014 року в Україні розпочато процес трансформації системи охорони здоров'я. Метою цього процесу є підвищення якості надання медичних послуг населенню. А це, в свою чергу, вимагає підвищення якості підготовки майбутніх медичних сестер.

На сучасному етапі їх майбутня професійна діяльність передбачає впевнене застосування інформаційно-комунікативних технологій для створення і пошуку медичної інформації, її обробки та обміну, інформаційну та медіаграмотність, клінічне та алгоритмічне мислення, роботу з базами медичних та фармацевтичних даних, навички безпеки в інтернеті та кібербезпеці, розуміння етики роботи з медичною інформацією. Використання інформаційних технологій забезпечить зменшення кількості паперових носіїв, постійного та тривалого їх пошуку. Інформація про пацієнта, його стан захворюваності, результат лікування – все це медична сестра контролює за допомогою комп'ютера.

В будь-якому відділенні лікарні він допомагає слідкувати за станом декількох пацієнтів одночасно. Інформаційні технології дозволяють

забезпечити консультацію пацієнту у будь-якому віддаленому куточку країни. Це може бути телеконсультавання та інструктаж; дистанційне навчання; телемоніторинг і біорадіотелеметрія; дистанційне маніпулювання.

Отже, одним із основних завдань освітнього процесу в медичних коледжах є формування інформаційно-цифрових компетентностей у майбутніх молодших медичних працівників.

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ОСВІТИ: НОВІ МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

ТРОПІНА

Ірина Вікторівна
sevennn@ukr.net

Державна наукова
установа
«Інститут модернізації
змісту освіти»

м. Київ, Україна

Входження України у європейський світовий освітній простір вимагає проведення модернізації змісту освіти в контексті її відповідності сучасним потребам. Цифрова грамотність визнана ЄС однією з 8 ключових компетенцій для повноцінного життя та діяльності у сучасному світі.

Ключові слова: креативна особистість, цифрова економіка, інформаційна революція, інформаційні технології, інноваційні методи.

Вхождение Украины в европейское мировое образовательное пространство требует проведения модернизации содержания образования в контексте ее соответствия современным потребностям. Цифровая грамотность признана ЕС одной из 8 ключевых компетенций для полноценной жизни и деятельности в современном мире.

Ключевые слова: креативная личность, цифровая экономика, информационная революция, информационные технологии, инновационные методы

The entry of Ukraine into the European world educational space requires the modernization of the content of education in the context of its compliance with modern needs. Digital literacy is recognized by the EU as one of the eight key competences for a full-fledged life and activity in the modern world

Key words: creative personality, digital economy, information revolution, information technologies, innovative methods.

Цифрові технології призвели до глобальних змін у нашому житті. Цифрові навички та компетенції – основа цифрової економіки. Громадяни України вже перебувають у цифровому світі. Наступний крок – зробити так, щоб цей світ став місцем, де вони зможуть стати успішними.

У грудні 2017 року Міністерство економічного розвитку і торгівлі України презентувало «Цифрову адженду України – 2020» [3], що містить бачення трансформації економіки від «аналогової» до «цифрової», а також окреслює роль цифрової компетентності громадян у процесі цифровізації країни. Цей документ став основою для схваленої Кабінетом міністрів України «Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки» від 17.01.2018 № 67-р та затвердження плану заходів щодо її реалізації [2].

Розвинуті країни Європи, США, Канада, Японія вже пройшли шлях реформування освіти і зараз успішно застосовують концепції індивідуальних освітніх програм, замість традиційних уроків. Україна тільки стає на цей шлях. Глобалізація, основою якої є інформаційна революція, здійснює вирішальний вплив на сфери людського життя. Освіта – одна з найважливіших сфер

людської діяльності та визначальний фактор розвитку людства. Це зумовлює необхідність упровадження в освітню практику новітніх технологій, що передбачають навчання, виховання, набуття навичок наукової роботи й управління.

Освіта в Україні виконує важливі функції передачі знань, умінь і навичок професійної діяльності, розвиває у молоді ерудицію та інтелект, реально визначає орієнтири майбутнього суспільства. Вона сьогодні є головним чинником прогресивного розвитку виробництва, економіки, культури та інших сфер життєдіяльності людини.

Реформа освіти – реформа, орієнтована на всебічно розвинену, здатну до критичного мислення цілісну особистість. Перехід до інноваційної освіти європейського рівня передбачає підготовку фахівців нової генерації, здатних пристосовуватися до сучасних умов, соціальної мобільності, засвоєння передових технологій.

З метою реформування освіти відповідно потребам розвитку цифрової економіки, цифрового суспільства, Україні необхідно підвищувати свою конкурентоспроможність не лише у сфері економіки, а й у наданні якісних освітніх послуг. Це вимагає застосування активних методів навчання, тому цілком закономірним стає використання нових інформаційних технологій та інноваційних методів викладання дисциплін.

У закладах освіти України поряд з традиційними формами надання освітніх послуг, такими як лекції, семінари, самостійна робота студентів, широкого використання набувають нетрадиційні методи. Їх суть полягає у тому, щоб організувати освітній процес в іншій формі, що допоможе здобувачам навчитись аналізувати проблемні ситуації та знаходити ефективні шляхи їх вирішення. Такі методи дозволяють підвищити рівень освіти, придбати навички та вміння, що будуть використовуватись ними у подальшій професійній діяльності. Комп'ютеризація освіти, створення електронних засобів навчання, впровадження нових програмних та обчислювальних технологій, формування інформаційних навчально-дослідницьких середовищ – все це компоненти сучасної інформатизації освіти. Використання активних методів, що є складовими цифрових технологій, дають змогу сформувати компетентності, на яких наголошено в Законі України «Про освіту» [1].

Для систематизації знань здобувачів і забезпечення повсюдного доступу до навчальних матеріалів наразі розробляється і впроваджується Міністерством освіти і науки України Національна освітня електронна платформа з якісним навчальним контентом, зокрема електронними підручниками. Адміністратором платформи визначено Державну наукову установу «Інститут модернізації змісту освіти». Адже, використання освітнього е-контенту із застосуванням відповідної методики є доцільним, актуальним, ефективним. Досвід зарубіжних країн, зокрема Фінляндії, Південної Кореї, Румунії, Англії це підтверджує.

Використані джерела:

1. Закон України «Про освіту» від 5 вересня 2017 року (N 2145-VIII). *Голос України* від 27.09.2017. № 178-179. Урядовий кур'єр від 04.10.2017.
2. Розпорядження Кабінету Міністрів України № 67-Р від 17 січня 2018 року «Про концепцію розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки»
3. Цифрова адженда України – 2020 («Цифровий порядок денний» – 2020). Концептуальні засади (версія 1.0). Першочергові сфери, ініціативи, проекти «цифровізації» України до 2020 року. 2016. 90 с. URL : <https://uccr.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf>.

**ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ
ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

УЧИТЕЛЬ

Інна Борисівна

uchitelinna@gmail.com

Національна
металургійна академія
України

м. Дніпро, Україна

Автор визначає вплив основних цивілізаційних тенденцій на розвиток освіти в Україні. Виявлено протиріччя в практиці вищої школи, що необхідно вирішити для реалізації нової освітньої парадигми. Наведені характеристики web-квеста як інформаційно-навчальної технології. Зроблено висновок, що використання інформаційно-комп'ютерних технологій забезпечує реалізацію соціальної, адаптивної, інформаційної та розвиваючої функцій вищої освіти.

Ключові слова: цивілізаційні освітні тенденції, моделі освіти, інформатизація освіти, освітній web-квест.

Автор определяет влияние основных цивилизационных тенденций на развитие образования в Украине. Выявлены противоречия в практике высшей школы, которые необходимо разрешить для реализации новой образовательной парадигмы. Даны характеристики web-квеста как информационно-обучающей технологии. Сделан вывод, что использование информационно-компьютерных технологий обеспечивает реализацию социальной, адаптивной, информационной и развивающей функций высшего образования.

Ключевые слова: цивилизационные образовательные тенденции, модели образования, образовательный web-квест, информатизация образования.

The author determines the influence of the main civilizational trends on the development of education in Ukraine. The paper reveals contradictions in the practice of higher education which must be resolved to implement the new educational paradigm. The characteristics of the web quest as an information and educational technology are given. As a conclusion, use of information and computer technologies ensures the implementation of social, adaptive, informational and developmental functions of higher education.

Keywords: Civilizational education trends, educational models, informatization of education, educational online portfolio of the student, educational web-quest.

Розвиток освіти в Україні відбувається під впливом сучасних загальносвітових цивілізаційних тенденцій. Світові глобалізаційні процеси стають рушійним фактором трансформації традиційної системи освіти, внаслідок чого набувають розвитку певні тенденції: інформатизація, демократизація, інтеграція, інтернаціоналізація, транснаціоналізація, інструменталізація, координація, комерціалізація, стандартизація [1].

Нині виникає замовлення на фахівців, здатних самостійно підвищувати рівень професійної компетентності, здобувати нові знання та

вдосконалювати їх в інформаційному і освітньому просторі, активно опановувати та використовувати веб-технології у різноманітних видах діяльності [3, с. 4].

Інформатизація освіти стимулює появу трансформаційної інновації – тенденції формування сприятливих умов для індивідуального розвитку особистості, її самореалізації в світі. Взаємовплив цих двох тенденцій – посилення процесу глобалізації та сприяння розвитку індивідуальності – визначає специфіку сучасної освіти у світі [4, с. 7].

Сьогодні в освіті відбуваються парадигмальні зрушення.

Ознаками нової освітньої моделі є: надання особливого значення індивідуалізації, суб'єктивізації знання; врахування ціннісного і етичного виміру знань; суб'єкт-суб'єктна форма навчального процесу – педагогічний процес має вибудовуватися за принципом діалогу; невизнання існування нормативної істини, що припускає демократичність обміну духовними цінностями, свободу вибору форм і критеріїв оцінки навчальної діяльності [7].

Посилення суб'єктності студента, оновлення технологій самостійної роботи обумовлюється зміною освітньої парадигми. Такі зміни зумовлюють необхідність впровадження в систему освіти сучасних форм і методів навчання, які ґрунтуються на принципах компетентнісного підходу та андрагогіки [5, с. 3]. Натомість у практиці вищої школи: переважає традиційний знаннєвий підхід; неоднозначність у визначеннях науковцями сутності, завдань, методів, форм і засобів організації самостійної роботи студентів [2, с. 9]; не вирішене питання про освітні технології; більшість педагогів не готові до створення розвивального інноваційного освітнього середовища [5, с. 3]; студенти мають недостатньо високий рівень культури самостійної роботи [6, с. 8].

Розв'язанню протиріч допомагає використання освітнього web-квесту для самостійної роботи студентів. Web-квест спрямований на пошук і аналіз веб-ресурсів, та створення веб-продукту (сайту, блогу, віртуального словника, презентації). Він має чітку структуру: вступ, завдання, ресурси, процес роботи, оцінка. У процесі виконання завдань шляхом активної пошукової, аналітичної, комунікативної діяльності у студентів розвиваються гностичні, проектувальні, конструктивні, комунікативні уміння самостійної навчальної діяльності.

Використані джерела:

1. Воевутко Н.Ю. Сучасні тенденції університетської освіти в умовах соціально-економічних трансформацій в Україні. Педагогічна освіта: теорія і практика. 2012. Вип. 11. С. 24–27. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppro_2012_11_6 (дата звернення: 19.03.2019).
2. Бойко Н.І. Організація самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів в умовах застосування інформаційно-комунікаційних технологій : автореф. дис. ... к. пед. наук : 13.00.04. Київ. 2008. 21 с.
3. Крижановський А.І. Формування професійної компетентності майбутніх учителів початкової школи з використанням веб-технологій у педагогічних коледжах : автореф. дис. ... к. пед. наук : 13.00.04. Львів. 2017. 22 с.

4. Наливайко Н. К вопросу о специфике управления современным образованием Менеджмент за умов трансформаційних інновацій: виклики, реформи, досягнення : [матер. Міжнар. наук. конференції (10-12 травня 2007 р., м. Суми)]. 2007. Ч. 2. С. 6-13.
5. Сокол І.М. Підготовка вчителів до використання квест-технології в системі післядипломної освіти : автореф. дис. ... канд. пед. Наук : 13.00.04. Запоріжжя. 2016. 23 с.
6. Соя О.М. Формування культури самостійної роботи майбутніх учителів математики засобами інноваційних технологій : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Вінниця. 2016. 290 с.
7. Щубелка Н.В. Сучасна освіта в контексті парадигмальних зрушень. Філософські дослідження. URL : <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2736/1.pdf> (дата звернення : 19.03.2019).
- 8.

ГЛОСАРІЙ ЯК ВІРТУАЛЬНИЙ ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ ОСНОВИ ФАХІВЦЯ

ШТЕФАН

Людмила Володимирівна

lvlshtefan@gmail.com

Українська інженерно-педагогічна
академія

м. Харків, Україна

Показано, що електронні засоби навчання стають все частіше основою формування професійної термінологічної бази фахівця. Серед них особливе місце займають електронні глосарії. Створена модель електронного глосарія для навчальної дисципліни «Інноваційні технології в освіті», що входить в число базових при професійній підготовці майбутніх інженерів-педагогів усіх спеціальностей.

Ключові слова: електронний глосарій, майбутні інженери-педагоги, термінологічна база фахівця.

Показано, что электронные средства обучения становятся все чаще основой формирования профессиональной терминологической базы специалиста. Среди них особое место занимают электронные глоссарии. Создана модель электронного глоссария для учебной дисциплины «Инновационные технологии в образовании», которая входит в число базовых при профессиональной подготовке будущих инженеров-педагогов всех специальностей.

Ключевые слова: электронный глоссарий, будущие инженеры-педагоги, терминологическая база специалиста.

It has been shown that electronic learning tools are increasingly becoming the basis for the formation of a professional terminology base of a specialist. Among them, electronic glossaries occupy a special place. An electronic glossary model has been created for the academic discipline «Innovative Technologies in Education», which is among the basic ones with the professional training of future engineers-teachers of all specialties.

Keywords: electronic glossary, future engineers-teachers, terminology base of a specialist.

Науково-технічний прогрес потребує інноваційних підходів у застосуванні нових форм, методів та засобів навчання. Закономірно, що в їх числі знаходяться комп'ютерні технології, які реалізуються в електронному навчанні (*e-Learning*), електронних навчальних посібниках, тестових програмах, системах управління навчанням, мережевих засобах комунікації, відео- та аудіо- бібліотеках та інших. Саме електронні засоби стають все частіше основою формування професійної термінологічної основи фахівця, оскільки без розуміння понять і професійних термінів неможливо побудувати якісну систему їхніх знань.

Одним із ефективних та актуальних інструментів у цьому процесі стають електронні глосарії, теорія і практика розробки яких знаходиться у центрі уваги А. Баранова, В. Беркова, М. Ковязіної, Л. Колодяжної, І. Кульчицької, М. Лаптевої та ін.

У ході аналізу результатів професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів було визначено суперечність між необхідністю формування термінологічного поля у цих фахівців і недостатньою розробкою наукових та методичних підходів до вирішення цього завдання, що створює педагогічну проблему формування у них термінологічної бази знань. Тому, спираючись на системний підхід, було створено модель електронного глосарія до навчальної дисципліни «Інноваційні технології в освіті», яка входить до числа базових дисциплін професійної підготовки магістрів усіх спеціальностей. Для цього було проаналізовано програмні платформи створення електронних навчальних матеріалів та розроблено алгоритм створення електронного глосарія на базі платформи *MS Sway*. Було визначено особливості роботи на цій платформі та можливості її застосування у навчальному процесі.

Результати експертної оцінки розробленого глосарія показали, що більшість експертів дали йому високу оцінку. Водночас було проведено анкетування й серед студентів. Його результати показали, що 86,4 % з них бажають використовувати електронний глосарій і високо оцінюють те, що терміни в ньому надані трьома мовами, супроводжуються графічними образами та відеоматеріалами.

Подальшу роботу буде спрямовано на удосконалення структури електронного глосарія до навчальних дисциплін.

НАУКОВИЙ ЧАТ 8.

ТРАНСДИСЦИПЛІНАРНА ПАРАДИГМА ЄДИНОГО ВІДКРИТОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ: ФОРМУВАННЯ ТРУДОВОГО ТА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДЕРЖАВИ

Научный чат 8.

Трансдисциплинарная парадигма единого открытого информационного образовательного пространства: формирование трудового и интеллектуального потенциала государства

Scientific Chat 8.

Transdisciplinary Paradigm of the Unified Information Educational Space: the Formation of Labor and Intellectual Potential of the Country

СКЛАДОВІ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ З БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ

БАСАРАБ

Володимир Ярославович

vbasarab1983@ukr.net

ДВНЗ «Прикарпатський
національний університет імені
Василя Стефаника»

м. Богородчани, Україна

Автор пропонує структурування ключових компетентностей майбутніх менеджерів з бізнес-адміністрування та наголошує на значущості їх сформованих компонентів для набуття професії.

Ключові слова: менеджер з бізнес-адміністрування, сформованість ключових компетентностей.

Автор предлагает структуризацию ключевых компетентностей будущих менеджеров по бизнес-администрированию и подчёркивает значимость их сформированных компонентов для получения профессии.

Ключевые слова: менеджер по бизнес-администрированию, сформированность ключевых компетентностей.

The author suggests the structuring of key competencies of future business administration managers and emphasizes the importance of their formed components for the profession.

Keywords: manager of business administration, the formation of key competencies.

Ключові компетентності майбутніх менеджерів з бізнес-адміністрування (далі – МБА) схарактеризовано за таким алгоритмом: систематизація представлених у науковій літературі наборів ключових компетентностей особистості; створення з огляду на вимоги до особистості та професійної діяльності працівників економічної сфери розгорнутого переліку ключових компетентностей майбутніх МБА; уточнення через опитування експертів номенклатури ключових компетентностей майбутніх МБА.

Унаслідок застосування цього алгоритму з'ясовано, що до ключових компетентностей майбутніх МБА належать: підприємницька, комунікативна, соціальна та інформаційна компетентності. Основними чинниками підприємницької компетентності є розвинуте економічне мислення, здатність аналізувати й оцінювати соціально-економічні процеси, уміння застосовувати здобуті знання в ході виконання практичних завдань. З огляду на це підприємницьку компетентність студентів закладів вищої освіти (далі – ЗВО) будемо потрактовувати як певний рівень розвитку особистості: сформованість економічної компетентності, наявність певного погляду на природу

економічних відносин, що виявляється в економічному світогляді, а також формування раціональної підприємницької поведінки людини в підприємстві.

У цьому руслі підприємницька компетентність постає найважливішим складником економічної культури, що властива кожному елементу економічної системи, усім видам, способам і формам економічної діяльності суспільства, колективу, окремому працівникові. Для менеджерів з бізнес-адміністрування підприємницька компетентність передбачає сформованість умінь, володіння системою знань з основних фахових дисциплін; бажання вчитися; здатність до креативних рішень; знання нормативних документів. Підготовка майбутніх МБА до ефективного виконання професійних комунікативних завдань набуває особливого значення з огляду на те, що професійне спілкування реалізує не лише комунікативні, а й специфічні функції, що пов'язані з особливостями економічної діяльності суб'єктів господарювання. Професіоналізм майбутнього МБА не може бути обмежений та описаний лише в контексті управлінської підготовки, оскільки загальна ефективність його діяльності суттєвою мірою залежить від: сформованості вмінь МБА організуватися й використовувати набуті знання, уміння, навчальний і життєвий досвід у певній професійній ситуації; уміння знайти та проаналізувати необхідну інформацію; уміння залагоджувати конфліктні ситуації та знаходити компромісні рішення; рівня професійно-комунікативної компетентності; майстерності вести діалог. Комунікативна компетентність МБА – це здатність виконувати завдання професійно-комунікативної діяльності, орієнтиром яких є засіб спілкування для розв'язання певної професійної ситуації як основа результативної комунікативної взаємодії [1, с. 96]. Комунікативна компетентність передбачає сформованість умінь вербальної й невербальної комунікації; корпоративної культури, культури спілкування та поведінки; уміння реалізовувати організаторські здібності та якісно виконувати розпорядження педагога, ухвалювати альтернативні рішення. Майбутній МБА повинен уміти працювати з інформацією – відбирати, використовувати та аналізувати її, а також володіти вміннями й навичками роботи з сучасною комп'ютерною технікою, інформаційними та телекомунікаційними технологіями. Це можливо лише за умови сформованості в нього інформаційної компетентності, що дає йому змогу ефективно працювати з інформацією в усіх формах її подання, застосовувати весь потенціал інформаційних і телекомунікаційних технологій у навчальній та майбутній професійній діяльності, для самовдосконалення впродовж життя. Структуру інформаційної компетентності МБА доцільно трактувати як цілісну систему, що охоплює особистісні якості та професійні знання й уміння. Також, інформаційна компетентність для МБА передбачає здатність володіння ІТ.

Соціальна компетентність є однією з ключових компетентностей МБА, а отже, суб'єктивною категорією, що маркує здатність працівника провадити складну управлінську діяльність та ефективно розв'язувати проблеми. Вона охоплює різні сфери людської діяльності: навчальну, професійну, власне соціальну взаємодію та слугує важливою передумовою

продуктивної міжособистісної взаємодії в усіх видах професійної й життєвої діяльності. Соціальна компетентність майбутніх МБА – це здатність робітника мобільно й конструктивно орієнтуватися в постійно мінливих соціальних умовах, ефективно та креативно приймати управлінські рішення[2]. Для МБА соціальна компетентність передбачає сформованість рівня відповідальності; здатність до самореалізації, саморозвитку, організації, планування та розв'язання проблем. Таким чином, враховуючи складові ключових компетентностей процес навчання має бути організований так, щоб він відображав сучасні способи розв'язання професійних і життєвих ситуацій, а ключові компетентності віддзеркалювали особливості професійної діяльності МБА.

З огляду на це розробникам комплектів навчально-методичних матеріалів у ЗВО рекомендовано формулювати цілі навчання у вигляді сукупності ключових компетентностей та їх розвитку як першооснови формування професійної компетентності майбутніх фахівців у закладі професійної освіти.

Використані джерела:

1. Ярошук І.Д. Підготовка майбутніх економістів до професійного спілкування у процесі вивчення гуманітарних дисциплін: дис. ... к. пед. наук : 13.00.04. Ірина Дмитрівна Ярошук. Тернопіль. 2010. 250 с.
2. Басараб В.Я. Формування ключових компетентностей майбутніх обліковців з реєстрації бухгалтерських даних у професійно-технічних навчальних закладах: дис. ... к. пед. наук : 13.00.04. Володимир Ярославович Басараб. Хмельницький. 2016. 274 с.

ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ – ВИМОГА ЧАСУ

БЕЛЬЧЕНКО
Василь Петрович
college@kppk.com.ua

ТРОПІНА
Марія Андріївна

Київський професійно-педагогічний коледж
імені Антона
Макаренка

м. Київ, Україна

Автори визначають роль педагогів в організації професійної підготовки кваліфікованих робітників, висвітлюють їхню взаємодію у забезпеченні якості професійної освіти.

Ключові слова: освітній процес, освітня реформа, цифрові технології, інформаційно-комунікаційна компетентність, професійна підготовка, якість освіти.

Авторы определяют роль педагогов в организации профессиональной подготовки квалифицированных рабочих, освещают их взаимодействие в обеспечении качества профессионального образования.

Ключевые слова: образовательный процесс, образовательная реформа, цифровые технологии, профессиональная подготовка, информационно-коммуникационная компетентность, качество образования.

The theses define the role of teachers and masters of industrial training in organizing the training of qualified workers highlight their interactions in ensuring the quality of vocational education

Keywords: educational process, educational reform, digital technologies, information and communication competence, professional training services sector, the quality of education.

У сучасних умовах, в період зміни парадигми освіти від знанневої до компетентнісної, пріоритетними стають професійний та особистий

розвиток. Зазначимо, що у визначенні поняття «професійна компетентність» виходимо із його тлумачення в прийнятому в 2017 році Законі України «Про освіту», де «...компетентність – динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну або подальшу навчальну діяльність» [1]. Проте, у наукових працях О. Загіки, Д. Костюка, О. Паржницького, Т. Пятничук, М. Ростоки, Т. Чернової поняття «професійна компетентність» дістало подальшого розвитку.

Підсумовуючи наукові досягнення, відзначимо, що професійна компетентність кваліфікованого робітника є системною багатофакторною поліфункціональною індивідуальною якістю з характерним комплексом професійних знань, умінь, навичок, здібностей до виконання професійних завдань, забезпечується певними професійно важливими якостями (адаптивність, комунікативність, рефлексія, здатність до творчого пошуку, саморозвитку).

Зростання попиту на робітників високої кваліфікації і компетентності стає глобальним і вимагає постійних пошуків ефективних шляхів оптимізації підходів та методів їхньої професійної підготовки. Тому сьогодні посилену увагу потрібно приділити змісту викладання та використанню педагогічними працівниками, майстрами виробничого навчання інноваційних засобів і сучасних технологій при навчанні здобувачів.

Пошук нових форм і прийомів щодо підвищення результативності професійної підготовки фахівців – явище не тільки закономірне, але й необхідне.

Видатний класик педагогіки Я. Коменський, засновник і батько педагогіки, в свій час наголошував на необхідності своєчасного оновлення арсеналу педагогів, порівнюючи застій з хворобою, а інновації з ліками. А його сучасник Й.-Г. Песталоцці, який все життя присвятив пошукам «ідеального методу», врешті-решт теж прийшов до висновку про необхідність постійного оновлення освіти.

Сучасний стан соціально-економічного розвитку суспільства, нові вимоги роботодавців до рівня професіоналізму фахівців посилюють значущість теоретичної та практичної складової змісту їх професійної підготовки.

В умовах постійних глобалізаційних та трансформаційних процесів однією з найважливіших передумов економічної стабільності держави, запорукою її конкурентоспроможності та рейтингу на світовій арені стає професійна освіта. Відповідно, зумовлюється необхідність забезпечення її якості.

Якість освіти є категорією, що за своєю сутністю відображає філософські, соціальні, педагогічні, політичні, демографічні, культурні, економічні аспекти освітнього процесу. Поняття «якість освіти»

визначається як сукупність соціальних норм і вимог до особистості, освітнього середовища, в якому відбувається її становлення та розвиток, за допомогою якої людина набуває певних знань, умінь і навичок.

Основними факторами, що забезпечують якість професійної освіти є: навчально-методичне, матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу; застосування сучасних інноваційних технологій; залучення викладачів і здобувачів закладів освіти до науково-дослідницької діяльності; професійна підготовка викладачів; наявність системи контролю й оцінки викладання тощо.

Втім, XXI століття – початок нової інформаційної епохи. Інформаційно-комунікаційні технології, впровадження яких сьогодні є одним з пріоритетних напрямів розвитку освіти, впевнено займають своє місце в освітньому процесі, входять у життя кожного закладу освіти. Нині їх використання є основою багатьох професій, вони приводять до створення знань нової якості, а отже, до розвитку людського капіталу.

В інформаційному суспільстві зростає потреба у педагогах нового покоління, які здатні ефективно вирішувати нові нетипові професійні завдання, самостійно здобувати необхідні знання, уміння та навички, генерувати нові креативні ідеї; грамотно працювати із інформацією [2].

Модернізація освіти неможлива без розуміння педагога-викладача і педагога-майстра виробничого навчання як активних суб'єктів, котрі пізнають і перетворюють себе в процесі власної діяльності.

Використання інформаційних технологій роблять процес навчання мобільним, диференційованим та індивідуальним – вони допомагають майстру виробничого навчання автоматизувати більшу частину роботи, вивільняючи час на пошук, спілкування, самовдосконалення, індивідуальну роботу з учнями, забезпечують зворотній зв'язок, підвищують ефективність управління освітнім процесом та освітою в цілому.

Таким урокам властиві адаптивність, керованість, інтерактивність, поєднання індивідуальної та групової роботи, часова необмеженість навчання. Цифрові технології надають нові можливості підвищення якості освіти та отримання задоволення від захопливого процесу спілкування і пізнання [3].

Використані джерела:

1. Закон України «Про освіту» від 5 вересня 2017 року (N 2145-VIII). *Голос України* від 27.09.2017. № 178-179. Урядовий кур'єр від 04.10.2017.
2. Гуржій А. Електронні освітні ресурси як основа сучасного навчального середовища загальноосвітніх навчальних закладів/ А.М. Гуржій, В.В. Лапінський. *Інформаційні технології в освіті : [зб. наук. праць]*. Вип. 15. Херсон: ХДУ. 2013. С. 3-5.
3. Овчарук О.В. *Інформаційно-комунікаційні технології як предмет обговорення: міжнародні підходи. Комп'ютер у школі та сім'ї. 2013. № 7. С. 3-6.*

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ВІЙСЬКОВИХ АВІАТОРІВ У КОНТЕКСТІ ПІДВИЩЕННЯ ЇХНЬОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ

БРАЦЛАВСЬКА

Алла Юріївна

alla7777777@gmail.com

Харківський
національний університет
Повітряних Сил

м. Харків, Україна

У роботі розглядаються особливості навчання і тестування військових авіаційних фахівців за вимогами Міжнародної організації цивільної авіації (ІКАО). З огляду на необхідність формування у курсантів військової авіації навичок розуміння радіотелефонних розмов, миттєвого реагування в надзвичайних ситуаціях і знань професійної лексики, навчання авіаційної англійської мови вимагає зосередження на розвиток аспектів аудіювання і говоріння.

Ключові слова: авіаційна англійська мова, навчання, тестування, цивільна авіація, військова авіація, ІКАО.

В работе рассматриваются особенности обучения и тестирования военных авиационных специалистов по требованиям Международной организации гражданской авиации (ИКАО). Учитывая необходимость формирования у курсантов военной авиации навыков понимания радиотелефонных разговоров, мгновенного реагирования в чрезвычайных ситуациях и знаний профессиональной лексики, обучение авиационному английскому языку требует сосредоточения на развитии аспектов аудирования и говорения.

Ключевые слова: авиационный английский язык, обучение, тестирование, гражданская авиация, военная авиация, ИКАО.

The work examines the peculiarities of the military aviation specialists training and testing in accordance with the International Civil Aviation Organization requirements. Taking into account the necessity of forming the skills of radio communication comprehension, instant response in emergency situations and knowledge of the required professional vocabulary, Aviation English teaching needs to focus on the development, in the first place, listening and speaking skills.

Keywords: aviation English, teaching, testing, civil aviation, military aviation, ICAO.

Робота у європейському повітряному просторі вимагає від авіаційного персоналу, насамперед, знання англійської мови, яке може забезпечити ефективну взаємодію між українськими та іноземними фахівцями цивільної і військової авіації. Тим не менш, ми завжди повинні враховувати військовий аспект, який відрізняє особовий склад Військово-Повітряних Сил від інших авіаційних фахівців. Таким чином, використання матеріалів, які містять військову термінологію не лише забезпечує кандидатів адекватними завданнями для їхніх професійних потреб, а й значно збільшує кількість тих, хто успішно склав мовні тести ІКАО. Виходячи з основних вимог рівня 4 ІКАО, викладачами кафедри авіаційної англійської мови Харківського національного університету Повітряних Сил (далі – ХНУПС) створено програму навчання, орієнтовану на розвиток практичних навичок на тренажерах на базі ХНУПС, що забезпечує надання курсантам якомога більшої мовної практики. По закінченні навчання курсанти складають екзамен ІКАО, матеріали якого також розробляються викладачами кафедри.

Треба зазначити, що навчання авіаційної англійської мови має певну специфіку. «Ця мова призначена для забезпечення обміну повідомленнями

між пілотом та диспетчером; ця мова характеризується вкрай специфічним словником, фразеологією та функціями; остаточною критерієм оцінки володіння мовою є комунікативна компетентність, але не коректність мовлення; обмін повідомленнями здійснюється переважно в усній формі і часто за відсутності візуального контакту» [1].

Беручи до уваги особливості професійної діяльності пілотів, мовна підготовка має слідувати комунікативному підходу. Викладачі кафедри авіаційної англійської мови у ХНУПС намагаються зробити все можливе, щоб присвятити свої заняття розвитку життєво необхідних для авіаторів навичок. Насправді, підручники, які ми використовуємо, надають багато матеріалів і засобів для досягнення наших цілей [2; 3;4;5]. Однак, урахувавши обмежену кількість академічних годин і великий обсяг інформації, яку необхідно опрацювати, ми повинні урізноманітнити ці засоби. Однією з мовних навичок, яку повинні розвинути наші курсанти, є вимова, оскільки через неправильну вимову траплялися аварії в історії авіації. Оскільки наші курсанти є переважно україномовними, вони, мають проблеми зі звуками / r /, / k /, / w /, / ð /, / θ /. Підручники, що використовуються, не забезпечують достатню кількість вправ на практику інтонації та фонетики. Таким чином, ми користуємося іншими джерелами, наприклад, онлайн-ресурсами [6].

Треба зазначити, що під час занять життєво важливо надавати курсантам можливість прослуховування у професійному контексті. У цьому також допомагають онлайн-джерела [7]. Для того, щоб розвивати навички аудіювання та мовлення на основі надзвичайних ситуацій та аварійних ситуацій, ми рекомендуємо нашим курсантам спостерігати за фільмами, наприклад, про евакуацію пасажирів. Крім того, існує банк матеріалів, розроблених викладачами, на основі відео-епізодів Utube та новин, пов'язаних з авіацією, що постійно оновлюються, відображаючи останні авіаційні аварії та інциденти.

Беручи до уваги, що ми маємо справу з групами змішаних здібностей, не просто зробити так, щоб до кінця курсу наші курсанти досягли однакового рівня мовної компетенції. Комунікативні методи та прийоми, ефективні для деяких курсантів (дискусії у групах, гуртки, дискусії у піраміді, так звані «buzz groups», «case studying» та «role-plays»), можуть бути неефективними для інших. Більше того, курс ІКАО, що належить до професійних курсів або ESP (English for Special Purposes) зазвичай розбивається на кілька частин, оскільки курсанти повинні проходити льотну практику кілька разів під час навчання в університеті.

Щоб вирішити цю проблему, було прийнято рішення про впровадження практик дистанційного навчання у навчальний план. Сподіваємося, що дистанційний курс авіаційної англійської мови надасть можливість застосовувати індивідуальний підхід у навчанні, дозволить нашим курсантам мати постійну практику з авіаційної англійської мови та забезпечить постійний моніторинг викладача і, таким чином, підвищить рівень мовних навичок курсантів.

Підсумовуючи, треба зазначити, що викладачі кафедри авіаційної англійської мови повинні надати військовим авіаторам тестові завдання, що за тематикою відповідають їхнім майбутнім професійним обов'язкам, а також забезпечити курсантів відповідними ресурсами та методами ефективного навчання.

Використані джерела:

1. *Cir 323, Guidelines for Aviation English Training Programmes Order Number: CIR323 ISBN 978-92-9231-403-3 © ICAO (2009).*
2. *Aviation English for ICAO compliance», Oxford, Macmillan, 2004.*
3. *SKYTALK. English for Air Communication», Stanley Thornes (Publishers) Ltd, 2004.*
4. *Air Force», Student's book Longman, 2011.*
5. *Aviation SB Oxford, Macmillan, 2004.*
6. *Oxford Online English. URL : <https://www.oxfordonlineenglish.com>.*
7. *150 Best English Tongue Twisters to challenge your tongue! URL : <http://pun.me/pages/tongue-twisters.php>.*

ВПЛИВ БУЛІНГУ НА РОЗВИТОК ОБДАРОВАНОЇ ДИТИНИ

ЄНОТАЄВА

Людмила Євгенівна

college@kppk.com.ua

Національний центр
«Мала академія наук
України»

м. Київ, Україна

Автор наголошує на значущості включення до освітнього процесу закладів освіти антибулінгових заходів, технологій, методик.

Ключові слова: булінг, психічна цілісність людини, антибулінг.

Автор подчеркивает значимость включения в образовательный процесс учебных заведений антибуллинговых мероприятий, технологий, методик.

Ключевые слова: буллинг; Психическая целостность человека, антибуллинг.

The author emphasizes the importance of the inclusion of anti-bullying events, technologies and techniques in the educational process.

Keywords: bullying, Mental integrity of a person, antibullying.

Булінг – соціально-педагогічна, психологічна проблема сучасності. Це соціальне явище, властиве переважно організованим колективам. Уперше термін булінг (з англ. «bully» – хуліган, забіяка, грубіян, насильник; «bullying» – цькування, залякування, третирування) з'явився на початку 70-х рр. ХХ ст. у Скандинавії, де група дослідників вивчала явище насильства між дітьми в школі.

Незвичний для нашого сприйняття термін «булінг» тісно пов'язаний із такими поняттями, як насильство (застосування силових методів або психологічного тиску за допомогою погроз, свідомо спрямованих на слабких або тих, хто не може чинити опір; панування, влада людини над людиною), агресія (дії, спрямовані на порушення фізичної і психічної цілісності людини або групи людей).

Агресія органічно пов'язана з насильством і є його природним підґрунтям. Нині 67 % дітей в Україні у віці від 11 до 17 років стикалися з проблемою булінгу. 24% дітей стали жертвами булінгу, і 48 % з них нікому

не розповідали про ці випадки. Такими є основні результати дослідження, проведеного ЮНІСЕФ. Це тривожні цифри, особливо в той час, коли Україна переживає конфлікт, внаслідок чого майже 1,6 мільйона людей, у тому числі 220 тисяч дітей, стали внутрішньо переміщеними особами.

Дуже часто булінг призводить до непоправних наслідків, тому у світі активно говорять про те, як зупинити шкільне насилля. Саме школа, в сучасному її вигляді, стала джерелом стресу для дітей. Учні перебувають в стані хронічного, емоційного, інформаційного, нейровегетативного й психогенного стресу, який загострюється у підлітковому віці через створене травмуюче середовище, постійний тиск з боку вчителів, деструктивних лідерів. Може виникнути покарання за твою «унікальність».

У ситуації булінгу завжди беруть участь три сторони: той, хто переслідує, той, кого переслідують та ті, хто спостерігають. Кожна сторона має свої особливості особистісної деформації через переживання страху, почуття провини, сорому, депресивні розлади. Ці деструктивні почуття блокують розвиток особистості. Велика частина психічної енергії виділяється на утримання та капсулювання травматичного досвіду та зволікає повторення і закріплення такої поведінки надалі. Ось чому, якщо булінг відбувся, він може повторюватися багато разів.

Особливо потерпають обдаровані діти. Кривдники можуть знайти безліч причин, щоб цькувати обдаровану дитину: зовнішність, що не вписується у загальноприйняті рамки, поведінка, думки, які не збігаються з думкою більшості, тощо. Щоб не виділятися, не потрапити під булінг, обдаровані діти змушені часто знижувати свою успішність, життєву активність, щоб бути як всі. Це приводить до втрати інтересу до навчання та дослідницької діяльності. Тому конструктивний розвиток таких дітей призупиняється.

Треба розуміти, що особливість свідомості, особистісна риса не притаманна дитині поки не буде спеціально вихована. Отож, ризик булінгу підвищено, якщо:

- виникають проблеми керівництва, з дітьми не працюють, як з учнівським колективом;
- є проблема соціалізації учнів, не тренуються навички конструктивного спілкування в міжособистісних стосунках;
- відсутність знань про особливості особистості дитини, її інтереси;
- несформованість почуття гідності, стійкого образу «Я», позитивного сприйняття себе, базових цінностей учасників освітнього середовища;
- відсутність діяльності, де б учні могли мати свободу вибору у реалізації своїх обдарувань, улюблених справ;
- експлуатація обдарованості учнів без розуміння ресурсного запасу та мотивації для участі в олімпіадах, змаганнях, МАН-захистах;
- шантаж, нав'язування своєї точки зору є чинником булінгу з боку вчителів та адміністрації;

– демонстративне ігнорування успіхів, наполегливості, досягнень обдарованих учнів;

– нечутливість до кордонів особистості, словесні образи, навмисне неприйняття дитини з боку вчителя, виступають як спусковий гачок для подальшого булінгу.

Наслідком вчительського булінгу є дидактогенний невроз, пригнічений імунітет, психосоматичні розлади здоров'я учня.

Через брак інструментів впливу вчитель використовує натиск, таким чином дисциплінує, неусвідомлено запускає булінг. Як результат діти будуть потерпати через постійну критику, знецінення, засудження, втрачати інтерес та бажання вчитися. Для подолання цього явища немає рецептурної педагогіки. Самі по собі методики, технології не працюють, поки не будуть сформовані особисті людські якості. Ніяка реформа не пройде, поки не зміниться ставлення до свого професійного зростання та розвитку компетентностей.

Важливе значення відіграють умови, які створені в родинах учнів. Жертвою або булером частіше стають діти, яких дома принижують. Де батьки втратили чутливість до емоційних проблем своєї дитини. В сім'ях, де є авторитарне ставлення або, навпаки, симбіотичні зв'язки, дитина навчається безпорадності, невмінню адаптуватись до середовища.

Таким чином, формується роль «жертви», яка обов'язково притягне у стосунки «агресора». Не мають позитивного впливу на зміни з дитиною використання сексистських кліше таких, як: «хлопчик має бути сильним та вміти постояти за себе», «дівчинка не повинна сама захищатись» та ін. Це тільки погіршить ситуацію. Міри, що протидіють булінгу в закладі освіти:

– моніторинг та аналіз особистісних особливостей особистості, актуальної ситуації міжособистісних стосунків;

– розробка і реалізація адекватного плану виховних і корекційних заходів;

– організація роботи психологічної служби закладу на профілактику булінгу;

– навчання педагогічного колективу, батьків, учнів через систему тренінгової роботи та семінарів.

Використані джерела:

1. Лушпай Л.І. Шкільний булінг як різновид суспільної агресії URL: http://nduv.gov.ua/f-pd/Nznuoaf_2013_33.28.pdf/.
2. Тяжка О.В., Казакова Л.М., Строй О.А. та ін. Сучасні особливості стану здоров'я дітей молодшого та середнього шкільного віку м. Києва. *Клінічна педіатрія*. 2011. № 4 (31). С. 43–47.
3. Bayer O., Kries R., Strauss A. et al Short and mid-term effects of a setting based prevention program to reduce obesity risk factors in children: A cluster-randomized trial. *Clinical Nutrition*. 2009. № 28. P. 122–128.
4. Friedman L.S., Lukyanova E.M., Serdiuk A.M. et al Int. Social-environmental factors associated with elevated body mass index in a Ukrainian cohort of children. *Pediatr. Obes*. 2009. Vol 4 (2). P. 81–90.
5. Myron G. Socioeconomic Status, Health, and Health Systems. *Pediatrics*. 1997. Vol 99. P. 888–889.

ОСВІТНІ ПРОГРАМИ ЄС ЯК СПОСІБ ФОРМУВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

КРИКУН

Євгенія Олександрівна

Науковий керівник:

РУСАНОВА

Марина Ігорівна

m.rusanova@man.gov.ua

Інституту Історії міжнародних
відносин та соціально-
політичних наук Луганського
Національного Університету
імені Тараса Шевченка

м. Старобільськ, Україна

Визначається вплив освітніх програм ЄС на весь світ, подається аналіз можливостей розвитку освіти в сучасному середовищі та впливу освітніх програм на європейську ідентичність.

Ключові слова: освітня програма, освіта, навчання, ЄС.

Определяется влияние образовательных программ ЕС на весь мир, дается анализ возможностей развития образования в современной среде и влияния образовательных программ на европейскую идентичность.

Ключевые слова: образовательная программа, образование, обучение, ЕС.

The article determines the impact of EU educational programs on the whole world, analyzes the possibilities for developing education in the modern environment and the impact of educational programs on European identity.

Keywords: educational program, education, training, EU.

Протягом ХХ–ХХІ ст. вища освіта стала одним із об'єктів глобалізації. Неоднозначна оцінка впливу глобалізаційних чинників на галузь соціально-культурної сфери свідчать нам про своєрідну складність і суперечливість розвитку даного процесу. Саме тому, досить важливим є усвідомлення впливу цих чинників та корегування їх результатів. Сталий процес поглиблення європейської інтеграції, її функціонального розширення на нові та більш глибокі сфери співробітництва з поступовим залученням постійно зростаючих за інтенсивністю та складністю форм наднаціонального управління не оминає питання освіти та покликаний сприяти формуванню Європейського освітнього простору з залученням як держав-членів ЄС, так і його сусідів. У 1992 р. був підписаний Маастрихтський договір, який став переломним у галузі освітньої політики на європейському рівні. Освітній сектор на законодавчому рівні було включено до спільної стратегії, спрямованої на підготовку молоді до дорослого життя в ЄС. Затверджена стратегія у галузі освіти характеризується відмовою від уніфікації освітніх політик країн-членів – за законодавством ЄС організація та зміст освіти є їхньою власною прерогативою. Відповідно до “принципу доповнюваності”, ЄС може лише підтримувати та доповнювати діяльність країн-членів в окремих галузях освіти для підсилення “духу європейства”. До таких сфер, згідно з законодавством, зачислено й освіту. Ст. 149 і 150 цього договор присвячено освіті та виробничій практиці [1].

Європейська інтеграція базується на спільних політиках, які розвиваються та примножуються завдяки особливій процедурі прийняття рішень Співтовариства, що є ознакою такої інтеграції. Освітня політика ЄС належить до базових горизонтальних політик ЄС. Головною метою навчального напрямку Європейського Союзу є оновлення та вдосконалення системи вищої освіти, тому для вдосконалення системи вищої освіти в країнах-членах ЄС важливе значення має стратегія ЄС «Європа 2020». Вона передбачає модернізацію сфери

освіти шляхом впровадження сучасних підходів та збільшенням інвестицій у галузі освіти [2].

Держави-члени ЄС, розуміючи важливість освітньої складової для гармонійного розвитку ЄС та підвищення його конкурентоспроможності, звертають увагу на цю сферу в рамках наднаціональних інституцій та намагаються проводити спільні заходи. Україна є зацікавленою країною у розширенні співпраці з ЄС, тому у 2014 р. приєдналась до освітньої програми ЄС «Erasmus+» в якості країни-партнера. Починаю з осені р. у Києві та регіонах України створена мережа «Erasmus+ Ukraine», яка надає консультативну підтримку українським учасникам для участі у програмі. Освітня програма дає можливість навчатися, проходити стажування або викладати в іншій країні, що бере участь у програмі.

Основна мета навчальної програми «Erasmus+» в тому, щоб розвивати студентів освітньо і культурно за допомогою навчання в інших європейських країнах, розвивати співпрацю між інститутами, сприяти розвитку молодих людей для виховання висококваліфікованих кадрів з міжнародним досвідом. Програма «Erasmus», що була однією з перших і дотепер залишається однією з найуспішніших, бо сприяє глобалізації освіти. З моменту запуску наукової програми «Erasmus» у 1987 р. її учасниками стали мільйони студентів з усього світу. Навчальна програма надає можливість вчитися 3-12 місяців у ЗВО, які є партнерами програми [3].

Освітні програми ЄС є актуальними та мають потужну фінансову підтримку, бо вони позитивно впливають на глобалізацію європейської освіти. За даними соціологічних досліджень європейцями без вагань ідентифікують себе люди, які здобували освіту в європейських навчальних закладах. Визначення громадської думки показало, що навчальні програми ЄС спрямовані на розширення обміну студентами для навчання в країнах ЄС мають великий вплив на позиціонування студентами себе як європейців. В українському освітньому просторі згадують Болонський процес.

В Болонській декларації йдеться про те, що однією із цілей освітніх реформ є об'єднання національних систем освіти і науки в європейський простір з єдиними критеріями та стандартами. Підписали Болонську декларацію 46 країн, а все одно реформування освіти та створення єдиного європейського виміру відбувається в межах ЄС [4].

Отже, можна дійти до висновку, що освіта є важливою частиною глобалізації, тому для ЄС важливо стати лідером в сфері освіти. Сучасний розвиток європейської освіти має вплив на формування європейської ідентичності, що дає можливість подальшого розвитку та позитивне майбутнє Європі. Тому, Україна заявляючи про свої євроінтеграційні устремління має переглянути рівень освіти у навчальних закладах та проаналізувати хід реформ освіти, щоб збільшити можливості для студентів та викладачів навчатися та проводити дослідження в європейських університетах, обмінюватися досвідом та поширити європейську ідентичність наперекір пострадянським настроям.

Використані джерела:

1. *Treaty establishing the European Community (Articles 149 to 150)*. URL : <http://europa.eu.int/eur-lex/lex/en/treaties>.
2. *Евробюлетень №4, 10. Європейська Комісія, 2010.*
3. *Мусис Н. Все про спільні політики Європейського Союзу [пер. з англ.]. К. : К.І.С. 2005. С. 196.*
4. *Що таке Болонський процес*. URL : <http://www.eu-edu.org/ua/bolonsky1.html>

**ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ
МОБІЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ
СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ**

ПАВЛИШ

Тетяна Григорівна

tanyagrigorivna@ukr.net

Донецький юридичний
інститут Міністерства
внутрішніх справ України

м. Кривий Ріг, Україна

Акцентовано увагу на проблемі розвитку професійної мобільності викладачів закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання. Здійснено аналіз сутності понять «професійна мобільність» та «розвиток професійної мобільності».

Ключові слова: мобільність, професійна мобільність, професійна мобільність викладача, розвиток професійної мобільності.

Акцентиrowано внимание на проблеме развития профессиональной мобильности преподавателей ЗВО со специфическими условиями обучения. Осуществлен анализ сущности понятий «профессиональная мобильность» и «развитие профессиональной мобильности».

Ключевые слова: мобильность, профессиональная мобильность, профессиональная мобильность преподавателя, развитие профессиональной мобильности.

Focuses on the problem of the development of the teacher's professional mobility in higher educational establishments with specific learning conditions. The analysis of the essence of the concepts «professional mobility» and «development of professional mobility» is carried out.

Keywords: mobility, professional mobility, professional mobility of the teacher, development of professional mobility.

Динамічне суспільство чекає фахівця, здатного швидко адаптуватися до складних умов соціальної і професійної дійсності, самостійно й відповідально приймати рішення, зорієнтованого на успіх та постійне самовдосконалення. З огляду на це, можемо зробити висновок, що таких фахівців може підготувати тільки професійно мобільний викладач, який сам постійно вдосконалюється і розвивається. Проблемі формування і розвитку професійної мобільності педагогів було присвячено роботи таких науковців, як: Л. Амірова, О. Безпалько, В. Гринько, С. Желтова, Б. Ігошева, С. Морозова, О. Нікітіна, Р. Пріма, І. Хорєва та ін. Ми поділяємо підхід до трактування поняття «професійна мобільність» Б. Ігошева, який визначає професійну мобільність педагогів як «динамічну якість особистості, що зумовлює успішність її адаптації до мінливих умов професійної діяльності; здатність освоювати інновації в освіті; готовність до самовдосконалення; саморозвиток і реалізація себе в педагогічній діяльності і професійному співтоваристві» [2, с. 31].

Дослідження питання дозволило Л. Аміровій визначити професійну мобільність педагогів як «інтегративно-особистісну якість, яка виражається в оперативному реагуванні на ситуацію професійно-педагогічної діяльності

через мобілізацію всіх зовнішніх і внутрішніх ресурсів» [1, с. 37]. На нашу думку, професійна мобільність викладача закладу вищої освіти (далі – ЗВО) зі специфічними умовами навчання – це інтегративна якість особистості, що виявляється в готовності до швидкої адаптації в мінливих умовах освітньої діяльності, у прагненні до постійного самовдосконалення, самостійного опанування спеціальними знаннями з підготовки майбутніх фахівців в правоохоронній галузі, вмінні поєднувати теоретичну підготовку та практичну складову професії поліцейського з метою забезпечення гідного фахівця у сфері забезпечення громадського порядку та боротьби зі злочинністю, здатності до освоєння і впровадження інновацій, адекватного оцінювання результатів праці, визначення перспектив власної педагогічної діяльності.

Зауважимо, що формування професійно мобільних якостей особистості викладача (професійна і соціальна активність, комунікативність, ініціативність, креативність, саморозвиток, самоосвіта) відбувається в процесі його навчання у ЗВО, а продовжує розвиватися протягом всієї професійної діяльності за умов стійкої мотивації до високого професіоналізму. Розвиток професійної мобільності викладачів ЗВО зі специфічними умовами навчання – це специфічний, безперервний процес зміни його особистості, що передбачає набуття нових компетенцій, знань, умінь та навичок, які він використовує або буде використовувати в професійній діяльності. Зазначимо, що формування професійно мобільних якостей особистості викладача відбувається в процесі його навчання у вищому навчальному закладі, а продовжує розвиватися протягом всієї професійної діяльності за умов стійкої мотивації до високого професіоналізму. З огляду на це, професійно мобільний викладач ЗВО – це викладач – лідер, успішний викладач, який впевнений у собі під час публічних виступів, спілкуванні в освітньому середовищі; готовий до отримання нових знань, впровадження інновацій; готовий швидко перелаштовуватися з одного виду діяльності на інший у процесі професійної діяльності у відповідно до поставлених завдань.

Розвиток професійної мобільності викладачів ЗВО зі специфічними умовами навчання – це специфічний, безперервний процес зміни його особистості, що передбачає набуття нових компетенцій, знань, умінь та навичок, які він використовує або буде використовувати в професійній діяльності. Відтак, професійна мобільність піддається цілеспрямованому формуванню і розвитку, а також саморозвитку за відповідної підтримки цього процесу. Наявність професійної мобільності свідчить про високий професіоналізм викладача ЗВО зі специфічними умовами навчання.

Використані джерела:

1. *Амирова Л.А. Развитие профессиональной мобильности педагога в системе дополнительного образования: автореф. дис. ... д. пед. наук : 13.00.08 / Л.А. Амирова. Уфа, 2009. 44 с.*
2. *Игошев Б.М. Системно-интегративная организация подготовки профессионально мобильных педагогов: автореф. дис. ... д. пед. наук : 13.00.08. / Борис Михайлович Игошев. Москва, 2008. 39 с.*

ВИХОВНА РОБОТА ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ

ПІТУХ

Лілія Іванівна

liliyaif@gmail.com

Вище професійне
училище №13

м. Івано-Франківськ,
Україна

Автор актуалізує значущість виховної роботи у системі закладу професійної (професійно-технічної) освіти, визначає її роль у формуванні рис професійної мобільності майбутніх кваліфікованих робітників.

Ключові слова: виховна робота, кваліфікований робітник, професійна мобільність.

Автор актуализирует значимость воспитательной работы в системе учреждения профессионального (профессионально-технического) образования, определяет ее роль в формировании качеств профессиональной мобильности будущих квалифицированных рабочих.

Ключевые слова: воспитательная работа, квалифицированный рабочий, профессиональная мобильность.

The author updates the importance of educational work in the system of the establishment of vocational education, defines its role in shaping the features of professional mobility of future skilled workers.

Keywords: educational work, skilled worker, professional mobility.

Динамічні соціально-економічні зміни у суспільстві сприяють переорієнтації ринку праці з фахівця-виконавця на творчого професіонала з високими моральними та культурними цінностями. На думку Л. Сушенцевої, сучасний кваліфікований робітник – це не тільки професіонал своєї справи, а й людина, яка прагне особистісного, інтелектуального та творчого розвитку. У контексті ринкових вимог, процес професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників потребує удосконалення, адже для формування компетентного сучасного фахівця використання виключно традиційних навчальних форм є недостатнім. Нині модернізація сучасного змісту професійно-технічної освіти базується на продовженні розроблення та реалізації на практиці державних стандартів, заснованих на компетенцтностях; модернізації матеріально-технічної бази; впровадженні інформаційно-комунікаційни технологій в освітній процес та забезпеченні науково-методичного супроводу викладання майже всіх навчальних дисциплін. Це вимагає нових підходів до організації виховної роботи в системі професійної (професійно-технічної) освіти (далі – П(ПТ)О). Навчаючись у закладі професійної (професійно-технічної) освіти (далі – ЗП(ПТ)О) учні здобувають не лише професійні знання, а й всебічно розвиваються на основі ціннісних ставлень. На нашу думку, головна мета виховання учнівської молоді в училищі – це формування особистості, яка буде вирішувати в суспільстві державні, виробничі, соціально-економічні проблеми. На теперішній час сучасна людина – це особистість, яка здатна самостійно «вибудовувати свою життєдіяльність». Тому головним завданням сучасної освіти, зокрема професійної, є створення такої системи, яка забезпечить кожній людині можливість оволодівати знаннями, їх оновлювати, самореалізуватися, самовдосконалюватися. Професійна освіта формує особливий тип працівника – суб'єкта соціально-професійної діяльності, самобутню, активну особистість. На ринку праці

готується не просто «робоча сила», а працівник із високим рівнем освіти, вихованості, професійної підготовки – професійно компетентний і мобільний. Професійна освіта є не лише основним фактором підвищення конкурентоспроможності економіки України, але й забезпеченням добробуту населення. Перспективи розвитку системи П(ПТ)О необхідно спрямувати на забезпечення адаптації професійної освіти до динамічно змінюваних умов ринку праці і потреб суспільства. ЮНЕСКО висуває ідею, що і П(ПТ)О освіта має бути безперервною, здійснюватись упродовж усього життя. Це потребує, по-перше, забезпечення наступності при переході від одного рівня до іншого; по-друге, координації різних напрямів підготовки фахівців; по-третє, задоволення потреб у розвитку особистості; по-четверте, здатності виховати особистість, яка могла б адаптуватись та ефективно діяти в сучасному суспільстві. Формування безперервної професійної освіти має становити стратегічну основу розвитку системи підготовки робітничих кадрів.

На нашу думку, у ЗП(ПТ)О на даний час склалась досить струнка система виховної роботи з майбутніми кваліфікованими робітниками. Комплексний підхід у виховній роботі ЗП(ПТ)О проявляється у єдності впливів на свідомість, почуття, поведінку учня, тобто на всі сторони особистості: інтелектуальну, емоційну, вольову і діяльнісно-практичну. Це можливо при забезпеченні органічної єдності навчальної та виховної діяльності здобувачів освіти, зосереджені зусиль організаторів виховного процесу не на хаотичному нагромадженні виховних заходів, а на тому, щоб знайти, підтримати і розвинути в учневі кращі моральні якості, духовні та громадянські цінності, закласти механізми самореалізації, саморозвитку, адаптації, професійної мобільності, саморегуляції, самозахисту, самовиховання, необхідні для становлення його особистісного образу та безпечної взаємодії з природним і соціокультурним середовищем. Адже вільний розвиток особистості може здійснюватися тільки за умови, коли учень не відчуває на собі виховного тиску. На нашу думку, головною метою виховної роботи в системі ЗП(ПТ)О є формування свідомого громадянина, патріота, професіонала, людини з притаманними їй особистісними рисами характеру, світоглядом і способом мислення, почуттями, вчинками і поведінкою, спрямованими на саморозвиток і самовдосконалення. Враховуючи вимоги сьогодення до підготовки кваліфікованих робітників, виховну роботу в ЗП(ПТ)О здійснюють дирекція, викладачі, майстри виробничого навчання, керівник фізичного виховання, практичний психолог, соціальний педагог, керівники гуртків, бібліотекар, вихователі гуртожитку, органи учнівського самоврядування, члени батьківського комітету.

Позаурочна робота - складова частина навчально-виховного процесу в ЗП(ПТ)О, одна з форм організації вільного часу здобувачів освіти, що орієнтована на особистість учня, які мають можливість самостійно обирати форми позаурочної роботи з урахуванням професійної специфіки та власних захоплень. Основними завданням позаурочної роботи в ЗП(ПТ)О є створення сприятливих умов для прояву творчих здібностей учнів, наявність реальних занять, направлених на виконання певних завдань з конкретним кінцевим

результатом, внесення до позаурочної діяльності елементів гри, оптимістичної перспективи та піднесеності. Успіх позаурочної роботи залежить не тільки від активності учнів, а й від майстерності педагогічного впливу на них. Важливою умовою ефективності виховних зусиль педагогічного працівника училища є його особистий приклад, ділова кваліфікація, глибоке знання справи, суворавимогливість до себе, доброзичливе ставлення до учнів, тактовність. Успішне педагогічне керівництво вихованням майбутніх робітників передбачає поєднання зовнішніх і внутрішніх стимулів. Завдання ЗП(ПТ)О – побудувати виховну роботу так, щоб сама її організація, приклади авторитетних наставників-педагогів, училищне середовище виховували учнів у дусі патріотизму, глибокого розуміння історії свого народу, національної самоідентичності, самобутності.

Науковець Л. Сушенцева зазначає, що результатом стратегії й тактики в організації навчально-виховного процесу училища є сформованість загальної компетентності випускника ЗП(ПТ)О, що є інтегрованою сукупністю досягнень учня, вона набувається в процесі навчання, особистісного пізнавального та життєвого досвіду, є потрібною для успішного самостійного вирішення життєвих завдань, з якими учень зустрічатиметься (або вже зустрічається) в різних сферах власної життєдіяльності (виробництво, надання послуг, політика, життя громади, освіта, сімейне життя, мистецтво та дозвілля, релігія тощо). Підготовка учнівської молоді ЗП(ПТ)О до активної, творчої, соціально значущої, сповненої особистісного сенсу життєдіяльності є найважливішою складовою розвитку суспільства й держави. Закладена методологія виховання надає пріоритет конкурентоздатної особистості, її життєвому і професійному самовизначенню. Професійно компетентний випускник (кваліфікований робітник) ЗП(ПТ)О спроможний зберегти, розкрити, розвинути та конструктивно реалізувати свій життєвий і життєтворчий потенціал в умовах складних вимог і ризиків, котрі висуває до нього сьогодення. Така характеристика має сформуватися в процесі навчання в ЗП(ПТ)О і містити знання, вміння, ставлення, досвід діяльності й поведінкові моделі особистості.

Головним чинником тут виступає внутрішня свобода особистості, її вміння відкинути сформовані стереотипи та поглянути на життєву і професійну ситуацію по-новому, нестандартно, інколи виходячи за межі буденності. Це під силу лише творчій людині, яка володіє креативними здібностями. Адже основною умовою розвитку особистості є її активність, здатність до свідомого, цілеспрямованого, планомірного вдосконалення себе. Справді, професійна мобільність – це механізм, що обумовлює ступінь адаптованості та конкурентоздатності кваліфікованого робітника на ринку праці. Крім того, вона стає суттєвим фактором професійної успішності, тому що забезпечує як внутрішній механізм розвитку самої людини, так якісне й ефективне перетворення оточуючого професійного та життєвого середовища. Адже початковий етап формування професійної мобільності збігається, як правило, з періодом навчання майбутнього фахівця в ЗП(ПТ)О. Щоб знайти належне місце у суспільстві, учень ЗП(ПТ)О повинен гнучко адаптуватися у змінних життєвих

ситуаціях, вміти застосовувати набуті знання на практиці для розв'язання різних проблем з метою знаходження «свого місця» впродовж усього життя; бути професійно мобільним; самостійно критично мислити, вміти побачити труднощі, що виникають у реальному світі, і відшукати шляхи їх раціонального подолання; чітко усвідомлювати, де і яким чином знання можуть бути використані в навколишній дійсності; бути здатним генерувати нові ідеї, творчо мислити. При формуванні професійної мобільності в учнів ЗП(ПТ)О важливу роль відіграють умови формування мотивації оволодіння професійними знаннями і вияву вольових зусиль в процесі оволодіння знаннями, що передбачає розвиток інтересу учнів до навчання, зокрема, не тільки до загальних дисциплін, але і до процесу здобуття знань із спецдисциплін (професійно-теоретичної та професійно-практичної підготовок); прагнення до досягнення успіху; формування ставлення до майбутньої професійної діяльності як творчої діяльності, усвідомлення значущості формування особистісних якостей і умінь, вироблення потреби в професійному зростанні.

Слід відмітити, що професійний успіх випускника училища є важливою складовою його життєвого успіху і відображується в ступені творчої своєрідності кінцевого результату діяльності, у досягненні поставленої мети, у перевищенні своїх попередніх результатів. Тому, на нашу думку, орієнтація особистості на досягнення успіху в навчально-виховному процесі ЗП(ПТ)О є важливою умовою розвитку як особистості, так і суспільства. Адже досягнення успіху супроводжується отриманням винагород, гарної роботи і відповідних життєвих умов, підвищенням соціального статусу і самооцінки, позитивними емоціями, появою цікавого кола спілкування тощо. Справжній же успіх завжди передбачає наявність внутрішньої задоволеності та почуття гармонічності свого життя, позитивне світосприйняття, відсутність почуття нереалізованості, непотрібності, віру в себе і свої можливості.

На сучасному етапі розвитку суспільства, що відзначається процесами глобалізації, євроінтеграції та регенерації світової економіки, соціальним запитом є виховання творчої особистості, здатної самостійно мислити, генерувати оригінальні ідеї, приймати сміливі, нестандартні рішення. Майбутні кваліфіковані робітники тієї чи іншої галузі повинні відповідати вимогам нинішнього ринку праці. Кваліфікований випускник завжди має прагнути до самовдосконалення, самоактуалізації. Зростання конкуренції на ринку праці пред'являють до всіх працівників незалежно від сфери їхньої діяльності специфічні вимоги: свободи дій, заповзятливості, самостійності, напруги його творчих здібностей, ділової активності. Особливого значення сьогодні набувають такі якості робітників, як професіоналізм, компетентність, творча активність, здатність навчатися впродовж життя. Отже, з огляду на зазначене, можна зробити висновок, що виховна робота – справа творча і потребує великої віддачі й відповідальності як із боку викладачів, усього педагогічного колективу ЗП(ПТ)О, так і від здобувачів освіти.

Використані джерела:

1. Ігнатенко Г.В. Позанавчальна виховна робота в системі формування професійної мобільності учнів ПТНЗ. Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Сер. : Педагогічні науки. 2015. Вип. 27. С. 164–169.
2. Пітух Л. Виховна робота в системі формування професійної мобільності кваліфікованих робітників. Матер. V Всеукр. наук.-практ. конференції / Міністерство внутрішніх справ, Дніпропетровський унів-т внутрішніх справ; за ред. Л.Л. Сушенцевої. Дніпро. Вид-во «Літограф», 2019. С. 181–185.
3. Сергеева Л.М., Софій Н.З. Якісна професійно-технічна освіта – соціально вразливій молоді: [навч.-метод. посібник]; за ред. Л.М. Сергеевої. К.: Арт Економі, 2012. 168 с.
4. Сушенцева Л.Л. Формування професійної мобільності майбутніх кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах: теорія і практика : [монографія] / Лілія Леонідівна Сушенцева ; за ред. Н.Г. Ничкало. Кривий Ріг : Видавничий дім, 2011. 439 с.

**КОНКУРЕНТОЗДАТНИЙ КВАЛІФІКОВАНИЙ РОБІТНИК
ЯК РЕЗУЛЬТАТ ЕФЕКТИВНОГО ПРОЦЕСУ**

СТОЙЧИК

Тетяна Іванівна
stoychik_t@ukr.net

Криворізький
професійний гірничо-
технологічний ліцей

м. Кривий Ріг, Україна

Розглянуто питання підготовки конкурентоздатного кваліфікованого робітника, а також вплив управління на процес його підготовки.

Ключові слова: управління, конкурентоспроможність, професійна (професійно-технічна) освіта.

Рассмотрен вопрос подготовки конкурентноспособного квалифицированного рабочего, а также влияние управления на процесс его подготовки.

Ключевые слова: конкурентоспособность, профессиональное (профессиональной-техническое) образование, управление.

The question of training a competitive skilled worker and the influence of management in the training process were considered in the article.

Keywords: control, competitive, professional-technical education.

Докорінні зміни, що відбуваються на сучасному етапі в Україні, передбачають створення адекватних до цих процесів соціально-педагогічних умов і зумовлюють необхідність оптимального реформування, розумного проектування та впровадження сучасної моделі освіти. Розв'язання проблем цієї галузі неможливе без обов'язкового подолання усталених стереотипів та консерватизму в управлінні навчальним закладом.

У сучасній Україні проходить реформування, реорганізація та становлення нової системи освіти. Вона набуває неперервного характеру. Йдеться про створення підсистеми, зокрема професійної освіти [1–2], скажімо, гірничого профілю. Досліджуючи вимоги ринку праці щодо професійної підготовки конкурентоздатних кваліфікованих робітників гірничого профілю, зазначається, що роботодавець зацікавлений в якісній підготовці, яку можливо забезпечити лише за умови високого кваліфікаційного рівня, а тому управління закладом освіти має бути орієнтоване на вирішення означеної проблеми. Довгий час в розвитку професійно-технічної освіти переважав «валовий» підхід з орієнтацією на кількісні показники. У сучасних умовах професійно-технічна освіта зобов'язана готувати робітників нового типу, які здатні реально бути конкурентоспроможними на «ринку праці», своєчасно реагувати на потреби

суспільства, органічно поєднувати широку загальноосвітню теоретичну підготовку і навчання високій професійній майстерності. Ніколи ще проблема якості освіти в Україні не мала такого важливого ідеологічного, соціального, економічного і технічного значення, як нині. Висування проблеми якості на перший план визначається рядом об'єктивних чинників: по-перше, від якості трудових ресурсів залежить рівень розвитку країни і її глобальної економічної конкурентоспроможності; по-друге, якість освіти набуває все більшого значення в забезпеченні конкурентоздатності кваліфікованих робітників на ринку праці.

Важливе теоретичне й практичне значення має Робоча програма загальної мети й завдань якісної підготовки, згідно з якою системи освіти мають: забезпечувати якість підготовки виробничого персоналу; розширювати доступ до професійної освіти і навчання та надавати їй відкритості щодо зовнішнього світу; підвищувати професійну мобільність виробничого персоналу; забезпечувати офіційне визнання знань, умінь і кваліфікацій у всьому просторі Європейського Союзу в інтересах неперервного навчання та кар'єрного просування [3]. Питання підготовки сучасного конкурентоздатного кваліфікованого робітника в державах ЄС вирішуються на найвищому політичному рівні, оскільки вони є складовою загальноєвропейської стратегії зайнятості та економічного розвитку. Наразі виникає гостра потреба у формуванні таких знань та умінь, що в навчальному процесі відігравали б ключову роль. Таку професійну діяльність часто називають «ключовими кваліфікаціями». Опитування роботодавців стосовно найбільш затребуваних характеристик гірника визначає ряд ключових кваліфікацій: загальноосвітні знання, уміння і навички широкого використання; когнітивні здібності; психомоторні здібності; персональні якості; соціальні здібності. Видозмінюється і професійна освіта, яка розуміється не просто як сума знань, а як методологічна підготовка плюс комп'ютерна грамотність і певний рівень інформаційної культури. Одночасно формується нова професійна освіта і навчання «третьої» грамотності: культура спілкування, естетичне виховання, широка інтелектуальна діяльність, яка характеризує загальну культуру людини. Виявлені аргументи щодо підготовки свідчать про те, що сучасна економіка, по суті, перетворює суб'єктів освіти в суб'єктів ринку. Заклади професійної (професійно-технічної) освіти стають посередниками між клієнтом (здобувачем освіти – учнем) і споживачем (гірничим підприємством – потенційним працедавцем).

До труднощів, яких зазнають випускники закладів професійної (професійно-технічної) освіти гірничого профілю, відносимо такі: не завжди достатній рівень їх знань та вмінь; слабка готовність до праці в конкурентних умовах; відсутність сучасних професійних якостей, таких, як уміння протистояти розчаровуючим впливам реальної дійсності; розуміння стійких гуманістичних принципів, адекватних переваг і меж своїх індивідуальних особливостей і можливостей; переосмислення й емоційна саморегуляція, дбайливе ставлення до власних професійних і моральних ідеалів. Ці обставини

мають спонукати керівника закладу освітим до пошуку такого змісту і структури підготовки кваліфікованого робітника, що дадуть можливість забезпечити потрібну «товарну кондицію» клієнта – випускника закладу професійної (професійно-технічної) освіти.

Дане оповідання не вичерпує всієї повноти вирішення проблеми щодо підготовки конкурентоздатних кваліфікованих робітників в системі професійної (професійно-технічної) освіти. Тому наступні дослідження варто скерувати на поглиблений пошук шляхів підвищення ефективності підготовки конкурентоздатних кваліфікованих робітників.

Використані джерела:

1. Концепція Державного стандарту вищої освіти. Київ. 1997. 26 с.
2. Концепція професійної освіти України. Київ. 1991. 6 с.
3. Образование: сокрытое сокровище: доклад междунар. комиссии по образованию в XXI веке, представленный ЮНЕСКО. ЮНЕСКО. 272 с.

ПРОФЕСІЙНА МОБІЛЬНІСТЬ ПРАЦІВНИКА ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

ЧАПІДЗЕ

Ксенія Олександрівна

ksenia.chapidze@gmail.com

Українська інженерно-педагогічна академія

м. Харків, Україна

Інноваційні процеси в реформуванні галузі фізичної культури і спорту спрямовано на зміцнення, збереження і відновлення здоров'я населення України. Мобільність майбутніх фахівців фізичної культури і спорту повинна визначатися особистісними здібностями до здійснення професійної діяльності і проявлятися у вмотивованій і цілеспрямованій діяльності.

Ключові слова: працівник фізичної культури і спорту, професійна мобільність, активність, професіоналізм.

Иновационные процессы в реформировании отрасли физической культуры и спорта направлены на укрепление, сохранение и восстановление здоровья населения Украины. Мобильность будущих специалистов физической культуры и спорта должна определяться личностными способностями к осуществлению профессиональной деятельности и проявляться в мотивированной и целенаправленной деятельности.

Ключевые слова: работник физической культуры и спорта, профессиональная мобильность, активность, профессионализм.

Innovative processes in the reform of the physical culture and sports industry are aimed at strengthening, maintaining and restoring the health of the population of Ukraine. Professional mobility of future specialists of physical culture and sports should be determined by personal abilities to carry out professional activities and manifest in motivated and purposeful activities.

Keywords: physical culture and sports worker; professional mobility; activity; professionalism.

Національна стратегія з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація» на основі результатів аналізу світового досвіду та сучасного стану розвитку вітчизняної системи оздоровчої рухової активності визначає мету та основні

завдання, спрямовані на створення умов для підвищення рівня залучення населення до оздоровчої рухової активності, що сприятиме розв'язанню гуманітарних і соціально-економічних проблем для особи, суспільства та держави [1]. Наслідком цього є потреба в набутті фахівцем галузі фізичної культури і спорту професійної мобільності. Проблема професійної мобільності досліджувалась низкою вчених: педагогічні аспекти формування професійної мобільності досліджували В. Андрєєв, Н. Василенко, О. Горанська, Т. Гордєєва, І. Зимня; педагогічні умови такого процесу вивчали Є. Іванченко, Н. Кожемякіна, Н. Латуша, Л. Сушенцева; вплив зовнішніх та внутрішніх чинників розглядали Л. Амірова, О. Любімова та ін.

У психолого-педагогічній літературі науковці подають різні визначення професійної мобільності фахівця, серед яких ми обрали таке: якість особистості, що дозволяє їй бути соціально активною, конкурентоспроможною, професійно-компетентною, здатною до саморозвитку й модернізації власної діяльності та зміни видів діяльності [3].

З позицій сьогодення професійна мобільність стає найважливішою характеристикою, яка необхідна фахівцю фізичної культури і спорту для успішної самореалізації у сучасному світі. Відсутність професійної мобільності призводить до неможливості гнучкої орієнтації в змінних професійних умовах. Професійна мобільність припускає володіння системою узагальнених професійних засобів, їх ефективне застосування для виконання завдань у суміжних галузях і порівняно легкий перехід від однієї діяльності до іншої.

Таким чином, професійна мобільність є невід'ємною складовою професійної готовності фахівця з фізичної культури і спорту, яка визначає механізм адаптації особистості до професійної діяльності, забезпечує узгодженість окремих ланок його професійного розвитку і вдосконалення, уміння пристосуватися до нових умов праці. Професійно мобільний фахівець фізичної культури і спорту адекватно діє згідно вимогам службових і суспільних обов'язків, здатен реалізувати ключові, базові і спеціальні компетентності, якими він оволодів в процесі навчання, працює з високою продуктивністю і ефективністю, дієво реагує на змінні професійні обставини і вирішує нестандартні професійні завдання, приймає на себе відповідальність за результати своєї праці та займається постійним особистісним самовдосконаленням.

Використані джерела:

1. *Національна стратегія з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація» № 42/2016 від 09.02.2019.* URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/42/2016>.
2. *Латуша Н.В. Поняття «професійна мобільність» у педагогічному аспекті. Наукові записки Вінницького держ. пед. ун-ту ім. М. Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія [зб. наук. праць].* Вінниця, 2014. Вип. 42, Ч. 2. С. 6–9.
3. *Сушенцева Л.Л. Професійна мобільність як сучасна педагогічна проблемаю Креативна педагогіка : [наук.-метод. журнал] 2011. Вип. 1. С. 129–136.*

НОВЫЕ ПОДХОДЫ ПО ПОДГОТОВКЕ УЧИТЕЛЕЙ (ПРАКТИКА ГОРИЙСКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО ПЕДАГОГИЧЕСКОГО УНИВЕРСИТЕТА)

ЧОЧИШВИЛИ

Давид

ch.daviti67@gmail.com

Горийский государственный
педагогический университет

г, Гори, Грузия

Розглядаються нові програми підготовки вчителів, що адаптовані до європейських вимог з метою наближення до європейських стандартів і створення єдиної системи ресурсів.

Ключові слова: програми, професії, іспити, тести, кредити.

Рассматриваются новые программы подготовки учителей, адаптированные относительно европейских требований с целью приближения к европейским стандартам и создания единой системы ресурсов.

Ключевые слова: программы, профессии, экзамены, тесты, кредиты.

New teacher training programs adapted to European requirements are being considered with a view to approaching European standards and creating a unified system of resources.

Keywords: programs, professions, exams, tests, loans.

С момента обретения Грузией независимости, в стране во многих сферах потребовались радикальные изменения. Это касалось особенно системы образования – профессиональной подготовки учителей и схемы профессионального регулирования, в которой выделяются четыре категории учителей: практикант, старший, ведущий и ментор с четкими требованиями и регулированием.

Программа 1. Образовательная программа для подготовки учителей с 60 кредитами является кратчайшим способом быть допущенным к программе, но необходимо подтвердить компетентность по предмету в Национальном Центре Экзаменов, после которого соискатель поступает в университет и сдает аналитические тесты. Программа обучения финансируется государством. Схема обучения: педагогические и психологические предметы – (40 кредитов, методики преподавания – 10 кредитов, педагогическая практика – 10 кредитов. После успешного завершения курса соискатель получает сертификат и право учителя базового и среднего уровней. После одного года работы он / она может получить статус старшего учителя.

Программа 2. Программа подготовки учителей (минор), которая преподается параллельно с основными специальностями. Со второго курса студент имеет право выбрать эту программу в рамках свободного кредита. В каждом семестре осваивается 10 кредитов из программы. Образовательная программа заканчивается педагогической практикой в школе и вместе с квалификацией, присвоенной степенью бакалавра, получает право учителя на базовый и средний уровень. Выпускник этой программы по-прежнему сдает экзамен на предметную компетентность в Национальном Центре Экзаменов и соискатель, который допускается в профессию в течении одного года может получать статус старшего учителя. В 2019 г. соискатели имеют возможность зарегистрироваться на

екзамене предметной компетентности и после присуждения квалификации смогут войти в профессию.

Программа 3. Интегрированная программа получения степени магистра по начальному образованию в начальной школе. Программа рассчитана на 300 кредитов и реализована в 2018 г. после внесения изменений в законодательстве. Все ВУЗы, которые реализуют эту программу, имеют только первый курс. Аппликант должен сдать единые национальные экзамены или может осуществить мобильность с другого ВУЗа или из другой специальности. Схема обучения: основные учебные курсы – 180 кредитов, блок факультативных предметов – 60 кредитов, 60 кредитов для практика и защита магистерской диссертации – 30 кредитов.

Примечание: Срок обучения составляет не менее 5 лет, выпускник имеет право на получение квалификации магистра, выпускник освобождается от проверки предметной компетентности и входит в профессию как старший учитель.

Программа 4. Программа начального образования, которая продолжается уже несколько лет. В настоящее время в университете есть три курса. Программа предоставляет выпускникам степень бакалавра в области начального образования, после подтверждения своей квалификации через экзамен, выпускник может работать учителем начальных классов в качестве учителя грузинского языка и литературы, естественных науки математики в 1-4 классах.

Использованные источники:

1. მასწავლებლის საქმიანობის დაწყების, პროფესიული განვითარებისა და კარიერული წინსვლის სქემა, საქართველოს მთავრობის დადგენილება. № 68. 2015. 20. 02-სხვადასხვა შესწორებებით).
2. მასწავლებლის პროფესიული სტანდარტის გზამკვლევი, მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრი, თბილისი. 2008.
3. Jacqui Turnbull, *9 habits of highly effective Teachers*. 2009.

ПОРТФОЛІО МОДЕРАТОРІВ. ПОРТФОЛІО МОДЕРАТОРОВ. PERSONALIZED MODERATOR

Баніт Ольга Василівна, доктор педагогічних наук, провідний науковий співробітник відділу андрагогіки Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна Національної академії педагогічних наук України, м. Київ, Україна.

Банит Ольга Васильевна, доктор педагогических наук, ведущий научный сотрудник Института педагогического образования и образования взрослых имени Ивана Зязюна НАПН Украины, г. Киев, Украина.

Banit Olga Vasylivna, Doctor of Pedagogical Sciences, Leading Researcher, Ivan Ziazium Institute of Pedagogical and Adult Education of National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

E-mail: olgabanit@ukr.net

Наукометричні та бібліографічні профілі. Наукометрические и библиографические профили. Scientometric and Bibliographic Profiles:

ID: 0055033 <http://irbis-nbuv.gov.ua/ASUA/0055033>

ORCIDiD: <https://orcid.org/0000-0001-9002-6439>

ResearcherID: Q-7746-2018

Digital Library NAES of Ukraine: <http://lib.iitta.gov.ua/cgi/stats/report/authors/695c6b32017659597019cf4d1046b08a/>

Google Scholar Citations: https://scholar.google.com.ua/citations?user=EDbM_aAAAAAJ&hl=ru

Коло наукових і професійних інтересів. Круг профессиональных интересов. The Professional Interests.

Формальна, неформальна та інформальна освіта дорослих, корпоративна освіта, професійний і особистісний розвиток, інноваційні технології навчання, порівняльна педагогіка.

Исследует вопросы формального, неформального и информального образования взрослых, корпоративного обучения, внутрифирменного обучения, профессионального и личностного развития, инновационных технологий обучения, сравнительной педагогики.

Studies issues of formal, non-formal and informal adult education, corporate education, intra-firm learning, professional and personal development, innovative teaching technologies, comparative pedagogy.

Докторська дисертація (13.00.04 – 2018): URL : <http://lib.iitta.gov.ua/713173/>. **Автореферат:** <http://lib.iitta.gov.ua/713178/>.

Системи професійного розвитку менеджерів у транснаціональних корпораціях Німеччини і Польщі.

Системы профессионального развития менеджеров в транснациональных корпорациях Германии и Польши.

Systems of managers' professional development in transnational corporations in Germany and Poland.

Кандидатська дисертація. Автореферат: URL : <http://lib.iitta.gov.ua/5497/>.

Розвиток професійної майстерності викладачів графічного дизайну у вищих навчальних закладах мистецького профілю.

Развитие профессионального мастерства преподавателей графического дизайна в высших учебных заведениях художественного профиля.

Development of professional skills of graphic design teachers in art profile higher educational establishments.

Громадська діяльність. Общественная деятельность. Public activity.

– заступник голови науково-методичної комісії «Освіта впродовж життя, визначення формального та неформального навчання» Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України (з 2019 р.);

– технічний редактор фахового видання «Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи» (з 2011 р.);

– сертифікований учасник курсу підвищення кваліфікації «Едукатор», Республіка Польща (2015 р.);

– сертифікований учасник семінару «Міжнародна технічна допомога та менеджмент проектів» проведений представництвом DVV International Eastern Neighbors Німецької асоціації народних університетів (DVV) (2015 р.);

– сертифікований учасник Міжнародних днів освіти дорослих у Львівській області (2015).

– сертифікований учасник тренінгу-семінару «Навички побудови ефективного тренінгу», Київ, Україна (2017 р.);

– сертифіковано рівень володіння польською мовою (B 2).

Дипломований модератор Forum-SOIS-2019. Дипломированный модератор Forum-SOIS-2019. Chartered moderator of Forum-SOIS-2019.

На сьогодні. На сегодня. For today. Автор понад 80 наукових праць. Автор более 80 научных трудов. An author of the 80 scientific works.

Басараб Володимир Ярославович, доктор філософії (кандидат педагогічних наук), викладач кафедри професійної освіти та інноваційних технологій Інституту післядипломної освіти та довузівської підготовки ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», м. Івано-Франківськ, Україна.

Басараб Владимир Ярославович, доктор философии (кандидат педагогических наук), преподаватель кафедры профессионального образования и инновационных технологий Института последиplomного образования и довузовской подготовки ГВУЗ «Прикарпатский национальный университет имени Василия Стефаника», г. Ивано-Франковск, Украина.

Basarab Vladimir Yaroslavovich, Ph.D of Pedagogical Sciences, a Teacher of the Department of Vocational Education and Innovative Technologies of the Institute of Postgraduate Education and Pre-University Training of the Precarpathian National University Named after Vasily Stefanik, Ivano-Frankivsk, Ukraine.

E-mail: vbasarab1983@ukr.net

Наукометричні та бібліографічні профілі. Наукометрические и библиографические профили. Scientometric and Bibliographic Profiles:

ID: 1463466 <http://irbis-nbuv.gov.ua/ASUA/1463466>

Google Scholar Citations: <https://scholar.google.com.ua/citations?hl=ru&user=gNs.JOskAAAAJ>

Коло наукових і професійних інтересів. Круг профессиональных интересов. The Professional Interests.

Професійна освіта та педагогіка, інновації в освіті, педагогічна майстерність, фінансова грамотність, теорія та практика підприємницької освіти, економіка та менеджмент в освіті, психологія бізнесу.

Профессиональное образование и педагогика, инновации в образовании, педагогическое мастерство, финансовая грамотность, теория и практика предпринимательской образования, экономика и менеджмент в образовании, психология бизнеса.

A range of professional interests: vocational education and pedagogy, innovations in education, pedagogical skills, financial literacy, theory and practice of entrepreneurial education, economics and management in education, business psychology.

Кандидатська дисертація. Кандидатская диссертация. PhD thesis (13.00.04 – 2016). URL <http://www.khnu.km.ua/root/res/2-25-12-10.pdf>.

Формування ключових компетентностей майбутніх обліковців з реєстрації бухгалтерських даних у професійно-технічних вчальних закладах.

Формирование ключевых компетентностей будущих учетчиков по регистрации бухгалтерских данных в профессионально-технических учебных заведениях.

Key Competencies Construction of Future Accountants in Accounting Data Registration in Vocational Schools.

Громадська діяльність. Общественная деятельность. Public activity.

Член редакційної колегії науково-педагогічного журналу «Обрії», що входить до переліку наукових фахових видань України в галузі педагогічних наук; Дипломований модератор Forum-SOIS-2019.

Член редколлегии научно-педагогического журнала «Горизонты», входящего в перечень научных специализированных изданий Украины в области педагогических наук. Дипломированный модератор Forum-SOIS-2019.

Is a member of the editorial board of the scientific and pedagogical magazine «Horizons», which is included in the list of scientific professional editions of Ukraine in the field of pedagogical sciences. Chartered moderator of Forum-SOIS-2019.

На сьогодні. На сегодня. For today. Автор понад 50 наукових праць. Автор біля 50 научных трудов. An author of the 50 scientific works.

Бондаренко Тетяна Сергіївна, доктор філософії (кандидат педагогічних наук), доцент кафедри інформаційних, комп'ютерних технологій і математики Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна.

Бондаренко Татьяна Сергеевна, доктор философии (кандидат педагогических наук), доцент кафедры информационных, компьютерных технологий и математики Украинской инженерно-педагогической академии, г. Харьков, Украина;

Bondarenko Tetyana Sergiivna, Ph.D of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Information, Computer Technologies and Mathematics of the Ukrainian Engineering and Pedagogics Academy, Kharkiv, Ukraine.

E-mail: bondarenko_tc@uipa.edu.ua

Наукометричні та бібліографічні профілі. Наукометрические и библиографические профили. Scientometric and Bibliographic Profiles:

ID: 0053220 <http://irbis-nbuv.gov.ua/ASUA/0053220>

ORCIDiD: <https://orcid.org/0000-0001-9879-0319>

ResearcherID: https://www.researchgate.net/profile/Tetiana_Bondarenko2/info

Google Scholar Citations: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=GipiVJYAAAAJ&hl=uk>

Scopus: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?origin=resultslist&authorId=57200206683&zone=>

PO-Shausps: <https://www.adaptive.org.ua> (<https://www.adaptive.org.ua/index.php/uk/nasha-komanda/sotsialni-partnery-2/item/152-bondarenko-tetiana-serhiivna>).

Коло наукових і професійних інтересів. Круг профессиональных интересов. The Professional Interests.

Хмарні технології навчання, мобільні технології навчання, моніторинг якості підготовки фахівців, хмарний моніторинг

Облачные технологии обучения, мобильные технологии обучения, мониторинг качества подготовки специалистов, облачный мониторинг

Cloud learning technologies, mobile learning technologies, monitoring the quality of training, cloud monitoring.

Кандидатська дисертація. Кандидатская диссертация. PhD thesis (13.00.04 – 2012): URL : <http://irbis-nbuv.gov.ua/ASUA/0053220>

Формування готовності до розробки та використання комп'ютерних навчальних систем у майбутніх інженерів-педагогів.

Формирование готовности к разработке и использованию компьютерных обучающих систем у будущих инженеров-педагог.

Forming the Readiness to Development and Using of Computer Learning System Among Future Engineers-Teachers.

Громадська діяльність. Общественная деятельность. Public activity.

Представник Громадської організації «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами».

Дипломований модератор Forum-SOIS-2019.

Представитель Общественной организации «Школа адаптивного управления социально-педагогическими системами». Дипломированный модератор Forum-SOIS-2019.

Member of the Public Organization «School of Adaptive Management of Social and Pedagogical Systems».

Chartered moderator of Forum-SOIS-2019.

На сьогодні. На сегодня. For today. Автор понад 70 наукових праць. Автор более 70 научных трудов. An author of the 70 scientific works.

Сльникова Галина Василівна, доктор педагогічних наук, професор, професор Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна.

Ельникова Галина Васильевна, доктор педагогических наук, профессор, профессор Украинской инженерно-педагогической академии, г. Харьков, Украина.

Yelnykova Halyna Vasylivna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of Ukrainian Engineering and Pedagogics Academy, Kharkiv, Ukraine.

E-mail: galina.yelnykova@gmail.com

Наукометричні і бібліографічні профілі. Наукометрические и библиографические профили. Scientometric and bibliographic profiles:

ID: 0010945 <http://irbis-nbuv.gov.ua/ASUA/0010945>

ORCIDiD: <https://orcid.org/0000-0001-6677-4568>

Digital Library NAES of Ukraine: <http://lib.iitta.gov.ua/cgi/stats/report/authors/18711d83c3b1ee9d8e1f30d6a64d3770/>

Google Scholar Citations <https://scholar.google.com.ua/citations?user=4rhMUTsAAAAJ&hl=ru>

Wikipedia: https://uk.wikipedia.org/wiki/Сльникова_Галина_Василівна

PO-Shausps: <https://www.adaptive.org.ua> (<https://www.adaptive.org.ua/index.php/uk/nasha-komanda/sotsialni-partnery-2/item/169-yelnykova-halyna-vasylivna>)

Напрямок наукового дослідження: Направление научного исследования. Direction of scientific research:

Цілеорієнтовані адаптивні процеси в соціально-педагогічних системах. Целеориентированных адаптивные процессы в социально-педагогических системах. Goal-oriented adaptive processes in social and pedagogical systems.

Коло наукових і професійних інтересів. Круг профессиональных интересов. The Professional Interests.

Закономірності, принципи, механізми адаптивного управління, в тому числі зміст, форми, методи, технологія освітнього моніторингу; питання адаптивного управління закладами дошкільної, позашкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної) та вищої освіти різного рівня акредитації тощо.

Закономерности, принципы, механизмы адаптивного управления, в том числе содержание, формы, методы, технологии образовательного мониторинга; вопросы адаптивного управления учреждениями дошкольного, внешкольного, общего среднего, профессионального (профессионально-технического) и высшего образования разного уровня аккредитации и тому подобное.

Laws, principles, mechanisms of adaptive management, including the content, forms, methods, technologies of educational monitoring; issues of adaptive management of pre-school, out-of-school, general secondary, vocational (technical) and higher education institutions of different levels of accreditation, etc. The boundaries of adaptive management are expanded as a methodological basis for varieties of management in socially oriented positions.

Докторська дисертація. Докторская диссертация. Doctoral thesis (13.00.01 – 2005):

Наукові основи адаптивного управління закладами та установами загальної середньої освіти

Научные основы адаптивного управления учреждениями общего среднего образования.

Scientific Basis of Adaptive Management of Institutions of Secondary Education.

Кандидатська дисертація. Кандидатская диссертация. PhD thesis (13.00.01 – 1984):

Удосконалення контролю і обліку знань учнів середньої школи.

Совершенствование контроля и учета знаний учащихся средней школы.

Improving the Control and Accounting of Knowledge of Secondary School Students.

Громадська діяльність. Общественная деятельность. Public activity.

Голова ради Громадської організації «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами». Головний редактор (шеф-редактор) електронного наукового фахового видання України «Адаптивне управління: теорія і практика» (<http://amt.org.ua>). Дипломований модератор Forum-SOIS-2019.

Председатель Совета Общественной организации «Школа адаптивного управления социально-педагогическими системами». Главный редактор (шеф-редактор) электронного специализированного издания Украины «Адаптивное управление: теория и практика». Дипломированный модератор Forum-SOIS-2019.

Chairman of the Council of the Public Organization "School of Adaptive Management of Social and Pedagogical Systems".

Chief editor (chief editor) of the electronic specialized edition of Ukraine "Adaptive management: theory and practice".

Certified Moderator Forum-SOIS-2019.

На сьогодні. На сегодня. For today. Автор 239 наукових праць, під її керівництвом захищено 23 дисертаційних роботи. Авттор 239 научных трудов, под её руководством защищено 23 диссертационных работы. An author of the 239 scientific works, under her leadership 23 dissertations were defended.

Косик Вікторія Миколаївна, науковий співробітник відділу інформаційно-дидактичного моделювання Національного центру «Мала академія наук України», МОН України і НАН України, м. Київ, Україна.

Косык Виктория Николаевна, научный сотрудник отдела информационно-дидактического моделирования Национального центра «Малая академия наук Украины», МОН Украины и НАН Украины, г. Киев, Украина.

Kosyk Viktoriia Mykolaivna, Researcher, Department of Information and Didactic Modeling of the National Center «Junior Academy of Sciences of Ukraine», MES of Ukraine, National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

E-mail: kosik0071@ukr.net

Наукометричні і бібліографічні профілі. Наукометрические и библиографические профили. Scientometric and Bibliographic Profiles:

Google Scholar Citations: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=aq-YCS8AAAAJ&hl=ru>

Коло наукових і професійних інтересів. Круг профессиональных интересов. The Professional Interests.

Цифрова освіта, електронні освітні ресурси, електронні підручники, навчання учителів використанню інформаційно-комунікаційних технологій. Цифровое образование, электронные образовательные ресурсы, электронные учебники, обучение учителей использованию информационно-коммуникационных технологий. Digital education, electronic educational resources, electronic textbooks, teacher training in the use of information and communication technologies.

Громадська діяльність. Общественная деятельность. Public activity. Дипломований модератор Forum-SOIS-2019. Дипломированный модератор Forum-SOIS-2019. Chartered moderator of Forum-SOIS-2019.

Прохорова Вікторія Володимирівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки та організації діяльності суб'єктів господарювання Української інженерно-педагогічної академії м. Харків, Україна.

Прохорова Виктория Владимировна, доктор экономических наук, профессор, заведующая кафедрой экономики и организации деятельности субъектов хозяйствования Украинской инженерно-педагогической академии, г. Харьков, Украина.

Prokhorova Viktoriia Volodymirivna, a Doktor of Economics, Professor, Head of Department of Economics and Activities of Economic Entities in Ukrainian engineering and pedagogical academy, Kharkiv, Ukraine.

E-mail: vkprohkorova@gmail.com

Наукометричні і бібліографічні профілі. Наукометрические и библиографические профили. Scientometric and Bibliographic Profiles:

ID: 0005714 <http://irbis-nbuv.gov.ua/ASUA/0005714>

ORCIDiD: <https://orcid.org/0000-0003-2552-2131>

Google Scholar Citations: https://scholar.google.com.ua/citations?user=adL7K_sAAAAJ&hl=uk

Коло наукових і професійних інтересів. Круг профессиональных интересов. The Professional Interests.

Потенціал, інновації, інвестиції. Потенциал, инновации, инвестиции. Potential, innovation, investment.

Докторська дисертація. Докторская диссертация. Doctoral thesis (2011):

Управління економічним розвитком авіапідприємств. Управление экономическим развитием авиапредприятий. Management of economic development of airlines.

Кандидатська дисертація. Кандидатская диссертация. PhD thesis (2001):

Реструктуризація організаційно-господарської діяльності підприємства в умовах трансформаційної економіки. Реструктуризация организационно-хозяйственной деятельности предприятия в условиях трансформационной экономики. Restructuring of the Organizational and Economic Activities of an Enterprise in a Transformational Economy.

Громадська діяльність. Общественная деятельность. Public activity. Дипломований модератор Forum-SOIS-2019. Дипломированный модератор Forum-SOIS-2019. Chartered Moderator of Forum-SOIS-2019.

Ростока Марина Львівна, доктор філософії (кандидат педагогічних наук), старший науковий співробітник відділу інформаційно-дидактичного моделювання Національного центру «Мала академія наук України», МОН України і НАН України, м. Київ, Україна.

Ростока Марина Львовна, доктор философии (кандидат педагогических наук), старший научный сотрудник отдела информационно-дидактического моделирования Национального центра «Малая академия наук Украины» МОН Украины и НАН Украины, г. Киев, Украина;

Rostoka Maryna Lvovna, Ph.D of Pedagogical Sciences, Senior Researcher of the Department of Informative and Didactic Modeling of the National Center «Junior Academy of Sciences of Ukraine», MES of Ukraine and NAS of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

E-mail: marilvross@gmail.com

Наукометричні і бібліографічні профілі. Наукометрические и библиографические профили. Scientometric and bibliographic profiles:

ID: 1257719 <http://irbis-nbuv.gov.ua/ASUA/1257719>

ORCIDiD: <http://orcid.org/0000-0002-1891-5482>

Web of Science ResearcherID: O-6224-2018

Digital Library NAES of Ukraine: <http://lib.iitta.gov.ua/cgi/stats/report/authors/a2cb9f649a58729442701dec0ccb77ac/>

Google Scholar Citations: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=Mimx800AAAAJ&hl=ru>

PO-Shausps: <https://www.adaptive.org.ua> (<https://www.adaptive.org.ua/index.php/uk/nasha-komanda/sotsialni-partnery-2/item/161-rostoka-maryna-lvovna>)

Коло наукових і професійних інтересів. Круг профессиональных интересов. The Professional Interests.

Теорія і методика професійної освіти, підручникотворення, трансдисциплінарна, наукова й економічна освіта, педагогічні умови, кваліметричне моделювання, конкурсні технології, інформатизація освіти (ЕОР, ІКТ), адаптивне управління в освіті та ін. Теория и методика профессионального образования, создание учебников, трансдисциплинарное, научное и экономическое образование, педагогические условия, кваліметрическое моделирование, конкурсные технологии, информатизация образования (ЭОР, ИКТ), адаптивное управление в образовании др. Theory and methods of vocational education, the creation of modern textbooks, transdisciplinary, scientific and economic education, pedagogical conditions, , qualimetric modeling, competitive technologies, informatization of education (EER, ICT), adaptive education management, etc.

Кандидатська дисертація. Кандидатская диссертация. PhD thesis (13.00.04 – 2017). URL: http://lib.iitta.gov.ua/708971/1/aref_rostoka%2030052017r.pdf

Педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх обліковців з реєстрації бухгалтерських даних. Педагогические условия формирования профессиональной компетентности будущих учётчиков по регистрации бухгалтерских данных. Pedagogical Conditions of Formation of Future Accounting Clerks' Professional Competence in Accounting Data Registration.

Громадська діяльність. Общественная деятельность. Public activity.

Представник Ради Громадської організації «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами». Відповідальний секретар електронного наукового фахового видання «Адаптивне управління: теорія і практика». Сертифікований фахівець із розроблення кваліметричного інструментарію (2016). Сертифікований фахівець щодо використання Corel Draw у наукових дослідженнях (2019). Постійний член журі конкурсів професійної та фахової майстерності за запрошенням НМК ПТО у місті Києві (2011-2019). Голова кваліфікаційної комісії з професії «Обліковець з реєстрації бухгалтерських даних» (2015-2019). Сертифікований учасник тренінгів при МОН України з трансферу технологій, інноваційної діяльності та інтелектуальної власності (2018). Дипломований модератор Forum-SOIS-2019.

Представитель Совета Общественной организации «Школа адаптивного управления социально-педагогическими системами». Ответственный секретарь электронного научного профессионального издания «Адаптивное управление: теория и практика». Сертифицированный специалист по разработке кваліметричного інструментария. Сертифицированный специалист по использованию Corel Draw в научных исследованиях. Постоянный член жюри конкурсов профессионального мастерства по приглашению УМК ПТО в городе Киеве. Председатель квалификационной комиссии по профессии «Учётчик регистрации бухгалтерских данных». Сертифицированный участник тренингов при МОН Украины по трансферу технологий, инновационной деятельности и интеллектуальной собственности. Дипломированный модератор Forum-SOIS-2019.

Representative of the Council of the Public Organization «School of Adaptive Management of Socio-Pedagogical Systems». Executive secretary of the electronic scientific professional edition «Adaptive Management: Theory and practice» (from 2016). Certified Specialist in the Development of Qualitative Tools (since 2016). Certified specialist in the use of Corel Draw in scientific research (since 2019). Permanent member of the jury of competitions of professional and professional skill at the invitation of the Educational and Methodological Cabinet of vocational education in the city of Kiev (2011-2019). Chairman of the Qualification Commission for the profession «Accountant for the registration of accounting data» (2015-2019). Certification specialist training at the Ministry of Education and Science of Ukraine on technology transfer, innovation and intellectual property (since 2018). Certified Moderator Forum-SOIS-2019.

На сьогодні. На сегодня. For today: Автор понад 90 наукових праць. Автор более 90 научных трудов. An author of the 90 scientific works.

Савченко Ірина Миколаївна, доктор філософії (кандидат педагогічних наук), старший науковий співробітник, учений секретар Національного центру «Мала академія наук України» МОН України і НАН України, м. Київ, Україна.

Савченко Ирина Николаевна, доктор философии (кандидат педагогических наук), старший научный сотрудник, учений секретар Национального центра «Малая академия наук Украины» МОН Украины и НАН Украины, г. Киев, Украина.

Savchenko, Iryna Mykolaivna, Ph.D of Pedagogical Sciences, Senior Researcher, Scientific Secretary, National Center «Junior Academy of Sciences of Ukraine» MES Ukraine and NAS Ukraine, Kyiv, Ukraine.

E-mail: savchenko_irina@ukr.net

Наукометричні і бібліографічні профілі. Наукометрические и библиографические профили. Scientometric and Bibliographic Profiles:

ID: 0047280 <http://irbis-nbuv.gov.ua/ASUA/0047280>

ORCIDiD: <https://orcid.org/0000-0002-0273-949>

Google Scholar Citations: https://scholar.google.com.ua/citations?user=58x9_V4AAAAJ&hl=uk

Digital Library NAES of Ukraine: <http://lib.iitta.gov.ua/cgi/stats/report/authors/9a13ce7caf3a8dbe5c864fed53ef4ca5/>

PO-Shaups: <https://www.adaptive.org.ua> (<https://www.adaptive.org.ua/index.php/uk/hasa-komanda/sotsialni-partnery-2/item/141-savchenko-iryna-mykolaivna>)

Коло наукових і професійних інтересів. Круг профессиональных интересов. The Professional Interests.

Наукова освіта учнівської молоді в контексті глобалізації; дуальна форма освіти в системі підготовки фахівців індустрії харчування; проектні методи роботи; індикатори освіти, інформаційно-комунікаційні технології в освіті.

Научное образование учащейся молодежи в контексте глобализации; дуальная форма образования в системе подготовки специалистов индустрии питания; проектные методы работы; индикаторы образования, информационно-коммуникационные технологии в образовании.

Scientific education of students in the context of globalization; dual form of education in the system of training specialists in the food industry; project work methods; indicators of education, information and communication technologies.

Кандидатська дисертація. Кандидатская диссертация. PhD thesis (13.00.04 – 2011). URL: <https://vet.edu.ua/images/spets-rada/aref/savchenko.pdf>

Особливості стандартизації в системі початкової професійної освіти Російської Федерації.

Особенности стандартизации в системе начального профессионального образования Российской Федерации.

Features of Standardization in the System of Primary Vocational Education of the Russian Federation.

Громадська діяльність. Общественная деятельность. Public activity.

Член Громадської організації «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами». Дипломований модератор Forum-SOIS-2019.

Член Общественной организации «Школа адаптивного управления социально-педагогическими системами». Дипломованный модератор Forum-SOIS-2019.

Member of the Public Organization «School of Adaptive Management of Social-Pedagogical Systems». Chartered moderator of Forum-SOIS-2019.

На сьогодні. На сегодня. For today. Автор понад 150 наукових праць. Автор более 150 научных трудов. An author of the 150 scientific works.

Сушенцева Лілія Леонідівна, доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри психології та педагогіки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна.

Сушенцева Лилия Леонидовна, доктор педагогических наук, доцент, заведующая кафедрой психологии и педагогики Днепропетровского государственного университета внутренних дел, г. Днепр, Украина.

Sushentseva Lilia Leonidivna, Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Psychology and Pedagogy of the Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs, Dnipro, Ukraine.

E-mail: sushentz2009@ukr.net

Наукометричні і бібліографічні профілі. Наукометрические и библиографические профили. Scientometric and bibliographic profiles:

ID: 0006502 <http://irbis-nbuv.gov.ua/ASUA/0006502>

ORCIDiD: <https://orcid.org/0000-0002-1833-9331>

Digital Library NAES of Ukraine: <http://lib.iitta.gov.ua/cgi/stats/report/authors/20b3f6a8145409e539b7249cbf7e8788/>

Google Scholar Citations: <https://scholar.google.com.ua/citations?hl=ru&user=jTSQ3uoAAAAJ>

Коло наукових і професійних інтересів. Круг профессиональных интересов. The Professional Interests.

Методологія і практикологія професійної мобільності фахівців: закономірності, принципи, механізми, зміст, форми, методи, тощо.

Методология и практикология профессиональной мобильности специалистов: закономерности, принципы, механизмы, содержание, формы, методы и тому подобное.

Methodology and practice of professional mobility of specialists: patterns, principles, mechanisms, content, forms, methods, and the like.

Докторська дисертація. Докторская диссертация. Doctoral thesis (13.00.04 – 2012):

Теоретико-методичні засади формування професійної мобільності майбутніх кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах.

Теоретико-методические основы формирования профессиональной мобильности будущих квалифицированных рабочих в профессионально-технических учебных заведениях.

Theoretical and methodological foundations of the formation of professional mobility of future skilled workers in vocational schools.

Кандидатська дисертація. Кандидатская диссертация. PhD thesis (13.00.04 – 1999):

Управління системою методичної роботи в сучасному професійно-технічному училищі.

Управление системой методической работы в современном профессионально-техническом училище.

Management of the system of methodical work in a modern vocational school.

Громадська діяльність. Общественная деятельность. Public activity.

Дипломований модератор Forum-SOIS-2019.

Дипломированный модератор Forum-SOIS-2019.

Certified Moderator Forum-SOIS-2019.

На сьогодні. На сегодня. For today. Автор понад 180 наукових праць, під її керівництвом захищено 15 дисертаційних робіт. Автор более 180 научных трудов, под её руководством защищено 15 диссертационных работ. An author of the 180 scientific works, under her leadership 15 dissertations were defended.

Теловата Марія Теодозіївна, доктор педагогічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри обліку та оподаткування Національної академії статистики, обліку та аудиту (ДАСОА), м. Київ, Україна.

Теловата Марія Теодозьевна, доктор педагогических наук, професор, Заслуженный работник образования Украины, заведующая кафедрой учета и налогообложения Национальной академии статистики, учета и аудита (ГАСУА), г. Киев, Украина;

Telovata Mariya Teodozievna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Accounting and Taxation of the National Academy of Statistics, Accounting and Audit, Kyiv, Ukraine;

E-mail: levochkomariya@gmail.com

Наукометричні та бібліографічні профілі. Наукометрические и библиографические профили. Scientometric and Bibliographic Profiles:

ID:1260491 <http://irbis-nbuv.gov.ua/ASUA/1260491>

ORCIDID: <http://orcid.org/0000-0001-9514-1663>

Web of Science Researcher ID: K-6831-2018

Google Scholar Citations: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=odOUevkAAAAJ&hl=uk>

Науково-дослідна тема. Научно-исследовательская тема. Research topic.

Облік, аналіз і контроль діяльності суб'єктів господарювання в умовах інноваційного розвитку» (№ 0119U000682, науковий керівник). Учет, анализ и контроль деятельности субъектов хозяйствования в условиях инновационного развития (№ 0119U000682, научный руководитель). Accounting, Analysis and Control of the Activities of Business Entities in the Conditions Of Innovative Development (№ 0119U000682, supervisor).

Коло наукових і професійних інтересів. Круг профессиональных интересов. The Professional Interests.

Теорія бухгалтерського обліку, теорія і методика професійної освіти, наступність у професійній підготовці майбутніх фахівців економічної галузі, методика викладання облікових дисциплін тощо. Теория бухгалтерского учета, теория и методика профессионального образования, преемственность в профессиональной подготовке будущих специалистов экономической отрасли, методика преподавания учетных дисциплин и т.п. Accounting theory, theory and methodology of professional education, continuity in the professional training of future specialists in the economic sector, methods of teaching accounting disciplines and the like.

Докторська дисертація. Докторская диссертация. Doctoral thesis (13.00.04 – 2010):

Наступність у професійній підготовці майбутніх фахівців економічної галузі в системі «коледж – університет». Преемственность в подготовке будущих специалистов в области экономики в системе «колледж-университет». Continuity in the Training of Future Specialists in the Field of Economics in the «College-University» System.

Кандидатська дисертація. Кандидатская диссертация. PhD thesis (13.00.04 – 2003):

Професійна підготовка молодших спеціалістів з бухгалтерського обліку у вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації. Профессиональная подготовка младших специалистов по бухгалтерскому учету в высших учебных заведениях I-II уровней аккредитации. Professional Training of Junior Accounting Specialists in Higher Education Institutions of I-II Accreditation Levels.

Громадська діяльність. Общественная деятельность. Public activity.

Сертифікований учасник з міжнародного обміну досвідом закладів вищої освіти Німеччини, Австрії, Угорщини, Ізраїлю. Член комісії «Освіта без кордонів» при МОН України. Кандидат від Національної академії статистики обліку і аудиту до складу Національної агенції забезпечення якості закладів вищої освіти (НАЗЯВО) при МОН України I-II з'їздів (2015-2016 рр.). Член комісії з розроблення галузевого стандарту вищої освіти України з підготовки молодших спеціалістів за напрямом 0501 «Економіка і підприємство». З 2002 року – експерт комісії МОН України по акредитації та ліцензуванню закладів вищої освіти II-IV рівнів акредитації (контролююча функція). Дипломований модератор Forum-SOIS-2019.

Сертифицированный участник международного обмена опытом высших учебных заведений Германии, Австрии, Венгрии, Израиля. Член комиссии «Образование без границ» при МОН Украины. Кандидат от Национальной академии статистики учета и аудита в состав Национального агентства обеспечения качества высших учебных заведений (НАОКВО) при МОН Украины I-II съездов (2015-2016 гг.). Член комиссии по разработке отраслевого стандарта высшего образования Украины по подготовке младших специалистов по направлению 0501 «Экономика и предприятие». С 2002 года - эксперт комиссии МОН Украины по аккредитации и лицензированию высших учебных заведений II-IV уровней аккредитации (контролирующая функция). Дипломированный модератор Forum-SOIS-2019.

Certified participant in the international exchange of experience of universities in Germany, Austria, Hungary, Israel. Member of the Commission «Education without Borders» at the MES of Ukraine. Candidate from the National Academy of Statistics of Accounting and Audit of the National Agency for Quality of Higher Educational Institutions under the MES of Ukraine of the I-II Congresses (2015-2016) Member of the Commission for the Development of the Industry Standard of Higher Education of Ukraine for the training of junior specialists in the direction 0501 "Economics and Enterprise". Since 2002 - expert of the commission of the Ministry of Education and Science of Ukraine on certification and licensing of higher educational institutions of II-IV accreditation levels (controlling function). Certified Moderator Forum-SOIS-2019.

На сьогодні. На сегодня. For today. Автор понад 180 наукових праць (у т.ч. 3 монографії, 7 навчальних посібників з Грифом МОН України), під її керівництвом захищено 3 дисертаційні роботи. Автор более 180 научных трудов (в т.ч. – 3 монографии, 7 учебных пособий с Грифом МОН Украины), под её руководством защищено 3 диссертационных работы. An author of the 170 scientific works (including - 3 monographs, 7 textbooks with the stamp of the Ministry of Education and Science of Ukraine), under her leadership 3 dissertations were defended.

Тропіна Ірина Вікторівна, завідувач сектору розвитку інформаційно-цифрової компетентності відділу цифрової освіти та ІКТ, науковий співробітник Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти», м. Київ, Україна.

Тропина Ирина Викторовна, заведующая сектором развития информационно-цифровой компетентности отдела цифрового образования и информационно-коммуникационных технологий, научный сотрудник Государственного научного учреждения «Институт модернизации содержания образования», г. Киев, Украина.

Tropina Iryna Victorivna, Head of the Digital Information Competence Development Department of the Digital Education and Information and Communication Technology Department, Researcher of the State Scientific Institution «Institute Modernization of Educational Content», Kyev, Ukraine

E-mail: sevennn@ukr.net

Наукометричні й бібліографічні профілі. Наукометрические и библиографические профили. Scientometric and bibliographic profiles:

ORCIDiD: <http://orcid.org/0000-0001-5876-0262>

Google Scholar Citations: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=xtlJ5RYAAAAJ&hl=ru>

PO-Shausps: <https://www.adaptive.org.ua>

Коло наукових і професійних інтересів. Круг профессиональных интересов. The Professional Interests.

Аудит, судово-бухгалтерська експертиза, фінанси, оподаткування, бухгалтерський облік, фінансовий облік, менеджмент, цифрова освіта, цифрова економіка, професійна (професійно-технічна) освіта, експерименти, турніри, проекти.

Аудит, судебно-бухгалтерская экспертиза, финансы, налогообложение, бухгалтерский учет, финансовый учет, менеджмент, цифровое образование, цифровая экономика, профессиональное (профессионально-техническое) образование, эксперименты, турниры, проекты.

Audit, forensic accounting, finance, taxation, accounting, financial accounting, management, digital education, digital economy, professional (vocational) education, experiments, tournaments, projects.

Громадська діяльність. Общественная деятельность. Public activity.

Представник Громадської організації «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами» (<http://adaptive.org.ua>). Дипломований модератор Forum-SOIS-2019.

Представитель Общественной организации «Школа адаптивного управления социально-педагогическими системами». Дипломированный модератор Forum-SOIS-2019.

Representative of the Public Organization «School of adaptive management of socio-pedagogical systems». Certified Moderator Forum-SOIS-2019.

На сьогодні. На сегодня. For today. Автор понад 30 наукових праць. Автор более 30 научных трудов. An author of the 30 scientific works.

ВИСНОВКИ, ПРОПОЗИЦІЇ ТА РІШЕННЯ WEB-ФОРУМУ щодо перспектив та завдань спільної діяльності вітчизняних і зарубіжних закладів освіти, наукових установ і представництв влади

(підготовлено на основі звітів модераторів, з урахуванням
пропозицій і порад учасників заходу)

Глобалізація, основою якої є інформаційна революція, здійснює вирішальний вплив на сфери людського буття: економіку, політику, культуру, мову, освіту, духовно-моральний розвиток особистості XXI століття – початок нової інформаційної епохи.

У грудні 2016 року Міністерством економічного розвитку і торгівлі України презентовано «Цифрову адженду України – 2020». Цей документ став основою для схваленої Кабінетом міністрів України «Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки» та затвердження плану заходів щодо її реалізації.

Освіта – одна з найважливіших сфер людської діяльності та визначальний фактор розвитку людства. Вхідження України в європейський світовий освітній простір вимагає проведення модернізації змісту освіти в контексті її відповідності сучасним потребам. Розвинені країни Європи, США, Канада, Японія вже пройшли шлях реформування освіти і зараз успішно застосовують концепції індивідуальних освітніх програм замість традиційних уроків. Україна тільки стає на цей шлях. Це зумовлює необхідність упровадження в освітню практику новітніх технологій, що передбачають навчання, виховання, формування навичок наукової роботи й управління, знаходження адаптивних аспектів існування людини в умовах єдиного відкритого інформаційного простору освіти впродовж життя.

Враховуючи вище сказане, обґрунтовуючи свої думки з урахуванням побажань, пропозицій і порад співорганізаторів та учасників, рішення щодо висновків роботи Форуму представлено у такому формулюванні:

1. Українська інженерно-педагогічна академія у руслі проблематики заходу, зокрема в напрямі «Реалії та перспективи розбудови єдиного відкритого інформаційного простору освіти у співпраці загальноосвітніх, професійних (професійно-технічних), вищих, позашкільних навчальних закладів і наукових установ» пропонує:

1.1. Визначити стратегічним напрямом спільну діяльність Української інженерно-педагогічної академії, Національного центру «Мала академія наук України» та провідних освітніх установ України й зарубіжжя щодо спільної організації Міжнародного науково-практичного Web-форуму «Розбудова єдиного відкритого інформаційного простору освіти впродовж життя» (далі – Форум), який зареєстровано у системі УкрІНТЕІ.

1.2. Поширити аудиторію учасників спільної діяльності шляхом оприлюднення анонсу про наступний Форум, проведення реал- і онлайн

зустрічей із керівництвом освітніх установ та укладання відповідних угод про науково-педагогічне співробітництво з закладами середньої, професійної (професійно-технічної), позашкільної освіти та іншими освітніми організаціями. Започаткувати проведення конференцій, семінарів, тренінгів, майстер-класів тощо у закладах освіти із демонстрацією та розповсюдженням матеріалів Форуму.

1.3. Організувати для педагогічних працівників закладів освіти України проведення відповідних тренінгів і майстер-класів з питань підготовки науково-педагогічних і навчально-методичних матеріалів до публікацій у відкритих виданнях України.

1.4. Створити консалтингову сторінку на сайті Кафедри інформаційних, комп'ютерних технологій і математики Української інженерно-педагогічної академії для надання відповідних консультацій освітянам, які бажають брати участь у науково-практичних заходах, у т.ч. і в щорічному Форумі, щоб підготувати педагогів до спілкування в online-режимі. Забезпечити компетентну допомогу педагогам-практикам з питань наукового обґрунтування тем доповідей щодо виступів на семінарах, конференціях, форумах із врахуванням побажань та коментарів учасників.

1.5. Організувати проведення онлайн круглих столів та вебінарів із закладами освіти для виявлення актуальних питань, пов'язаних із розбудовою єдиного відкритого інформаційного простору освіти впродовж життя на рівні кожного регіону.

1.6. Забезпечити проведення наукових досліджень на базі закладів освіти (за бажанням експериментальних) із виявлення проблем розбудови єдиного відкритого інформаційного простору та представлення їх для обговорення.

1.7. Залучити слухачів (учнів шкіл, ЗП(ПТ)О, студентів ЗВО, аспірантів, докторантів) до участі в наукових, творчих розробках та представлення отриманих результатів на конкурсах, олімпіадах та інших інтелектуальних змаганнях шляхом організації позашкільних (позаурочних) занять та засобами налагодження комунікацій між основною, старшою, вищою та академічною школою у векторі виявлення, формування та розвитку інтелектуального потенціалу держави.

1.8. Залучити магістрантів, аспірантів і докторантів Української інженерно-педагогічної академії, педагогічних працівників (вчителів, викладачів, майстрів виробничого навчання методистів), менеджерів освіти (директорів навчальних закладів та освітніх установ і організацій) до спільної науково-практичної роботи (підготовка матеріалів для публікації у збірниках наукових праць та виступів на конференціях, семінарах, форумах, а також безпосередньої організації і проведенні заходів).

2. Національний центр «Мала академія наук України» у векторі «Трансдисциплінарна парадигма єдиного відкритого інформаційного освітнього простору: формування інтелектуального та трудового потенціалу держави» рекомендує:

2.1. Затвердити офіційно прийнятим логотип Форуму – «Forum-SOIS» (Scientific Open Information Space).

2.2. Вважати проведення Forum-SOIS стратегічно необхідною місією вітчизняної й зарубіжної науки та освіти щодо розроблення траєкторії підготовки учнівської молоді до існування у глобалізованому інформаційному суспільстві знань, у виявленні, формуванні й розвитку інтелектуального потенціалу держави.

2.3. Започаткувати Конкурс «SOIS» на кращі наукові й методичні розробки з використанням портальних структур і прикладних продуктів Національного центру «Мала академія наук України» і Української інженерно-педагогічної академії з відповідним заохоченням і стимулюванням переможців (розробити концепцію, положення, умови і критерії конкурсних змагань та інструментарій їх оцінювання) у форматі наступного Форуму.

2.4. Підготувати засобами ТОДАОС веб-виставку наукової продукції закладів-співорганізаторів за напрямом «Науково-технологічні засади створення трансдисциплінарного онтологічного інформаційно-освітнього простору Малої академії наук України» у векторі проведення наступного Форуму з відповідним заохоченням та з врахуванням здобутків вітчизняної та зарубіжної науки щодо інноваційних технологій роботи з обдарованою і талановитою учнівською молоддю.

2.5. Розпочати роботу зі створення класу Трансдисциплінарності у системі української освіти із залученням іноземних партнерів відповідних шкіл Трансдисциплінарності у світі (підготувати концепцію, положення, відповідні науково-педагогічні і навчально-методичні матеріали).

2.6. Організувати проведення реал-тренінгу для освітян з питань розроблення сучасних електронних підручників засобами онтологічної призми (підготувати програму спецкурсу, відповідні науково-методичні матеріали щодо забезпечення тренувань).

2.7. Проводити щомісячні (щоквартальні) Web-зустрічі щодо обговорення результатів спільної діяльності педагогів-практиків, методистів регіональних Малих академій наук щодо вирішення питань розбудови єдиного відкритого інформаційного простору освіти впродовж життя.

2.8. Підготувати електронну та друковану збірку матеріалів Форуму для розповсюдження й упровадження в практику з метою заохочення освітян до спільної діяльності.

2.9. Видати електронний та друкований Збірник матеріалів Першого Міжнародного науково-практичного Web-форуму «Розбудова єдиного відкритого інформаційного простору освіти впродовж життя».

2.10. Розмістити електронну версію Збірника матеріалів Першого Міжнародного науково-практичного Web-форуму «Розбудова єдиного відкритого інформаційного простору освіти впродовж життя» на сайті Національного центру «Мала академія наук України» (<http://man.gov.ua>), Кафедри комп'ютерних, інформаційних і поліграфічних технологій Української інженерно-педагогічної академії (<http://ikpt.uipa.edu.ua>), на сайті

Громадської організації «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами» (<http://adaptive.org.ua>) та на сайтах установ співорганізаторів.

2.11. Опублікувати друковану версію Збірника матеріалів Першого Міжнародного науково-практичного Web-форуму «Розбудова єдиного відкритого інформаційного простору освіти впродовж життя» за сприяння Національного центру «Мала академія наук України» та Льотної академії Національного авіаційного університету з відповідним рецензуванням і редагуванням за взаємною домовленістю.

2.12. Підготувати сертифікати для доповідачів і дипломи модераторів Форуму з певною офіційною реєстрацією. Вручити закладам-співорганізаторам Почесні грамоти інноваційних партнерів за сприяння Національного центру «Мала академія наук України».

2.13. Порушити клопотання перед МОН України щодо заохочення активних представників з організації та проведення Форуму, які систематично впроваджують передові інноваційні ідеї у практику вітчизняної освіти.

2.14. Оприлюднити інформацію про роботу Форуму на сайтах освітніх установ і навчальних закладів з метою популяризації інноваційних науково-практичних заходів і впровадження ідей учасників Форуму в освітню практику України.

3. Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти»

Використання цифрових технологій в освіті нині є основою багатьох професій. Це приводить до створення знань нової якості, а отже, до розвитку людського капіталу. Тому в інформаційному суспільстві зростає потреба у викладачах нового покоління, здатних ефективно вирішувати нові нетипові професійні завдання, самостійно здобувати необхідні знання, уміння та навички, генерувати нові креативні ідеї; грамотно працювати з інформацією.

Цифрові технології, впровадження яких сьогодні є одним з пріоритетних напрямів розвитку освіти, впевнено займають своє місце в освітньому процесі, входять у життя кожного закладу освіти. Відтак вважаємо пріоритетним напрям Форуму «Науково-практичні засади електронної освіти: засоби, методики, технології, середовища», роботу якого присвячено висвітленню саме цих актуальних питань, до вирішення яких долучилося близько 40 науковців, педагогічних працівників, викладачів-методистів, майстрів виробничого навчання, аспірантів, магістрів з більшості регіонів України, Молдови, Угорщини, Грузії та врахувати такі *Пропозиції представників Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти»* та включити їх до рішення Форуму:

3.1. Порушити оновлення змісту нормативних документів: «Положення про Національну освітню електронну платформу», «Положення про електронний підручник», «Положення про електронні освітні ресурси» тощо. Висвітлити вимоги, рекомендації щодо наповнення е-платформи якісним освітнім контентом з залученням провідних наукових структур закладів-співорганізаторів за відповідними угодами і домовленостями.

3.2. Долучитися до проведення експериментів, проектів всеукраїнського рівня стосовно розроблення та впровадження в освітній процес елементів цифровізації.

3.3. Закладам професійної (професійно-технічної) освіти звернути увагу на технології проектування smart-комплексів навчальних предметів як елементів інформаційного освітнього середовища.

3.4. Поширити інформацію про проведення щорічного Всеукраїнського бізнес-турніру «Стратегія фірми» у трьох лігах: учнівській, студентській та в лізі наставників з використанням бізнес-симуляцій і ігор, зокрема українського продукту ViAL+, адже, бізнес-симуляція – це інтерактивна модель реального ділового середовища у вигляді комп'ютерної програми, що має стати одним із компонентів інформаційного простору освіти впродовж життя.

3.5. Для динамічного розвитку цифрової економіки рекомендуємо створення та реалізацію національної програми щодо набуття загальних і спеціальних цифрових компетенцій задля формування глобалізаційної компетентності людини інформаційного суспільства.

3.6. Сприяти оновленню державного класифікатора професій, тобто розроблення та затвердження переліку цифрових професій на основі вимог ринку праці, цифрових трендів тощо, з подальшим розробленням відповідної програми їх запровадження у профільних навчальних закладах, а також у закладах позашкільної освіти.

3.7. Сформувати пропозиції щодо створення стандарту цифрової компетентності, формування відповідних освітніх програм (професійних і наукових), до складу яких слід обов'язково включати навчальні дисципліни, пов'язані з набуттям цифрових компетенцій (інформаційний менеджмент, інформаційний консалтинг тощо).

3.8. Врахувати в національній освіті кращі зразки педагогічного досвіду інших країн щодо розвитку цифрової освіти із збереженням здобутків вітчизняної освіти.

3.9. Розвивати ідею створення національної освітньої екосистеми, що об'єднає заклади освіти, студентів, учнів, абітурієнтів, випускників. Така співпраця дасть змогу підвищити якість освітніх послуг та зробити їх доступними у віддаленому режимі з будь-якої точки світу.

3.10. Розробити нові підходи та відповідний інструментарій і механізми щодо організації роботи віртуальних цифрових коворкінг-центрів, цифрових хабів-студій, хабів-асоціацій, хакатонів, щоб на їх базі сформувати цифрову реальність в Україні.

3.11. Проводити подальші дослідження впливу інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій на реформування освіти, не зважаючи на масштабність наукових здобутків.

4. Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна Національної академії педагогічних наук України:

Фундаментальна роль освіти дорослих визнається нині на всіх рівнях – від державного до міжнародного. Як наголошується у двох підсумкових

документах, прийнятих VI міжнародною конференцією з освіти дорослих («CONFINTEA VI»), що проводилася під егідою ЮНЕСКО у 2009 р. у м. Белена (Бразилія), «...освіта і підготовка дорослих – головні інструменти у вирішенні глобальних проблем XXI століття: збереження миру, розширення демократії, дотримання прав людини, повага різноманітності, врегулювання конфліктів, стійкий розвиток економіки, удосконалення людських ресурсів та захист довкілля».

Тому один із напрямів Форуму був присвячений висвітленню проблем, пов'язаних з «Освітою дорослих в умовах сталого розвитку інформаційного суспільства» і результатів відповідних досліджень. Цей напрям представляли співробітники та аспіранти Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна Національної академії педагогічних наук України, а також представники Тираспольського державного університету, Горійського державного педагогічного університету, Національної металургійної академії України, Української інженерно-педагогічної академії, Інституту післядипломної педагогічної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка, Васильківського коледжу Національного авіаційного університету, Державного Університету Телекомунікацій, Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, закладів середньої освіти та ін.

Тематика виступів була досить цікава і охоплювала такі напрями, як особистісний і професійний розвиток, громадянська компетентність, полікультурна освіта, неформальна освіта, дистанційна освіта, підвищення кваліфікації, педагогічні технології освіти дорослих, зарубіжний досвід освіти дорослих (Греція, Італія, Канада, Німеччина, Польща, Угорщина, Фінляндія).

Очікування учасників Форуму варіювалися від удосконалення навичок роботи в такому форматі, отримання нових знань і нової та цікавої інформації для подальшої роботи, ознайомлення із новітніми ідеями розбудови єдиного відкритого інформаційного освітнього простору освіти впродовж життя до обміну досвідом і науково-практичними напрацюваннями, розширення обізнаності щодо проблем освіти дорослих в Україні та за рубежом й усвідомлення ролі освіти дорослих у сучасному соціумі, в роботі з обдарованою і талановитою учнівською молоддю тощо.

У вітальному слові директора ІПОД імені Івана Зязюна НАПН України Лариси Борисівни Лук'янової і у представлених виступах було наголошено на таких важливих аспектах, як:

– наявність державних і громадських інституцій, формальних і неформальних, що займаються проблемами освіти дорослих, зокрема: департамент МОН України з вищої освіти і освіти дорослих, відділення НАПН України з професійної освіти і освіти дорослих, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, у якому проводяться педагогічні, психологічні, компаративні дослідження, громадська спілка «Українська асоціація освіти дорослих», яка є активним членом Європейської асоціації освіти дорослих, кафедра ЮНЕСКО

«НЕПЕРЕРВНА ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА ХХІ СТОЛІТТЯ»; мережа Центрив неформальної освіти, Університети третього віку, народні університети та ін.;

- внесення у класифікатор професії «андрагог»;
- підготовка Закону про освіту дорослих;
- вивчення зарубіжного досвіду.

З огляду на це, від напряму Форуму «Освіта дорослих в умовах сталого розвитку інформаційного суспільства» подаємо такі рекомендації:

4.1. На державному рівні сприяти міжсекторній взаємодії, розширенню співробітництва між інституціями, що займаються проблемами освіти дорослих, обміну досвідом та виробленню спільних стратегічних дій.

4.2. Підтримати широке обговорення проекту Закону України «Про освіту дорослих» із залученням усіх зацікавлених сторін.

4.3. Запровадити професійну підготовку андрагогів як окремий напрям підготовки фахівців у сфері освіти дорослих на рівні спеціалізації, а також державного освітнього стандарту вищої освіти за спеціальністю «Андрагог» та посприяти розробленню галузевих стандартів для напряму «Освіта дорослих» із урахуванням специфіки педагогічних і непедагогічних спеціальностей, а також спеціальностей педагогічних працівників позашкілля.

4.4. Вивчити і поширити здобутки зарубіжного досвіду з розроблення й впровадження освітніх програм для різних категорій населення.

4.5. Продовжити проведення науково-практичних, культурно-просвітницьких заходів з освіти дорослих, зокрема у напрямку розбудови єдиного відкритого інформаційного простору освіти впродовж життя.

4.6. Поглибити міжнародне співробітництво у сфері освіти дорослих, здійснити підготовку й реалізацію спільних міжнародних проектів.

5. Громадська організація «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами», представляючи напрям «Адаптивне управління соціально-педагогічними системами» рекомендує:

5.1. Розширювати аудиторію учасників, розповідаючи про необхідність формування умінь адаптуватися для досягнення соціально значущих цілей у буденному житті, професійній діяльності, у розвитку комунікативних зв'язків шляхом проведення семінарів, тренінгів, конференцій в освітянських аудиторіях.

5.2. Створити банк даних щодо можливостей поширення знань і умінь активізації адаптивних процесів у життєдіяльності людини на основі спрямованої самоорганізації (теми лекцій, семінарів, тренінгів тощо).

5.3. Розробити тематику занять з питань адаптивного управління й запропонувати обласним інститутам післядипломної педагогічної освіти та структурам ППО інших освітніх установ для проведення занять в online-режимі засобами сайтових структур організацій.

5.4. В інформаційному полі вітчизняної освіти актуалізувати питання розбудови Нової української школи, враховуючи, що це один з напрямів активізації адаптивних процесів у суспільстві.

5.5. У просвітницькій діяльності Форуму звернути увагу на необхідність модернізації управлінських структур освітньої галузі через розвиток внутрішніх та

зовнішніх комунікацій, скоординованості управлінських процесів (запровадження електронного врядування системи освіти).

5.6. Ввести в тематику Форуму питання з адаптивно-маркетингового управління та інструментарію, зорієнтованого на формування стратегії розвитку цілей закладів освіти як організацій, які надають освітні послуги.

5.7. Вважати одним із пріоритетних напрямів роботи Форуму формування громадської думки щодо розвитку освіти в Україні шляхом використання комунікаційних каналів Інтернет для підвищення рівня обізнаності громади щодо своїх можливостей впливу на стан освітньої галузі.

5.8. Започаткувати випуск монографій щодо адаптивних процесів розбудови єдиного відкритого інформаційного простору освіти впродовж життя. Поширювати взаємозв'язки на міжнародному рівні, встановлювати контакти з представниками освітніх структур різних країн, залучати їх до участі в роботі Форуму та публікації результатів науково-дослідницької діяльності в електронному науковому фаховому виданні «Адаптивне управління: теорія і практика», що розміщений в середовищі міжнародної платформи з індексацією в різних наукових базах даних бібліотек і каталогів: наукові професійні видання України; Crosref, Google Scholar (США), Web of Sciences (США), ін.

Дуже дякуємо організаторам за титанічну роботу, пов'язану з підготовкою та проведенням Форуму.

Дякуємо учасникам, які виступали з цікавими і змістовними доповідями.

Запрошуємо всіх вітчизняних і зарубіжних партнерів до подальшої співпраці.

ПЕРСОНАЛІЇ. ПЕРСОНАЛИИ. PERSONALITIES

1. **Авшенюк Наталія Миколаївна** – доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу зарубіжних систем педагогічної освіти і освіти дорослих Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, м. Київ, Україна;
2. **Альсадун Мунтасір Асаад** – аспірант Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна;
3. **Андрощук Ірина Миколаївна** – доктор педагогічних наук, провідний науковий співробітник відділу андрагогіки Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, м. Київ, Україна;
4. **Бакатанова Вероніка Борисівна** – доктор філософії (кандидат педагогічних наук), доцент Української інженерно-педагогічної академії; м. Харків, Україна;
5. **Баніт Ольга Василівна** – провідний науковий співробітник відділу андрагогіки Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих Національної академії педагогічних наук України, доктор педагогічних наук, м. Київ, Україна;
6. **Баранова Лілія Миколаївна** – старший викладач кафедри іноземних мов Державного Університету Телекомунікацій, м. Київ, Україна;
7. **Барвіцька Галина Кирилівна** – доктор філософії (кандидат філологічних наук), старший науковий співробітник відділу інформаційно-дидактичного моделювання Національного центру «Мала академія наук України» МОН України і НАН України, м. Київ, Україна;
8. **Басараб Володимир Ярославович** – доктор філософії (кандидат педагогічних наук), викладач кафедри професійної освіти та інноваційних технологій Інституту післядипломної освіти та довузівської підготовки ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», м. Івано-Франківськ, Україна;
9. **Бачієва Лариса Олександрівна** – доктор філософії (кандидат педагогічних наук), доцент Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна;
10. **Бельченко Василь Петрович** – викладач-методист Київського професійно-педагогічного коледжа ім. Антона Макаренка, м. Київ, Україна;
11. **Білік Олена Володимирівна** – викладач Тираспольського державного університету, м. Кишиневу, Молдова;
12. **Богданова Віолета Олексіївна** – Тираспольський державний університет, м. Кишиневу, Республіка Молдова.
13. **Бондаренко Тетяна Сергіївна** – доктор філософії (кандидат педагогічних наук), доцент кафедри інформаційних, комп'ютерних технологій і математики Української інженерно-педагогічної академії, представник Громадської організації «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами», м. Харків, Україна;
14. **Брацлавська Алла Юріївна** – Харківський національний університет Повітряних Сил м. Харків, Україна;
15. **Бурбига Валентина Анатоліївна** – доктор філософії (кандидат педагогічних наук), доцент кафедри Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна;
16. **Бур'янчук Альона Вікторівна** – магістрантка Київського університету туризму, економіки і права, м. Київ, Україна;
17. **Васкан Теодора Антонівна** – викладач Тираспольського державного університету, м. Кишиневу, Республіка Молдова;
18. **Ващенко Любов Іванівна** – аспірант Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих Національної академії педагогічних наук України, м. Київ, Україна;
19. **Вербовий Олексій Вікторович** – доктор філософії (кандидат історичних наук), доцент кафедри новітньої історії України Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна;
20. **Вишку Ірина Георгіївна** – молодший науковий співробітник, аспірант Тираспольського державного університету, м. Кишиневу, Республіка Молдова;
21. **Гермак Ольга Леонідівна** – викладач спецдисциплін енергетичного профілю Державного навчального закладу «Криворізький центр професійної освіти металургії та машинобудування», м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна;

22. **Говорун Ірина Василівна** – учитель початкових класів ЗОСШ № 226, м. Київ, Україна;
23. **Годлевська Катерина Василівна** – доктор філософії (кандидат педагогічних наук), старший науковий співробітник відділу зарубіжних систем педагогічної освіти і освіти дорослих Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, м. Київ, Україна;
24. **Гончарова Ірина Петрівна** – заступник директора з навчально-виховної роботи Державного навчального закладу «Міжрегіональне вище професійне училище поліграфії та інформаційних технологій», м. Дніпро, Україна;
25. **Гордієнко Тетяна Георгіївна** – викладач Харківського вищого професійного училища № 6, м. Харків, Україна;
26. **Горетько Тетяна В'ячеславівна** – старший викладач кафедри іноземних мов Державного Університету Телекомунікацій, м. Київ, Україна;
27. **Градинарь Оксана А.** – викладач Тираспольського державного університету, м. Кишиневу, Республіка Молдова;
28. **Гришко Вікторія Вікторівна** – аспірантка Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, м. Київ, Україна;
29. **Гуменний Олександр Дмитрович** – доктор філософії (кандидат педагогічних наук), старший науковий співробітник лабораторії електронних навчальних ресурсів Інституту професійно-технічної освіти Національної академії педагогічних наук України, м. Київ, Україна;
30. **Гуралюк Андрій Георгійович** – доктор філософії (кандидат педагогічних наук), старший науковий співробітник, старший науковий співробітник відділу створення та використання інтелектуальних мережних інструментів Національного центру «Мала академія наук України» МОН України і НАН України, представник Громадської організації «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами», м. Київ, Україна;
31. **Давидова Юлія Володимирівна** – аспірантка Української інженерно-педагогічної академії, методист Науково-методичного центру професійно-технічної освіти у Харківській області, м. Харків, Україна;
32. **Дем'яненко Валентина Борисівна** – доктор філософії (кандидат педагогічних наук), завідувач відділу інформаційно-дидактичного моделювання Національного центру «Мала академія наук України» МОН України і НАН України, м. Київ, Україна;
33. **Дем'ян Ірина Павлівна** – заступник директора Державного професійно-технічного навчального закладу «Криворізький навчально-виробничий центр», кандидат педагогічних наук, м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна;
34. **Джура Олександр Дмитрович**, доктор філософських наук, професор, директор Бурштинського енергетичного коледжу Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, м. Бурштин, Івано-Франківська область, Україна;
35. **Дика Наталія Михайлівна** – доктор філософії (кандидат педагогічних наук), доцент, завідувач кафедри методики мов та літератури Інституту післядипломної педагогічної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка м. Київ, Україна;
36. **Дишлевич Юлія Дмитрівна** – магістрантка Національної металургійної академії України, м. Дніпро, Україна;
37. **Довгий Станіслав Олексійович** – Президент Малої академії наук України, доктор фізико-математичних наук, професор, академік НАН України, академік НАПН України, м. Київ, Україна;
38. **Єльнікова Галина Василівна** – доктор педагогічних наук, професор, професор Української інженерно-педагогічної академії, голова ради Громадської організації «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами», м. Харків, Україна;
39. **Єнотаєва Людмила Євгенівна** – молодший науковий співробітник відділу інформаційно-дидактичного моделювання Національного центру «Мала академія наук України», м. Київ, Україна;
40. **Єрмоменко Ольга Анатоліївна** – доктор філософії (кандидат педагогічних наук), доцент Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна;

41. **Завалевський Юрій Іванович** – доктор педагогічних наук, професор, в.о. директора Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти», м. Київ, Україна;
42. **Закліківська Олеся Сергіївна** – викладач Харківської середньої спеціалізованої музичної школи-інтернат, м. Харків, Україна;
43. **Застело Ольга В'ячеславівна** – старший викладач Васильківського коледжу Національного авіаційного університету, м. Васильків, Київська область, Україна;
44. **Іванків Віталій Борисович** – директор Богородчанського професійного будівельного ліцею, м. Богородчани, Івано-Франківська область, Україна;
45. **Іващенко Валерій Петрович** – доктор технічних наук, професор, лауреат державної премії України в галузі науки і техніки, академік АІН України, перший проректор Національної металургійної академії України, м. Дніпро, Україна;
46. **Ігнатович Олена Михайлівна** – доктор філософії (кандидат педагогічних наук), старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник відділу психології праці Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, м. Київ, Україна;
47. **Ісаєва Людмила Євгенівна** – магістрантка Національної металургійної академії України, м. Дніпро, Україна;
48. **Калалб Михайло** – доктор філософії, доцент кафедри фізики, теорії і експерименту, Тираспольський державний університет, м. Кишиневу, Республіка Молдова;
49. **Кальной Сергій Прокопович** – старший науковий співробітник, відділ створення та використання інтелектуальних мережних інструментів, Національний центр «Мала академія наук України», м. Київ, Україна;
50. **Калюжна Тетяна Григорівна** – доктор філософії (кандидат педагогічних наук), провідний науковий співробітник відділу андрагогіки Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, м. Київ, Україна;
51. **Карлова Олена Анатоліївна** – доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна;
52. **Карлова Лариса Георгіївна** – доктор філософії (кандидат педагогічних наук), директор Департаменту науки і освіти Харківської обласної державної адміністрації, м. Харків, Україна;
53. **Кір'ян Олена Іванівна** – доктор філософії (кандидат економічних наук), доцент кафедри менеджменту Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна;
54. **Кішка Наталія Сергіївна** – директор Івано-Франківського професійного політехнічного ліцею, м. Івано-Франківськ, Україна;
55. **Коваленко Олена Едуардівна** – доктор педагогічних наук, професор, ректор Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна;
56. **Котун Кирил Васильович** – доктор філософії (кандидат педагогічних наук), старший науковий співробітник відділу зарубіжних систем педагогічної освіти і освіти дорослих Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, м. Київ, Україна;
57. **Косик Вікторія Миколаївна** – науковий співробітник відділу інформаційно-дидактичного моделювання Національного центру «Мала академія наук України» МОН України і НАН України, м. Київ, Україна;
58. **Кравченко Леся Олександрівна** – магістрантка Київського університету туризму, економіки і права, м. Київ, Україна;
59. **Крикун Євгенія Олександрівна** – здобувач вищої освіти зі спеціальності «Політологія» Інституту Історії міжнародних відносин та соціально-політичних наук Луганського Національного Університету імені Тараса Шевченка, м. Старобільськ, Україна;
60. **Кузьменко Ольга Степанівна** – доктор філософії (кандидат педагогічних наук), доцент кафедри фізико-математичних дисциплін Льотної академії Національного авіаційного університету, м. Кропивницький, Україна;
61. **Купріянов Олександр Володимирович** – доктор технічних наук, доцент, проректор з наукової роботи Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна;
62. **Лазарєв Микола Іванович** – доктор педагогічних наук, професор, професор Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна;

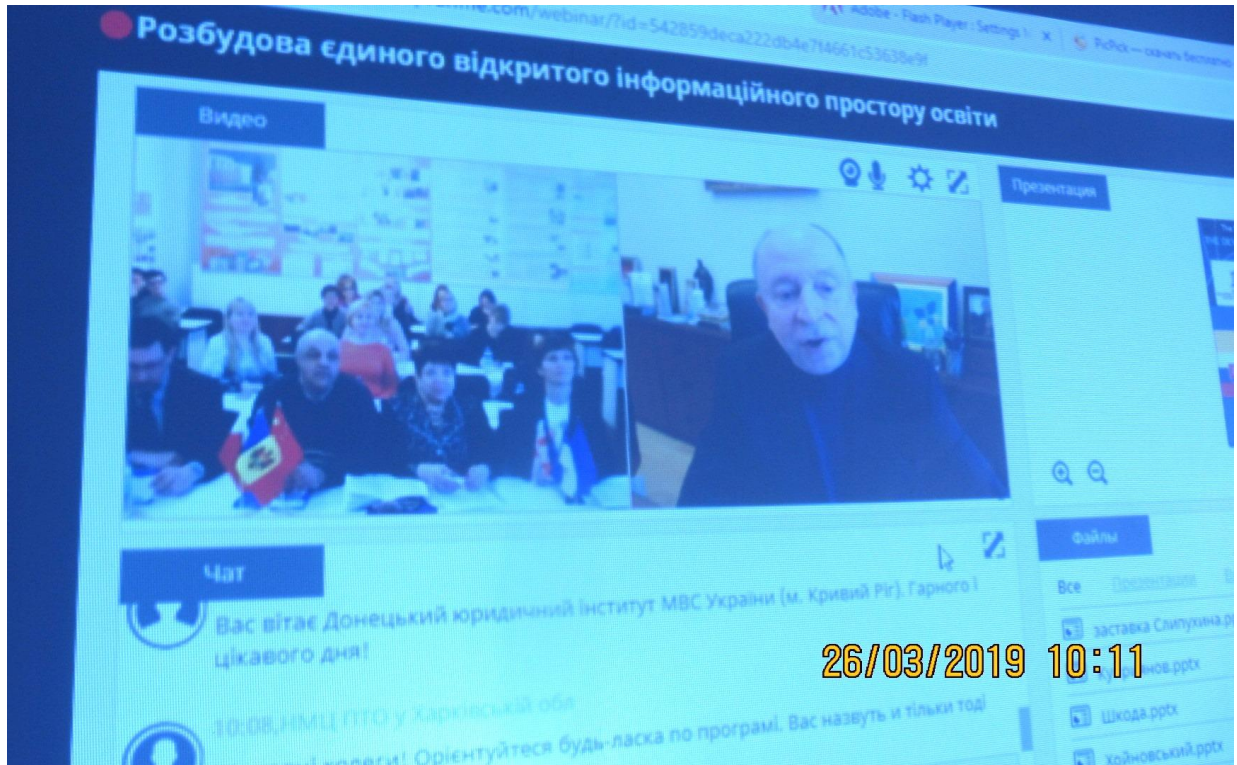
63. **Лапшина Ірина Сергіївна** – доктор філософії (кандидат педагогічних наук), доцент кафедри педагогіки та методик навчання, Хортицька національна навчально-реабілітаційної академії, м. Запоріжжя, Україна;
64. **Легун Віктор Трохимович** – директор Державного професійно-технічного навчального закладу «Криворізький навчально-виробничий центр», м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна;
65. **Лісовий Оксен Васильович** – доктор філософії (кандидат філософських наук), доцент, директор Національного центру «Мала академія наук України» МОН України і НАН України, м. Київ, Україна;
66. **Лузан Людмила Олександрівна** – доктор філософії (кандидат педагогічних наук), доцент кафедри методики навчання мов і літератури Харківської академії неперервної освіти, м. Харків, Україна;
67. **Лук'янова Лариса Борисівна** – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент Національної академії педагогічних наук України, директор Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, м. Київ, Україна;
68. **Луначек Вадим Едуардович** – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри креативної педагогіки та інтелектуальної власності Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна;
69. **Лучанінова Ольга Петрівна** – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри інженерної педагогіки Національної металургійної академії України, м. Дніпро, Україна;
70. **Малихіна Яна Анатоліївна** – доктор педагогічних наук, професор, професор Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна;
71. **Маслова Тетяна Василівна** – учитель початкових класів Середньої загальноосвітньої школи I-III ступенів с. Уладівка, Літинський район, Вінницька область, Україна;
72. **Меквабідзе Руїсан** – доктор наук, професор, керівник відділу міжнародних зв'язків Горійського державного педагогічного університету, м. Горі, Грузія;
73. **Нагореанська Альона Іванівна** – викладач CESPA, м. Кишиневу, Республіка Молдова;
74. **Настенко Євген Арнольдович** – доктор біологічних наук, доктор філософії (кандидат технічних наук); завідувач кафедри біомедичної кібернетики Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», м. Київ, Україна;
75. **Нечуйвітер Олеся Петрівна** – доктор фізико-математичних наук, доцент, завідувач кафедри інформаційних, комп'ютерних технологій і математики Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна;
76. **Острікова Марина Володимирівна** – магістрантка Національної металургійної академії України м. Кривий Ріг, Україна;
77. **Павел Марія Тюдор** – доктор філософії (кандидат наук), доцент Тираспольського державного університету, м. Кишиневу, Республіка Молдова;
78. **Павловська Мар'яна Ярославівна** – викладач Київського професійно-педагогічного коледжу ім. Антона Макаренка, м. Київ, Україна;
79. **Павлиш Тетяна Григорівна** – доктор філософії (кандидат педагогічних наук), викладач Донецького юридичного інституту Міністерства внутрішніх справ України, м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна;
80. **Паздрій Віталій Ярославович** – доктор філософії (кандидат економічних наук), доцент Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, м. Київ, Україна;
81. **Пермінова Анна Василівна** – доктор філософії (кандидат педагогічних наук), доцент Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна;
82. **Пітух Лілія Іванівна** – заступник директора з виховної роботи Вищого професійного училища № 13, м. Івано-Франківськ, Україна;
83. **Плескач Валентина Леонідівна** – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри прикладних інформаційних систем Київського Національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна;
84. **Плескач Марія Василівна** – Київський Національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна;

85. **Поліхун Наталія Іванівна** – доктор філософії (кандидат педагогічних наук), провідний науковий співробітник Інституту обдарованої дитини Національної академії педагогічних наук України, м. Київ, Україна;
86. **Попова Марина Андріївна** – доктор філософії (кандидат технічних наук), завідувач створення та використання інтелектуальних мережних інструментів Національного центру «Мала академія наук України» МОН України і НАН України, м. Київ, Україна;
87. **Попович Ілона Михайлівна** – молодший науковий співробітник, аспірант Тираспольського державного університету, м. Кишиневу, Республіка Молдова;
88. **Постова Катерина Григорівна** – доктор філософії (кандидат психологічних наук), науковий співробітник, Національний центр «Мала академія наук України, м. Київ, Україна;
89. **Пройдак Юрій Сергійович** – доктор технічних наук, професор, лауреат державної премії України в галузі науки і техніки; проректор з наукової роботи Національної металургійної академії України, м. Дніпро, Україна;
90. **Прохорова Вікторія Володимирівна** – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки та організації діяльності суб'єктів господарювання Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна.
91. **Раковська Альона Сергіївна** – аспірантка Української інженерно-педагогічної академії, КЗОЗ «Харківський обласний медичний коледж», м. Харків, Україна;
92. **Редько Олена Яківна** - аспірантка Української інженерно-педагогічної академії, КЗОЗ «Харківський обласний медичний коледж», м. Харків, Україна;
93. **Ростока Марина Львівна** – доктор філософії (кандидат педагогічних наук), старший науковий співробітник відділу інформаційно-дидактичного моделювання Національного центру «Мала академія наук України» МОН України і НАН України, представник Ради Громадської організації «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами», м. Київ, Україна;
94. **Рубан Наталія Павлівна** – доктор філософії (кандидат педагогічних наук), доцент Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна;
95. **Русанова Марина Ігорівна** – доктор філософії (кандидат історичних наук), доцент кафедри політології та правознавства Луганського Національного університету імені Тараса Шевченка, м. Старобільськ, Луганська область, Україна;
96. **Русланова Тетяна Олександрівна** – директор Науково-методичного центру професійно-технічної освіти у Харківській області, м. Харків, Україна;
97. **Савченко Ірина Миколаївна** – доктор філософії (кандидат педагогічних наук), старший науковий співробітник, учений секретар Національного центру «Мала академія наук України» МОН України і НАН України, представник Громадської організації «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами», м. Київ, Україна;
98. **Савченко Ярослав Володимирович** – здобувач освіти Факультету Біомедичної Інженерії Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», м. Київ, Україна;
99. **Самойлова Марія Олександрівна** – магістрантка Київського університету туризму, економіки і права, м. Київ, Україна;
100. **Самонова Тетяна Броніславівна** – доктор філософії (кандидат економічних наук), доцент, завідувач секцією «Маркетинг» кафедри готельно-ресторанної справи Київського університету туризму, економіки і права, м. Київ, Україна;
101. **Сафонов Юрій Миколайович** – доктор економічних наук, професор, заступник директора Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти», м. Київ Україна;
102. **Сліпухіна Ірина Андріївна** – доктор педагогічних наук, професор Національного авіаційного університету, м. Київ, Україна;
103. **Стойчик Тетяна Іванівна** – доктор філософії (кандидат педагогічних наук), заступник директора з навчально-виробничої роботи Криворізького професійного гірничо-технологічного ліцею, м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна;

104. **Стрижак Олександр Євгенійович** – доктор технічних наук, старший науковий співробітник, лауреат державної премії України в галузі освіти, заступник директора з наукової роботи Національного центру «Мала академія наук України» МОН України і НАН України, м. Київ, Україна;
105. **Султанова Лейла Юріївна** – доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу теорії і практики педагогічної освіти імені Івана Зязюна Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, м. Київ, Україна;
106. **Сушенцева Лілія Леонідівна** – доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри психології та педагогіки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна;
107. **Теловата Марія Теодозіївна** – доктор педагогічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри обліку та оподаткування Національної академії статистики, обліку та аудиту, м. Київ, Україна;
108. **Тіманюк Валерія Миколаївна** – Українська інженерно-педагогічна академія, м. Харків, Україна;
109. **Тропіна Марія Андріївна** – здобувач освіти Київського професійного педагогічного коледжу імені А.Макаренка, м. Київ, Україна;
110. **Тропіна Ірина Вікторівна** – завідувач сектору розвитку інформаційно-цифрової компетентності відділу цифрової освіти та ІКТ Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти МОН України», м. Київ, Україна;
111. **Труханенко Ганна Михайлівна** – доктор філософії (кандидат педагогічних наук), заступник директора Криворізького природничо-наукового ліцею, м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна;
112. **Тулчій Антоніна Філімонівна** – доктор філософії (кандидат педагогічних наук), доцент кафедри готельно-ресторанної справи Київського університету туризму, економіки і права, м. Київ, Україна;
113. **Учитель Інна Борисівна** – доктор філософії (кандидат педагогічних наук), доцент кафедри інженерної педагогіки Національної металургійної академії України, м. Дніпро, Україна;
114. **Флуерар Валентина** – Тираспольський державний університет, м. Кишиневу, Республіка Молдова.
115. **Халупко Наталія Олександрівна** – завідувач кабінету програмно-методичного забезпечення Національного центру «Мала академія наук України» МОН України і НАН України, м. Київ, Україна;
116. **Храпач Ганна Сергіївна** – молодший науковий співробітник Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського, м. Київ, Україна;
117. **Цигуля Іон Іванович** – доцент Університету Європейських студій Молдови, м. Кишиневу, Республіка Молдова
118. **Чапідзе Ксенія Олександрівна** – аспірантка Української інженерно-педагогічної академії, викладач Харківського обласного Вищого училища фізичної культури і спорту, м. Харків, Україна;
119. **Чернецький Ігор Станіславович** – доктор філософії (кандидат педагогічних наук), завідувач відділу навчально-тематичних систем знань Національного центру «Мала академія наук України» МОН України і НАН України, м. Київ, Україна;
120. **Черевичний Геннадій Семенович** – доктор філософії (кандидат історичних наук), доцент кафедри новітньої історії України Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ;
121. **Чиріак Любомир Л.** – Тираспольський державний університет, м. Кишиневу, Республіка Молдова;
122. **Чочишвілі Давид** – доктор наук, професор Горійського державного педагогічного університету, м. Горі, Грузія;

123. **Шалімова Ірина Миколаївна** – доктор філософії (кандидат педагогічних наук), доцент Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна;
124. **Швачич Геннадій Григорович** – доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри прикладної математики та обчислювальної техніки Національної металургійної академії України, м. Дніпро, Україна;
125. **Шемигон Наталя Юріївна** – доктор філософії (кандидат педагогічних наук), доцент Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна;
126. **Шеремет Анастасія Михайлівна** – здобувач вищої освіти Національного авіаційного університету, м. Київ, Україна;
127. **Шеремет Ольга Володимирівна** – методист Обласного комунального позашкільного навчального закладу «Чернігівська Мала академія наук учнівської молоді», м. Чернігів; Україна;
128. **Шкіренко Олена Віталіївна** – доктор філософії (кандидат психологічних наук), старший викладач кафедри методики мов та літератури Інституту післядипломної педагогічної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка, м. Київ, Україна;
129. **Штепура Алла Павлівна** – викладач кафедри прикладної лінгвістики Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, м. Ніжин Чернігівської області; Україна;
130. **Штефан Людмила Володимирівна** – доктор педагогічних наук, професор, професор Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна;
131. **Юденкова Олена Петрівна** – доктор філософії (кандидат педагогічних наук), в.о. директора Державного навчального закладу «Міжрегіональне вище професійне училище з поліграфії та інформаційних технологій», м. Дніпро, Україна;
132. **Юров Олександр Григорович** – доктор філософії (кандидат технічних наук), член-кореспондент Академії технологічних наук України, завідувач відділу міжнародних масових заходів Центру ЮНЕСКО Національного центру «Мала академія наук України», м. Київ, Україна;
133. **Янчук Олена Георгіївна** – здобувач вищої освіти кафедри обліку і оподаткування Національної академії статистики, обліку і аудиту, провідний економіст планово-фінансового відділу Національного центру «Мала академія наук України» МОН України і НАН України, м. Київ, Україна.

ФОТОМАТЕРІАЛИ. ФОТОМАТЕРИАЛЫ. PHOTO MATERIALS

*Відкриття форуму, вітальні слова Президента Малої академії наук України.
Станіслав Довгий. м. Київ, Україна*

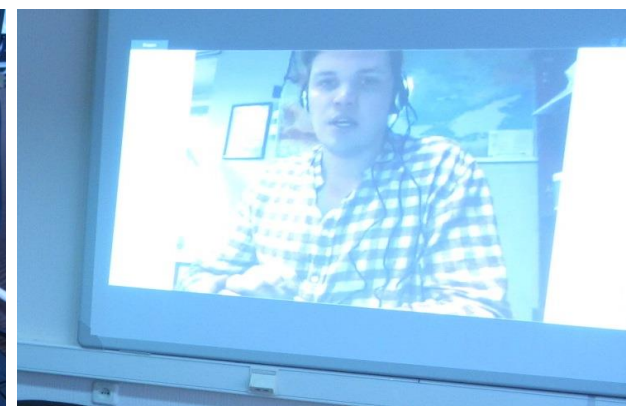
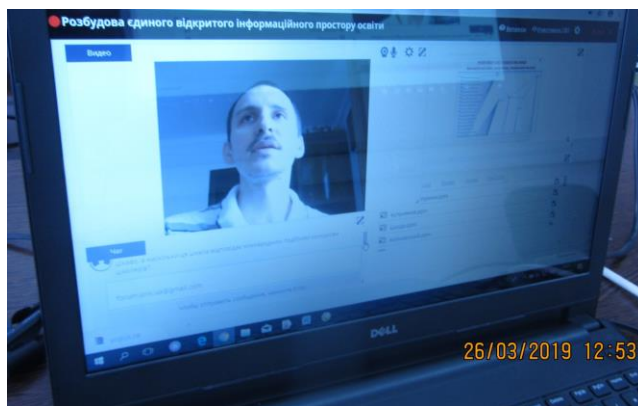
*Центральний офіс трансляції форуму у місті Харькові, 26.03.2019 р.
Відкриття форуму, вітальні слова співзасновників Форуму – представників Української інженерно-педагогічної академії. На фото: Олександр Купріянов, Галина Єльнікова, Тетяна Бондаренко, гість офісу в Харькові – Геннадій Майський (Департамент науки і освіти Харьківської обласної державної адміністрації)*

Центральний офіс трансляції форуму у м. Києві. Національний центр «Мала академія наук України». Привітання учасникам форуму від представників науково-програмного і організаційного комітетів. Вікторія Косик, Ірина Тропіна, Ірина Савченко, Ніна Дорош, Марія Теловата, Марина Росток

Центральний офіс у м. Києві 26.03.2019 р. Національний центр «Мала академія наук України»: представники наукових відділів – Андрій Гуралюк, Галина Барвіцька, Марина Росток; гості офісу – Марія Теловата (Національна академія статистики, обліку і аудиту), Валентина Плєскач (Київський національний університет імені Тараса Шевченка)

Наведення мережевих онлайн-комунікацій в умовах єдиного відкритого інформаційного простору: доповідачі – молоді науковці Національного центру «Мала академія наук України» – Вячеслав Горборуков, Віктор Шаповалов. м. Київ. 26.03.2019 р.

The screenshot shows a Zoom meeting interface. On the left, a video feed displays a woman with short blonde hair wearing a pink top. Below the video is a chat window with two messages: "12:55,НМЦ ПТО у Харківській обл так" and "12:55,Національний центр 'Мала академія наук України' Розповідайте, будь ласка!". On the right, a presentation slide is visible with the title "ДЕЯКІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ АДАПТИВНОЇ МАРКЕТИНГОВОЇ СТРАТЕГІЇ ЗВО" and the author "Малихіна Я.А. Українська інженерно-педагогічна академія". The slide features orange circles of varying sizes. At the bottom of the Zoom window, there is a "Файли" (Files) menu and navigation options: "Все", "Презентації", "Відео", "Аудіо", and "YouTube".

*Українська інженерно-педагогічна академія, Яна Малихіна,
27.03.2019 р. м. Харків Україна*

The screenshot shows a Zoom meeting interface. On the left, a video feed displays a woman with glasses and a dark jacket. Below the video is a chat window with two messages: "13:06,Національний центр 'Мала академія наук України' Привітствуем Горийский педагогический университет! Грузия с нами!" and "13:08,Національний центр 'Мала академія наук України' Большая честь для Украины слушать г-жу Руисан в прямом эфире.". On the right, a presentation slide contains the following text: "Globalization refers to become more and more integrated via moments of goods, capital, labor and ideas, education and research. The current situation is a systematically developing process in time and should be considered and understood as at the confluence of several sciences of disciplines each contributing in full concept with correspondence of theories, tools and new technologies that demand the changes of educational reforms and provide successful modification them." The slide has a blue header with a wavy pattern. At the bottom of the Zoom window, there is a "Файли" (Files) menu and navigation options: "Все", "Презентації", "Відео", "Аудіо", and "YouTube".

*Горійський державний педагогічний університет, Руісан Меквабідзе,
27.03.2019 р. м. Горі, Грузія*

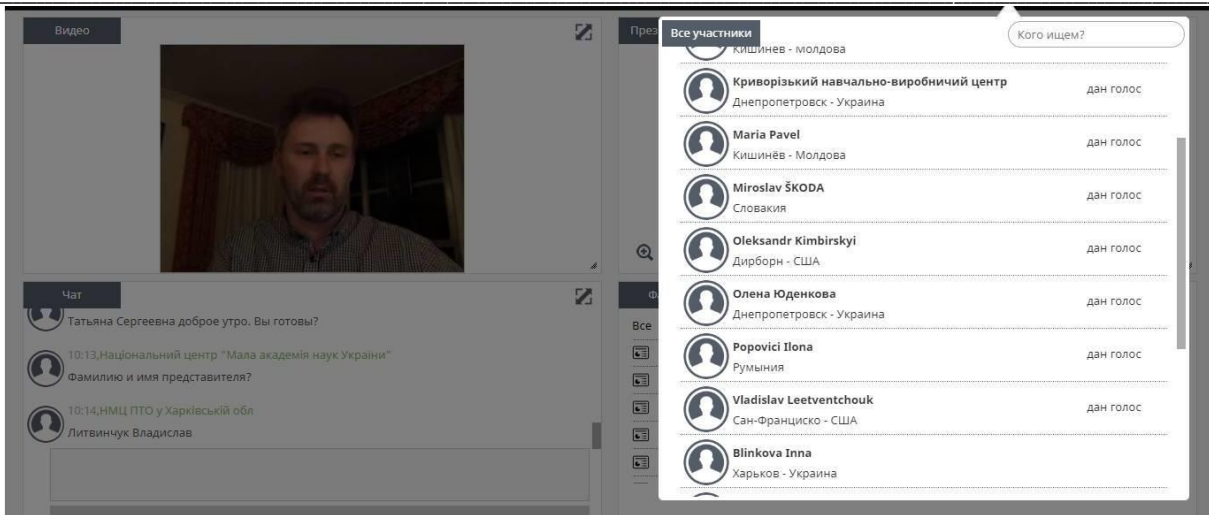
The screenshot shows a Zoom meeting interface. On the left, a video feed displays a woman with glasses and a dark jacket. Below the video is a chat window with two messages: "13:06,Національний центр 'Мала академія наук України' Привітствуем Горийский педагогический университет! Грузия с нами!" and "13:08,Національний центр 'Мала академія наук України' Большая честь для Украины слушать г-жу Руисан в прямом эфире.". On the right, a presentation slide contains the following text: "Economic education is the basis of any social, economic, business activities. Today, educational systems are in process of changes and depends on the developing ICT which transforms educational system. In this case, T-L-R with its practical usage is very important that might be used for **Innovation of Decision Making Technology for T-L-R + practice formation** that is a real result of education. Studies have shown: direct causal relationship between student's motivation, student's engagement in study process and student achievement with consideration T-L-R-P". The slide has a blue header with a wavy pattern. At the bottom of the Zoom window, there is a "Файли" (Files) menu and navigation options: "Все", "Презентації", "Відео", "Аудіо", and "YouTube".

The screenshot shows a video conference interface. On the left, a video window displays a woman with short brown hair, identified as Olga Banit, speaking. Below the video, chat messages are visible: "Вітаємо пані Ольгу Баніт з підтвердженням ступеню доктора педагогічних наук і отриманням диплому!" and "13:19, Національний центр 'Мала академія наук України' Камера зверху екрану і мікрофон". On the right, a presentation slide titled "Коучинг як практичний інструментарій професійного розвитку топ-менеджерів" (Coaching as a practical tool for professional development of top managers) is shown. The slide includes the logo of the Institute of Pedagogical Education and Adult Education named after Ivan Zyzun, the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, and the name of the speaker, Olga Banit, who is a doctor of pedagogical sciences and a senior research fellow in the Department of Distance Education. The slide also features an image of a compass with the word "COACHING" written on it.

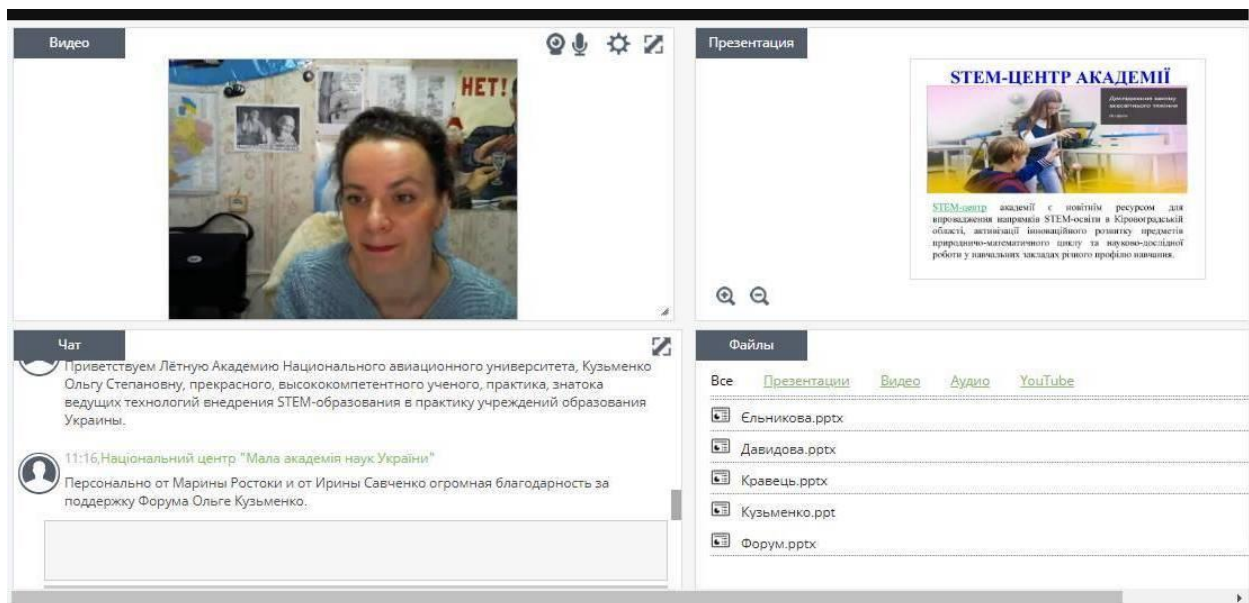
Слушно презентували результати наукових досліджень представники Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна Національної академії педагогічних наук України Ольга Баніт, Наталія Авшенюк, Лейла Султанова. м. Київ, Україна. 27.03.2019 р.

The screenshot shows a video conference interface. On the left, a video window displays a woman with dark hair, identified as Natalia Avshenyuk, speaking. Below the video, chat messages are visible: "13:19, Національний центр 'Мала академія наук України' Камера зверху екрану і мікрофон" and "13:34, Національний центр 'Мала академія наук України' Дякуємо, пані Ольго за слухну доповідь!". On the right, a presentation slide titled "Професійний і особистісний розвиток сучасного фахівця" (Professional and Personal Competences of Modern Specialist) is shown. The slide includes the logo of the Institute of Pedagogical Education and Adult Education named after Ivan Zyzun, the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, and the name of the speaker, Natalia Avshenyuk, who is a doctor of pedagogical sciences and a senior research fellow in the Department of Pedagogical Education and Adult Education. The slide also features a graphic of a tree with various icons representing different aspects of professional and personal development.

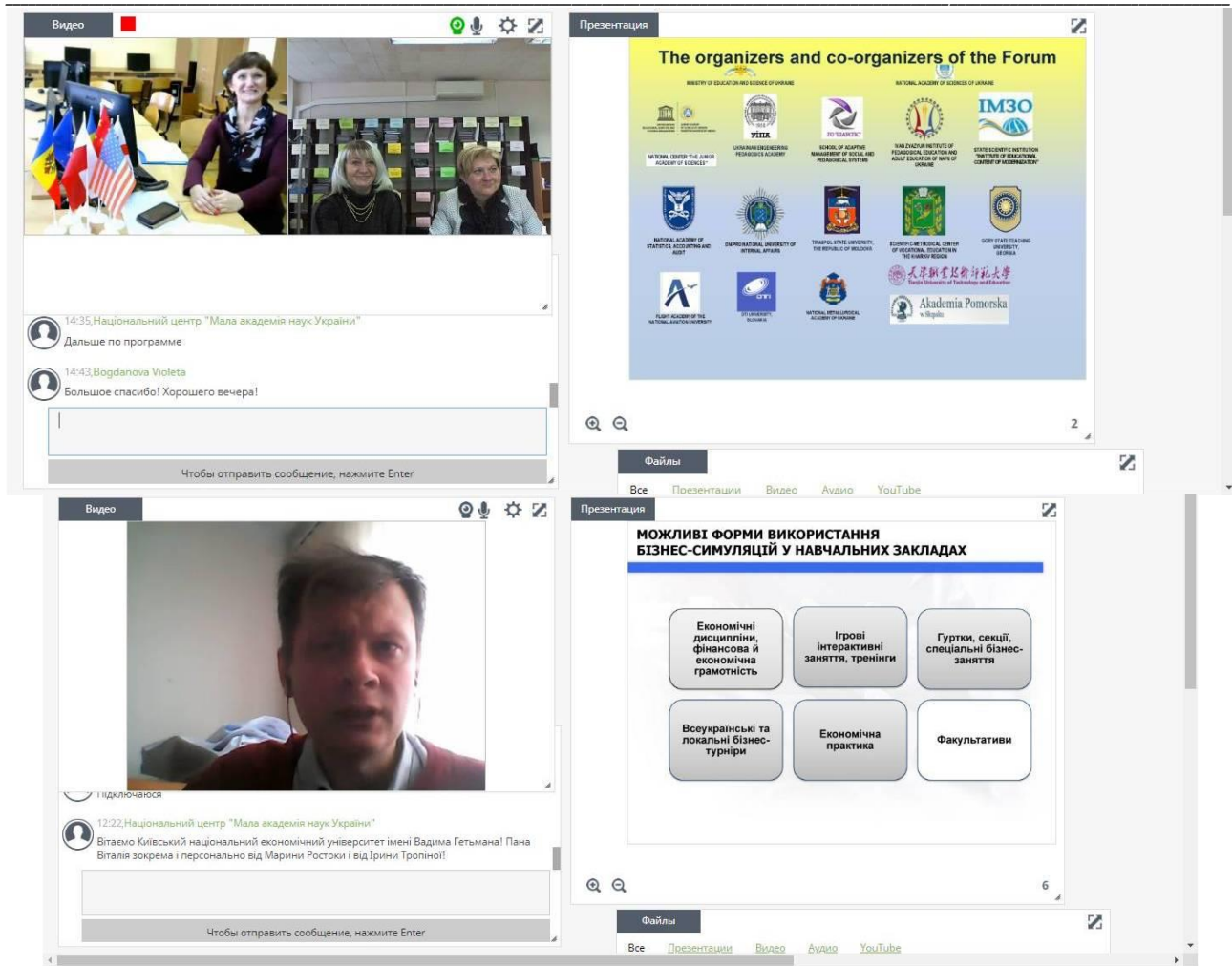
The screenshot shows a video conference interface. On the left, a video window displays a woman with dark hair, identified as Leyla Sultanova, speaking. Below the video, chat messages are visible: "13:34, Національний центр 'Мала академія наук України' Дякуємо, пані Ольго за слухну доповідь!" and "13:41, Національний центр 'Мала академія наук України' Вітаємо пані Лейлу в нашому колі!". On the right, a presentation slide titled "Полікультурна освіта майбутнього викладача в умовах сталого розвитку інформаційного суспільства" (Polycultural education of the future teacher in the conditions of sustainable development of the information society) is shown. The slide includes the logo of the Institute of Pedagogical Education and Adult Education named after Ivan Zyzun, the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, and the name of the speaker, Leyla Sultanova, who is a doctor of pedagogical sciences and a senior research fellow in the Department of Theory and Practice of Pedagogical Education named after I. Zyzun. The slide also features an image of a diverse group of people.

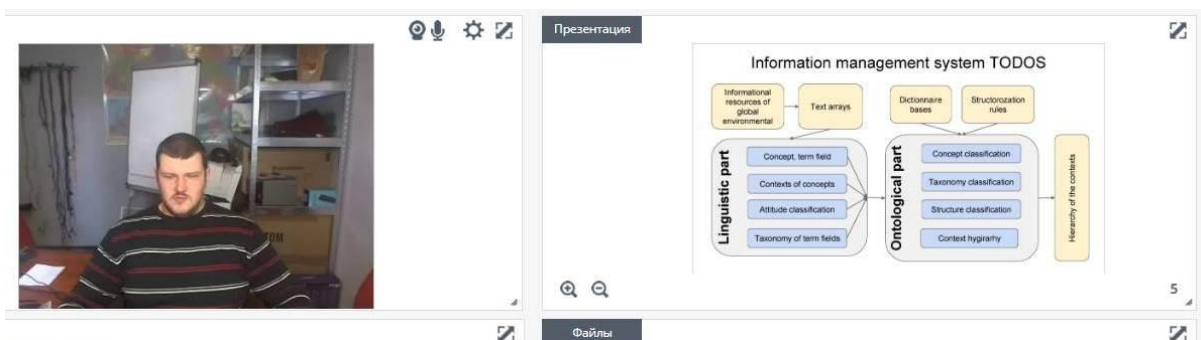
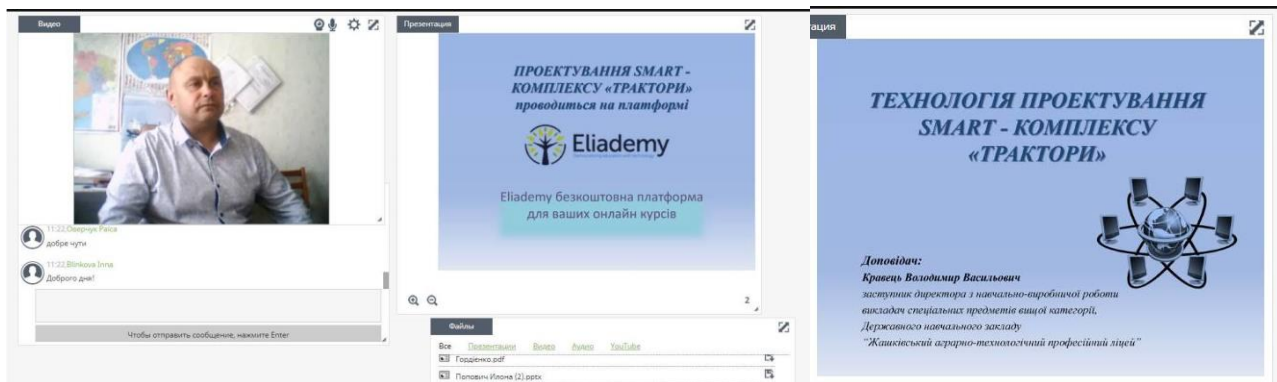
*Цікавим оповіданням насичений виступ
Владислава Литвинчука, м. Сан-Франціско, США*

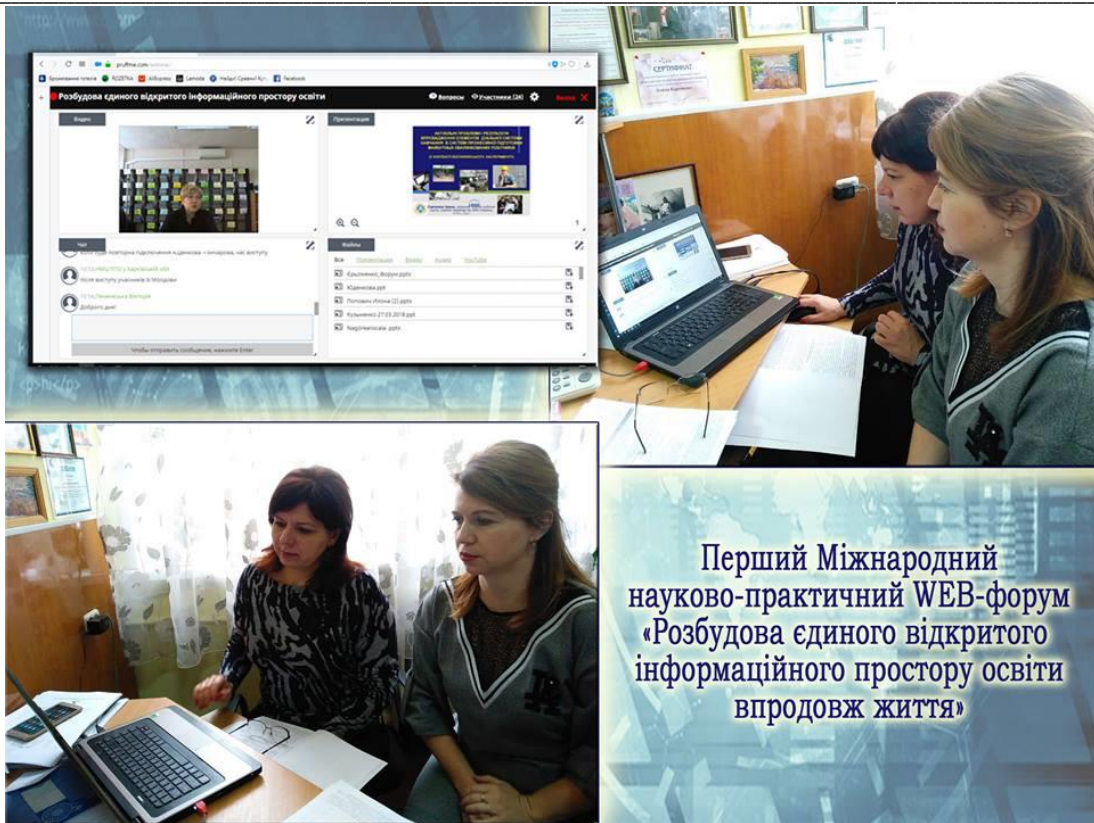

Інноваційні наукові здобутки Лётної академії Національного авіаційного університету продемонструвала Ольга Кузьменко, м. Кропивницький, Україна 27.03.2019 р.

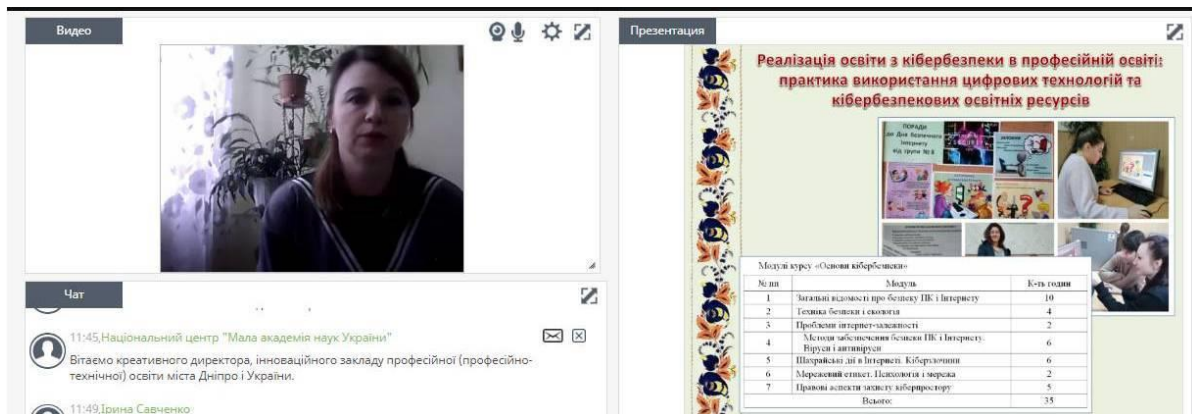

*Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана поділився досвідом з організації бізнес-турнірів щодо формування компетентності підприємливості.
Доповідав Віталій Паздрій, м. Київ, Україна, 27.03.2019 р.*

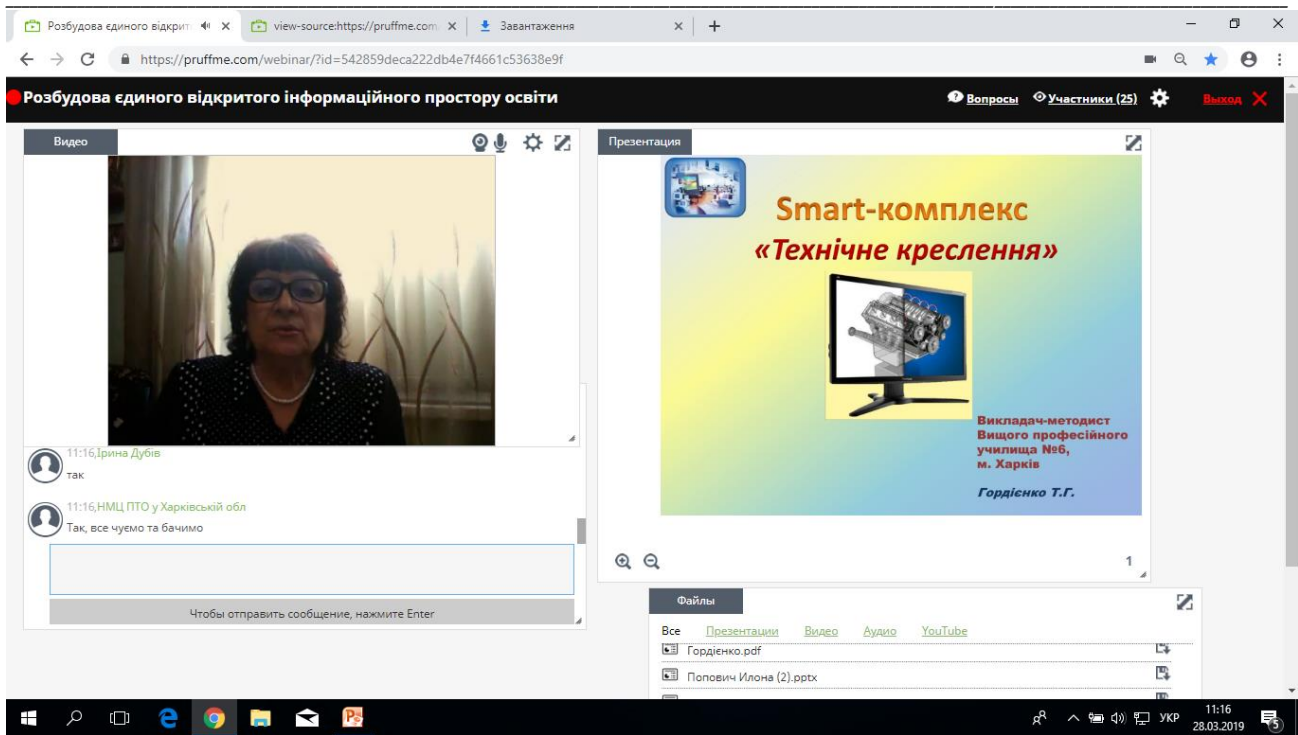

Державний навчальний заклад «Міжрегіональне вище професійне училище з поліграфії та інформаційних технологій», Олена Юденкова, Ірина Гончарова. м. Дніпро, Україна. 27.03.2019 р.

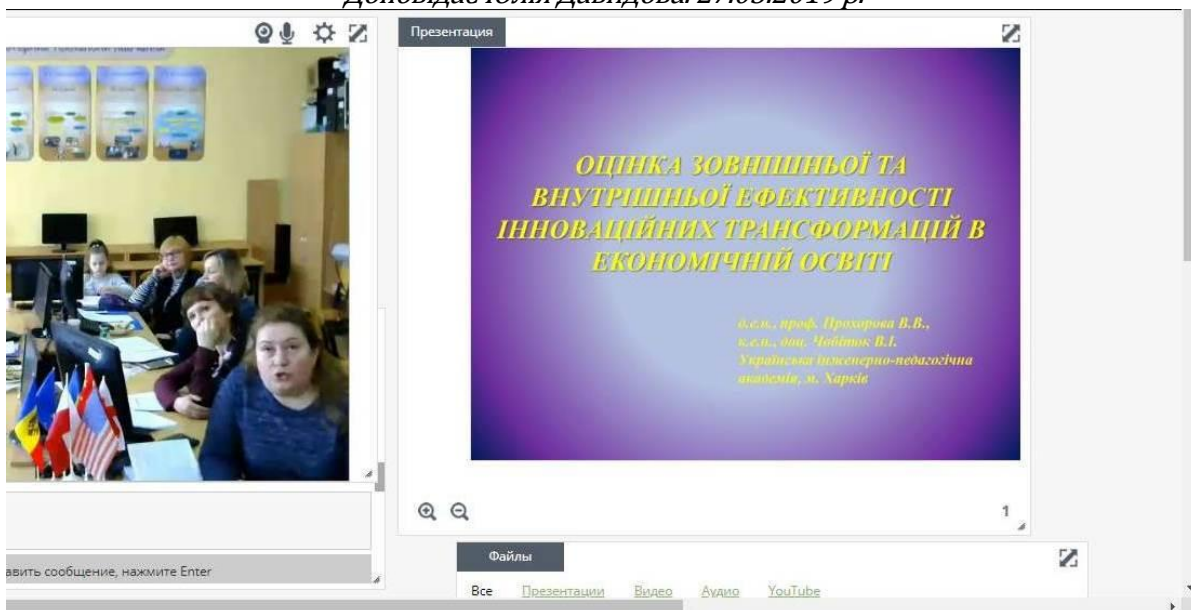
ДПТНЗ «Криворізький навчально-виробничий центр». м. Кривий Ріг, Україна.
Доповідає Ірина Дем'ян. 27.03.2019 р.

Харківське вище професійне училище № 6. Доповідає Тетяна Гордієнко. 27.03.2019 р.

Науково-методичний центр професійно-технічної освіти у Харківській області.
Доповідає Юлія Давидова. 27.03.2019 р.

Українська інженерно-педагогічна академія. Доповідає Вікторія Чобіток. 27.03.2019 р.

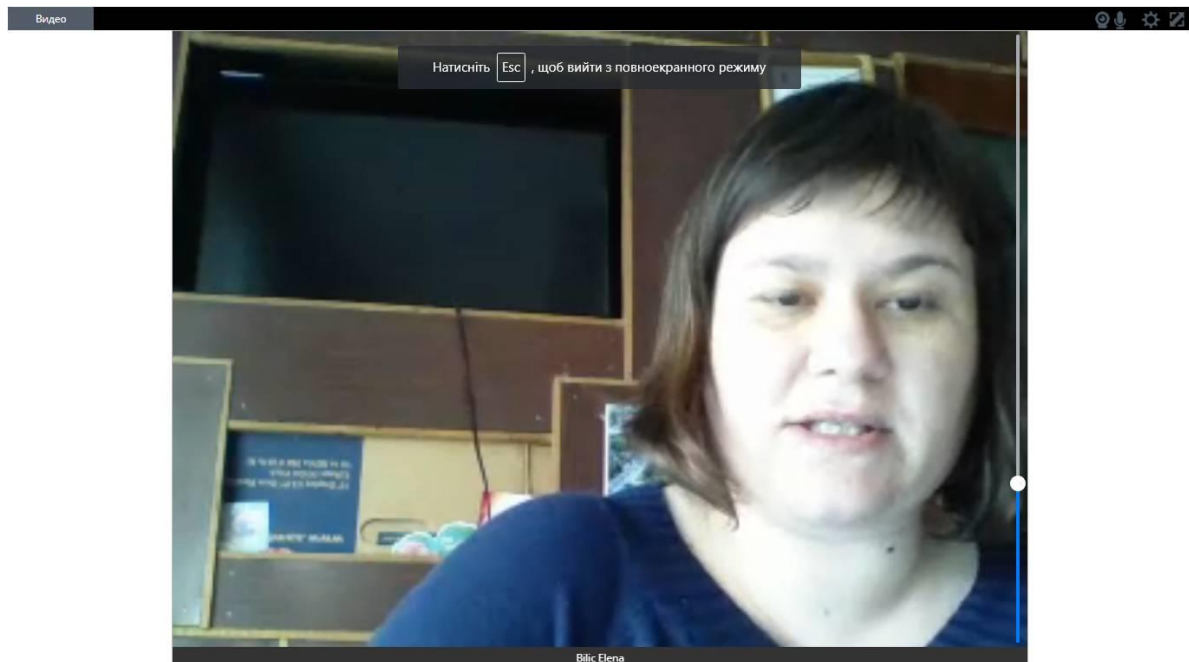
Воздействие использования образовательного форума в виртуальной учебной среде

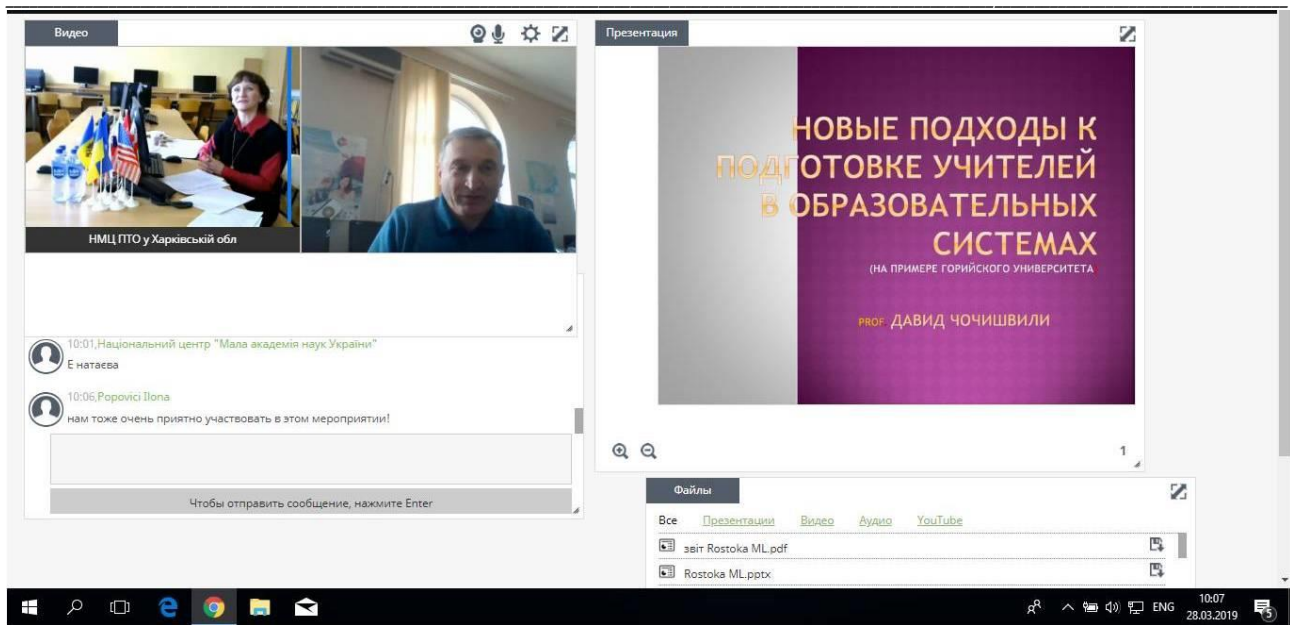
Попович Илона, Вышку Ирина

PhD student, Tiraspol State University, Republic of Moldova

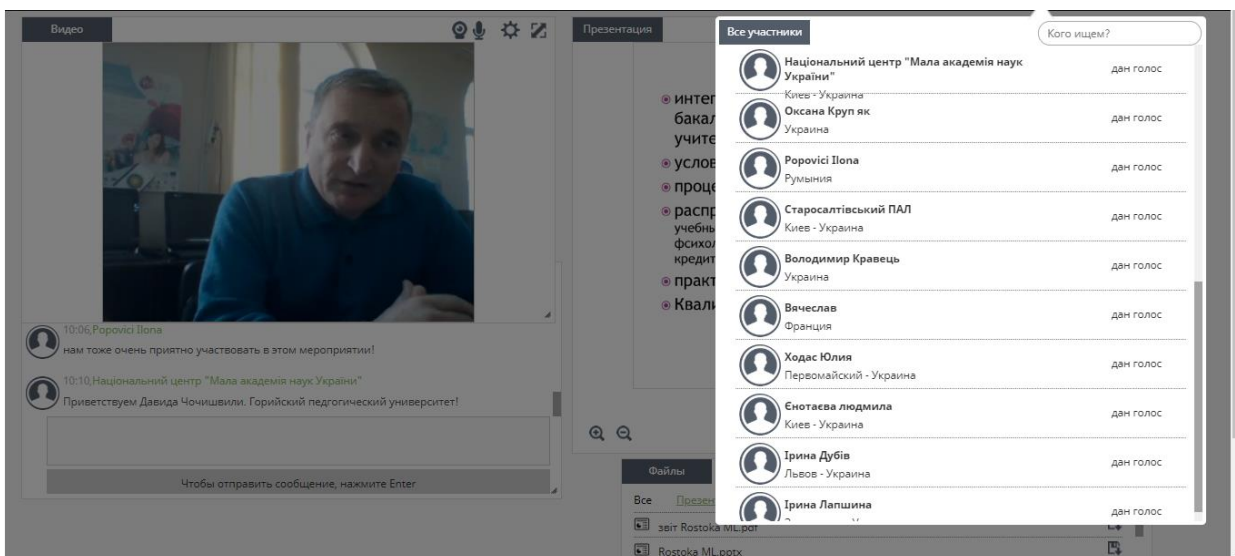
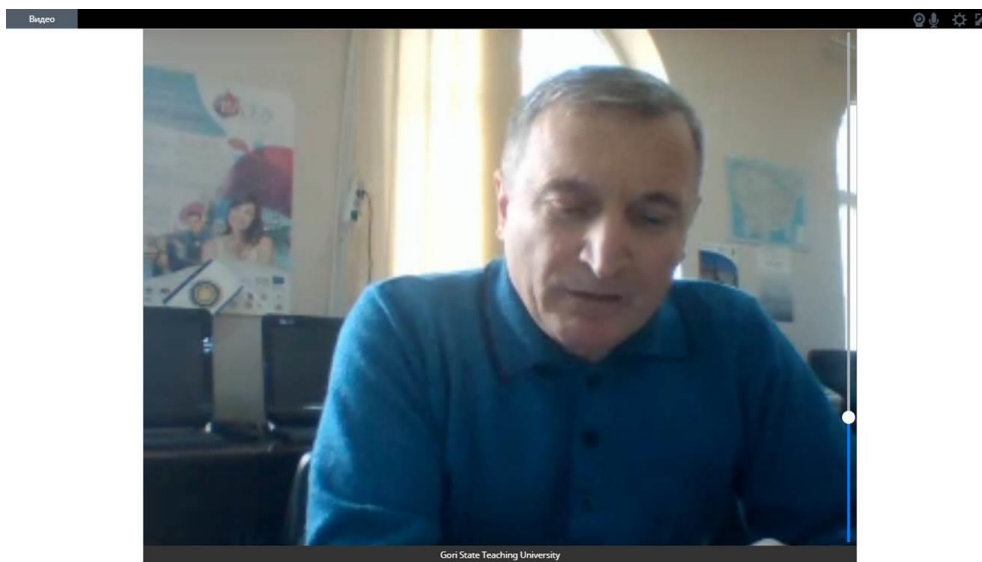

Тираспольський державний університет презентував результати наукової і педагогічної діяльності, зокрема доповідали – Ілона Попович, Олена Білік, Ірина Вишку. м. Кишиневу, Республіка Молдова. 27-28.03.2019 р.

Горійський державний педагогічний університет. Про досвід науково-педагогічної діяльності грузинських учених-педагогів розповідає форумчанин Давид Чочишвілі. м. Горі, Грузія. 27-28.03.2019 р.

*Національний центр «Мала академія наук України». Звіт модераторів.
Відділ інформаційно-дидактичного моделювання. Марина Росток.
м. Київ, 28.03.2019 р.*

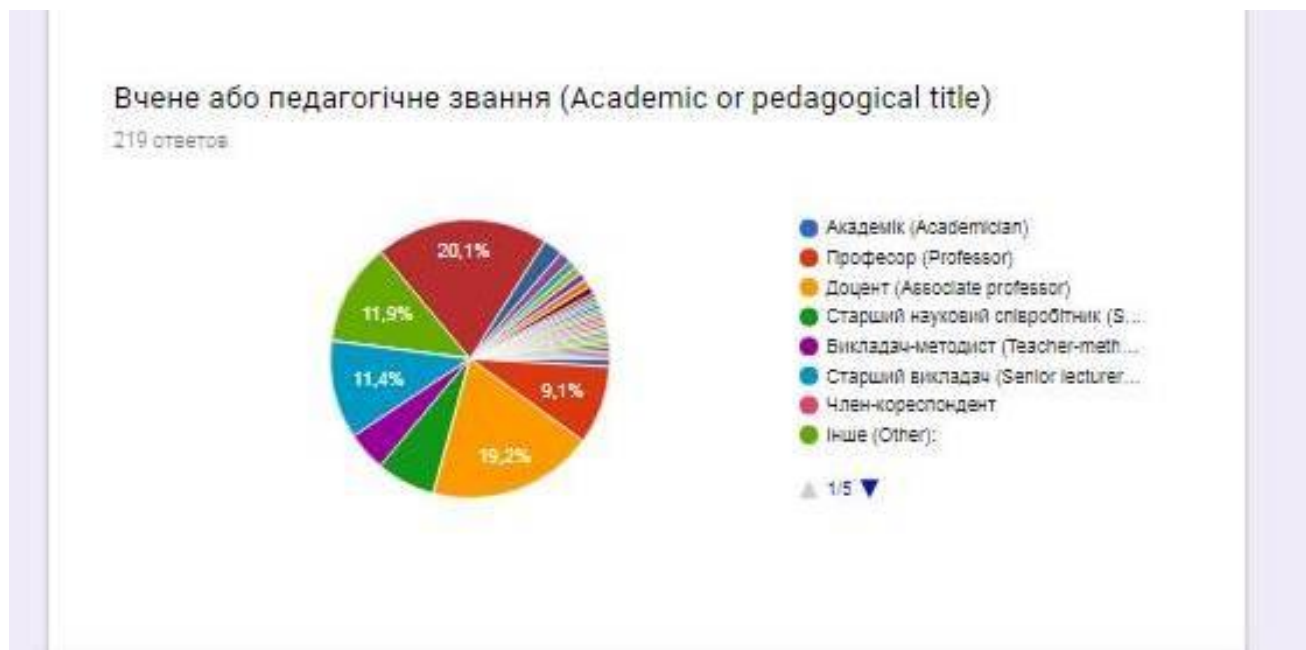
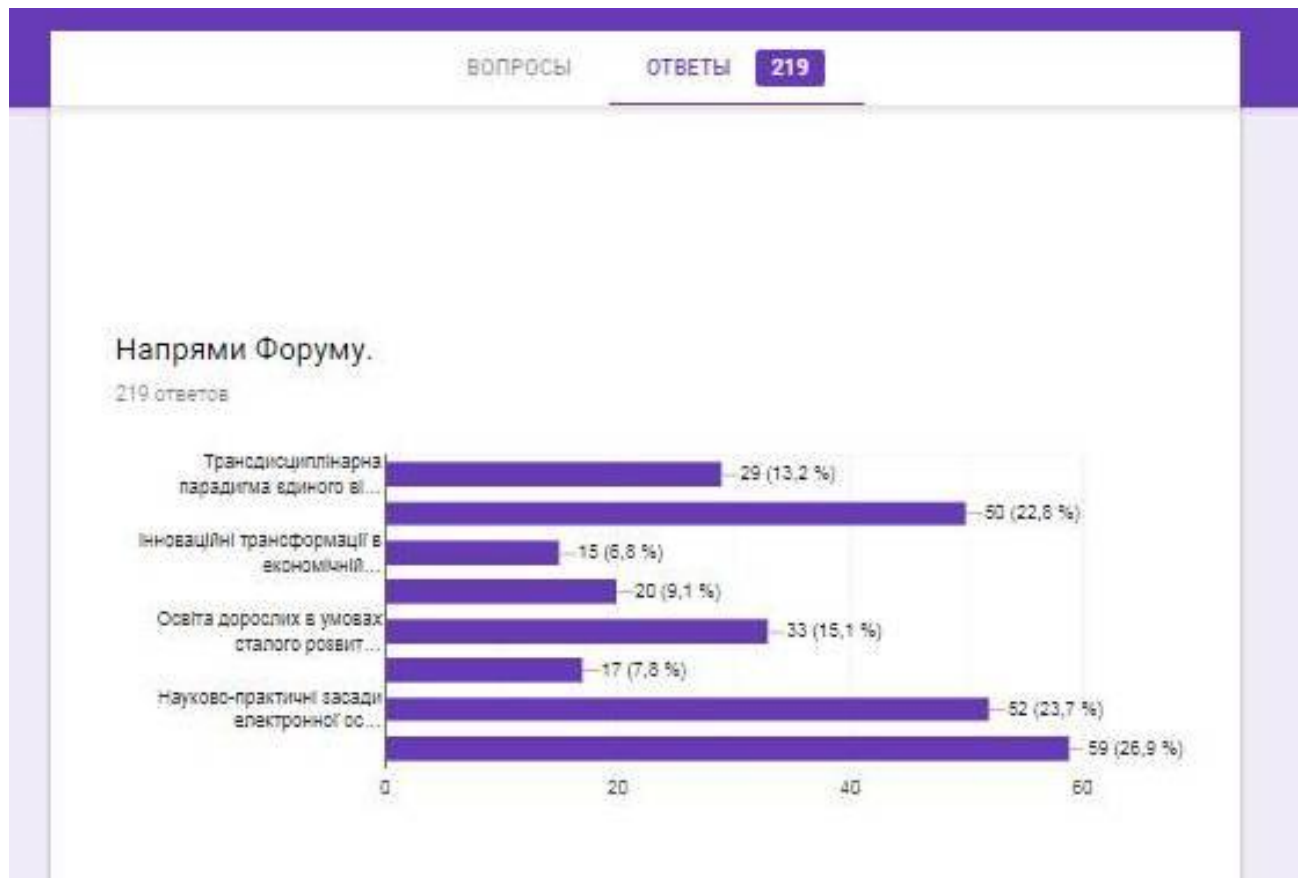

*Національний центр «Мала академія наук України». Звіт модераторів.
Відділ інформаційно-дидактичного моделювання.
Вікторія Косик, Ірина Савченко, Ірина Тропіна.
м. Київ. 28.03.2019 р.*

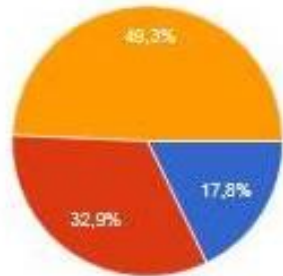
*До наукового співтовариства Форуму звертається
Президент Малої академії наук України
академік Станіслав Довгий
м. Київ, 26-28 березня 2019 року*

АНАЛІТИКА ФОРУМУ. АНАЛИТИКА ФОРУМА. FORUM ANALYTICS

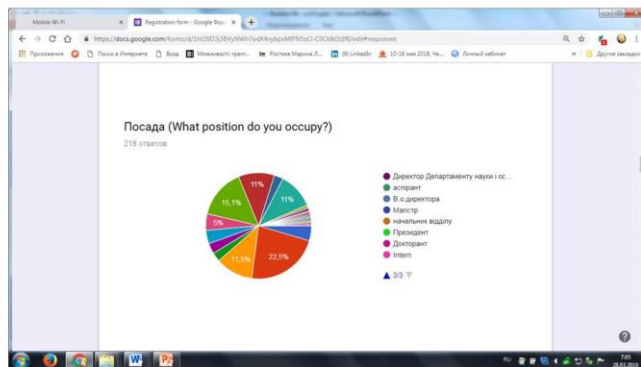
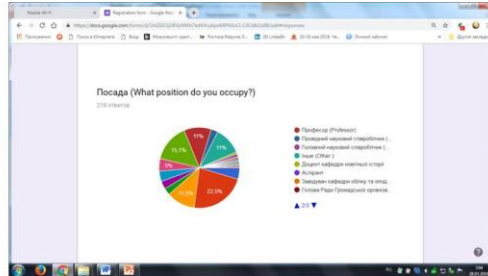

Науковий ступінь (Science degree)

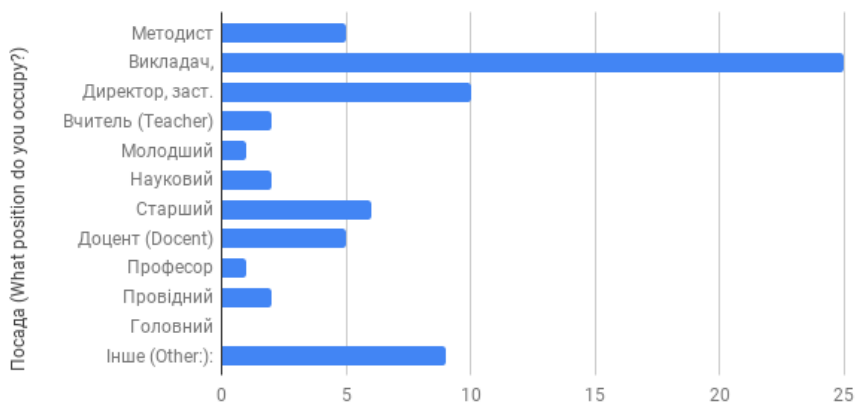
219 ответов

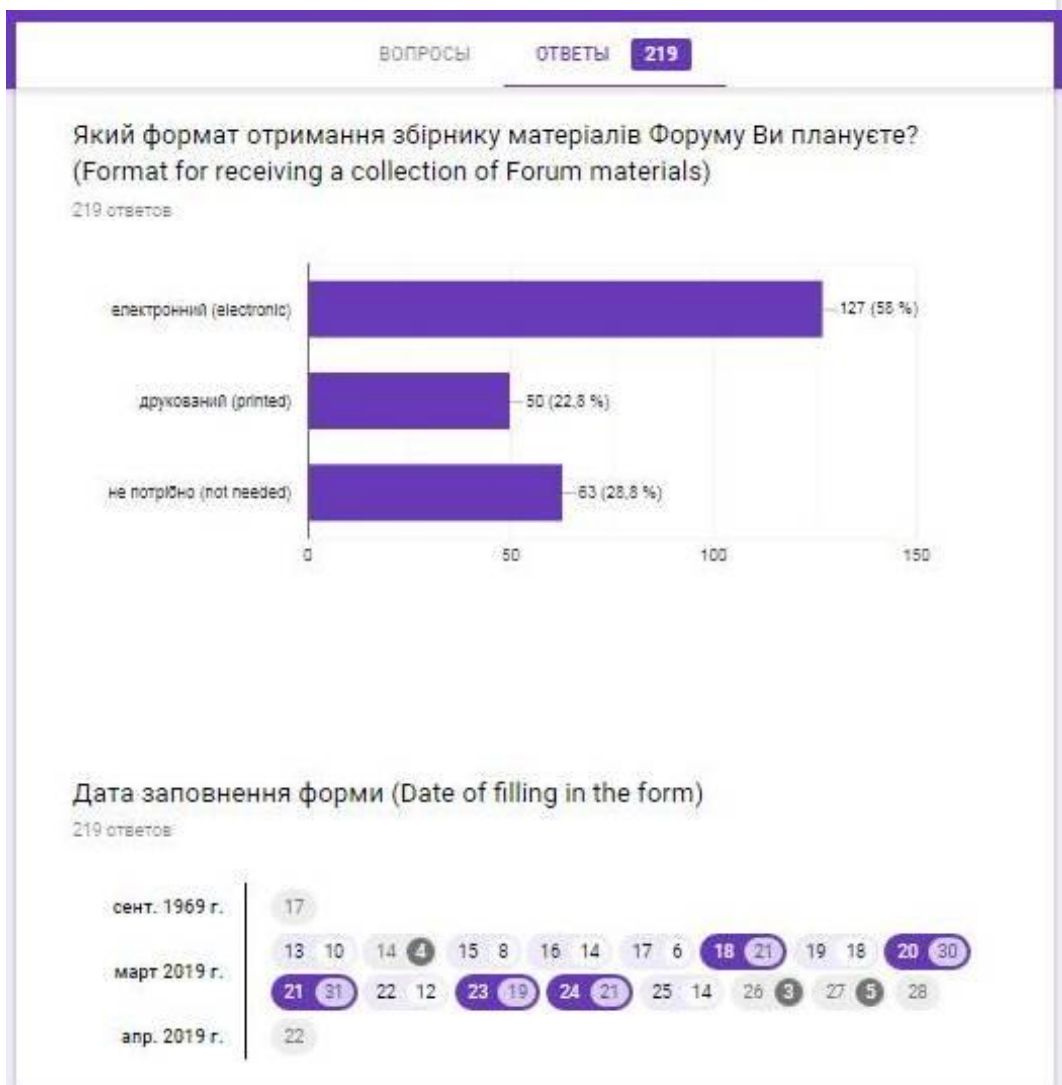
- Доктор наук
- Доктор філософії (кандидат наук) (Ph.D)
- Не маю наукового ступеня (I do not have a scientific degree)

Посада (What position do you occupy?) – количество

Посада (What position do you occupy?) – количество

Наукове видання

РОЗБУДОВА ЄДИНОГО ВІДКРИТОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ ОСВІТИ ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

*Збірник матеріалів
Першого Міжнародного науково-практичного WEB-форуму*

*26-28 березня 2019 року
Київ-Харків*

*За загальною редакцією:
М.Л. Ростока, Т.С. Бондаренко О.В. Баніт, І.М. Савченко*

Випуск здійснено на умовах договору
про спільну діяльність співзасновників заходу

Упорядкування, укладання: *М.Л. Ростока*

Літературна редакція: *О.В. Баніт*

Відповідальні за випуск: *М.Л. Ростока, Т.С. Бондаренко*

Макетування, комп'ютерна верстка, дизайн обкладинки: *А.І. Ростока*

За добросовісність і якість подання змісту тез доповідей
відповідальність несуть автори тез доповідей.

*Даний твір захищено авторським правом. Заборонено несанкціоноване використання:
будь-яке відтворення, копіювання, модерування без дозволу на це власників авторського права*

Національний центр «Мала академія наук України»
м. Київ, вул. Дегтярівська, 38-44,
тел. (044) 489 55 17; <http://man.gov.ua>

Українська інженерно-педагогічна академія
м. Харків, вул. Університетська, 16
тел. (057) 731-28-62; <http://www.uipa.edu.ua>

Формат 60x84 1/16. Ум. друк. арк. 14. Тираж 300 прим.
Видавництво Льотної академії Національного авіаційного університету
Свідоцтво держ. реєстру ДК № 977 від 05.07.2002 р.
м. Кропивницький, вул. Добровольського, 1,
тел. (0522) 39-44-37; <http://www.glau.kr.ua/>

Електронну версію видання розміщено на сайтах:
Національного центру «Мала академія наук України»
<http://man.gov.ua>

Кафедри інформаційних, комп'ютерних і поліграфічних технологій
Української інженерно-педагогічної академії:
<http://ikpt.uipa.edu.ua>

Громадської організації «Школа адаптивного управління
соціально-педагогічними системами»:
<http://adaptive.org.ua>
